

T. C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MİSLÎ İSMÂ'ÎL HAKKI VE DİVANI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
EMRAH GÖKÇE

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. NESLİHAN İLKNUR KESKİN

ANKARA - 2011

T. C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Emrah GÖKÇE tarafından hazırlanan “Mislî İsmâ’îl Hakkı ve Divanı” adlı bu çalışma, 19.07.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği / oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı / Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

[İmza]
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Neslihan İlknur KESKİN
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

[İmza]
Üye: Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR OĞUZ
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

[İmza]
Üye: Yrd. Doç. Dr. Muvaffak EFLATUN
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖN SÖZ	v
KISALTMALAR	vii
 GİRİŞ	1
19. YÜZYIL DİVAN ŞİİRİ	1
MEVLEVÎLİK	2
MEVLEVÎLİKTE ÂDÂB VE ERKÂN	2
 I. BÖLÜM	6
A. HAYATI	6
B. EDEBÎ KİŞİLİĞİ	8
C. DİVAN	14
 II. BÖLÜM	15
DİVAN'IN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	15
A. DİVAN'IN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	15
1. Nazım Şekilleri	15
1. 1. Kaside	17
1. 2. Gazel	18
1. 3. Murabba'	19
1. 4. Muhammes ve Tahmîs	20
1. 5. Müseddes ve Tesdîs	24
1. 6. Müsemmen ve Tesmîn	26
1. 7. Terkîb-bent	27
1. 8. Tercî'-bent	28
1. 9. Rübâ'î	29
1. 10. Kıt'a	30
1. 11. Mesnevî	30
1. 12. Müstezâd	30
1. 13. Şatranç	30

2. Vezin	32
3. Redif ve Kafiye	33
4. Yazmadaki Problemler	36
4. 1. Vezin Problemleri	36
4. 2. Yazım Yanlışları	37
4. 3. İfade Belirsizlikleri.....	43
B. DİVAN'IN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	45
1. Mevlânâ, Eseri, Çevresindekiler ve Takipçileri	45
A. Mevlânâ	45
1. İsim ve Sıfatları	45
1. 1. Rûmî (Celâle'd-dîn-i Rûmî, Monlâ-yı Rûmî).....	45
1. 2. Mevlânâ (Celâle'd-dîn).....	46
1. 3. Hünkâr (Hazret-i Hünkâr, Hünkâr-ı Monlâ)	46
1. 4. Pîr (Pîr-i Tarîkat).....	46
B. Eseri	47
1. Mesnevî	47
C. Mevlânâ'nın Çevresindekiler ve Takipçileri	47
1. Şems-i Tebrîzî	47
2. Selâhaddîn-i Zerkûb	48
3. Sultân Veled	48
4. Sadre'd-dîn-i Konevî	48
2. Mevlevî ve Mevlevîlik	49
A. Mevlevî	49
1. 1. Mevlevî ve Özellikleri.....	49
B. Mevlevîlik ve Erkânı	49
1. İkrâr Vermek	49
2. Çile	50
2. 1. Çile-keş	50
3. Hizmet	50
3. 1. Süpürgecilik	50
C. Cezalandırma ve Cezalar	51
1. Küstâh	51

D. Mevlevî Giysileri.....	51
1. Elifî-Nemed.....	51
2. Hırka.....	51
3. Tennûre	52
4. Külâh (Sikke, Tâc)	52
5. Habbe	52
E. Semâ‘	53
F. Mevlevîlikte Derece ve Makamlar	53
1. Muhib	53
2. Nev-niyâz	53
3. Dervîş	53
4. Şeyh.....	54
G. Mevlevîlik Mekânları.....	54
1. Matbah	54
2. Semâ‘-hâne.....	54
3. Hânkâh, Dergâh.....	54
4. Âteş-bâz Velî Makamı	54
H. Musikî İle İlgili Kavramlar	55
1. Nây (Ney).....	55
2. Kudûm.....	55
3. Rebâb.....	55
4. Def.....	55
5. Kânûn	56
6. Tanbûr	56
I. Mevlevîlik Deyim ve Terimleri.....	56
1. ‘Aşk Olsun	56
2. Çerâğ Yakmak.....	57
3. Erenler	57
4. Âgâh Ol	57
5. Destûr	57
6. Fakîr	57
7. Halvet Olmak	58

3. Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i Beyt, On İki İmam Sevgisi ve Kerbelâ Hâdisesi	58
4. Harf Simgeçiliği.....	60
SONUÇ.....	63
KAYNAKÇA	65
METNİN KURULUŞUNDA TAKİP EDİLEN YOL	68
 III. BÖLÜM: METİN	71
Kasîdeler	72
Muhammes.....	96
Tercî'-bend.....	102
Müsemmen.....	103
Terkîb-bend	104
Tesdîs	105
Müseddes	110
Tesmîn.....	113
Tahmîs.....	117
Mütezâd	126
Şatranc-ı Dîvân.....	130
Murabba'lar.....	132
Mesnevî.....	140
Gazeller	144
Rübâ'îyyât.....	331
Kıt'alar	334
Müfredât.....	336
DİZİN	339
ÖZET.....	407
ABSTRACT	409

ÖN SÖZ

Mislî İsmâ'îl Hakkı, divan edebiyatının artık son dönemi olan 19. yüzyılda divan şiiri geleneğini devam ettiren kişiler arasındaki yerini almıştır. Hayatı hakkında çok az bilgiye sahibi olduğumuz ve ne zaman doğduğunu bilmediğimiz şair, Divan'ındaki bilgiye göre 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870]'te divanını tamamlamıştır. Bu bilgi dışında -kuvvetli bir ihtimalle- İstanbul Beşiktaş Mevlevîhanesîne bağlı bir mürid olduğunu Divan'ından anlamaktayız. Şairimiz, şiirlerinde Mislî mahlâsını kullanmıştır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, tezkirelere girememiş şairler arasındadır. Hayatı hakkında sadece Tuhfe-i Nâilî'de kısa bir bilgi vardır. Hayatı hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığımız için şairin edebî kişiliği, Divan'ından yola çıkarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın bildiğimiz tek eseri Divan'ıdır. Divan'ın tek nüshası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü'nde 318 numarada kayıtlıdır. 127 varaktır. Bu nüsha İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *müellif hattı*dır. Çalışmamız, bu müellif hattı üzerinden yapılmıştır.

Çalışmamız 3 ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümü şairin hayatı, edebî kişiliği ve Divan adlı bölümlerden oluşmaktadır. Edebî kişiliği adlı bölüm şairin Divan'ından çıkarabildiğimiz bilgiler ışığında kaleme alınmıştır. İkinci bölüm; Divan'ın şekil ve muhteva özelliklerinin incelenmesinden oluşmaktadır. Bu bölümde nazım şekilleri, vezin, kafiye gibi unsurlar incelenmiş ve elde edilen bilgiler anlaşılmayı kolaylaştırmak açısından tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Muhteva özelliklerinde ise, Divan'da dikkat çeken unsurlar incelenmiştir. Şair, Mevlevî olduğundan, ağırlıklı olarak Divan'daki Mevlevîlik unsurları üzerinde durulmuştur. Bunun yanı sıra, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam sevgisi, Kerbelâ hâdisesi ve Divan'daki harf simgeciliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu bölümün sonunda; *sonuç, kaynakça ve metnin kuruluşunda takip edilen yol* başlıklı bölümler bulunmaktadır. Üçüncü bölüm ise Divan'ın transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır. Ayrıca bir de Divan'da kullanılan kelimeleri ihtiva eden kapsamlı bir dizin eklenmiştir. Divan,

tek nüsha ve müellif hattı olduğundan metin tenkiti yapılmamıştır. Divan'daki şiir sıralamasına hiçbir şekilde müdahale edilmemiş ve bu sıralama aynen Divan'daki şekliyle muhafaza edilmiştir. Her şiir parçasının beyit/bentleri kendi içerisinde numaralandırılmış ve bütün şiirlerin vezinleri verilmiştir. Bunların dışında şiirlerin varak numaraları da metnin en soluna koyu puntuyla yazılmıştır. Mısra da vezin problemi varsa bu da dipnotla belirtilmiştir. Metinde geçen âyet, hadis ve ibareler *italik* olarak dizilmiş ve dipnotla bu ifadelerin anlamları verilmiştir.

Tezi yazmaya başladıktan sonra pek çok hocamdan değişik şekillerde yardımlar gördüm. Samimi yaklaşımı ve babacan tavırları için Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM'e, ilgisiyle bana destek olan Araştırma Görevlisi Sibel ÜST'e, bilgilerinden ve ilmî bakış açılarından sıkça istifade ettiğim kıymetli hocalarım Prof. Dr. Cemâl KURNAZ'a, Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR'e, Yrd. Doç. Dr. Halil ÇELTİK'e, yaşadığım her problemde soluğumu yanında aldığım ve beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan Doç. Dr. Gıyasettin AYTAŞ'a, yıllardır zengin kütüphanesini sıkça kullandığım, birikiminden, kişiliğinden çok şey öğrendiğim, hiçbir şey için "olmaz" demeyen, her zaman bana güvenen ve benim destekçim olan kıymetli hocam Prof. Dr. Ahmet MERMER'e, tezimi baştan sona titizlikle okuyan, her konuda rehberlik eden, kapısı ve gönlü her zaman açık olan sevgili danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Neslihan İlknur KESKİN'e şükranlarımı arz ederim.

Her şeyden önce varlığımı kendilerine borçlu olduğum, varlıklarından her zaman kuvvet aldığım, maddî ve manevî olarak beni her zaman destekleyen, onlarla iftihar ettiğim, ilgi ve sevgileriyle bana huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan çok değerli babam Zeynel GÖKÇE'ye ve biricik anneciğim Sevil GÖKÇE'ye çok teşekkür ederim.

05.07.2011

Ankara

KISALTMALAR

AKM.	: Atatürk Kültür Merkezi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
D�A.	: Türkiye Diyanet Vakfı İsl�m Ansiklopedisi
G.	: Gazel
Haz.	: Hazırlayan
K.	: Kas�de
Kt.	: Kıt'a
Mhs.	: Muhammes
Mur.	: Murabba'
Msd.	: Müseddes
Msn.	: Mesnev�
Mst.	: M�stez�d
M�f.	: M�fred�t
M�s.	: Müsemmen
R�b.	: R�b�'�
�at.	: �atran�
Tah.	: Tahm�s
Tes.	: Tesd�s
TDK.	: Türk Dil Kurumu
Trk.	: Terk�b-bend
Trc.	: Terc�'-bend

GİRİŞ

19. YÜZYIL DİVAN ŞİİRİ

Prof. Dr. İsmail Ünver'e göre, 19. yüzyıl divan edebiyatının şiir alanındaki durumunu şu üç noktada belirlemek mümkündür:

“1- XVIII. yüzyılda Nedîm'de ifadesini bulan “mahallîleşme” akımını sürdürme eğilimi, bir kısım XIX. yüzyıl şairlerinde görülen en belirgin özelliktir. Ancak, halk söyleyişini şiire sokmada aşırıya kaçan ölçsüzlüklerin bulunması; şiirlerin duygu derinliği ve hayâl zenginliğinden yoksun olması; eski şairlerin üzerine toz konduramamaya çalıştıkları “aşk”ta cinselliğin ağır basması; sadece yazmış olmak için vezne uydurulmuş kafiye sözler izlenimini veren beyitlerdeki zevksizlikler, bu yoldaki şiirlerin genel özellikleridir. Bu gruptaki şiirleri günümüz musikîsinden arabesk parçalara benzetmek mümkündür (Ünver, 2004: 100).”

“2- Divan edebiyatının her döneminde olduğu gibi XIX. yüzyılda da dinî ve tasavvufî şiirlerin belli bir ağırlığı vardır. Bu dönem şairler arasında herhangi bir tarîkate mensup olmayan şair yok gibidir. Dolayısıyla her şairin divanında bu tür şiirlerle karşılaşabiliriz. Öte yandan tasavvufî ilişkisi bulunmayan şairler, tasavvufun alışlagelmiş telmih ve mecazlarından bol bol yararlanmışlardır. Ancak ne mutasavvıf şairler ne de şiirlerinde çeşni kabilinden tasavvufa yer verenler, kendilerinden önceki şairlere ulaşabilmişlerdir. XIX. yüzyıl bir Şeyh Gâlib yetiştirmemiştir. Bu dönemde yazılmış nazîreler, tahmîs, taştîr ve tesdîsler eski ustalarla yenileri karşılaştırmaya en elverişli nazım şekilleridir. Ama bu karşılaştırma hemen her zaman sonrakilerin aleyhine sonuçlanır (Ünver, 2004: 100).” Bu bilgilerden de anlaşılacağı gibi, Mislî İsmâ'il Hakkı bu gruba dâhildir.

“3- Şiirde eskiye dönüş, özellikle XVII. yüzyılın büyük şairlerini örnek alarak şiire yeniden can verme çabaları, bu yüzyılın eski şiir alanındaki en başarılı hareketidir. 1861 senesinde kurulup, çalışmalarını 1 yıl kadar aksamadan sürdüren Encümen-i Şu'arâ, her hafta salı günleri Hersekli Ârif Hikmet'in Lâleli, Çukurçeşme'deki evinde toplanıyordu. Bu grupta şu şairler yer almıştı: Leskofçalı Gâlib Bey, Hersekli Ârif Hikmet Bey, Osman Şems Efendi, Koniçeli Kâzım Paşa, Manastırlı Hoca Nâ'ilî Efendi, Hâlet Bey, Recâizâde Celâl Bey, Yenişehirli Avnî

Bey, Üsküdarlı Hakkı, Eşref Paşa. Toplantılara katılanlar arasında, daha sonraki yüzyıllarda yeni edebiyatın kurucuları arasında yerini alacak olan Nâmık Kemâl ve Ziyâ Bey (Paşa) de vardır. Hatta Nâmık Kemâl, topluluğun en geç üyesi sıfatıyla, her toplantıya getirilen şiirleri yüksek sesle okuyup tartışmaya sunan kişidir (Ünver, 2004: 100).”

MEVLEVÎLİK

İstanbul mevlevîhâneleri payitaht merkezli Osmanlı tarikat kültüründe çok önemli bir yere sahip olmasına rağmen Mevlevîlik burada diğer tarikatların çoğundan daha az sayıda tekke açmıştır. Bunun başlıca sebebi, Mevlevîliğin tasavvuf kültürünün klasik boyutunu oluşturmaya, düşünce, edebiyat, mûsikî, irfan ve erkânı ile seçkin bir düzeye hitap etmesi ve mevlevîhânelerin büyük bir külliye planında kurulmasıdır (Tanrıkorur, 2004: 470).

Tezkirelerde geçen tarikat ehli 320 divan şairinin 220’si Mevlevî’dir. Bu da % 68’e tekabül etmektedir (İsen, 1997: 216). Bu istatistikten de anlaşılıyor ki Mevlevîlik, Osmanlı sanatına ve özellikle şiirine önemli katkılarda bulunmuş bir tarîkattir.

MEVLEVÎLİKTE ÂDÂB VE ERKÂN

Mevlevîlikle tarikatın esası aşk, marifet ve hizmettir. Tarikata girmek isteyen talip, gusül abdesti aldıktan sonra muhip veya çilekeş can olmak için şeyhe gelir, şeyh onun muhiplik müracaatını kabul ederse başını çekip dizine koyar, sikkesini giydirir, tekbir getirir ve her ikisi de Fâtîha’yı okuduktan sonra birbirlerinin sağ elini aynı zamanda tutup kaldırarak parmaklarının üzerini öperlerdi (görüŖme). Ankaravî’ye göre bunun ardından talibin saçından ve bıyığından Mevlânâ’nın öğrettiği gibi birkaç kıl kesilmektedir. Böylece nevnî yaz adıyla muhibbân arasına katılan talip şeyhin görevlendirdiği dededen tarikat âdâbını öğrenmeye başlardı. Dergâhta kalmaya mecbur olmayan muhip isterse yalnız semâ ve mukabeleye katılmak için dergâha gelirdi. Muhibbân arasında istidatlarına göre ney üflemeyi, na’t, âyin ve ilâhi söylemeyi belleyenler, Mesnevi okuyanlar, icazet alıp destar sarmaya hak kazananlar, yahut tarikattaki hizmetine karşılık destar sarmak için icazet verilenler çoktu. Çilekeş canlar gibi bin bir gün çile çıkarmayan muhiplerin tarikat içinde herhangi bir mecburiyetleri

bulunmamaktaydı. Tekkeye gelişlerinde hırka ve sikke giymek veya ileride dede olmak için ikrar verip çileye soyunmak kendi iradelerine bağlıydı. Bu itibarla tarih boyunca devlet ve ticaret adamlarından, ilim ve sanat erbabından birçok kimse muhibbân zümresine dahil olmuştur (Tanrıkörur, 2004: 473).

Tarikatta çilekeş can olmak isteyen talip ise bin bir günlük bir riyazet sürecine tâbi tutulurdu. Ancak Mevlânâ mûsiki ve semâi sülûke esas kabul ettiğinden ve çalışmak en kutsî vazife olduğundan riyazet hizmet şeklinde idi. Dergâhta bir tür hizmet çilesiyle nefsini tasfiye etmeye girişen çilekeş can, matbah kapısının yanındaki saka postunda üç gün murakabe vaziyetinde oturur ve diğer matbah canlarını seyreder, çileye soyunmaya ikrar verirse on sekiz gün süreyle ayakçılık hizmetine verilirdi. Hizmet sonunda uygun görülürse, dergâha geldiği ilk elbiseyi çıkarıp tennure giyer ve böylelikle matbah canı olurdu. Can, Mevlevî çilesinin başladığı matbah-ı şerifin dedelerinin yönetimindeki pazarcılıktan çamaşırcılığa, bulaşıkçılıktan hela temizliğine kadar on sekiz değişik hizmet türünü yerine getirirdi. Çilekeş canlar bu hizmetlerin yanında kabiliyetleri oranında semâ meşki ve sanat faaliyetlerine yönlendirilip saatçilik, aşçılık, mobilyacılık gibi dallarda meslek edinmeleri sağlanır, Doğu ve Batı dilleri öğretilip çeşitli ilim dallarında yetiştirilirlerdi. Çilekeş canlar her ne sebeple olursa olsun çiledeyken bir defa dahi matbah-ı şerifin dışında geceleyemezler, aksi takdirde çileyi kırmış sayılıp yeniden başlatılırlardı. Çilesini tamamlayan can şeyhten (eğer Konya’da ise Şems Türbesi’ni ziyaret ettikten sonra çelebiden) evrâd ve ezkâr dersi alır ve hücre sahibi dede olurdu (Tanrıkörur, 2004: 473-474).

Her Mevlevî’nin bilmesi gerekli hafî ve devranî zikir olan semâ, bin bir günlük eğitimin önemli konularından birini teşkil ediyordu; zira semâ meşki almadan sikke giyilmezdi. Meşk veya semâ çıkarmak için muhip ve çilekeş canlar semâ dedesinin nezâreti altında ve çivili tahta üzerinde semâyı öğrenir, böylece mukabeleye katılmak için hazır hale gelirlerdi. Semâ mukabelesi içten söylenen “Al-” hecesiyle sağ ayağın kaldırılması ve “-lah” hecesiyle devrin tamamlanıp ayağın yere değdirilmesi şeklinde yapılırdı. Gündüzleri öğle, geceleri yatsı namazlarından sonra ve tekkesine göre farklı günlerde icra edilen semâ âyininden önce mesnevîhan tarafından Mesnevi dersi verilip dervişler tasavvufî aşk ve marifete ulaşmaları için irşad edilirdi. Dedelerle matbah canları dergâh

mescidinde sabah namazından sonra yapılan ve Mevlevîlik'te esma olmadığı için sadece ism-i celâl zikredilen zikir âyinine katılırlardı. Tekkelerde perşembe ve pazar geceleri yapılan zikirlerde aşırı cezbe hallerine izin verilmez, zikir halkası meydancı dede tarafından düzen altında tutulurdu. Sabah zikrinden sonra meydân-ı şerife geçilir ve kahvaltının ardından murakabeye girilirdi. Yemekler dervişlere somathâne denilen mekânda Kazancı Dede'nin niyaz ve gülbankla kapağını açtığı kazandan dağıtılır, belli bir âdâb içinde bitirildikten sonra herkes başlangıçtaki gibi tuza banıp tadarak ve sofrayla görüşerek (sofrayı hürmetle öperek) şeyhle beraber kalkar, geldiği usulle somathânedan çıkardı (Tanrıkörur, 2004: 474). Mevlevîler'de ölüm haline gelen kişinin yanında ism-i celâl çekilmesi âdettendi. Şeyh veya halifelerin naaşı matbah-ı şerifte İtrî'nin segâh âyîn-i şerifi okunarak yıkanır. Cenazeye, şeyh ve iki derviş tarafından kabre indirildikten sonra sikkesi giydirilir ve hırkası örtülüp sağ yanına hilâfetnâmesi konulurdu. Telkin ve tezkiye olmaz, önce ism-i celâl, zikri idare edenin gülbanginden sonra da “hûuu ...” çekilir ve baş kesilerek törene son verilirdi (Tanrıkörur, 2004: 474).

Mevlevîlik, tarih boyunca halk tabakalarından devlet adamlarına kadar toplumun her kesiminden insanların manevî hayatı üzerinde etkili olmuş, birer güzel sanatlar akademisi gibi çalışan Mevlevî dergâhlarından birçok âlim, arif ve kâmilin yanı sıra Türk kültür ve sanatının en önemli temsilcileri yetişmiştir. Klasik Türk mûsikisinin büyük bestekârlarından birçoğunun, şuarâ tezkirelerinde yer alan tarikat ehli 320 divan şairinden 220'sinin Mevlevî kökenli olması bu tarikatın Türk sanat ve kültürüne yaptığı etkiye somut bir örnektir. Mevleviler arasında Konya Mevlânâ Müzesi'ndeki 677 (1278-79) tarihli en eski Mesnevî nüshasının hattatı Mehmed b. Abdullah el-Konevî'den Mevlevî sikkesi biçiminde istif edilmiş “Ya Hazret-i Mevlânâ” levhasıyla meşhur Mehmed Suûd el-Mevlevî'ye (ö. 1948) kadar Kütahyalı Mehmed Dede, Nakkaşzâde Ahmed Tâib ve Sıdkî Dede gibi tanınmış hattatlar ve özellikle XVII. yüzyılın başlarında önemli Mevlevî kaynaklarından olan Menâkıb-ı Sevâkıb' minyatürlerini yapan ustalar gibi mahir nakkaşlar çıkmıştır. XVIII ve XIX. yüzyıllarda İstanbul mevlavîhâneleri âdeta birer konservatuvara dönüşmüş ve klasik Türk mûsikisinin en parlak simalarına okul görevi yapmıştır. Bunlar arasında Ali Nutkî, Osman Selâhaddin, Kutbünnâyî Osman, Selim, Abdülbâki Nâsır, Hamâmîzâde İsmail,

Ahmed Celâleddin, Zekâî, Fahreddin dedelerle Itrî, III. Selim ve Rauf Yektâ Bey sayılabilir (Tanrıkorur, 2004: 474).

I. BÖLÜM

A. HAYATI

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın ne zaman doğduğunu bilmiyoruz. Herhangi bir edebiyat tarihi ya da tezkirede ismine rastlayamadığımız şair hakkında bilgi bulabildiğimiz tek kaynak Mehmet Nail Tuman'ın hazırladığı “Tuhfe-i Nâilî”dir. Tuhfe-i Nailî’de şair hakkında şunlar yazmaktadır: “İsmâ’îl Hakkı Dede, İstânbullu, vefâtı 1286 / 1869. *Eger küstâh isem de Mislives echelligimdendir / Rücû’ etdim peşmânım meded yâ Şems-i Tebrîzî.* Dîvânı Üniversite Kütüphanesi’nde. Numero 318. Dîvândan alınma.” (Tuman, 2001: 905). Her ne kadar bu eserde vefat tarihi 1869 olarak verilse de Divan’ın sonunda Divan’ın bitiriliş tarihi olarak 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870] yazmaktadır. Ayrıca şair, “Târîh-i Dîvân-ı ‘Âciz” adlı şiirinde de Divan’ı bitiriş tarihi olarak 1286 yılını vermiştir. 1286 yılının Şevval, Zilkade ve Zilhicce ayları Miladi olarak 1870 yılına tekabül etmektedir. Bu açıdan şairin ölüm yılı 1286, yani Miladi takvimle 1870’tir.

Nail Tuman, Tuhfe-i Nâilî’de şairin ismini “İsmâ’îl Hakkı Dede” olarak yazmıştır. Mevlevîlikte, dedelik bir makam adıdır. Bin bir gün hizmetini bitirmiş, dervişlik payesine erişip dergâhta hücre sahibi olmuş kişiye “dede” denir (Gölpınarlı, 2006: 22). Buradan da anlaşılıyor ki şair, bin bir gün hizmetini yapmış ve dedelik pâyesine ulaşmıştır.

Görüldüğü gibi şairin hayatı hakkında bildiğimiz şeyler oldukça sınırlıdır. Divan’ında Ağazâde’den bahsetmektedir. Bahsettiği kişi Ağazâde Mehmed Hakikî Dede’dir. Mehmed Hakikî Dede, Beşiktaş Mevlevihanesi’nin kurucusudur. Şairin İstânbullu olduğu zaten Tuhfe-i Nâilî’de yazmaktadır. Ayrıca Divan’ın sonuna Yenişehirli Avnî Bey tarafından “Limuharririhî” başlıklı şairi ve sanatını öven bir şiir yazılmıştır. Yenişehirli Avnî Bey ise, Beşiktaş Mevlevihanesi şeyhi Nazif Dede’nin kızıyla evlidir (Ünver, 2004: 162). Bu bilgilerden bir çıkarsama yapacak olursak, Mislî İsmâ’îl Hakkı kuvvetli bir ihtimalle Beşiktaş Mevlevîhanesi’nin bir mürididir.

Sûfî pîrlerin ve onların görüşlerinin Osmanlı şairlerine intikali, onların eserlerinden ve divanlarından istifade etmek sûretiyle olduğu gibi bu pîrlerden

silsile yoluyla şifahi olarak gelen bazı manevî eğitim teknikleri aracılığıyla da olmuştur. Modern zamanlar öncesi Müslüman toplumlarında dinî bilginin öğretildiği yerlerin başında dergâhlar gelir, dinin getirdiği bilgiler buralarda inisiyatik olarak öğretilirdi. Bu mekânlar yeri geldiğinde bir medrese, yeri geldiğinde bir felsefe okulu ve yeri geldiğinde de bir sanat okulu veyahut şairlik mektebi gibi çalışmışlardı. Binaenaleyh Osmanlı'da tarikat denilen bu yapılara bağlı olmayan kimse hemen hemen yok gibiydi. Şairler ise büyük ölçüde zaten buralarda gördükleri manevî eğitimin neticesinde kendilerinde hasıl olan bir hâlin tesiriyle şiirlerini yazmaya başladıklarından onlar için bu mekânların çok özel bir yeri vardı (Kılıç, 2004: 85). Mislî İsmâ'il Hakkı da bu dergâhlardan biri olan Beşiktaş (Bahariye) Mevlevîhanesi'nde kendisini yetiştirme imkânı bulmuştur diyebiliriz.

Beşiktaş Mevlevîhanesi, 1621-22 yılından 1925 yılına kadar devam eden uzun hayatı boyunca önce Beşiktaş, sonra Maçka ve daha sonra da Bahariye Mevlevîhanesi olarak anılmıştır (Turnalı, 563). Ohrili Hüseyin Paşa tarafından (1031/1622) tarafından kurulmuş, ilk şeyhliğine Ağazâde Mehmed Hakikî Dede tayin edilmiştir (Yücer, 2003: 438).

Nazif Dede 1270/1854 yılında Beşiktaş Mevlevîhanesine geçmiştir. Nazif Dede hakikatte olmasa bile gündelik hayatta Bektaşî tavırlar sergilemiştir. Oğlu Hüseyin Fahreddîn Dede ve torunu Küçük Hasan Nazîf Dede zamanında da bu hava sürmüştür. Hüseyin Fahreddîn Dede aynı zamanda hem şark hem de Batı musîkisinde üstattır. Onun zamanında Bahariye Mevlevîhanesi, Galata Mevlevîhanesi'nin aksine günlük siyasetin dışında ehl-i beyt sevgisini izhar eden yapısı ve daha çok kültürel fonksiyonuyla temayüz etmiştir (Yücer, 2003: 439-441).

Ağazâde Mehmed Dede'den sonra tekkelerin kapatıldığı 1925 senesine kadar Beşiktaş / Bahâriye Mevlevîhanesi meşîhatinde 17 postnişîn irşat vazifesinde bulunmuştur. Bunlar sırasıyla, Süleyman Dede (ö. 1065/1654), Hasan Dede (ö. 1071/1660), Nâci Ahmed Dede (ö. 1122/1710), Çengî Yusuf Dede (ö. 1080/1669), Eyyûbî Mehmed Memiş Dede (ö. 1136/1723), Memiş Dede oğlu Ahmed Dede (ö. 1171/1763), Memiş Dede oğlu Mehmed Sâdık Dede (ö. 1178/1764), Abdülahad Dede (ö. 1180/1766), Trabluslu Ahmed Dede (ö.

1185/1771), Yusuf Zühdi Dede (ö. 1232/1816), Mahmud Dede (ö. 1234/1818), Mehmed Kadrî Dede (ö. 1267/1851), Mehmed Saîd Dede (ö. 1270/1853), Hasan Nazîf Dede (ö. 1278/1861), Hüseyin Fahreddîn Dede (ö. 1911), Küçük Hasan Nazîf Dede (ö. 1915) ve Selman Dede (ö. 1995)'dir (Küçük, 2010: 56). Şairin hangi şeyhe ya da şeyhlere intisap ettiği konusunda ise Divan'ında herhangi bir ipucuna rastlayamadık.

B. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Mislî İsmâ'îl Hakkı, 19. yüzyılda yaşamış Mevlevî şairlerden biridir. Hayatı hakkında bildiklerimiz oldukça sınırlıdır. Tezkirelere giremeyen şairlerden olan Mislî'nin edebî kişiliğini Divan'ından yola çıkarak tespit etmeye çalışacağız.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, 127 varaklık oldukça hacimli bir Divan'ın sahibidir. Divan'ı, klâsik bir divan görünümündedir. Divan'ında müzik terimleriyle oluşturulmuş bir şiirin oluşu (kâr-ı nâtık güftesi) ve halk edebiyatı nazım şekillerinden “şatranç”ın kullanılmış olması oldukça dikkat çekicidir.

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın dili kasidelerde oldukça kuru ve ağırdır. Musammat ve gazellerinde ise dili oldukça sadedir. Musammat ve gazellerinde söylemek istediği şeyi açık ve sade bir dille söylemektedir. Zaman zaman oldukça lirik söyleyişlere ulaşmıştır. Aşağıya aldığımız şiirler bunlardan bazılarıdır:

*Çünkü 'âşık'sın reh-i hûn-hûâra incinmek niçin
Murgusun bâğ-ı gamıñ gülzâra incinmek niçin
Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
Bî-naşîb kaldıñ ise devvâra incinmek niçin
Tâli 'iñden ağla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña âgyâra incinmek niçin (Msd. 32/1)*

*Erdigim devlet yeter kim iltifât-ı zâtıña
Nûr-ı feyziñden uruldu sır göñül mir'âtıña (Msn. 66/6)*

*Lutf edip gönder şabâ ile gubârıñ pâynı
Vuşlata lâyıq degilsem aña bâri kıl sezâ (G. 17/4)*

*Sevmeyen kâl ehlidir hep ehl-i hâl[i] tâ ezel
Bir kesîñ zâtında 'izzet olmamak güc olma güc (G. 51/5)*

Göñül yan 'aşk-ı sâkîyle külüñ tûtyâ-yı çeşmândır
Fîrâka şabr eden 'âşık iki 'âlemde sulţândır (G. 113/1)

Ki şorsañ her kime 'ârif benim der
Şavâb âgâhı çok noķşân bilinmez (G. 142/5)

'Aşka kûl olmak cihânda gizlice bir kâr imiş
Gelmeden bu bâga maķşad vuşlat-ı dîdâr imiş (G. 162/1)

Hem çü **Misli** lâf ile geçdiyse 'ömr ü müddetiñ
Bulmadıñsa zevk-i rûhânîyi dîvânıñ da boş (G. 166/5)

Güldürürse bir vakitte hüzn ile eyler hitâm
Bunca peygâm-ber ki gelmiş var mı giryân olmadık (G. 198/3)

Bunca dem beyhûde geçdi kâl u kıl ile nefes
Şimdi bundan böyle nuţkum yâd-ı yâr etsem gerek (G. 202/5)

Oldum ğarîb [ü] bî-kesân mâlik degilim kendime
Söyler isem râz-ı dilim ifşâ güler ben ağlarım (G. 239/7)

Şun '-ı Zâtu'llâh yeterken 'aynıma 'ibret heme
Hâne-i vîrânımı ta 'mîre üstâd olmadım (G. 255/4)

Dâmen-i sâmâna Misli beste kıl cân u dili
Derd-i ahfâñı seniñ bilmez mi meftûn eyleyen (G. 261/9)

Şabâ bizden nigezbân-ı gül-endâma peyâm eyle
Haber ver hâlimi bir bir o şeh-nâze selâm eyle (G. 301/1)

Şorarsa 'aşkına pâ-bend olan 'uşşâk-ı şeydâsın
Bizi de defter-i 'aşkıñ kenârında zimâm eyle (G. 300/3)

Bir perî-rûyla muhabbet eylemişdik kim cedîd
Esdî bir bâd-ı muhâlif Misli çok gördü bize (G. 306/5)

Râh-ı 'aşkı bir kolay kâr şanma **Misli**veş göñül
Hîrmen-i şabri yaķan ol nârdır karşımdaki (G. 317/7)

Nâr-ı hicrânıñda İbrâhîmâsâ her zamân
Yanmağa lâyık mı söyle hâtırım sûzânesi (G. 318/5)

*Ki havâtır yol bulur kalbe velâkin bî-sebât
İntizâr râhında bekler çeşm-i bîdârım seni (G. 320/5)*

*Eylemem bî-gâneler bezminde harf-i vâhîde
Sînem içre şakıların ey genc-i esrârım seni (G. 320/6)*

*Râh-ı makşûdda gezerken serserî hicrân ile
Tâ ki ‘aşk nâmında bir deryâya düştü gönümüz (G. 344/2)*

*Misli-i bî-çâreniñ ahvâline eyle nazar
Lutfuñ agyâra olur ‘uşşâka şefkat yok mudur (G. 99/5)*

Üzerinde çalışma yaptığımız nüsha müellif hattıdır. Divan’da; kelimelerin yazılışlarındaki harf hataları, tamlama hataları, nazım şekillerindeki isimlendirme hataları, vezin ve kafiye hataları, sıkça rastlanılan imâle ve zihafı, şairin zaafı olarak gösterilebilir.

Şairin yazdığı tahmîs, tesdîs, tesmîn gibi şiirlerden yola çıkarak; Bağdatlı Rûhî, Esrâr Dede, Sabrî Mehmed Şerîf, Hayrî, Fuzûlî, Melek Efendi, Leylâ Hanım, Vîrânî, Hâfız ve Mevlânâ’yı edebî kişiliğini etkileyen şairler arasında sayabiliriz. Yenişehirli Avnî ise Divan’ın sonuna “Limuharririhi” başlıklı bir şiir yazarak, Misli İsmâ’il Hakkı’yı övmektedir:

*Dîvân-ı şî’ri **Misli**-i şâ’ib-ıtabî’atîñ
Gencîne-i hayâli gibi bî-mişâldir*

*Her şahfesinde var nice biñ nakş-ı dil-pezîr
Gûyâ nigâr-hâne-i sihr-i helâldir*

*Gûyâ fezâ-yı çîn-i hünerdir şahîfeler
Kim sâhasında her gâzeli bir gâzâldir*

*Her maṭla ‘-ı celîli bu ‘aşk âsumânınıñ
Mîhr-i kemâle maṭla ‘-ı feyz iştîmâldir*

*Açdıķca cild-i akdesini dest-i ihtirâm
‘Anķa-yı Kâf-ı ‘aşķa iki perr ü bâldir*

*Deryâ-yı bî-kenâr-ı beyândır bu nazm-ı ter
Ey kec-nigâh şanma kuru kıl ü kâldir*

*Aldanma nakş u şûrete ma'nâya bak gözüm
Elfâzdan murâdı mezâyâ-yı hâldir*

*'Ömrü tavîl feyz-i buîûnu füzûn ola
Nazm-ı suhanda gâlib olur ihtimâldir*

*Tâ h'ânda bir kemînesi şâhib-kitâb olur
'Avnî bu da kerâmet-i Monlâ Celâl'dir*

Şair, her fırsatta Mevlânâ'yı anarak, cevherler yağdıran şiirlerinin kaynağını Mevlânâ olarak belirtmektedir. Şiirlerini onun himmetiyle yazdığını söylemektedir:

*Ne derc etdimse **evrâk-ı perîşâna** ser-â-ser hep
Heme nazm-ı güher-bârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir (K. 13/2)*

*Ne mümkün Misli'niñ bir **harfe** kudret etmege **tahrîr**
Nişîn-i 'aşk-ı Mevlânâ seg-i kemter hakîrdendir (G. 341/2)*

*Ne gevher tahrir etdimse **divânımda** be hey Misli
Cenâb-ı Hazret-i Hünkârîñ ihsânı bu **evzânım** (K. 11/14)*

*Cevâhir saçdığı **evrâka** **kilkim** şanma bendendir
Eden ser-mest-i şeydâ 'aşk-ı Mevlânâ semâ'dır heb (G. 32/4)*

*Olup meddâh-ı sâkî Misli ifşâ eyleyip halka
Kemâl-i feyz-i Mevlânâ bu **nazmım** cümle andandır (G. 113/7)*

*Hazret-i Sultân **Celâle'd-dîn-i Rûmî** pîrimiz
Hamd ola 'ilm-i ezelde bu imiş taqdîrimiz (Msn. 66/40)*

Misli, şiirlerinin feryatlarla figanlarla dolu olduğunu belirtmektedir:

*Bidâyet eylese **kilkim** yedimde **şi'r ü inşâya**
Ser-â-ser defter-i **nazmım** heme efgân olur peydâ (G. 7/5)*

Aşağıdaki beyitte şair, kendi Divan'ını, ilâhî sırları barındıran bir kitap olarak değerlendirmektedir:

*Ders alır ma'nîde rûhundan tufeyl-i sâlikân
Sırr-ı esmâ vü ilâhîdir heme **dîvânımız** (G. 130/2)*

Divan şairleri özellikle kendi şiirlerini değerlendirdikleri zaman şairane bir gurura kapılırlar. Kendi şiirlerini değerlendirirken mütevazılık yapmazlar. Bu açıdan bakıldığında aşağıya aldığımız beyit oldukça dikkat çekicidir. Şair, şiirlerinde belâgat aranmaması gerektiğini söylemekte ve bir mânâda şiirlerinin edebî değerinin çok yüksek olmadığını belirtmektedir:

*Yokdur arama **hâme-i nazmımda belâgat**
İşteste vü beste okunur vardır işâret (G. 41/1)*

*Gerçi budalâ saçmasıdır Misli **divânım**
'Afv eyleyeler böylece ihvân-ı başâret (G. 42/9)*

Yine aşağıdaki beyitte şiir yazmanın kendi haddine düşmediğini belirten şair, tabiatının şiir yazmaya meyilli olduğunu, bu sebeple şiir yazdığını belirtmektedir:

*Misliyâ haddim değil esrâr-ı Hâk-gû olmağa
Tab 'ımız **eş'âra** mâ'il câna gayretidir garaż (G. 177/8)*

Aşağıdaki şiirde, kendisinin şiirini öven şair, yazdığı tahmîsin âşıklar nezdinde çok önemli olduğunu belirtmektedir:

*Gürûh-ı sâki-i nâza gulâmım bâtın u zâhir
Der-i meyhânede şahbâyı nûş etmek baña fâhir
Bu **tahmîs** ehl-i rindânıñ yanında nüsha-i nâdir
Hasan şâhim Hüseyin mâhim imâm 'Âbidin [ü] Bâkır
Hakîkat ilmine hâdî hakîkat Ca'fer'im vardır (Tah. 43/5)*

Şair, bazı insanların suskun olduklarını, kendisinin ise bunun tam tersine şair olduğunu belirtmektedir:

*Dudağıñ kevşerin nûş etdirip ehl-i harâbâta
Kimi hâmûş şıfatlıdır bu Misli **şâ'irân** oldu (K. 19/39)*

Aşağıdaki beyitte, kendisinin iyi bir şair olup olmadığının Divan'ına bakılarak görülebileceğini ifade etmektedir:

*Şâ 'ir-i vakt-i pesendide mi Misli bilemem
Kıl nazâr 'aşk ile **divânına** şor şorma baña (G. 5/11)*

Şair, aşağıdaki beyitlerde yazdığı gazeli “nev-gazel” olarak niteleyerek böylece şiirini övmektedir:

Nev-ğazel tarh eyledi *Misli* bugün biñ ‘acz ile
Defter-i zîriñde kayd et eyleme redd-i cevâb (G. 36/5)

Her cevriñe hoşnûd olurum Misli gibi men
Bu *nev-ğazel*-i hem-demi zann etme şikâyet (G. 44/5)

Diñle ey dil nev-ğazel tahrîr-i evrâk eyledim
Misli-niñ eş‘ârı bu şeb doğru bir güftâr imiş (G. 161/7)

Kendi gazelinı takdir eden şair, yazdığı gazelin güzel olmasının kendisinin gerçek bir âşık olduğunun kanıtı olarak göstermektedir:

Misli bu ğazel nâdire-i gevher-i vâhid
‘Uşşâk-ı şahîh olduğuma etdi delâlet (G. 39/9)

Şair için, içinde bulunduğu hâli sevgiliye arz etmesine gerek yoktur. Sevgili eğer onun Divan’ına baksa, şairin durumunu anlayacaktır:

Misli ‘arz etmek saña hâcet degil
Kıl nazar *dîvân*ına eyler beyân (G. 276/9)

Aşağıdaki beyitlerde şair, şiirini överken “tartılı, ölçülü söz anlamına gelen “sencîde” sıfatını kullanmaktadır:

*Kana kana nûş ederken defterimde Misli*yâ
Böyle *sencîde ğazeller* der-kenâr etsem gerek (G. 202/9)

Âferin ey hâme bu şeb kayd olan dür-dâneye
Böyle *sencîde ğazeller* dola *Misli defteriñ* (G. 211/6)

Muhibb-i şâdıkıñdır âsitânıñda doğar dâ‘im
Bu *sencîde ğazeller* *Misli*-i kemterden ‘aşk olsun (G. 262/5)

Şair, eğer sevgilinin yanında olsaydı, Divan’ında inci taneleri gibi değerli şiirler yazacaktı:

Hem çü Misli kûy-ı râhıñda olursam dil-berâ
Kayd olur *dîvân*ım içinde nice dür-dâneler (G. 89/9)

Gafil insanlar, şairi meyhanede ayaklar altında görüp eleştirmemeliler; çünkü o, sakinin kuludur. Bu sebeple de şiiri rindâne bir tavırla yazmaktadır:

Reh-i meyhânede pâ-mâl görüp ta‘n eyleme gâfil
Gulâm-ı sâkidir Misli onuñçün *şî‘ri* rindândır (G. 98/9)

Aşağıdaki beyitte şair, kendi şiirini yeni bir tarz olarak nitelemektedir:

*Şüst-i 'arâbanda tamâm yüz tutar bu güft [ü] gû
Şi'rimiz **tarz-ı cedîd** düşdü gene bahr [ü] bere (K. 24/52)*

Mislî'nin şiirlerinde hiçbir kusur yoktur. Şiirden anlamayanlar onun şiirini eleştirerek hata yapmaktadırlar:

*Pehlivân-ı Rüstemî **nazmı**nda Mislî yok kuşûr
Bilmeyenler kıymet-i eş'ârı elbet tel kırar (G. 122/16)*

Aşağıdaki beyitte şiirini değerlendiren şair, şiirine lâf söyletmemektedir:

*Mislî-i **nazm-keşiñ** **kilkine** söz yok aşlâ
Şimdi meydân-ı sahin içre şılaya gideriz (G. 146/6)*

Divan'ın en orijinal ve samimî beyitlerinden biri olan aşağıdaki beyitte şair, şiirden maksadın ruhanî zevk olduğunu, eğer o ruhanî zevke erişememişse Divan'ının da gereksiz olduğunu belirtmektedir:

*Hem çü Mislî lâf ile geçdiyse 'ömr ü müddetiñ
Bulmadıñsa zevk-i rûhânîyi **dîvânı**ñ da boş (G. 166/5)*

C. DİVAN

Divan'ın bildiğimiz tek nüshası, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü'nde 318 numarada kayıtlıdır. Bu nüsha, İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *müellif hattı*dır. Divan:

Rahîm-i rahmet-i Rahmân Hakîm-i hikmet-i 'ummân
Na'îm-i ni'met-i nu'mân 'Azîm-i 'izzet-i 'irfân

beytiyle başlamaktadır. Rik'a hatla yazılmış, 222x163 mm. ölçüsünde, 19 satırlı, çift sütun, 127 varaktır. Divan:

Yüz sürer hâke şebân rûz **Mislî**-i rûy-ı siyâh
Sen münâcâtın kabûl kıl yâ Rahîm ü yâ İlâh

beytiyle sona ermektedir. Divan'da toplam 446 manzume 3337 beyit/bent vardır.

II. BÖLÜM

DİVAN'IN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

A. DİVAN'IN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

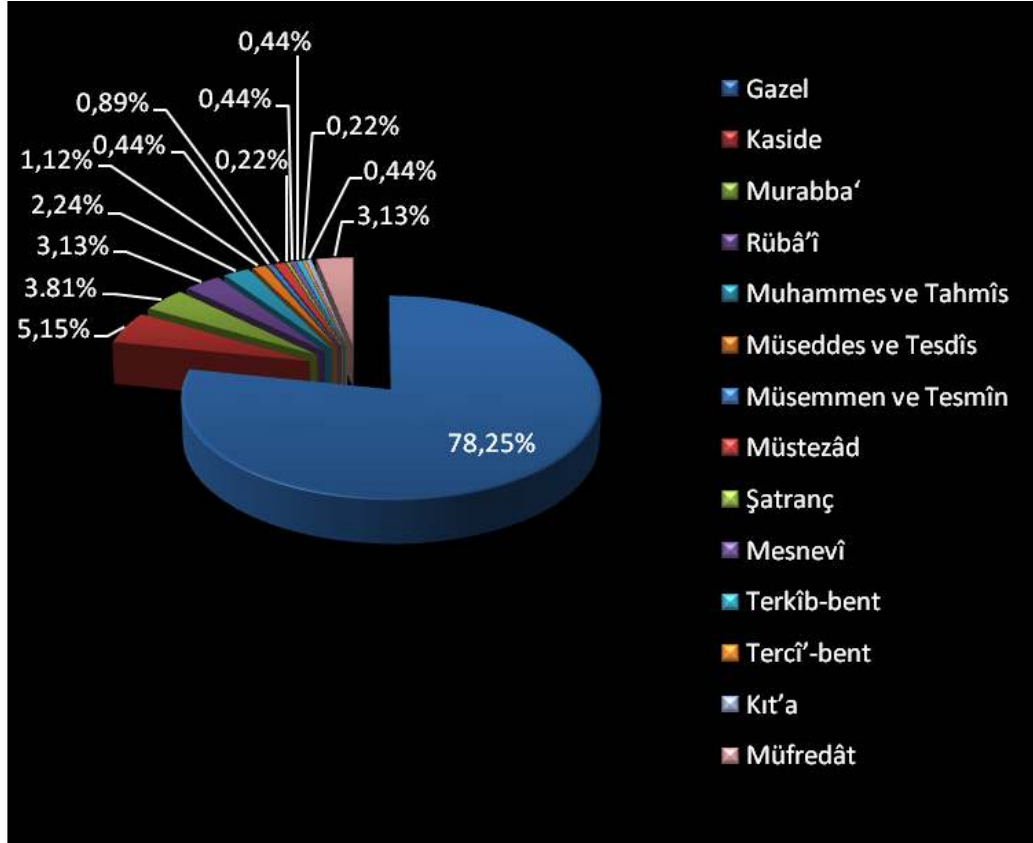
1. Nazım Şekilleri

Divan edebiyatında nazım şekilleri konusunda birçok çalışma yapılmıştır (Bazıları için bkz. İpekten, 2002; Olgun, 1973; Dilçin, 2004; Cengiz, 1986; Saraç, 2007, Kurnaz-Çeltik, 2010). Yapılan bu çalışmalar önemli bir boşluğu doldurmuş ve genellikle de ders kitabı olarak yıllarca okutulmuştur. Biz, Mislî İsmâ'îl Hakkı Divanı'ndaki nazım şekillerini incelerken Cemâl Kurnaz ve Halil Çeltik tarafından hazırlanan “Divan Şiiri Şekil Bilgisi” (2010) adlı kitabı esas aldık. Bu kitabı tercih etmemizin sebebi nazım şekillerine kendi içerisinde tutarlı ve sistematik bir bakış açısı getirmiş olmasıdır.

Aşağıdaki tablo, nazım şekillerini, nazım şeklinin kaç kez kullanıldığını, beyit/bent sayısını ve bu nazım şeklinin Divan'daki yüzdelik dilimini belirtmektedir:

Nazım Şekli	Şiir Sayısı	Beyit/Bent Sayısı	%
Gazel	349	2572	78.25
Kaside	23	393	5.15
Murabba'	17	87	3.81
Rübâ'î	14	28	3.13
Muhammes ve Tahmîs	10	74	2.24
Müseddes ve Tesdîs	5	31	1.12
Müsemmen ve Tesmîn	2	18	0.44
Müstezâd	4	32	0.89
Şatranç	1	5	0.22
Mesnevî	2	50	0.44
Terkîb-bent	2	10	0.44
Tercî'-bent	1	5	0.22
Kıt'a	2	4	0.44
Müfredât	14	28	3.13
Toplam	446	3337	100

Aşağıda, nazım şekilleri ve bu nazım şekillerinin Divan'daki yüzdelik dilimleri grafik üzerinde gösterilmiştir:

1. 1. Kaside

Divan'da 23 adet kaside bulunmaktadır. Bu 23 kaside toplam 393 beyitten oluşmaktadır. 15 kasidede başlık var olup diğer kasidelerde herhangi bir başlık yoktur. Kasideler arasında 1 tane “ramazaniyye”, 2 tane “tarîh”, 1 tane de “kâr-ı nâtık güftesi” ve 1 tane de “sâkînâme” vardır. Kasidelerin en uzununu 67 beyitli, en kısası da 5'er beyitli 3 şiiirdir.

1. kasidede, Allah'ın isim ve sıfatları anılmaktadır.
2. kaside, münacattır.
3. kaside, münacattır.
4. kaside, Hz. Muhammed'e yazılmış bir na'ttır.
5. kaside, Hz. Muhammed'e yazılmış bir na'ttır.
8. kaside, Hz. Muhammed'e yazılmış bir na'ttır.
9. kaside, Hz. Hüseyin'e yazılmış bir na'ttır.
10. kaside, Âl-i abâ ve On iki imamın anıldığı bir na'ttır.
11. kaside, On iki imam için yazılmış bir na'ttır.
12. kaside, Âl-i abâ ve On iki imamın anıldığı bir na'ttır.
13. kaside, Hz. Mevlânâ'ya yazılmış bir na'ttır.
14. kaside, Şems için yazılmış bir na'ttır.
15. kaside, Şems için yazılmış bir na'ttır.
16. kaside, Şems için yazılmış bir na'ttır.
17. kaside, Sultan Veled için yazılmış bir na'ttır.
18. kaside, “dilbersin” redifli bir na'ttır.
19. kaside, Mevlânâ'ya yazılmış bir na'ttır.
21. kaside, mest redifli bir şiiirdir.
22. kaside, “sâkiyâ” ön redifli bir sâkînâmedir.
24. kaside, beyitleri müzik terimleriyle oluşturulmuş bir “kâr-ı nâtık güftesi”dir.
34. kaside, bir Ramazaniyedir.
51. kaside, “Târîh-i Mülâkât” başlıklı bir tarihtir.
52. kaside, divanın bitirilişine düşürülmüş bir tarihtir (1286)

Şiir Numarası	Beyit Sayısı	Şiirin Başlığı
1	19	DER ZİKR-İ CENÂB-I HUDÂ ‘AZZE VE CELLE
2	8	
3	5	MÜNÂCÂT
4	9	DER NA‘T-I CENÂB-I FAHR-İ ‘ÂLEM ‘ALEYHİ‘S-SELÂM
5	5	NA‘T-I CENÂB-I HAZRET-İ FAHR-İ KÂ‘İNÂT
8	7	DİGER NA‘T-I BE-CENÂB-I MEFHAR-İ MEVCÛDÂT
9	6	DER-NA‘T-I KÜRRETÜ‘L-‘AYN CENÂB-I İMÂM HÜSEYN
10	10	
11	13	DİGER NA‘T-I İSNÂ ‘AŞER RADİYA‘LLÂHU ‘ANH
12	9	DİGER RADİYALLÂHU ‘ANH
13	22	NA‘T-I CENÂB-I HAZRET-İ MEVLÂNÂ KADDESA‘LLÂHU SIRRAHU‘L-‘AZÎZ
14	9	NA‘T-I HAZRET-İ ŞEMS-İ MEVLÂNÂ KADDESA‘LLÂHU SIRRAHU
15	5	DER NA‘T-I HAZRET-İ ŞEMS-İ TEBRÎZÎ
16	5	
17	7	DER NA‘T-I CENÂB-I HAZRET-İ SULTÂN VELED KUDDESU SIRRAHU
18	67	
19	39	
21	26	
22	34	
24	54	
34	20	RAMAZÂNİYYE
51	9	TÂRÎH-İ MÛLÂKÂT
52	5	TÂRÎH-İ DÎVÂN-I ‘ACZ

1. 2. Gazel

Divan’da toplam 349 adet gazel bulunmaktadır. Bu gazellerin toplam beyit sayısı ise 2572’dir. En çok beyte sahip olan gazel 1 numaralı gazeldir. Bu gazel 28 beyittir ve aynı zamanda bir “elif-nâme”dir. Gazellerin 117 tanesi 5’er beyitten oluşmaktadır. Aşağıdaki tabloda kaçar beyitten kaçar tane gazelin olduğu gösterilmektedir:

Beyit Sayısı	Gazel Sayısı
2	12
3	1
5	117
6	22
7	73
8	12
9	50
10	11
11	24
12	5
13	6
14	3
15	3
16	3
18	2
19	1
20	1
21	1
28	1

1. 3. Murabba'

Divan'da 17 tane murabba' bulunmaktadır. Bu murabba'lar 87 bentten oluşmaktadır. 55, 57, 58, 60, 62, 63, 64. no'lu şiirlerin başlığı her ne kadar "şarkı" olsa da bu şiirler nazım şekli olarak birer "müzdeviç murabba'"dır. Bu tür murabba'lara şarkı isminin verilmesi bu şiirlerin bestelenmek üzere yazıldığı anlamına gelir. Bu murabba'lar 17. yy'dan sonra şarkı adıyla anılmaya başlanmıştır. Yani "şarkı" nazım şeklinin adı değil; bir musikî terimidir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Kurnaz-Çeltik, 2010: 189-194; Cengiz, 1986: 313-335).

44 ve 45 no'lu şiirler tazmîn yoluyla yapılmış murabba'lardır. 44 no'lu şiir Bağdatlı Rûhî¹'ye, 45 no'lu şiir ise Esrâr Dede²'ye yapılmış tazmînlerdir. Tazmîn yoluyla murabba' yazmada, bir şiirin bir mısra veya beyti alınıp bent sonlarında mütekerrir mısra olarak tekrar edilir. Tazmînle oluşturulan murabba'lar için terbî terimi de kullanılabilir (Kurnaz-Çeltik, 2010: 175).

¹ "Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar" (Ak, 2001: 415).

² "Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña" (Horata, 1998: 273).

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Türü
7	5	Mütekerrir
20	5	Mütekerrir
44	5	Mütekerrir
45	5	Mütekerrir
53	5	Müzdeviç
54	5	Müzdeviç
55	5	Müzdeviç
56	5	Mütekerrir
57	5	Müzdeviç
58	5	Müzdeviç
59	5	Mütekerrir
60	5	Müzdeviç
61	5	Mütekerrir
62	7	Müzdeviç
63	5	Müzdeviç
64	5	Müzdeviç
65	5	Mütekerrir

1. 4. Muhammes ve Tahmîs

Divan'da 3 tane muhammes bulunmaktadır. 6, 23 ve 36 numaralı şiirler mütekerrir muhammestirler. Bu muhammesler 23 bentten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Türü
6	7	Mütekerrir
23	11	Mütekerrir
36	5	Mütekerrir

Muhammeslerin ilk ve son bentleri şöyledir:

6 no'lu muhammes: Râh-ı makşûd içre mâşâd eyle Allâh 'aşkına
 Kalb-i vîrânımı Bağdâd eyle Allâh 'aşkına
 Yok mu'înîm cüz tu dil-şâd eyle Allâh 'aşkına
 İntizâr-ı gamdan âzâd eyle Allâh 'aşkına
 Yâ Muhammed baña imdâd eyle Allâh 'aşkına
 ...

Seyl-i eşk[i] dökmegi râhında mu‘tâd eyleriz
 Şân-ı ‘aşık böyledir nev-sûz îcâd eyleriz
 İsm-i zâtîñ darb-ı kalble şubhâ dek yâd eyleriz
 Mısliveş geldik kapında böyle feryâd eyleriz
 Yâ Muhammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşkına

23 no’lu muhammes: Mâh-ı Muharrem'de dili hûnlara
 Şâh-ı şehîd[sin] feyiz et kemtere
 Âteş-i ‘aşk ola füzûn her sere
 Ola şalât ile selâm servere
 La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere
 ...
 Mıslı bu şeb sûz-ı derûn etdi cûş
 Koyma mihir kâsesini zerre boş
 Bak hâkârete bu nedir eyle gûş
 Ola şalât ile selâm servere
 La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

36 no’lu muhammes: Sitti Zeyneb mevlidi ‘uşşâk[1] etdi kâm-yâb
 Halka halka oldular ehl-i tarîkat verdi tâb
 Oldu icrâ âyin-i Monlâ-yı Rûmî bî-hicâb
 Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
 Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i ‘uşşâk bî-ḥesâb
 ...
 ‘Âcizim şükründe Mısr’ıñ oldu qalbim irtikâ
 Mıslıyâ hâkiñde buldum şad hezârân kîmyâ
 Kilkimi gûyâ ede feyz-i erenler dâ’imâ
 Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
 Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i ‘uşşâk bî-ḥesâb

Divan’da 7 adet de tahmîs bulunmaktadır. Bu tahmîsler 51 bentten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Kime
37	11	ESRAR DEDE ³
38	5	SABRÎ MEHMED ŞERÎF ⁴
39	7	SABRÎ MEHMED ŞERÎF ⁵
40	7	FUZÛLÎ ⁶
41	5	MELEK EFENDÎ

³ Esrar Dede’nin gazeli için bkz. Horata, 1998: 527-528.

⁴ Sabrî Mehmed Şerîf’in gazeli için bkz. Kasır, 1990: 288.

⁵ Sabrî Mehmed Şerîf’in gazeli için bkz. Kasır, 1990: 289.

⁶ Fuzûlî’nin gazeli için bkz. Akyüz vd., 1958: 199.

42	7	LEYLÂ HANIM ⁷
43	9	VÎRÂNÎ

Yapılan tahmîslerin ilk ve son bentleri şöyledir:

- 37 no'lu tahmîs: 'Âşıklarıña vuşlat-ı envârı unutma
Allâh için olsun dil-i bî-zârı unutma
Mihrin meyile sâlik-i hûn-hûârı unutma
'Azm-i sefer etdiñ dil-i nâ-çârı unutma
Gitdiñ güzel ammâ bu dil-efgârı unutma
...
Yok gayrıya kaşd-ı nigeħim sensin efendim
Dûr etme kapıñdan beni ey zülf[ü] kemendim
Mişlî saña bir bendedürür şâh-levendim
Yok tâķati hicrânîña lutf eyle efendim
Dil-ħasta-i 'aşķıñ olan Esrâr'ı unutma
- 38 no'lu tahmîs: Men âh çekmez idim 'uşşâķıña meydânıñ olsaydı
Giderir bulma mümkün mü 'aceb ihsânıñ olsaydı
Fedâdır râh-ı 'aşķıñda serim [de] yanıñ olsaydı
Ne aĝlardım gözüm yaşın silen dâmânıñ olsaydı
Na ĝam yerdim ser-i zülfüñde dil mihmânıñ olsaydı
...
Hemîşe şofra-i sâz ol a **Misli** olma gel cimri
Reh-i dildâra sa'y eyle amân olmayasın cebrî
Sözüm diñler iseñ ey dil dehâna alma hiç mekri
Yine genc-i vişâl-i yâr açılmazdı saña Şabrî
Eger cismiñde her bir mû 'azîmet-ħ'ânıñ olsaydı
- 39 no'lu tahmîs: Vişâliñ bezmine ĥ'âhiş hemîn rıtl-ı girân oldu
Saña dil verdiğim ĥalk-ı derûna râyegân oldu
Bilirim meclis-i aĝyârda sehv-i lisân oldu
Meded sâķi vücûdum râh-ı ĝamda nâ-tüvân oldu
Ĝubâr-ı tevbe dâmân-ı dile kûh-i girân oldu
...
Açılmaz **Misli**yâ nâ-puhteler içre bile tab'ım
Göñül 'anķâ-yı meşreb düşemez âb-ı gile tab'ım
Ķuyûdât-ı 'anâşır cümlesin ister sile tab'ım
Yine Şabrî ĥurûş-ı ma 'ni-i rengîn ile tab'ım
Sarây-ı nazma hem fevvâre-i şahbâ-feşân oldu

⁷ Leylâ Hanım, bu şiirini Şeyh Gâlib'e nazîre olarak yazmıştır. Leylâ Hanım'ın gazeli için bkz. Arslan, 2003: 229-230.

40 no'lu tahmîs:

Bende bugünlerde 'aşkıñ âteş-i efrâdı var
Bî-menendim şanma senden gayrı bir dil-şâdı var
Mihriñi nakş etmege her dem diliñ Bihzâd'ı var
Bende Mecnûn'dan füzûn 'âşıklık isti'dâdı var
'Âşık-ı şâdık benim Mecnûn'uñ ancak adı var

...
Misli'ye nâsih olurlar özünü bilmez cuhûl
'Aşk ile var oldu 'âlemde onu bilmez 'uğûl
Kerbelâ-yı 'aşkda ser vermekde olmaz dil melûl
Ey Fuzûlî 'aşk men'in kılma nâsihden kabûl
'Akl tedbîridir ol şanma ki bir bünyâdı var

41. no'lu tahmîs:

Buldu dil Lokmân'ını tîmâra hâcet kalmadı
Açdı ümmîdim gülü gülzâra hâcet kalmadı
Sâkiyi buldum bugün 'ayyâra hâcet kalmadı
Mevc-i tab'im cûş eder efkâra hâcet kalmadı
Şem'-i 'aşka yandı gönüm nâra hâcet kalmadı

...
Çün elest mîşâkınıñ 'ahdiyle oldum büt-perest
Misli ikrâr eyleyip cân ile oldum büt-perest
Der olup cây-ı penâh şevkiyle oldum büt-perest
Bir Melek tab'ın yine 'aşkıyla oldum büt-perest
Nâşiyemden âşikâr ikrâra hâcet kalmadı

42 no'lu tahmîs:

Sâlik-i 'aşkıñ demi 'Îsâ olur 'âlem bu ya
Ba'z rehde şahş-ı nâ-bînâ olur 'âlem bu ya
Bâğ-ı ma'nîde 'aceb 'ankâ olur 'âlem bu ya
Gâh 'âşık merd-i bî-pervâ olur 'âlem bu ya
Gâh olur kim târik-i dünyâ olur 'âlem bu ya

...
Eylerim ta'lîm-i 'aşkı leyl [û] rûz Mecnûn'dan
Sözlerimiñ nazm[ı] her bir gevher-i meknûndan
Neş'e gelmez tab'a zerre 'aql-ı Eflâtûn'dan
Hânkâh-ı Mevlevî'de çekme gam gerdûndan
Dest-gîriñ Hazret-i Monlâ olur 'âlem bu ya

43 no'lu tahmîs:

Şükür Haqq'a der-i Hünkâr'da bî-hem-tâ zerim vardır
Gönül burcunda bir Şems-i ziyâ-yı ahkerim vardır
Reh-i 'aşkıñda bir bâd-ı sefir-i şarşarım vardır
Bi-hamdi'llâh şenâ-gûyum elimde defterim vardır
Dilimde lâ-fetâ 'illâ Aliyyü'l-ekberim vardır

...
Umûrun eyledi teslîm bu **Misli**yâ bir üstâda
Gümân [u] şübheden oldu der-i Monlâ'da âzâde
Kodu ser 'aşk râhında şalâ Mecnûn'a Ferhâd'a

*Virânî'yim benim cânım fedâdır âl-i evlâda
Münâfık boynun urmağa elimde hançerim vardır*

1. 5. Müseddes ve Tesdîs

Divan'da 1 tane mütekerrir müseddes 4 tane de tesdîs vardır. Bu müseddes ve tesdîsler toplam 31 bentten oluşmaktadır. 28 no'lu şiir Şeyh Gâlib'in bir murabba'ının (Kalkışım, 1994: 222) ilk beytine tazmîn yoluyla yapılmış bir tesdîsdir. 29 no'lu tesdîs Bekâyî'nin bir müseddesinin son iki mısrasına tazmîn yoluyla yapılmış bir şiirdir (Genç, 2000: 58-59). 30 no'lu şiir Hudâyî Dede'nin bir gazelinin ilk mısrası⁸na tazmîn yoluyla yapılmış bir tesdîsdir. 31 no'lu şiir ise Süleyman Çelebi'nin Vesiletü'n-necât adlı eserindeki bir beyte⁹ yapılmış tesdîsdir.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Türü
28	5	
29	7	
30	7	
31	7	
32	5	Mütekerrir

Müseddeslerin ilk ve son bentleri şöyledir:

28 no'lu tesdîs: Ey perî-peyker nigârım bî-riyâ sevdim seni
Etdim ikrâr etmem inkâr nev-edâ sevdim seni
Terk-i ser mümkün rehiñde kıl vefâ sevdim seni
Yok hilâfım nâzenînim bi'llahi sevdim seni
Fârîğ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kil-i kâzâ sevdim seni
...
Misli'yi Mecnûn-ı devrân etdiren Tûr'uñ şehâ
Turra-i Leylâ ne hâcet beste kılmak kalb-i mâ
Âteş-i sûz-ı firâkıñ gelmede her şeb baña
Münkirânıñ cânı yanmakta hâsedle dâ'imâ
Fârîğ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kil-i kâzâ sevdim seni

⁸ “Sikkesi altına gir Hâzret-i Mevlânâ'nıñ”. Hudâyî Dede'nin gazelinin tamamı için bkz. Genç, 2000: 153.

⁹ “Râh-ı ‘aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri” (Çelebi, 2009: 90).

- 29 no'lu tesdîs: Feyz-yâb olmağa gerçekden derûnuñda emel
Evveli bâb-ı Rızâ'da kâ'im ol etme cedel
Merd-i kâmil destini tut ermeden saña ecel
‘Âkil iseñ tut sözüm gayrı yere uzatma el
Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ maḥal
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel
...
Vâhid-i ferd olmak isterseñ şaḥîḥen ‘âşık ol
Dök sirişkin kûy-ı yârda şâh-ı ‘aşka lâıyık ol
Misliyâ gel sen de ikrâr-ı Şemis'de şâdıḳ ol
‘Aşḳda Mecnûn ile Ferhâd'a yolunda fâ'ik ol
Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ maḥal
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel
- 30 no'lu tesdîs: Hep ḥurûfuñ haberi nokṭada gizli bânıñ
Ḳulu ol mürşid-i ‘aşḳıñ ola feth-i bâbıñ
Dâmen-i ‘aşḳ[ı] bırakma ola âsân kâmiñ
Cân nişâr et bu yola ḳurb-ı Hudâ'dır câyıñ
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlânâ'nıñ
...
Âsitânıñda ḳarâr-gîr olalıdan **Misli**
Oldu âgâh nice yüzden ki giderdi cehli
Şâḥib-i ehl-i dilânı ḳomayıp bul vaşlı
Birtaḳım lâf-ı güzâfıñ yokdur aşlı faşlı
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Ḥazret-i Mevlânâ'nıñ
- 31 no'lu tesdîs: Ḥazret-i Monlâ-yı Rûm'uñ kemteri
Evvelâ ‘aşḳınıñ oldum maḫarı
Sîne-i ‘ârifde buldum gevheri
Ḥûn ile âlûde göñlüm defteri
Râh-ı ‘aşḳı şanma ğâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri
...
Gördü **Misli** Tûr-ı istiğnâsını
Dest-i kâmilden içip şahbâsını
Eylesin ḥandân Hudâ a'dâsını
Müdde'îye verdi hep ferdâsını
Râh-ı ‘aşḳı şanma ğâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri
- 32 no'lu müseddes: Çünki ‘âşḳısın reh-i ḥûn-ḥâra incinmek niçin
Murgusun bâğ-ı ğamıñ gülzâra incinmek niçin
Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
Bî-naşîb ḳaldıñ ise devvâra incinmek niçin

Ṭâli‘înden ağla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña ağıyâra incinmek niçin

...

Hem çü **Misli** döndü ikbâl râh-ı idbâr üzredir
Naḥs-perverdir zamâne cümle bu kâr üzredir
Ehl-i derdiñ şanma derdi şimdi tîmâr üzredir
Baḥt-ı nâ-sâzıñ seniñ daḥi bu pergâr üzredir
Ṭâli‘înden ağla ey dil yâre incinmek niçin
Yâr meyl etmez saña ağıyâra incinmek niçin

1. 6. Müsemmen ve Tesmîn

Divan’da 1 tane tesmîn 1 tane de müsemmen vardır. 35 no’lu şiirin başlığı her ne kadar “müsemmen” olsa da bu şiir Mevlânâ’nın rûbâ’îsine yapılmış bir tesmîndir. Bu şiir Divan’da yanlış isimlendirilmiştir.

Şiir Numarası	Bent Sayısı
35 (Tesmîn)	13
26 (Müsemmen)	5

35 no’lu tesmînin ilk ve son benti şöyledir:

Gör dilimi beste kılan âgehi
Cây-ı penâh eyledim ol dergehi
Bir şeb idi gördüm onu nâgehî
Revzen-i dilden ararım ol mehi
Âh mine’l- ‘aşkı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihi
Mâ nazara’l- ‘aynü illâ ḡayriküm
Uḳsimu bi’llâhi ve âyâtihî

...

Misli-i bî-çâre gelip dâ’imâ
Câm-ı feyz cur‘asın[1] eyler ricâ
Ḡayrı ḳapıya edemez ilticâ
Zâhiri vü bâtını vü intihâ
Âh mine’l- ‘aşkı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbi bi-ḥarârâtihi
Mâ nazaru’l- ‘ayni ilâ ḡayr kim
Aḳsam-ı bi’llâh ve âyâtihî

26 no'lu müsemmenin ilk ve son benti şöyledir:

Sâkiyâ şahbâya men lâyıķ degilsem bir şı ver
 Meyve-i feyzim hazân-ı bâd yıkdı ser-te-ser
 Çeşme-i la'liñ müdâm gördükce dil bâde diler
 Bâri şun tiryâķ leblerden gide dilden keder
 Gıtmez 'aynımdan hayâl-i verd-i rûyuñ ey püser
 Şem'a-i hasret yakıp kıldı beni bî-pâ vü ser
 Mekteb-i 'aşķda tufeylim göster ey h'âce eser
 Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâķ-ı şeydâ ver haber

...

Eyle Mişlî-i gedâyı bezmiñe ey meh karîn
 'Aynıma zerrece gelmez sensizin 'âlem hemîn
 Ma'bed ü maķşûd-ı 'uşşâķânsın rûhü'l-emîn
 Olmak ister dil hemîşe hıdmetiñde hem-nişîn
 Zîr-i pâyıñda sürünsün gerdveş cân-ı hazîn
 Ey Süleymân-ı zamânım mûr-tegdir Mişli in
 Mekteb-i 'aşķda tufeylim göster ey h'âce eser
 Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâķ-ı şeydâ ver haber

1. 7. Terķîb-Bent

Divan'da 2 tane terkîb-bent bulunmaktadır. Bu terkîb-bentler 5'er bentten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Bent Sayısı	Mısra Sayısı
27	5	8
33	5	12

27 no'lu terkîb-bentin ilk ve son bendi şöyledir:

Ser-i 'âşıklara bir tâc-ı ser-efrâz-ı civânsın
 Bilemezler dil-i a'mâ seni tûtyâ-yı cihânsın
 Ķalbimiñ şehrine bi'llâhi Süleymân-ı zamânsın
 Diyemem Yûsuf-ı Ken'ân yüzüne nûr-ı dehânsın
 Seni Ya'ķûb olan elbetde bilir genc-i nihânsın
 Dil-i 'âşıklara hem Ka'be vü hem hûr-ı cinânsın
 Heme 'Îşî nefesiñ sâlike cândır bi'llâh
 Lebiniñ kevşer Hızr'ı câvidândır bi'llâh

...

N'ola bir kerrecik etseñ bu dil-i Mişli'yi şâd
 Keremiñ genc[i] zevâl mi bulur ey 'âli-nijâd
 Olalı mihriniñ âşuftesi ey şeyh Reşâd
 Çekilir çille degildir bu kadar hasret-i bâd
 Beni rüsvâ-yı cihân eylediñ âhır ber-bâd

Âteş-i sûz-ı derûnum olur her şebde ziyâd
N'ola kâr etse figânım saña dil-ber bi'llâh
Olur idim kerem-i mazhar-ı Haydar bi'llâh

33 no'lu terkîb-bendın ilk ve son bendi şöyledir:

Var mıdır râh-ı muhabbetde fedâ nev-reste yâr
Pertev-i aşlıyla dil-i ağıâr etdiñ kâmkâr
Ey dirîğ şandım ki mihriñde hemîşe üstüvâr
Halk içinde şermsâr etdiñ beni ey gül-‘izâr
Terk-i ‘âşık şânıña lâıyık görölmezdi nigâr
İnfişâliñden bu dil bir lahza olmaz gam-güsâr
Tîr-i ‘âşık râst gelir elbetde bir gün bî-şümâr
Bâ-ıuşûs ağıâr-ı bed-rûy-ı siyâhıñdır bu kâr
Saña ‘âşık biñ ise şeydâ-yı ‘aşka şad hezâr
Yazayım sîne kitâbında bulunsun der-kenâr
Añladım mâhiyyetin bir nebzesin ey meh biraz
Keselim aydın ‘abâsı olmasın hâmem dirâz

...
Etme hâricden tekellüm bulmak isterseñ vişâl
Eyleme efsâne sözlerle a Mişlî kıl ü kâl
Cüst [ü] cû et kûy-ı yâri eyle gel andan su’âl
Söylesin dünyâ vü mâ-fihâda her şahib-kemâl
Her kelâmı etme tahrîr el verir ol ğayr[ı] lâl
Bâğ-ı dildârdan yine şimdengeri aç perr ü bâl
Destiñe elbet geçer ammâ geçermiş sîn ü sâl
Bu cihânda bulması şâdıķ muhib emr-i muhâl
Takviyet ver bulsun artık ülfet-i şûrî zevâl
‘Âlem içre cümle nâsıñ iltifât[ı] mekr ü âl
Ey göñül gel uşlan artık el verir bî-kârlıĝıñ
Geç göçüñden ver fenâya elde cümle varlıĝıñ

1. 8. Tercî’-bent

Divan’da 1 tane “tercî’-bent” nazım şekli vardır. Bu tercî’-bent 5 bentten oluşmaktadır. Şiir, Hayrî’nin bir muhammesinin (Gümüş, 2005: 148) ilk bendinin son iki mısrasına tazmîn yoluyla yapılmış bir tercî’-benttir.

Bu tercî’-bentin ilk ve son benti şöyledir:

‘Âşıkım zâhir ü bâtın dilde sultânım ‘Alî
 Yazarım eşk-i dü çeşmim ile dîvânım ‘Alî
 Rîş-i bağrım arttı dermân eyle Lokmân'ım ‘Alî
 Mihr-i ‘aşkıñ serde tâcım şâh-ı hûbânım ‘Alî
 Eyle imdâd çâre-sâzî vü nigezbânım ‘Alî
 Hüsni ü ‘aşkıñ defterân[1] sırr-ı Kur'ân'ım ‘Alî
 Ehl-i ‘aşkıñ melce'i post ü penâhânım ‘Alî
 Feyz-i ebnâ-yı gönül ihyâsı cânânım ‘Alî
 Âsitânında gedâ-yı müstemendânım ‘Alî
 Sûz-ı güftâra nazar eyle kerem-kânım ‘Alî
 Dûzağ-ı firkatde koyma yandım îmânım ‘Alî
 Kevseriñ sâkîsisin kandır beni cânım ‘Alî

...
 Çün seniñ sânında geldi Şîr-i Yezdân *Hel* ‘atâ
 Evvel âhir yâr-ı gârîndır Muhammed Muştafâ
 Reh-nümâ-yı ‘âşık u ‘aşkıñ bu dînde evvelâ
 Müstemendân zıkr ederler yâ ‘Aliyyü'l-Murtażâ
 Şehr-i ‘ilmiñ bâb[1] söylendi ‘ulüvvü'l-bâbihâ
 Lâ-fetâdır kilik-i kudret menba‘-ı cûdû's-sehâ
 Zümre-i dil-teşnelerdendir bu nâcîz yâr-ı mâ
 Eyleme ihsân-ı bî-pâyânıña gel nâ-sezâ
 Bağla zincîr-i cünûna Mişli[y]i kân-ı ‘atâ
 Yandı şabrım maşşere dek kalmasın bu mâ-cerâ
 Dûzağ-ı firkatde koyma yandım îmânım ‘Alî
 Kevseriñ sâkîsisin kandır beni cânım ‘Alî

Şiir Numarası	Bent Sayısı
25	5

1. 9. Rübâ’î

Divan’da rübâ’î başlığı altında 14 adet şiir vardır. Bu rübâ’îlerin hepsinin bütün mısraları birbiriyle kafiyevidir (aaaa).

Kaynaklara göre rübâ’î nazım şeklinin, aruzun hezec bahrinden 24 ayrı kalıbı vardır ve rübâ’î bu kalıplarla yazılır. Divan’daki rübâ’î adı altındaki 14 şiirin hiçbirisi aruzun hezec bahrinin ahreb veya ahrem kalıplarıyla yazılmamıştır. Bu açıdan düşünüldüğünde bu 14 şiir, klâsik rübâ’î nazım şeklini tam olarak karşılamamaktadır. Başka herhangi bir nazım şekline benzetilemediği için bu şiirler rübâ’î başlığı altında muhafaza edilmiştir.

1. 10. Kıt'a

Divan'da kıt'a başlığı altında 15 tane şiir vardır. İlk mısraları serbest, ikinci mısraları birbiri ile kafiyeli aynı vezindeki en az iki beyitlik nazım biçimine kıt'a denir (Kurnaz-Çeltik, 2010: 289). 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15 no'lu şiirlerin kıt'a değil 2'şer beyitlik gazeller olduğu (15 no'lu şiir 3 beyittir) anlaşılmaktadır. Çünkü kıt'a nazım şeklinin ilk beytinin kafiyeli olmaması gerekir (Kurnaz-Çeltik, 2010: 289). Bu sebeple bu şiirler gazel başlığı altında gösterilmiştir. Yani Divan'da toplam 2 tane kıt'a vardır.

1. 11. Mesnevî

Divan'da 2 tane mesnevî nazım şekliyle yazılmış şiir vardır. Bunlardan biri 44 beyittir. Na't tarzında yazılmıştır. Diğerisi ise Divan'ın sonunda yer alan "Münâcât-ı Mesnevî" başlıklı şiirdir.

Şiir Numarası	Beyit Sayısı
66	44
	6

1. 12. Müstezâd

Divan'da gazellere yapılmış 4 tane müstezâd bulunmaktadır. Bu müstezâdlar 32 beyitten oluşmaktadır.

Şiir Numarası	Beyit Sayısı
46	9
47	8
48	8
49	7

1. 13. Şatranç

Divan'da 1 tane şatranç bulunmaktadır. Bu şatranç 5 bentten oluşmaktadır. Şatranç, halk edebiyatında aruz vezniyle yazılan nazım şekilleri arasındadır. Aruzun *müfte'ilün / müfte'ilün / müfte'ilün / müfte'ilün* kalıbıyla yazılan

musammat gazellere verilen addır. Divan'daki bu şiir, şatranç nazım şeklinden ziyade -bütün özelliklerini taşımamakla birlikte- vezn-i âhar nazım şekline benzemektedir. Yazmada şiirin bazı kelimeleri numaralandırılmıştır. Biz de bu numaraları esas alarak şiiri vezn-i âhar şeklinde yazmayı uygun bulduk (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dilçin, 2004: 362-366). Benzer bir şiir için bkz. Özgül, 2006: 424-425.

Şatrancın ilk ve son benti şöyledir:

1

Râh-ı 'aşkı	isteyen dil	rehberi bul	ibtidâ
İsteyen dil	rehberi bul	ibtidâ	kıl cân fedâ
Rehberi bul	ibtidâ	kıl cân fedâ	eyle baña
İbtidâ	kıl cân fedâ	eyle baña	şubh u mesâ

5

Ehl-i 'aşkıñ	imbiginden	gel çekilip	ter gibi
İmbiginden	gel çekilip	ter gibi	kaynar gibi
Gel çekilip	ter gibi	imbiginden	cûlar gibi
Ter gibi	kaynar gibi	cûlar gibi	aķ Misli 'yâ

Bu nazım şekilleri dışında, Divan'da müfredât başlığı altında 14 adet beyit vardır. Bunlar beyitlerden 9 tanesi müfret, 5 tanesi de matla'dır.

2. Vezin

Aruzun remel bahrindeki vezinler 256; hezec bahrindeki vezinler 167; münserih bahrindeki vezinler 2; recez bahrindeki vezinler ise 20 şiirde kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda, vezinler ve bu vezinlerin kaç şiirde kullanıldığı gösterilmektedir:

Bahr-i Remel	Şiir Sayısı
--------------	-------------

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün	200
Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün	25
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün	25
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün	3
Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün	3

Bahr-i Hezec	Şiir Sayısı
--------------	-------------

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün	110
Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün	44
Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ûlün	12
Mefâ'ilün / Mefâ'ilün	1

Bahr-i Münserih	Şiir Sayısı
-----------------	-------------

Müfte'ilün / Fâ'ilün / Müfte'ilün / Fâ'ilün	2
---	---

Bahr-i Recez	Şiir Sayısı
--------------	-------------

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün	9
Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün	4
Müstef'ilün / Müstef'ilün	3
Müfte'ilün / Müfte'ilün / Fâ'ilün	2
Müfte'ilün / Mefâ'ilün / Müfte'ilün / Mefâ'ilün	1
Müstef'ilün / Fe'ûlün / Müstef'ilün / Fe'ûlün	1

3. Redif ve Kafiye

Divan'da hemen hemen bütün şiirler redifle yazılmıştır. Redilerin çok az bir kısmı ek, diğerleri ise kelime hâlinindedir. Ayrıca 22 no'lu şiirde ön redif kullanılmıştır. Kelime hâlinde 286 tane redif vardır. Kelime hâlindeki redifler şunlardır. Parantez içindeki rakamlar redifin kaç kez kullanıldığını belirtmektedir:

‘Alî	bilinmez	dil-bersin
‘aşk	bilipdir bilirim	dönmüş
‘aşk olsun (2)	biliriz	düşdü gönlümüz
‘aşka	bi'llâh (2)	düşmüş
‘aşkda	bilmediñ	eder mi
‘aşkız	bilmem	ederiz
‘Azmi’dir	bilmezem	efendim (2)
ağlar	bilmezlerdeniz	el takdı
almışdır felek	bir kez	ele geçmez
añla	bir kimseniñ	el-vedâ‘ (2)
ara	bize	es
artar eksilmez	biziz	et
artmada günden güne	boş	et sâkiyâ
aş	bu (2)	etdi gitdikce
ayırılma	bu şabâh	etdim ittiñâz
bâ‘is (2)	bu şeb şorma	etdiren
ba‘dezîn	budur (3)	etme bañş
bağ	buldum çok şükür	etme dirîğ
bağmazam (2)	bulmazsa ne güc	etme red
baña (3)	cây-ı penâh	etmek istermiş (2)
baña verir ferağ	Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir	etmek istersin
baş (2)	cüdâ düşdüm	etsem gerek (2)
beni	dañi bilmez	ey perî
benim (2)	degil mi	eyle (2)
benim olsun	değişmem	eyle Allâh ‘aşkına
beñzer kâkülüñ	derler bize	eyle gel

eyledi	Ḥazret-i Sultân Veled	kıblem
eyler baña	ḥaz	kırlıma
eyler şabâ	heb (2)	kim dediler işte biziz
eylerim	hep bendedir	kimseler bilmez
eyleyen	hep firâkıñdan	ķodu
ferah	her nefes	ķoydu perķemiñ
ğaraż (2)	heves	küs
ğayrı	hîç (2)	lezîz, mâ'ildir
ğayrı yok	hiçe şay	meclis
gec (2)	ırağ	meded yâ Şems-i
gel (2)	ile buldum ferah	Tebrîzî
gel yetiş	ile imşeb	mest
geldi ya	illâ Hû	meyyâldir göñül
gelir	imiş (2)	Monlâ-yı Rûm'um
gelmişdir	incinmek niçin	muḥabbet
gideriz	inşirâḥ	muḥabbetler
girmez	isteme	muḥtâc
gitdi	istemem	müdü
göñül	istemem 'aşķ isterim	nedir
gözet	istemez	nedir bilmem nedir
gözler çeşm-i dil	ister göñül (3)	nefis
gözler gözlerim	isteyen	ol
güler ben ağlarım	istiyor uşķaz	ol şûḥ
ḥâcet ķalmadı	işim	olamam
Ḥâfız	iştiyâķ	olan añlar seni
Ḥaķ	ķadeḥ	olandan iç
ḥaķ eyvallâh Hû	ķalbim yâ Ra'ûf	olandan sor
Ḥakk'ı sevdim ben	ķaldım gel yetiş	olarak
ḥâl ü ḥaṭ	ķalmadı	oldu (3)
ḥalâş	ķarşımdaki	oldu heb
ḥasretiñ	ķarşu	olduğum bilmez misin
ḥaṭ	kes	olduğum bilseñ

oldum büt-perest	sâkî	şûh
oldum gören ağlar	saña maşûş (2)	ta'n eyler
güler	semâ'	tahammül
oldum yine	semâ'-ı Mevlevî	titrer
olmadık	sende	unutma,
olmadım	seni,	uymuş
olmak budur	seniñ (3)	üstüne
olmamak güc olma	seniñ olsun	vâ'iz
güc	seniñdir	vahtidir
olmasın (2)	sensin sebep	var (2)
olmasın bir kimseniñ	sevdigim	vardır (3)
olmasın olsun	sevdim seni	verdi süs
olmayan bilmez	severim (2)	verdim gönüm (2)
olmaz (2)	şor şorma baña (2)	yâ Feyyâz
olsaydı	şormazsın	yâ Hüseyin
olsun 'ahd	söyle (2)	yâ Resûlallâh amân
olsun da gör	söylediler gerçi şahîh	yandı şabr
olur	söyler faşîh,	yatar
olur 'âlem bu ya (2)	şuç	yeñilendi
olur peydâ	şeklin gösterir	yetişmez mi (2)
rağş-ı Mevlânâ-yı	Şemis (2)	yok mudur
Rûm	Şems-i Monlâ'dır	yok mudur sende
ruh	Şems'im var (2)	yokdur
rûz u şeb,	Şems'iyim	yûf
şafâ geldiñ	şeyh-i mâ	

Divan'da yarım, tam kafiye kullanılmakla birlikte ağırlıklı olarak zengin kafiye kullanılmıştır.

4. Yazmadaki Problemler

Mislî İsmâ'il Hakkı Divanı'nın İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde bulunan, T 318 no'lu müellif hattı yazması pek çok şekli hatayı içinde barındırmaktadır. Aşağıya aldığımız bazı örnekler, yazmadaki bu şekli sıkıntıları gözler önüne serecektir.

4. 1. Vezin Problemleri

Yazmada dikkati çeken hatalardan biri fazlaca yapılan zihaflardır. Örneğin aşağıdaki beytin iki mısrasında da koyu puntoyla gösterilen kelimelerde zihaf yapılmıştır:

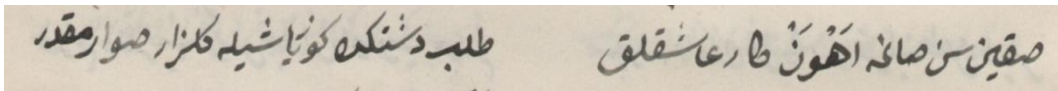
Düşerse şahr-i 'aşka görüp Leylâ'yı ruhsârı
Nihâyet tırta-i zincîre Mecnûnveş bağlanmaz mı (G. 334/8)

Divan'da olmayan; ancak vezin ve anlam gereği ilave edilmesi gereken bazı ifadeler tarafımızdan köşeli parantezle metne ilâve edilmiştir. Bunlardan bazıları; [u], [ü], [vu], [vü], [ki], [ol]'dur. Ancak bunların dışında bazı mısralarda boş bırakılan yerler var ki biz bu kısımlara herhangi bir müdahalede bulunmadık. Bu kısımların hepsini dipnotla belirttik. Ayrıca 2'den fazla hece gereken yerlerde metne herhangi bir ifade eklemedik ve bu hususu dipnotta belirttik. Vezin hatası olan bazı beyitler şunlardır: G. 104/4, G. 156/2, G. 167/2, G. 193/7...

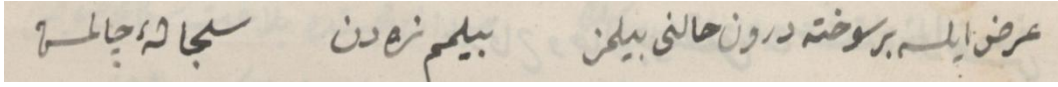
Aşağıdaki beytin ilk mısrasında vezin hatası vardır:

Şağın sen şanma ehven-i kâr 'âşıklık
Taleb deştinde gözyaşıyla gülzârı şuvarmağdır (G. 104/4)

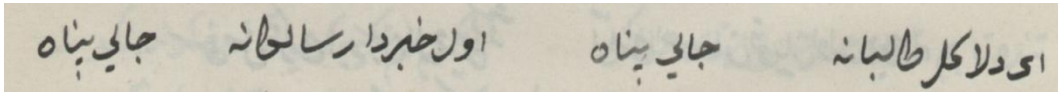
Aşağıdaki örnekte görüleceği gibi şair beytin 2. mısrasında iki kelime arasında boşluk bırakmıştır. Bu sebeple vezin hatası oluşmuştur:

‘Arz eylese bir sūhte-derûn-ı hâlini bilmez
Bilmem nereden ... seccâdeyi çalmış (G. 167/3)

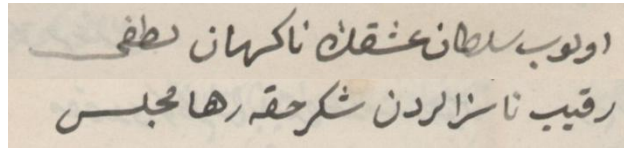
Aşağıdaki beytin her iki mısrasında da kelimeler arasında boşluk bulunmakta ve bu boşluk vezin hatasına sebep olmaktadır:

Ey dilâ gel ʔalibâna ... cây-ı penâh
Ol ʔaberdâr sâlikâna ... cây-ı penâh (G. 297/1)

Aşağıdaki beytin de ilk mısrasında vezin hatası vardır:

Olup sultân-ı ‘aşkıñ nâgehân lutfu
Raķîb-i nâ-sezâlardan şükür Hakk’a rehâ meclis (G. 156/2)

4. 2. Yazım Yanlışları

Divan’da sıkça rastladığımız hatalı hususların başında tamlamaların yanlış yazımı, kelimelerin yanlış yazımı, eklerin yanlış yazımı, kelime ve eklerdeki harflerin yanlış yazımı gelmektedir.

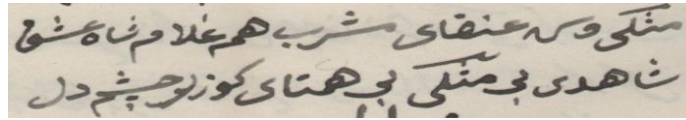
Eklerin yazımındaki yanlışlıkların çoğu Farsça tamlama ekleriyle ilgilidir. Şair, genellikle atıf vavı ve tamlama ekini birbirinin yerine kullanmıştır. Bu yanlış kullanımlar aynı zamanda vezinle ilgili problemler de doğurmuştur. Bunun yanı sıra şair nazal n (ن) ile nûn (ك) ile nûn (ن) harfini çoğunlukla birbirinin yerine kullanmıştır.

Metinde birçok kelimenin yazımındaki harf tercihi hatalıdır. Örneğin; خیال olarak yazılması gereken hayâl kelimesi حیال şeklinde yazılmıştır. خامه olarak yazılması gereken hâme kelimesi, حامه şeklinde yanlış yazılmıştır. خرامان şeklinde yazılması gereken hırâmân kelimesi, حرامان şeklinde yazılmıştır. خط

olarak yazılması gereken *ḥaṭṭ* kelimesi, *حط* şeklinde yazılmıştır. *سرای* olarak yazılması gereken *sarây* kelimesi *صرای* şeklinde yazılmıştır. *انتظار* olarak yazılması gereken *intiẓâr* kelimesi *انتظار* şeklinde yazılmıştır. *ارزو* olarak yazılması gereken *ârzû* kelimesi, *ارضو* olarak yazılmıştır. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Bu tür harf hatası olan kelimelerin tarafımızdan doğru şekilleri yazılmıştır.

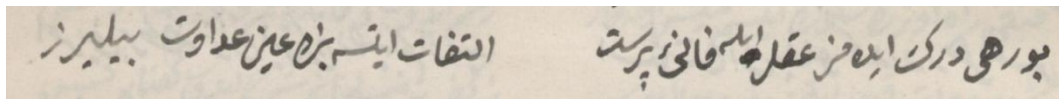
Aşağıdaki örnekte bir tamlama hatası vardır. Normalde “*ankâ-meşreb*” olarak kullanılması gereken tamlama, aşağıda da görüldüğü gibi vezne uydurularak “*ankâ-yı meşreb*” olarak kullanılmıştır:

Miṣlives ‘**ankâ-yı meşreb** hem gulâm-ı şâh-ı ‘aşk
Şâhid-i bî-Miṣli bî-hem-tâyı gözler çeşm-i dil (G. 226/7)

Bir diğer örnek olan aşağıdaki beyitte, “*fânî-perest*” olarak kullanılması gereken tamlama, vezne uydurularak “*fânî-i perest*” olarak kullanılmış ve tamlama hatası yapılmıştır. Bu tercihle vezin düzelmiş; fakat anlam belirsiz bir hâl almıştır:

Bu rehi derk edemez ‘aql ile **fânî-i perest**
İltifât etse bize ‘ayn-ı ‘adâvet biliriz (G. 147/6)

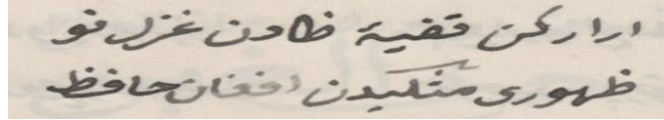
“*Safâ-bahş*” olarak kullanılması gereken tamlama, aşağıdaki örnekte vezne uydurulma düşüncesiyle hatalı olarak “*safâ-yı bahş*” olarak kullanılmıştır:

Şafâ-yı bahş-ı cân dîvân-ı Hâfız
Şîrâz ikliminiñ sulṭân[1] Hâfız (G. 182/1)

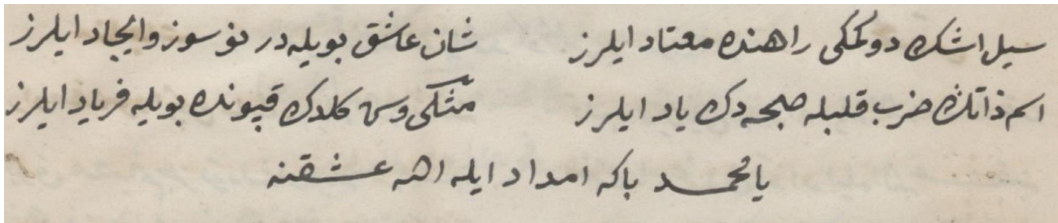
Aşağıdaki beyitte yine bir tamlama hatası yapılmıştır. Yeni bir gazel yazdığını belirtmek isteyen şair “nev-gazel” olarak ifade etmesi gereken bu durumu, beytin veznini tutturabilmek için “gazel nev” şeklinde hatalı olarak kullanmıştır:

Ararken kâfye-i zâdan **gazel nev**
Zuhûr-ı **Mişli**'den efgân-ı Hâfız (G. 182/7)

Aşağıdaki bentte 3 ayrı yazım yanlışları vardır. İlk mısradaki nazal n (ن) ile yazılması gereken kelime nûn (ن) harfi ile yazılmıştır. 2. mısradaki gereksiz bir atıf vavı vardır. 4. mısradaki ise yine nazal n (ن) ile yazılması gereken kelime, nûn (ن) harfi ile yazılmıştır.

Seyl-i eşk[i] dökmegi **râhında** mu‘tâd eyleriz
Şân-ı ‘âşık böyledir **nev-sûz** îcâd eyleriz
İsm-i zâtîñ darb-ı kalble şubha dek yâd eyleriz
Mişliveş geldik **kâpında** böyle feryâd eyleriz
Yâ Muhammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşkına (Mhs. 6/7)

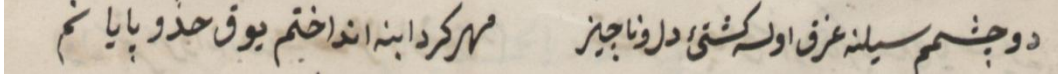
Diğer bir örnek olan aşağıdaki beyitte iki ayrı yazım hatası vardır. İlk mısradaki olmaması gereken bir atıf vavı kullanılmıştır. 2. mısradaki ise On iki imamdan biri olan İmam Cafer-i Sâdık’ın adı yanlış yazılmıştır:

İktidâ eyler **gurûh-ı** ehl-i nâcî bî-riyâ
Ca‘fer-i Sâdık çü Kâzım oldu dînde pîşvâ (K. 10/7)

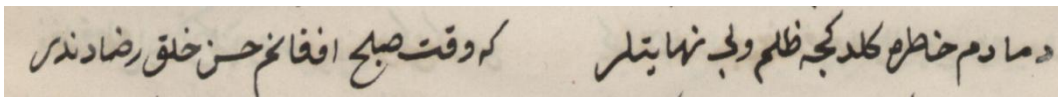
Aşağıdaki beyitte yine, tamlamanın yanlış yazıldığını görüyoruz. “dil-i nâcîz” tamlaması, “dil ü nâcîz” okunmaya müsait bir şekilde hatalı yazılmıştır:

Dü çeşmim seyline ğarķ olsa keştî-i **dil-i** nâçîz
Mihir girdâbına endâhtım yok ħadd ü pâyânım (K. 11/2)

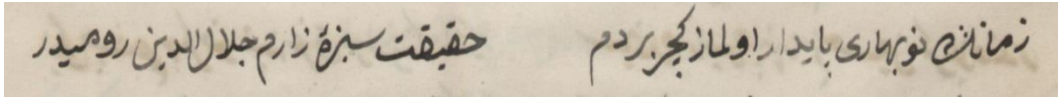
Diğer bir örnekte yine gereksiz bir atıf vavı kullanımı söz konusudur:

Dem-â-dem ħâtıra geldikce **zulm-i** bî-nihâyetler
Ki vakt-i şubĥ efgânım Ĥasan Ĥulķ-ı Rızâ'dandır (K. 12/3)

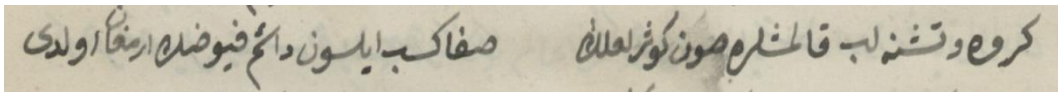
Şair aşağıdaki beyitte, “sebbezâr” olarak kullanması gereken kelimeyi, vezne uydurmak amacıyla “sebze-i zâr” olarak yazmıştır. Şairinin buradaki ifadeyi “sebze-i zâr” olarak yazması bir hatadır. Bu tarz hatalar vezni düzeltmekte; fakat anlam belirsizliğine sebep olmaktadır:

Zamânîñ nev-bahârı pâydar olmaz geçer bir dem
Ĥaķîķat sebbezârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir (K. 13/12)

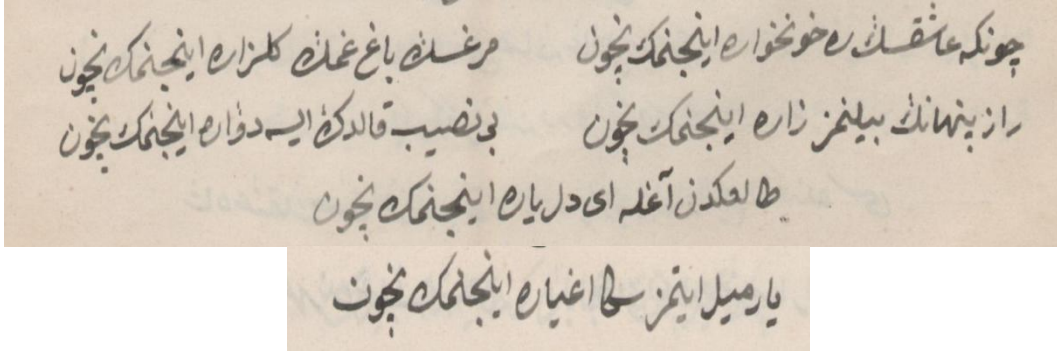
Şair, aşağıdaki beyitte yine bir tamlama hatası yaparak ilk mısrada yanlış bir şekilde atıf vavı kullanmıştır:

Gürûh-i teşne-leb ħalmışlara şun kevşer-i la‘lîñ
Şafâ kesb eylesin dâ'im füyûzuñ armağan oldu (K. 19/15)

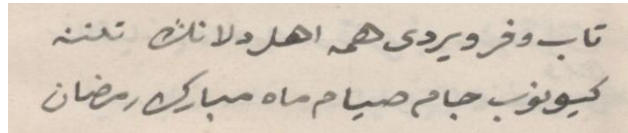
Aşağıdaki müseddesin 1. ve 2. mısralarında ise yazım yanlış bulunmaktadır. Nûn (ن) harfiyle yazılması gereken her iki ek de nazal n (ك) ile yazılmıştır:

Çünkü ‘âşık^{sın} reh-i hûn-lı̄âra incinmek niçin
Murgusun bâğ-ı ğamıñ gûlzâra incinmek niçin
 Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
 Bî-naşîb kaldıñ ise devvâra incinmek niçin
 Tâli’iñden ağla ey dil yâre incinmek niçin
 Yâr meyl etmez saña aġyâra incinmek niçin (Msd 32/1)

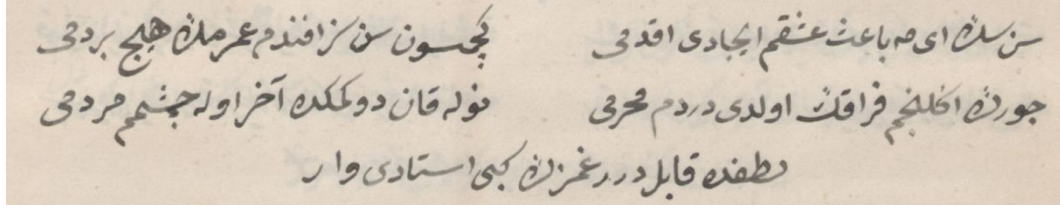
Başka bir örnekte ise bir kelimenin yanlış kullanıldığını görmekteyiz. Şair, birçok yerde; giysi, elbise anlamındaki “câme” kelimesini vezne uydurma düşüncesiyle “câm” şeklinde yazmaktadır. Bu şekilde vezin tutmakta; fakat beyit anlamsız hâle gelmektedir:

Tâb u fer verdi heme ehl-i dilânıñ tenine
 Giyinip **câm-ı şıyâm** mâh-ı mübârek Ramazân (K. 34/5)

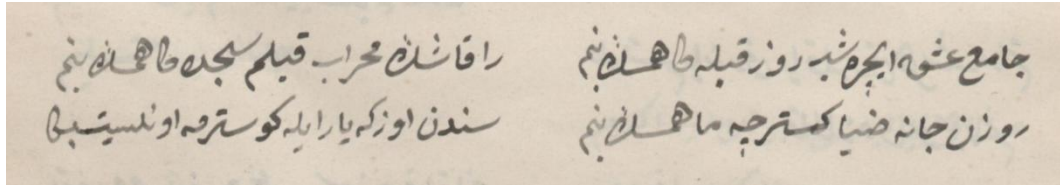
Şair, tahmîs ettiği Fuzûlû’nin şiirini, Fuzûlî Divanı’ndaki şiirden biraz daha farklı olarak ele almıştır. Fuzûlî Divan’ındaki “mâhir olsa” ifadesini şair “âhir ola” şeklinde değerlendirmiştir. Yine, Fuzûlî Divan’ında “Nutfe-i Kâbil’dür” olarak geçen ifadeyi şair “lutfda Kâbil’dürür” şeklinde değerlendirmiştir:

Sensin ey meh bâ’is-i ‘aşkım icâd-ı aġdemi
 Geçmesin sensiz efendim ‘ömrümüñ hîçbir demi
 Cevriñ eglencem firâkıñ oldu derdim maġremi
 N'ola kan dökmekde **mâhir olsa** çeşmim merdümi
Nutfe-i Kâbil'dür ü ġamzeñ gibi üstâdı var (Tah. 40/2)

Aşağıdaki murabba’da “-sın” eklerinin yanlış yazıldığını görüyoruz. Nûn (ن) harfiyle yazılması gereken eklerin nazal n (ك) ile yazılması bir hata olarak karşımıza çıkmaktadır:

Câmi‘-i ‘aşk içre şeb rûz **kıblegâhımsın** benim
 Râ kaşîñ mihrâb kıblem **secdegâhımsın** benim
 Revzen-i câna ziyâ-güster çi **mâhımsın** benim
 Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña (Mur. 45/3)

Şair, yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı gibi bazı tamlamaları hatalı yazmıştır. Yapmaması gerektiği hâlde beyti vezne uydurabilmek için aralara u / ü / vu / vü / yı / yi gibi ekler koymuştur. Bu konu ile ilgili diğer örnekler şunlardır:

Şairin Yazdığı Şekil	Olması Gereken Şekil
hırka-i pûş (G. 3/9)	hırka-pûş
encüm ü ârâ (G. 85/14)	encüm-ârâ
‘ûdî vü sârâ (G. 94/4)	‘ûd-ı sârâ
safâ-yı bahş (G. 182/1)	safâ-bahş
‘ankâ-yı meşreb (Tah. 39/7; G. 226/7; G. 313/7)	‘ankâ-meşreb
‘Îsî-i dem (G. 155/5)	‘Îsi-dem
mey ü âlûde (G. 143/13)	mey-âlûde

Ayrıca bazı beyitlerde şair, tamlama yapılması gereken yerlerde vezin gereği tamlama yapmamaktadır. Bazı örnekler şöyledir:

Şairin Yazdığı Şekil	Olması Gereken Şekil
pîş kademinde (G. 171/3)	pîş-i kademinde
rumûz nokta (G. 182/6)	rumûz-ı nokta
reh yâre (G. 204/8)	reh-i yâre
hacer esved (G. 248/3)	hacer-i esved

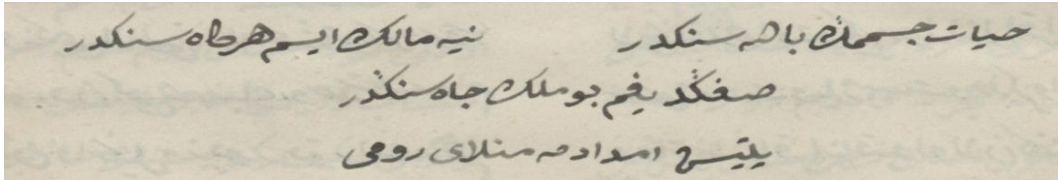
Şair, bazı kelimeleri de yine bazen vezne bazen de kafiye uydurabilmek için farklı şekillerde yazabilmektedir. Bazı örnekler şöyledir:

Şairin Yazdığı Şekil	Olması Gereken Şekil
tûtye (G. 111/2)	tûtiyâ
Dârû (G. 282/6)	Dârâ

4. 3. İfade Belirsizlikleri

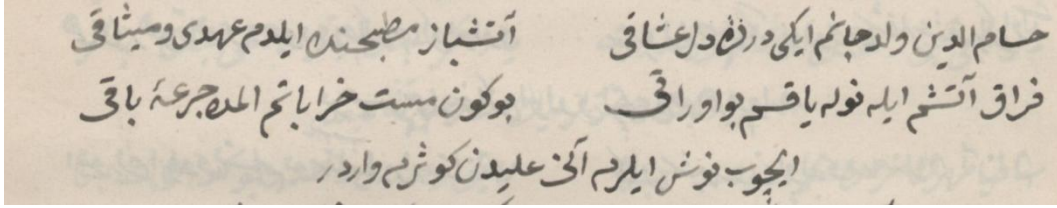
Divan'da göze çarpan diğer bir özellik ise bazı beyitlerdeki anlam belirsizliğidir. Örneğin aşağıdaki murabba'nın ilk mısrasında anlam belirsizliği vardır. Bu tarz örnekleri çoğaltmak mümkündür:

Hayât [u] cismimiñ bi'llâh seniñdir
 Neye mâlik isem her gâh seniñdir
 Şıgındığım bu mülk [ü] câh seniñdir
 Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî (Mur. 20/3)

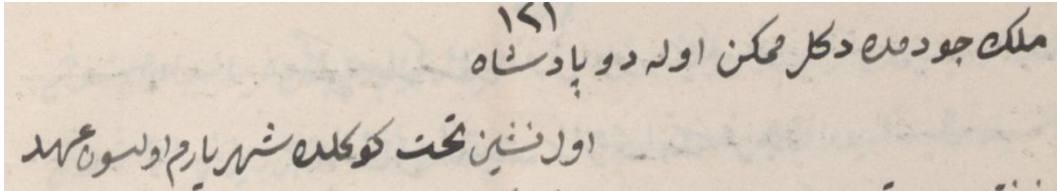
Yine, aşağıdaki bentin ilk mısrasında bir anlam belirsizliği söz konusudur. Şairin ne demek istediği anlaşılamamaktadır:

Hüsâme'd-dîn Veled cânım iki deriñ dil 'uşşâkı
 Âteş-bâz maṭbahında eyledim ahdi vü mîşâkı
 Firâk-ı âteşim ile n'ola yaksam bu evrâkı
 Bugün mest-i ḥarâbâtım elimde cur'a-i bâkî
 İçip nûş eylerim anı 'Alî'den kevşerim vardır (Tah. 43/2)

Bir diğer örnek olan aşağıdaki beyitte şairin 2. mısradaki ne demek istediği anlaşılamamaktadır. 2. mısradaki *nişîn-i taht gönülde* ifadesi yerine *taht-nişîn-i gönülde* denilmiş olsaydı bu anlam belirsizliği giderilmiş olacaktı:

Mülk-i cûdumda degil mümkün ola dü pâdişâh
Ol **nişîn-i taht gönülde** şehryârım olsun ‘ahd (G. 78/3)

Aşağıdaki örnekte ise *andelîb* kelimesinde iki tane çokluk eki vardır. Yani kelime bu hâliyle anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır:

Ey şabâ faşl-ı bahâr gülşen-i ‘uşşâka buyur
Nağme-i beste-nigârı ‘**andelîbânlara** baş (G. 173/10)

Yukarıda sadece bir kısmını gösterdiğimiz örnekleri artırmak elbette mümkündür. Yazmanın durumunu göstermesi açısından bu kadar örneği yeterli buluyoruz. Bu örneklerde de görüldüğü gibi elimizdeki *müellif hattı* olan nüshada birtakım problemler bulunmaktadır. Biz ise bu çalışmamızda bütün bu problemlere rağmen elimizden geldiğince hatalarından arındırılmış bir metin oluşturmaya çalıştık.

B. DİVAN'IN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1. Mevlânâ, Eseri, Çevresindekiler ve Takipçileri

A. Mevlânâ

1. İsim ve Sıfatları

1. 1. Rûmî (Celâle'd-dîn-i Rûmî, Monlâ-yı Rûmî)

Divan'da en çok anılan isimlerin başında Mevlâna gelmektedir. Mevlânâ hem bir mürşit hem de bir yol büyüğü olarak sık sık konu edilmektedir. Şair Mevlânâ'nın yolunda bir mürid olduğunu her fırsatta dile getirmektedir.

Mevlânâ, şairin başının tacıdır:

*Cünûn-ı vakt-i rüsvâyım kitâb-ı 'aşk Leylâ'mdır
Serimde tâc-ı zerkârım **Celâle'd-dîn-i Rûmî'**dir (K. 13/5)*

Şair, bütün güzelleri bir tarafa bırakarak Mevlânâ'yı seçmiş ve ona bağlanmıştır:

*Gözüme zerrece gelmez dü 'âlem câh-ı 'ulyâsı
Güzeller içre serdârım **Celâle'd-dîn-i Rûmî'**dir (K. 13/7)*

Şair için fakirlik övünç kaynağıdır. Gönül hazinesindeki değerli tek şey Mevlânâ'dır:

*Fakırla fahr ederiz dü cihânda bende-i 'aşkı
Göñül gencinde dînârım **Celâle'd-dîn-i Rûmî'**dir (K. 13/8)*

Şair için Mevlânâ'yı söze sığdırmak, kelimelerle anlatmak oldukça zordur. Çünkü Mevlânâ, sırlarla dolu bir gönül ehlidir:

*Ne mümkün medhe sığmak zât-ı Mevlânâ gözüüm nûru
Göñül levhinde esrârım **Celâle'd-dîn-i Rûmî'**dir (K. 13/15)*

Mevlânâ'nın feyzi olmasa şairin irfan sahibi olması mümkün değildir. Şairin gönül mumundaki nuru Mevlânâ'dır. Misli, bu beytiyle bir yandan da Mevlânâ'nın sadık bir takipçisi olduğunu vurgulamaktadır:

*Ne mümkün eylemek tahşil-i 'irfân olmasa feyzi
Çerâğ-ı dilde envârım **Celâle'd-dîn-i Rûmî'**dir (K. 13/19)*

Şair, bu dünyada mânâ âlemine dair ne elde ettiyse bunların hepsi Mevlânâ'nın himmeti sayesindedir. Hatta yazdığı şiirler bile bu himmetten ötürüdür:

*Ne gevher tahşîl etdim cümlesinden
Demem hâşâ bu kayd-ı nazm benden
Bu pür- 'işyân[ı] dûr etme deriñden
Yetiş imdâdına **Monlâ-yı Rûmî** (Mur. 20/2)*

1. 2. Mevlânâ (Celâle'd-dîn)

Şair, bir gün perdelerin kalkacağından ve mânâ âlemine dair bilgiler edineceğinden ümitlidir. Bunun şartı ise Mevlânâ'nın kapsından ayrılmamaktır:

*Tek muhabbet bî-karâr olsun gönülde Misliyâ
Bâb-ı **Mevlânâ**'da elbet ref' olur bir gün hicâb (G. 34/8)*

Mevlânâ'nın feyzi inkâr edilemeyecek derecede çoktur:

*Nice inkâr edeyim feyz-i **Celâle'd-dîn**'i
Şems-i mahfî-i zamân söylediler gerçi şahîh (G. 64/3)*

1. 3. Hünkâr (Hazret-i Hünkâr, Hünkâr-ı Monlâ)

Mânâ âlemine vâkıf olanlar Mevlânâ yolundaki kişilerdir:

*Sözüm şarrâf-ı ma'nîye degildir müdde'î kârı
Olanlar 'aşk ile vâkıf der-i **hünkâra** mâ'ildir (G. 105/2)*

Dünya hayatına dair olan fikirler gönülden çıkarılmalı ve insan Mevlânâ'nın aşk eteğine sarılmalıdır:

*Gönülden sür çıkar şûrî olan kâlâ-yı dünyâyı
Yapış dâmân-ı 'aşka **hazret-i hünkâr**dan ayrılma (G. 338/2)*

Şair kendisinin, Mevlânâ'nın yolunda olduğunu vurgulamaktadır:

*Yolunda pâ-y-mâl Misli hemîn **hünkâr-ı Monlâ**'nıñ
Bu inşâda ne türlü kayd olundu ol Hudâ'dandır (K. 12/9)*

1. 4. Pîr (Pîr-i Tarîkat)

Mevlânâ, şairin piridir. Misli, kaderinin böyle olmasından son derece memnundur:

*Hazret-i Sultân Celâle'd-dîn-i Rûmî **pîr**imiz
Hamd ola 'ilm-i ezelde bu imiş taqdîrimiz (Msn. 40)*

*Ķat ‘-ı menzil eylemek emr-i muĶâl lâzım delîl
Ma ‘rifet kesb etmege **pîr-i tarîkat**dir ĶaraĶ (G. 177/4)*

B. Eseri

1. Mesnevî

Mevlânâ’nın en büyük eseri Mesnevî’dir. Yüzyıllarca âşıkların, âriflerin ilham kaynağı olmuş ve günümüzde de hâlâ okunan bir eser olmayı başarmıştır.

Şairin ifadesine Ķöre, devrin ihyası Mesnevî ile olmuştur. Mesnevî, aynı zamanda dervişlerin kalbinin cilâsıdır:

*Bu devriñ Ķâliyâ ihyâsı oldu **Meşnevi**’ñ ile
ĶürûĶ-ı sâlikiñ Ķalbi cilâsı Şems-i Monlâ’dır (K. 14/5)*

Mesnevî, insana canlılık veren bir eserdir ve bu eser bolca tefekkür edilmelidir:

*Kelâmı nuĶĶ-ı Ķaydır **meşnevî**sin Ķıl tefekkür bir
Ķemân ‘ayn-ı Ķudâ’dır Ķaydar-ı Kerrâr-ı ma ‘nâ bu (G. 281/3)*

C. Mevlânâ’nın Çevresindekiler ve Takipçileri

1. Şems-i Tebrîzî

Mevlânâ ile olan yakın dostluğu sebebiyle Divan’da ismi sıkça ĶeĶen isimlerden birisi de Şems-i Tebrîzî’dir.

Sevgilinin mahalli üzerinde bir toz gibi olsa da bulunmak, şairi şükre sevk etmektedir. Bundan sonra üzüntü Ķekmenin bir anlamı yoktur; Ķünkü Şems gibi bir yoldaş vardır:

*Şükürler Ķûy-ı yâr üzre bulunduk biz Ķubârâsâ
Ne Ķam şimdengeri ey dil der-i âmân-ı **Şems**’im var (K. 16/5)*

Şair için Mevlânâ yolundaki her erkân makbûldür. Bu sebeple Mevlânâ’nın en yakınındaki isimlerden biri olan Şems de Ķok önemlidir:

*Bende-i iĶrâr-ı **Şems**’im ‘azm-i râĶ etsem n’ola
RâĶ-ı Mevlânâ’da her erkâna meyyâldir Ķöñül (G. 216/6)*

Sûfiler, ibret nazarıyla bakmalıdırlar; Ķünkü evliyaların serveri Şems’tir:

*Nazar Ķıl ‘ayn-ı ‘ibretle onuñ erkânına şûfî
ĶürûĶ-ı evliyânıñ serveridir **Şems**-i Monlâ bu (G. 281/2)*

2. Selâhaddîn-i Zerkûb

Selâhaddîn-i Zerkûb, Mevlânâ'nın önde gelen talebelerindendir. Divan'da sadece bir kez anılmaktadır:

*Şems [ü] Sulţân-ı Veled **Zerkûb** ü Şadre'd-dîn seyd
Hâne-i ervâh-ı kuds [ü] sâkin-i hünkâr mest (K. 21/20)*

3. Sultân Veled

Sultân Veled, Mevlânâ'nın oğlu ve Mevlânâ'nın Hakk'a yürümesinden sonra Mevlevîliğin kurucusu olan isimdir.

Aşağıdaki beyitte Sultan Veled, aşk hastasının merhemi olarak anılmaktadır:

*Cân fedâ etmek yolunda 'ayn-ı farzdır sâlike
'Aşk bîmârına merhem Hâzret-i **Sulţân Veled** (K.17/3)*

Kendisini, âl-i 'abânın kulu olarak tanımlayan şair, Sultan Veled'in gölgesinde irfan sahibi olduğunun belirtmektedir:

*Bende-i âl-i 'abâyız Ka'be'mizdir şâh-ı 'aşk
Sâye-i **Sulţân Veled**'de şâhib-i 'irfânlarız (G. 138/5)*

4. Sadre'd-dîn-i Konevî

Sadreddîn-i Konevî, Mevlânâ'nın dostları arasındadır. Divan'da ismi bir kez geçmiştir:

*Şems [ü] Sulţân-ı Veled Zerkûb ü **Şadre'd-dîn** seyd
Hâne-i ervâh-ı kuds [ü] sâkin-i hünkâr mest (K. 21/20)*

2. Mevlevî ve Mevlevîlik

A. Mevlevî

1. 1. Mevlevî ve Özellikleri

1. 1. 1. Mevlevî - ‘Ankâ

Mevlânâ yolundaki kişilere Mevlevî denir. Mevlevî kelimesi, çok değişik çağrışımları olacak şekilde ve sanatlı olarak kullanılan kelimeler arasındadır.

Aşağıdaki beyitte, Mevlevîler ankâ kuşuna benzetilmiştir:

*Girye-sâzım rûz [u] şeb isnâ ‘aşer râhındaki
Mevlevî’yiz meşreb-i ‘ankâ olan murgânlarız (G. 138/2)*

1. 1. 2. Mevlevî - ‘Âşık

Mevlevîler, birer âşıktır:

*Mevlevî’yiz reh-i Mecnûn’a gider Leylâ’mız
Sâlik-i râh-ı fenâ kim dediler işte biziz (G. 143/7)*

1. 1. 3. Mevlevî - Garîb

Mevlevîler, gariptirler. Garip, gurbette olan kişi anlamına gelir. Dünya ise sevgiliden ayrılanlar için bir gurbet hükmündedir:

*Kâse-lîsiñim deriñde hem çü Mişlî ‘Azmiyâ
Hânkâhında garîb-i Mevlevî’dir bu fakîr (Müf. 5)*

B. Mevlevîlik ve Erkânı

1. İkrâr Vermek

Mevlevîlikte dervişliğe söz vermeye ve hizmete girmeye denir (Gölpınarlı, 2006: 32; Top, 2007: 289). Şair aşağıdaki beytinde ikrarını Hz. Mevlânâ’ya verdiğini belirtmektedir:

*Ezelden ‘aşk aña mazhar vücûdu bâ ‘is-i ‘aşkıdır
Elest bezminde ikrârım Celâle’d-dîn-i Rûmî’dir (K. 13/16)*

Mişlî, ezel meclisinden beri ikrarını vermiştir. Talebi yalnızca sevgilisidir:

*Mişli tâ rûz-ı ezelden eyledi ikrâr seni
Maṭlabı sensin efendim eyleme gayrı fedâ (G. 17/6)*

2. Çile

Mevlevîlikte bin bir gün hizmet etmeye çile çıkarmak denir. Çile tekkede çıkarılır (Gölpınarlı, 2006: 22; Top, 2007: 285) Şair çilesini çekmektedir. Çünkü ikrar vermiştir:

*Çille müjdâd olduğundan Misli-yâ etme hâzer
Üstüvâr olmaklık ikrârda kararımıdır benim (G. 240/11)*

2. 1. Çile-keş

Çile çeken, ikrar verip çileye soyunmuş olan cana verilen isimdir (Top, 2007: 285). Misli, âşık olduğu için çektiği gamlar onun için bir zevktir:

*Misli-i çille-keşîñ zevki olur verdigi gam
Cümle ‘uşşâkı şikest bizlere mi etdi ferîd (G. 75/5)*

3. Hizmet

Diğer pek çok tarîkate olduğu gibi Mevlevîlikte de müridin hizmeti esastır. Böylece müridin nefsiyle mücadelesi kolaylaşır. Âşık, dergâhta bulunmayı kendisine verilmiş en büyük devlet olarak kabûl etmekte ve bununla övünmektedir:

*Âsitânîñda hemîşe olma devletden baña
İftihârım tende cân oldukça **hîdmet**dir baña (G. 3/1)*

Derviş, hizmeti bırakıp asla inzivaya çekilmez. Görgüsüz, kaba kimselerin yanından uzak olmak derviş için yeterlidir:

***Hîdmetiñ** terk eyleyip etmem efendim inzivâ
Nezd-i nâdândan ırağ olmaklık halvetdir baña (G. 3/6)*

3. 1. Süpürgecilik

Mevlevî hizmetlerinden biri de süpürgeciliktir. Çeşitli, vesilelerle Divan’da konu edilmiştir. Şair, gönlüne seslenerek, maksadının aşk şehrine gitmek olduğunu düşünüyorsa, dergâhta süpürgecilik hizmetini yerine getirmesi gerektiğini hatırlatmaktadır:

*Şehr-i ‘aşka mahrem olmaksa gönül kaşdıñ seniñ
Vakf-ı **câ-rûb** ol gubâr-ı hânkâhında aña (G. 15/2)*

Derviş için süpürgecilik hizmeti bir nimettir. Bu hizmet herkese nasip olmaz:

*Câ-rûb edegör cân u teni hâk-i derinde
Çok kimseler ister ki o hizmet ele geçmez (G. 139/5)*

C. Cezalandırma ve Cezalar

1. Küstâh

Mevlevîlikte yola uygun olmayan bir harekette bulunma ve bir söz söylemeye küstahlık denmektedir (Gölpınarlı, 2006: 37).

Şair, her ne kadar küstahlık yapsa da Mevlânâ'dan başka herhangi bir yakını olmadığını belirtmektedir:

*Hemîşe eylerim ta 'cîz bu kârım gerçi küstâhdır
Ki senden gayrıya 'âlemde yokdur bir karînim hiç (G. 57/3)*

Küstahane sözler söylese de kusurunun affını yine Mevlânâ'dan istemektedir:

*Deriñde Misli küstâhâne gelmiş kıl ü kâl eyler
Kuşûrun ber-ţarâf eyle gedâdır şâh-ı hûbânım (G. 235/5)*

D. Mevlevî Giysileri

1. Elifî-Nemed

Elifî-nemed, ucu sivri ve elife benzetilen dört-beş parmak enliğinde yün bir kumaştır. Kemer gibi, tennurenin üstüne, bele sarılır; beli bir buçuk kere kuşatır (Gölpınarlı, 2006: 27). Aşağıdaki beyitte şair, elifî-nemedi bağladığını belirtmektedir:

*Egnime tennûre-i 'aşkıñ giyelden ey perî
Çeşmimiñ olduñ ferî
Bağladım elf[î]-nemed mihriñ yanarım sırr-ı bâz
'Aşkıma ver imtiyâz (Mst. 47/3)*

2. Hırka

Mevlevîlerde iki türlü hırka vardır. Biri, sokağa çıkarken giyilir. Bu, yakasız, kollu, kolları ceket kolundan biraz daha geniş; fakat yukarısı ve aşağısı aynı ende, topuklara kadar uzun, beli dar olmayan bir üst giyimidir. Öbürü, resim hırkası adı verilen ve törenlerde giyilen hırkadır. Bu da yakasızdır; fakat kolları,

üstü ve altı bir, gayet geniş, bedeni de düz ve çok geniş bir hırkadır. Kollar giyilmediği takdirde, eteğe yaklaşır, boyu topuğa dek uzundur. Kollar giyildiği takdirde eller, öne kavuşturulursa kolların boyu, dizleri geçer, ikrar veren dervişe, hizmet müddeti bitip hücreye gireceği vakit, halifeye, halifelik verilirken hırka giydirilir (Gölpınarlı, 2006: 31). Aşağıdaki şiirde şair, rüsvalık hırkasını giydiğini belirtmektedir:

***Hırka**-i rüsvâlığı egnime aldım lâ-tehâf
Oldum 'uşşâkla tehâf
Kalmadı destimde gayrı ihtiyârım dil-nüvâz
Âsitânıñdır hicâz (Mst. 47/7)*

3. Tennûre

Tandır ve ocak hizmetlerinde giyilen elbise anlamına gelir. Kolsuz, yakasız, önü, göğsün aşağısına dek açık , üst tarafı bele kadar, bedene tam gelecek derecede dar, alt tarafı geniş bir elbisedir. Hizmet tennuresi ve semâ' tennûresi olarak ikiye ayrılır (Gölpınarlı, 2006: 53-54). Aşağıdaki beyitte şairin aşk tennûresini giydiği vurgulanmaktadır:

*Giyeli **tennûre**-i 'aşkda nişînim miñnetim
Deste gül ruhsâra nâlân olduğum bilmez misin (G. 266/3)*

4. Külâh (Sikke, Tâc)

Derviş başlığına verilen addır (Uludağ, 2005, 224). Herkesin bir başka şekilde Allah'ın sanatını temaşa ettiği aşağıdaki beyitte vurgulanmaktadır:

*Kimisi post [u] **külâh**la kimi oldu ehl-i hâl
Eyleyip seyr ü temâşâ şun '-ı Hakk'ı yâr mest (K. 21/8)*

5. Habbe

Fındık büyüklüğünde yahut daha küçük, akikten, Neced taşından yapımlı, kesme ve yuvarlak bir şeydir. On sekiz santim boyunda ince bir gümüş zincire geçirilmiş olup zincirden düşmemesi için ucunda, yine gümüş telden bir daire vardır. Telin ucundaki iğneyle mintanın üstüne iğnelenir. Habbe, Hak sevgisine alâmet sayılır (Gölpınarlı, 2006: 29). Birçok kişinin bir habbesi bile yokken, şairin hanesine bereket dolmuştur:

*Yoğ iken **habbe-i pür-vâhidesi** pek çoğunuñ
Hâne-i ehl-i fakîre bereket doldu hemân (K. 34/17)*

E. Semâ‘

Mevlevîlerin musikî eşliğinde dönmelerine verilen addır (Top, 2006: 295).

Semâ, Allah’a kavuşma ve birlik meclisi olarak nitelendirilmektedir:

*Bezm-i vahdet vaşl-ı Yezdân’dır **semâ‘**
‘Ârife bir özge seyrândır semâ‘ (G. 184/1)*

Semâ, dervişe Allah yolunda sevgilinin bir ihsanıdır:

*Seyr eder şu ‘-ı Hudâ’nıñ hikmetin
Sâlike ihsân-ı cânândır **semâ‘** (G. 184/5)*

F. Mevlevîlikte Derece ve Makamlar

1. Muhib

Sikkesi tekbirleşip Mevlevîliğe intisap edenlere, çile çıkarıp dede olmadan önce verilen isimdir (Top, 2007: 292). Sevgilinin aşkı, âşığa sonu olmayan bir safa vermektedir:

*Nihâyetsiz şafâ ‘aşkıñ **muhibb-i şâdıka** dil-ber
Mey-i ‘aşkıñ ile leyl ü nehâr sûzâna ‘aşk olsun (G. 273/2)*

2. Nev-niyâz

Mevlevîliğe yeni giren, semâ‘ çıkaran ve semâ‘ etmeye yeni başlayan kişiye denir (Top, 2007: 294). Şair, aşağıdaki beyitte sevgilisine seslenmektedir:

*Nâle-i dil-sûzumu bâbıñda şeb tâ-be-seher
Nev-niyâzımsın diler reddet diler kıl müstecâb (G. 34/7)*

3. Dervîş

Yoksul anlamına gelen bu söz tekke mensupları için kullanılır (Top, 2007: 286). Dervîş, gamdan kurtulmak için sevgiliden yardım istemektedir:

*Rahm eyle bu **dervîş-i perîşânıña** dil-ber
Kurtar beni gamdan
Ağyârımı kahr etmede nuşret seniñ olsun
Cânân benim olsun (Mst. 48/6)*

4. Şeyh

Tasavvufta yolunda muhip ve derviş yetiştiren ve bu salâhiyeti, diğer bir şeyhten yazılı icazetname olarak tevsik eden kişiye denir (Gölpınarlı, 2006: 53).

Şair, şeyhe gönül vermek gerektiğini vurgulamaktadır:

*Dil ver güzelim merd-i Hudâ şâhib-i şeyhe
Dil-berle hemîşe içesin sâgar-ı illâ (G. 1/8)*

G. Mevlevîlik Mekânları

1. Matbah

Dergâhlarda âteş-bâz da denen yemek pişirilen mutfağa denir (Gölpınarlı, 2006: 37). Şairin bu dünyadaki amacı sadece irfan bilgisine ulaşmaktır:

*Degilim bir şey'e Mişliveş hariş 'âlemde hiç
Matbah-ı 'uşşâkda 'irfâna meyyâldir göñül (G. 216/12)*

2. Semâ'-hâne

Mevlevî tekkelerinde dervişlerin semâ' âyînin yaptıkları özel bölümün adıdır (Çağbayır, 2007: 4136). Âşık, Mevlânâ'nın zatına ulaşmak istiyorsa, sema-hâneyi âbâd etmelidir:

*Ulaşmak zât-ı Mevlânâ'ya isterseñ eger 'âşık
Der-i hâkiñde ser қо dilde âbâd et semâ'-hâne (G. 289/4)*

3. Hânkâh, Dergâh

Hânkâh, büyük dergâh demektir (Gölpınarlı, 2006: 30; Top, 2007: 289). Degâhta bulunuyor olmak, şair için büyük bir şandır:

*Bende-i fermân-berim tâ haşre dek
Hâke dergâhında olmak baña şân (G. 276/8)*

4. Âteş-bâz Velî Makamı

Hz. Mevlânâ'nın aşçısının lâkabıdır (Top, 2007: 284). Kişi, mutfağa gelip orada baş aşağı olmalıdır. Ancak böyle esmâ ve sıfatı anlayabilir:

*Ser-nigûn ol matbah-ı sırr-ı Ateş-bâz'a gelip
Pâyiñ esmâ vü şıfâtı añla himmetdir garaž (G. 177/7)*

H. Musikî İle İlgili Kavramlar

1. Nây (Ney)

Kamıştan yapılan ve kaplumbağa kabuğu (bağa)dan yapılmış, başpâresi olan, yedi delikli bir musikî aletidir (Gölpınarlı, 2006: 45; Top, 2007: 292). Ney, aynı zamanda Mevelvîliğin simgesi konumundadır. Âşığın sırrına hiç kimse mahrem olmasa da onu ney dinlemektedir:

*Oldu mu 'tâdım heme şeb rûz cânâ câm-ı mey
Kimse mahrem râzıma olmaz olur âvâz-ı **ney**
Hasretiñle çıkmada eflâke hûy [u] hây [u] hey
Gel açıl 'uşşâka qarşı hüsn [ü] 'aşkıñ peykeri (Mur. 61/3)*

Miracın sırrı, neydedir. Âşık onu can kulağı ile dinlemelidir:

*Sırr-ı Mî 'râc remzini gûş eyle **nây**dan cân ile
'Âşıkâ 'ayn-ı 'ibâdetdir semâ '-ı Mevlevî (G. 311/13)*

2. Kudûm

Mevlevîlerin “zahme” denilen, ucu parmak başı gibi şişkin, ağaçtan yapılmış bir çift çubukla çaldıkları, bir nevi ritm sazıdır (Top, 2007: 291). Kudûm, daima aşk ile çalınmaktadır:

*Firâkıñ göñlümüñ her şebde mûmı
Heme feyziñle bildim her 'ulûmı
Zedem 'aşkıñ ile dâ'im **kudûmı**
Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî (Mur. 20/1)*

3. Rebâb

Gövdesi Hindistan cevizinden yapılma, uzun saplı telli çalgıya verilen addır (Çağbayır, 2007: 3944-3945). Şair, âhının sessiz sırrına sırdaş olup rebap gibi olmuştur:

*Bî-nevâ-yı âhıma hem-râz olup oldum **rebâb**
Cânıma kâr etdi sûz-ı firqatiñ oldum kebâb
Eşk-i çeşmim cûş eder tâ şubha dek şanki gül-âb
Misli bahtım yâr degil onuñ için rûzum sevâd (Mur. 53/5)*

4. Def

Yuvarlak bir tahta kasnağın çoğunlukla bir tarafına deri gerilerek parmakla çalınan vurmali çalgıya verilen addır (Çağbayır, 2007: 1124-1125). Âşık, aşkta gönlünü def gibi germiştir:

*Sînemi **def** gibi ‘aşkda gerdigim
Vech[i] vardır râhîña ser verdigim
Cân u cismim râhîñ üzre serdigim
Olmadı esrârîña bir erdigim (Mur. 65/1)*

5. Kânûn

Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik bir tabla üzerine gerilmiş tellerden meydana gelen ve parmağa geçirilmiş tırnak biçimindeki mızrapla çalınan bir telli çalgıya verilen addır (Çağbayır, 2007: 2392). Şair, birçok aletle birlikte kânûnun da sarhoş olduğunu belirtmektedir:

*Çeng [ü] **kânûn** ‘ûd u tanbûr hem daği sîne kemân
Nâle-sâz olmak rebâbîñ dîde-i hammâr mest (K. 21/4)*

6. Tanbûr

Klasik Türk müziğinden en geniş ses alanına sahip yay ve mızrapla çalınan, uzun kollu bir telli sazdır (Çağbayır, 2007: 4571). Sevgili, âşığının inlemelerini tenbur şekline döndürmüştür:

*Ol kemân ebrûsunu evce çıkarmış nâgehân
Sînemi def nâlemi **tanbûr** u kânûn eyleyen (G. 261/4)*

I. Mevlevîlik Deyim ve Terimleri

1. ‘Aşk Olsun

Dergâha yahut birini ziyarete giden Mevlevî’ye, yerine oturunca ev sahibi, hoş geldin anlamına, “aşk olsun” der, o da yerle görüşerek mukabelede bulunur. Su, çay, şerbet gibi bir şey içene, yemek yiyene afiyet olsun anlamında “aşk olsun” denir, o da “eyvallah” der. “Aşk olsun” sözüne karşılık “aşkın cemâl olsun” denir, bu söze muhatap olanın da “cemâlin nur olsun”, diğerinin “nurun alâ nur olsun” gibi ifadeler kullanılır (Top, 2007: 283-284).

Sevgilinin cemâlini perde olmadan seyreden dervişlere gıpta edilmektedir:

*Şıfât-ı nûr-ı Haq’dır şübhesiz ruhsâr-ı pür-tâbîñ
Cemâliñ perdesiz seyrân eden ihvâna ‘**aşk olsun** (G. 273/4)*

2. Çerâğ Yakmak

Dergâhlarda ışığı, mumu yakmak (Çağbayır, 2007: 936). Allah'ın yardımı meyhaneye gelmiş ve şairin hüznün kulübesinin mumu yanmıştır:

*Misli kadem başdı yine meyhâneye 'avn-ı Hudâ
Bu külbe-i ahzânıma **yakdı çerâğ** envâr-ı ruh (G. 71/5)*

3. Erenler

Vahdete erenler, gerçeği görenler. Yol uluları, vuslata varanlar anlamına gelir (Top, 2007: 287). Bazı kişiler doğru yoldaymış gibi görünerek erenlerin sözlerini küçük görmektedirler:

*Görünüp şûret-i Hak'dan **erenler** nuṭkunu taḥkîr
Edermiş gayrı yerlerde bu yüzden 'ibretim gitdi (G. 331/5)*

4. Âgâh Ol

Kendine gel, düşün ve anla anlamına gelir. Uyuyan bir kimseyi uyandırırken, ürkütmemek için, yavaşça yatağına gidilir, yastığına el ucuyla hafifçe vurulur ve hafif bir sesle “Âgâh ol erenler.” denir (Top, 2007: 283). Şair, uyanık olmasını ve içki içmesi gerektiğini kendine öğütlemektedir:

***Âgah ol** meyhânede bir bâde çek
'Akl-ı küll bul baş kadem 'irfâna gel (G. 222/5)*

5. Destûr

İzin anlamında kullanılır. Bir Mevlevî hüccesine ziyarete gidildiğinde, kapısında yumuşak bir sesle “destûr” denir, içeriden “Hû” sesi gelirse kapıdan içeri girilir. İki kere daha “destûr” denir, cevap verilmezse dönülüp gidilir (Top, 2007: 286). Şairi, içinde bulunduğu melâmet tarzı artık bunaltmıştır ve bu hâlden çıkmasına izin vermemektedir:

*Yıkdı beni bu tarz-ı melâmet nice demdir
Gezdirdi tehî rûz [u] şebân vermedi **destûr** (G. 123/6)*

6. Fakîr

Yok-yoksul anlamına gelir. Mevlevîler “ben” demez, onun yerine fakîr derler (Top, 2007: 287). Aşağıdaki bentte de şair fakir olduğunu vurgulamaktadır:

*Sitânîñ üzre ednâ-yı **fakîrim**
Murâdım maḥşadım sensin emîrim
Deriñde Misli'yi şâd eyle pîrim*

Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî (Mur. 20/5)

7. Halvet Olmak

Halvet, yalnız kalmak anlamına gelir; uykuya da denir. Bir kişi ile baş başa kalıp görüşmeye de “halvet olmak” denir (Top, 2007: 289). Şair, inzivaya çekildiğinde insanların onu eleştirmesini anlayamamaktadır:

*Ta ‘n ederler eyleseñ bir kûşe içre inzivâ
Ya ne yapsın ehl-i **halvet olmamak** güc olma güc (G. 51/9)*

3. Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i Beyt, On İki İmam Sevgisi ve Kerbelâ Hâdisesi

Divan’da işlenen konular arasında en fazla dikkati çeken unsurlardan bazıları; Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam ve Kerbelâ hadisesidir. Bu mevzular oldukça içten bir şekilde dile getirilmiştir.

Aşağıda beyitte şair, canının On iki imam yolunda feda olduğunu ifade etmektedir:

*Muhammed Muştafâ **Haydar** ‘**Alî**’dir dînîm îmânım
Fedâdır **on iki şâhiñ** rehinde bî-gümân cânım (K. 11/1)*

Başka bir beyitte de On iki imamdan yardım istenmektedir:

*‘**Alî Mûsâ Rızâ**’ya cân-feşân meczûb-ı ‘aşkım ki
Takî şem ‘-i ziyâ-güster **Naķî** sâķî-i devrânım (K. 11/7)*

Şaire aşk yeteneği Hz. Peygamber tarafından verilmiştir. Şairin sahip olduğu gizli hazinesinin kaynağı ise Hz. Ali’dir:

*Efendim bâ ‘is-i ‘aşkım Muhammed Muştafâ’dandır
Bütün bu genc-i pinhânım ‘**Aliyyü’l-Murtażâ**’dandır (K. 12/1)*

Şairin iki gözünden kanlar akacak kadar ağlatan durum Hz. Hüseyin’in Kerbelâ’daki şehadetidir:

*İki çeşmim ciger hûnîne ğarķ olsun ki mâtemdir
Sinemde rîş-i pinhânım **Hüseyin-i Kerbelâ**’dandır (K. 12/4)*

Şair, On iki imamın 5.si olan Muhammed Bâkır ve 6. sı olan İmam Ca’fer’i kendisine yol gösterici olarak görmektedir:

*Muhammed Bâkır'a olsun fedâ her dü cihân varı
İmâm-ı Ca'ferü's-Sâdıķ bu dînde reh-nümâdandır (K. 12/6)*

11. imam Hasanü'l-'Asker ve 12. imam Muhammed Mehdî de Divan'da anılan isimler arasındadır:

*Hasanü'l-'Asker'iñ mihrine müstağrak olunmaz mı
Muhammed Mehdi de âhir zamân şâhib-livâdandır (K. 12/8)*

Tercî'-bent nazım şekliyle yazılmış bir şiirin ilk bendinde Hz. Ali, oldukça samimi duygularla anılmaktadır:

*'Âşıkım zâhir ü bâtın dilde sulţânım 'Alî
Yazarım eşk-i dü çeşmim ile dîvânım 'Alî
Rîş-i bağrım artdı dermân eyle Loķmân'ım 'Alî
Mihr-i 'aşkıñ serde tâcım şâh-ı hûbânım 'Alî
Eyle imdâd câre-sâzî vü nighbânım 'Alî
Hüsñ ü 'aşkıñ defterân[1] sırr-ı Qur'an'ım 'Alî
Ehl-i 'aşkıñ melce'i post ü penâhânım 'Alî
Feyz-i ebnâ-yı gönül ihyâsı cânânım 'Alî
Âsitânında gedâ-yı müstemendânım 'Alî
Sûz-ı güftâra nazar eyle kerem-kânım 'Alî
Dûzah-ı firkatde koyma yandım imânım 'Alî
Kevseriñ sâķisisin ķandır beni cânım 'Alî (Trc. 25/1)*

Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in konu edildiği aşağıdaki beyitte şair, samimî duygularını ifade etmektedir:

*Hasan şâh 'aşkına nûşum ki Zehrâ câna tiryâķdır
Dökülse âh Hüseyin-i Kerbelâ için n'ola ķanım (K. 11/4)*

Aşağıdaki şiirde Kerbelâ hâdisesi anlatılmaktadır:

*Cum 'a namâzında iken cümle nâs
Câme ecel etdi Hüseyin'e libâs
'Âşık iseñ durma hemân eyle yas
Ola şalât ile selâm servere
La 'net ola şûm Yezîd-i ebtere (Tah. 23/5)*

Şair, gece gündüz Hz. Hüseyin'in matemini tutmaktadır:

*Ey Hüseyin'im mâtemiñ tutmaķdayım şubh u mesâ
Kanda bir bûy-ı muhabbet ey kerem kân[1] baña (G. 22/1)*

Muharrem ayı Hicrî takvimin ilk ayıdır. Aynı zamanda Muharrem ayının 10’unda Hz. Hüseyin şehit edilmiştir. Şair, kendisi için âdeta sığınılacak bir liman olan Hz. Hüzeyin’in şehadetine çok üzülmemektedir:

*Sâl-ı nev başdı kadem artdı derûnum yâresi
Misli’niñ dârü’l-amân-ı ilticâsın yâ **Hüseyin** (K. 9/6)*

Hız. Peygamber, Hız. Peygamber’in kızı Fatıma, damadı Hız. Ali ve torunları olan Hız. Hasan ile Hız. Hüseyin’e âl-i ‘abâ denmektedir. Şair aşağıdaki iki beyitte âl-i abânın yolunda olduğunu belirtmektedir:

*Bende-i **âl-i ‘abâyız** çâker-i isnâ ‘aşer
Her dü ‘âlemde çıkar ‘ayyûka hep ‘unvânımız (G. 130/6)*

*Reh-i **isnâ ‘aşer** râhında kurbânım şükür sâkî
Olaydım mazhar-ı sırr-ı şeh-i dildârım illâ Hû (G. 279/4)*

Aşağıdaki bentte şair, Hız. Hüseyin’i ve Kerbelâ şehadetini konu edinmektedir:

*Söyleyim ‘aşkıñ saña dîvânını
Gûş kıl Ya ‘kûb nebî aHzânını
Zindana habs eyledi Ken ‘ân’ını
Görmediñ mi **Kerbelâ** destânını
Râh-ı ‘aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri (Tes. 31/5)*

4. Harf Simgeçiliği

Divan şiirinde bazı harfler simgesel değerklerinden yararlanılarak kullanılmıştır. Bu harfler elif, be, cîm, dal, re, sîn, sad, ayn, kaf, kef, lâm, mîm, nûn, vâv, he, lâmelif ve ye’dir (Tökel, 2003: 226).

Aşağıdaki şiirde “elif” harfî sevgilin boyu için kullanılmıştır:

*Mest-i medhûşum bugünler aldı ‘aqlım bir civân
Kaşı tuğrası gibi etdi **elif kaddim** kemân
Dûd-ı âhım la yıkılmağda der-i kalb-i virân
Kalmadı tende liyâkat oldu bağrım hûn-feşân (Mur. 55/1)*

Aşağıdaki murabbada “mîm” ve “dâl” harflerinin kullanılması tesadüfî değildir. Şair, bu harfleri kullanarak “meded” (مدد) kelimesini oluşturmuştur (Tökel, 2003: 201):

*‘Âşıkım hüsn-i dil-âvîziñe şûrî ma‘nevî
Mîm hâliñ elf dâliñ etdi ‘aşkıda dehlevî
Şubh-ı âhım deşt-i gamda oldu rakş-ı Mevlevî
Lem ‘a-i envâr-ı hüsnüñdür gönüller pertevi (Mur. 54/1)*

Şairler “kef” ve “nûn” harflerini âlemin yaratılması için ilk emir olan ve Kur’ânda geçen “kûn” (كن) “ol” lâfzından dolayı zikrederler (Tökel, 2003: 185). Mislî İsmâ’îl Hakkı da aşağıda beyitlerde “kef” ne “nûn” harflerini, simgesel değerlerinden yararlanarak “kûn” lâfzını oluşturmak için kullanmıştır:

*Kalb[i] a‘mâlar ne bilsin kâf [u] nûnuñ sırrını
Dü cihân nûru Hasan şâh-ı Hüseyin-i Kerbelâ (K. 10/3)*

*Egri dil olmaz haberdâr emr-i kâf [u] nûndan
Âşinâ-yı Haq olur mu bî-naşîb bu nûrdan
Neş‘e-yâb olur mu bundan sırrı bu mechûlden
Şimdi gönülüm mürde olduysa rakîb-i şûmdan
Bir gün ‘avn-i yâr ile ihyâ olur ‘âlem bu ya (Tah. 42/5)*

Şairler, “mîm” harfini başka harflerle birlikte anarak bazen Muhammed kelimesini oluştururlar (Tökel, 2003: 196). Aşağıdaki beyitte “mîm”, “hâ” ve “dâl” harflerinin simgesel değerlerinden yararlanılarak “Muhammed” (محمد) ismi oluşturulmuştur:

*Sâye-i feyzi kemâlâtıñda buldu Misli şevk
Mîm [ü] hâ [vü] dâlden gayrıya etmez ilticâ (K. 10/10)*

Âşığın beli, çektiği sıkıntılardan dolayı “ye” (ي) harfi gibi olmuştur:

*Bilirsın Misli‘de çokdur hatâlar
Aña bakma efendim et ‘atâlar
Miyânım yâya döndürdü cefâlar
Kuşûrum bir taraf kıl çâre-sâzım (Mur. 59/5)*

*Atar müjgân-ı tîrin sîne-i ‘uşşâkına bir bir
Miyânım yâya döndüğü sebeb Misli keder bâ ‘is (G. 49/5)*

Bu şiire ise âşığın boyu “ye” (ي) harfi gibi olmuştur. Yani bükülmüştür:

*Kaddimi yâya döndürüp hicriñe şayd olalıdan
Zülfüñe şâne olmuşum oldu gönül âvâresi (G. 326/2)*

Divan’da dikkati çeken unsurlardan biri de müzik terimleriyle oluşturulmuş bir “kâr-ı nâtık” güftesinin olmasıdır. Bu şiir 54 beyitten oluşmakta ve hemen her beytinde bir musikî makamının adı geçmektedir. Bunun yanı sıra, Divan’da halk edebiyatının aruzla yazılan nazım şekillerinden olan “şatranç” nazım şekliyle yazılmış bir şiir de mevcuttur.

SONUÇ

Mislî İsmâ'îl Hakkı, 19. yüzyıl divan şairlerindendir. Hayatı hakkında çok az bilgiye sahip olduğumuz şair, Mevlevîdir. Kuvvetli bir tahmine göre İstanbul Beşiktaş Mevlevîhânesi'ne bağlı olduğunu düşündüğümüz Mislî İsmâ'îl Hakkı, 21 Zilhicce 1286 [24 Mart 1870]'da vefat etmiştir.

Bildiğimiz tek eseri Divan'ıdır. Bu Divan oldukça hacimlidir. Tek nüshası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü'nde 318 numarada kayıtlıdır. 127 varaktır. Bu nüsha İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *müellif hattı*dır. Çalışmamız, bu müellif hattı üzerinden yapılmıştır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, kasidelerinde oldukça ağır ve kuru bir dil kullanmıştır. Bunun yanı sıra musammat ve gazellerinde sade bir dil kullanmıştır. Divan'da 349 gazel, 23 kasîde, 17 murabba', 14 rübâ'î, 10 muhammes-tahmîs, 5 müseddes-tesdîs, 2, müsemmen-tesmîn, 1 tercî'-bent, 4 müstezâd, 1 şatranç, 2 mesnevî, 2 terkîb-bend, 2 kıt'a ve 14 tane de müfredât bulunmaktadır. Toplamda 446 adet şiir ve 3337 beyit/bent bulunmaktadır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın Divan'ı, klâsik bir divan görünümündedir. Klâsik nazım şekilleri yanı sıra, “elif-nâme”, “ramazaniye”, “kâr-ı nâtık güftesi” gibi şiirleri de vardır. Divan'ında müzik terimleriyle oluşturulmuş bir şiirin oluşu (kâr-ı nâtık güftesi) ve aruz vezniyle yazılan halk edebiyatı nazım şekillerinden “şatranç”ın kullanılmış olması oldukça dikkat çekicidir.

Divan'ın muhtevasını ağırlıklı olarak din ve tasavvuf oluşturmaktadır. Mevlevîlik terimleri Divan'da sıkça konu edilmektedir. Bunların dışında harf simgeciliği, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam sevgisi ve Kerbelâ hâdisesi dikkati çeken konular arasındadır.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, zaman zaman oldukça lirik söyleyişlere ulaşmıştır. Bu şiirlerinden son derece samimî bir Mevlevî olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında Divan'da; kelimelerin yazılışlarındaki harf hataları, tamlama hataları, nazım şekillerindeki isimlendirme hataları, vezin ve kafiye hataları, bol bol yapılan imâle ve zihafklar, şairin zaafı olarak gösterilebilir.

Divan'daki birçok şiirde redif kullanılmıştır. Bu redifler, sadece ek olarak kullanılan redifler de olmakla birlikte çoğunluğu kelime hâlindeki rediflerdir. Divan'daki şiirlerin 286 tanesi kelime hâlindeki rediflerle yazılmıştır.

Şairin yazdığı tahmîs, tesdîs, tesmîn gibi şiirlerden yola çıkarak; Bağdatlı Rûhî, Esrâr Dede, Sabrî Mehmed Şerîf, Hayrî, Fuzûlî, Melek Efendi, Leylâ Hanım, Vîrânî, Hâfız ve Mevlânâ'yı edebî kişiliğini etkileyen şairler arasında sayabiliriz. Bu isimlerin yanı sıra Yenişehirli Avnî ise Divan'ın sonuna "Limuharririhî" başlıklı bir şiir yazarak, Mislî İsmâ'îl Hakkı'yı övmektedir:

*Dîvân-ı şî'ri Misli-i şâ'ib-ı tabî'atîñ
Gencîne-i hayâli gibi bî-mişâldir*

*Her şahfesinde var nice biñ nakş-ı dil-peżîr
Gûyâ nigâr-hâne-i sihr-i helâldir*

*Gûyâ fezâ-yı çîn-i hünerdir şahîfeler
Kim sâhasında her gâzeli bir gâzâldir*

*Her maṭla'-ı celîli bu 'aşk âsumânınıñ
Mihr-i kemâle maṭla'-ı feyz iştîmâldir*

*Açdıķca cild-i akdesini dest-i ihtirâm
'Ankâ-yı Kâf-ı 'aşka iki perr ü bâldir*

*Deryâ-yı bî-kenâr-ı beyândır bu nazm-ı ter
Ey kec-nigâh şanma kuru kıl ü kâldir*

*Aldanma nakş u şûrete ma'nâya bak gözüm
Elfâzdan murâdı mezâyâ-yı hâldir*

*'Ömrü tavîl feyz-i buṭûnu füzûn ola
Nazm-ı suḥanda gâlib olur iştîmâldir*

*Tâ ḥ'ânda bir kemînesi şâhib-kitâb olur
'Avnî bu da kerâmet-i Monlâ Celâl'dir*

Bu çalışmamız, 19. yüzyılın sonunda, divan şiirinin son döneminde de olsa geleneğin canlı bir şekilde yaşadığının kanıtıdır.

KAYNAKÇA

AÇIK, Nilgün (2002): *Divan Edebiyatında Mevlevîlik Etkisi ve Mevlevî Şairler*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara.

AK, Coşkun (2001): *Bağdatlı Rûhî Divanı – Karşılaştırmalı Metin*, Bursa.

AKYÜZ, Kenan – BEKEN, Süheyl – YÜKSEL, Sedit – CUNBUR, Müjgân (1958): *Fuzûlî Türkçe Divan*, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.

ALİ ENVER (2010): *Mevlevî Şairler -Semâhâne-i Edeb-* (Haz. Tahir HAFIZOĞLU), 1. Baskı, İnsan Yayınları, İstanbul.

ARSLAN, Mehmet (2003): *Leylâ Hanım Divanı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul.

AYVERDİ, İlhan (2005): *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.

CENGİZ, Halil Erdoğan (1986): “*Divan Şiirinde Musammatlar*”, Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), 415-416-417 (Temmuz-Ağustos-Eylül).

ÇAĞBAYIR, Yaşar (2007): *Ötüken Türkçe Sözlük*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

ÇELEBİ, Süleyman (2009): *Mevlid* (Haz: İskender PALA), Kapı Yayınları, İstanbul.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2004): *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara.

DİLÇİN, Cem (1983): *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK. Yayınları, Ankara.

DİLÇİN, Cem (2004): *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, 7. Baskı, TDK. Yayınları, Ankara.

DURU, Necip Fazıl (1999): *Mevlevî Şairlerin Şiirlerinde Mevlevîlik Unsurları*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

GENÇ, İlhan (2000): *Esrâr Dede - Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. Ankara.

GÖLPINARLI, Abdülbaki (2006): *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.

GÜMÜŞ, Nevin (2005): *Türk Tarih ve Edebiyatına Dair Değerlendirilmemiş Kaynaklardan Bir Mecmua Örneği: Tuhfe-i İsmailiye*, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, S. 18, Güz 2005, 129-162, Niğde.

HORATA, Osman (1998): *Esrâr Dede Hayatı-Eserleri-Şiir Dünyası ve Divanı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

İPEKTEN, Halûk (2002): *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, 5. Basım, Dergâh Yayınları, İstanbul.

KALKIŞIM, Muhsin (1994): *Şeyh Gâlib Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara.

KASIR, Hasan (1990): *Sabrî Mehmed Şerîf Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisan Tezi, Erzurum.

KILIÇ, Mahmut Erol (2004): “*Osmanlı Şairleri ve Tasavvuf Mektepleri*”, Sûfî ve Şiir – Osmanlı Tasavvuf Şiirinin Poetikası, İnsan Yayınları, İstanbul.

KUR'ÂN-I KERÎM MEALİ, (Haz. Hasan Tahsin FEYİZLİ), 4. Baskı, Server İletişim, İstanbul, 2006.

KURNAZ, Cemâl; ÇELTİK, Halil: (2010): *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*, H Yayınları, İstanbul.

KÜÇÜK, Sezai (2010): “*Bir Sâhil-i Selâmet: Beşiktaş / Bahâriye Mevlevîhanesi*”, Keşkül, S. 15. Yaz.

MERMER, Ayşe Nur (2008): *On Dokuzuncu Yüzyıl Mevlevî Şairleri*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

MİSLÎ İSMÂ'ÎL HAKKI, *Divan*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü, T 318.

MÜTERCİM ÂSİM EFENDİ (2009): *Burhân-ı Katı*, (Haz.: ÖZTÜRK, Mürsel; ÖRS, Derya), TDK. Yayınları, İstanbul.

NÂCÎ, Muallim (2006): *Lûgat-ı Nâci*, Çağrı Yayınları, 5. Baskı, İstanbul.

OLGUN, Tahir (1973): *Edebiyat Lûgati*, (Haz. Kemâl Edip Kürkçüoğlu), Enderun Kitabevi, İstanbul.

ÖZGÜL, M. Kayahan (2006): *Osmanlı'nın Hazanında Gazel Dökümü*, Hece Yayınları, Ankara.

ÖZTUNA, Yılmaz (2000): *Türk Musikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, AKM. Yayınları, Ankara.

SAMÎ, Şemseddin (2006): *Kâmûs-ı Türkî*, 15. Baskı, Çağrı Yayınları, İstanbul.

SARAÇ, M. A. Yekta (2007): *Klâsik Edebiyat Bilgisi, Biçim-Ölçü-Kafiye*, 3F Yayınevi, 2. Basım, İstanbul.

TANRIKORUR, Barihüda (2004): “*Mevlevîyye*”, DİA, C. 29, Ankara.

TOP, H. Hüseyin (2007): *Mevlevî Usûl ve Âdâbı*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

TÖKEL, Dursun Ali (2003): *Divan Şiirinde Harf Simgeciliği*, Hece Yayınları, Ankara.

TUMAN, Mehmet Nail (2001): *Tuhfe-i Nâilî* (Haz: KURNAZ, Cemâl; TATCI, Mustafa, C. 2, Bizim Büro Yayınları, Ankara.

TURNALI, A. Bilgin: “*Eyüp Bahariye Mevlevihanesi Hakkında Aileden ve Yakın Çevreden Derlenen Anılar*”, Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüp Sultan Sempozyumu IX, (Erişim 19.06.2010).

(http://ekitap.eyup.bel.tr:9600/sempozyum/eyup09/46_Bilgin%20Turnalı.pdf)

ULUDAĞ, Süleyman (2005): *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayınları, İstanbul.

ÜNVER, İsmail (2004): “*XIX. Yüzyıl Divan Nazım ve Nesri*”, Büyük Türk Klâsikleri, C. 8, Ötüken- Söğüt Neşriyat, İstanbul.

ÜNVER, İsmail (2008): “*Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*”, Turkish Studies, 3/6.

YILMAZ, Mehmet (1992): *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

YÜCER, Hür Mahmut (2003): *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (19. Yüzyıl)*, İnsan Yayınları, İstanbul.

METNİN KURULUŞUNDA TAKİP EDİLEN YOL

1. Metin kurulurken ilmî eserlerde kullanılan aşağıdaki transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır:

أ	’	ط	t, T
ث	s, S	ظ	z, Z
ح	h, H	ع	‘
خ	ḥ, Ḥ	غ	ğ, Ğ
ذ	z, Z	ق	k, K
ص	s, S	ك	k, K/ñ, Ñ/g, G
ض	ḍ, Ḍ/z, Z		

Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler şöyle gösterilmiştir:

ا	â, Â
و	û, Û
ى	î, Î

Farsça vâv-ı ma’dûleler â’dan önce üst konumunda (^) işaretiyle gösterilmiştir: ḥ^âb, ḥ^âce gibi.

2. Şiirler Divan’daki sıralamalarına göre verilmiş ve Divan’ın şiir sıralamasına müdahale edilmemiştir. Şiirlerin numarası tarafımızdan verilmiştir. Ayrıca bütün şiirlerin vezinleri tarafımızdan şiirlerin üstüne yazılmıştır.

3. Metin içerisindeki vezin ve anlam eksikliklerini tamamlamak için ilâve ettiğimiz hece ve kelimeler [] içerisinde gösterilmiştir.

4. Metinde geçen âyet, hadis ve ibareler italik olarak gösterilmiştir. Ayrıca bu ifadelerin anlamları da dipnotta verilmiştir. Bu ibarelerin anlamları Mehmet Yılmaz’ın hazırladığı “Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler” (1992) ve âyetlerin anlamları ise Hasan Tahsin Feyizli tarafından hazırlanan Kur’ân-ı Kerîm Meali (2006) adlı kitaptan alınmıştır.

5. Vezin kusuru görülen yerler -eğer düzeltilememişse- dipnotta belirtilmiştir.

6. “ne” ile yapılan birleşmelerde düşen ünlü, apostrofla gösterilmiştir: n’ola, n’etdi, n’işleyim, ne’m, ne’mi gibi.

7. Normalde uzun okunması gereken Arapça ve Farsça kelimelerdeki aslî uzunluklar bazen vezne uygun olarak kısa okunmuştur. *Mislî* kelimesinin vezin gereği *Misli* okunması gibi.

8. Her şiir kendi içerisinde beyit/bend sayıları dikkate alınarak numaralandırılmıştır.

9. Metin, 19. yüzyılın ikinci yarısında yazıldığı için imlâ olarak genellikle günümüze yakın tercihlerde bulunulmuştur. Şahıs ve iyelik ekleri yuvarlak ünlülü değil eklendiği kelimenin ses yapısına göre okunmuştur. Örneğin; مثليّك kelimesi *Mislî'nüñ* değil, *Mislî'niñ* şeklinde okunmuştur. Metinde “وب” şeklinde geçen zarf-fiil eklerinin hepsi eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; كلوب kelimesi *gelüp* değil, *gelip* şeklinde okunmuştur. Metinde -lı eki bazen لو şeklinde yazılmıştır. Tarafımızdan bu ek -lı şeklinde okunmuştur. Örneğin; دكلو kelimesi *deñlü* değil, *deñli* şeklinde okunmuştur. Metinde teklik 3. şahıs bildirme eki سون şeklinde yazılmıştır. Bu ekler tarafımızdan eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; كلسون kelimesi *gelsün* değil, *gelsin* şeklinde okunmuştur. Metinde “kapalı e” ile gösterilen kelimeler, tarafımızdan normal hâlleriyle gösterilmiştir. Örneğin; ايتمه kelimesi *etme*, ويرمه kelimesi *verme*, ديدى kelimesi *dedi* şeklinde okunmuştur. Teklik 3. şahıs iyelik eki, eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; حسنيه kelimesi *hüs-nine* değil *hüs-nüne* şeklinde okunmuştur. Görülen geçmiş zaman eki, eklendiği kelimenin ses yapısına uygun olarak okunmuştur. Örneğin; كوردى kelimesi *gördü*, بولدى kelimesi *buldu* şeklinde okunmuştur.

10. Normalde “geniz ne”si ile yazılması gereken bazı kelimeler nûn (ن) harfiyle yazılmıştır. Tarafımızdan bu kelimelerin doğru şekilleri yazılmıştır. Örneğin 7. murabba’nın 5. bendinin 2. mısrasındaki اندقجه olarak yazılan kelime doğru olan *añdıqca* şeklinde okunmuştur.

11. Metinde نيچون olarak yazılan edat, *niçin*; ايچون olarak yazılan edat ise *için* şeklinde okunmuştur.

12. Metinde طويولماز, طاغ, طولار, طورمايوب olarak tı (ط) harfiyle yazılan, kelimeler günümüz Türkçesine yakın bir ifadeyle, *duyulmaz*, *dağ*, *dolar*, *durmayıp* şeklinde yazılmıştır.

13. Metinde, Farsça tamlamalarda normalde gösterilmemesi gereken tamlama i'si (ی) birçok yerde gösterilmiştir. Biz, bu ifadeleri tamlamalı şekilde yazdık. Ayrıca metnin birçok yerinde “atıf vavı” yanlış olarak tamlama i'si (ی) yerine kullanılmıştır. Bu ifadelerin de tarafımızdan doğru şekilleri yazılmıştır.

14. Metinde geçen Arapça ve Farsça ifadelerin yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver'in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (2008) adlı makalesindeki esaslara elden geldiğince uyulmaya çalışılmıştır.

III. BÖLÜM: METİN

1
Bİ'SMİ'LLÂHİ'R-RAHMÂNİ'R-RAHÎM
DER ZİKR-İ CENÂB-I HUDÂ 'AZZE VE CELLE

[KAŞİDELER]

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
- 1 Raḥîm-i rahmet-i Raḥmân Ḥakîm-i ḥikmet-i 'ummân
 Na'im-i ni'met-i nu'mân 'Azîm-i 'izzet-i 'irfân
- 2 Bedî-i saltanat-'âlî Refî'-i meymenet-vâlî
 Serî'-i mağfiret-bâlî Cemî'-i câmi'-i cîrân
- 3 Laṭîf-i ni'met-i ikrâm şerîf-i devlet-i 'allâm
 Münîf-i rif'at-i İslâm Ḥalîm-i ḥilme-i Ḥannân
- 4 'İzâm-ı 'izzet-i evlâ Celâl-i kudret-i Mevlâ
 Kemâl-i Bârî-i a'lâ Kerîm-i kâfi-i kevvân
- 5 Zülâl-i şerbet-i Gufrân hilâl-i tal'at-i cânân
 Cemâl-i Yûsuf-ı Ken'ân şadîk-ı şan'a-i şafvân
- 6 Kâdîm [ü] Evvel ü Âḥîr Muḳîm [ü] Bâtın u Zâḥîr
 Mu'izz [ü] mü'min-i Kâdir Semî'-i sâtir-i sultân
- 7 'Alîm-i 'âlim-i 'allâm Kâdir-i kudret-i aḥkâm
 Fehîm-i mübhem-i en'âm Delîl-i dâ'im-i Deyyân
- 8 Mecîd-i bâ'is-i Ḥannân Ḥasîb-i vâriş-i Mennân
 Ḥabîb-i mükrim-i Bürhân Ṭabîb-i muḥsin-i Sübhân
- 9 Velîyy-i vâlî yâ Mevlâ 'aliyy-i 'âlî yâ a'lâ
 Ḥafî-i maḥfi-i aḥfâ Muḥîṭ-i baḥr-i bî-pâyân
- 10 Muşanni' şan'at-ı Şânî' maṭla'-ı tal'at-i tâli'
 Mureffi' rif'at-i Râfî' Celîl-i câbir-i cânân
- 11 Münevver nûr-ı nûrânî şükür-i şükr-i şükrânî
 Muşavvir şûr-ı şûrânî Cemîl-i ḥâlîk-ı hayrân
- 2a** 12 Başîr-i bâsiṭ-i peygâm Kâsîm-i muḳsim-i kassâm
 Karîb-i nâ'ib-i etvâb Bedî'-i bâ'is-i Qur'ân
- 13 Kavî-i kuvvet-i kâ'im Kâdîm-i Bâkî-i dâ'im
 'Azîz-i 'Âdil-i 'âlim Serîr-i sîret-i seyrân

- 14 Ne a' lâ kudret-i şânîñ nihâyetsizdir ihsânîñ
Ki biñ bir ism-i Sübhân'ıñ olupdur 'ârife bürhân
- 15 Ğanî-i ğâfir-i Ğufrân Şedîd-i şâfi-i şükrân
Raķîb-i Râfi'-i Raĥmân ki sensin cümleye cânân
- 16 Kemâl-i kuds-i Rabbânî vişâl-i nûr-ı Sübhânî
Cemâl-i sırr-ı nûrânî firâķ-ı ķurbe-i ĥûbân
- 17 Zülâl-i kevşer-i cennet hilâl-i kişver-i tal'at
Ĥayâl-i dil-ber-i vuşlat eder 'uşşâķ[ı] ser-gerdân
- 18 Terahĥum merĥamet şefķat ta'azzüm ma'delet rif'at
Tefehhüm mûcib-i 'ibret ki sensin derdlere dermân
- 19 Ğafûr-ı 'ilm-i Ğufrânî Şekûr-i ĥilm-i şükrânî
Ve nûr-ı ism-i nûrânî bu **Misli'**ye erer bir an

2

- Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün*
1 *Küllü şey'in ĥâlîķun*¹⁰ vü bî-zevâl-i Zü'l-celâl
'Arş [u] kürsî vü melâ'ik buldu 'aşķ ile kemâl
- 2 Eyleyip izĥâr-ı şun'un Âdem'i kıldı icâd
Perde-i mir'ât-ı vechiñ eyledi bî-şek küşâd
- 3 Ĥayy-ı muṭlak yok şerîķi 'aşķıdır evvel-be-'aşķ
Etdi maĥbûbunu izĥâr eyleyip i'lân-ı 'aşķ
- 4 Eyledi 'uşşâķ ĥalbin *küntü kenz*¹¹ iñ mazharı
Oldular şaĥib-velâyet sâlik-i şâdık-ları
- 5 'Aşķ ile dil verdi eşyâ yanaraķ şeksiz aña
Bağlayıp bel bildiler yok şâhid-i emn ü beķâ
- 6 Cümle eşyâ her biri zâķir lisân-ı ĥâl ile
Bezm-i vuşlatda nişîn olmaķ diler iķbâl ile
- 7 Tâlibân[ı] cur'a-i 'aşķ ile kılsın kâmkâr
Olalım müstaĥraķ-ı feyz ile günveş âşikâr
- 8 Yâ İlâhî eyle dergâhıñda zikrimi ķabûl
Ĥalk içinde **Misli**-i pür-cürmü âĥ etme melûl

¹⁰ “Onun yüzü(zatı)ndan başka her şey yok olacaktır (Kasas, 28/88).” (Yılmaz, 1992: 96).

¹¹ “Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

3 MÜNÂCÂT

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Biñ isimiñ hürmetiçin ey şeh-i mülk-i bekâ
Etme yâ Rab hânedân-ı ehl-i beytiñden cüdâ
- 2b 2 Râh-ı 'aşk içre bırakma nâkış u kemter-şekil
Feyz-i Mevlânâ-yı Rûmî sâyedâr olsun baña
- 3 Zümre-i bî-gânegânıñ defterine etme kayd
Dâhil-i cem'iyet-i 'aşk intizârım dâ'imâ
- 4 Lücce-i feyziñle müstağrak edip mest et beni
Ma'den-i luğf u keremsin menba'-ı cûd's-sehâ
- 5 Kesmezem ümmîdimi olsam ne deñli pür-kuşûr
Yüz tutup dergâhıña **Misli** eder dâ'im recâ

4

DER NA'T-I CENÂB-I FAHR-İ 'ÂLEM 'ALEYHI'S-SELÂM

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Kıl şefâ'at bir güzîde gevher-i zû'l-kibriyâ
Şûretiñ naşş[1] hemîşe 'ilm içinde reh-nümâ
- 2 Sûre-i *Ve'l-leyl*¹² turrân vaşfıdır harfâ-be-harf
Kamet-i serv ü nihâliñ oldu *sidrü'l-müntehâ*¹³
- 3 'Ayn-ı Zâtu'llâh sıfâtıñ ey hayât [u] cânıma
Senden açıldı velâyet bâb[1] hatmü'l-enbiyâ
- 4 Oldu mihriñ 'âşıkâ *hâzâ sırâtün müstakîm*¹⁴
Hüsnüñe eyler sücûd cümle melâ'ik dâ'imâ
- 5 Çekmede gülbâñiñi 'aşk ile dâ'im kâ'inât
Rûz [u] şeb derler şefâ'at yâ Muhammed Muştafâ

¹² “Geceye andolsun.” anlamına gelmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’in 93. sûresi olan Duhâ Sûresi’nde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 169).

¹³ “Son ağaç (Necm, 53/14-15).” anlamına gelmektedir. Sidre, bir çeşit ağaçtır. Bu ağaç, yaratıkları temsil eder. Sidretü'l-müntehâ, son ağaç, yaratıklar âleminin son noktası, cennetin sonudur. Buradan ötesi, Allah’ın gayb âlemidir (Yılmaz, 1992: 145).

¹⁴ “İşte doğru yol budur.” anlamına gelir. Kur’ân-ı Kerîm’in 36. sûresi olan Yâsîn Sûresi’nin 61. âyetinde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 67).

- 6 Oldu menzil âyet-i *Yâ-Sîn*¹⁵ belî maḥbûb-ı ‘aşk
Nûr-ı vechiñdir ḥurûfu sûre sûre *Ṭâ vü Hâ*¹⁶
- 7 Şem‘-i ‘aşkıñdan yakıpdır cümle ervâḥ [ki] çerâğ
Cümleñiñ ser-tâcı sensin serverân-ı enbiyâ
- 8 Güften-i Hâk ḥakḳıñıa *levlâke levlâk mâ-ḥalak*¹⁷
On sekiz biñ ‘âlemiñ cânı vücûduñ müctebâ
- 9 **Misli**-i pür-cürm[ü] reddetme deriñden el-amân
Kıl heme şâyeste-i rahmet Resûl-i kibriyâ

5

NA‘T-I CENÂB-I HAZRET-İ FAḤR-İ KÂ‘İNÂT*Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*

- 1 Her dü ‘âlem buldu teşrîf-i vücûduñla ḥayât
Kevser-i la‘liñ katında eridi kâd u nebât
- 2 Cümle eşyânıñ vücûdu etdi ‘aşkıñdan zuhûr
Cümleñiñ cânı muḥakḳak sensin ey pâkîze-zât
- 3a 3 Bâğ-ı ‘aşkıñda mişâl-i bülbül-i şeydâ gibi
Vech-i pâkiñ intizârıyla şikest oldu şebât
- 4 Feyz-i bî-pâyân-ı deryâña dili endâḥte kıl
Rûz u nevrûz oldu ‘uşşâkıñ şebi Kâdr u Berât
- 5 **Misli**-niñ ḥadden tecâvüz etdigi cürm [ü] ḥatâ
Kıl şefâ‘at yâ Muḥammed gönîlümüz bulsun ḥayât

6

MÜNÂCÂT – MUḤAMMES*Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*

- 1 Râh-ı maḳşûd içre mâ-şâd eyle Allâh ‘aşkına
Kalb-i vîrânımı Bağdâd eyle Allâh ‘aşkına
Yok mu‘înîm cüz tu dil-şâd eyle Allâh ‘aşkına
İntizâr-ı ğamdan âzâd eyle Allâh ‘aşkına
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşkına

¹⁵ Kur‘ân-ı Kerîm’de geçen ḥurûf-ı mukattaa harfleri arasındadır. Kur‘ân-ı Kerîm’in 36. sûresidir (Yılmaz, 1992: 180).

¹⁶ Kur‘ân-ı Kerîm’deki ḥurûf-ı mukattaa harfleri arasındadır. Kur‘ân-ı Kerîm’in 20. sûresidir (Yılmaz, 1992: 151).

¹⁷ “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” anlamına gelir. Bir Hadîs olup olmadığı ise tartışmalıdır (Yılmaz, 1992: 113).

- 2 Etmedim zulmât-ı nefsim dîvini bir kez helâk
Bâğ-ı ümmîdimde gönca verd-i maḳṣad nîst çâk
Olmadım vaḳtinde erbâb-ı diliñ pâyinde ḥâk
Mevc urup çirk-âb baḥrinde hemîn **Misli** semâk
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına
- 3 Günde biñ türlü günâh-ı nev-icâd etmekdeyim
Ġayrıya hem-pâligıḳla çok fesâd etmekdeyim
Ġalbimiñ mir’âtını her dem sevâd etmekdeyim
Âfet-i varlıḳla cismim Keyḳubâd etmekdeyim
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına
- 4 Merḥamet şefḳat seniñdir *rahḡmeten li'l-‘âlemîn*¹⁸
Ġıl meded gencîne-i esrâr-ı Rabbü'l-‘âlemîn
Yok şevâbım zerre miḳdâr ḥazrete olam ḳarîn
Senden olmazsa şefâ‘at olurum dûzaḡ-nişîn
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına
- 5 Bende-i ḥaşıñ degilim ümmet olduḡum yeter
Eylemezseñ ümmetiñ maḥşerde tersâdan beter
Menba‘-ı cûd u keremsin ey ḥaḳîḳ-i verd-i fer
Eyledi izḫâr-ı ‘aşḳ bu şeb efendim çeşm-i ter
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına
- 3b** 6 Sen dururken pâdişâhım men kime feryâd edem
Bâb-ı ġayrîde düşer mi nâle-i bî-dâd edem
Kûh-ı cismim şubha dek ‘aşḳıñ ile berbâd edem
Ḥubb-ı naḳşıñda göñül kâşânesin Bihzâd edem
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına
- 7 Seyl-i eşḳ[i] dökmegi râhıñda mu‘tâd eyleriz
Şân-ı ‘aşḳıḳ böyledir nev-sûz icâd eyleriz
İsm-i zâtıñ ḍarb-ı ḳalble şubha dek yâd eyleriz
Mislives geldik ḳapıñda böyle feryâd eyleriz
Yâ Muḥammed baña imdâd eyle Allâh ‘aşḳına

7

MURABBA‘*Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*

- 1 Şem‘-i ‘aşḳıñ olalı men mâ‘ili
Olmuşumdur câm-ı vaşlıñ sâ‘ili
Ḳalmışım iḥsân-ı ‘aşḳa ḥaşılı
Eyle imdâd yâ Muḥammed yâ ‘Alî

¹⁸ “(Ey Muhammed! Biz seni) Âlemlere ancak bir rahmet olarak gönderdik.” anlamına gelmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’in 21. sûresi olan Enbiyâ Sûresi’nin 107. âyetinde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 137).

- 2 Bâb-ı lütfuñdan şehâ dâr eyleme
Eyleyip pâ-mâl rencûr eyleme
Reddedip me'yûs u mehcûr eyleme
Eyle imdâd yâ Muhammed yâ 'Alî
- 3 Meclis-i hâşînda kılma şermsâr
Zâtına ahvâl-i maḥfîm âşîkâr
Eyle bu bî-çâregânı kâmkâr
Eyle imdâd yâ Muhammed yâ 'Alî
- 4 Hâk-i pâyiñden ayırma hem-demiñ
Sırr-ı 'aşkıñda o şâhdır mahremiñ
Kıl dili her dü cihânda ḥurremiñ
Eyle imdâd yâ Muhammed yâ 'Alî
- 4a 5 'Arz-ı hâl-i **Misli**'yi eyle kabûl
Olurum 'işyânım aḥdıkca melûl
Bende-i 'aşkıñ murâdın kıl ḥusûl
Eyle imdâd yâ Muhammed yâ 'Alî

8

DİĞER NA'T-I BE-CENÂB-I MEFḤAR-İ MEVCÛDÂT

- Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün*
- 1 Mertebem eyle şefâ'at yâ Resûla'llâh amân
Kıl kerem eyle 'inâyet yâ Resûla'llâh amân
- 2 Suç ile meşhûr şefâ'at cürm-i bî-hadd 'âcizim
Hâme [vü] defter şekâvet yâ Resûla'llâh amân
- 3 Men ne sâhtım kâle-i 'aşk bu fenâ gülzârda
Eyledim müflis ticâret yâ Resûla'llâh amân
- 4 'Âlem-i emn ü beḳâda yok yerim bî-reyb [ü] şek
Eyleyim biristirâhat yâ Resûla'llâh amân
- 5 Olmadım bir dem başîret üzre kaldım bî-ziyâ
Kaldım âmân bî-başâret yâ Resûla'llâh amân
- 6 Cürm-i men mîzâna şıgmaz ḥaşılı meydân seniñ
Mest olup ez-câm-ı ḡaflet yâ Resûla'llâh amân
- 7 Varmağa yok Hakk'a rûyu **Misli**-i bî-pâ vü ser
Sendedir ol demde nuşret yâ Resûla'llâh amân

9

DER-NA‘T-I KURRETÜ‘L-‘AYN CENÂB-I İMÂM HÜSEYN

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Âh âh gönlümde âteşden binâsın yâ Hüseyn
Dîde-i mâ pertev-endâz-ı ziyâsın yâ Hüseyn
- 2 Ol Şimir Mervân'a la‘net şad-hezâr olsun müdâm
Teşne-leb çâk-i şehîd-i Kerbelâ'sın yâ Hüseyn
- 3 ‘Âşıkân senden ümîd eyler behîşt [ü] kevseri
Sırr-ı Haydar cedd-i pâk-i Muşafâ'sın yâ Hüseyn
- 4 Cânısın iki cihânın nûr-ı vâhidsin belî
Şâh-ı ‘aşksın pençe-i âl-i ‘abâsın yâ Hüseyn
- 5 Ân pelîd-i hûk-ı hırs nice saña tîğ çekdi ki
Sen bu dînde reh-nümâ-yı pîşvâsın yâ Hüseyn
- 4b 6 Sâl-ı nev başdı kadem artıdı derûnum yâresi
Misli'niñ dârü'l-amân-ı ilticâsın yâ Hüseyn

10

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 On sekiz biñ ‘âlem içre gevher-i cismiñ ziyâ
Hâk-i pâ-yi hâzretiñ ni‘me't-türâb fevka'l-‘alâ
- 2 Nûr-ı vechiñden seniñ bir şem‘adır şems [ü] kamer
Sırrıña mahrem Hâdîce Fâtımâ fahrü'n-nisâ
- 3 Kâlb[i] a‘mâlar ne bilsin *kâf* [u] *nûn*¹⁹uñ sırrını
Dü cihân nûru Hasan şâh-ı Hüseyn-i Kerbelâ
- 4 Sırr-ı Qur‘ân şehr-i ‘ilmiñ bâbıdır sâkî elest
Ol ‘Aliyyü'l-Murtażâ şânında geldi *Hel* ‘atâ²⁰
- 5 Her kim îmân eyledi şıdık ile oldu kâm-yâb
Hem Muhammed Bâkır'ın râhında etdi cân fedâ

¹⁹ Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime “kûn”dür ve “ol” anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız “ol” demesi yeter. Ol dediği şey hemen olur (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü‘min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

²⁰ “İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Toprakтан süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi).” İnsan Sûresi’nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

- 6 Kadr-i ‘âlî nûr-ı vâhiddir dilâ isnâ ‘aşer
Nesl-i Aḥmed şevk-i cândır ‘âşıkâ Zeyne'l-‘abâ
- 7 İktidâ eyler gurûh-ı ehl-i nâcî bî-riyâ
Ca‘fer-i Şâdık çü Kâzım oldu dinde pîşvâ
- 8 Şevk-i rûy-ı nûr-ı zâtu'llâh kemâl-i bâ-kemâl
Evvel ü âhir bulardır hep Takî Musâ Rızâ
- 9 Hem Nakî sultân-ı a‘zam ‘Asker-i nesl-i Ḥasan
Ol Muḥammed Mehdi'dir kim tâcdâr-ı evliyâ
- 10 Sâye-i feyz-i kemâlâtında buldu **Misli** şevk
Mîm [ü] hâ [vü] dâlden gayrıya etmez ilticâ

11

DİĞER NA‘T-I İSNÂ ‘AŞER RADİYA'LLÂHU ‘ANH*Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*

- 1 Muḥammed Muştafâ Ḥaydar ‘Alî'dir dînîm îmânım
Fedâdır on iki şâhiñ rehinde bî-gümân cânım
- 2 Dü çeşmim seyline ğark olsa keştî-i dil-i nâcîz
Mihir girdâbına endâhtım yok ḥadd ü pâyânım
- 3 Ḥadîce merdüm-i çeşmân-ı nûr-ı zâhir ü bâtın
Sa‘âdet tâcı başım üzre Zehrâ kûy-ı îmânım
- 4 Ḥasan şâh ‘aşkına nûşum ki Zehrâ câna tiryâkdır
Dökülse âh Ḥüseyn-i Kerbelâ için n'ola kanım
- 5 ‘Aceb Zeyne'l-‘abâ'nıñ kûy-ı ḥâkinde ğubâr olsam
Muḥammed Bâkır'ıñ la‘l[i] zülâl-i Ḥızr-ı hayvânım
- 5a 6 Reh-i ‘aşkımda mescid Ca‘fer-i Şâdık olalıdan
O şâh-ı Mûşa-i Kâzım göñül tahtında sultânım
- 7 ‘Alî Mûsâ Rızâ'ya cân-feşân meczûb-ı ‘aşkam ki
Takî şem‘-i ziyâ-güster Nakî sâķî-i devrânım
- 8 Ḥasan ser-‘Askerî mâhım dü ‘âlem revnaķ[ı] cümle
Ġulâm-ı Mehdi'yim ḥıdmet bulara pertev-i cânım
- 9 N'ola eşkimle mâ versem seḥerde bâĝ-ı feyyâza
Zaḥımnâk oldular ehl-i muḥibbân çeşm-i giryânım
- 10 Yazarsam dûd-ı âhımla bu on iki imâmânı
Yanar kilkim yedim üzre tutuşur belki dîvânım

- 11 Şunam ikrâr-ı Şems[i] ser fedâ kılsam ‘aceb midir
Cenâb-ı hâzret-i sultân-ı ‘aşkıdır genc-i pinhânım
- 12 Şunam âl-i ‘abânîñ hânkâhında seg-i kemter
*Fakırla fahr*²¹ edip devlet bulup feyzinde mihmânım
- 13 Ne gevher tahrir etdimse divânımda be hey **Misli**
Cenâb-ı Hâzret-i Hünkârıñ ihsânı bu evzânım

12

DÎGER RADİYALLÂHU ‘ANH

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Efendim bâ‘is-i ‘aşkıñ Muhammed Muştafâ’dandır
Bütün bu genc-i pinhânım ‘Aliyyü'l-Murtażâ’dandır
- 2 Hâdîce kevkeb-i bahtım sa‘âdet necmidir bi’llâh
Ezelden kân-ı kalbim Fâtımâ hayru'n-nisâdandır
- 3 Dem-â-dem hâtıra geldikce zulm-i bî-nihâyetler
Ki vâkt-i şubh efgânım Hasan Hülk-ı Rızâ’dandır
- 4 İki çeşmim ciger hûnîne garķ olsun ki mâtemdir
Sinemde rîş-i pinhânım Hüseyin-i Kerbelâ’dandır
- 5 Dü ‘âlem içre maķşûdum bular pâyında hâk olmak
Kulûbum pertevi cem‘iyyet-i Zeyne'l-‘abâ’dandır
- 6 Muhammed Bâkır'a olsun fedâ her dü cihân varı
İmâm-ı Ca‘ferü's-Sâdık bu dînde reh-nümâdandır
- 7 Ki yokdur zü'l-fiķâr gayrı o kim şâh-ı velâyetdir
Denildi *lâ fetâ illâ ‘Aliyyü'l*²²-Murtażâ’dandır
- 8 Hasanü'l-‘Asker’iñ mihrine müstağrak olunmaz mı
Muhammed Mehdi de âhîr zamân şâhib-livâdandır
- 9 Yolunda pây-mâl **Misli** hemîn hünkâr-ı Monlâ’nıñ
5b Bu inşâda ne türlü kayd olundu ol Hudâ’dandır

²¹ “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

²² “Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed’in, Hz. Ali’ye armağan ettiği ve Hz. Ali’nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

13

NA‘T-I CENÂB-I HAZRET-İ MEVLÂNÂ KADDESA‘LLÂHU
SIRRAHU‘L-‘AZÎZ

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Şalât-ı ‘aşkda ezkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
Göñül bâğında gülzârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 2 Ne derc etdimse evrâk-ı perîşâna ser-â-ser hep
Heme nazm-ı güher-bârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 3 Rızâsı tavkına teslîm-i gerdân etmişim bi'llâh
Dehânım içre güftârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 4 Erer rûhâniyâtından kulûb-ı mürdeye nefha
Mihir şehrinde bâzârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 5 Cünûn-ı vâkt-i rüsvâyım kitâb-ı ‘aşk Leylâ'mdır
Serimde tâc-ı zerkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 6 Ümîdvâr olmazam ferdâya târîk-i kuyûdâtım
Hemîn sâkî-i ebrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 7 Gözüme zerrece gelmez dü ‘âlem câh-ı ‘ulyâsı
Güzeller içre serdârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 8 *Fakırla fahr*²³ ederiz dü cihânda bende-i ‘aşkı
Göñül gencinde dînârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 9 Der-i hâkiñde bir h‘âr [ü] seg-i kemter olup bî-şek
Bu kayd-ı der-i bisyârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 10 Meşâm-ı hâtırım bûy-ı muhabbet eyledi altın
‘Abîr-i müşk-i Tatar'ım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 11 Nazar kat‘ edeli gülzâr-ı şûrîden velâkin gör
Küşâde verd-i bî-hârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 12 Zamânıñ nev-bahârı pâydâr olmaz geçer bir dem
Hakîkat sebzârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir²⁴
- 13 Dehânım gevher-efşân olduğı benden degil zinhâr
Sülûk-i ‘aşkda ‘ayârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

²³ “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

²⁴ Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 14 Şikeste-beste tahrîr eyledim ‘afv ede ihvânân
Kitâbu'llâh-ı ruhsârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 15 Ne mümkün medhe şığmak zât-ı Mevlânâ gözüm nûru
Göñül levhinde esrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 16 Ezelden ‘aşk aña mazhar vücûdu bâ‘ış-i ‘aşkıdır
Elest bezminde ikrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 17 Zebânımda vü kalbimde olan eş‘âr-ı meknûnlar
İşit tekrâr-be-tekrârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 6a 18 Qabûl-i dest-i dil olmaz olursa güft-i yek gayrı
Nehârul-leyl efkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 19 Ne mümkün eylemek taşşîl-i ‘irfân olmasa feyzi
Çerâğ-ı dilde envârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 20 Hemîşe günde biñ renge girip âlûde olmaklık
Esen deştimde şarşarım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 21 Bu güftârı benim şanma fûrû-mâye bendesiyim²⁵
Divânımda kalemkârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir
- 22 Der-i hâkiñde **Misli** kâse-lîs bir seg-i kemter²⁶
Dü ‘âlem içre dildârım Celâle'd-dîn-i Rûmî'dir

14

NA‘T-I HAZRET-İ ŞEMS-İ MEVLÂNÂ KADDESA'LLÂHU SIRRAHU

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Vücûd-ı ‘aşkıñ ‘âlemde esâsı Şems-i Monlâ'dır
Ezelden ehl-i ‘uşşâkıñ binâsı Şems-i Monlâ'dır
- 2 Cihâna sâye şalsın tâ ebed bâkî füyûzâtı
Heme pervâneğânın da fedâsı Şems-i Monlâ'dır
- 3 Vişâl-i zâtına ermeklik için ferş olur jâle
Şehâbiñ nev-bahâr üzre bekâsı Şems-i Monlâ'dır
- 4 Be-her rûz kûbbe-i hağrâsını gerdûn tavâf eyler
Cihâna âfitâbın da ziyâsı Şems-i Monlâ'dır
- 5 Bu devriñ hâliyâ ihyâsı oldu Meşnevi'ñ ile
Gürûh-ı sâlikiñ kalbi cilâsı Şems-i Monlâ'dır

25

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

26

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 6 Mesîhâ eyledi her mürde kalbi rûh-ı nuṭkıyla
Dem-â-dem ehl-i ‘irfânıñ rehâsı Şems-i Monlâ'dır
- 7 Onuñ bâbında hıdmetdir bu rakşa gelmeden devrân
Zemîn ü âsumânında du‘âsı Şems-i Monlâ'dır
- 8 Ezel terbiyye görmüşdür der-i hâkiñde hep ervâh
Nücûm-ı evliyânın da edâsı Şems-i Monlâ'dır
- 9 Geçip hestî [vü] nîstîden heme dünyâ vü ‘uqbâdan
Hemîn **Misli**-i nâ-kâmıñ Hudâ'sı Şems-i Monlâ'dır

15

DER NA‘T-I HAZRET-İ ŞEMS-İ TEBRÎZÎ*Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*

- 1 Göñül bâğında [bir] şad-berg gül ü hünkâr-ı Şems'im var
*Elestü rabbiküm*²⁷ den tâ benim ikrâr-ı Şems'im var
- 6b 2 Çıkardım ğayr-ı taḥrîri derûnum şafḥası içre
Dil-i vîrânımıñ kütünde pür-esrâr-ı Şems'im var
- 3 Firâḳ-ı hüzn ile Ya‘kûb olursam râḥat-ı cândır
Ḥaḳîkat Mısr[ı] içre Yûsuf u dîdâr-ı Şems'im var
- 4 Uzak ol müdde‘î benden ḥabersizsin mey-i ‘aşḳdan
Seniñ destînde âyîne benim ruḥsâr-ı Şems'im var
- 5 Menim Monlâ-yı Rûm'ıñ bende-i ednâsı **Misli**yâ
Dilimde *lâ-fetâ illâ ‘Alî*²⁸ güftâr-ı Şems'im var

16

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Kulûbum kaşr-ı bâğında gül-i ḥandân-ı Şems'im var
Yazılmış levḥ-i sînemde benim Kur‘ân-ı Şems'im var
- 2 Ḥaḳîkat şehriniñ sultânıdır hep bende-i ‘uşşâk
Dü ‘âlemde neden ḥavf eyleyem fermân-ı Şems'im var

²⁷ “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” anlamına gelir. Allah, ruhları yarattığı zaman, onlara “Elestü bi Rabbiküm” yani “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” şeklinde hitap etmiştir. Ruhlar da “Belâ” yani “evet” demişlerdir (Yılmaz, 1992: 39).

²⁸ “Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed’in, Hz. Ali’ye armağan ettiği ve Hz. Ali’nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

- 3 ‘Anâsır içre Ya‘kûb'um bu ‘âlem sahn-ı mihnetdir
Bu Mısr-ı ‘aşk içinde Yûsuf-ı Ken‘ân-ı Şems'im var
- 4 Tehî-dest şanma Monlâ bendesin **Mişli**²⁹
Reh-i ‘aşk içre destimde kavî dâmân-ı Şems'im var
- 5 Şükürler kûy-ı yâr üzre bulunduk biz gubârâsâ
Ne gam şimdengeri ey dil der-i âmân-ı Şems'im var

17

**DER NA‘T-I CENÂB-I HÂZRET-İ SULTÂN VELED KÜDDİSE
SIRRAHU**

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Vâriş-i hünkâr-ı a‘zam Hâzret-i Sultân Veled
Nefha-i ‘Îsî-i Meryem Hâzret-i Sultân Veled
- 2 Tâcıdır ‘uşşâkıyânın revnak-ı şems-i cihân
Sırr-ı *ev ednâ*³⁰ ya mahrem Hâzret-i Sultân Veled
- 3 Cân fedâ etmek yolunda ‘ayn-ı farzdır sâlike
‘Aşk bîmârına merhem Hâzret-i Sultân Veled
- 4 Mûrveş pâ-mâl ol vaz‘ etdiği âyîneñe
Şad Süleymân'a hatem-i Hâzret-i Sultân Veled
- 5 Nehr-i kevserdir kelâmı ‘âşıka âb-ı zülâl
Gül-bün-i firdevse şebnem Hâzret-i Sultân Veled
- 6 Tûtiyâ-yı ‘ayn-ı kudret çeşm-i nâ-bînâlara
Münkirâna kaldı mübhem Hâzret-i Sultân Veled
- 7 Âsitân-ı Hâzret-i Sultân-ı ‘aşkda **Misli**yâ
Ola dâ'im feyz-i hem-dem Hâzret-i Sultân Veled

7a

18

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Dü ‘âlemde vücûd-ı ‘âşıkânın cân[ı]³¹ dil-bersin
Göñüller hânkâhının bütün mihmân[ı] dil-bersin

²⁹ Bu mısradaki vezin hatalıdır.

³⁰ “Daha yakın oldu.” anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 45). Necm Sûresi’nin 9. âyetinin meali şöyledir: “Aradaki mesafe, (üst üste getirilen iki yay) kadar, hatta daha yakın oldu.”. Bu âyet, Hz. Muhammed’in Miraç’tayken Allah’a olan yakınlığının derecesini ifade etmektedir.

³¹ Anlam gereği “-ı” ekleri tarafımızdan eklenmiştir.

- 2 Kemend-i mihriñi etdim miyâna beste sermedle
Behişt-i cânımıñ hûrîleri rıdvânı dil-bersin
- 3 Hırâmân eyle tûbâveş hakîkat bâğınıñ servi
Niyâzda sâlik-i bülbül gül-i handânı dil-bersin
- 4 Zülâl-i la‘l-i fâmıñ kevseri sâlik-i ‘atşâne
Hemîşe ma‘nide maşşûd olan Sübhânı dil-bersin
- 5 Cemâliñ Ka‘be’sin etdim ziyâret ‘ıyd-ı vaşlıñda
Şalât ile zekât u şavm ile kurbânı dil-bersin
- 6 Be-tahkîk haccü'l-ekber olduğıña şübhe yer bulmaz
Durur mihrâb-ı ebrûda namâz-ı tanı dil-bersin
- 7 Nigâhıñ tûr-ı sînemde tecellî eyleyen bî-şek
Dedim Tevrât-ı ‘aşkı Mûsi-i ‘İmrân’ı dil-bersin
- 8 Düşüp deryâ-yı ‘aşka keştim oldum Nûh ibnü'l-vâkı
Dü-çeşmim seyl olup akmaktadır tûfânı dil-bersin
- 9 Demiñdir nefha-i ‘Îsî hezâr ‘Îsî aña muhtâc
Nice şad mürde qalbiñ gevher-i cân cânı dil-bersin
- 10 Ne yüzden vaşfıña meddâh olur hiç bu fûrû-mâye
Gürûh-ı hâşiyânıñ mağzen-i pinhânı dil-bersin
- 11 Bidâyâtıñ küşâd etsem kabûl etmez havâricler
Kerâmet söylenen dillerde vü bürhânı dil-bersin
- 12 Uzağa gitmesin şûfî saña yek secde biñden yig
Füyûzât menba‘ı bahreyn-i bî-pâyânı dil-bersin
- 13 Nazîriñ görmemiş ‘ayn-ı felek bir kân-ı yektâsın
Nücûm-ı evliyânıñ devre-i keyvânı dil-bersin
- 14 Tehâşî kalbe iksîr-i mu‘azzam nîm-nigâhıñdır
Felâtûn’um derûn-ı rîşeniñ Loğmân’ı dil-bersin
- 15 Haş u ebrû-yı zülfüñde hezârân bestedir diller
Muhibb-i Mevlevî’ye lâyıq-ı eyvânı dil-bersin
- 16 Vukûf olsa eger ‘ârif eger ‘âbid saña zerre
Olur huddâm-ı câvîd ‘aşkıñıñ ‘ummânı dil-bersin
- 17 Sipihr-i âsiyâb [u] pertev-endâz-ı cihân rûyûñ
Başîret ehliniñ her dem-be-dem seyrânı dil-bersin

- 7b 18 Berây-ı zât-ı kaddîñle türâba sürünür cûlar
Tuyûrât-ı ‘anıkânıñ heme efgânı dil-bersin
- 19 Cebîniñ şemmesi hırşîd [ü] mâhıñ nûr[u] âfâka
Uyanık kalb-i şâfıñ kandil ü rahşânı dil-bersin
- 20 Çemen şahnında pür-hûndur derûn-ı lâle hasretle
Gül ü nergis küşâde olmağa fermânı dil-bersin
- 21 Harâbât rind-i ‘uşşâka atılan seng-i münkirden
Siper olmaklığa sînede meşş kalkanı dil-bersin
- 22 Ne mümkün sırrıña vâkıf ola ‘aql-ı ma‘âş ehli
Başîretsiz bilir mi zübde-i insânı dil-bersin
- 23 İçenler dest-i kudretten mey-i gül-gûnu pey-der-pey
Sürerler mest olup zevk-i demi devrânı dil-bersin
- 24 Cemâliñ şem‘ine yansın dil-i pervâneler her şeb
Hakîkat meclisiniñ nûr-ı pür-efşânı dil-bersin
- 25 Şalât-ı ‘aşkıñ âgâhı gider mi câmi‘-i gayra
Okuyan muşhaf-ı ‘aşkı bilir furkânı dil-bersin
- 26 Hemîşe nezd-i hâşîñda olan ‘uşşâka ‘aşk olsun
Hakîkat şehriniñ kâşâne-i meydânı dil-bersin
- 27 Bıraksın zâhidân ferdâyı tahşîl eylesin ‘irfân
Şîrât-ı ‘aşk[1] geçsin şevk ile mîzânı dil-bersin
- 28 Bugün nûş eylesin câm-ı şarâb-ı kevseri kınsın
Olup tâvûs-ı Firdevs diye [ki] destânı dil-bersin
- 29 Yapışsın dâmeniñden istivâsın aňlasın bilsin
Uyansın h‘âb-ı gafletden bile imân-ı dil-bersin
- 30 Taleb deşinde Ya‘kûb’a dönüp yansın Züleyhâveş
Akıtsın Nîl-i eşkin Mısr’a ki Ken‘ân’ı dil-bersin
- 31 Kaşâ‘id-gû olur dâ‘im zebânım ‘andelîbâsâ
Mürüvvet ma‘deni dillerde ümmidânı dil-bersin
- 32 Göñül kaşrında yok gayrı seniñ bir tahtgâhıñdır
Geçip hükm ile tahtıñda diliñ hakanı dil-bersin
- 33 Nigâhımda hüveydâsın gazel-h‘ân eyler ednâyı
Nazar eyle ser-â-ser nüsha-i dîvânı dil-bersin

- 34 Huzûr-ı âsitânında benim nâcîz [ü] pâ-der-gil
Be-cüz tû çâkeri olmaz der-i âmânı dil-berzin
- 35 Felek dûr eyledi vaşlıñ şarâb-ı zevk-i rûyuñdan
Bulunmaz cüz tu cânâ zerrece hicrânı dil-berzin
- 36 Hayât-ı câvidi buldu seniñ nefhañla ‘Îsî-dem
Kâpında kûl olur şâh u gedâ sultânı dil-berzin
- 8a 37 Gürûh-ı sâlikân sâyeñde oldu *lâ-tehâf*³² her vech
Edip meydân-ı ‘aşkda top-ı ser çevgânı dil-berzin
- 38 Sem‘-i ğaddâra nuṭkuñ panzehirdir şerbet-i nâfi‘
Şifâ mehdinde tıfl-ı sâlikiñ pistânı dil-berzin
- 39 Nazargâhımda bir pula deger mi gevher ü inci
Derûnum kûhsârında dûr ü mercânı dil-berzin
- 40 Raḥim kıl nâme-i sûz-ı derûnum sînede kayd et
Ḥaḳîḳat şehrine âmed şoden kervânı dil-berzin
- 41 İki ‘âlemde ḥuffâz-ı niyâz-ı ‘âşıkânsın sen
Sarây-ı ma‘rifet-sâziñ der ü derbânı dil-berzin
- 42 Gedâ-yı bî-mecâlim koyma nâkış râh-ı ‘aşk üzre
Serâ‘ir meclisinde hem-dem-i şâyânı dil-berzin
- 43 Degil ta‘rife ḥâcet sâki-i vahdet ‘ayân oldu
Yazılmış kilik-i kudretle ‘ulüvvü‘ş-şânı dil-berzin
- 44 Şifâtıñ ‘âlem-i ma‘nide vü zâhirde bürhândır
Huzûr-ı Ḥaḳ‘da âdâb u rûsûm erkânı dil-berzin
- 45 Be-cüz‘î kudretim olsa olurdum tâlibe vaşşâf
Pesend olmuş cemâl-i ḥüsn-i ‘âlî-şânı dil-berzin
- 46 Bilinmez gizl[i] bir kenz-i Hudâ’sın ‘ayn-ı a‘mâya
Libâs-ı şâhid-i ma‘nî olup dâmânı dil-berzin
- 47 Cemâliñ ni‘met-i ma‘nî ğidâ-yı rûh-ı ‘âşıkdır
Ne iḥsânsın nişîn-i ḥalvetiñ erzânı dil-berzin

³² “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31...) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa’ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa’ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçar. Allah da O’na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

- 48 Yedi kat âsumânîñ zîneti şem‘-i cemâliñle
Tarîk-i ‘aşk-ı Mevlânâ’daki cevânı dil-bersin
- 49 Leb-i ya‘kûtuñ ‘uşşâkâna bahş-ı cân eder dâ‘im
Meger Hızr’ıñ hayât-ı çeşme-i hayvânı dil-bersin
- 50 Yeşil kaftân-ı ma‘nîye bürünmüş ‘ârifân-ı ‘aşk
Bezenmiş şahın-ı diller içre pür-‘unvânı dil-bersin
- 51 Haţ [u] hâliñden almış nokta-i nergis boyun bükmüş
Şararmış sünbül ü reyhân dil-i şâdânı dil-bersin
- 52 Benefşe bâğ[ı] üşkûf[e] kuşanmış intizârîñla
Murâdı bûs-ı pâý etmek imiş şâyânı dil-bersin
- 53 Muhibb-i hânedânîñ tâcısın serde şeh-i nâzım
‘Alî-meşreb olan şâdıklarıñ Selmân’ı dil-bersin
- 54 Kadiñ tûbâ-yı bî-hem-tâ miyânîñ gül-bün-i a‘zam
İrem gülzâr[ı] içre bî-nazîr rummânı dil-bersin
- 55 Geçer her mülke aḥkâmîñ dü olmaz nuṭk-ı manzûmuñ
Ezelden gavş-ı aḳṭâbîñ reh-i yârânı dil-bersin
- 8b** 56 Ne ki var feyzine muhtâc hayât-ı câvidânîsin
Cenâb-ı kibriyânîñ şöḥreti hem şânı dil-bersin
- 57 Derûnuñ zât-ı Mevlânâ-yı Rûm şandukasıdır ki
Cenâb-ı Ḥazret-i Şemsü'l-Haḳ’ıñ aḳrânı dil-bersin
- 58 Seniñ nezdiñde şöḥbet eylemek küstâḥdır ‘uşşâka
Velîler ḥaymesi içre suḥandânânı dil-bersin
- 59 Faḳîre bendelik devletsitânîñda nehârü'l-leyl
Vücûd iḳlîminîñ ser-tâ-be-ser sulṭânı dil-bersin
- 60 Cihâna mâlik olmaḳdan edâ-yı ḥidmetiñ devlet
Dil-i ‘uşşâḳ[a] ta‘mîr olmuşuñ iskânı dil-bersin
- 62 Seniñ ḥuddâmıñım şâhid tut arz u âsumânı hep
Bilirsin ahd ü mîşâḳ[ı] olan peymânı dil-bersin
- 63 Ḥarîş oldum bugünler mihr-i ‘aşkıñda nihâyet yok
Tuzağ-ı gûlden ḳurtarmağa ḥassânı dil-bersin
- 64 Göñüller ḳaşr[ı] bî-ücret seniñçün ḥâzır âmâde
Girip seyr eyle etrâf[ı] ḳadîm şâḥânı dil-bersin

- 65 Tuyûr-ı maṭlabımıñ lânesi zülf-i siyâhıñdan
Anı pervâze-şeh-per kıлмаға dendân-ı dil-bersin
- 66 Sitânıñ taşıdır Ka‘be‘m gerek şûrî gerek ma‘nî
Onuñ mihrâb[1] etrâfındaki şem‘dânı dil-bersin
- 67 Kâbûl-i bende-i hâşıñ degilse **Misli-i** nâ-kâm
Kerem kıl eyleme me‘yûs onuñ cânânı dil-bersin

19 DÎGER

- Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün*
- 1 Muḥîṭ-i baḥr-i feyziñle sözüñ gevher-feşân oldu
Göñül bâğı küşâd oldu behişt [ü] gülsitân oldu
- 2 Kuşatmış bûy-ı elṭâfıñ ser-â-ser ḥayret-efzâdır
Nazargâh-ı nigâr olmuş açılmış erguvân oldu
- 3 Derûna lâle dâğ urmuş edelden vaşlıñı ezkâr
Meşâm-ı ḥâtır-ı ğonca ‘abîr-i pür-feşân oldu
- 4 Seḥâbıñ jâlesi bir dürr-i yektâ nîm-nigâhıñdan
Nihâl [ü] yâsemen şarmaş dolaş bir nerdübân oldu
- 5 Seherde oldu bülbüller münâdî feyz-i iḥsâna
Bütün zümrüde menşûb kûh u deşt [ü] bûstân oldu
- 6 *Nefehnâ nefhâsı*³³ n gûş etdi ‘âşıklar olup ser-mest
Deriñde her biri bir gevherî bir baḥr-i kân oldu
- 9a 7 Gümânsız naqd-i Mevlânâ-yı Rûmî’sin sen ey sâķî
Nazar ehline ebrû-yı siyâhıñ müste‘ân oldu
- 8 Nazîriñ görmemiş ‘ayn-ı felek ḥayli zamânlardır
Dudağ[1] kevşeriñ bir cüz’ü ‘ömr-i câvidân oldu
- 9 Cebîniñ nûruna ğarķ oldu ḥurşîd-i zamân-ı rû
Göñüller âfitâbıdır cemâliñ râyegân oldu
- 10 Ne zîbâdır kül endâmıñ ne şun‘-ı zât-ı Bârî’sin
Seniñ ‘aşkıñla ‘uşşâķıñ işi âh u fiğân oldu

³³ “Ben ona ruhumdan üfledim. (Hicr, 15/29)” anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 131). Hicr Sûresi’nin 29. âyetinin tam meali şöyledir: “Onu (insan şeklinde) tasarlayıp da ruhumdan üflediğim (ve o da dirildiği) zaman, (kudretim için) siz hemen O’na secde ederek yere kapanın (buyurmuştu).”

- 11 Dehânîñ yar[1] bî-dermânlarâ biñ bahş-ı cân eyler
Anı nûş eyleyen Hızır-ı nihân rûh-ı revân oldu
- 12 Hümâ-yı hüsnüñe ‘âşık degil de murg-ı dil ya ne
Müjeñler her biri gitdikce bir bir Qahramân oldu
- 13 Hemîn meddâhıñım zikrim ‘ibâdâtım hayâlîñdir
Nigehbânım kaşâ’idler divânım içre şân oldu
- 14 Qadîm olmaqlığa hâcet degil sâlikler halvetde
Hemîn bâd-ı şabâ taqsîm-i feyze kârbân oldu
- 15 Gürûh-ı teşne-leb kalmışlara şun kevser-i la’liñ
Şafâ kesb eylesin dâ’im füyûzuñ armağan oldu
- 16 Zebûn [u] hâksâr olmuş gelenler âsitânîñda
Nigâh-ı Qahramânîñ düşdü Rüstem Hüsrevân oldu
- 17 Hayâl-i nakş-ı ruhsârîñ hüveydâ pîş-i çeşmimde
Bu nazm-ı dürlerim cânâna râh-ı kehkeşân oldu
- 18 Olanlar râh-ı ‘aşkıñda Hudâ’nıñ gencine mâlik
Edip târân-ı miñnet milket-i mesrûra hân oldu
- 19 Vişâl-i bezm-i envârîñ olaldan ey perî-çehre
Dile mihr-i Muhammed zû’l-fıkâr-ı şeh nişân oldu
- 20 Yedimde kilkim evşâfa degil kâdir yazam şeb rûz
Ma‘ârif ehline bir nebze nazmımdan feşân oldu
- 21 Nişîn-i post-ı Mevlânâ olaldan sâki-i devrân
Gürûh-ı ehl-i ‘aşka ol sebep hükümüñ revân oldu
- 22 Degildir şad baña bu feyz-i in‘âmıñ dil-ârâmım
Kulûb-ı nakd-i ‘uşşâka bu lutfuñ dâstân oldu
- 23 Heme derc etdigim bu dürr-i meknûnlar kimiñdir hep
Kuyuñda ferş-i rûy etmek baña ma’nîde cân oldu
- 24 Suhan-sâz eyledi dâğ-ı muhabbet bâğ-ı ‘aşkıñda
Hemîşe tûti-i gûyâ olup sükker-dehân oldu
- 25 Menim Mecnûn-ı devrân gönümüñ Leylâ’sı mihrîñdir
Sinemde gizledim mihrin sözüm şahib-dilân oldu
- 9b 26 Şu‘ûrum olalı gâret liyâkat kalmadı tende
Bu çeşmim köhne-şâl oldu demim âhîr zamân oldu

- 27 Şafâlar sürmede her ‘âşık-ı şeydâ ki bezmiñde
Baña da sâgar-ı hasret düşüp rıtl-ı girân oldu
- 28 Temennîsi derûnum dâ’imâ sensin ser-efrâzım
Ki her bir beytim ihvâna reşâd üzre ‘ayân oldu
- 29 İşitsin nuṭkumu taklîd ile dervîş olan gâfil
Cenâb-ı Şems-i Monlâ şanmasın gözden nihân oldu
- 30 Hılâf-ı şer‘ ile ḥalkı tuzağa ṭunmasın ol ḥâr
Kelâmından olur ma‘lûm beyitinden ‘ayân oldu
- 31 Girelden bâğ-ı ‘aşka ‘andelîb [ki] lâ-teḥâf³⁴ oldum
Kemâle erdirip dil-beredir ‘aqlım yamân oldu
- 32 Edip her zerreden irşâd be-cüz’î himmet-i pîrân
Dil-i nâlânıma zîb [ü] feriñle kehkeşân oldu
- 33 Ne gevher tahşil etdimse hemîşe ḥazretiñdendir
Şükür her dem inâyât-ı Hudâ rûz [u] şebân oldu
- 34 Dü ebrûlardır ‘uşşâkıñ seherde fikr ü ezkârı
Şaṣın her mûyu erbâb-ı kulûba ḥânümân oldu
- 35 Erenler sırriña la‘l-i dehânıñ özge ḥayretde
Şarâb-ı bâkiyi buldu teni bir tâze cân oldu
- 36 Firâkıñ agusu dil-ber ser-i bağırım kebâb etdi
Gözümden olduğundan dūr iki çeşme revân oldu
- 37 N'ola yansam cemâliñ şem‘ine her şebde bezmiñde
Fitil aldıkda dil-sûz-ı muḥabbet müste‘ân oldu
- 38 Huzûruñda dururlar muntazır ‘uşşâk saf olmuş
İki ebrûlarıñ mihrâb-ı ‘aşk-ı kudsiyân oldu
- 39 Dudağıñ kevşerin nûş etdirip ehl-i ḥarâbâta
Kimi ḥâmûş sıfatlıdır bu **Misli** şâ‘irân oldu

³⁴ “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31...) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa’ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa’ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçır. Allah da O’na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

20

MURABBA‘

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ülün

- 10a
- 1 Firâkıñ göñlümün her şebde mûmı
Heme feyziñle bildim her ‘ulûmı
Zedem ‘aşkıñ ile dâ’im kudûmı
Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî
 - 2 Ne gevher taḥşil etdim cümlesinden
Demem ḥaşâ bu kayd-ı nazm benden
Bu pür-‘ișyân[ı] dūr etme deriñden
Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî
 - 3 Ḥayât [u] cismimiñ bi’llâh seniñdir
Neye mâlik isem her gâh seniñdir
Şıgındığım bu mülk [ü] câh seniñdir
Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî
 - 4 Kerem kıl bende-i rûy-ı siyâhım
Ki senden ğayrı yokdur bir penâhım
Sañadır ‘arz-ı ḥâlim pâdişâhım
Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî
 - 5 Sitânıñ üzre ednâ-yı faķîrim
Murâdım maķşadım sensin emîrim
Deriñde **Misli**’yi şâd eyle pîrim
Yetiş imdâdına Monlâ-yı Rûmî

21

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Şundu câm-ı ‘aşkı sâķi eyledi her bâr mest
Şanma bir ben olmuşum mest günbed-i devvâr mest
- 2 Bezm-i ‘irfâna kadem baş cân u dilden eyle gûş
Nây u nâyzen sırr-ı Ḥaķ’dır Ḥaydar-ı Kerrâr mest
- 3 Def [u] kudûm sînesin dögmeklige bâ’iş müdâm
Güfte-i ḥûbân-ı ma’nî ṭurra-i ṭarrâr mest
- 4 Çeng [ü] kânûn ‘ûd u ṭanbûr hem daḥi sîne kemân
Nâle-sâz olmak rebâbıñ dîde-i ḥammâr mest
- 5 Mest geldi[ler] zuhûra kâ’inâtıñ cümlesi
Sâķi-i şahbâ-yı vahdet sâġar-ı ser-şâr mest
- 6 Cümle pür-meyden olup mest şanma fark et ‘ârifi
‘Âşıkânı etdi cümle cezbe-i dîdâr mest

- 10b** 7 Kimi oldu küfür ile kimi î mân-ı ezel
Ârzu-yı şöhret ile oldu kimi var mest
- 8 Kimisi post [u] külâhla kimi oldu ehl-i hâl
Eyleyip seyr ü temâşâ şun‘-ı Hakk‘ı yâr mest
- 9 Kimi kâl u kıl ile kimi bulup zevk-i derûn
Kimisi menşûb-ı câh-ı saltanat bedkâr mest
- 10 Kimi pervâz eyleyip ‘ulvîye kimi sufliyet
Bâğbân u pâsbân u bülbül-i gülzâr mest
- 11 Söyledi kimi ene‘l-Hak râh-ı ‘aşkda ser verip
*Lâ-tehâf*³⁵ in etdiği rûz-ı ezel ikrâr mest
- 12 Kimi engûrdan kimi şahbâ-yı vahdetle müdâm
‘Aşk mest ü yâr mest ü münkir ü agyâr mest
- 13 Nâzil-i Kur‘ân u İncîl ü Zebûr Tivrât heme
Defter-i ‘uşşâkıyâna kayd olan güftâr mest
- 14 Nüh felek beyt-i hakîkat ‘arz olan hüsn-i cemâl
Hâce-i müftî vü zâhid râhib-i zünnâr mest
- 15 Hem nevâ-yı sâz iken devr-i şîfât-ı Zül‘-celâl
Ma‘den [ü] eşcâr [u] tayrân şayd eden tayyâr mest
- 16 Hum-ı gül-gûn u ‘arâk pîr-i muğân-ı meykede
Kalb-i ‘ârif çeşm-i dil-ber Ka‘be-i esrâr mest
- 17 Hem ‘aşâ vü Mûsi-i mu‘ciz ü Fir‘avn-ı sakîm
Kuvvet-i peygâm-berân [u] sihir ü sehhâr mest
- 18 ‘Îsi [vü] Ya‘kûb [u] Yûsuf Hûd [u] Yahyâ vü Şu‘ayb
Âdem-i müstağrak-ı bahr ahd-i râh-ı yâr mest
- 19 Hem Halîl-i Âzer ü İsmâ‘il-i kurbân-ı Hak
Hem nüzûl-ı Cebra‘il ü Ahmed-i Muhtâr mest
- 20 Şems [ü] Sultân-ı Veled Zerkûb ü Şadre‘d-dîn seyd
Hâne-i ervâh-ı kuds [ü] sâkin-i hünkâr mest

³⁵ “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31...) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa‘ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa‘ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçır. Allah da O‘na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

- 21 Râh-ı feyyâz-ı sülûk [ü] kân-ı usturlâb-ı ‘aşk
Merkez-i sırr-ı hakikat nokta-i pergâr mest
- 22 Mâh u mihr [ü] sâl ü şehir [ü] hâk ü âb [u] dûd [u] bân
Heft deryâ âsumân [u] kevkeb-i seyyâr mest
- 23 Nûr [u] zulmet hem başı [u] kabz derûn-ı derdmend
Âb-ı Hızrî vü Sikender çeşme-i pînar mest
- 24 Şem‘ mest pervâne mest sûzân sûzî cânâ
Tâk-ı ebrû-yı müjeñ hem nergis-i gaddâr mest
- 25 H‘âbgâh-ı hâne mest râhat u gam miñnet elem
Pister [ü] bâlîn [ü] câme-h‘âb mest bîdâr mest
- 11a 26 Nağme-i cân-sûz-ı **Misli** sohbet-i rûh-ı revân
Şubh mest târik-i hâk-i âsitân-ı yâr mest

22

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Sâkiyâ ‘ataş-dil oldum olalı bağırm kebâb
İtirâkıñla hemîşe eşk-i çeşmimdir gül-âb
- 2 Sâkiyâ yetmez mi ki ferdâya endâht etdigiñ
Olalı mañmûr-ı ihsân u kerem hâlim harâb
- 3 Sâkiyâ peymâne-i hicrâna kâdım rûz [u] şeb
İntisâb-ı dil saña gayra eder mi intisâb
- 4 Sâkiyâ gül-gün la‘liñ kaşresinden bağış kıl
Bir gedâ-yı hâksârıñdır seniñ ‘âlî-cenâb
- 5 Sâkiyâ efsâne-yi ‘arz eyleme rindâneye
Hasret-efzâ dürd-keşânız dem-be-dem etme ‘itâb
- 6 Sâkiyâ âzâd kabûl etmez gulâmım hâşılı
İmtihândan çekmezem el kıl niyâzım müstecâb
- 7 Sâkiyâ hâk-i deriñdir Ka‘be-i tahkîk bâna
Gayr kapıya beni sevğ eyleyip etme ‘azâb
- 8 Sâkiyâ gerçi tehî-destim mezem yokdur hemîn
Bizleri de böyle hoş gör rûy-ı luftuñ bî-hesâb
- 9 Sâkiyâ berg-i hazâna koydu cismim inîşâl
Yağdır in‘âm-ı nisânın ey şeh-i devlet-me‘âb

- 10 Sâkiyâ şun bâdeyi pür-neş'e olsun 'âşıkân
Ketm kılmaklık neden kimden edersin ictinâb
- 11 Sâkiyâ handân olsun gülşen-i bâğ-ı gönül
Fer vere âfâka ruhsâr-ı şifâl-i âfitâb
- 12 Sâkiyâ bâd-ı şabâveş pâ-y-mâl etmek nedir
İntizâr-ı bâr çekmeklik bırakmaz tende tâb
- 13 Sâkiyâ vâkıf iken üftâdegânın hâline
Etmeyip izhâr lutfun çarh eyler inkılab
- 14 Sâkiyâ tiryâk-ı maḥmûr-ı 'uyûnuñ 'atf kıl
Şem'a-i ümmîd yandır her leyilde rûy-ı tâb
- 15 Sâkiyâ nîm-sâğar-ı ikrâma mazhar olmadım
Hâşılı hayretde kaldım ey ḥakîkî mâh-tâb
- 16 Sâkiyâ dil-beste-i zincîr-i 'aşkım tâ ezel
Girmez oldu gece gündüz dîde-i bîmâra ḥûb
- 11b** 17 Sâkiyâ medhûş-ı câvîd eyle her leyl ü nehâr
Tâli'-i nâ-pâydârım kaplasın hem çü şehâb
- 18 Sâkiyâ sûz-ı figânım n'ola te'sîr eylese
Hem-nişîn oldum elemle ḥûn-ı bağrımdır şarâb
- 19 Sâkiyâ tedbîr-i 'aql u ihtiyârım zerre yok
Nûr[u] gitdi çeşmimiñ oldu heme her câ serâb
- 20 Sâkiyâ çarh-ı kazâyâ düşdü baht-ı 'âcizi
Gördüğün âbâd kalbim n'eyledi berķ-i şihâb
- 21 Sâkiyâ yandırdı sûz-ı ḥasret-i şahbâ-yı 'aşk
Âhiri kûtâh-dest etdi sipihr-i âsiyâb
- 22 Sâkiyâ vaşlın meyinden dûr eder dâ'im beni
Zehr-i istignâsına kandırdı kanda müşk-i nâb
- 23 Sâkiyâ kâr etdi câna teşnelik âh âh âh
Merdüm-i çeşmim yüzer hem çü semek eşk seyl-âb
- 24 Sâkiyâ kırtar belâ-yı vâdi-i nâ-refteden
Şun hemîn peymâneyi eyle yine ba'dez 'uḳâb
- 25 Sâkiyâ hem ayrılık ḥubb-ı vaṭan zulm-i felek
Murğ-ı gönlüm lânesin etdi ḥarâb-ender-ḥarâb

- 26 Sâkiyâ bu ibtilânın intihâsı yok mudur
Var mı 'uqbâda 'aceb bundan işit dūd-ı 'azâb
- 27 Sâkiyâ emr eyle tîr-i gamze-i cellâdına
Belki âhîr olurum bir kûze-i câm-ı türâb
- 28 Sâkiyâ gamla güzâr eyler dem-i eyyâmımız
Bir yol olamaz mı [ki] teklîf-i bâdeyle hîtâb
- 29 Sâkiyâ sekrân-ı hicrân olmada yektâ olup
Böyle mi erkân u vaz'-ı 'âdetin eyle cevâb
- 30 Sâkiyâ gel merhamet-sâz ol be-cüz'i mey-be-yâr
Hâlîme hândân ola lâyıķ mı böyle şeyh u şâb
- 31 Sâkiyâ tecdîd olur günden güne derd-i firâķ
Kalmadı bir neş'e-yâb olmaķda dilde iltihâb
- 32 Sâkiyâ kaldı tehî hep kûze-i kalb-i hazîn
Kalmamışdır nem daħi verir şadâyı şan rebâb
- 33 Sâkiyâ nuķ eyle isti'dâd-ı 'aşķ yoksa eger
Kaķ'-ı gûy et bî-zevâl-i âfitâb-ı kâm-yâb
- 34 Kesmez ümmîdi sitânında seniñ **Misli** gedâ
'Andelîbâsâ nevâsın taħrir eyler bâb bâb

23

[MUHAMMES]

- 12a** 1 *Müfte'ilün / Müfte'ilün / Fâ'ilün*
Mâh-ı Muħarrem'de dili hûnlara
Şâh-ı şehîd[sin] feyiz et kemtere
Âteş-i 'aşķ ola füzûn her sere
Ola şalât ile selâm servere
La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 2 Teşne-i leb koydu Fırât[ı] kesib
Vermedi yek kaķre-i âb-ı guzûb
Çekdi tıgın sînesi üzre başıb
Ola şalât ile selâm servere
La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 3 Tahrik edip Kûfe[yi] halkı nihân
Leşker-i ħarb eyledi hâzır hemân
Kimle dedi ol pelîd-i müslümân
Ola şalât ile selâm servere
La'net ola şûm Yezîd-i ebtere

- 4 Eyledi maḥdûm-ı mükerrerleriñ
 Hûn ile âlûde bütün tenleriñ
 Hâke döküp zülf-i mu'anberlerin
 Ola şalât ile selâm servere
 La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 5 Cum'a namâzında iken cümle nâs
 Câme ecel etdi Hüseyn'e libâs
 'Âşık iseñ durma hemân eyle yas
 Ola şalât ile selâm servere
 La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 6 Şoñra tutup ehlini etdi esîr
 Tâc-ı seri 'âlimâna dest-gîr
 Olmadı seg faḥr-i cihândan ḥabîr
 Ola şalât ile selâm servere
 La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 7 Soydu cemâl câmesini ol ḥa'ın
 Âl-i 'abâyı edip aña nişîn
 Arz u semâ titredi rûḥü'l-emîn
 Ola şalât ile selâm servere
 La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 8 Karşısına re's-i Hüseyn'i koyup
 Urdu ḥazânını İblîs'e uyup
 Başladı lu'b eylemege pür-'uyûb
 Ola şalât ile selâm servere
 La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 9 Minber-i müslimde nice bir zamân
 La'net emir eyledi ol bî-imân
 Hıṭbeyi kendine edip râyegân
 Ola şalât ile selâm servere
 La'net ola şûm Yezîd-i ebtere
- 10 Şoñra Ebâ Müslim alıp intikâm
 La'net onuñ ḥaḳḳına oldu tamâm
 Çıkmağa dûzaḥdan ebedü's-selâm
 Ola şalât ile selâm servere
 La'net ola şûm Yezîd-i ebtere

- 11 **Mişli** bu şeb sûz-ı derûn etdi cûş
Koyma mihir kâsesini zerre boş
Bağ haqârete bu nedir eyle gûş
Ola şalât ile selâm servere
La‘net ola şûm Yezîd-i ebtere

24³⁶

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Gülşen içre *râst* geldim bir *ruḥâvî* dil-bere
Sâzkâr etdi figânım geçdi nağmem mermere
- 2 H‘âb-ı râhat mı verir *sûz-ı dil-ârâ* ‘âşıkâ
Aldırıp *râst-ı cedîdî penc-gehde* ezbere
- 13a 3 Hasretiñle koydu *nikrîze nihâvende* gidip
Nev-eşerdir sûznâkim teşneyim nâzik-tere
- 4 ‘İşvesi gâyet pesendîde [vü] germ *büzürğ* civân
Gezdi *mâhûr*-beste baḥr-i vaḥdeti ser-tâ-sere
- 5 Bulmasın *zâvîl* bu neş’e *şevk-i dil* olsun füzûn
Vech-i pâk[i] fer verir ḥurşîd-i tâb-ı kemtere
- 6 Nev-zuhûr üftâdeniñ feryâdıdır *tarz-ı nevîn*
Bir hedâyâ-yı *hicâzkâr* baḥş kıldı çâkere
- 7 Pây mâl-i *çârgâhım* eylerim ta‘zîm hemîn
Gördüm inşâd[ı] gönülde tahrir etdim deftere
- 8 Seyr edip ‘*uşşâk* içinde ol *dügâhî* bir *şabâ*
Vaşlıña oldum münâdî çıkdım âḥîr minbere
- 9 Huṭbe-i ‘aşk-ı *bayâtî* üzre âvâz eyledim
İşfahân râhında nâlem çıkdı burc-ı aḥtere
- 10 *İşfahânıñ* da karârı vermedi ruḥşat baña
Düşdü encâm-ı *hicâzıñ* mihri kalb-i kemtere
- 11 Mevsim-i eyyâm-ı şayf içre *hümâyûnlar* giyip
Reh-revân olduk *Nişâbûr*'dan *Nişâbûr*'uñ nere

³⁶ Bu şiir musikî terimleriyle yazılmış bir kâr-ı nâtıktır. Kâr-ı nâtık din dışı klâsik musikîsinde güfteli büyük bir formdur (Öztuna, 2000). Yazmada, müzik terimi olan kelimelerin üzerine mîm (م) harfi koyulmuştur. Tarafımızdan bu müzik terimleri *italik* olarak gösterilmiştir. Müzik terimlerinin tamamının izahı ve kâr-ı nâtık hakkında ayrıntılı bilgi için Yılmaz ÖZTUNA'nın Türk Musikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi adlı eserine bakılabilir (Öztuna, 2000).

- 13b** 12 Ney *nevâ*-yı âhımı tutdu bu şeb sâkî yetiş
Tîz sulţân-ı '*ırâkı* eyle hâzır sâğara
- 13 Tut *Hüseyn*'iñ mâtemin çek nefesine muhkem *hişâr*
Gel '*acemle* seng-i la'net ur Yezîdî leşkere
- 14 *Gül*- '*izârı* gonca-i Zehrâ vü nûr-ı Aḥmed'i
Vermedi bir kaçre âbı şundu destin hançere
- 15 Bûsesin *gerdâniye* almışdı fahr-i dü cihân
Re'sden etdi dü pâre la'net ol şimr ü hâra
- 16 Başladı hâmem '*arazbâr*-ı taşavvuf yazmağa
La'net olsun hem pelîde tâ varınca maḥşere
- 17 *Tâhir* et kâlbiñ *sipih*rin bakma devriñ naḥsına
Gitdi o *şeh-nâz* behişte âferîn bâl ü pere
- 18 Nağmeler eyle bayâtî '*arabânda* murğ-ı dil
Cân gibi olsun hemîşe mihriñ ibn-i Ḥaydar'a
- 19 Kıl *muḥayyer* nazmıñı ey hâme '*aşk* olsun saña
Hem şalât eyle selâm et Ḥazret-i Peyğam-ber'e
- 20 Çıksın âvâzım reh-i '*aşk* üzre burc-ı *sünbûle*
Eskidir nağmât-ı bûlbûl *bûselik* diz gevhere
- 21 Ey *şabâ* gülşende söyle *bûselik*den bir gazel
Kıl karar râh-ı hicâzı *bûselik*de bir yere
- 14a** 22 Kilk-i âhım şubḥa dek oldu *nevâyî-bûselik*
Bakmadan dâ'im ḥayâle döndü çeşmim ejdere
- 23 Gir ḥişâra *bûselik*le gör ḥaḳîkat şehrini
Şalınıp bâğ-ı feyizde nisbet olsun 'ar'ara
- 24 Ger '*acemle* hem-nefes olduñ ise her vech ile
Añla râzın '*arabândan* bûselikler âvere
- 25 Sen '*arazbâr-bûselik*de eyle esrârın nihân
Tâ ola *gerdâniye* zâhir vere bir mâdere
- 26 Kesreti vardır hevânıñ çıkmasın *mâhûr* bu şeb
*Bûselik*ler garḳ olur söyle o şem'-i ḥâvere
- 27 Geldi *tâhir bûselik* pâk oldu kûy-ı dil-rübâ
Der-be-der gezdirdi *şeh-nâz-bûselik* batdım tere

- 28 Çıkdı *evce* bî-muḥâbâ şad şadâ-yı *bûselik*
Şâz ile girdi *muḥayyer-bûselik* sünbül-tere
- 29 Kâl'a-i nağmât aldı gördüler hep nâgehân
Bûselik buldu ḥitâm verdi cihânı envere
- 30 Kıl *şabâyı* zemzeme 'âşıklara versin ḥayât
Nûş edip şahbâyı rûyun döne verd-i aḥmere
- 14b 31 Ney *nevâ-yı* âhıma *kürdîyle* hem-râz oldular
'Arz kıldım sûz-ı âhım mâlik-i fermân-bere
- 32 Hep 'acem iklîm[i] üzre çekdi esbin gördüler
Yüz sürüp *zevk [u]* *tarablar* gitdi miḥnet şarşara
- 33 Gitdi gördüler *muḥayyerden* çıkardık cümlesin
'İyd-ı vaşlînda *segâhîñ* yandım Allâh Ekber
- 34 'Aşk-ı pâkî *müste'âr* olmaz baña mâldir ezel
Kadd-i câna bağı *ḥüzzâm-ı* muḥabbet dâvere
- 35 Söyledir dâ'im 'arazbâr nuṭk ile üftâdesin
Mâye-i mihri gönülde kaynatıp döndüm zere
- 36 Nazm-ı mâ *revnak-nümâdır* hem olup rûḥa gıdâ
Tûtiye sükker bağışlar dil verelden rehber
- 37 Besteyim zincîr-i zülfüñde *Şıfâhân* dil-beriñ
Bâtınım pûşîde kıldı koydu reng-i şüvere
- 38 Bağladım *ḥüzzâm-ı sulṭânî* miyâna 'ahd ile
Karcıgârda girdi dil bî-vehm ü bâkle bir yere
- 39 Meclis-i ehl-i dilânda buldum âḥir devleti
Nûş edip şâf[î] 'ırâkî mest olup ser-tâ-sere
- 40 Olmuşum *beste-nigâr* çekmem 'ırâkdan destimi
Kıpılır elbet beşer ol dîde-i efsûngere
- 15a 41 *Râḥatü'l-ervâḥ* olmaz mı vişâl-i 'âşıka
Vech-i *dilkeş-ḥâverân* endâht kıldı pistere
- 42 Olmadı pûşîde evvel ḥâl-i dil 'âlem bu ya
Çıkdı hep *evce* fiğânım ḥalk etdi maşhara
- 43 *Evc-ârâdır* heme ḥüsn[ü] füzûn-ı 'aşk eder
N'eyleyim kılmaz *ferahñâk* düşürür derd[i] sere

- 44 Gerçi kim *şevk-i cedîd*dir vaşl ammâ âh âh
Söyleyim fehm eylemezsin girmediñ bu çenbere
- 45 Kaddimi döndürdü yâya bâr-i *hüzzâm-ı cedîd*
Uydurup âhîr serimi bir mu‘azzam şeş-pere
- 46 *Bûselik*lerden ‘aşîrândır dil-i ‘âriflere
Gire her kalb-i şadef bî-dür o nehr-i kevşere
- 47 Bir muhibbân-ı *Hüseyinî*-i ‘aşîrdi fenn ile
Hep pesend etdi ‘acem mülkünde bu cân pervere
- 48 Dâ’imâ bâğ-ı füyûzda eyleyip *şevk [ü] tarab*
Eylerim mahfî nazar hep çeşm-i fettân dil-bere
- 49 *Şevk-efzâ*dır cemâl[i] gülşen[i] deryâ-dile
Şevk-âversin saña gel bak perî[ye] peykere
- 15b 50 Bezmiñi etmiş *nühüft* ağıyardan etmez küşâd
Sûz-ı dil tâm bulmadıkça kimse koymaz kişvere
- 51 Ba‘dez-în *ferah-fezâ*[dır] evveli mâtem henûz
Tatmadıkça zehrin evvel şunma destin sükkere
- 52 Şüst-i ‘arâbanda tamâm yüz tutar bu güft [ü] gû
Şî‘rimiz *tarz-ı cedîd* düşdü gene baır [ü] bere
- 53 Eyle *sultânî-yegâhı* cüst [ü] cû şâm u seher
Bulmadan ‘ömrüñ hitâmı **Misli** eriş cevhere
- 54 ‘*Allemü’l-Âdem-i esmâ*³⁷ sırrı sen de kıl küşâd
Vâhid-i ferd ol yetiş gel gülşen [ü] nesrînle

³⁷ “İsimleri öğretti.” (Bakara, 2/31-32) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 20). Bakara Sûresi’nin 31 ve 32. âyetlerinin tam meali şöyledir: “(Allah, yarattığı) Âdem’e (eşyaya ait) bütün isimleri öğretti, sonra onları meleklerle gösterip: “Haydi! Görüşünüzde doğru iseniz, onların isimlerini bana haber verin.” dedi. (Melekler de: “Yâ Rabbi!) Seni (bütün noksan sıfatlardan) tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. Her şeyi hakkıyla bilen, ‘hüküm ve hikmet sahibi’ mutlaka o sensin sen.” demişlerdi.”

25

[TERCÎ'-BEND]

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 'Âşıkım zâhir ü bâtın dilde sulţânım 'Alî
 Yazarım eşk-i dü çeşmim ile dîvânım 'Alî
 Rîş-i bağırm arttı dermân eyle Lokmân'ım 'Alî
 Mihr-i 'aşkıñ serde tâcım şâh-ı hûbânım 'Alî
 Eyle imdâd çâre-sâzî vü nigezbânım 'Alî
 Hüsni 'aşkıñ defterân[1] sırr-ı Kır'ân'ım 'Alî
 Ehl-i 'aşkıñ melce'i post ü penâhânım 'Alî
 Feyz-i ebnâ-yı göñül ihyâsı cânânım 'Alî
 Âsitânında gedâ-yı müstemendânım 'Alî
 Sûz-ı güftâra nazar eyle kerem-kânım 'Alî
 Dûzağ-ı firkatde koyma yandım îmânım 'Alî
 Kevseriñ sâkîsisin kandır beni cânım 'Alî
- 2 'Afv kıl 'işyânımı sırr-ı velâyet 'aşkına
 Feyziñe müstağrak et nûr-ı risâlet 'aşkına
 Eyle ihyâ kalbi Kır'ân-ı feşâhat 'aşkına
 Zâtına mir'ât olan pâkîze-mir'ât 'aşkına
 16a Gonca-i ümmîdi handân kıl hakîkat 'aşkına
 Zâtına mahşûş olan şâhim şecâ'at 'aşkına
 Şubh olunca müstemend ehl-i münâcât 'aşkına
 Kerbelâ'da rûy-ı hâk olan şehâdet 'aşkına
 Hem Hadîce Fâtımâ Maḥmûd-ı mir'ât 'aşkına
 Fakru fakr³⁸ ile fahirlenmiş melâmet 'aşkına
 Dûzağ-ı firkatde koyma yandım îmânım 'Alî
 Kevseriñ sâkîsisin kandır beni cânım 'Alî
- 3 Ne harîf ü hem-demim var âteş-i firkatdeyim
 Rûz [u] şeb bâd-ı muhabbetle füzûn hayretdeyim
 Bâr-ı gâmla kûşe-i hicrânda 'uzliyyetdeyim
 Vuşlat-ı bezm-i nigâr olmağlığa gayretdeyim
 Kuvvet-i kalb-i perîşânım ile zahmetdeyim
 Ferş olup rûy-ı siyâhımla der-i hâcetdeyim
 Ne yarar Allâh'a kârım var ne ḥod şan'atdayım
 Ne olup sâbit-kadem râhıñda bir ḥidmetdeyim
 Ma'rifet kesb eylemeklikden beri ḥilkatdeyim
 Ben de bilmem hâşılı bir başkaca ḥâletdeyim
 Dûzağ-ı firkatde koyma yandım îmânım 'Alî
 Kevseriñ sâkîsisin kandır beni cânım 'Alî

³⁸ “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

- 4 Eyledim teslîm saña her bir umûrum ey velî
Her dü ‘âlem içre sensin evliyâlar ekmeli
Bâğ-ı ‘aşkıñ haq haqîkat gül-bünü vü bülbüli
‘Âşkıñ cânı ki cânân gülşeni vü sünbüli
Çok şükür oldu bu gönüm hüsni ü ‘aşkıñ mâ’ili
Her ne varım var ise sendendir [ol] ve’l-hâşılı
Kâse-lîs-i ehl-i beytim gayrıñ olmam sâ’ili
Sâlikânıñ çün seniñle fetḥ olur her müşkili
İktidâ eder saña bu rehde ‘abdiñ kâmili
Kıl dil-i vîrânemi luṭfuñla rahmet vâsılı
Dûzaḥ-ı firḳatde koyma yandım îmânım ‘Alî
Kevseriñ sâkîsisin kandır beni cânım ‘Alî

- 16b 5 Çün seniñ sânında geldi Şîr-i Yezdân *Hel* ‘atâ³⁹
Evvel âhir yâr-ı ğârıñdır Muhammed Muştafâ
Reh-nümâ-yı ‘âşık u ‘aşkıñ bu dînde evvelâ
Müstemendân zıkr ederler yâ ‘Aliyyü’l-Murtaẓâ
Şehr-i ‘ilmiñ bâb[ı] söylendi ‘ulüvvü’l-bâbihâ
*Lâ-fetâ*⁴⁰ dır kilik-i kudret menba‘-ı cûdû’s-seḥâ
Zümre-i dil-teşnelerdendir bu nâcîz yâr-ı mâ
Eyleme ihsân-ı bî-pâyânıña gel nâ-sezâ
Bağla zincîr-i cünûna **Misli**[y]i kân-ı ‘atâ
Yandı şabrım maḥşere dek kalmasın bu mâ-cerâ
Dûzaḥ-ı firḳatde koyma yandım îmânım ‘Alî
Kevseriñ sâkîsisin kandır beni cânım ‘Alî

26

[MÜSEMMEN]

- Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün*
1 Sâkiyâ şahbâya men lâyıq degilsem bir şu ver
Meyve-i feyzim ḥazân-ı bâd yıkdı ser-te-ser
Çeşme-i la’liñ müdâm gördükce dil bâde diler
Bâri şun tiryâk leblerden gide dilden keder
Gitmez ‘aynımdan ḥayâl-i verd-i rûyuñ ey püser
Şem‘a-i ḥasret yakıp kıldı beni bî-pâ vü ser
Mekteb-i ‘aşkda tufeylim göster ey ḥâce eser
Ma‘rifet kesb eylesin ‘uşşâk-ı seydâ ver haber

³⁹ “İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Toprakta süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi).” İnsan Sûresi’nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

⁴⁰ “Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed’in, Hz. Ali’ye armağan ettiği ve Hz. Ali’nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

- 2 Bî-mu'allim defteriñ yok bende idrâk etmege
Nîst kudret zerre dil âyînesin pâk etmege
Bî-Mesîhâ'ken olur mu câyım eflâk etmege
Er gerekdir biñ hicâbıñ perdesin çâk etmege
Câh-ı miñnetde ne mümkün dil tarabnâk etmege
Yalıñız kâbil mi remz-i mâ- 'arefnâk⁴¹ etmege
Mekteb-i 'aşkda tufeylim göster ey h'âce eşer
Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâk-ı şeydâ ver haber
- 17a 3 Nağd-i Loğmân-ı ilâhî nefh-i ihsân etmeden
Cân bulmaz mürde-diller bezm-i cânân etmeden
Pür-havâtır câyını 'aşk ile vîrân etmeden
Yek nazarda dil-siyâh pûşîd [ü] 'üryân etmeden
Âsitân-ı hâk üzre cân kurbân etmeden
Men 'aref⁴² sırrı bilinmez fark-ı 'irfân etmeden
Mekteb-i 'aşkda tufeylim göster ey h'âce eşer
Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâk-ı şeydâ ver haber
- 4 Nûş kılsam meclis-i vahdetde 'aşk peymânesin
Kevser-i la'liñle bilsem mest olan mestânesin
Etmişim îmân u ikrâr tâ ezel bir dânesin
Murğ-ı 'ankâ-yı nihân-ı mihrime bir lânesin
Nâşihânıñ diñlemem pendî uzun efsânesin
Rağm edip luţfuñla pür-nûr eyle dil kâşânesin
Mekteb-i 'aşkda tufeylim göster ey h'âce eşer
Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâk-ı şeydâ ver haber
- 5 Eyle **Misli**-i gedâyı bezmiñe ey meh qarîn
'Aynıma zerrece gelmez sensizin 'âlem hemîn
Ma'bed ü maşşûd-ı 'uşşâkânsın rûhü'l-emîn
Olmak ister dil hemîşe hidmetiñde hem-nişîn
Zîr-i pâyıñda sürünsün gerdveş cân-ı hazîn
Ey Süleymân-ı zamânım mûr-tegdir **Misli** îñ
Mekteb-i 'aşkda tufeylim göster ey h'âce eşer
Ma'rifet kesb eylesin 'uşşâk-ı şeydâ ver haber

27

TERKÎB-BEND

Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün
Fe 'ilün

- 1 Ser-i 'âşıklara bir tâc-ı ser-efrâz-ı civânsın
Bilemezler dil-i a'mâ seni tûtyâ-yı cihânsın
Kalbimiñ şehrine bi'llâhi Süleymân-ı zamânsın
Diyemem Yûsuf-ı Ken'ân yüzüne nûr-ı dehânsın

41

"Kendini bilen Rabb'ini bilir." anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

42

"Kendini bilen Rabb'ini bilir." anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

- 17b Seni Ya'kûb olan elbetde bilir genc-i nihânsın
Dil-i 'âşıklara hem Ka'be vü hem hûr-ı cinânsın
Heme 'Îşî nefesiñ sâlike cândır bi'llâh
Lebiniñ kevşer-i Hızır'ı câvidândır bi'llâh
- 2 Sereli meykedeye 'aşkıñ ile eski haşîr
Rûz [u] şeb şem'-i hayâliñle yanar beyt-i haqîr
Ne 'akıl var olalı zülf-i siyâhıñda esîr
Keremiñden ola yohsa dil ü kandil-i münîr
Beni cânımdan uşandırdı bu hicrân-ı kebîr
Gelir her demde meşakkatle şabâ bâd-ı seffîr
N'ola bir kerre nazar eyleseñ 'uşşâkına sâkî
Dü cihân içre bulurdum mesned-i devlet-i bâkî
- 3 Nigehiñ 'âşıkâ şayyâd-ı muhabbetde iken
Oldu mihrâb kemân-ebru 'ibâdetde iken
Jâle-i feyz nişâr eyle harâretde iken
Câna kıymaklığa gamzeñ bu cesâretde iken
Cezbe-i vech-i münevver dil[i] gâretde iken
Bu fakîriñ der-i hâkinde melâmetde iken
Şalmadıñ sâye-i lutfun serim üzre bir kez
Ne olur yâre-i pinhânıma çâre bir kez
- 4 Şalınıp pîş-i nigâhımda şafâlar versin
Dest-i ihsânıñ ile halka nevâlar versin
Sâlik-i gam-zede-i kalbe ziyâlar versin
Hâşılı rahm ederek zevk-i beâlar versin
Haste-i 'aşka gelip n'ola devâlar versin
Gonca-i la'liñ ile neşv [ü] nemâlar versin
Yine mecz ola bu şehr-i vücudum yanar oldu
Mey ü şahbâ-yı derûnum yine hûn-ı ciger oldu
- 5 N'ola bir kerrecik etseñ bu dil-i **Misli**'yi şâd
Keremiñ genc[i] zevâl mi bulur ey 'âli-nijâd
Olalı mihriniñ âşuftesi ey şeyh Reşâd
Çekilir çille degildir bu kadar hasret-i bâd
Beni rüsvâ-yı cihân eylediñ âhir ber-bâd
Âteş-i sûz-ı derûnum olur her şebde ziyâd
N'ola kâr etse figânım saña dil-ber bi'llâh
Olur idim kerem-i mazhar-ı Haydar bi'llâh
- 18a

28

[TESDÎS]

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Ey perî-peyker nigârım bî-riyâ sevdim seni
Etdim ikrâr etmem inkâr nev-edâ sevdim seni
Terk-i ser mümkün rehiñde kıl vefâ sevdim seni

Yok hilâfım nâzenînim bi'llahi sevdim seni
Fârîğ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilik-i kazâ sevdim seni

2 Yâreme merhem heme la'l-i güher-bârıñdadır
 Rûz [u] şeb ârzû-yı vaşlıñ göñlüm efkârıñdadır
 Hâşılı cây-ı penâhım zülfün esrârıñdadır
 Baht-ı hürşîdim ziyâsı verd-i ruhsârıñdadır
Fârîğ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilik-i kazâ sevdim seni

3 Külli sensin cümle 'âlem bir yañadır doğrusu
 Rîş-i kalbe rû'yetiñ 'ayn-ı şifâdır doğrusu
 Gevher-i yektâ-yı 'aşkıñ bî-riyâdır doğrusu
 Feyzine müstağrak oldum kıl sezâdır doğrusu
Fârîğ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilik-i kazâ sevdim seni

4 Ten yakıp tâb-ı ruhuñla derdnâk olsam yine
 Tîr-i müjgânıñla cânâ şine-çâk olsam yine
 Câm-ı la'liñ bi-hûşu vü âh u nâk olsam yine
 Şem'ine karşı yanıp men sûznâk olsam yine
Fârîğ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilik-i kazâ sevdim seni

18b 5 **Misli**'yi Mecnûn-ı devrân etdiren Tûr'uñ şehâ
 Turra-i Leylâ ne hâcet beste kılmak kalb-i mâ
 Âteş-i sûz-ı firâkıñ gelmede her şeb baña
 Münkîrânıñ cânı yanmakda hasedle dâ'imâ
Fârîğ olmam eyleseñ yüz biñ cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilik-i kazâ sevdim seni

29

[TESDÎS]

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
 1 Feyz-yâb olmağsa gerçekten derûnuñda emel
 Evvelî bâb-ı Rızâ'da kâ'im ol etme cedel
 Merd-i kâmil destini tut ermeden saña ecel
 'Âkil iseñ tut sözüm gayrı yere uzatma el
Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ mağal
Sür yüzüñ dergâh-ı hâk-i Hazret-i Monlâ'ya gel

- 2 Bakma türlü türlü nefsiñ teşviş [ü] igvâsına
Gel karış şâhib-başar ol vahdetiñ deryâsına
Sen Mesîhî-zât iken düşme diviñ sevdâsına
Vuşlat-ı yâr ol ‘azîzim bak kad-i bâlâsına
Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ maḥal
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel
- 3 Vâşıl-ı Ḥak'sa murâdıñ şâh-ı ‘aşka bende ol
Terk edip bâd-ı hevâyı cân ile efgende ol
Miḥneti zevk eyleyip âsûde [vü] ferḥunde ol
Geç tekebbürden gubârveş ehl-i dil pâyinde ol
Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ maḥal
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel
- 4 Gel ḥuzûr-ı evliyâda geç kamudan ḥidmet et
Râḥatı şalb eyle rûz u şeb cefâyı ‘âdet et
Ḥâk olup şâhib-dilânlar meclisinde şohbet et
Sîrete meyl eyle gayrı şûretinden nefret et
19a *Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ maḥal*
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel
- 5 Taşradan kes pâyıñı koy şehr-i ‘aşka bir kadem
Mest-i câm-ı vahdet ol tâ olasin ‘âlî-himem
Bir gün evvel ola gör gel lâyıḳ-ı bezm-i şanem
Fâ'ide gördüñ mü geçdi bâd-ı ‘ömrüñ bunca dem
Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ maḥal
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel
- 6 Cân ise maṭlab eger cûlar gibi ol pây-mâl
Bî-varaḳ hem bî-mu‘allim keşf ola saña bu ḥâl
Cân nişâr et kûy-ı yâri bulmağa aç perr ü bâl
Gitmege râh-ı Ḥudâ'ya yalnız emr-i muḥal
Nûr-ı Zâtu'llâh'a kalbiñ olmak isterseñ maḥal
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel
- 7 Vâhid-i ferd olmak isterseñ şahîḥen ‘âşık ol
Dök sirişkin kûy-ı yârda şâh-ı ‘aşka lâyıḳ ol
Mişliyâ gel sen de ikrâr-ı Şemis'de şâdık ol
‘Aşḳda Mecnûn ile Ferhâd'a yolunda fâ'ik ol
Nûr-ı Zâtu'llâha kalbiñ olmak isterseñ maḥal
Sûr yüzüñ dergâh-ı ḥâk-i Ḥazret-i Monlâ'ya gel

30

[TESDÎS]

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Hep ḥurûfuñ haberi noktada gizli bânıñ
Kulu ol mürşid-i ‘aşkıñ ola feth-i bâbıñ

Dâmen-i ‘aşk[1] bırakma ola âsân kâmiñ
 Cân nişâr et bu yola kurb-ı Hudâ'dır câyiñ
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nıñ

- 19b** 2 Hânkâhında şadâkatde bulun et hidmet
 Der-i yoklukda muķm ol ere dest-i himmet
 Ğayra bakma reh-i ‘aşkıñda bulursun ni‘met
 Bundan özge dü cihânda ki olamaz devlet
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nıñ
- 3 Sen de vâķıf olayım dirseñ eger esrâra
 Aç gözün münkir-i ‘aşk olma şakın ikrâra
 Aldanıp verme göñül teşvişe-i aĝyâra
 Ger şahîh maķşadıñ ermeklik ise dildâra
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nıñ
- 4 Gözle âdâb-ı sülûku reh-i nefse gitme
 Mûr-teĝ ol saña kemlik edene sen etme
 Seni el incidir ise onu sen incitme
 Bir ĝün evvel tuta ĝör yâr etegin fevt etme
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nıñ
- 5 Varlıĝıñdan şoyunup ‘aşk yoluna ikrâr ver
 Maħrem olmaķlıĝa esrâr-ı Hudâ'ya ser ver
 Tâbveş her dü cihâna nefesiñden fer ver
 Gel haķîkatde şalın ‘aşk ile tâze ter ver
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nıñ
- 6 Olayım dirseñ eger zâhir ü bâtın bînâ
 Mürşid-i ‘aşk sitânında bulun bul kîmyâ
 Kayd-ı cûduñ bıraĝıp düş yola Mecnûnâsâ
 Her nefes ola zebânıñda Muħammed Monlâ
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nıñ
- 20a** 7 Âsitânıñda karâr-ĝir olalıdan **Misli**
 Oldu âĝâh nice yüzden ki giderdi cehli
 Şâhib-i ehl-i dilânı ķomayıp bul vaşlı
 Birtaķım lâf-ı ĝüzâfiñ yokdur aşlı faşlı
Dü cihânda eger altın ola dirseñ nâmuñ
Sikkesi altına gir Hazret-i Mevlânâ'nıñ

31

[TESDÎS]

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Hâzret-i Monlâ-yı Rûm'ün kemteri
 Evvelâ 'aşkıñ oldum mazharı
 Sîne-i 'ârifde buldum gevheri
 Hûn ile âlûde göñlüm defteri
Râh-ı 'aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

- 2 Beste kıldım göñlü zülf ü hâline
 Kimse vâkıf olmamış ahvâline
 Cân şatarlar gûş kıl dil âline
 Hiç bakılmaz 'âşkıñ pâ-mâline
Râh-ı 'aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

- 3 Herkes olmaz sırr-ı 'aşkıñ mahremi
 Hiç tükenmez ye's ü hicri mâtemi
 Biñ kazâya da'vet eyler her demi
 Tîg-i gâmdır rîş-i cânâ merhemi
Râh-ı 'aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

20b

- 4 Şâh-ı 'aşkıñ hâdden efzûn bendesi
 Ya nice ben olmayım efgendesi
 Olurum her vech ile ferhundesı
 Şubha dek bülbül gibi nâlendesi
Râh-ı 'aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

- 5 Söyleyim 'aşkıñ saña divânını
 Gûş kıl Ya'kûb nebî ahzânını
 Zindana habs eyledi Ken'ân'ını
 Görmediñ mi Kerbelâ destânını
Râh-ı 'aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

- 6 Dâ'imâ yaş dökmek olmuş 'âdeti
 'Âşkıñ başıyla oynar vuşlatı
 Câna iksîr-i mu'azzam şerbeti
 Halka rüsvâ eylemekdir ülfeti
Râh-ı 'aşkı şanma gâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

- 7 Gördü **Misli** Tûr-ı istignâsını
 Dest-i kâminden içip şahbâsını

Eylesin handân Hudâ a‘dâsını
 Müdde‘îye verdi hep ferdâsını
Râh-ı ‘aşkı şanma ğâfil serseri
Belki kemter nesnedir vermek seri

32

MÜSEDDES

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 21a 1 Çünkü ‘âşkısn reh-i hûn-hûâra incinmek niçin
 Murgusun bâğ-ı gamıñ gülzâra incinmek niçin
 Râz-ı pinhânıñ bilinmez zâra incinmek niçin
 Bî-naşîb kaldıñ ise devvâra incinmek niçin
 Tâli‘iñden ağla ey dil yâre incinmek niçin
 Yâr meyl etmez saña ağıyâra incinmek niçin
- 2 ‘Âşıkânıñ istemez hemvâre şâdân eylemek
 Zevkdir bu kisve-i ‘unşurda nâlân eylemek
 Neş’e bulmağdan kinâye kalbi vîrân eylemek
 Demmezin ğayrı nice demdir perîşân eylemek
 Tâli‘iñden ağla ey dil yâre incinmek niçin
 Yâr meyl etmez saña ağıyâra incinmek niçin
- 3 Kim ki vardır bâğ-ı ‘âlemde hemîşe şâd olur
 Herkesiñ hâlince derdi gün-be-gün müjdâd olur
 Kimi Ferhâd ‘aşk-ı Şîrîn’de kimi Bihzâd olur
 Nâ-murâd olmuş iken kimi şeh-i dâmâd olur
 Tâli‘iñden ağla ey dil yâre incinmek niçin
 Yâr meyl etmez saña ağıyâra incinmek niçin
- 4 Böyledir âyîn[i] çarhıñ tâ ezelden vâkıf ol
 Zümre-i ‘irfân iseñ ‘aşk Ka‘be’sinde ‘âkif ol
 Nâzik ol ehl-i niyâz ol ‘âdet üzre nâzif ol
 Ki ricâlar eyle gâhî şem‘-i hüsne vâşif ol
 Tâli‘iñden ağla ey dil yâre incinmek niçin
 Yâr meyl etmez saña ağıyâra incinmek niçin
- 5 Hem çü **Misli** döndü ikbâl râh-ı idbâr üzredir
 Nağs-perverdir zamâne cümle bu kâr üzredir
 Ehl-i derdiñ şanma derdi şimdi tîmâr üzredir
 Baht-ı nâ-sâzıñ seniñ dañi bu pergâr üzredir
 Tâli‘iñden ağla ey dil yâre incinmek niçin
 Yâr meyl etmez saña ağıyâra incinmek niçin

33

[TERKÎB-BEND]

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Var mıdır râh-ı muhabbetde fedâ nev-reste yâr
 Pertev-i aşlıyla dil-i ağıâr etdiñ kâmkâr
 21b Ey dirîğ şandım ki mihriñde hemîşe üstüvâr
 Halk içinde şermsâr etdiñ beni ey gül-‘izâr
 Terk-i ‘âşık şânıña lâyıq görölmezdi nigâr
 İnfişâliñden bu dil bir lahza olmaz ğam-güsâr
 Tîr-i ‘âşık râst gelir elbetde bir gün bî-şümâr
 Bâ-huşûs ağıâr-ı bed-rûy-ı siyâhıñdır bu kâr
 Saña ‘âşık biñ ise şeydâ-yı ‘aşka şad hezâr
 Yazayım sîne kitâbında bulunsun der-kenâr
 Añladım mâhiyyetin bir nebzesin ey meh biraz
 Keselim aydın ‘abâsı olmasın hâmem dırâz
- 2 Dil ne mümkün eylesin ‘âlemde bir dem irtikâ
 Olmamağ handân kısmetdir ezelden bî-riyâ
 Tâli‘-i hürşîd mi etdi sipihri ihtifâ
 Kilk-i kudret böyle yok tîr-i kazâya intihâ
 Her cefâ vü cevre etmek lâzım elbet iktidâ
 Fehm-i kün ahvâl-i ‘uşşâkân kalbiñde şehâ
 Hâl-i menfûriyyetinden ihtirâz düşmez saña
 Her hatâ-yı ‘âşıkı ‘ayn-ı sevâb bil kıl vefâ
 Aldanıp ağıâra buğz etmek düşer mi şânıña
 Kesb-i ‘irfân eyleyip gel âşinâ ol bul ziyâ
 Böyledir âdâb-ı Mevlâ-yı Rumî evvel Reşâd
 Goncasın bâğ-ı hakîkatde timâr ol hem küşâd
- 3 Lâyık-ı şem‘-i muhabbet mi olur ey gonca-ter
 ‘Âşık [u] ma‘şûk beyninde bula ağıâr safer
 Muşhaf-ı hüsnü ne bilsin münkirândır kör ü ker
 Hubb-ı ebnâ-yı derûna ey begim verme keder
 Ehl-i derdiñ kalbin işkest etmege eyle hâzer
 Yâr-i bî-hem-tâ ile leyl ü nehâr eyle sefer
 Dil-nüvâz ol feyz-i Mevlânâ‘ya ‘arķ ol ser-te-ser
 Böyledir ahvâl-i ‘âlem nîk ü bed eyler güzêr
 Başı üzre herkesiñ devrânı bir gûne döner
 Devr-i Âdem‘den beri hâlâ neler olmuş neler
 Pây-mâl ol kalb-i âgehlerle eyle ülfeti
 22a Çâk kıl şûret hicâbın göresin tâ sîreti
- 4 Cân verip şâhib-dilâna bul hayât-ı câvidân
 Dü cihânda hem mu‘în olsun saña hem müste‘ân
 Bâd-ı ‘aşkla varlığıñ bulsun fenâ ey nev-civân
 İmtihân-ı gayrıdan geç eyle nefsin imtiñân
 Sa‘y kıl kurb-ı Hudâ‘ya açıla genc-i nihân

Olasın câ-rûb-keş-i dergâh-ı feyz-i hâşiyân
 Mûrveş râh-ı erenlerde hemîşe reh-revân
 Hâtem-i ‘aşkı bulup sen ol Süleymân-ı zamân
 Şâh-bâzım ‘âşık-ı şâdıklara budur nişân
 Kâl‘a-i eş‘ârımı feth eyleyendir şâdmân
 Eylerim tâ haşre dek bu tarz ile lâf u güzâf
 Sâye-i Monlâ-yı Rûmî‘de olaldan *lâ-tehâf*⁴³

- 5 Etme hâricden tekellüm bulmak isterseñ vişâl
 Eyleme efsâne sözlerle a **Misli** kıl ü kâl
 Cüst [ü] cû et kûy-ı yâri eyle gel andan su‘âl
 Söylesin dünyâ vü mâ-fihâda her şahib-kemâl
 Her kelâmı etme tahrîr el verir ol gayr[ı] lâl
 Bâğ-ı dildârdan yaña şimdengeri aç perr ü bâl
 Destîne elbet geçer ammâ geçermiş sîn ü sâl
 Bu cihânda bulması şâdık muhib emr-i muhâl
 Takvîyet ver bulsun artık ülfet-i şûrî zevâl
 ‘Âlem içre cümle nâsıñ iltifât[ı] mekr ü âl
 Ey gönül gel uşlan artık el verir bî-kârlığıñ
 Geç göçüñden ver fenâya elde cümle varlığıñ

34

RAMAZÂNİYYE

Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilün

- 1 Şâdmân etdi dil-i zâr[ı] hilâl-i Ramazân
 Garğ-ı nûr oldu tulû‘unda bu şeb kevn ü mekân
- 22b 2 Eyleyip zâtını işbât şeşenbe gecesi
 Şandılar nefha-i İsrâfîl o dem oldu ‘ayân
- 3 Zeyn olup arz u semâ şu‘le-i teşrîf ile
 Buldu şıbyân-ı zamân cümle halâyık yeñi cân
- 4 Cân ile oldu meserretle şeref-yâb cümle
 Kalmadı şükrün edâ etmedik hîç nükteverân
- 5 Tâb u fer verdi heme ehl-i dilânıñ tenine
 Giyinip câm-ı sıyâm mâh-ı mübârek Ramazân
- 6 Şehr-i iklim-i Mısır‘da Hasaneyn ravzasına
 Doldu ferdâsı günü şâf-be-şaf mes‘ele-h‘ân

⁴³ “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31...) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa’ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa’ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçır. Allah da O’na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

- 7 Ehl-i tevhîde gelip feyz-i dil-ârâm nihân
Gâh ‘aşk[1] geh[i] hüzün geh[i] diñlerdi Qur’ân
- 8 Yana pervâne gönül kandil-i rahşân yerine
Belki düşmez idi şükrâne bu nakdîne-i cân
- 9 Bu makâm-ı Hasaneyn Ka‘be-i şânî ne gümân
Cem‘-i ervâh-ı kudüs bahş olur hem rûh-ı revân
- 10 Cümlesinden birisi olmadayım feyzine garķ
Etmede ‘aşk-ı Hudâ beyt-i dilimde cereyân
- 11 Çok çalışdım ki kaşâ’id-gu olam evvelde
Hâşılı oldu müyesser o makâm içre zebân
- 23a** 12 Revnak-ı ‘aşk verip bahş-ı şafâ rûha hayât
Yerlere geçdi vücûdu yine fışk [u] hezeyân
- 13 Erişip dîde-i Ya‘kûb’a pirâhen-i Yûsuf
Rûşen-i dîde olup oldu hacîl melekiyân
- 14 Tutdu âfâķ[1] ziyâsı ne zulüm kaldı ne dûd
Birtakım ehl-i dâlâl gönüne düşdü helecân
- 15 Kapanıp ‘ayn-ı ‘adû oldu küşâd çeşm-i derûn
Serilip rahmet-i Hâķ nûruna dalmaķda cihân
- 16 Ser-te-ser kandil-i rahşânla minârât donanıp
Eyledi şa‘şa‘ası arz u semâda leme‘ân
- 17 Yoğ iken habbe-i pür-vâhidesi pek çoğunuñ
Hâne-i ehl-i fakîre bereket doldu hemân
- 18 Rûh-ı Monlâ’dan erer **Misli**’ye bu nazm-ı latîf
‘Avn-i Hâķ erdire her sâlikî maķşûda hemân
- 20 Merhabâ on bir ayıñ serveri ey mâh-ı şıyâm
Oldu cârî dil-i ‘uşşâķda bu feyz-i revân

35

[TEŞMÎN]

Müfte ‘ilün / Müfte ‘ilün / Fâ ‘ilün

- 1 Gör dilimi beste kılan âgehi
Cây-ı penâh eyledim ol dergehi
Bir şeb idi gördüm onu nâgehî
Revzen-i dilden ararım ol mehi

- 23b** *Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî*
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî⁴⁴
- 2 *Kurdu gönül âteş içinde binâ*
Pûte-i 'aşk içre bulup kîmyâ
N'olduğumu pek bilemem bî-riyâ
'Akl u fikrim bir yaña ben [bir] yaña
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 3 *Cûş ederim tâ-be-seher eşk ile*
Nâlelerim perdesidir sünbûle
Bendeyim cân[ım] ile î mân ile
Haşr olayım tâ ki o sultân ile
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 4 *Tâb-ı ruh-ı şem'ine pervâneym*
Bülbül-i nâlân-keş-i dîvâneym
Zülf-i perîşânına bir şâneym
Âteş-i 'aşkına hemîn lâneyim
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 5 *Şubha degin etdi nevâkârımı*
Gûşuna bir kez komadı zârımı
Yağmaladı elde olan varımı
Vermişim ol şâha ben ikrârımı
24a *Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî*
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî

⁴⁴ Âh! Aşkın elinden ve onun hâllerinden
 Âh! Yüreğimi yakan yandıran hararetinden
 Ki nazar etmezim senden gayrı güzele
 Andolsun! Allah'a ve onun âyetlerine (Mevlânâ)

- 6 Çeşmimi nemnâk ederek intizâr
Bağrımı hûn eyledi encâm-ı târ
Koymadı destimde be-cüz' ihtiyâr
Ya nice ben olmayayım gam-güsâr
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 7 Mısr-ı vücûdum olalı iftirâk
Eşk-i dü çeşmim Nil eder iştiyâk
Aç gözünü hüsn-i Züleyhâ'ya bak
Yûsuf-ı ma'niyle edip ittifâk
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 8 Çâh-ı muhabbet olalı meskenim
Dûzağ-ı nîrâna döner her yanım
Ten ola germ-âbe gönül külhanım
Pîrehenim oldu bu âteş benim
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 24b 9 Kûşe-i hasretde olup ser-be-ceyb
Minber-i 'uşşâkda oldum haîb
Derd-i derûnum bilemez her tabîb
Çâre yine yârdan olur 'an-çarîb
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 10 'Aşk-ı şererdir sözümüñ nüktesi
Pister-i 'arzûda yatar hastesi
Bâğ-ı hakîkiñ gül-i nev-restesi
Oldu cihân kâkülünüñ bestesi
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî

- 11 Peyk-i şabâ yâre ilet defterim
Kimseye fâş eylemezem ol derim
Vermezem ağıyâra nihân gevherim
Hûn-ı cigerle doludur sâğarım
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahırağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 12 Verdim ise sâkiye bir 'arz-ı hâl
Eylemedi derd-i nihânım su'âl
Hâl-i dilim şerhîni emr-i muhâl
Ben kim ile eyleyeyim hasb-i hâl
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahırağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazara'l- 'aynü illâ gayriküm
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî
- 25a
- 13 **Misli**-i bî-çâre gelip dâ'imâ
Câm-ı feyz cur'asın[1] eyler ricâ
Gayrı kapıya edemez ilticâ
Zâhiri vü bâtını vü intihâ
Âh mine'l- 'aşkı ve hâlâtihî
Ahırağa kalbî bi-harârâtihi
Mâ nazaru'l- 'ayni ilâ gayr kim
Aksam-ı bi'llâh ve âyâtihî

36

MUHAMMES

- Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün*
- 1 Sitti Zeyneb mevlidi 'uşşâk[1] etdi kâm-yâb
Halka halka oldular ehl-i tarîkat verdi tâb
Oldu icrâ âyin-i Monlâ-yı Rûmî bî-hicâb
Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥesâb
- 2 Cümle aşhâb-ı tarîkat kıldı icrâ-yı kemâl
Mevlevî'ler açdılar ol zâta karşı perr ü bâl
Feyz-yâb oldu o şebde nice nice ehl-i hâl
Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥesâb
- 3 Evliyâu'llâha ervâḥ cümlesi hep erdiler
Cân u dilden sâlik-i 'aşkıñ gubârın sildiler
Herkesiñ hazmı kadar şahbâ-yı 'aşkı şundular
Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥesâb

- 4 Çıkdı âfâka şadâ-yı ism-i Hû cevân edip
Mest-i câm-ı vahdet oldum 'işret-i 'irfân edip
Nev-muhammes söyledim tâ şubha dek nâlân edip
Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥesâb
- 25b 5 'Âcizim şükründe Mısr'ın oldu kalbim irtikâ
Misliyâ hâkiñde buldum şad hezârân kîmyâ
Kilkimi gûyâ ede feyz-i erenler dâ'imâ
Bağrım etdi muṭribiñ nağmât-ı cân-sûzu kebâb
Şâdmân oldu gürûh-ı ehl-i 'uşşâk bî-ḥesâb

37

**TAHMÎS-İ ĞAZEL-İ ESRÂR DEDE EL-MEŞHÛR-İ ŞÂḤİBÛ'D-
DÎVÂN KÜDDİSE SIRRAHU'L-'AZÎZ**

- Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün*
- 1 'Âşıklarıña vuşlat-ı envârı unutma
Allâh için olsun dil-i bî-zârı unutma
Mihrin meyile sâlik-i hûn-h'ârı unutma
'Azm-i sefer etdiñ dil-i nâ-çârı unutma
Gitdiñ güzel ammâ bu dil-efgârı unutma
- 2 Lâyık mı bırakmak beni hicriñle belâda
Ümmîd-i dili gül gibi gel eyle küşâde
Maḥmûr-ı gamım la'l-i lebiñ şun n'ola bâde
Gâhice uyandıkça şebistân-ı şafâda
Şol gece olan şöḥbet-i hemvârı unutma
- 3 Lâyık mı ki âzürdeligiñ ehl-i niyâza
Luṭf eyle kerem kıl güzelim başlama nâza
Dil nâle eder şubha degin beñzedi sâza
Vardıkça şeker-h'âba girip pister-i nâza
Ne zehir içir dîde-i bîdârı unutma
- 4 Ol bâğ-ı ḥaḳîkatde pesendim mey-i gül-reng
'Uşşâka lebiñ zülf-i kemendim mey-i gül-reng
Hep hûn-ı ciger-nûşum efendim mey-i gül-reng
Nûş eylediğiñ demler efendim mey-i gül-reng
Bu mest-i zehir-nûş u elem-h'ârı unutma
- 5 Efgân ile geçdi şeb-i ḥurşîd [ü] kamerler
Bir kerre vişâl luṭufu olmaz mı haberler
Çeşmim yaşıla jâlelenir berk-i fecerler
Kâküllerini şâneye çekdikce şehirler
Yâdiña getir kalb-i giriftârı unutma

- 26a 6 Sevdâlara dūş etdi beni zülf-i siyâhıñ
Şahrâda koyup ‘âşık[ı] nâz oldu penâhıñ
Senden de degildir bu revîş baht-ı siyâhıñ
Âyîne de gördükce kaçan hasta-nigâhıñ
Lutf eyle tabîbâ men-i bîmârı unutma
- 7 Meh-tâb-ı cebîniñ şeb-i müştâkı dilimde
Sürh-i ruḥunuñ âteş-i ‘uşşâkı dilimde
Tâ bezm-i elest ‘ahdi vü mîşâkı dilimde
Aḥvâlimi yazdım bütûn evrâkı dilimde
Destiñdeki mecmû ‘a-i nâ-çârı unutma
- 8 Hîç yok mu mürüvvet ‘acabâ dil-ber-i ra‘nâ
Ḥûn oldu gönül ḥasret ile lâne-i ḥamrâ
Tâkat mı gelir cân mı dayanır bu ne cânâ
Ben şabr edeyim derd ü ğam-ı hecriñe ammâ
Sen de güzelim etdiğîñ ikrârı unutma
- 9 Bilmem ki ne sûz ile dil-i zârımı yakdıñ
Kâkülleriniñ silsilesin boynuma takdıñ
El bağı deriñde dururum ğayrıya bakdıñ
Ağlatmayacağdıñ yola bakdırmayacağdıñ
Ol va ‘de-i tekrâr-be-tekrârı unutma
- 10 Feryâdımı her şebde bu gülşende bilirsin
Rûsvâ-yı cihân olduğum ‘aşkıñda bilirsin
Giryân u perîşân beni kûyuñda bilirsin
Hicrânıñ ile çekdigimi sen de bilirsin
Her vech ile didâra sezâvârı unutma
- 11 Yok ğayrıya kaşd-ı nıgehim sensin efendim
Dûr etme kapıñdan beni ey zülf[ü] kemendim
Misli saña bir bendedürür şâh-levendim
Yok tâkati hicrânıña lutf eyle efendim
Dil-ḥasta-i ‘aşkıñ olan Esrâr’ı unutma

38

**TAHMÎS-İ ĞAZEL-İ DERVÎŞ ŞABRÎ EL-MEŞHÛR-I ŞÂHİBÜ'D-
DÎVÂN KÜDDİSE SIRRAHU**

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün
- 26b 1 Men âh çekmez idim ‘uşşâkıña meydânıñ olsaydı
Giderir bulma mümkün mü ‘aceb iḥsânıñ olsaydı
Fedâdır râh-ı ‘aşkıñda serim [de] yanıñ olsaydı
Ne ağlardım gözüm yaşın silen dâmânıñ olsaydı
Ne ğam yerdim ser-i zülfüñde dil mihmânıñ olsaydı

- 2 Verâ-yı perdeyi bilseñ eder idiñ sükûn ey dil
 Kazâyâ râzı ol olma hemîşe ser-nigûn ey dil
 Gam-ı gerdûna incinme ki ol eylene gün ey dil
O mest-i fîne-cûya râst gelseydiñ o gün ey dil
Elinden kurtulur muyduñ eger biñ cânıñ olsaydı
- 3 Muhabbet kâsesin doldur mey-i ‘aşk ile mâl-â-mâl
 Döne idbârı gerdûnuñ ola hem-sâye-i ikbâl
 Geçer bir gün gibi kervân-ı ‘ömrüñ kaflesi fi'l-hâl
Şabâ erdikce şem ‘-i bezme olmazdıñ perişân-hâl
Seniñ pervâne kibrît-i dil-i sûzânıñ olsaydı
- 4 Kavî berkit o şâh-ı ‘aşka ikrârı gönülümden
 Muşaykal eyle hemvâre çıkar jengârı gönülümden
 Şakın yer bulmaya cânâ hevâ şarşarı gönülümden
Çıkardıñ ey gam-ı hâtır-nişîn-i yârî gönülümden
Derûn-ı dil gibi bir kûşe-i vîrânıñ olsaydı
- 5 Hemîşe şofra-i sâz ol a **Misli** olma gel cimri
 Reh-i dildâra sa‘y eyle amân olmayasın cebrî
 Sözüme diñler iseñ ey dil dehâna alma hîç mekri
Yine genc-i vişâl-i yâr açılmazdı saña Şabrî
Eger cismiñde her bir mû ‘azîmet-î âniñ olsaydı

39

TAHMÎS-İ GAZEL-İ MÛMA İLEYH

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Vişâliñ bezmine h‘âhiş hemîn rıtl-ı girân oldu
 Saña dil verdiğim halk-ı derûna râyegân oldu
 Bilirim meclis-i âgyârda sehv-i lisân oldu
Meded sâkî vücûdum râh-ı gamda nâ-tüvân oldu
Gubâr-ı tevbe dâmân-ı dile kûh-i girân oldu
- 27a 2 Bu cürmüm eyle pûşîde çıkar hâtırdan evhâmı
 Şikest oldu bugünler ‘âşıkıñ şabr ile ârâmı
 Bu tahmîs ‘afvıña mağrûr ile kayd oldu encâmı
Şıkıldım hasret-i meyden tehî olsun getir câmu
Misâl-i dâne-i engûr çeşmim nem-çekân oldu
- 3 Kabûl eyle niyâz-ı ‘âşık-ı fermân-beri lutf et
 Sitânıñdan ayırma dilsitânım çâkeri lutf et
 Sipihriñ yandı kahıryla⁴⁵ salık-i serseri lutf et
Yetişdir şîr-i pistân-ı rez-i feyz-âveri lutf et
Ki mehd-i guşşada tıfl-ı diliñ kârı figân oldu

45

Bu kelimededen sonra fazladan bir “ki” eki vardır.

- 4 Efendim hasretiñle olmuşum cân ile dil-rîşîñ
Yedim çekmem şabırdan sen de rahm eyle bırak nîşîñ
Gubârveş isterim olmak hemîşe pâ-yı der-pîşîñ
Şitâb etsin mey-âver nısfı kaldı şîşe-i 'ayşîñ
Meded erbâb-ı meclis bîm-i cândan nîmcân oldu
- 5 Bulundu feth eder şâhib-dilân müşkillere sâkî
Yanıp pervâne mahv oldu elem bülbüllere sâkî
Naşîhat kıl şabâya dökmesin kâküllere sâkî
Yine feyz ü feraḥ bir yerden erdi dillere sâkî
Yetiştirdi 'araḳla bâdeyi himmet-resân oldu
- 6 Nigâh-ı merd-i Allâh'ın kulûb[u] zîb ü fer etdi
Akıp iksîr-i güftârı ne hâş kâna eşer etdi
Velâkin derd-i pinhânım be-gâyetle beter etdi
Hevâ-yı rûḥ-ı Cem rindâna bezl-i sîm ü zer etdi
Yine sermâye-i keyf-i dü bâlâ der-miyân oldu
- 7 Açılmaz **Misli**yâ nâ-puḥteler içre bile tab'ım
Göñül 'anḳâ-yı meşreb düşemez âb-ı gile tab'ım
Kuyûdât-ı 'anâsır cümlesin ister sile tab'ım
Yine Şabrî ḥurûş-ı ma 'ni-i rengîn ile tab'ım
Sarây-ı nazma hem fevvâre-i şahbâ-feşân oldu

40

TAHMÎS-İ ĞAZEL-İ FUZÛLÎ EL-MEŞHÛR-I ŞÂḤİBÜ'D-DÎVÂN
ḲUDDÎSE SIRRAHU

- Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün*
- 27b 1 Bende bugünlerde 'aşkıñ âteş-i efrâdı var
Bî-menendim şanma senden gayrı bir dil-şâdı var
Mihriñi nakş etmege her dem diliñ Bihzâd'ı var
Bende Mecnûn'dan füzûn 'âşıklık isti 'dâdı var
'Âşık-ı şâdık benim Mecnûn'uñ ancaḳ adı var
- 2 Sensin ey meh bâ'is-i 'aşkıñ icâd-ı aḳdemi
Geçmesin sensiz efendim 'ömrümüñ hîçbir demi
Cevriñ eglencem firâkıñ oldu derdim mahremi
N'ola ḳan dökmeḳde mâhir olsa çeşmim merdümü
Nutfe-i Ḳâbil'dür ü ḡamzeñ gibi üstâdı var
- 3 Baḡrım oldu iftirâḳ-ı hasretiñle ḡarḳ-ı ḥûn
Yandı sâmânım efendim cismimi kıldı zebûn
İştîyâkıñ cânıma kâr eyledi ḥadden füzûn
Ḳıl tefâḥür kim seniñ hem vâr men tek 'âşıkıñ
Leyli'niñ Mecnûn'u Şîrîn'iñ eger Ferhâd'ı var

- 4 Düşmüşüm âh bir ‘aceb derd-i nihân-ı müşkile
Etmezem şerh u beyânı münkirân u gâfile
Bağladım her bir umûrum şâh-ı ‘aşka cân ile
Ehl-i temkînim beni beñzetme ey gül bûlbûle
Derde yok şabrı onuñ her lahza biñ feryâdı var
- 5 Ehl-i haq görse bu nazmım harfini irşâd olur
Âşinâ-yı Haq olanlar hurrem [ü] dil-şâd olur
Münkirânıñ olsa manzûru eger nâ-şâd olur
Öyle bed-hâlim ki ahvâlim görende şâd olur
Her kimiñ kim devr cevrenden dil-i nâ-şâdı var
- 6 Dağ-ı bâb etmekden ayrılma huzûr-ı Haq’da
Tâk-ı ebrû-yı nigârı tahrir et evrâkda
Günde biñ bir türlü gevher kilkiñe konmakda
Gezme ey gönüm kuşu gâfil fezâ-yı ‘aşkda
Kim bu şahrânıñ güzer-gehlerde çok şayyâdı var
- 7 **Misli**’ye nâşih olurlar özünü bilmez cuhûl
‘Aşk ile var oldu ‘âlemde onu bilmez ‘ukûl
28a Kerbelâ-yı ‘aşkda ser vermekde olmaz dil melûl
Ey Fuzûlî ‘aşk men’in kılma nâşihden kabûl
‘Akl tedbîridir ol şanma ki bir bünyâdı var

41

TAHMÎS-İ ĞAZEL-İ MELEK EFENDİ*Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün*

- 1 Buldu dil Lokmân’ını tîmâra hâcet kalmadı
Açdı ümmîdim gülü gülzâra hâcet kalmadı
Sâkiyi buldum bugün ‘ayyâra hâcet kalmadı
Mevc-i tab ‘ım cûş eder efkâra hâcet kalmadı
Şem ‘-i ‘aşka yandı gönüm nâra hâcet kalmadı
- 2 Olamaz şimdengeri baña penâh kâkûl gibi
Hâl-i Hindû-yı hayâl[i] çeşmime fülful gibi
Feyz-i Mevlânâ ile dil-şâd olup sünbül gibi
Bûlbül-i bî-çâreye açıldı yârim gül gibi
Müjde ey murğ-ı seher kim zâra hâcet kalmadı
- 3 Bî-başîret kalb-i ‘âşıktan olur mu âşinâ
Oldu ehl-i vahdete eş’âr-ı hâmem kîmyâ
Ey ‘azîzim feyz-i Mevlânâ’ya yokdur intihâ
Etme pey-der-pey bize teklîf-i bâde sâkiyâ
Bir kadeh mest eyledi tekrâra hâcet kalmadı

- 4 Hamdüli'llâh oldu her nazar [bizim] mir'âtımız
Yed-i bîd erer velâyet devletine destimiz
Bî-meḥâbâ şundu câmı oldu hüşyâr mestimiz
Bûlbûlâsâ vaşf-ı gül-rûyuñla geçdi vaḳtimiz
Sırr-ı dil fâş oldu bak inkâra ḥâcet ḳalmadı
- 5 Çün elest mîsâkıñıñ 'ahdiyle oldum büt-perest
Misli ikrâr eyleyip cân ile oldum büt-perest
Der olup cây-ı penâh şevkiyle oldum büt-perest
Bir Melek ṭab 'ıñ yine 'aşkıyla oldum büt-perest
Nâşiyemden âşikâr ikrâra ḥâcet ḳalmadı

42

**TAḤMÎS-İ ĞAZEL-İ LEYLÂ ḤÂNİM EL-MEŞHÛR-I SÂḤİBÛ'D-
DÎVÂN RAḤMETU'LLÂHU 'ALEYH**

- Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün*
- 28b 1 Sâlik-i 'aşkıñ demi 'Îsâ olur 'âlem bu ya
Ba'z rehde şahş-ı nâ-bînâ olur 'âlem bu ya
Bâğ-ı ma'nide 'aceb 'ankâ olur 'âlem bu ya
Gâh 'âşık merd-i bî-pervâ olur 'âlem bu ya
Gâh olur kim târik-i dünyâ olur 'âlem bu ya
- 2 Zann ile vâkıf olunmaz 'âşıkıñ ahvâline
Zâhidiñ yek zerre şıgmaz bu serâ'ir 'aqlına
Şûret-i hâliñ görüp de açma ağzın dahline
Lutf [u] ḳahrı bir gelir çarḫıñ ma 'ârif ehline
Zehr ise nûş etdiği şahbâ olur 'âlem bu ya
- 3 Taḥt-ı dilde pâdişâhım Ḥazret-i Monlâ-yı Rûm
Sâyesinde eyleriz her dü cihân içre ḥükûm
Münkire nisbet şebân rûz çalarız def ü ḳudûm
Dil çerâğ olmuş iken bezmiñde sâkî hem çü mûm
Şimdi kârıñ nâz u istiğnâ olur 'âlem bu ya
- 4 Ol putuñ hep nüktesi şimdi bütün eş'ârda
Cân u dil ser-mest [ü] ḥayrân cur'a-i esrârda
Ḥazret-i ḥünkâra oldum tâ ezel ikrârda
Vaz '-ı küstâḥânemi 'ayb etme kûy-ı yârda
Vaşla dâ'ir dilde bir ḥûlyâ olur 'âlem bu ya

- 5 Egri dil olmaz haberdâr emr-i kâf [u] nûn⁴⁶dan
Âşinâ-yı Hâk olur mu bî-naşîb bu nûrdan
Neş'e-yâb olur mu bundan sırrı bu mechûlden
Şimdi göñlüm mürde olduysa rakîb-i şûmdan
Bir gün 'avn-i yâr ile ihyâ olur 'âlem bu ya
- 6 Münkiri idlâle şaldı **Misli**yâ hep şûretiñ
Ehl-i 'irfân meclisinde oldu dâ'im şöhretiñ
Bülbül-i Monlâ-yı Rûm'sun artdı derd-i hasretiñ
Yoksa Leylâ Gâlib'i tanzîre şimdi kudretiñ
Hâme bir gün bülbül-i gûyâ olur 'âlem bu ya
- 7 Eylerim ta'lîm-i 'aşkı leyl [ü] rûz Mecnûn'dan
Sözlerimiñ nazm[ı] her bir gevher-i meknûndan
29a Neş'e gelmez tab'a zerre 'aql-ı Eflâtûn'dan
Hânkâh-ı Mevlevî'de çekme gam gerdûndan
Dest-gîriñ Hâzret-i Monlâ olur 'âlem bu ya

43

TAHMÎS-İ ĞAZEL-İ VÎRÂNÎ KUDDİSE SIRRAHU

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Şükür Hâk'a der-i Hünkâr'da bî-hem-tâ zerim vardır
Göñül burcunda bir Şems-i ziyâ-yı ahkerim vardır
Reh-i 'aşkıñda bir bâd-ı sefîr-i şarşarım vardır
Bi-hamdi'llâh senâ-gûyum elimde defterim vardır
Dilimde lâ-fetâ 'illâ Aliyyü'l⁴⁷-ekberim vardır
- 2 Hüsâme'd-dîn Veled cânım iki deriñ dil 'uşşâkı
Âteş-bâz maṭbahında eyledim ahdi vü mîsâkı
Fîrâk-ı âteşim ile n'ola yaksam bu evrâkı
Bugün mest-i harâbâtım elimde cur'a-i bâkî
İçip nûş eylerim onu 'Alî'den kevserim vardır
- 3 Şadef ağzım açılsa dürr-i meknûnuñ saçar çok
Onuñçün münkirâne nazmım olmuştur bütün ok
Bu müşkü ger ki 'âşıkısañ meşâm-ı hâtıra bir kox
Ne gam guşsa havâricden dilâ bir zerre şübhem yok
İki 'âlemde bi'llâh[a] benim bir Haydar'ım vardır

⁴⁶ Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime “kün”dür ve “ol” anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız “ol” demesi yeter. Ol dediği şey hemen olur (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

⁴⁷ “Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi kılıç yoktur.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. Zülfikâr, Hz. Muhammed'in, Hz. Ali'ye armağan ettiği ve Hz. Ali'nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmış, ucu çatallı, meşhur kılıçtır (Yılmaz, 1992: 100).

- 4 Tütüp pîr-i muğânîñ destini şahbâlar[1] içdim
 ‘Aliyyü'l-Murtaẓâ Haydar Muhammed râhına gitdim
 Şîrât[1] ölmeden evvel tarîk-i ‘aşk ile geçdim
 Fenâ-yı fâhri fi'llâhım ferâgat râhını gitdim
 Bi-hamdi'llâh ‘Alî râhı öñümde rehberim vardır
- 5 Gürûh-ı sâki-i nâza gulâmım bâtın u zâhir
 Der-i meyhânede şahbâyı nûş etmek baña fâhîr
 Bu tahmîs ehl-i rindânîñ yanında nüşâ-i nâdir
 Hasan şâhım Hüseyin mâhım imâm ‘Âbidin [ü] Bâkır
 Hakîkat ilmine hâdî hakîkat Ca‘fer'im vardır
- 6 Heme Allâh Mevlânâ Muhammed Haydar efgânım
 Nehârü'l-leyl bular ‘aşkıñda gûn-a-gûn gâzel-h‘ânım
 Hadîce Fâtımâ hayru'n-nisâdır dînîm îmânım
 İmâm Kâzım Rızâ'dandır Takî dînîm Nakî cânım
 Tamâmet elli biñ tâc-ı güzîde ‘Asker'im vardır
- 7 Cemâliñ Ka‘be'sin kılsam tavâf[1] kâmkâr olsam
 Yanıp ‘aşkıñla kül olsam der-i hâkiñde var olsam
 Varıp ol bezme mest olsam hurûş [u] bî-karâr olsam
 Muhammed Mehdi'niñ cânâ yolunda sînesâr olsam
 Hakâyık cânâ minnetdir göñülde istegim vardır
- 8 Gürûh-ı ehl-i ‘âşıklar bu yolda cümle hâk oldu
 Nehârü'l-leyl sirişk-i seyl-i çeşmiñde semâk oldu
 Hemân bir hû [vü hây] kaldı vücûdu çâk çâk oldu
 Yezîdiler zahımnâk oldu ‘âşıklar[sa] pâk oldu
 Bu çeşmim cümle hâk oldu içimde cevherim vardır
- 9 Umûrun eyledi teslîm bu **Misli**yâ bir üstâda
 Gümân [u] şübheden oldu der-i Monlâ'da âzâde
 Kodu ser ‘aşk râhında şalâ Mecnûn'a Ferhâd'a
 Virânî'yim benim cânım fedâdır âl-i evlâda
 Münâfık boynun urmağa elimde hançerim vardır

44

[MURABBA‘]

- 1 *Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün*
 Heme üftâde-i göñlüm der-i hâkiñde yatar
 Merdüm-i dîdelerim râh-ı hayâliñde yatar
 Şanma ağıâr beni râhat künücünde yatar
 Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 2 Beni terk eylemez ol yâr-i pesendîde-edâ
 Bilir ol bende-i şaddâkını şormaz aşlâ
 Çok uzakşın heme yanındasın ammâ hâlâ

Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar

- 30a
- 3 Eylese katlime fermân dile edvâ gibidir
Zehr ise şundugu ‘uşşâkına kîmyâ gibidir
Şanma kendiñ gibi bâbında heyûlâ gibidir
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 4 İki ‘âlemde efendim şeh-i devrânım odur
Rîşe-i bağıma her lahzada Lokmân'ım odur
Çamla Ya'kûb olayım Yûsuf-ı devrânım odur
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar
- 5 Beni hep terbiyedir kasdı cefâdan nazar et
Sözümü ‘ârif iseñ gûşuña la'l [ü] güher et
Dil-i **Misli** gibi râhında o şâhın hâzer et
Yâr eger sende yatarsa elemi bende yatar

45

[MURABBA']

- Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün*
- 1 Sâkiyâ mihrin serimde encüm-i devlet baña
Lâyık-ı vaşlın degildir bu gedâ himmet baña
Kahr u luţfuñ câm-ı 'aşkıñ gün-be-gün yüklet baña
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña
- 2 Her neye mâlik isem bi'llâh seniñ ihsân yine
Pertev-i feyziñle oldu bâğ-ı dil handân yine
Nist kes şâhımdan oldu derdime dermân yine
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña
- 3 Câmî'-i 'aşk içre şeb rûz kıblegâhımsın benim
Râ kaşın mihrâb kıblem secdegâhımsın benim
Revzen-i câna ziyâ-güster çi mâhımsın benim
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña
- 4 Hem-nişîn-i şohbet olmak yek nefes câna bedel
Ehl-i 'aşka rû'yetiñ biñ şems-i tâbâna bedel
Zerre luţfuñ şad hezârân derd-i hicrâna bedel
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña
- 30b 5 Zerre isti'dâdı yogken **Misli**'niñ 'aşk bâbına
Senden aḫz etdi heme nûru dil-i bî-tâbına
Ben ne hâcet söyleyim ma'lûmdur erbâbına
Senden özge yâr ile gösterme ünsiyyet baña

46

MÜSTEZÂD

Mef'ûlî / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

Mef'ûlî / Fe'ûlün

- 1 Ey dil-ber-i Mevlâyî-i hûbân sekirem
Lûtf eyle dem-â-dem
'Aşk nemedini bağlamışım kaddime muhkem
Tutdum onu lezem
- 2 Şevk ile girip maḡbah-ı hicrâna soyundum
İşteste derûndum
Olduñ baña sen cânıma her vech ile hem-dem
Ey şâhid-i maḡrem
- 3 Bu sikke-i mihriñ serime oldu selâmet
'Uḡbâda sa'âdet
Tutsam yanarak yakılarak her şeb-i mâtem
Kalmazdı bu mübhem
- 31a 4 Tennûre mi tennûr mu 'aceb sûz-ı firâkıñ
Müjdâd iştiyâkıñ
Egnimde cefâ hırkası dil-i rişe merhem
Yokdur buña şübhem
- 5 Her leyl ü nehâr çille-keşân olmaz idim men
Feyz eylemeseñ sen
Dermeklige bir deste gülüñ gül-bün-i a'zam
Eşkim aña şebnem
- 6 Ocağ-ı Ateş-bâz'a serim koymada kaçdım
Efzûn ola derdim
Evvel ki perîşân olayım âhiri hurrem
Hiç kalmaya bir ġam
- 7 Esmâ-yı şerîfiñle semâ' eyleyelim âh
Hâl el vere nâġâh
Nefh eyle dil-i mürdelere tâ ola Âdem
Ey 'İşi-i Meryem
- 8 Sultân Veled âyinine kim ede ta'zîm
Cânın bula teslîm
'Uşşâk mecâlis-i derûnda ola ekrem
Sâlike bu iḡdâm
- 31b 9 Sultân-ı şeh-i 'aşka revân ol cûyveş yâr
Ey **Misli**-i nâ-çâr
Enhâr-ı füyûzâtını ba'dez eyle raḡam

Hâmûşî vü ebkem

47

MÜSTEZÂD

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Yandı şabrım dūd-ı hasretle qarârım çâre-sâz
Eyleme cevrin dırâz
Döndü ümmîdim hazâna nev-bahârım şîve-nâz
Eylerim dâ'im niyâz
- 2 İltifâtıñla n'ola etseñ beni gamdan halâş
Dîdemi nemden halâş
Çıkmasın eflâke her şeb âh u zârım şâh-bâz
Etme benden ihtirâz
- 3 Egnime tennûre-i 'aşkıñ giyelden ey perî
Çeşmimiñ olduñ feri
Bağladım elf[î]-nemed mihriñ yanarım sırr-ı bâz
'Aşkıma ver imtiyâz
- 4 Sikke-i hicriñ giyelden olmuşum Mecnûn-ı 'aşk
Leyli-i meftûn-ı 'aşk
Deste-gül oldu elemeler reh-güzârım ehl-i râz
Çıkdı 'ayyûka âgâz
- 32a 5 Maṭbah-ı sırr-ı Ateş-bâz'dan şerer düşdü dile
Maṭlabım gelmez ele
Nây gibi şad şerha oldu cism-i zârım ser-firâz
Gitdi tât u namâz
- 6 Çeng [ü] tanbûr u kudûm u def gibi sînem dögüp
İhtiyârım terk edip
Şubha dek döndüm rebâba girdigârım yâr-bâz
Defter-i 'uşşâka yaz
- 7 Hırka-i rüsvâlîğı egnime aldım lâ-teḥâf⁴⁸
Oldum 'aşkıñla teḥâf
Kalmadı destimde ğayrı ihtiyârım dil-nüvâz
Âsitânıñdır hicâz

⁴⁸ "Korkma." (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31...) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa'ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa'ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçır. Allah da O'na "Korkma." şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

- 8 Nice biñ bir çilleñi çekmekdeyim olmaz hitâm
 Ğayr[1] luṭfun kıl devâm
 Kıl teraḥḥum gel gel ‘ömr-i pâydârım mey-tırâz
 Ver bu **Misli**’ye piyâz

48

MÜSTEZÂD

Mef’ûlü / Mefâ’ilü / Mefâ’ilü / Fe’ûlün

Mef’ûlü / Fe’ûlün

- 1 Ey nev-res-i maḥbûb ḥükûmet seniñ olsun
 Fermân benim olsun
 Ol bâğ-ı leṭâfetiñe râḥat seniñ olsun
32b Nâlân benim olsun
- 2 Pervâneye karşı yanayım tâb-ı ruḥuñla
 Bir şem’a gibi men
 Gel leyl ü nehâr yakmada ‘âdet seniñ olsun
 Sûzân benim olsun
- 3 Ḥandân olasin verd-i behiştveş gül-i ra’nâ
 ‘Uşşâkıña karşı
 Kıl nağme feşâhatle melâḥat seniñ olsun
 Seyrân benim olsun
- 4 ‘Aşkıñla beni eyleme bî-tâb meh-i enver
 Yok tâkat-i cismim
 Bî-çâre bu mücrimlere rahmet seniñ olsun
 Peymân benim olsun
- 6 Raḥm eyle bu dervîş-i perîşânıña dil-ber
 Kurtar beni gamdan
 Ağyârımı kahr etmede nuşret seniñ olsun
 Cânân benim olsun
- 7 Dil şabr edemez oldu begim hasret-i nâra
 Artmakta firâkım
33a Luṭf eyle bu ‘uşşâkıña gayret seniñ olsun
 Sultân benim olsun
- 8 Elden gidiyor ḥâlini gör **Misli**-i nâ-çâr
 Ey şâhib-i esrâr
 Gel eyleme me’yûs bu ni‘met seniñ olsun
 ‘İrfân benim olsun

49

MÜSTEZÂD

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün
Mef'ûlü / Fe'ûlün

- 1 Ey 'âşık-ı bî-çâre dile ni'met ü rahmet
 Ey bâki-i devlet
 Feyziñ umarız leyl ü nehâr ile mürüvvet
 Ey yâr-i haķîkat
- 2 Bir yerde qarâr eyleyemez cân temelli
 Gel eyle teselli
 'Aşkıñla eder ğayırıla eylemez ülfet
 Hep umduĝu himmet
- 3 Mihrin güherin ĥatem-i dil eyleyeliden
 'Aşka gireliden
 Artmaķda hemîn sînecigim içre ĥarâret
 Bilmem ki ne ĥikmet
- 33b 4 Şeb tâ-be-seĥer artmaķdadır dâĝ-ı derûnum
 Pek zâr [u] zebûnum
 Fırkat kuşesinde ħalalı gelmede sîklet
 Gelmez bu ne tâķat
- 5 Kesmez yine ümmîdini biñ türlü belâla
 Senden saña nâle
 'Uşşâķ-ı ħazâ-zedeniñ ĥâline şefķat
 Etmek ne sa'âdet
- 6 Ĥâşâķ [ü] ĥâs u ĥâr-ı ĝam-ı hecriñe batdım
 Bilmem neye çatdım
 Her demde perîşân olur iķlîm-i muĥabbet
 Efgân eder elbet
- 7 Luţfuñla nigâĥ eyle ki ħahrîñdan uşandı
 Ammâ ne dayandı
Mişli gibi ĥiç var mı 'aceb çekmede sîklet
 Hem bir nice müddet

50

ŞAṬRANC-I DÎVÂN⁴⁹*Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün*

1

Râh-ı 'aşkı	isteyen dil	rehberi bul	ibtidâ
İsteyen dil	rehberi bul	ibtidâ	kıl cân fedâ
Rehberi bul	ibtidâ kıl	cân fedâ	eyle baña
İbtidâ	kıl cân fedâ	eyle baña	şubh u mesâ

34a 2

Şıdk ile gir	bu yola sen	bî-ser ü pâ	cân olup
Bu yola sen	bî-ser ü pâ	cân olup	kâmil olup
Bî-ser ü pâ	cân olup	bu yola sen	evvel edip
Cân olup	kâmil olup	evvel edip	terk-i hevâ

3

Neng ü nâm[ı]	terk edip gel	bâde-nûş ol	'aşk ile
Terk edip gel	bâde-nûş ol	'aşk ile	ol Hâk ile
Bâde-nûş ol	'aşk ile	terk edip gel	lâyık ile
'Aşk ile	ol Hâk ile	lâyık ile	eyle şafâ

4

Ḳalbiniñ tâ	gevherini	eyleyip pâk	ol edîb
Gevherini	eyleyip pâk	ol edîb	feyz-i ḥabîb
Eyleyip pâk	ol edîb	gevherini	olur naşîb
Ol edîb	feyz-i ḥabîb	olur naşîb	şek yok buña

⁴⁹ Şatranç, halk edebiyatında aruz vezniyle yazılan nazım şekilleri arasındadır. Aruzun *müfte'ilün / müfte'ilün / müfte'ilün / müfte'ilün* kalıbıyla yazılan musammat gazellere verilen addır. Bu şiir, şatranç nazım şekline ziyade -bütün özelliklerini taşımamakla birlikte- vezn-i âhar nazım şekline benzemektedir. Yazmada şiirin bazı kelimeleri numaralandırılmıştır. Biz de bu numaraları esas alarak şiiri vezn-i âhar şeklinde yazmayı uygun bulduk (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dilçin, 2004: 362-366). Şiire dikkatle bakıldığında görülecektir ki bazı mısralarda başka vezinler de kullanılmıştır. Benzer bir şiir için bkz. Özgül, 2006: 424-425.

5

Ehl-i ‘aşkıñ	ımbiginden	gel çekilip	ter gibi
İmbiginden	gel çekilip	ter gibi	ķaynar gibi
Gel çekilip	ter gibi	ımbiginden	cûlar gibi
Ter gibi	ķaynar gibi	cûlar gibi	aķ Misli ’yâ

51

TÂRÎH-İ MÜLÂKÂT*Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün*

- 1 Nâgehân meftûn olup bir dil-bere
Vaşl-ı hûlyâsınla oldum nâ-tüvân
- 2 ‘Aşk[1] evvel bir kolay kâr añladım
Oldum âhir bâğ-ı gamda pâsbân
- 3 Gördüğümde zülfüne sayd eyledi
Kıble oldu baña oldum ebruvân
- 34b** 4 Ğamze-i cellâdına emr eyleyip
Bî-muḥâbâ urdu cânâ nâgehân
- 5 Kâhramân olsa düşer mümkün değil
‘Aşkına elbetde bir âşûb-ı cân
- 6 Pençe-i bâzûsuna bir kez geçen
Yok aña bir dem azâd olmak ‘inân
- 7 Zülf[i] kullâbında biñ dil bestedir
Çeşm[i] âhû böyle bir âfet zamân
- 8 Eyledi bir fend ile şimdi beni
Burc-ı akreb sâ‘atinde yelķovân
- 9 Söyledim târîḥ-i nev **Misli** tamâm
Etdi ṭab‘ım yeñiden o dür-feşân (1282)

52

TÂRÎH-İ DÎVÂN-I ‘ÂCİZ*Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün*

- 1 Bâde-i sultân-ı ‘aşk[1] nûş edip
Ḥubb-ı Zâtu'llâha tıtdum ihtimâm
- 2 Peyk-i ilhâm-ı İlâhîdir sözüm
Söyleyen dilde digerdur ve's-selâm

- 3 ‘İlm-i şûrî dersini bilmem henûz
Kütüb-i ma‘nâdan alıp dersim tamâm
- 4 Bî-fer ü bî-ḥarf iken göründü ‘aşk
Gevher-i yektâya mâlik oldu fâm
- 5 Söylesin **Misli** bu şeb târîḫini
Hû deyüben buldu dîvânım ḫitâm (1286)

MURABBA‘LAR

53

[MURABBA‘]

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Kanda olsam ey mürüvvet ma‘den[i] sensin murâd
Ol efendim sevdiğim her bir murâdın üzre şâd
Eyle ‘uşşâk-ı dili hicr ü firâkıñdan azâd
Sûz-ı ‘aşk[ı] lâne-i gönülümde sen etdiñ icâd
- 2 Kâkül-i pür-çîniñe bağlanmışım yokdur rehâ
Tâk-ı ebrû-yı siyâhıñ oldu çün mihrâb baña
Şafḫa-i ḫüsnüñ ḫurûfu ḫâl-i fülfüldür şehâ
Eyle sultânım beni vaşlın meyiyle dil-küşâd
- 3 Bâğ-ı ‘aşkıñ meyvesi feryâd u âhımdır benim
Turra-i zülf-i siyâhıñ ‘izz [ü] câhımdır benim
Ayıran senden beni baht-ı siyâhımdır benim
Nâzenînim ḫasretiñle oldu ‘aşkım izdiyâd
- 4 Görmedim bir sen gibi hîç çeşm[i] fettân dil-beri
Mülk-i ḫüsnüñ tahtı gönülüm çün sen olduñ serveri
Ser-firâzım çâre-sâzım burc-ı bahtım aḫteri
Devr-i bezmiñ eyleme eyle beni lutfuñla yâd
- 5 Bî-nevâ-yı âhıma hem-râz olup oldum rebâb
Cânıma kâr etdi sûz-ı firḫatiñ oldum kebâb
Eşk-i çeşmim cûş eder tâ şubḫa dek şanki gül-âb
Misli bahtım yâr degil onuñ için rûzum sevâd

54

MURABBA‘

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 ‘Âşıkım hüsn-i dil-âviziñe şûrî ma‘nevî
Mîm hâliñ elf dâliñ etdi ‘aşkıda Dehlevî
Şubh-ı âhim deşt-i ğamda oldu rakş-ı Mevlevî
Lem‘a-i envâr-ı hüsnüñdür göñüller pertevi
- 2 Söyleyim doğrusunu müştâkıñım ey dil-rübâ
Koymuşum cân u serim râhiñda şeksiz bî-riyâ
Doğ hidâyet âsumânıñdan bu şeb ey meh-liķâ
Lem‘a-i envâr-ı hüsnüñdür göñüller pertevi
- 3 Dil esîr-i zülfüñ oldu yakma hasret nârına
Cevr edersin pek de kıyma ‘âşık-ı nâ-çârıña
‘Andelîbâsâ figânım şubha dek gûlzârıña
Lem‘a-i envâr-ı hüsnüñdür göñüller pertevi
- 4 Nağme-i âhimdan etme mihribânım ihtirâz
Âteş-i sûz-ı derûn takrîr eder bu dil-nüvâz
Âsitânıñda dem-â-dem eylerim vaşlın niyâz
Lem‘a-i envâr-ı hüsnüñdür göñüller pertevi
- 5 Bâb-ı hâkiñde kuluñdur **Misli** ey mâh-ı hilâl
Ġayrı yerde eylemez ‘aşkıñda eyler perr ü bâl
Dil seniñ meftûnuñ oldu Ġayrıya etme su‘âl
Lem‘a-i envâr-ı hüsnüñdür göñüller pertevi

55

[MURABBA‘]

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Mest-i medhûşum bugünler aldı ‘aqlım bir civân
Kaşı tuğrası gibi etdi elif kıddim kemân
Dûd-ı âhımla yıkılmağda der-i kalb-i virân
Kalmadı tende liyâkat oldu bağrım hûn-feşân
- 2 Nokta-i hâl-i siyâhı gibi her rûzum siyâh
Dönmede berk-i hazâna bâğ-ı ümmîd-i giyâh
Oldu kârım dem-be-dem ‘aşk ile etmek âh u vâh
Hasretiñle oldu ‘aşkım cümle halka dâsitân
- 3 Gönlümü düş etdi âhir özge bir sevdâlara
Başımı şaldı o fitne bir ‘aceb şahrâlara
Vaşlını koydu dirîğa şimdicek ferdâlara
Söndü pür-şevk-i çerâğım arttı derdim bî-girân

- 36a
- 4 Eşk-i çeşmim dâ'imâ Ceyhûn eder ol şivekâr
Yakdı 'aşkıñ kândil-i rahşânını encâm-ı kâr
Tîğ-ı hasret tîrveş etdi derûnum içre kâr
Aña mecbûr olduğum hep nâsa oldu râyegân
- 5 Âsitân-ı meykede-bâz **Misli**yâ ayrılma sen
Nûş edip la'l-i şarâb andan [ki] hiç dîr olma sen
Luţf-ı sâkî el verir ğayrı ile yorulma sen
Şabr kıl cevır ü cefâyâ bir gün olur sâyebân

56

MURABBA'

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Bu şeb bir mehle ülfet eylemekde âşinâ yokdur
Velâkin tarz [u] etvârı güzel ammâ şafâ yokdur
Kıyâfet yoşmadır endâm-ı hulkunda ziyâ yokdur
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yokdur
- 2 Eder çok 'âşıkı evvel görüşde zülfüne berdâr
Amân bilmez eder baĝrını müjĝânı ile hûnbâr
İnanma iltifât eyler ise ol şûh saña zinhâr
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yokdur
- 3 Şakın dil verme mihrine düşersin va'llahi hâra
Alırsa pençeye bir kez düşürür lücce-i nâra
Gel ey 'âşık meyil verme o şûh-ı çeşm-i ğaddâra
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yokdur
- 4 Nihâl-i kâmet-i verde cefâyı eylemiş kisvet
Eger efgendesin añlarsa etmez 'aşkına raĝbet
Ki sen şanma o meh-rûyla olurum lâyıķ-ı vuşlat
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yokdur
- 36b
- 5 Bu **Misli** bilmeyip düşdü belâ-yı 'aşkına nâgâh
Cefâ tîĝıyla etdi hîrmen-i 'ömrüm o meh kûtâh
Nehârü'l-leyl vişâlin iştîyâķıyla çekerdim âh
Eder ülfet tek-â-pûlarla onuñçün vefâ yokdur

57

[MURABBA']

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Düşdü dil etmez seni dil-ber fedâ
Sen de inşâf-ı mürüvvet kıl baña
'Âşık-ı ğam-hâreyim eyle vefâ
Sen benim ol cümle 'âlem bir yaña

- 2 Her dü ‘âlem mûyuña olsun fedâ
Sen hemân ‘uşşâkıña eyle ‘atâ
Cümlesinden kemteriñdir bu gedâ
Eyleme dergâh-ı lûtfuñdan cüdâ
- 3 Şem‘-i vechiñ dillere verir ziyâ
Zülf-i bûyun ‘arz eder peyk-i şabâ
Başıma bir devlet olduñ ey hü mâ
Bulmadım şâhım gibi men bî-riyâ
- 4 Cümle maşşûd-ı gönülsün meh-liķâ
Hâk-i pâyiñ çeşm-i câna tûtiyâ
Câm-ı ‘aşkıñdan içelden men şehâ
Oldum ebrûlarla hâle âşinâ
- 5 Etdi saña cism ü cânım iktidâ
Düşmesin araya ağıâr bed-liķâ
Rûz [u] şeb vaşlın ederdim ilticâ
Etme **Mişlî**’yi efendim nâ-sezâ

58

[MURABBA‘]

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

- 1 Gönüm alıp bir dil-rübâ
Yakdı beni ser-tâ-be-pâ
Rağm eylemez bir vech ile
‘Uşşâkına eyler cefâ
- 2 Çeşm[i] siyeh müjgânı ok
Efgendesi müştâķ[ı] çok
Nâzında hîç akrânı yok
Kim görse olur mübtelâ
- 37a** 3 Bir deste güldür ruhları
Hüsnuñde ‘âlem müşteri
‘Aşk ile oldum serseri
Biñ cân ile ben ķul aña
- 4 Şimdengeri şâhımdır ol
Men Yûsufum çâhımdır ol
Her şeb benim mâhımdır ol
Oldur murâdım bî-riyâ
- 5 **Mişlî** düşelden ‘aşkına
Hiç ‘aklı gelmez başına
Bağlandı dil [ol] zülfüne
Bî-ihtiyâr ey cân-fezâ

59

MURABBA‘

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Fe‘ülün

- 1 Ne etdimdi saña ben ser-firâzım
Gücenmişsin baña sen şâh-bâzım
Deriñde müstecâb eyle niyâzım
Kuşûrum ber-ţaraf kıl çâre-sâzım
- 2 Bu ser-mest ‘âşıkıñ bî-had günâhı
Ėamıñla eyleme rûzum siyâhı
Dil ü cânıñ sen olduñ pâdişâhı
Kuşûrum ber-ţaraf kıl çâre-sâzım
- 3 Kemend-i firķatiñ ķaddimde muķkem
Ne etdim şâhıma yek zerre bilmem
Bırakdıñ bendeñi işkeste pür-Ėam
Kuşûrum ber-ţaraf kıl çâre-sâzım
- 4 Sitem sözlerle bağrım oldu pür-hûn
Nehârü'l-leyl gözümüñ yaşı Ceyhûn
Ben oldum sen saçı Leylâ'ya Mecnûn
Kuşûrum ber-ţaraf kıl çâre-sâzım
- 37b
- 5 Bilirsin **Misli**'de çokdur Ėatâlar
Aña bakma efendim et ‘atâlar
Miyânım yâya döndürdü cefâlar
Kuşûrum ber-ţaraf kıl çâre-sâzım

60

[MURABBA‘]

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

- 1 Çokdan beri ey bî-vefâ
N'oldu sebep küsdüñ baña
Lâyık mı ey Ėonca saña⁵⁰
Şimdengeri etmek fedâ
- 2 ‘Aşkıñla oldum hûn-feşân
Günden güne Ėâlim yamân
RuĖşat verirseñ nev-civân
Takrîr edem derdim saña
- 3 Ėalka duyurduñ râzımı
Ăh eylediñ hep kârımı
Bilmez idim sultânımı

⁵⁰

Bu kelime metinde “beni” olarak yazılmıştır. Kafiye gereği biz “saña” olarak yazdık.

Böyle cefâ-keş bî-riyâ

- 4 Yağdıñ dil[i] etdiñ kebâb
Girmez ğamıñla çeşme h'âb
Hiç koymadıñ cismimde tâb
Düşmez idi bunlar saña
- 5 **Misli** saña kurbân iken
Her emriñe fermân iken
'Aşkınıñla ser-gerdân iken
Etdiñ fedâ ey meh-liqâ

61

MURABBA'

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Bağ ne hâle girdi 'uşşâkıñ nazar kıl ey perî
Râhıñla bî-şek fedâ cânımla âgâh ol seri
Yokdur imkânı seniñ hâkiñden olmaklık berî
38a Gel açıl 'uşşâka karşı hüsñ [ü] 'aşkıñ peykeri
- 2 Nice mümkündür göñül terk etmek ey gül-fem seni
Ol ham-ı gîsûlarıñla beste kıldiñ bendeñi
Olmuşum üftâde-i 'aşkıñ azâd etme beni
Gel açıl 'uşşâka karşı hüsñ [ü] 'aşkıñ peykeri
- 3 Oldu mu'tâdım heme şeb rûz cânâ câm-ı mey
Kimse mahrem râzıma olmaz olur âvâz-ı ney
Hasretiñle çıkmada eflâke hûy [u] hây [u] hey
Gel açıl 'uşşâka karşı hüsñ [ü] 'aşkıñ peykeri
- 4 N'ola şâd etseñ efendim hâtır-ı işkestemi
İltifât-ı nîm-nigâhıñdır derûnum merhemi
Senden özge nîst şâhâ sûz-ı 'aşkıñ hem-demi
Gel açıl 'uşşâka karşı hüsñ [ü] 'aşkıñ peykeri
- 5 Ben begim kimden kimi ifşâ edem bu hâlimi
Kimse bilmez ki nedir 'uşşâkıñıñ ahvâlini
Bu nice bâbıñdadır bilmez misin bu **Misli**'yi
Gel açıl 'uşşâka karşı hüsñ [ü] 'aşkıñ peykeri

62

[MURABBA']

Müstef'ilün / Müstef'ilün

- 1 Ey gül-'izâr-ı nev-bahâr
Kârım kılıp âh ile zâr
Lâyık mıdır şimdengeri
Etmek beni âşuftekâr

- 2 ‘Aşkınıla rüsvây eylediñ
 ‘Aqlım[1] yağma eylediñ
 Vaşlın mu‘ammâ eylediñ
 Gitdi elimden ihtiyâr
- 3 Sensin gönülde pâdişâh
 Kaşdı dilim bî-iştibâh
38b Sensin baña dil-ber penâh
 Rûyum siyâh dil şermsâr
- 4 Taqdîr ezeldir ne'yleyim
 Ermez elim ben n'ışleyim
 Niceye dek şabr eyleyim
 Luţfuñ ile kıl kâmkâr
- 5 ‘Aşkınıla şeb tâ-be-seher
 Oldu kebâb yandı ciger
 Bu tarz ile hasret çeker
 Yakdı beni bu intizâr
- 6 Çok ‘âşıkı etdiñ sezâ
 Bezm-i vişâle dil-rübâ
 Cân u teni buldu şafâ
 Ben böyle kaldım gam-güsâr
- 7 Haddiñ degil **Misli** saña
 ‘Arz-ı vişâl etmek aña
 Sen bir gedâsın ol şehâ
 Bâb-ı amânda kıl qarâr

63

[MURABBA‘]

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Ne etdimdi ben o yâre
 Düşürdü vâde-i nâra
 Derûnum oldu biñ pâre
 Dirîgâ âh sitemkâre
- 2 Beni incitdi cevriñle
 Harâb etmekde hicriñle
 Öürsem gayr[1] derdiñle
 Budur taqdîre ne çâre
- 3 Nigâh-ı kaşdı cân almak
 Serim şahrâlara şalmak
 Beni dondan dona atmak
 Yazık o çeşm-i gaddâre

- 4 Tenim ‘aşkıñla hâk etdi
 Ğam-ı tîġıñla çâk etdi
 Firâkıñla helâk etdi
 Beni döndürdü pergâre
- 39a 5 Bu **Misli** n'eyledi bilmem
 Demiş ki vaşlımı vermem
 Sirişk-i çeşmini silmem
 Yazık oldu bu nâ-çâre

64

[MURABBA‘]

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Pek güzelsin gonca-tersin sevdiğim
 ‘Âşıka bir derd-i sersin sevdiğim
 Bî-menend ‘işve digersin sevdiğim
 Derd-i dilden bî-ğabersin sevdiğim
- 2 Hüsni içinde vechiñe yokdur uyar
 Kim görürse olur elbetde şikâr
 Cümlesinden ben birisi âşikâr
 Sen bu hüsni ile kâmersin sevdiğim
- 3 Nîm-nigâhıñ koymadı dilde şu‘ûr
 Ğayr[ı] luğf et kalmadı bende şabûr
 Vaşfıñ için etdi bu eş‘âr zuhûr
 Mülk-i Çîn[e] müşk-i tersin sevdiğim
- 4 Bunca demler hâlîmi etdim beyân
 Olmadıñ bir kez dıraht-ı sâyebân
 Yandı cânım ben nasıl etmem figân
 Kaddime miñnet kemersin sevdiğim
- 5 Kimse çekmez bu cefâyı ey hümâ
 Dil bilir kıymetini ey cân-fezâ
 Biñde bir olmaz bu sırra âşinâ
Misli'ye yektâ gühersin sevdiğim

65

MURABBA‘

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Sînemi def gibi ‘aşkda gerdigim
 Vech[i] vardır râhıña ser verdigim
 Cân u cismim râhıñ üzre serdigim
 Olmadı esrârıña bir erdigim

- 39b** 2 Koydu hayretde beni her hikmetiñ
Câna tîğ-emşâl işler fırkatiñ
Ehl-i ‘aşka böyle midir ‘âdetiñ
Olmadı esrârîña bir erdigim
- 3 Koymadıñ zerre elimde ihtiyâr
Fitne-i çeşmiñle oldum gam-güsâr
Göñlüm aldıñ olmadıñ hîç baña yâr
Olmadı esrârîña bir erdigim
- 4 H’âb-ı râhat koymadıñ çeşmimde hîc
Korkarım ki baña açıldı bu genc
Bî-nihâyet eylemekden cevri gec
Olmadı esrârîña bir erdigim
- 5 Şem‘-i ruhsâra çekip dâ’im niķâb
Oldu **Misli** âteş-i gamda kebâb
Şubha dek şî‘r ile mânend-i rebâb
Olmadı esrârîña bir erdigim

66

MESNEVÎ

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ey nihâl-i gonca-i gülzâr-ı firdevsden nişân
Vech-i mir’ât-ı mücellâ-yı Sikender’sin ‘ayân
- 2 Ey dudağ[ı] havz-ı kevser nakd-i vakt-i Haydarî
Nefha-i rûh-ı muķaddes burc-ı bahtım aķteri
- 3 Gülşen-i bâğ-ı hakîķat vâriş-i Monlâ-yı Rûm
Oldu teşrîf-i vücûduñ ‘âleme bâb-ı ‘ulûm
- 4 Zât-ı pâkiñ oldu mürde-dillere âb-ı hayât
Buldu ‘uşşâķ-ı tarîķat râh-ı ‘aşkıñda necât
- 5 Âteş-i hicrâna lâyıķ görme ey şâh-ı cihân
Müstemend bî-ķâreyim geldim hümâ-yı lâ-mekân
- 6 Erdigim devlet yeter kim iltifât-ı zâtîña
Nûr-ı feyziñden uruldu sır göñül mir’âtîña
- 40a** 7 Hâk-i pâyiñ tûtiyâ-yı Işfahânîdir baña
Âsitânîñ seng-i beyt-i âsumânîdir baña
- 8 Mâye-i şevķ [ü] sürûrum göñlümüñ eglencesi
Gülşen-i bâğ-ı şafânîñ nev erişmiş goncası

- 9 Makşadım sũ-i penâhım sensin ey pâkîze-zât
Râh-ı ‘aşkda ‘âli-şânıñ feth-i bâb-ı müşkilât
- 10 Şayd-ı ‘aşkıñdır göñül murğu şikâr olmaz [mı] ki
Zülf-i pür-çîniñ tuzağı olalı vermez [mi] ki
- 11 Âsitânıñ taşına yüzler sürüp bu dil-şikest
İsterim bulmak hemîn bâbıñda şâhım ma‘delet
- 12 Ney gibi şad şerha etdi bu cigergâhım firâk
Sûznak etdi beni râh-ı talebde iştiyâk
- 13 Bâb-ı elţâfıñda maħrûm eyleme kân-ı vefâ
Bilirim ihsân[ı] bî-hadd u ‘ad [u] cûdü’s-sehâ
- 14 Eyle ihyâ *küntü kenz*⁵¹ iñ maħzen[i] şâhib-reşâd
Feyz-i Mevlânâ’ya mazhar eyle şevk olsun ziyâd
- 15 Gerçi kim lâıyık degilsem de mürüvvet yok mudur
Teşne-i derd-i dilâna ‘atf-ı himmet yok mudur
- 16 Düşmüşüm bir vâdi-i nîrâne ey şâhib-dilân
Yandı dil pervâneveş oldu dü çeşmim hûn-feşân
- 17 Rîş-i cânım merhem-i Lokmânı sensin ey tabîb
İztırâbımdan ölüp tâ şubh olunca ‘andelîb
- 18 ‘Aklı mı târân edip zülfüñ gibi sevdâ-yı ‘aşk
Öyle Mecnûn’um ki Leylâ mı diger mi nîst fark
- 19 Kâse-lîs-i hûân-ı ‘aşkıñdır göñül ey mihribân
Girmez oldu zerre sensiz çeşmime kevn ü mekân
- 20 Deşt-i hüsne kıl tecellî ‘âşıkım Mûsâ gibi
Nefha-i la‘lîñ erişdir cân bulam ‘Îsâ gibi
- 21 Nâr-ı hubbuñ ile ölürsem ne devletdir kebâb
Olurum muṭrib içinde nâyveş yâhûd rebâb
- 22 Perde-i âhım kemândan hârice çıkdı gene
Telleri oldu şikest zülfüñ erişdirdi gene
- 23 Kahramân [u] Rüstem-i ğam yâreler açmağdadır
Hem bu yüzden seng-i aġyâr dâ’imâ artmağdadır

51

“Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

- 24 Söylesin ‘âlem ne derse cümlesi eyler güzâr
Murğ-ı ‘aşkıñ lânesi göñlümde olsun ber-çarâr
- 25 Şerha şerha etse münkir dâmeniñ elden komam
Nâkışım çün râh-ı ‘aşkda isterim olmak tamâm
- 40b** 26 Mihriñi muhkem edip bend tâb-ı kıddimde nihân
Çâk çâk olsam da etmem ismiñi şâhım ‘ayân
- 27 Bâde-i şâhid-perestim hâl-i zârım âşikâr
Kimse bilmez dil kimiñ meftûn[u] gonca gül-‘izâr
- 28 Gerçi kim şûretde biñ mañbûbadır göñlüm fütâd
Eyleyen şûrî tecessüs olamaz bizden reşâd
- 29 Makşad-ı meyl-i derûnum sensin ey şeh-bâz-ı ‘aşk
Bulmadım şâhım gibi sultân-ı ehl-i râz-ı ‘aşk
- 30 Rûy-ı eltâf-ı kemâl[i] Hâk saña vermiş ezel
Dünye vü ‘uqbâ vü rıdvân vaşlıña olmaz bedel
- 31 Kible-i ‘uşşâksın zâhir ü bâtın şübhesiz
Ahşen-i takvîm şifâtıñ bî-menendim şübhesiz
- 32 Dâhil-i ‘aşk olmayan bilmez hurûfât kimdedir
Bilmez a‘mâ sırr-ı ‘aşk-ı Hâk’a mir’ât kimdedir
- 33 Nokta-i bâdan habersiz şöhetim zındîk demiş
Bilmeyen âl-i ‘abâyı Rabb’isinden dūr imiş
- 34 Hânedâna cân fedâkâr olmayan mel‘ûna yûf
Şad hezârân istivâsın bilmeyen Mecnûn'a yûf
- 35 Zâtına kim secde kılmazsa beli hem cindir ol
Kim ki baş koymaz derine mürşidiñ şeytândır ol
- 36 Çok şükür bildik vücûd-ı Âdem içre her ne var
Oldu her şâhib-dilândan remz-i ma‘nî âşikâr
- 37 Cânımı kılsam fedâ şükrâne düşmez ben saña
Himmet-i feyziñ nihâyetsiz olupdur bi'llâha
- 38 Vaşfiña açdım dehânım gerçi küstâhım bu şeb
Her ne söylersem degil evşâf-ı zikriñ gonca-leb

- 39 H  zet-i Sult  n Cel  le'd-d  n-i R  m   p  rimiz
 Hamd ola 'ilm-i ezelde bu imiŐ  ta  d  rimiz
- 40 H  k-i p  y-i gav  s-1 ha  an-1 mu'azzam b  bimiz
 R  y-1 elt  f-1 cen  b   ha  zet-i mihr  bimiz
- 41 Ő efkat-i elt  f-1 '  l   menba'-1 feyz-i Cel  l
 Rabb-i ekremini be-ha  k n  r-1   br  h  m Hal  l
- 42 C  m-1 'aŐ k  yla olup m  sta  ra  -1 ba  r-i e  ad
 Verdi pey-der-pey fa   re K  dir [  ] Hayy  'Ő -Ő amed
- 43 **Misli** 'aŐ k  n  la per  Ő  n h  n-feŐ  n olsun m  d  m
 K  l kerem esr  r-1 a  y  rdan nih  n olsun m  d  m

[ĠAZELLER]

1 [Elif-nâme]

Mef'ûlû / Mefâ 'ilû / Mefâ 'ilû / Fe 'ûlûn

- 41b 1 Elfî-nemedi doğru kuşan sâlik-i Monlâ
El vere saña feyz-i ebed zâhir ü 'ukbâ
- ب 2 Bil kadr-i tarîki bu yola cân ile bağlan
Biñ bâb-ı fütûhât açâ Hâzret-i Mevlâ
- ت 3 Teslîm-i rızâ ol koma endîşe-i hâmi
Tâ fetḥ ola iḥsân-ı Hudâ ile temennâ
- ث 4 Sâbit-kadem ol varlığını ver heme 'aşka
Sebt eyleme ğayrıya vü iḥvâna da cânâ
- ج 5 Cândan ola yârâna mihir bî-'arız olsun
Cân dîdesini eyle kûşâd qalmaya a'dâ
- ح 6 Hâl ehli olup kâl[i] bırak sa'y-i sülûk et
Helvâ gibi tâ germ-i muḥabbet edesin tâ
- خ 7 Har-gûş kulağın kes alıp Âdem kulağın hem
Ḥayr ola dem-â-dem her işiñ maḥv ola eşyâ
- د 8 Dil ver güzelim merd-i Hudâ şâhib-i şeyḥe
Dil-berle hemîşe içesin sâgar-ı illâ
- ذ 9 Zâtını nigâh eyle şakın şûrete bakma
Zâtıñ neredendir ḥaber al hoşca ser-â-pâ
- ر 10 Rabbiñ bilir ol nefsiñe ger vâkıf olursa
Râzı ola her vech ile senden ede iḥyâ
- ز 11 Zincîr-i cünûna heves et 'aşka girersin
Zülfüñde penâh eyleye ol şâne-i Leylâ
- س 42a 12 Sen senligiñi âteş-i 'aşk ile yakıp gel
Sen maḥv-ı fenâ bul vereler manşib-ı vâlâ
- ش 13 Şâhen-şeh-i 'âlemdir eden feyzini îşâr
Şeşden geçesin tâ görüne cümlesi bir bâ
- ص 14 Şarşar-ı hevâyı çıkarıp 'uzlet-i yâr et
Şadriñda şakın neng ü namûs[u] koma aşlâ

- ض 15 Darb etme fuḥûş lâf ile ihvân-ı şafâyı
Darb eyle hemîn nefsiñi tâ kim deme ḥayfâ
- ط 16 Tâhir olanıñ gevher-i kalbi yana şem‘i
Tâkat getirir mi ‘acabâ nûruna dünyâ
- ظ 17 Zâhirde melâmetle geçir hırka-i ‘ömrüñ
Zâhir ola ma‘nîde saña câme-i ra‘nâ
- ع 18 ‘İrfân-ı me‘ânî saña keşf ola ‘azîzim
‘Uryân olasin pîrehen-i şûriden a‘lâ
- غ 19 Ğâyib edesin bu ikilik perdesini sen
Ğaybîden ere gûşuña bir şavt-ı dil-ârâ
- ف 20 Fânûsa dönüp nâr-ı muḥabbet yana tende
Fer vere dü ‘âlemlere ol şem‘-i şeb-ârâ
- ق 21 Kaldır aradan nîk ü bedi vâḥid-i ferd ol
Kalmaya göñülde ḥas ü ḥâşâk ola zîbâ
- ك 22 Kâlâ-yı muḥabbet şatasın şehr-i derûnda
Kerrâr u Muḥammed ola rehber saña her câ
- ل 23 Lâyık olasin saltânata serimde dil-ber
Lâ deme ne ki emr eder ise saña şeyḥâ
- م 24 Maḥmûd şefî‘iñ ola kim her dü cihânda
Me‘vâda ola kaşr u qarârıñ şeh-i ‘ulyâ
- ن 25 Nân etme taleb ‘aşka talebkâr olasin hep
Nâdîde cevâhir bulasın tâ ola kîmyâ
- و 26 Var râh-ı fenâyı taleb eyle heme şeb rûz
Var ol dü cihânda bulasın Hakk‘ı hüveydâ
- ه 27 Hû ile ḥitâm eylesesin ḥidmet-i ‘aşk[ı]
Hârûb gibi gel esefle atma ruh[u] cânâ
- ی 28 Yalvar der-i sultân-ı Senâyî‘de Hudâ‘ya
Yârıñ ola **Mişlî** gibi bir şâhid-i ma‘nâ

2

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Kaṭre-i dil baḥr-i bî-pâyân olur ‘âlem bu ya
Zât-ı ‘ârif manzar-ı Sübhân olur ‘âlem bu ya

- 42b 2 Âteş-i ruhsâr-ı sâkîye yanıp pervâneveş
Şem'-i dil envâr-ı 'âlî-şân olur 'âlem bu ya
- 3 Gevher-i meknûn 'ilmu'llâh-ı cemâl Ka'be'miz
Ğavş-ı 'arşu'llâh hemîn seyrân olur 'âlem bu ya
- 4 Bâğ-ı firdevsiñ gülü ser-mest olur kılsa nazar
'Akl-ı ervâh [u] melek hayrân olur 'âlem bu ya
- 5 Yek nigâhı buldurur rindâna tâmıyla fenâ
Sâlik[i] sâğar-keş-i peymân olur 'âlem bu ya
- 6 Cur'asın nûş eyleyen 'uşşâk-ı şeydâ-yı zamân
Zâhirâ mûr ma'nide sultân olur 'âlem bu ya
- 7 Her kime düşse nigâhı reng[i] bî-rengân olur
Der-i reh-i hünkârda yek cân olur 'âlem bu ya⁵²
- 8 Tûr-ı lutfundan tecellî eylese bir 'âşîka
Şâhib-i keşf enver-i Ğufrân olur 'âlem bu ya
- 9 Luţf-ı Rabbânî erip bir sâlike tevfiğ-i Hâk
Ol velâyet tahtına hağan olur 'âlem bu ya
- 10 Ğonca-i gülzâr-ı cennetdir haţ u ebrûları
Ehl-i 'aşka kıble-i bürhân olur 'âlem bu ya
- 11 Âsitânında serin ferş eyleyen sâlikleri
Mest-i bâkî lâubâlî-cân olur 'âlem bu ya
- 12 Sâkiyi 'aşk sâye-i pîr-i muğân eyler 'azîz
Bir fakîr ednâsıdır efşân olur 'âlem bu ya
- 13 Bâğ-ı 'aşkıñda mişâl-i bülbül-i şeydâ gibi
Şubh olunca **Misli**yâ giryân olur 'âlem bu ya

3

- Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün*
- 1 Âsitânında hemîşe olma devletdir baña
İftihârım tende cân oldukça hîdmetdir baña
- 2 Pûte-i 'aşkıñda kâl olup olursam mûmyâ
Her dü 'âlemde yakın-dânım selâmetdir baña

52

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 3 Zâhirim dâ'im perîşân ol[ma]ğın havf etmezem
‘Âlem-i ma'nîde bir harf-i beşâretdir baña
- 4 Merdüm-i dîdem sirişkim seyline gark olsa ger
Ol hazen gûyâ ki cânânımla vuşlatdır baña
- 5 Ka'be-i tahkîk içre haccü'l-ekber olmağım
Eşigîñ taşını rûz [u] şeb ziyâretdir baña
- 6 Hıdmetiñ terk eyleyip etmem efendim inzivâ
Nezd-i nâdândan ırağ olmaqlık halvetdir baña
- 43a 7 Seng-i münkir şân-ı ‘aşkımda şâyân olmayım
Küfr ile ta'n olduğum ‘aşkımda şöhetdir baña
- 8 Mihriñi kalbimde hıfz etsin Hudâ-yı Zü'l-celâl
Hırka vü tâc ü nemed egnimde külfetdir baña
- 9 ‘Aşkıñı *hâzâ sırâtün müstakîm*⁵³ tutdu gönül
Hırka-i pûş-ı melâmet ‘ayn-ı kisvetdir baña
- 10 Zâhirâ göstermege rûy-ı kerâmet nâzenîn
Râhıma bend-i ‘azîmdir cümle şan'atdır baña
- 11 Hiss-i hayvânî olanlar aldanır ol şîveye
Ehl-i hâl bil[me]mege kalb-i firâsetdir baña
- 12 Muttasıldır ‘ârifîñ cânân ile cânı hemîn
‘Ârifî keşretde görmek ‘ayn-ı vahdetdir baña
- 13 Pâdişâh şûretli olmak bî-‘ukûl ârzû eder
Saña kul olmak riyâsız taht [u] servetdir baña
- 14 Sâyede şâh-ı cihâna ser-fürû etmem begim
Mihriñiñ tâcı serim üzre selâmetdir baña
- 15 Hânkâhıñ ravzadır tûbâ nihâl-i kâmetiñ
Vâ'iziñ va'd etdigi cümle hikâyetdir baña
- 16 Hiç ferdâya nigâh eyler mi murğ-ı cânımız
Cennet-i huld-ı berîn senle hüviyyetdir baña
- 17 Şad hezârân cüst [ü] cû etsemdi ey şâhım seni
Bulma mümkün olmaz idi bir hidâyetdir baña

⁵³ “İşte doğru yol budur.” anlamına gelir. Kur’ân-ı Kerîm’in 36. sûresi olan Yâsîn Sûresi’nin 61. âyetinde geçmektedir (Yılmaz, 1992: 67).

- 18 Kâdriñi gevher-şinâs-ı ‘aşk olan idrâk eder
Degilim lâıyık Hüdâ’dan fâhr-i rif’atdır baña
- 19 Raḥmet-i deryâ-yı Hâk ‘atşân-küş etsin beni
Hem-nişîn-i şoḥbet olmak bâb-ı raḥmetdir baña
- 20 Gülşen-i bâğ-ı melâḥat verd-i ruḥsârıñ seniñ
Nuṭḡ-ı pâkin ma’nisi genc-i velâyetdir baña
- 21 Çekmezem bir lahza dâmân-ı taḥammülden yedim
Çille-sâz olmakda hem-pâ bunda ḥikmetdir baña
- 22 Tomarinc’ey nâzenînim ‘âşıkıñ aḥvâline
Eylemek âzâr her dem çarḥıñ ‘âdetdir baña
- 23 Hâtırım ğamnâk olmaz kendime nefsim için
Sâye-i luṭfuñla âḥir verme nuşretdir baña
- 24 İltifât ‘addeylerim bâbıñda her ḥâr u ḥası
Cevriñi etdikce efzûn ‘ayn-ı rağbetdir baña
- 25 Mâl ü cân ü saltanat nâmûs nâm ü her çi-hest
Cümlesi hep mihr-i ‘aşkıñdan ‘ibâretdir baña
- 43b** 26 Serde ‘aqlım târ-mâr oldu velâkin zinde dil
Câm-ı ‘aşkıñ câvidân[î] taḥt-ı devletdir baña
- 27 Râḥat etmek bâğ-ı ‘âlemde küfürdür ‘âşıka
Pister-i ḥasretde yatmak gizli şıḥhatdir baña
- 28 Yokdur ümmîdim feraḥ bulmak denî kârḥânede
Müddet-i ‘ömrüm ḥitâm olduḡda râḥatdır baña
- 29 **Misli**-i nâlânıñı dūr etmesin senden Hüdâ
Meclisiñde ḥâzır olmaklık ‘ibâdetdir baña

4

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Dil-ber-i şâh-ı şecâ‘at menba‘-ı cûdü’s-seḥâ
Sâyedâr-ı kalb-i ‘âşık kenz-i miftâḥ-ı vefâ
- 2 Vaşfıñı mümkün mü almaklık zebâna ey şanem
Görmemiş emsâlini çarḥ-ı sipihr-i bî-ziyâ
- 3 Göñlümü bend eylediñ bî-iḥtiyâr ser-tâ-be-ser
Hâşılı müstağrak-ı iḥsânıñ oldum bî-riyâ

- 4 Emriñe fermân-berim leyl ü nehârân âfitâb
Etmezem luţfuñ ferâmûş haşre dek ey meh-likâ
- 5 Rûz [u] şeb **Misli** seni medh eylese olmaz hitâm
Zerresin bu şeb edip taḥrîr ‘arz etdi saña

5

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 O gül-i nev-res[i] bûstânıña şor şorma baña
Bülbülüñ ḥâlini ḥandânıña şor şorma baña
- 2 Kâmetiñ serviye nisbet edemem şerm ederim
Bâğ-ı firdevs ile ğilmânıña şor şorma baña
- 3 Tâk-ı ebrû-yı siyâhıñ nice vaşf eyleyeyim
Rüstem-i ğamze-i müjgânına şor şorma baña
- 4 Ḥâl-i hindûsuna ‘âşık kapılır mı bilemem
Micmer-i sîm-i dirâşşânına şor şorma baña
- 5 Bende-i pîr-i muġân sâkiye ḥuddâm olayım
Sâğarıñ zevkini derbânına şor şorma baña
- 6 Ḥasret [ü] ḥüzn ileYa‘kûb'a dönen kalb-i şikest
Yolda şıdk ile mi Ken‘ân'ına şor şorma baña
- 7 Tûr-ı sînemde tecellî nice eyler o güzel
‘Aşk ile Mûsi-i ‘İmrân'ına şor şorma baña
- 8 Hem çü ‘Îsâ-nefesi mürdeler iḥyâ mı eder
Kevser[i] la‘l-i Bedeḥşân'ına şor şorma baña
- 44a 9 Şimdi bu vaktiñ ‘Alî-meşreb[i] kimdir der iseñ
Gör Rızâ bâbını Selmân'ına şor şorma baña
- 10 Ḥânedânıñ der-i ḥâkinde ğubâr oldu mu dil
Gel onu dîn ile îmânına şor şorma baña
- 11 Şâ‘ir-i vakt-i pesendide mi **Misli** bilemem
Kıl nazar ‘aşk ile dîvânına şor şorma baña

6

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Cezbe-i ḥüsn-i dili ‘âşıka şor şorma baña
Mihr-i ‘izârı naşıl Vâmık'a şor şorma baña

- 2 Biraz ‘aqlım başıma yâr degildir bilemem
İnfişâl âteşine lâyıka şor şorma baña
- 3 Âh Leylâ diyerek Hâzret-i Mevlâ'yı bulan
Hâlîmi Kays-ı dil-i sâbîka şor şorma baña
- 4 Dil-berîñ hasret[i] iḥrâk mı eder cân ile ḳalbi
Berḳ-i ḥâṭîfda olan sâ'ika şor şorma baña
- 5 Pek taşavvuf bilemem söyleyeyim râz-ı dili
Bezm-i ‘irfânda dehen-nâtîka şor şorma baña
- 6 Çille-i fırkat[i] çekmeklige râzı olsam
Feyz-i Monlâ'yı dil-i zâ'ika şor şorma baña
- 7 Baḥr-i ‘aşḳ içre bulunmaz arama ḳa‘r u kenâr
Mevc-i pey-der-pey ten-i zevraḳa şor şorma baña
- 8 Muşḥaf-ı sûz-ı muḥabbet o fûtûr-dilde ḳadîm
Ḥüsnuñü vaşf edemem revnaḳa şor şorma baña
- 9 Var mı ‘irfân ṭarîkatde ‘aceb derseñ eger
Misli-i nâçizi gel şâdîka şor şorma baña

7

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Hemîşe bezm-i ‘ârifde şafâ-yı cân olur peydâ
Derûn-ı ‘âşîkân içre ḥafî destân olur peydâ
- 2 Züleyhâveş göñül verdim yine bir Yûsuf-ı vaḳte
Gözüm yollarda Ya‘ḳûb-şîfat bârân olur peydâ⁵⁴
- 3 Ḳulûbum ḳabz ile pürdür ne kimse râzıma vâḳıf
Ġarîḳ-i seyl-i eşkim şanki bir tûfân olur peydâ
- 4 Derûnum şehrini târân edip gitdi sipihr-i ḡam
Taḥayyür ‘âleminde bir ‘aceb seyrân olur peydâ
- 5 Bidâyet eylese kilkim yedimde şî‘r ü inşâya
Ser-â-ser defter-i nazmım heme efgân olur peydâ
- 44b** 6 Ne mümkün ḥandenâk olmak raḳîb-i baḥta yâr oldum
Cihân bâḡına şalsam bir nazar hicrân olur peydâ

54

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 7 N'ola bir kerre yañılsa sa'âdet burcuna düşse
Nigârîñ râhına kıysam serim çevgân olur peydâ
- 8 Nigâhım kûy-ı cânânıñ yoluna şarf eder olsam
'Aķıbinde ġarâ'ib kıatlime fermân olur peydâ
- 9 Füzûn olduķca dilde sûziş-i 'aşķ [u] muħabbetler
O eşnâda şanardım derdime dermân olur peydâ
- 10 Hemân berbâd ġulyâmış tefekkûr etdigim demler
Nazar kıl ġâliyâ şad fitne-i devrân olur peydâ
- 11 Devâsız ibtilâyâ uġradım **Misli** bulunmaz hiç
Ne bir küfr ü ne bir îmân ne bir yârân olur peydâ

8

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

- 1 Düşdüm düşelden 'aşķıña ġöñlüm seniñle dâ'imâ
Yer bulamaz aġyâr-ı bed sensin nişîn-i bî-riyâ
- 2 Pîş-i nigâhımda hemîn tûbâ nihâliñ ey şanem
Vaşlñ tarz-ı nev 'uşşâķına nev-res-edâ⁵⁵
- 3 Mümķün mü ġâtırdan ferâmûş olasın kâlâ-yı 'aşķ
Pûşide-i hier-i ġamım olduñ begim ser-tâ-be-pâ
- 4 Görmez isem bir lahza ger vîrân olur ġöñlüm evi
Devlet baña her rû'yetiñ dünyâ vü 'uķbâ bir baña
- 5 Ruhsâr-ı âliñ pertevi kâşânemi pür-nûr eder
Meh-tâb-ı şem'-i ġâvere kılmam nazar ey cân-fezâ
- 6 Şûrî degildir maţlabım bir derdmend-i 'âşıkım
Bir çâre-cûy-ı 'âcizim luţf eyle gel kân-ı vefâ
- 7 **Misli** gibi dest-i tehî geldim kıpıña kıl kerem
Kaldım heme ihsânına ey ...⁵⁶ cûd-ı seġâ

9

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nice nisbet olur kıaddiñe 'ar'ar dil-ber-i ra'nâ
Ĥırâmânıñ dil-i 'âşıkıları eyler bütûn yağma

55

Bu mısradâ vezin hatalıdır.

56

Bu kelimenin yeri boştur.

- 2 Hemîşe çeşm-i ğaddârıñ okur efsûn ‘uşşâka
Onuñçün etdirir hûn-rîz-i ğamzeñ baña vâveylâ
- 3 Firâķ-ı hicr ile sûhte-derûnum kıandasın cânâ
Zülâl-i la‘liñi üftâdeñe bir kerre kıl i‘tâ
- 4 Heme sersem rakîbiñ pençesindendir saña kanım
Helâl olsun beni katl eyle müjgâniñla bî-pervâ
- 45a** 5 Dü ‘âlemde bulunmaz etmege da‘vâyı senden kes
Bu kârı ile ta‘cîl sevdigim gel eyleme ferdâ
- 6 Cefâ vü cevır ile elden bıraķmam dâmeniñ sâķî
Ba‘îd bundan baña böyle seni terk eylemek cânâ
- 7 Seniñ mecbûruñ olduĝum ‘ayândır şâh u ednâya
Bu **Misli** âsitâniñda diler kahr et diler ihyâ

10

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Feyz-i rûh-ı kıudsiyândır şeyh-i mâ
‘Âşıkâ dârü'l-amândır şeyh-i mâ
- 2 Kenz-i dil miftâh-ı şevķ-i Ahmedî
Sâlike biñ bahş-ı cândır şeyh-i mâ
- 3 Hasta-i ‘aşķa nigâhın şalsa ger
Naķd-i Lokmân-ı cihândır şeyh-i mâ
- 4 Müjde olsun kıanda var Ya‘ķûb-ı ‘aşķ
Yûsuf-ı devr ü zamândır şeyh-i mâ
- 5 Hemķü bûlbûl zâr eden ey merd-i râh
Erdi nevrûz âşiyândır şeyh-i mâ
- 6 Ğayr[1] câyı terk edip gel murĝ-ı ‘aşķ
Bir ‘aceb bâĝ-ı cinândır şeyh-i mâ
- 7 Hem şırât u hûr-ı mîzân-ı beķâ
Kevşer-i nehr-i nihândır şeyh-i mâ
- 8 Terk kıl dünyâ-yı dûnuñ gevherrin
Bî-kerân deryâ-yı kândır şeyh-i mâ
- 9 ‘Aşķa ķul ol benligiñden geķ ķamu
Ğör ne dildâr-ı civândır şeyh-i mâ

10 Bî-başar ehl-i dâlâle mahfîdir
‘Ayn-ı ‘îrfâna ‘ayândır şeyh-i mâ

11 Dilde ahfâ eyle **Mişli** râzîñı
Şerbet-i derd-i dilândır şeyh-i mâ

11

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1 Gitmemek meyhâneye elde degildir zâhidâ
Böyle tahrîr eylemişdir tâ ezel kilik-i kazâ

2 Bendeyim câ-rûb-keş-i müjgân ile kûyûñdayım
Bî-muḥâbâ âsitânıñda hemîşe ser fedâ

3 Manşib-ı fâniye bir lahza perestiş eylemez
Zîr-i pâyiñde bulurlar şad hezârân kîmyâ

45b 4 Herkesiñ bir türlü bâzârı göñülde mahfîdir
Añlaşılmaz ‘aql u pindâr ile pinhân-ı şafâ

5 Nefsiniñ ḥazz etdigiñle eyle ülfet ey perî
Hâl-i ‘uşşâkâna dem urma kalırsın bî-zîyâ

6 Herkesiñ kârı zarârı kimseden mes’ûl degil
Kendi nârıñ ile puḥte ol qarışma bî-devâ

7 Kimseniñ olmaz tecellîsi berâber vakt [ile]
Cümleyi bir eylerim ben diye etme iddi‘â

8 Günde biñ bir türlü döndürmekde çarḥın şâh-ı ‘aşk
Kimi gelir kimi gider kimin eyler ibtilâ

9 **Mişli** kul oldu ise kâfir mi oldu sâkiye
Bozmağa kâdir iseñ taqdîrini olsun rızâ

12

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

1 Deşt-i ruḥsârıñda şayd etdi beni çeşm-i elâ
Beste kıldı tâb-ı zülfüñ kalb-i bî-tâbım şehâ

2 Kahramân-ı nâvek-i müjgânıña oldum şikâr
Keykubâd [u] Hüsrev [ü] Rüstem de olsa yok rehâ

3 Merḥamet-sâz olsa ḥaṭ ḥâliñ amân bilmezlenir
Tâk-ı ebrû-yı siyâhiñ eylese bârî vefâ

- 4 Meh-cebîniñde çerâğ[1] hâtır-ı nâ-şâdımıñ
 Kâlb-i ‘âşık bulur andan dâ’imâ neşv ü nemâ
- 5 Hücra-i târîk-i hicrânıñda etdirdiñ nişîn
 Ey gözüm nûru efendim vaşlıña eyle sezâ
- 6 Nâ-murâdım nîm-nigâhıñla beni kıl kâm-yâb
 Böyle mağdûru bırakmak şânıña düşmez şehâ
- 7 La‘l-i mey-gûnuñdan ayrı olduğum eyler harâb
 Rûzgâra uymadı bâd-ı ümîdim sâkiyâ
- 8 Lâne-i mihrîñden ayrı yerde iskân etmezem
Misli-i ‘anķâ-suhan dürler düzer evrâkına

13

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Beste-i zülfüñ göñül mümkün mü çözmek dil-berâ
 Sâkin-i dîger be-lahza ahķarına nâ-sezâ
- 2 Nev-bahâr eyyâm[1] kanda her günüm şayf u şitâ
 İbtılâ ile geçer vâkt dîdeler rûşen gece
- 3 Böyle me’yûs vâdi-i nâ-reftede kalmak neden
 Kimden ümmîd edeyim kimdir eder ‘aşķa devâ
- 46a** 4 Hemçü mînâ nâle-i kulķul semâya çıkmada
 Görmedim mesrûra dâ’ir söz eden ğayrı edâ
- 5 ‘Adl-i ĥaķanî kocâ mışr[1] göñüller Yûsufu
 Hemçü Ya‘ķûb eşķ-i çeşmim seyl olur şubĥ u mesâ
- 6 Kâse-lîsiñim der-i ğayra nâzar şalmam henûz
 Kıl kerem hâlimce zerre ey şeh-i kân-ı ‘atâ
- 7 Bezm-i taĥķîķiñ şeh-i ‘âlî-cenâbısın begim
 Eyle müstaĝraķ füyûzâtıñ ile ser-tâ-be-pâ
- 8 Ne rehâ bulmaķda ümmîd ne küşâd olmaķdadır
 Baĥr-i ĥayretde nişînim bilmez oldum kâr-ı mâ
- 9 Feth kıl iĥsân kapısın ĥüsnüñüñ ĥaķķı için
 Şad hezâr arslan içinde bir seĝiñdir **Misli**yâ

14

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Erdi ümmîdim bahârî gül-'izârım geldi ya
Sâye şaldı başıma serv ü çınârım geldi ya
- 2 İntizâr bahrinde tûfân-ı belâ tutmuş idi
Maḥzen-i sırr-ı velâyet girdkârım geldi ya
- 3 Külbe-i şevkim ḥarâb etmişdi ḡam ḡaylî zamân
Eyledi maḥzâ 'inâyet nâzlı yârım geldi ya
- 4 Rû'yeti kıldı şeref-yâb ḡâtır-ı vîrâneyi
Meh-cebîniñden ziyâ buldum nigârım geldi ya
- 5 Eyledi dil-mürdeyi iḡyâ dem-i 'Îsâ erip
Her dü 'âlemde şafâ-yı 'aşk-ḡarârım geldi ya
- 6 Râh üzereydi göñül Ya'ḡûb-ı seyl-çeşm ile
Mısr-ı 'aşkıñ Yûsuf'u dil-şehriyârım geldi ya
- 7 Açdı mihrim gülleri dünyâ vü 'uḡbâ bir yaña
Bu derûn-ı şevkime muḡkem ḡışârım geldi ya
- 8 La'l-i nâbıñ teşnesi olmuş idim biñ cân ile
Erdi câm-ı vaşl 'ömr-i pâydârım geldi ya
- 9 Şad zebândı ḡayli dem sûsen gibi bâḡında dil
Şâneym kâkülleriñe müşkbârım geldi ya
- 10 Ḥâk-i pâyi kuḡl-i cândır 'âşık-ı şeydâlara
Nev-ḡazeller yâdigârım dil-fiḡârım geldi ya
- 11 Hemçü pervâne cemâl-i şem'ine yan **Misliyâ**
Müdde'î bilsin kemâl-i 'aşk yârım geldi ya

15

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 46b 1 Çâker-i Monlâ-yı Rûm olmak ne devletdir baña
Olmazız bir ân ü bir dem ḡâk-i pâyinden cüdâ
- 2 Şehr-i 'aşka maḡrem olmaksa göñül ḡaşdıñ seniñ
Vâḡf-ı câ-rûb ol ḡubâr-ı ḡânḡâḡında aña
- 3 Başını çevḡân-ı 'aşka ḡop edip gir göresin
Nice kemterler olurlar bu ḡapıda pâdişâ

- 4 Eyleme bu hîdmete ey dil tekâsül ta‘cil ol
Âşiyân-ı kudsâ pervâz eyle olma bî-vefâ
- 5 Hemçü **Misli** vaktidir ey hâme bülbülveş bu şeb
Tâlîbe eglencedir bu nev-ğazeller dâ'imâ

16

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

- 1 Bir Mevlevî'dir sevdiğim dâ'im külâh eyler baña
Kaşdı nedir bî-gânelikle nîm-nigâh eyler baña
- 2 Kâr oldu gerdûn başıma etmez karar bir yerde dil
Añlaşılan bu işleri baht-ı siyâh eyler baña
- 3 Oldu figânım 'andelîb her şubh u şâm meyhânede
Sâgar umarken kısmetim pür-dûd-ı âh eyler baña
- 4 Ya'kûbveş ol Yûsuf'ıñ râhında ser-gerdân olup
Nîl eyleyip eşkim müdâm gam hânkâh eyler baña
- 5 **Misli** şakın gam çekme sen hâsıl olur bir gün murâd
Monlâ-yı Rûmî feyzini bir bâmgâh eyler baña

17

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Şem'-i ruhsârıñ göñül pervânesi yokdur rehâ
Yanmadır zîrâ onuñ kârı begim şubh u mesâ
- 2 Cânıma kâr eyledi sûz-ı ciger cismim nizâr
Çeşm-i inşâfla nazar kıl 'ahdiñe eyle vefâ
- 3 Sûznâk oldu figânım evc-i 'aşkıñda bu şeb
Yandırır belki sipihri vaşlıñı eyle nevâ
- 4 Lutf edip gönder şabâ ile gubârıñ pâyını
Vuşlata lâyıq degilsem aña bâri kıl sezâ
- 5 Ka'be-i mihrâb-ı tâkıñ secdegâhım bî-gümân
Andan ayrığa ne mümkün secde etmeklik baña
- 6 **Misli** tâ rûz-ı ezelden eyledi ikrâr seni
Maṭlabı sensin efendim eyleme gayrı fedâ

18

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 47a 1 La'l-i nâbıñ cur'asından yâdigâr et sâkiyâ
Nefh edip bir demle 'ömrüm pâydar et sâkiyâ

- 2 Yek kadehle mest kıl tekrâra hâcet olmasın
‘Aql u nâmûsu yanımda şermsâr et sâkiyâ
- 3 Zülf-i ‘anber kaplamışdır âfitâb-ı hüsnüñü
Ref kıl yüzden niķâbıñ kâmkâr et sâkiyâ
- 4 Hasta-i işkeste-hâtırdır deriñde çâkeriñ
Sâgar-ı gülfâmıñ ile hoş-güvâr et sâkiyâ
- 5 Vermişim göñlüm evin bî-ücret ey ‘âlî-cenâb
Hâk-i pâyiñden ayırma hâksâr et sâkiyâ
- 6 Eyledi işkeste beste ‘azm-i reftârıñ seniñ
Nev-zuhûrdur **Misli**'den bu der-kenâr et sâkiyâ

19

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Hemçü kâkül serde ‘aqlım târ-mâr eyler şabâ
Her seher feyzin fütâde yâdigâr eyler şabâ
- 2 Bir taraftan bî-huzûrluk gerdiş-i gaddârdan
Bir taraftan sûz-ı ‘aşkı âşikâr eyler şabâ
- 3 Evc-i hüsnüñde qarâr endîşesin tutmuş iken
Fikr-i cân-sûzum dönüp beste-nigâr eyler şabâ
- 4 ‘Anber-efşân zülfünüñ bûyun nişâr eyler hemîn
Nice mümkündür taħammül câna kâr eyler şabâ
- 5 Çekme dâmân-ı taħammülden elin **Misli** saña
Luţf ile elbetde bir gün kâmkâr eyler şabâ

20

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Dil-firîb-i sâki-i ‘aşk cevri-i mülhemdir baña
Hasta-i ‘aşkıñ nigâhı ‘ayn-ı merhemdir baña
- 2 Bulalı pîr-i muğânı kalb buldu tâze cân
Hum [u] kûze nefha-i ‘Îsî-i Meryem'dir baña
- 3 Tûr-ı ‘aşkıñda tecellî eyleyip sâgar müdâm
Naķd-i Hızır’î Mûsi-i ‘İmrân kelemdir baña
- 4 Perçemim geçdi yedine gayrı dest uzatmasın
Râh-ı ‘aşka bir kadem kıymak muķaddemdir baña

- 5 Şerh mi eyler idim ger havşala pür olsa hep
Haft-ı gîsû-yı nigâr elbetde mülhemdir baña
- 6 Şavma‘ân süprüntüsüdür ‘ûd [u] tûtyâ dîdeme
Nâfe-i tâtâr ne bûydur müşk-i a‘zamdır baña
- 47b 7 **Misli**yâ sultân-ı ‘aşkıñ sâyesinde bir şanem
Secdegâhımdır serimde tâc-ı Edhem'dir baña

21

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Ne ararsın a gönül maqşadını meyde ara
Talebiñ gevher-i câna yürü kûyunda ara
- 2 Eri iksîr-i muhabbet putesinde kâl ol
Saña Monlâ-yı Hudâvend ise Şems'inde ara
- 3 Nedir ol bülbül-i şeydâ gibi der der gezesin
Garañ yâr ise ol dil-beriñ hüsünde ara
- 4 Lâ-cerem ‘âşık iseñ Ka‘be-i tahkîke yürü
Saña rehber olanıñ kible-i vechinde ara
- 5 Yanagör **Misli** gibi sâkiniñ ‘aşkında hemîn
Tutagör yâr etegin cümleyi ânında ara

22

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ey Hüseyn'im mâtemiñ tutmağdayım şubh u mesâ
Kanda bir bûy-ı muhabbet ey kerem kân[ı] baña
- 2 Dem-be-dem kan dökmede ‘aşkıñla çeşmim merdümü
Şanki bir tennûrdur dil pişdi bağrım dil-berâ
- 3 Ger ölürsem âteş-i ruhsâr-ı âliñle seniñ
Dü cihânda baña devletdir efendim bî-riyâ
- 4 Sen hemân sağ ol açılsın gonca-i bahtıñ müdâm
Vermesin Mevlâ küdüret kıl hemân zevk u şafâ
- 5 Gevher-i inşâf endâht eylesin Hâk kalbine
İltifât-ı ‘âşıkân olsun işiñ ey meh-likâ
- 6 Sicn-i miñnetde nişin oldum begim Yûsuf gibi
İntizârında olup Ya‘kûbâsâ dâ'imâ

- 7 Hañcer-i ğamzeñ cigerde yâreler açmağdadır
İltifâtın merhemidir gel dirîğ etme baña
- 8 Sînemi sûzân eder dâ'im firâkıñ âteşi
Anı teskîn eylesin la'l-i zülâlin cân-fezâ
- 9 Gerçi **Misli** bâb-ı hâkiñ olmağa lâıyk degil
Sen kabûl eyle şerîk olmaz kimesne bi'llahâ
- 48a 10 Bir ğazeldir bir ğam-ı münkirân [ki] hem bir eser
Şun yedime câm-ı şahbâyı hemîşe nev-edâ

23

HARFÜ'L-BÂ

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Bırağam münkirân-ı 'aşk barışdım yâr ile imşeb
Şafâ bahrinde mevc urur gönül dildâr ile imşeb
- 2 'Adû-yı bed nice dem infişâl etdirdi 'uşşâkı
Helâk olsun hemîşe reşk ile bîzâr ile imşeb
- 3 Ne mümkün lahm ayrılmak zaferden bu ğarâ'ibdir
Meger hıffet getirmiş 'aqlına bedkâr ile imşeb
- 4 Meseldir dü gönül yek olsa dünyâyı harâb eyler
Muhabbet germ olup tâze zevâl-i yâr ile imşeb
- 5 'Ukûl-ı nâkışa mâlik ne bilsin kalb-i 'uşşâkı
Derûnum goncası handân olup gülzâr ile imşeb
- 6 Füyûzât-ı Celâle'd-dîn erişdi 'avn-ı Hâknâke
Görüşdüm leşker-i 'aşkıñ sipeh-sâlâr ile imşeb
- 7 Ne deñli ğam füzûn olsa kederlenmez dil-i üftâd
Tesellî buldu nağd-i Haydar-ı Kerrâr ile imşeb
- 8 Büyük zann eyleme yârîñ der-i hâkinde ser koymak
Şükürler bezme da'vet eyledi tekrâr ile imşeb
- 48b 9 Cemâl-i cenneti huld-i berîn tûbâ nihâlidir
Dil-i 'atşân telebbüs oldu leb enhâr ile imşeb
- 10 Nice dem havf ederdim ki ferâmûş eyledi hâşâ
Hezârân şerh-i 'aşk etdi şükür güftâr ile imşeb
- 11 Bu nâçize ne lutf-ı bî-nihâyetdir meşâmım pür
'Abîr-i müşk-i bûy-ı turra-i tarrâr ile imşeb

- 12 Belâ-yı hicr-i mübremmiş ırağ-ı nezd-i yâr olmak
Müşerref oldu çeşmim çok şükür dîdâr ile imşeb
- 13 Gezerdim dûr olaldan kör gibi dünyâyı ser-tâ-ser
Ziyâlandı dü çeşmim merdümü envâr ile imşeb
- 14 Sevincimden unuttum çarhıñ âzârın heme **Misîlî**
Gözüm bir lahza varmaz h'âba bu efkâr ile imşeb
- 15 Nazar kılmaz dü 'âlem destine ger geçse 'uşşâkıñ
Eden nîm-sâniye ülfet güneş ruhsâr ile imşeb

24

Müfte 'ilün / Fâ 'ilün / Müfte 'ilün / Fâ 'ilün

- 1 Etmek ise maşşadın 'âşıkını kâm-yâb
Yak cigirim et kebâb hûn-ı dilimdir şarâb
- 2 Eşk-i dü çeşmim hemîn dökmede bârânveş
Kalb-i şadef dürr için çekdi nisân-ı şehâb
- 3 'Avn-i Hudâ erişe ger bu za'îf kemtere
Meclis-i 'uşşâkda şerh edemem bâb bâb
- 4 Dil düşeli 'aşkına bilmedi leyl ü nehâr
Kalmadı hiç tâkatim koymadı çeşmimde h'âb
- 5 Sedd ü hisâr çekmede her neyi kâsd eylesem
Kalmadı ümmîd-i dil olmak için kâm-yab
- 6 Kûy-nişîniñ olup râhıña koydum serim
Eylemedim sevdigim gayrı dere intişâb
- 49a** 7 Nâlemi gûş etmediñ bunca zamândır begim
Meclis-i sâzendede âhımı etdim rebâb
- 8 Bunca güzâr etmişim mescid ü meyhâneysi
Gûşuma erişmedi vaşlıña dâ'ir cevâb
- 9 Bir kuru efsâneler dönmede çâr kûşede
Muşhaf-ı hüsnüñ kanı 'âşıka ümmü'l-kitâb
- 10 Hâr-ı gamı dûr edip kıl nazar-ı iltifât
Eyle bu nâciziñi lûtfuñ ile neş'e-yâb
- 11 Kaldırıp efsâneysi nokta-i bâ okuna
Ref'-i niğâb eyle gel şaşırılar şeyh [ü] şâb

- 12 Mest-i müdâm eyle ki etmeyeyim fark-ı gam
Çekmeyeyim çarh'dan günde hezâr 'itâb
- 13 'Âşıka 'âdet ise cev[r]i füzûn eylemek
Koymadı tende mecâl yıkdı bizi inkılab
- 14 Hâl-i gönül fehmine koymadı tâkat müdâm
Kaynamada fitnessi devr-i humuñda habâb
- 15 Sûz-ı muhabbet müdâm yakmada 'âşıkların
Vechiñi eyle 'ayân mâhveşim ol şitâb
- 16 **Misli** için gam değil câm-ı firâkıñ seniñ
Zahmete girme begim râzıdır etmez icâb

25

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Açıldı yazmağa başla gönül şehrinde bir mekteb
Olup vaşşâf-ı mañbûbu Senâyî zıkrını et hep
- 2 Mütâla' eylerim şerh etmesi müşkil risâlâtın
Alınca ders-i 'aşkıñdan öñünde tutdu cân [u] ten
- 3 Vişâliñ perde-i mazmûn ile setr eylemiş nekşâd
Kurulaldan bu üstâdı dañi hîç görmemiş kevkeb
- 4 Efendi bendegâna 'acz yokdur derd-i 'aşk ister
Be-gâyet imtiñân eyler tañammül eyleyemez kalb
- 49b 5 Koyar sâ'at-be-sâ'at türlü renge **Misli**-i zârı
İrâdem dest-i hükmünde ki oldur tâlib [u] mañlab

26

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

- 1 Gönülüm alalı fenn ile bir fitneyi âşûb
Zincîr-i cunûndur hevesim eyledi meczûb
- 2 Yûsuf'da bulunmaz bu tarâvet bu letâfet
Ya nice 'aceb olmayayım hüzn ile Ya'kûb
- 3 İhsânı cefâdır baña ol serv-i bülendiñ
Çekmem yedimi derd ile olsamda çü uyub
- 4 Düşmekde gönül sâye gibi pîr-i muğâna
Pâ-mâl-i der-i meykede oldu baña menşûb

- 5 Pür-neş'e eder sâgar[ı] gezdikce cihânı
Şâyeste edersem yoluña hattımı câ-rûb
- 6 Şâdık mıyım 'aşkında 'aceb ursa miħenge
Ser olsa n'ola ebrû-yı çevgânına bir top
- 7 Men' etmege fetvâyı verirmiş baña vâ'iz
İnkâr olunur mu 'acabâ kizbe-i maħbûb
- 8 Kâl ehline bahş olmadı çün [ki] kale-i 'aşk
Mağrûr-ı şur olduğu için olmadı mergûb
- 9 Gezmekde beyâbân-ı belâda yine **Misli**
Pîrâhen-i nâmûsunu çâk etmedi maħcûb

27

Müstef'ilün / Fe'ülün / Müstef'ilün / Fe'ülün

- 1 Deryâ-yı 'aşkıda gönlüm oldu maħall-i gird-âb
Ğarķ oldu gitdi şeksiz hem çü semâk [u] murğ-âb
- 2 Hem âb mâliñi der-dest eyledi rehâ yok
Ebrû-yı tâķ oldu râh-ı fenâda miħrâb
- 3 Ey tâlib-i Mevlâ'yî gel gör bu rûy-ı mâhı
Hâcet degil fanûsa tutdu cihân-ı meh-tâb
- 4 Micmerde 'ûd u 'anber hindû-yı hâl-i 'âşık
Dür-dâne pür-dehânı gerdânı baħr-i sîm-âb
- 5 Cân-bahş eder nigâhı ol 'İşi-i yegâne
Leşker gibi müjenler şan şafa durmuş aşhâb
- 6 Vaşfiñda kilķ 'acz kâşır ey ehil-i 'irfân
Vermiş envâr-ı hil'at başdan ayağa Vehhâb
- 7 Vaşl-ı behişte nisbet olmaz nihân bu neş'e
Taħtın verir vü tâcın gördükde çeşm-i Dârâb
- 50a** 8 Pîr-i muğân vü sâķî câm-ı şarâb-ı bâķı
Vaşlı için hemîşe dönmekde hem çü dolâb
- 9 Faşl-ı bahâr hattı zeyn eyledi bu bâķı
Eşcâr-ı feyz için dökmemekde **Misli** gül-âb

28

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Vaqt-i eyyâm-ı bahâr olmak sezâdır ‘andelîb
Ser-be-ceyb-i ‘aşk ta‘cîz eylemeklik bî-edîb
- 2 Âh u nâle etmeden cânın verir pervânegân
Şu‘le-i şem‘e ururlar zahm ne bilir tabîb
- 3 Ey gönül etme telâşe râzı ol her hâliñe
Ol peri kân-ı ‘atâdır eyler ihsân ‘an-karîb
- 4 Râh-ı makşûda varılmaz zor ile darb-ı meşel
Dâmen-i teslîme el ur görelim neyler habîb
- 5 Râh-ı sa‘yide bırakma vüs‘atin yetdi kadar
‘Âkıbet hâşıl olur takdîre her ne[yse] naşîb
- 6 Her işin işler verâ-yı perdeden ol pâdişâh
Luţf ile in‘âmı çokdur hikmet-i sırrı ‘acîb
- 7 Râh-ı ‘aşkda pâyiñi işkeste eyle cânıma
Kıl tahammül **Misli**yâ tâ yana sâ mân u şekîb

29

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Vuşlat ümmîdi ile bağrım dolu kan oldu heb
Şehr-i gönülüm gördüğün âbâd u vîrân oldu heb
- 2 Çâh-ı miñnetde nişînim gayr-ı manşîb vermez el
Nîst çâre yârdan ihsân hicrân oldu heb
- 3 Menba‘-ı feyzim diye enhâr ederken eşkimi
Gevher-i çeşmim sefid la‘l-i Bedeşşân oldu heb
- 4 Bitmedi bâğ-ı murâdım bâd-ı gam etdi harâb
Hâksâr oldu nihâl-i gonca hârân oldu heb
- 5 Bâğbân-ı fikr-i sa‘y u teşbih-i zühd ü şalâh
Nâgehânî ibtilâ mülküne haşân oldu heb

30

Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün / Müstef‘ilün

- 1 Ey gonca-rû hâtır-şiken efgânıma sensin sebep
Lânem firâkıñ şâhıdır nâlânıma sensin sebep
- 2 Şem‘-i murâdım yanmadan ey gül-bün-i bâğ-ı cefâ
Düşdü muhabbet âteşi sûzânıma sensin sebep

- 50b** 3 Bûstân-ı feyzin sebzesin yâd eyledikce murğ-ı dil
Dü çeşme ihdâş eyledim giryânıma sensin sebep
- 4 Etrâf-ı hüsnüñ bâğını bir kez temâşâ etmege
Pîşimdedir peyk-i şabâ cevânıma sensin sebep
- 5 Ümîdimiñ her goncası hûn-âb ile pür-lâleveş
Bir kûşe içre bî-küşâd handânıma sensin sebep
- 6 Geldikce ‘ayyâr-ı şabâ vakt-i seher ‘ar‘ar-mişâl
Olsam hırâmân nazm ile ‘unvânıma sensin sebep
- 7 Yok kâbiliyyet zerrece bir harfe kudret **Misli**'de
Ser-tâ be-ser ey nâzenîn dîvânıma sensin sebep

31

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 1 Nigâhıñ sâlike iksîr-i a‘zam kîmyâdır heb
Gubâr-ı hâk-i pâyiñ sürme-i cân tûtiyâdır heb
- 2 Gulâm olmak saña genc-i beka bulmak gibi cânâ
Saña dil verdiğim benden degil feyz-i Hudâ'dır heb
- 3 Hayâl etdikce hem-pâ olmağı bezmiñde hemvâre
Ne hikmetdir beni dîr eyleyen tîr-i kazâdır heb
- 4 Hilâfım nîst ey meh-pâre cândan bende-i ‘aşkıñ
Bütün yârân u ihvânım bu sırâ âşinâdır heb
- 5 Muhabbet gülsitânında gönül hayrân [u] medhûşuñ
Dil-i **Misli**'yi zînet-yâb eden rûy-ı ‘atâdır heb

32

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 1 Sekiz biñ ‘âlemiñ nûru Resûl-i müctebâdır heb
Velâyet mülkünün şâhı ‘Aliyyü'l-Murtażâ'dır heb
- 2 Açıldı *küntü kenz*⁵⁷ iñ maḥzeni teşrîf-i Aḥmed'de
Gürûh-ı evliyâ râh-ı tarîka pîşvâdır heb
- 3 Sülûk-ı ‘aşka hem-râh ol bilinsin ḥaḳ ile bâtıl
Nübüvvet nûruna âgâh olanlar evliyâdır heb

⁵⁷

“Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

- 4 Cevâhir saçdığı evrâka kilkim şanma bendendir
Eden ser-mest-i şeydâ ‘aşk-ı Mevlânâ semâ’dır heb
- 5 Kaţâr-ı bende-i ednâsına dâhil ede şâhım
Hemîşe kûy-ı râhında niyâzım în şadâdır heb

33

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Nâr-ı hicrânıñla bağrım sâkiyâ oldu kebâb
Kıl terahhüm eyle temkîn kaţre kaţre ver şarâb
- 51a 2 ‘Âşıkım şûrî vü ma‘nî ilticâ-yı dil budur
Mâh-tâb-ı enver-i ruhsârıña çekme niķâb
- 3 Doğmadı hırşîd-i bahtım gûşîşim oldu hebâ
Vermedi destîñ tecellî kaldı der-zîr-i şehâb
- 4 Olmadı bir dem müfid seyl-âb-ı eşkim rûz [u] şeb
Bâd-ı nâ-hemvâre dâ’im şevkim eyler inķılâb
- 5 Hem çü şâne şad zebân etdi derûnum iftirâķ
Bezm-i ‘uşşâķa ķadem baş bendeñ olsun kâm-yâb
- 6 Rûy-ı cevriñden ne mümkün dil seni terk eylesin
Ėayr[1] ķapıya ķuşâd olmaz bu dest-i intisâb
- 7 Öyle muķkem-beste mihriñde göñül o şâh-ı ‘aşķ
Munķatı’ olmam ne deñli eyleseñ hâlim harâb
- 8 Hem çü **Misli** za’y edip kendim ne oldum bilmezem
Hâlîme bir kez nazar kıl ey cemâl-i âfitâb

34

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Hûn-i dildir nûş olan peymâneden bî-tû şarâb
Kıl tenezzül eyledim âmâde bezme dil kebâb
- 2 Çeşm-i hasret-keş nisân-ı bârânveş yağmaktadır
Derc olur dür-dâneler fâm-ı şadefden bî-hisâb
- 3 Sebze-i ümmîdimi dâ’im şuvarmaķdan Ėarâż
Ola nezd-i ‘âşıkânda mâh-ı mevlidde gül-âb
- 4 Zîr-i hicrânın şehâb-ı zulmetinde dil esîr
Doğ hidâyet âsumânından cemâl-i âfitâb

- 5 Dîdeme sensiz görünmez bu fenânîñ şu'lesi
Ey baña Şems-i hâkîkat hep sañadır intisâb
- 6 Etmesin gözden nihân kıdd-i nihâlîñ Lâ-yezâl
Sen muķîm oldukca bâkîdir sipîhr-i âsiyâb
- 7 Nâle-i dil-sûzumu bâbîñda şeb tâ-be-seher
Nev-niyâzım sen diler reddet diler kıl müstecâb
- 8 Tek muhabbet bî-karâr olsun gönülde **Misli**yâ
Bâb-ı Mevlânâ'da elbet ref^e olur bir gün hicâb

35

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Hem çü bülbül kâr-ı men âh u nevâdır rûz [u] şeb
Şûretin nakşında hayrân bî-riyâdır rûz [u] şeb
- 2 Olalı dü ebruvânîñ Ka'be-i mihrâb-ı dil
Navek-i müjgân imâmım iktidâdır rûz [u] şeb
- 51b 3 Pûte-i 'aşkıñda kâl olsam degil mi devletim
'Âşıkâ nuṭkuñ kemâl-i kîmyâdır rûz [u] şeb
- 4 Cânıma kâr eyledi âfet nigâhıñ yâver et
Şanma resm-i güft [ü] gû dil mübtelâdır rûz [u] şeb
- 5 Her ne taḥşîl eyledise **Misli**'niñ cümle seniñ
Ermese luṭfuñ egerçi pür-ḥatâdır rûz [u] şeb

36

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 İftihârımdır yanıp 'aşkıñda olsa dil kebâb
Ma'nide nev-cân-alûdum zâhirâ olsam ḥarâb
- 2 Bâb-ı deriñ ḥâkiniñ câ-rûbudur cism-i nizâr
Bende-i pîr-i muğânım sâkiyâ âver şarâb
- 3 Bî-muḥâbâ tut yolun meyhâneniñ mestâneves
Böyle bî-pertev denîde 'âşıkâ çokdur 'itâb
- 4 Perde-i nâmûsu çâk et ref^e edip ecsâmını
'Arz eder elbetde bir gün vech-i pâk-i âfitâb
- 5 Nev-gazel tarḥ eyledi **Misli** bugün biñ 'acz ile
Defter-i zîrîñde kaydet eyleme redd-i cevâb

37

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Hâsret-i rûyuñ revân eyler dü çeşmimden gül-âb
Görmedi bir lahza hicrânıñ çekelden zerre h'âb
- 2 Yoksa benden mi kusûrât bilmezem bahtım nuhûs
Perde-ender-perde eyler râh-ı maşşûdum sehâb
- 3 Her ne deñli sa'ye ikdâm eylesem olmaz müfid
Aldı hayret her taraftan dâ'imâ olur 'itâb
- 4 Olma teslîm-i rızâdır çâr [ü] nâ-çâr ey göñül
Maşşad-ı meyli o yâriñ añlanan etmek harâb
- 5 Vâ'izâ mecmû'a-i kalbim perîşân etme gel
İntizâr-ı yâre fâ'ik olamaz rûz-ı gâzab
- 6 Etdiğñ ferdâ-yı ni'met ravza-i bâğ-ı cinân
'Âşık olamaz tesellî etme bî-hâşıl cevâb
- 7 Sâlik-i meyhâne-i fakr-ı harâbâtız hemîn
Eylediñ tennûr-ı sâkîde dili kanlı kebâb
- 8 'Aşk ile cûş u hurûş et **Misli**yâ gel hem çü hum
Âhiri eyler 'azîz ol sâki-i 'âlî-cenâb

38

HARFÜ'T-TÂ

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 52a 1 Hâk-i pâye yüz sürelden cân u dil buldu hayât
Râhıñ baş kıyalıdan oldu vîrân şümnenât
- 2 Vâriş-i sultân-ı 'aşksın melce'-i 'uşşâkıyân
Nuṭṭ-ı dūr-dâneñ ile da'vâ-yı kâzib oldu mât
- 3 Dil teşekkür kılmada 'âciz kalır kân-ı vefâ
Sâye-i feyziñle pür-neş'e hemîşe kâ'inât
- 4 Mürdeler başsa kadem bir kez huzûr-ı pâkiñe
Erişir rûhâniyâtıñdan hemîn âb-ı hayât
- 5 Ğayr[1] efkâr olmasın mihriñ baña eglencedir
Âteş-i 'aşkıñla yansın **Misli**'yi bu bî-sebât

39

Mef'ûlû / Mefâ 'ilû / Mefâ 'ilû / Fe 'ûlûn

- 1 Geldim der-i sultân-ı şeh-i 'aşka nihâyet
Teslîm-i rızâsı olalı cândan irâdet
- 2 El-hamdû şükür baħr-i füyûzâtına ğarkım
Oldu nice yüzden bu güneħkâra beşâret
- 3 Pejmürde ħarâb olmuş idi ħayli zamânlar
Kâş[an]e-i dil lutf ile oldu 'imâret
- 4 Tennûr-ı muħabbetde bulup zevk-i bekâyı
'Aşk âteşi dünyâda vü 'uqbâda sa'âdet
- 5 Derc eyledigim cümle cevâhir o Hudâ'dan
Bu 'abd-i fûrû-mâyede yok zerre dirâyet
- 6 Koydum ki rızâ tavkına gerdânımı bî-şek
İkrâr-ı Şemis'de ola maqbûl-i şehâdet
- 7 Pîrân-ı tarîķiñ olayım kemter-i ħâki
Ol vech ile faħr-i dü cihân ede şefâ'at
- 8 Olmazsa nigâh-ı kerem-i nûr-ı velâyet
Yokdur baña her vech ile bir yerde selâmet
- 9 **Mişî** bu ğazel nâdire-i gevher-i vâħid
'Uşşâk-ı şahîħ olduğuma etdi delâlet

40

Mefâ 'ilûn / Mefâ 'ilûn / Mefâ 'ilûn / Mefâ 'ilûn

- 1 Gedâ-yı dergeh-i dildâr olmaķdır baña devlet
Velâkin yokdur isti'dâd eder şâħib-dilân himmet
- 2 Gedâ vü şâha bakmazlar derûn-ı şâfi isterler
Mürüvvet kânıdır anlar verirler dâ'imâ ni'met
- 52b 3 Der-i sâķiden ayrılma hemîn mest olmaķ isterseñ
Zebânında mey-i la'liñden ayrı olmaya şöħbet
- 4 Bulanma 'ârifîñ aħvâl-i şûrîsin görüp dil-ber
Çıkar pindârı ħalbiñden sülûkuñda ola sür'at
- 5 Şafâ-yı cân ise maķşad füzûn-ı derde sa'y eyle
Muħabbet âteşi dilde bula günden güne şiddet

- 6 *Lâ-tekul üf*⁵⁸ nefsen illâ vüs‘ahâ Allâh
Budur sa‘y eyleyip bulmaqlığa Hakk‘ı saña huccet
- 7 Saña bes hizmet-i pîr-i muğân etme tekâsül gel
Geçirme vaktiñi beyhûde **Misli** şâniye sâ‘at

41

- Mef‘ûlü / Mefâ‘ilü / Mefâ‘ilü / Fe‘ûlün*
- 1 Yokdur arama hâme-i nazmımda belâgat
İşteste vü beste okunur vardır işâret
- 2 ‘Uşşâk-ı harâbât-ı zamân sûhte-derûnuñ
Revnaqlı müzeyyen olamaz böyledir ‘âdet
- 3 İzhâr-ı hüner etme degil ‘âleme ‘ârif
Etmekde gönül hâlini bir nebze hikâyet
- 4 Var aña reh-i ‘aşka düşen ehl-i dilânı
Var ise seniñ de biraz ‘aklıñda firâset
- 5 Ne medrese vü mescid ü ne tekye bilirler
‘Uşşâka hemîn yanmasıdır ‘ayn-ı ‘ibâdet
- 6 Seng atma melâmetde görüp [ki] kılma nefer
Sâ‘atde birer renge girer eyle başâret
- 7 Meczûb-ı harâbât u sekirân nigh olsun
‘Aklıñ başıña yâr ise gel etme hakâret
- 8 Zâhirde görürseñ kimini hâke berâber
Ma‘nîsine gel eyle nazar gör ne hidâyet
- 9 **Misli** bu gece kilkiñe ‘aşk⁵⁹ ola riyâsız
Bezmiñde nişîn eyleye ol yoşma-kıyâfet

42

- Mef‘ûlü / Mefâ‘ilü / Mefâ‘ilü / Fe‘ûlün*
- 1 Üftâde-i ‘aşkıñ olalı kalb-i şadâkat
Giydirdi o günden beri bir tâc-ı sa‘âdet
- 2 İhsân-ı nigâhıñ olalı zevk-i digerdür
Tab‘ımda hemîşe görünür kân-ı zekâvet

⁵⁸ “(Ana-babaya sakın) öf deme.” anlamındadır (İsrâ, 17/23) (Yılmaz, 1992: 106). Bu beyitte vezin hatalıdır.

⁵⁹ Bu kelimeden sonra fazlan bir ‘aşk kelimesi daha vardır.

- 3 Bir neş'e gelip verdi gamı bâd-ı hevâya
Nuṭkumda daḥi olmadadır cüz'î ḥalâvet
- 53a 4 İn'âm erenler gece gündüz daḥi ḥâlâ
Meftûḥ u küşâd olmada hep bâb-ı saḥâvet
- 5 Bulmakda hemîn ni'met-i sermed ne tecellî
Etmez mi göñül ḥâk-i rehiñ üzre 'iṭâ'at
- 6 Ğarḳ olmadayım luṭf u kerem baḥrine el'ân
Ma'nâ mı 'aceb ni'met ü servet ne hidâyet
- 7 Sâyeñ var iken böyle gedâlar üzerine
Daḳ etmege bâb-ı digeri ğayr[ı] ne ḥâcet
- 8 Yokdur ne leṭâfet ne belâgat ne feşâḥat
Eglence için ḥayli dem etdi onu âlet
- 9 Gerçi budalâ saçmasıdır **Misli** divânım
'Afv eyleyeler böylece ihvân-ı başâret

43

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

- 1 Cefâya yok mu sultânım nihâyet
Ḥarâb olmakdayım ḳanda 'imâret
- 2 Firâḳıñ zinciri gerdende dâ'im
'Aceb olmaz mı bir daḥi selâmet
- 3 Degilim kendime mâlik ne oldum
Beni cândan uşandırdı melâmet
- 4 Ne gecem belli ne rûzum ne sâ'at
Fezâ-yı hicr ile yok istirâḥat
- 5 Ne hem-dem var ne maḥrem var ne sâḳî
Ne câm-ı neş'e-i bâde ne ḥâlet
- 6 Ne zıkr [ü] zühd ü seccâde ne tesbîḥ
Ne ḥammâra nişînim ne ziyâret
- 7 Ne bir 'âḳil ne Mecnûn'um ne Leylâ
Ne Ferhâd'ım ki Şîrîn'e ne âfet
- 8 Bu dükkân içre bir şan'atda mâhir
Olup da etmedim zerre ticâret

- 9 Biraz sermâye tahşîl eyledimdi
Bütün laqlâkiyât ile hikâyet
- 10 Saña şekvâ degil hâl-i derûnum
Ki kendim kendime etdim hâkâret
- 11 Dü dâmânım dolup çirk-âb ma‘âşî
Mürüvvet kânısın eyle şefâ‘at
- 53b 12 Tekâsül hizmet-i ‘aşkda edip de
Kime kimden ede **Misli** şikâyet

44

- Mef‘ûlû / Mefâ‘ilü / Mefâ‘ilü / Fe‘ûlün*
- 1 Bilmem nice dem çille-i kilkim yaza hikmet
Her şey’den uşandırdı [beni] tâli‘-i nikbet
- 2 Sen şuyuña eyleyen felek böyle geçer hep
Hiç vermeye mi ‘âşık-ı nâ-çarına râhat
- 3 Dünyâ-yı denî halk[ı] rakîbim heme hâlâ
Gör seng-i melâmet komadı zerrece tâkat
- 4 Kimden kime feryâd u fîğan eylesin ‘âşık
Gayrı kapıya eyleyemem ‘arız-ı hâcet
- 5 Her cevriñe hoşnûd olurum **Misli** gibi men
Bu nev-gazel-i hem-demi zann etme şikâyet

45

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Esb-i nefse gel süvâr olma dil ü cânı gözet
Geç kamudan sîreti gör rûh-ı sultânı gözet
- 2 Kâmilî etme tecessüs çeşm-i şûret-bîn ile
Pâk kıl dilden gubârı şun‘-ı Sübhân‘ı gözet
- 3 Bu fenâ gülzârına kılma nazar ma‘nâyı gör
Pây-mâl ol mürveş mühr-i Süleymân‘ı gözet
- 4 Râh-ı ‘aşkda terk-i ser kıl başını top eyleyip
Gir bu çevgân Ya‘kub‘una hüsn-i Ken‘ân‘ı gözet
- 5 Hâtırın al şâh u ednâ etme işkeste kesi
Beyt-i Hâk‘dır dil nazarda nûr-ı Yezdân‘ı gözet

- 6 Kâlbîne varlık getirme gûşîş-i tâ‘at ile
Kendiñi aḥḳar tut ehl-i ḥâl [ü] ‘irfânı gözet
- 7 Hâk-i pâý ol sâķiniñ pâýinde mey-ḥ‘âr ol müdâm
Misli ‘ibretle nâẓar kıl câm-ı bürhânı gözet

46

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Fe‘ûlün

- 1 Eden iḥrâķ beni nâr-ı muḥabbet
Olan rûz-ı ezel yâr-ı muḥabbet
- 2 Alıp hep varlığı sâķî yedimden
Reh-i ‘aşķda verir kâr-ı muḥabbet
- 3 Hemîn meyḥâneniñ ḥâk-i derinde
Eder pertâb dil-i zâr-ı muḥabbet
- 4 Bize pîr-i muġânıñ luṭf[u] dâ‘im
Göñül tahtında ḥünkâr-ı muḥabbet
- 54a⁶⁰ 5 Geçer hestî vü nîstîden olup şâf
Olur zülfünde ber-dâr-ı muḥabbet
- 6 İçip serşâr-ı şahbâyı yedinden
Şükür kim oldum ikrâr-ı muḥabbet
- 7 Der-i ḥâkinde sâķiniñ olaldan
Açıldı **Misli** gülzâr-ı muḥabbet

47

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Göñül sen câna minnet bil çekilen sûziş-i ḥasret
Ḥarâb-ender-ḥarâb ol kim bulasın ma‘nevî kuvvet
- 2 Kemend-i zülfünü yâriñ tutup bâzû-yı ‘aşķ ile
Derinde ol ķulu zîrâ ki oldur maṭlab-ı şevket
- 3 Onuñ iḥsân[ı] ġâlibdir verir maķşûdunu bir bir
Nefes urma vişâlinden degilsin lâyıķ-ı vuşlat
- 4 Tehî bûlbûl gibi ey dil menâl eltâf-ı bâbında
Fedâ et cânıñı râhında kıl hem lâyıķ-ı ḥidmet

⁶⁰ 54a’da, derkenarda farklı bir yazıyla bir gazel vardır. Bu gazelde Misli mahlâsı geçmediği için metne dahil edilmemiştir.

- 5 Şabırda Zâl u Rüstemveş olup **Misli** figân etme
Seni senden giderince verir her dem-be-dem zahmet

48

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
1 Nazargâh-ı Hudâyı darb-ı tevhid eyle âyâ et
Münevver kıt vücûd iklimini nev-şehr-i Bağdâd et
- 2 Çekip peymâneyi sâkî yedinden mest [ü] medhûş ol
Ledünnî 'ilmini öğren dili bir hoşca üstâd et
- 3 'Arefden dersi almağa murâdın ey dil-i şeydâ
Bu nefsin ölmeden öldür der-i hâkinde ber-bâd et
- 4 Eger kim tırta-i Şîrîn'e meylin beste olmağa
O kûh-ı nefsi yakmağa nigâhın 'aşk-ı Ferhâd et
- 5 Eger Bihzâd iseñ naş [u] nigârı almağa bî-şek
Bu dest-i 'aşkda bir kaş-ı nev-îcâd sen de îcâd et
- 6 Gelip meyhaneye bir bâde çek âzâd olup gamdan
Düşüp mest ol cenâb-ı sâki-i hammâr[ı] yâd et
- 7 Cenâb-ı hâzret-i sultân-ı 'aşkın sâyede **Misli**
Olup hâl ehli gavgâdan geçip sen saña imdâd et

49

HARFÜ'S-SÂ

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
54b 1 Olan efgânıma her dem-be-dem râh-ı haşar bâ'is
Sirişk-i çeşm-i hûn-âba olur la'l-i güher bâ'is
- 2 Garâ'ib hâle düş oldum alıp benden beni 'aşkı
Heme bülbül-şifat olmağlığa ol gonca-ter bâ'is
- 3 Muqayyed eylemez bir hâl ile mümkün değil olmak
Ki her bir demde bir türlü olur şive diger bâ'is
- 4 Ne meylim râh-ı maşûdda ne hiç bir kâra mâ'ildir
Perişân olmama hep nîm-tebessüm handeler bâ'is
- 5 Atar müjgân-ı tîrin sîne-i 'uşşâkına bir bir
Miyânım yâya döndüğü sebep **Misli** keder bâ'is

50

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Zâhidâ geç müdde'îlikden su'âlden etme baḥs
Nezd-i 'ârifde ḥamûş ol kîl ü kâlden etme baḥs
- 2 Gir semenderveş bu 'aşkıñ âteşine mahv ol
Senligiñ elden bırak âb-ı zülâlden etme baḥs
- 3 Şûrete nâzır olup şâhib-ḥaṭâ olma hemîn
'Aklıña hem-pâ olup ince ḥayâlden etme baḥs
- 4 Merd-i kâmil destini tut sen seni bil âşikâr
Bir kuru efsâne-yi rûy-ı ḥayâlden etme baḥs
- 5 Birtakım hıfz-ı füsûnla girme 'aşk meydânına
Şâhib-i ḥâl olmadıkça sen kemâlden etme baḥs
- 6 Rûy-ı ma'nîden niḳâbı kılmadıkça çâk çâk
Bağlanıp ḥâl-i mecâzîde cemâlden etme baḥs
- 7 Zâhirin terk eyle sîret-bîn olup eyle nâzar
Sen seni gör sen seni bil ḥamr u bâlden etme baḥs
- 8 Ket-ḥüdâ-yı ḥaḳ mısın kimde ne vardır kim bilir
Geç enâniyyet sözünden ki vebâlden etme baḥs
- 9 Bî-nihâyet baḥr-ı luṭfu eylemez şirket kabûl
Zühdüñe maḡrûr olup bugün vişâlden etme baḥs
- 55a 10 Sen hemân ḥurî vü ğilmân ârzusun çek dâ'imâ
Râh-ı 'aşka girmeyince zülf ü ḥâlden etme baḥs
- 11 Göñlüñü râst eyle evvel ba'de gel 'aşk bezmine
Râzı ol her cevri-yâre mekr ü âlden etme baḥs
- 12 **Mis**liveş pâ-mâl olup gel âsitân-ı dil-bere
Teşvişi pâk eyle göñlüñden mişâlden etme baḥs

51

ḤARFÜ'C-CÎM

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Zübde-i insâna vuşlat olmamak güc olma güc
Sâlikâne 'atf-ı himmet olmamak güc olma güc
- 2 Kal'a-i hicrâna bend olmuş dil-i dîvâneye
Feth-i bâb etmekde nuşret olmamak güc olma güc

- 3 Beste-i mihr-i tufeylân neylesin bî-şîr olup
Mâder-i ‘âşıkda şefkat olmamak güc olma güc
- 4 Hüzn ile baħr-i sirişke ğark olup Ya‘kûbveş
Yûsuf-ı vakt ile ülfet olmamak güc olma güc
- 5 Sevmeyen kâl ehlidir hep ehl-i hâl[i] tâ ezel
Bir kesîñ zâtında ‘izzet olmamak güc olma güc
- 6 Neylesin ‘ârif ki bulmazsa hemîşe hem-dem[i]
Mest-i bâde câm-ı vahdet olmamak güc olma güc
- 7 Ta‘n ederler ehl-i şûret ‘ârif-i deryâ-dili
Bu denî ‘âlemde ragbet olmamak güc olma güc
- 8 Söylese derd-i derûnun kimse idrâk eylemez
Bi’t-‘tabî‘ dilde harâret olmamak güc olma güc
- 9 Ta‘n ederler eyleseñ bir kûşe içre inzivâ
Ya ne yapsın ehl-i ħalvet olmamak güc olma güc
- 10 Yâr yoluna varını etseñ fedâ derler riyâ
Tab‘-ı ‘âşıkda sehâvet olmamak güc olma güc
- 11 İhtiyârım bir putuñ destinde ‘azm-i râhıma
Mislives şâ‘im melâmet olmamak güc olma güc

52

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Mübtelâ-yı derd olan dermân[1] bulmazsa ne güc
Merg-i ‘aşk olan mezâristân[1] bulmazsa ne güc
- 2 Bu ğarâ’ibdir [ki] tabîb ‘âma çâre eylemez
Beste-tâli‘ zübde-i insân[1] bulmazsa ne güc
- 55b** 3 Ğam beyâbânında Ya‘kûbî-sıfat nâlân olan
‘Aşk içinde Yûsuf-ı devrân[1] bulmazsa ne güc
- 4 Nakş-ı dünyâya gönül verditse sâlik ħayf ħayf
Ĥasret-i ferdâ olup cânân[1] bulmazsa ne güc
- 5 Külli varın râh-ı ‘aşk içre fedâkâr olmayıp
Ĥatre ħatre bâdeden ‘ummân[1] bulmazsa ne güc
- 6 **Misli**âsâ serserî geşt [ü] gûzâr eyler ise
Vâdi-i ħayretde ħalmış cân[1] bulmazsa ne güc

- 7 Sâye-i Monlâ'da sed yok 'azm-i râh etmeklige
Kıymetin bilmezse belki an[1] bulmazsa ne güc

53

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Râh-ı 'aşkda pâk kıl gönlün mişâl-i esfidâc
Ba'dez[în] feyyâz-ı muṭlak eyleye hoşca sirâc
- 2 Vuşlat-ı gül-rûy olmak pek kolay kâr mı dilâ
Pister-i ḥasretde olmaklık gerekdir nâ-mizâc
- 3 Sîniñ içre raḥneler aç âh ile vakt-i seher
Eyleye iḥsân-ı luṭfundan devâyı bî-'ilâc
- 4 Ger diler iseñ şefî'in ola fahr-i dü cihân
Kurb-ı Hakk'ı ḥubb-ı Mevlânâ'yı eyle serde tâc
- 5 Kaṭ'-ı yed et servveş eflâke ser çekmekligi
Pây-ı 'uşşâkda revân ol **Misli** bir nehr-i zücâc

54

Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Dil dil-ber-i devrâneleriñ bâbına muḥtâc
Çatmaklığa bir vech ile erbâbına muḥtâc
- 2 Geldik geleli kûh-ı muḥabbetde nişîniz
Kurmaklığa dil ḥaymesi tınâbına muḥtâc
- 3 Bârân-ı gam-ı hicr [ü] keder esdigi demler
Gizlenmege şevk kâkûl[ü] kullâbına muḥtâc
- 4 Dört üstüne zevk eyleyelim derseñ eger kim
Hâ'ilsiz olan vech-i kamer tâbına muḥtâc
- 5 İḥsân-ı kadeḥ pek umamam meclise olsun
Girmeklige icâzet-i Vehhâb'ına muḥtâc
- 6 'Aşkıñda helâk olmağı maṭlûb edersin
Deryâ-yı muḥabbetdeki girdâbına muḥtâc
- 7 Müstağrak-ı luṭf u kerem olmaḡsa murâdıñ
Gel bekle feyiz baḥrini ḥîz-âbına muḥtâc

56a

- 8 Şabr ile ḥuşûle gelir elbet ne ise kaçd
Lâkin yedine girmege icâbına muḥtâc

- 9 **Misli** de hezâr secde-i şükrâne ederdi
Ebrû-yı kemân enver-i mihrâbına muhtâc

55

- Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün*
1 Ki senden gayrıya dil-ber bulunmaz dilde nârim hiç
Vücûdum şehrini eyle temâşâ var mı yârim hiç
- 2 Ümîdim gülsitânında figâna başlar her a'zâm
Seherde bülbül-i gûyâ olur yok gayrı kârim hiç
- 3 Şabâ nezdime geldikce mu'anber zülfünüñ bûyun
Hedâya yollu gönderseñ ki yokdur müşk-bârım hiç
- 4 Şafâ kesb eylemek mümkün olur mu sensiz 'uşşâka
O gülfâmsız benim de geçmesin bir dem bahârım hiç
- 5 Sebük-bâr **Misli**veş sultân-ı 'aşkıñ sâyesi içre
Cenâb Hâzret-i Ağazâde'de olur mu bârım hiç

56

- Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün*
1 Mülk-i süflîden hâlâş ol kişver-i vâlâya gec
Çöz bu düym-i bî-vefâyı lü'lü'-i lâlâya gec
- 2 Böyle izbe külbe-i ahzânda olmuşsun nişîn
Nûş edip câm-ı şafâyı meclis-i kübrâya gec
- 3 Ver bu miñnet 'âleminiñ zevkîni sen ehline
Ol cañm-i ğamdan âzâd cennetü'l-me'vâya gec
- 4 Eyle pervâz şeh-per-i 'aşk ile kat' et menzili
Tâk-ı gerdûn-ı felekden encüme var ise hiç
- 5 Zevk-i hammârına degmez bî-bekâ câmı bırak
Pertev-i mihr-i münevver defter-i Mevlâ'ya gec
- 56b** 6 Dûd-ı âhiñ çıksın eflâke dolansın bâmgâh
Pûte-i 'aşkıñda kâl ol ba'dez-în kîmyâya gec
- 7 Lâne-i uşfûrda olmağdan nişîn bıkmaz mısın
Şeh-per-i 'aşkı taķınıp lâne-i 'anķâya gec
- 8 Gûş eden neşv [ü] nemâ bulsun sözün bâlâdan et
Gel oku ebced gönülden hâme-i imlâya gec

9 Kıl ikilik perdesin şad çâk çâk ver âteşe
Sırr-ı Âdem'den habîr ol kurb-ı müstesnâya gec

10 **Mişli**yâ maḥbûb-ı Hakk'a cânını eyle fedâ
Râh-ı 'aşkda al berâtın defter-i Monlâ'ya gec

57

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

1 Ki dâned cüz-i tû feryâd-ı dil âh u enînim hiç
Çi mümkün bulmağa nâm-ı feraḥ kalb-i ḥazînim hiç

2 Yapış destimden ey sâkî şunup câm-ı lebin bir dem
Nigâh-ı nâvek-i ḡamzeñden ayrı yok mu 'înîm hiç

3 Hemîşe eylerim ta'cîz bu kârım gerçi küstâhdır
Ki senden ḡayrıya 'âlemde yokdur bir karînim hiç

4 Reh-i kûyuñda dûr olsa serim cism-i nizârımdan
İki 'âlemde devletdir ki yok rûḥ-ı emînim hiç

5 Resûl-i müctebâ şâh-ı velâyetdir penâh **Mişlî**
Heme Allâh Mevlânâ ki yokdur ḡayr[ı] dînîm hiç

58

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

1 Bilirim sen de 'âşık[sın] o yâre dil şafâdan gec
Ziyâ-yı ḥüsnüñü der-dest edip ḡayrı ziyâdan gec

2 Ḥayâl-i vech-i dil-berden saña bir özge ni'met yok
Yeter bî-kârlığın bunca bu beyhûde hevâdan gec

3 Yanında ehl-i 'uşşâkıñ ki yekdir lutf ile ḡahrı
Nedir âzâr-ı dil olmak bu bezm-i bî-vefâdan gec

4 Muḥabbet râhını bârân-ı eşkiñ ile sır-âb et
Kana'at mülküne ḡaḡan olup fikr-i ḡabâdan gec

57a 5 Ya ol meyḥânede pâ-best ayagın atma yek taşra
Bulup bir kûşe-i 'uzlet tehî-dil merḡabâdan gec

6 Serip bir post ḡum u şahbâyı nezdinde şafâ-yâb ol
Bırakma dest-i sâkîyi bu cây-ı âsiyâdan gec

7 Yed-i pîr-i muḡânda maḡzeniñ miftâhı ey **Mişlî**
Şoyun varlığını neng ü vücûd-ı nâ-sezâdan gec

59

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Hıbb-ı Mevlânâ'yı eyle serde tâc
Etme halka 'acz-i nefis-i ihtiyâc
- 2 Derdini dermân bilip ol ehl-i hâl
Çek timârdan destîni etme 'ilâc
- 3 Hâk-i pâ-yi Mevlevî'de ol muķîm
Şem'-i 'aşkla dil-siyâh olsun sirâc
- 4 Câm-ı vahdet nûş [et] mestâne ol
Sîl ğubârı **Misli**yâ dilden göz ac
- 5 Hâzret-i sultân-ı 'aşka kul olup
Cânını evvelce eyle 'aşka bâc

60

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Saķâhüm hamrını gel Haydar-ı Kerrâr olandan iç
Hayât-ı câvidânı vâķıf-ı esrâr olandan iç
- 2 Fenâ-yı faķr-ı tâma baş kadem faķr ile 'âlemde
Bulup meyhâne-i 'aşkı kanıp ser-şâr olandan iç
- 3 Gönül mir'âtını şâf et çekip bir câm pür-humdan
Varıp pîr-i muĝâna sâķi-i ebrâr olandan iç
- 57b 4 Olup bîdâr ğafletten gözün aç gör ne ki vardır
Kulu ol şâh u ednânın leb[i] gül-nâr olandan iç
- 5 Münevver secdegâh-ı ebru-yı sâķî 'ayân olsun
Gelip **Misli** vücûduñ tahtına hünkâr olandan iç

61

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Raķîb âĝâh degil hâl-i derûndan yandığımdır suç
Hurûf-ı nokta-ı bâdan haberdâr olduğumdur suç
- 2 Fenâ bâĝında bî-hâşıl şükürler koymadı sâķî
Düşüp râh-ı talebde der-i 'aşkı bulduğumdur suç
- 3 Olaldan secdegâhım tâķ-ı ebrû-yı siyeh câna
Heme ders-i cemâlin nüşhasından aldığımdır suç
- 4 Gürûh-ı sâlık [ü] sâĝar-keş-i pîr-i muĝân oldum
Ezelden ehl-i iķrârdan benim hep olduğumdur suç

- 5 Ne deñli ta'n taşını eylese münkir sezâvârım
Reh-i maşşûd-ı menzilde geriye kaldığımdır suç
- 6 İmâmım râhib-i 'aşkıdır ki oldur Ka'be-i tahkîk
Gümânsız **Mis**liveş⁶¹ seni hak bildigimdir suç

62

HARFÜ'L-HÂ

Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilün

- 1 Dil-berâ la'l-i meyiñ mürdeye i'câz-ı Mesîh
Dedilerdi nice 'uşşâk-ı zamân gerçi şahîh
- 2 Çekeyim hicr ile şîrâze-i 'aşkın heme şeb
Muşhaf-ı hüsnüñü etsin dil-i huffâz taşhîh
- 3 Olalı çeşm-i siyâhıñ gibi medhûş-melamet
Olmada hâl-i harâbât[ı] kim halka şarîh
- 58a 4 Secdegâh-ı dil-i 'uşşâk olup ebrû-yı kemân
Okunur âyet-i 'aşk leyl ü nehârâda faşîh
- 5 Zevkiñe bak ne ki derlerse desinler **Mis**lî
'Âşıkıñ hâli hemîşe görünür nâsa kabîh

63

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Bulma mümkün mü 'aceb dil bâr-ı gamdan inşirâh
Hüzn ile çeşmim bulur mu eşk-i nemden inşirâh
- 2 Zehr olur nûş etdigim peymâne sensiz ey perî
Bulurum hayvân-ı Hızır'ı gonca-femden inşirâh
- 3 Sâlik-i râh-ı hakîkat beste-i zülfüñ olup
Dâ'imâ bulur halâvet 'ayn-ı cemden inşirâh
- 4 Eyle inşâf-ı mürüvvet bülbül-i şeydâya ver
Vaşl-ı rûyu cennet-i bâğ-ı iremden inşirâh
- 5 Pertev-i hurşîd-i vechiñdir çerâğ-ı 'âşıkân
Kesb olur mu bî-tû cânâ câm-ı Cem'den inşirâh
- 6 Görmedim bir gün felek de maşşad üzre devr ede
Hiç olur mu derd-i hicrân olmadan inşirâh⁶²

⁶¹ Sonraki kelimenin yeri boştur.

⁶² Bu mısra da vezin hatalıdır.

- 7 Dürr-i yektâ derc ederdi **Misli**yâ ser-tâ-be-ser
Bulmadı fırsat olur mu dilde gamdan inşirâh

64

- Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün*
1 Nuṭṭuñu cân[a] nihân söylediler gerçi şahîh
Vechiñi nûr-feşân söylediler gerçi şahîh
2 Ne bilir her dil-i a‘mâ seni ey Yûsuf-ı vâkt
Ben Züleyhâ'ya ‘ayân söylediler gerçi şahîh
3 Nice inkâr edeyim feyz-i Celâle'd-dîn'i
Şems-i maḥfî-i zamân söylediler gerçi şahîh
4 Der-i hâkiñden olunca baña ayrılma muḥâl
Sürmedi sâgar-ı cân söylediler gerçi şahîh
5 Şûrete nâzır olanlar ne bilir bâtınıñı
Maḥzen-i genc-i fülân söylediler gerçi şahîh
6 Hiss-i hayvâni ile kim seni idrâk eyler
Melce’-i rûḥ-ı revân söylediler gerçi şahîh
7 **Misli** pür-cürüm[ü] kabûl ile efendim sen
Sâlik-i merkez-i cân söylediler gerçi şahîh

65

- Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün*
58b 1 Seni görmez mi gözüm serv-i bülendim bu şabâh
Sûz-ı dil arttı beni yakdı efendim bu şabâh
2 Ya edip bezmiñe lâyıḳ ya bu sûzânımı teskîn
Reh-i hâkiñde gönül cân-pesendim bu şabâh
3 Ne varır ḥ‘âba dü çeşmim [ü] ne ‘aḳlım⁶³ serde
Şâneyim ‘aşḳ ile ey zülf [ü] kemendim bu şabâh
4 Dîdeden gitme muḥâl rûy-ı hayâliñ şanma
Nâzikâne şalın ey naḥl-i bülendim bu şabâh
5 Rûz-ı ferdâyı tüket sâye şalıp re’sime gel
Doğrusu **Misli**-i nâ-kâmı begendim bu şabâh

63

Bu kelimden sonra fazladan bir *var* kelimesi vardır.

66

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Gülşen-i hüsnün şabâ söyler faşîh
Nâyveş eyler nidâ söyler faşîh
- 2 Sünbüle karşı gül-i ruhsârîni
'Andelîbân-ı vefâ söyler faşîh
- 3 Men miyim efgân eden kalbim midir
İsmiñi şavt-ı nevâ söyler faşîh
- 4 Reşk eder mihriñde gördükce felek
Olmadı senden rehâ söyler faşîh
- 5 Bâğ-ı 'aşkıñda görüp nergis seni
Cânını etmiş fedâ söyler faşîh
- 6 Nev-bahâr-ı nev ki hattıñ 'âşıka
Gözyaşı âb-ı şafâ söyler faşîh
- 7 İştîyâk bezminiñ artdıkca şehâ
Sûz-ı 'aşkıñ **Misli**yâ söyler faşîh

67

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Bî-tu mümkün mü fütâde bula gerdûnda feraḥ
Ḥasretiñle zerre yokdur kalb-i maḥzûnda feraḥ
- 2 Kâkül-i Leylâ'ya beste olalı muḥkem hemîn
Kıl tefekkür ne gezer 'aşk ile Mecnûn'da feraḥ
- 3 Çeşm-i nâdâna göre sensiz cihâna dil vere
Bî-tu cânâ olamaz hîç bağı-ı pür-ḥûnda feraḥ
- 4 Ma'rifet kesb eylemekdir 'ârifîñ sa'yı müdâm
Ola ferdâda ne mümkün mâl-i Kârûn'da feraḥ
- 5 Luṭf ile 'arz-ı cemâl eyle gehî ey âfitâb
Kalmadı 'aşkıñla dil-ber **Misli** şeb-gûnda feraḥ

59a

68

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Bezm-i meyde çeşm-i ḥammârîñ baña verir feraḥ
Lem'a-i ḥurşîd-i ruhsârîñ baña verir feraḥ
- 2 Olalı pîş-i dü çeşmimde hüveydâ dâ'imâ
Meh-cebîniñ tâb-ı envârîñ baña verir feraḥ

- 3 Tahtgâh-ı hükm-i ‘âşkıñdır kulûbum hânesi
Her dü ‘âlem içre ikrârıñ baña verir ferah
- 4 Âsitânında hemîn âzâr-ı dil olsam begim
Bendeñ olduğum görel bârıñ baña verir ferah
- 5 Verdi bî-ücret saña **Misli** gönül kâşânesin
Ey perî içinde efkârıñ baña verir ferah

69

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Tende bir şem‘-i şebistândır kadeh
Mürde câna Hızır-ı hayvândır kadeh
- 2 Mûrveş şûretde âsândır velî
Taht-ı tahkîke Süleymân'dır kadeh
- 3 Ma‘nide mir'ât-ı İskender odur
Her dü ‘âlem içre seyrândır kadeh
- 4 Menzil-i meyhâneniñ şâh-râhıdır
Nezd-i ‘âriflerde bir şândır kadeh
- 5 Sîne-i şâhib-dilânda tâ ezel
Hâme-i kudretle destândır kadeh
- 6 Şanma hâlî hâk-i râh-ı meykede
Ehl-i hâle nûr-ı îmândır kadeh
- 7 Düş ayağına bugün gel sâkiniñ
Kurb-ı Yezdân vaşl-ı cânândır kadeh
- 8 Bir kadehle seyr eder eflâke hep
Dâhil-i cem‘iyyet-i cândır kadeh
- 9 Şevk-i cândır kim gıdâ-yı rûhdur
Menba‘-ı deryâ-yı ‘irfândır kadeh
- 10 Keşti-i ‘uşşâka derc olmuş füyûz
Bî-nihâyet baır-i ‘ummândır kadeh
- 11 **Misli**yâ elden bırakma yek nefes
‘Âlem-i esrâr-ı bürhândır kadeh

70

- 59b** 1 *Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün*
 Meclis-i şâhib-dil-i merdân ile buldum feraḥ
 Naḳd-i Hızır [u] çeşme-i hayvân ile buldum feraḥ
- 2 Hâzret-i sultân-ı 'aşkıñ feyz[i] bî-pâyân olup
 Râh-ı 'aşḳda sâye-i pîrân ile buldum feraḥ
- 3 Feyz-yâb etdi derinde hâzret-i sultân cünûn
 Bâğ-ı 'aşḳda şoḥbet-i rindân ile buldum feraḥ
- 4 Tâlib-i câm-ı elestdim sırr-ı 'Abdî Dede'de
 Hânḳâhında hezâr 'irfân ile buldum feraḥ
- 5 Bende-i pîr-i muğânım sâlik-i şahbâ-yı 'aşḳ
 Kûy-ı ḥâkinde nice iḥsân ile buldum feraḥ
- 6 Neng ü nâmûs delḳını terk eyleyelden şıdḳ ile
 'Avn-ı sâḳî lezzet-i ḥûbân ile buldum feraḥ
- 7 Sâkin-i bâb-ı Rızâ'yım Hâzret Ağazâde'de
 Sâye-i şâriḥde bir sultân ile buldum feraḥ
- 8 Bende-i ednâsıyım Âdem Dede'niñ **Misli**yâ
 Râh[ı] içre pertev-i îmân ile buldum feraḥ

71

ḤARFÜ'L-ḤÂ

- Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün*
- 1 Bâğ-ı firâḳım târ-mâr etdi yine gülzâr-ı ruḥ
 Yıḳdı gümânıñ şehrini çün olalı iḳrâr-ı ruḥ
- 2 Münkîr görür yüz çevirir Ḥaḳdan ba'iddir çünki ol
 'Ahdinde şâḳ olana mümkün degil inkâr-ı ruḥ
- 3 Reftem dirûz meyḥâneye sâḳî elin tutdum şükür
 Pîr-i muğânıñ pâyına düşdüm olup bîmâr-ı ruḥ
- 4 Efsûn okur 'âşıḳlara çeşm-i ḥaḳîḳat-bîn yâr
 Bûlbûl gibi etdi beni vaḳt-i seḫer bîdâr-ı ruḥ
- 5 **Misli** kâdem başdı yine meyḥâneye 'avn-ı Hudâ
 Bu külbî-i aḫzânıma yakdı çerâğ envâr-ı ruḥ

72

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Rûz [u] şeb efğânıma oldu sebeb gülzâr-ı şûh
Çille-i tîr-i kemânın çekdirir tekrâr-ı şûh
- 2 Her dü 'âlem zevkını 'aşk câmina etdiñ fûrûht
Tâ ezel kalb-i şikestim kılalı ikrâr-ı şûh
- 3 Luţf u kahrın lezzeti birdir harâbât-meşrebe
Mest-i câm-ı 'aşk olup oldu heme hüşyâr-ı şûh
- 4 Etme teftîş hâl-i 'uşşâkı suverde ey ahi
Zâhirâ çir-kâf-ı dâmen kalbleri envâr-ı şûh
- 60a 5 Cevr[i] her bir vech ile ihsândır şâde dile
İncinip cevri ü cefâyâ olmayız bîzâr-ı şûh
- 6 Dûr edip rüsvâ-yı devrân etdigin kılma 'aceb
Nâz u istignâ olur 'uşşâka dâ'im kâr-ı şûh
- 7 Hazret-i sultân-ı 'aşkıñ sâyesinde çok şükür
Cümleyi etdik ferâmûş olalı bîdâr-ı şûh
- 8 Öyle Mecnûn olmuşum zincîr-i Leylâ bağlamaz
Aldı 'aqlım gitdi şabrım edeli refât-ı şûh
- 9 Ne gezer sağım ne hüd bâlîne ser kor hastayım
Pister-i 'aşkıñda gönüm hâliyâ bîmâr-ı şûh
- 10 Gel bu er meydânına çâk et ikilik perdesin
Ey habersiz olma câm-ı vuşlat-ı inkâr-ı şûh
- 11 Eyleme ta'yîb 'azîzim kûy-ı râhıñda beni
Bağladı zincîr-i 'aşka bî-rehâ zünnâr-ı şûh
- 12 Pâyıña ser koymadıkça cân nişâr etmeksizin
Herkesi ifşâ olunmaz nükte-i esrâr-ı şûh
- 13 Sa'y kıl derdin füzûn et gezme bî-hâşıl heme
Sil gubârı bulunur her kûşede 'ayyâr-ı şûh
- 14 Teşne ol göster harâret bağrıñı büryân edip
Olmada cârî hemîşe feyz-i pür-enhâr-ı şûh
- 15 Pâk kıl mir'ât-ı kalbin kalmaya jeng [ü] gubâr
Hâksâr ol râh-ı 'aşkda edeler ızhâr-ı şûh

- 16 Sen seni elden bırak kıl et özün bir kâmile
Varlığın yok eyle dilden ger ese şarşar-ı şûh
- 17 Fârig ol her maşadından terk-i terk et şavtveş
Râh-ı ‘aşkda şâdık ol feyzin ede işâr-ı şûh
- 18 Gayr[1] lâl ol ‘azm-i râh et Ka‘be-i tahkîkine
Hûb vâkıf oldu **Mişli** bu gece güftâr-ı şûh

73

Mef‘ûlü / Mefâ‘ilü / Mefâ‘ilü / Fe‘ûlün

- 1 Uymuş yine bir fitne-i devrâne ol şûh
Olmuş şeb-i vuşlat dil-i bî-gâne ol şûh
- 2 ‘Âşıklarını etmege işkeste bu günler
Pek etdi tama‘ mûnis-i mihmâne ol şûh
- 3 Zülfün dağıtıp gezmeye bâ‘iş bu bahârı
Nezdinde olan ‘âşık-ı dil şâne ol şûh
- 4 Üftâde-i bî-çâresini kimseye şormaz
Uymaz olur olmaz tehi efsâne ol şûh
- 60b 5 Hep terbiye etmek garaşı cevri ü cefâdan
Kıymaz bilirim bende-i fermâne ol şûh
- 6 Ye’siyle şikâyet gibidir zâhir-i hâlim
Etmekde nazar hâtır-ı vîrâne ol şûh
- 7 Bakmaz ne kadar güfte-i küstâh olur ise
Mişli gibi bir bende-i dîvâne ol şûh

74

HARFÜ'D-DÂL

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Dil-berâ kevkeb-i ‘ulyân ede zâtı mezîd
Dest-gîriñ ola her demde şehen-şâh-ı vahîd
- 2 Gönlümüz kâkül-i pür-çînine beste olalı
‘Aşk u sevdâ vü muhabbet ki aña oldu kilîd
- 3 Reh-i kûyuñda şafâ-yâb olalı revzen-i dil
Cümle a‘zâ-yı cevâhir hemesi oldu mürîd
- 4 Gül-bün-i bâğ-ı irem reşk eder görse seni
Gülşen-i hüsn-i cemâliñ getirir revnağ-ı ‘ıyd

- 5 Cevr-i gerdûna göğüs vermesi âsân lâkin
Şem‘a-i ‘aşka taḥammül edemez her bir ‘abîd
- 6 Cezbe-i rûy[u] dilâ ver yine diller beste
Olalı kalmadı gayrı çeşm [ü] cânında ümîd
- 7 O tebessümler eder âb-ı zülâl ‘aşkına bahş
Bu mülûkâne-revîş böyle edâ tarz-ı cedîd
- 8 Şandılar ‘âşık-ı şûrîde şehâb içre kamer
Zîr-i zülfünde cebîniñ mâhveş oldu bedîd
- 9 Âferîn kuvvet-i bâzûsuna ‘aşkıñ der idim
Gamze-i tîğ [ü] sinân **Misli**'yi eylerse şehîd

75

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 N'eyledi bendeyi bu âna degin baht-ı sefid
Şems-i tâbânımı bir kerrecik etmez mi bedîd
- 2 Naḥsıma perver idi ‘ârife şorduksa dedi
Ehl-i ‘uşşâkına doğdurmadı bir necm-i sa‘îd
- 3 Kaşr-ı fırkatde küdürle geçir demiñ kaşdı⁶⁴
Bâğ-ı ‘âlemde bize olması ḥandân-ı ba‘îd
- 4 Yormanıñ fâ‘idesi var mı dilâ kendiñi hîç
Hâşılı ‘âşıkı şâd etmemeye kıldı ‘anîd

- 61a** 5 **Misli**-i çille-keşîñ zevki olur verdigi gam
Cümle ‘uşşâk şikest bizlere mi etdi ferîd

76

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Sâkiyâ dil-teşneyim şâhib-vefâyım etme red
Bende-i pîr-i muğânım bir gedâyım etme red
- 2 Ḥayli demdir çâkeriyim ben de bu meyhâneniñ
Sâğar-ı mihnet-keş-i derd ü belâyım etme red
- 3 Luṭf edip cur‘añla yâd etseñ ‘aceb mi rindleri
Kıl sezâvâr şanma dil-ber nâ-sezâyım etme red

64

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 4 Gerçi ki mahrem degilsem pek de bî-gâne degil
Pâsbân-ı bâğ-ı ‘aşkın bî-riyâyım etme red
- 5 Şâf-ı mey ‘âdet degilse **Misli**veş müflislere
Dürd-keşler zümresinden şay rızâyım etme red

77

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Hâl-i mâder râh-ı ‘aşk sâkî to dîd
Rûz-be-rûz oldu ciger-sûzum mezîd
- 2 Luţf edip peymâne şun hâlim hârâb
Olalıdan teşne-leb oldum kadîd
- 3 Zülmet-i hicriñ şehâbı çün keşîd
Tâli‘im olmuş sevâd olmaz sefid
- 4 İştîyâk-ı mey baña bu ‘âleme
Geldigim demden beri şanma cedîd
- 5 Men ne mestim ki ne hod hüşyâr-ı dil
Arttı derdim olalı vaşlın ba‘îd
- 6 Kıl kerem eyle tenezzül ey şanem
Tû-be-yâ hâtır-be-dest **Misli** bedîd

78

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Çekmezem ser zîr-i pâyiñden nigârım olsun ‘ahd
Her hatâ-yı ‘ayn-ı dîn dâ‘im ki yârim olsun ‘ahd
- 2 Şalmazam kaşr-ı emelde senden ayrığa nazar
Gülşen-i bâğ-ı melâhat gül-‘izârım olsun ‘ahd
- 61b 3 Mülk-i cûdumda degil mümkün ola dü pâdişâh
Ol nişîn-i taht gönülde şehryârım olsun ‘ahd
- 4 Hânkâhında kabûl et vakf-ı câ-rûb kirpigim
Dâmeniñ elden bırakmam şeh-süvârım olsun ‘ahd
- 5 **Misli**veş kaş‘-ı nazar kıldım cihâna sensizin
Almazam gönlüm geriye müşkbârım olsun ‘ahd

79

Mef‘ûlü / Mefâ ‘ilü / Mefâ ‘ilü / Fe ‘ülün

- 1 Yokdur baña hiç bir kes [o] devrâneden imdâd
Oldu dilimiz ‘aşk ile Şîrîn’ine Ferhâd

- 2 Kurtar beni gel varsa kemâliñ söz uzatma
Ger böyle kalırsam olurum ‘aşk ile berbâd
- 3 Bir öyle harâbât-ı zamânım saña sağ söz
Şimdengeri şanma edesin kaşırımı bünyâd
- 4 Ol kâküle şâne olalı bu dil-i mecrûh
Hûlyâyı ko yok‘âşık-ı nâ-kâmına âzâd
- 5 Nefsiñi bırak ortaya eyler mi taḥammül
Tâkat getirir mi buña ger olsa da fûlâd
- 6 Men çekdicegim çilleyi dildâr bilipdir
İnanmaz iseñ söylesin ol kâmet-i şimşâd
- 7 Rü’yâda daḥi düşse eger sûziş-i nâçiz
Tâkat getirir mi ‘acabâ ‘aşkıma zühhâd
- 8 Vâ‘iz sözü ferdâyı bırak gir bu behişte
Eylerdi ta‘accüb bunu görse idi Şeddâd
- 9 **Misli** gibi çok da‘va-ı ‘aşk eylese ‘âlem
Her câna nigâh eylemez ol gamze-i cellâd

80

HARFÜ'Z-ZÂ

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Mâh-ı eyyâm-ı şıyâmda hâlet-i tâ‘at lezîz
Vuşlat-ı dildâr ile iftâr olur elbet lezîz
- 2 Nâşihâ meftûh kılmaz bâbını meyḥâneniñ
Dermendâne gelipdir câm-ı cem‘iyyet lezîz
- 62a** 3 Bezm-i ağıâra icâbet etmege ḥavf ederiz
Bî-mey ma‘şûk gelmez ‘âşıka şerbet lezîz⁶⁵
- 4 Diñlenilmez pür-tehî efsâneler olsa şükür
Meclis-i dil-berde olunca olur şöḥbet lezîz
- 5 Hem-nefes olmakdan ise ḥalk[a] **Misli** [ki] hemîn
Çekilip bir kûşe içre eylemek ḥalvet lezîz

65

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

81

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 İntizâr-ı derde [bî]-tû cânı etdim ittiḥâz
Oldu dedim hem çü Nûḥ tûfân[ı] etdim ittiḥâz
- 2 Olalı ḥâk-i der-i meyḥânede dil *lâ-teḥâf*⁶⁶
Tâ ezel bezmindeki peymân[ı] etdim ittiḥâz
- 3 Men ḡulâm-ı sâkiyim [ki] nezd-i ḥumdır ḥ'âbgâḥ
Olalı anda nişîn cânân[ı] etdim ittiḥâz
- 4 Şalmazam nûḥ ṭâḳ-ı çarḥıñ mürdesine yek nazar
Zîr-i dest-i sâkıde bir cânı etdim ittiḥâz
- 5 Pâyıña yüz sürmeden maṭlûb[u] **Misli** sâkiniñ
Varlığımdan yoḡ olup 'irfânı etdim ittiḥâz

82

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Yine bâd-ı tehî geldi niḡârdan istiyor uşḳaz
Mey-i ḡaflet hem çü mey cân yârdan istiyor uşḳaz⁶⁷
- 2 Hevâ-yı nefse râm oldum onu ḥoş-ḥâl şanıp ḥayfâ
Heme âşuftelik gevher-niḡârdan istiyor uşḳaz
- 3 Ṭuzaḡ-ı dâne-i mekriñ reh-i maḳşûduma ḳurmuş
Beni şayd eyleyip ol müşkbârdan istiyor uşḳaz
- 4 Okurmuş şad hezâr efsûn dirîḡ 'âşıklara maḥfî
Ham-ı ḡisû [vü] ḥaṭ-ı sebzezârdan istiyor uşḳaz
- 5 Nişîn-i meykede olmuş iken **Misli** gibi şimdi
Beni de sâkı-i şems ü nehârdan istiyor uşḳaz

83

ḤARFÜ'R-RÂ

Mef'ûlü / Mefâ 'ilü / Mefâ 'ilü / Fe 'ülün

- 1 Bir dil-bere dil düşdü ki mümtâz-ı zamândır
Seyr et nicedir vechini ḥurşîd-i cihândır

⁶⁶ “Korkma.” (Tâhâ, 20/21, 67; Neml, 27/10; Kasas, 28/25, 31...) anlamına gelmektedir. Allah, Hz. Musa'ya, asâ ve yed-i beyzâ mucizelerini vermiştir. Allah, Hz. Musa'ya elindeki sopayı yere atmasını söyler. Hz. Musa, asânın yılan şekline girdiğini görür ve korkarak kaçır. Allah da O'na “Korkma.” şeklinde hitap eder (Yılmaz, 1992: 106).

⁶⁷ Bu mısırda vezin hatalıdır.

- 2 Ya nice perîşân-ı harâb olmayayım men
Yağmaladı sâ mânımı hep kaçdı yamandır
- 62b** 3 ‘Aynımda hayâl[i] heme şeb tâ-be-seherler
Zâhid dil-i ‘uşşâka nihân şanma ‘ayândır
- 4 Bir yerde muqayyed degiliz râh-ı fenâyız
Deyr-i dilimiz içre dem-â-dem şanemândır
- 5 Cânım gibi tutsam da ‘azîz sâgar-ı ‘aşkı
Şükründe yine ‘âcizim ihsân-ı muğândır
- 6 Men çille-keş-i ‘aşkıñım ağıâr şafâda
Hall olmadı bu müşkil bî-şerh ü beyândır⁶⁸
- 7 Ta‘n etmede mecmû‘-ı tarîkat beni dâ‘im
Hakkımda bütün halk-ı cihân şem‘-zebândır
- 8 Men‘ etmege kâdir mi olur cism-i nahîfim
Düşdü düşeli ‘aşkıña bî-tâb [ü] tûvândır
- 9 Dâmeniñi mümkün mü bırakmak yedimizden
Zann eyleme mihriñde beni nev-hevesândır
- 10 Ye’s ile eger kim bulunursam aña küstâh
‘Afv eyle efendim onu da sehv-i lisândır
- 11 Ğamze ne kadar kâtil-i ‘uşşâk ise her dem
Âfet nigeñi ‘âşıkâ pür-feyz-resândır
- 12 Hem cezbe-i pür-tâb-ı ruh u zülf-i siyâhı
Çekmekde gönül esbini zer-kârı ‘ayândır
- 13 Meh-tâba bizi eyleme da‘vet nazar eyle
Sûz-ı dilimiz râhımıza kâh-keşândır
- 14 ‘Arz eyleme taklîd ile mey eylemeyiz nûş
Yükletdi bize sâki-i ‘aşk rıtl-ı girândır
- 15 Mescûda bırakma baña bes meykede bâz est
Mey-nûş olalı secdelerim rûy-ı pütândır
- 16 Teslîm-i ser etdim reh-i pâyında muğânıñ
Her sâgar-ı şad mürdeye biñ rûh-ı revândır

68

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 17 Ferş olsa ‘aceb mi yüzümüz hâk-i deriñde
Ol her dü cihân içre baña şevket ü şândır
- 18 Etmezse beni nâ’il-i vuşlat keremiñle
Her cevr ü cefâ vü sitemi mûnis-i cândır
- 19 Söyletdi yine hasret-i cânân heme şeb tâ
Mişlî bu ğazel sâlike bir nehr-i revândır

84

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

- 1 Ey gönül hiç söylemezsin bendeñe kâmiñ nedir
Vardır elbetde hafî râzîñ bu aḥkâmîñ nedir
- 63a** 2 Târ-mâr etdiñ serimde ‘aḳl u fikrim kânedir
Böyle mübhem kâr tutduñ ṭavr-ı endâmîñ nedir
- 3 Cüst [ü] cû etmekde etrâf kûy-ı dil-beri
Rûz [u] şeb terk eylediñ ârâm-ı evhâmîñ nedir
- 4 Var mıdır efsûn okur ‘âlemde bilmem fitne-sâz
Görmez oldu ‘âlemi çeşmiñ ser-encâmîñ nedir
- 5 Bir şey’e mâlik degilim zâhirî vü bâtınî
Kalmışım böyle tehî-dest ba‘de peygâmîñ nedir
- 6 Devlet-i dünyâyı çokdan ehline bahş eylediñ
Luṭf edip ‘uşşâka söyle bunda in‘âmîñ nedir
- 7 Nâ-murâd etmek mi kaşdıñ her dü ‘âlemde beni
Ṭarz-ı nâ-ma‘hûduñu bildir ki encâmîñ nedir
- 8 Ne beni dildâra mahrem eylediñ aġyâra hiç
Nuṭka gel bir râhım üzre kurduġuñ dâmîñ nedir
- 9 Añlaşılmaz zâhirâ hâl-i ḥarâb üzeresin
Nâ-ferâḥla ḥüzn ile geçmekde eyyâmîñ nedir
- 10 Hâliyâ bu gülsitân içre ne ḥâr olduñ ne verd
Añlaşılmaz oldu ve’l-hâşıl dil-ârâmîñ nedir
- 11 Yelkovânâsâ dolaşmaklıkdasın her rûz [u] şeb
Sâ‘at ü vaktin şaşırdım şubḥ ile şâmîñ nedir
- 12 Kimse ile germ-ülfet eylemezsin tâ ezel
Hangi meclisde enîsiñ bildir aḳlâmîñ nedir

- 13 Hayretimden hangi râha eylesem geşt [ü] güzâr
Kalmışım fehm etmeden ‘arz eyle hod-kâmıñ nedir
- 14 Râzınıñ ma‘nâsını şerh eylemekden ‘âcizim
Âşıkâr et râh-ı ‘aşkıda baña efhâmıñ nedir
- 15 **Misli**-i bî-çâreyi kaçdıñ harâb etmek midir
Böyle sencîde gazelle aña ibrâmıñ nedir

85

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Âteş-i ‘aşkıñ ile dünyâ nedir bilmem nedir
Vaşlıñ ârzû edeli ‘uqbâ nedir bilmem nedir
- 2 Bâğ-ı ruhsârıñ görelden ey gül-i şad-berg-i nâz
Tâ o demden cennetü'l-me’vâ nedir bilmem nedir
- 3 Cümleyi etdim ferâmûş eylemek illâ seni
Etmezem terk gayr[ı] bir cânâ nedir bilmem nedir
- 4 Sen de üstâd olduñ ey meh cev[r]i] tecdîd etmede
Eyledi taşsîn saña da‘vâ nedir bilmem nedir
- 63b** 5 Âşiyân-sâz olalı mihriñ serimde dâ’imâ
Lâ-mekânım bî-beğâ ebnâ nedir bilmem nedir
- 6 Eyleyelden pâdişâhım taht-ı ‘aşkıña cülûs
Kendime geçmez hükûm Dâra nedir bilmem nedir
- 7 Ne hevâ serden gider ne dil muhabbetden cüdâ
Öyle Mecnûn olmuşum Leylâ nedir bilmem nedir
- 8 Hicriñ iştişmâm edelden ey kerem-kânım benim
Bûy-ı ıtr u ‘anber-i sârâ nedir bilmem nedir
- 9 Olalı pûşîde-i rûy-ı melâmet ey şanem
Halk-ı ‘âlemde hemîn pervâ nedir bilmem nedir
- 10 Alalı ‘aşkıñ kitâbından cemâliñ dersini
Zühd ü takvâ ‘âlem-i dâna nedir bilmem nedir
- 11 İnfişâliñ câmını nûş edeli şâhib-kerem
Öyle mestem ki cihân-ârâ nedir bilmem nedir
- 12 Cânib-i sultân-ı ‘aşkımdan olaldan dûr dûr
Garğ-ı eşk olmağdayım deryâ nedir bilmem nedir

- 13 Beste-i zincîr-i mihriñdir heme küllî ‘aķıl
Zerresin görmemişim şeydâ nedir bilmem nedir
- 14 Her günüm târîk-i şebdir iştiyâķıñla müdâm
Baksa dîdem encüm ü ârâ nedir bilmem nedir
- 15 Mümkün olmaz dâmeniñ elden komaķ şimdengeri
Senden özge ğayr[1] bî-hem-tâ nedir bilmem nedir
- 16 Sen hemân cevır eyle isterseñ vefâ kııl dil-berim
Hüsnüñüñ haķķı için ğavĝâ nedir bilmem nedir
- 17 Teşne-i râhat harâm oldu baña bu arada
Hasretiñden özge bir şahbâ nedir bilmem nedir
- 18 Merdüm-i çeşmimdedir dâ’im hayâliñ cânıma
Ğayr[1] bir ân kendine hem-pâ nedir bilmem nedir
- 19 Kûyuñ üzre ‘azm-ı râh eder hemîşe **Misli**yâ
Âşikâre cân fedâ ahfâ nedir bilmem nedir
- 20 Men ĝulâm-ı hazret-i sultân-ı ‘aşķım tâ ezel
Ğayr[1] bir kapı baña hâlâ nedir bilmem nedir

86

Mef’ûlü / Mefâ’ilü / Mefâ’ilü / Fe’ûlün

- 1 Ey pâdişehim bu dil-i vîrâne seniñdir
Hıfz olduğumuz kûşe-i meyhâne seniñdir
- 2 Taḥşîl-i kemâl eyledigim her dü cihânda
İhsân seniñ baḥr-i dür-dâne seniñdir
- 64a** 3 Hâk-i reh-i dil-berde sürünmek baña devlet
Men nîst olalı ol der-i mîzbâne seniñdir
- 4 Men Ya’ķub-ı hasret-zedeye oldu hüveydâ
Ol cezbe daḥi lehce-i Ken’ân’e seniñdir
- 5 Dildâre fedâ eylememek ‘âşık-ı cânın
Mümkün mü taḥammül odu sûzâne seniñdir
- 6 Sen ref’-i hicâb eyleyeli söyledi ‘ârif
İkrâr-ı ezel olduğu peymâne seniñdir
- 7 Hiç kimse teşâhib edemez bâĝ-ı cihânda
Misli gibi medhûş bu dîvâne seniñdir

87

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Böyle pey-der-pey cefâya ey nice tâkat gelir
‘Âşıkâ luţfuñ ‘aceb sultânıma zaḥmet gelir
- 2 Men naşıl şeb-tâ-seḥer nâlân u giryân olmayım
Her ne vaḳt atsam zerim ḥünkârıma ḥikmet gelir
- 3 Kâbiliyyet çünki yokdur ver baña göñlüm şehâ
Böyle rüsvâ-yı cihân etmek saña devlet gelir
- 4 Ne vişâl-i bezmiñ eylersin ne ḥod bir dem ḥalâş
‘Aşkıımı izhâr-ı aġyâr eylemek râḥat gelir
- 5 Kendime kalsa benim yok tâb tende zerrece
Dâ'imâ şem'-i cemâle yanmaġa ruḥşat gelir
- 6 Sen de zevkiñ var ise şorma baña bu ḥâleti
Her nazarda vechiñi gördükce bir ḥâlet gelir
- 7 Eyleme ta'yîb 'uşşâkı begim âsûde ol
Şora tâ cürmüm heme sîretde pür-tâ'at gelir
- 8 Dâm-ı tezvîr kurma gel 'uşşâk[ı] bî-râh etmege
Ehl-i ḥâlîñ meclisinde cümlesi âlet gelir
- 9 Ḥûri emşâli görünen pîş-i çeşmimde hemîn
Bi'llah'a târîk-i şebisin 'aynıma sıklet gelir
- 10 Gülsitân-ı dehrde râḥat ḥarâm oldu baña
Âfitâb-ı 'âlem-i cümle [ki] ol âfet gelir
- 11 Şubḥ u şâm yâriñ ḥayâli dîdede olsun kadîm
Keşret içinde qarâr etsem baña vaḥdet gelir
- 12 Bî-ḥaber zevk-i derûndan kesle şöḥbet eylemek
Göñlümü ġaflet alır ol ḥinde pür-ḥiddet gelir
- 13 Ḥâk-i pâ-yı ḥazret-i sultân-ı 'aşka ferş-i rûy
Etmege hangi vaḳitde **Misli**yâ fırsat gelir

64b

88

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Gülşen-i ḥüsnünde pîç-â-pîç olan sünbül müdür
Her seḥerde ḳalb-i 'âşık zâr eder bülbül müdür

- 2 Fehm[i] güc âgâh olmak hayl[i] menzildir şehâ
Serde ‘aqlım şad-zebân şâne kılan kâkül müdür
- 3 İstimâ‘-ı gûş-ı ‘âşık olalı mestdir hemîn
La‘l-i nâbîñ ey melek-çehre esâsı mül müdür
- 4 Lokma-i kalb-i kebâba pek yakışdı ey perî
Gerdeniñde hâl-i hindûlar ‘aceb fülful müdür
- 5 Ey göñül gel **Misli**'den eyle su’âl versin cevâb
Bezm-i vaşl[ı] bilmem ol meh-pâreniñ müşkil müdür

89

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Emr kıl handân olsun kûşe-i meyhâneler
Bî-mey ü lâıyık degildir ‘âşık-ı mestâneler
- 2 Kalmasın sâgar tehî ey sâki-i meh-pâre gel
Bestelensin zülf-i zinciriñde hep dîvâneler
- 3 Gülşen-i hüsnüñ küşâd et ey meh-i hâtır-nüvâz
Teşnedir ‘âşıklarıñ dolsun heme peymâneler
- 4 Hüsnüñ başı için ferdâyı etme iltizâm
Vuşlat bûstânıñ olsun hâtır-ı şad şâneler⁶⁹
- 5 Hûn-ı dil bu âna dek nûş etdigi üftâdegân
Şun dudağıñ kevşerinden sâlikâne kanalar
- 6 Luţf edip ‘arz-ı cemâl et ey gül-i bâğ-ı ‘atâ
Dâ‘imâ ‘aşkıñ ile lâıyık mıdır ki yanalar
- 7 Hayl[i] dem almış idi kalbim havâtır ey şanem
Şun pey-â-pey teşne-yâb et yıkıla puthâneler
- 8 Âsitânıñda seg-i kemter nazarla kıl nigâh
Zâhir ü bâtın yeter ol yetişir efsâneler
- 9 Hem çü **Misli** kûy-ı râhiñda olursam dil-berâ
Kayd olur dîvânım içinde nice dîr-dâneler

69

Bu mısra da vezin hatalıdır.

90

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Gerçi kim dil râh-ı 'aşkıñda seniñ âvâredir
Bağma sen küstâhıña ya n'eylesin bî-çâredir
- 2 Şoğbet-i tâm bulma müşkildir baña Lokmân-ı 'aşk
Kâbiliyyet nîst ammâ sendeki tîmâredir
- 65a 3 Zağmım inkâr etmezem ey hâzık-ı devrân saña
İstimâ' etdim suhanı hem çü men bîmâredir
- 4 Mâh-tâbâsâ 'ayândır hâl-i mağrûr-ı yetim
Rûy-ı eltâfiñ şikest[e]-hâtır-ı beyzâdedir
- 5 Bu meşeldir kul kuşûrsuz olamaz bir ân hiç
An[ı] mestûr eylemeklik zâtveş hüşyâredir
- 6 Cümleyi dilden giderse mihiriñi terk muhâl
Sû-i **Mislî** râh-ı 'aşkıñda hemîn ikrâredir
- 7 Söylediñ bî-dest [ü] bî-pâye olurum dest-gîr
Nice inkâr eyleyim men himmetiñ nâ-çâredir

91

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Dâğ-ı derdim âşıkâr olsun da gör
Râz-ı 'aşkıñ der-kenâr olsun da gör
- 2 Gerçi şıgmaz rakama kâlâ-yı 'aşk
Nazm ile cüz'î nişâr olsun da gör
- 3 İhtiyâr-ı 'âşıkı evvel alır
Mihr-i bâde üstüvâr olsun da gör
- 4 Zerre fark etmez nehârü'l-leyliñi
İki çeşmiñ de pınar olsun da gör
- 5 Vaşlıñ ârzû ederek şâm u seher
Sûz-ı kalbiñ bî-karâr olsun da gör
- 6 Eyleme ta'yîb ehl-i vahdeti
Pür-hatarnâk reh-güzâr olsun da gör
- 7 Kâle gelmez pür-'icâbet râh-ı 'aşk
Dîde-i dil eşkbâr olsun da gör

8 ‘Aklıñı târân eder mi bilmezem
Ca‘d-ı zülfü târ-mâr olsun da gör

9 Vuşlat[ı] cân-bağş eder mi der iseñ
Misliâsâ intizâr olsun da gör

92

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

1 Müjeñler her biri ‘âşıklara ağulu hançerdir
Girelden bağrıma göñlüm yazılmış hûn-ı defterdir

2 Ğarâ’ibdir cemâliñ bâğına hâr olduğum cânâ
Vişâl-i bezm olan diller laţîf gonca-i terdir⁷⁰

3 Ne tâli‘siz serim var bâğ-ı ‘âlemde ne hikmetdir
Fırâkıñ âteş[i] yakmakta cânım şâh-ı ejderdir

65b 4 Benimle necm-i bî-pertev gezer kûh u beyâbânı
Niyâza mihr-i dil etdim ise hep bî-muzafterdir

5 Ne bir lahza tesellî eyleyen vardır bu şahrâda
Baña hem-pâlık eyleyse o kes dâ’im mükedderdir

6 Ne hikmet ehl[i] şerh eyler ne şeyhü'l-islâm ne müftî
Hemîn tennûr-ı fırkatde vücûdum bir semenderdir

7 A **Misli** bu ma‘âniñ [ki] küşâdı yâre menşûbdur
Su’âl-i gayriden kaç‘ et muhabbet tâc-ı bihterdir

93

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

1 Hâkîkat bâğ-ı şahnında gül-i nesrînimiz vardır
Biziz ol bâğda bülbül bağş-ı cân âyînimiz vardır

2 Göñüldür bâğbânı giryedir âb-ı revân dâ’im
Ser-â-ser goncasın fâş etmeyiz temkînimiz vardır

3 Fezâ-yı rûh[u] nergisler serinde sünbül ü reyhan
Perişân eyleyen Ferhâdveş Şîrîn’imiz vardır

4 Şikâr olmazlarız sayyâd-şûret bizlere zinhâr
Hümâ-yı dilleri şayd eyleyen şâhînimiz vardır

⁷⁰

Bu mısra da vezin hatalıdır.

- 5 Ne kemter olsa da zahirde ‘aşkıñ bendesi cânâ
Füyûzât-ı erenlerden bizim bâlînimiz vardır
- 6 Der-i pîr-i muğânda behresiz kalmaz olan pâ-mâl
Hemîn şâkî yedinden sâgar-ı zerrînimiz vardır
- 7 Tezâyid bulsa her dem rûzgârıñ şiddet-i kahrı
Der-i insân-ı kâmilde hafî teskînimiz vardır
- 66a 8 Ğubârı zîr-i pâyında olaldan cûyveş cârî
Gürûh-ı ‘ârifân içre hemîn taḥsînimiz vardır
- 9 Olur mu bendesi sultân-ı ‘aşkıñ eksik ‘âlemde
Derûn-ı şâ‘irânda **Misli**-i rengînimiz vardır

94

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 1 Muḥabbet râhını pâk etmege üstâdımız vardır
Okunur tekye-i ğam-ḥânedede evrâdımız vardır
- 2 Ğubâr-ı dehriden gelmez rekâket sâlik-i ‘aşka
Bu râh üzre bozulmaz vapur-ı fûlâdımız vardır
- 3 Ne reyḥân u ‘abîr-i sünbûle eyler nazar cânız
Şalınır bâğ-ı ‘aşkda nâdir-i şimşâdımız vardır
- 4 Meşâm-ı ḥâtıra gelmez şafâ ‘ûdî vü sârâdan
Eser vaḳt-i şehirlerde mübârek bâdımız vardır
- 5 Sayılmaz ‘âlem-i fânîde ḳadri çün ḥarâbâtıñ
Gürûh-ı ‘âşıkân bezminde hem ta‘dâdımız vardır
- 6 Suverde *fakr* ile âlûde biz *fahr*⁷¹ eyleriz dâ‘im
Şükür Ḥaḳḳ'a ğam-ı gerdûndan âzâdımız vardır
- 7 Göñüldendir belâsı ‘âşkıñ yâre ḥitâb etmez
Ki sen zinhâr şanma ğayrıya isnâdımız vardır
- 8 Se âfetdir sem-i ğaddâr muḥabbet mâl ile câna
Edip şad çâk nâmûs perdesin icâdımız vardır
- 9 Olaldan bûlbûl-i şeydâ gibi **Misli** nehârü'l-leyl
Sitân-ı ḥazret-i ‘aşkda füzûn feryâdımız vardır

⁷¹ “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

95

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Geline hâtıra ol serv-i bâlâ tende cân titrer
Hayâl[i] çeşmime geldikde kalb-i nâ-tüvân titrer
- 2 Görürse hâl-i hindûsun gül-i vechiñde 'âşıklar
Getirmez 'aşkıña tâkat ü Rüstem Hüsrevân titrer
- 3 Eger bâd-ı şabâ uğrarsa sünbül zülfüne tâ ki
Dolaşdıķca gülistânı zemîn ü âsumân titrer
- 66b** 4 Neyi nisbet edersen şanıña lâıyık degil zerre
Miyânıñ görse tûbâ bâğ-ı cennetde hemân titrer
- 5 Eger kayd eylesem bir nebze evşâfıñ yañar kilkim
Zülâl-i nuṭķuñu cândan duyarsa tercümân titrer
- 6 Görünür zâhirâ vîrân belâ-yı ibtilâ üzre
Duyarsa mahzen-i feyyâzıñı genc-i nihân titrer
- 7 Olupdur mâlik-i iksîr-i a'zam çeşm-i mestânı
Nigâh eyler ise tahtında şâh-ı 'âli-şân titrer
- 8 Ne devlet çekse 'âşık dîde-i câna der-i hâkiñ
Gubâr-ı hâk-i pâyiñ görse kuhl-ı Işfahân titrer
- 9 Bu tâķ-ı çenber-i firûz dağı görmüş mü emsâli
Eger duysa bu câh-ı 'âliyi hep kâmrân titrer
- 10 Ne lâzımdır desem feyzi dü 'âlem aña muhtâcdır
Bu nûr-ı munteḥab görse eger gâhî Keşân titrer
- 11 Bilirim kadriñi havâş u 'avâmdan şormazam hiç
'Ayıb mı **Misli**-i şâhib-zamân [u] nüktedân titrer

96

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Hâtırım vîrânedir âbâd şeklin gösterir
Ba'dez-în Başra ḥarâb Bağdâd şeklin gösterir
- 2 Yakdı gam ebnâ-yı 'ömrüm tâ temelden bî-mişâl
Zâhirâ kılsañ nazar bünyâd şeklin gösterir
- 3 Bende-i üftâdesiyem güfte-i şîrîn-lebiñ
Hidmet-i pîr-i muğân Ferhâd şeklin gösterir

98

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Eriş dil teşne-i 'uşşâka sâkî vaqt-i ihsândır
Leb-i la'liñ yakın-dânım ki Hızır-ı âb-ı hayvândır
- 2 Beni dûr eyleme pîr-i muğân meyhâneden gayrı
Dü çeşmim hûn-ı eşkimle elem tahtında mihmândır
- 3 Behiştîñ hûrisin ârzûlayan kanda 'aceb 'aklı
Ne hüsn-i bî-nihâyetsin gönül ser-mest-i hayrândır
- 4 Neye mâlik isem dil-ber seniñdir gayrıdan bilmem
Füyûzâtıñ kemâlâtıñ ne deryâ-yı bi-pâyândır
- 5 Yañagıñ gonca-i gülzâra beñzetmek degil kâbil
Olur mu zâtıña nisbet 'izârıñ verd-i Sübhân'dır
- 6 Zebân-ı hâmeye şıgmağ ne mümkün dürr-i evşâfıñ
Ki pek pâkîze-gevherin cemâliñ vaşf-ı Kur'ân'dır
- 7 Nice ehl-i dilânlar etmesin dil tahtına hâkan
Seriñde müyuñuñ her bir teli bir mülke sultândır
- 68a 8 'İzârıñ var iken mir'âta bakmağ 'âşıka zuldür
Cemâl-i âfitâbıñla kulûbum genc-i rahşândır
- 9 Reh-i meyhâne de pâ-mâl görüp ta'n eyleme gâfil
Gulâm-ı sâkidir **Misli** onuñçün şî'ri rindândır

99

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Ey şanem bîmâr-ı 'aşka zerre ragbet yok mudur
Lâle-i berg-i derûnum şoldu rahmet yok mudur
- 2 Kâfir-i meyhâne kıldıñ zülfüñe bend eyleyip
İntizârıñdan 'aceb bir lahza râhat yok mudur
- 3 Bunca dem yâd etmediñ bir câm ile kaçdıñ nedir
Şavma'a râhıñda bizlerçün selâmet yok mudur
- 4 Añladım pervâ-yı maşşer 'aynıña girmez seniñ
Bâb-ı hâkiñde gedâya zerre himmet yok mudur
- 5 **Misli**-i bî-çâreniñ ahvâline eyle nazâr
Luţfuñ ağıyâra olur 'uşşâka şefkat yok mudur

100

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Ehl-i dil ol bende-i şâh-ı velâyetlik budur
Tîb-ı hâtır ile her câna sa'âdetlik budur
- 2 Yan cemâl-i nûr-ı Hakk'a gayrıdan mest ü hoş ol
Bu ikilik perdesin kaldır letâfetlik budur
- 3 Bir imiş yâ hû fenâfi'llâh bekâbi'llâh ile
Vâsıl-ı Hakk rütbe-i feyz-i şehâdetlik budur
- 4 Gonca-i gülzâr-ı şâh-ı enbiyâdır Ka'be'miz
Ân-ı vâhidde güzâr eyle seyâhatlik budur
- 5 *Küntü kenz*⁷² in gevheri zât-ı derûn-ı ehl-i 'aşk
Vâkıf-ı esrâr-ı hâkan-ı celâletlik budur
- 6 Sırma mahrem mi olur 'âlemde serden geçmeyen
Cânını Hakk'a fedâ eyle saâdetlik budur⁷³
- 7 Bir putuñ meftûnu oldu **Mişli** bir meyhânede
'Âşıkın kalbindeki tab'-ı şabâvetlik budur

101

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Senden ey sâkî fakîriñ rehde hâcetlik budur
Eyle ihyâ kalb-i nâ-şâdım mürüvvetlik budur
- 2 'Azm-i refâtârın beni ser-mest [ü] hayrân eyledi
Pâdişâh-ı kişver-i hüsn ü melâhatlik budur
- 68b 3 Nuṭk-ı pâki hâzretiñ ma'nâ-yı 'ilm-i Murtaẓâ
Bir nişân-ı mahrem-i ehl-i kerâmetlik budur
- 4 Hüsn-i talâtîñ dil-i mahzûnumu şâd eyledi
Merdüm-i kân-ı vefâ şân [u] şerâfetlik budur
- 5 Lâubâlî 'âşıkım şûfî kıyâs etme beni
Mülk-i Rabbânîde sultân-ı melâmetlik budur
- 6 Eyleme meyhâneniñ râhında ser-gerdân beni
Hâlîme inşâf [u] rahm eyle 'adâletlik budur

72

"Ben gizli bir hazineydim." anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

73

Bu beyitten sonra der-kenârda şu beyt vardır:

Pertev-i sûzuñla nûr-ı **Mişli**'yi nazm eyledim
Bir olup vahdetde tab'-ında 'adâletlik budur

- 7 Bunca ħum-hâ pür iken yek cur‘a etmezsin kerem
Etme istiğnâ baña ‘uşşâka ħasretlik budur
- 8 Câm-ı la‘liñ şunmaz iseñ bir tesellî ver baña
‘Aşk-ı rûhâniyye tek ħalbde ħalâvetlik budur
- 9 Zihnimi tahrîk eder sevdâ-yı zülf-i ‘anberiñ
Bir nazar kı l nuţkuma işte zekâvetlik budur
- 10 Ĥâşılı sevdim seni ħul olmuşum bî-iştibâh
Giydik ol tâc-ı dil-ârâm[1] meĥâbetlik budur
- 11 Çeşm-i cemmâşın dili bend eyledi tûtf-zebân
‘Âlem-i ma‘nîde erbâb-ı mürüvvetlik budur
- 12 Kim su‘âl eyler ise zâtıñdan ey ‘âlî-cenâb
Söylesin dünyâ vü mâ-fihâda aĥretlik budur
- 13 Gerçi küstâĥânedir bezmiñde etmek kı l ü kı l
Mekteb-i ‘irfânda aşĥâb-ı feşâhatlik budur
- 14 **Misli** evşâfın ne mümkün raĥam etsin dil-berâ
Zümre-i ‘irfâna eltâf-ı belâĥatlik budur

102

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ağla ey çeşmim seĥerde feyz [ü] iĥsân vâktidir
Bülbül-i zâr u nizâra verd-i ĥandân vâktidir
- 2 Devletiñ eyyâmıdır etme tekâsül bir demin
Tâ seĥer bir ĥîz kim erzân-ı Ġufrân vâktidir
- 3 Bûstân-ı maĥşadıñ seyl-âb-ı eşk ile şuvar
Vaşl-ı sâķî ‘ömr-i bâķî cân ü cânân vâktidir
- 4 Künc-i dilden sür çıkar şafrayı bul zevķ-i beķâ
Nûş kı l sirken-gübîni derde dermân vâktidir
- 5 Sen fenâ-yı fakr-ı tâma yol bulup gel **Misli**yâ
Aşl[1] yokdur sâķiden ĥayrısınıñ yan vâktidir

103

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 69a 1 Beyâ sâķî edip iķrâr-ı ter aĥd-i imânım var
Ferâmûş etmedim lâkin saña ma‘lûm zamânım var

- 2 Harîş-i ‘aşkıñım dil pîç-i tâb-ı zülfüñ olmuşdur
Derûn-ı cism-i hâkimde zer-i genc-i nihânım var
- 3 Keselden ülfet[i] nâdân fitenden dûr olup şimdi
Der-i meyhânede meh-pâre-i pîr-i muğânım var
- 4 Ne bâkim var sipihr-i dûn rakşından getir câmı
Behişt-i nehr-i kevser hoşka-i la‘l-i dehânım var
- 5 ‘Aceb **Misli** gibi var mı harâbât ehl-i ‘âlemde
Ne kimse hâline vâkıf çi ez kes vehm-i cânım var

104

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Dolanmakdan garaż kûy-ı nigâr-ı vuşlat olmağdır
Kad-i tûbâsını bâğ-ı behişt içinde şarmağdır
- 2 Ne deñli olsa derd müjdâd elin çek çâk kılmağdan
Budur dermân ki derdi gayrılardan satın almağdır
- 3 Muhabbet özge deryâdır bulunmaz hadd [ü] pâyânı
Merâm bu bâğa gelmekden nihâl-i verde konmağdır
- 4 Şakın sen şanma ehven-i kâr ‘aşıklık⁷⁴
Taleb deşinde gözyaşıyla gülzârı şuvarmağdır
- 5 Meh [ü] hürşîdiñ ‘âlemde a **Misli** rakşa gelmekden
Cenâb-ı hâzret-i sultân-ı ‘aşka bende olmağdır

105

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Ezelden kalb-i nâ-şâdım o fitne yâre mâ’ildir
Hemîn hûn-âbe-i çeşmim perî-ruhsâra mâ’ildir
- 2 Sözüüm şarrâf-ı ma‘nîye degildir müdde‘î kârı
Olanlar ‘aşk ile vâkıf der-i hünkâra mâ’ildir
- 3 Girenler bâğ-ı ‘uşşâka geçer hestî [vü] nîstîden
Şebân rûz bûlbûl-i şeydâ olup gülzâra mâ’ildir
- 4 Mey-i gül-gûn-ı sâķîden içenler şıdķ ile emrûz
Dururlar âsitânında hemîn ol kâra mâ’ildir

69b

⁷⁴

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 5 Namâz u zîkr [ü] tesbîhim heme evşâf-ı sâkîdir
Gulâm oldum olaldan şanma dil bir kâra mâ'ildir
- 6 Derinde kâse-lîs bir seg-i kemter [ki] bu **Misli**'dir
Ezel dükkânçe-i 'aşkıñda dil ikrâra mâ'ildir
- 7 Sen ey münkir yüzün döndür mey ü maḥbûbdan dâ'im
Gürûh-ı Mevlevî dâ'im heme dîdâra mâ'ildir

106

- Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün*
- 1 Nihân-ı sûz-ı dil biñ dûzah-ı nîrâna ta'n eyler
Sirişk-i çeşmimi ger görse Nûḥ tûfâna ta'n eyler
- 2 Resen hicrân[ı] boynumda henûz imdâd-ı sâkî nîst
Nazar şaldıkda Loḡmân-ı cihân bî-câna ta'n eyler
- 3 Gulâm-ı dil-firîb [ü] nergis-i cânân olup cânım
Siperdir nâvek-i müjgânına kurbâna ta'n eyler
- 4 Hemîşe âsitânıñdan beni dûr etmesin devrân
Muḥîṭ-i feyz-i in'âmı hezâr 'ummâna ta'n eyler
- 5 Ḥayâlîñ her nefes pîş-i nigâhımdan ırâğ olmaz
Göñül kâşânesinde cüz tu 'aşk mihmâna ta'n eyler
- 6 Ser-i kûyuñda cârî olsa eşk-i nehr-i dü çeşmim
Açılır verd-i ruḡsârıñ gül-i ḥandâna ta'n eyler
- 7 Nişîn-i âsitânıñ naḡd-i Ya'kûb'u olan 'âşık
Olursa ref'-i perde Yûsuf-ı Ken'ân'a ta'n eyler
- 8 Der-i ḥâkiñde **Misli** bûy-ı 'aşkın aḡz eder dâ'im
Şabâ taḥrîk ederse zülfüñü reyḥâna ta'n eyler

107

- Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün*
- 1 Doğru desem her ḥâl-i bed-ḥûy-ı cihân hep bendedir
Yokdur yüzüm ta'na kesi zulm-i nihân hep bendedir
- 2 Âyînedir bunca nuḡuş seyr etmege ben kendimi
Gayrısıñıñ raḡnesine urmam zebân hep bendedir
- 3 Sa'y etmedim 'ilm-i ledün kesb etmege tâ ma'rifet
Bî-'âql u bî-himmet ḡalıp zann [u] gümân hep bendedir

- 70a** 4 İnsân şanıp ben kendimi dîv-i hevâ-yı gûl ile
Nefsim ile hem-pâ olup türlü yalan hep bendedir
- 5 Kât‘ eyleyip bunca nihân ‘âlemleri ser-tâ-be-ser
Etdim ferâmûş ahdimi küllî zebân hep bendedir
- 6 Bâğ-ı murâdın sebzesin eşk-i terim yâd etmedi
Şimdengeri bülbül-şıfat âh u figân hep bendedir
- 7 Kâlâ-yı dünyâya göñül verdim vücûd[u] şarf edip
Çok güft [ü] gû tahşîl edip vesvâs-ı zân hep bendedir
- 8 Buldum der-i meyhâneyi lakin güzâr etdi ‘ömür
Pîr-i muğân beyt-i Hudâ-yı lâ-mekân hep bendedir
- 9 Sulţân-ı ‘aşkıñ sâyesi **Misli**’ye erdi nâgehân
Câ-rûb-keş-i meyhâneyim dürr-i nihân hep bendedir

108

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Bâğ-ı hüsnünde nigârâ bülbülân olmak budur
Cüz tu zikri mâhıma nîst şâdmân olmak budur
- 2 Bâd-ı feyz-iñ nefhasın ârzû eden ‘ârifleriz
Keşti-i ‘aşkda nişîne bâdbân olmak budur
- 3 Ey göñül müstağrak-ı ‘aşk-ı muğân ol rûz [u] şeb
Zîr-i pâyiñde gümânsız nerdübân olmak budur
- 4 Vakf-ı câ-rûb eyle cismiñ kıddini dü-tâ kılıp
Lâyıkı hem çü kemer-beste-miyân olmak budur
- 5 Şeyh-i Şan‘ân kıssasın hâtırda mühkem berkidip
Geç kamudan **Misli** rüsvâ-yı cihân olmak budur

109

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Feyz-i bî-pâyân tomarınc derc olan dür-dâneler
Şem‘-i ‘aşkıñda verir cân ‘âşık-ı pervâneler
- 2 Zâtıñı pinhân edip biñ renge şûret bağladıñ
Cümle sensin nûr-ı zâtıñla dolar kâşâneler
- 3 Semm-i kâtildir sipihrim şunduğu in‘âm-ı câm
Nûş eder mi onu la‘liñ nûş eden mestâneler

- 4 Her harâbât ehline seng atma gözsüz müdde‘î
Cennetü'l-me‘vâ'da derler ol gürûh dîvâneler
- 5 Ehl-i şûret-bîn olan bilmez bu râzı kâl ile
‘İlm-i ma‘nî keşf edemez münkir ü bî-gâneler
- 6 Añlaşılmaz güft [ü] gû etmekle hâl ehl[i] henûz
Oldular esrâra vâkıf ‘âşık-ı sultâneler
- 70b** 7 Eyledi hammâreden dûr **Misli**'yi bâd-ı kazâ
Şubha dek hûn-ı cigerdir çekdiği peymâneler

110

- Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün*
- 1 Hülûş-ı tâhir olsa bir kişiniñ kadri ‘âlîdir
Ser-â-pâ yüzünü hâk eylese sultân misâlidir
- 2 Nihâyetsizdir ihsânıñ baña fark eylerim cânâ
Huzûr-ı Hâk'da erbâb-ı melâmet lâubâlîdir
- 3 Ziyâ aldı erenler şem‘-i fânûs-ı muhabbetden
Gürûh-ı Mevlevî pervâne-i mevle'l-mevâlîdir
- 4 Ki nuṭṭ[u] ‘ârifîñ ey dil hayât-ı sermed-i cândır
Leb-i la‘l-i Bedeşşânıñ da fercâm[ı] zülâlîdir
- 5 Şarâb-ı ‘aşk nûş et **Misli**yâ zevk u şafâ ile
Muhabbet gevher-i eltâf-ı Rabb-i Lâ-yezâlîdir

111

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Çâr-deh nev mâh-rû hûbân buldum çok şükür
Rîş-i cânâ çâre-i Loḡmân buldum çok şükür
- 2 Sürme-i halkı getirme ey şabâ hâcet degil
Za‘f-ı ‘ayna tûtye-i çeşmân buldum çok şükür
- 3 Şimdi bildim zîr-i hum-hâ hâkiñiñ men kıymetin
Nefha-i ‘Îsî-dem-i cânân buldum çok şükür
- 4 Vâ‘izâ rind ehlini ferdâ ile şayd etme kim
Cennetiñ gülden gül-i handân buldum çok şükür
- 5 Zülf[ü] kullâbıñdadır îmân ü küfr ü tâ‘atim
Küfr içinde gizl'olan îmân buldum çok şükür

- 6 Hâk-i pâý olur isem meyhânede devlet baña
Kulluğunda genc-i bî-pâyân buldum çok şükür
- 7 Nûh vaktin keştisinde sâkiniz leyl ü nehâr
Feyz-i bahr[i] bahş olan ‘ummân buldum çok şükür
- 8 Nâşihâ meyhânedен dûr olmazız bir vech ile
Bir şanem rûyuñda ol cânân buldum çok şükür
- 9 Hâzret-i sultân-ı ‘aşkıñ sâyesinde **Misliyâ**
Mağşadı cânım olan sultân buldum çok şükür

112

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Baş kesen meyhâne-i ‘aşka bekâ-yı cân olur
Yok olan pîr-i muğân hâkinde bir sultân olur
- 71a 2 Ya ‘kûb-ı hasret-keş-i vakt ol o hüsn-i Yûsuf’a
Sen Züleyhâveş harâret göster ey âsân olur
- 3 Gel taleb râhında ser-gerdân olup kıl cân fedâ
Bâğ-ı ‘aşkda verd-i ümmîdiñ heme handân olur
- 4 Şûretine aldanıp şâhib-dilânıñ demmezin
‘Âşık-ı şeydâ olanlar menba‘-ı ‘irfân olur
- 5 Hem çü **Misli** âsitâna baş koyup meyhâneniñ
Dest-i sâkîden içen şahbâyı ‘âlî-şân olur

113

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Göñül yan ‘aşk-ı sâkîyle külüñ tûtyâ-yı çeşmândır
Fırâka şabr eden ‘âşık iki ‘âlemde sultândır
- 2 Muhîti mihr-i cânâna ğarîk ol kayd-ı tenden gec
Aña kim dalmadı bi’llâh degil cân dîv [ü] şeytândır
- 3 Olanlar zîr-i pâyında muğânıñ mûrveş ey dil
Vücûduñ şehrini dâned sezâvâr-ı Süleymân'dır
- 4 Dü ‘âlemde murâd-ı ‘âşıkân sâkî-i vahdetdir
Ki oldur mağşad-ı eşyâ delîlim sırr-ı Kur’ân'dır
- 5 Bulanlar sâkiyi mağşer ‘azâbından halâş oldu
Cihân bir zıllidir onuñ ki onsuz cây-ı zindândır

- 6 Olup inkâr-ı meyhâne özüñden gâfîl olduñsa
Hemîşe her dü ‘âlemde seniñ hâliñ perîşândır
- 7 Olup meddâh-ı sâkî **Misli** ifşâ eyleyip halka
Kemâl-i feyz-i Mevlânâ bu nazmım cümle andandır

114

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 71b 1 Gürûh-ı ‘âşıkıñ mescûdu sensin ma‘nide dil-ber
Hakîkat beytine ebrûlarıñ bir nûrdan minber
- 2 Ki lutfuñ bî-nihâyet bañr-i ‘ummândır gedâyâne
Dudağ[ı] kevseriñ dil-teşneyim hayli zamân-âver
- 3 Kabûl et sâlikiñ reddetme bâbıñdan gözüm nûru
Odur ‘uşşâka bî-şübhe hayât-ı sermed-i kevser
- 4 Kamu ârzûsunu terk eyledi **Misli** dü ‘âlemden
Cihândan göz yumarsam da dil ü cânım [anı] ister
- 5 Belâ-yı câvidânîdir baña sensiz olan her câ
Giderse kanda bu rûhum hemîşe ismiñi söyler

115

- Mef‘ûlü / Mefâ ‘ilü / Mefâ ‘ilü / Fe ‘ûlün*
- 1 Bir bâd-ı muhâlifle olup kalbimiz âzâr
Mesrûrumu gam eyledi mânende-i pergâr
- 2 Düşdüm yine bir teng ü nâ-reftede kaldım
Tedbîr nedir eyle beyân yâr-ı vefâdâr
- 3 Gûşîşle muṭâbık mı olur takdir ezeldir
Terk eylemedir çâresi tedbîriñi nâ-çâr
- 4 Kimse eremez sa‘y ile maḳşûduna meşhûr
Bir kimseye yâr olmalı baḫtı ola bîdâr
- 5 Bilmem ne fûsûn eyledi ol gamze-i fettân
Yây etdi miyânım vereli çilleyi devvâr
- 6 Ger etse dil[i] sehv ile şâdân ‘aḫabinde
Yârîden şad nev‘-i belâ başıma ḡaddâr⁷⁵

⁷⁵

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 7 **Mişlî** buña tâkat nice mümkün kerem eyle
Her vech ile ‘âlemde beni eyledi bî-kâr

116

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Ne gevher şarf kıldımsa cenâb-ı hâzretiñdendir
Perîşân olduğum dâ’im nigâh-ı âfetiñdendir
- 2 Beni ta’yîb kılma ihtiyârım zülfüne beste
Ciger-sûz ten-nizâr olmak fîrâkıñ külfetindendir
- 72a 3 Ne gamzeñ katl edip eyler beni âzâd ne hûd bende
Füsûn-ı çeşminiñ her dem sipihriñ hikmetiñdendir
- 4 Ne eyler vuşlata lâyıķ ne eyler redd hâkinden
Perîşân eylemek ‘uşşâķ çarhıñ ‘âdetindendir
- 5 Beyâ sâķî yetişdir sâgarı hasta bugün **Mişlî**
Hükûmât-ı kevâķib naķsa meyli raġbetiñdendir

117

Mef’ûlû / Mefâ ‘ilü / Mefâ ‘ilü / Fe ‘ûlün

- 1 Dil-beste-i ‘aşķıñ olalıdan dil-i nâ-çar
Merg-i tenimiz buldu hayât[ı] heme bîdâr
- 2 Mümkün mü hayâliñ ola dûr çeşm-i hâzînden
Etmekde vişâliñ der-i meyhânede efkâr
- 3 Sen şâha teveccüh edeli sıdķ ile şeb rûz
Her demde kazâ tîġın atar gerdiş-i ġaddâr
- 4 İhvan-ı tarîķ ba’zı ‘adâvetde iken hep
Çarhıñ daķı aġyârlıġı dâ’im bizedir yâr
- 5 Ben silsile-i ‘aşķıña bend oldum ezelden
Derler bu rehi terk edegör al ele pergâr
- 6 Hâşâ ki seni terk edeyim seng-i raķîble
Tâ bezm-i elestden seni ben eyledim ikrâr
- 7 Tâķ-ı felegi başıma kâr etse dü ‘âlem
‘Ahdiñde gönül beste yine ey şeh-i serdâr
- 8 Çeşmimde hüveydâ olalı kâmet-i serviñ
Dem-zen olamaz ġamda zebân cüz tu-yı ġüftâr

- 9 Cânımdan uşandırdı beni hâk-ı cihân kim
Şalmaz nazarın kavm-i hara-i dîde-i bîmâr
- 10 ‘Uşşâk ‘acîb görme habersiz mey-i ‘aşkdan
Her kimseye bir nev‘-i tecellî ede dildâr
- 11 Pend eyleme beyhûde mey[i] terk edemem ben
Hâk-i reh-i meyhânede biñ sünbül-i gülzâr
- 12 Düşmezse yolun hâk-i der-i meykedeye bil
Hep çekdiceğîñ cümle hebâdır saña eş‘âr
- 13 Hâk ol kadem-i sâki-i ‘uşşâk zamânda
Elbetde eder **Mişli** gibi mahzen-i esrâr

118

- Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün*
- 72b 1 Nigehim düş olalı saña o demden beri hor
Ne gamım kaldı göñülde ne de bir cây-ı küdür
- 2 Tîğ-ı müjgânıñı ‘atf eyle devâ-yı ‘uşşâk
Bî-meḥâba duruyor nâvekiñe sîne-i tûr
- 3 Seni terk etme ne mümkün olamaz lâıyk-ı ‘irfân
Ne ki fermânıñ olursa bu faḳîrâna buyur
- 4 Ne ki cürmüm var ise eyle cezâyı lâıyk
Çeşm-i bî-gâne edelden komadıñ dilde şu‘ûr
- 5 Saña lâıyk mı değil olmaya **Mişli** gibi ‘âşık⁷⁶
Seni ol rütbede kim kalbiñi teşvîş ediyor

119

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Bir muşîbet bahta yâr oldum gören ağlar güler
Dûzaḥ-ı gamda yañar oldum gören ağlar güler
- 2 Vâdi-i hicrâna şaldı varṭa-ı evvelde ‘aşk
Dîdeden pür-hûn-nişâr oldum gören ağlar güler
- 3 Maṭla‘ iken ḥâlîme dil-ber nigâhın ketm eder
Çeşmine muḥkem ḥişâr oldum gören ağlar güler

76

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 4 Yâr u ağıyâr cümle bî-gâne nigâh eyler hemîn
Yandı şabrım bî-çarâr oldum gören ağlar güler
- 5 Ey şabâ lutf eyleyip gel bir tesellî ver baña
Şubh olunca murğ-ı zâr oldum gören ağlar güler
- 6 Cevr ile inkâra yer bulmaz gönül ikrâr-keşim
Esb-i sevdâya süvâr oldum gören ağlar güler
- 7 Maḥremim yok ḥâlîme vâkıf degil bir kes müdâm
‘Aşk ile bî-iḥtiyâr oldum gören ağlar güler
- 8 Dûd-ı âhımla yıkılsın böyle gaddâr tâlî‘im
Ḥasret içre pâydâr oldum gören ağlar güler
- 9 Çâresi şabr [u] taḥammüldür dediñ iş bitmiyor
Mülk-i gamda şehriyâr oldum gören ağlar güler
- 10 Olmuşum bâğ-ı fenâda öyle pejmürde-ḥazân
Nîst maḫşûd gam-güsâr oldum gören ağlar güler
- 11 Bir ḥarîf oldum ne bir sâḫîye ne oldum ‘adûv
Gonca-i ümmîde ḥâr oldum gören ağlar güler
- 12 Nefḥa-i ‘Îsî‘ye mâlik yâre kul oldum ise
Dâğ-ı ‘aşkda lâlezâr oldum gören ağlar güler
- 73a 13 Ey şeh-i pîr-i muğân lutf eyle Allâh ‘aşkına
Hem çü **Misli** yâre yâr oldum gören ağlar güler

120

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 1 Gönül murğ[u] olup şeydâ bu şeb gülzâra gelmiştir
‘Aceb sevdâya uğramış yine bî-çâre gelmiştir
- 2 Olup pervâneye hem-pâ cemâliñ şem‘ine karşı
Degildir maṭlab[ı] gayrı kamer-ruḥsâra gelmiştir
- 3 ‘Acâyib ḥâle dûş olmuş gezerken bâğ-ı ‘aşkıñda
Ki ḥandân olmadan ol gonca bülbül ḥâra gelmiştir
- 4 Ğarîbdir kâr-ı devrânıñ bilinmez zann ile râzı
Vişâle ermeden ‘âşık raḳîb âzâra gelmiştir
- 5 Geçip bi‘l-küllîye **Misli** heme dünyâ vü ‘uḫbâdan
Nigâhın gayrıya şalmaz der-i ḥünkâra gelmiştir

121

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Derûnum zârına mahrem degil çeşm-i cihân ağlar
Perîşân hâlîme vâkıf göñül rûz [u] şebân ağlar
- 2 Harîfim eşk-i çeşmimdir der-i meyhânedede dâ'im
Felâtûn olsa Câlînûs [u] Lokmân-ı zamân ağlar
- 3 'Aceb niçin bize imdâd kılmaz sâki-i devrân
Cigerde görse hicrânıñ okun kevn ü mekân ağlar
- 4 Nazar kat' eyledi zannım yine pîr-i muğân bizden
Gam-ı pisterde hâlim görse havâşân [u] hân ağlar
- 5 Yedinde sâgar-ı vahdet hayâlinde ruh-ı dildâr
Sürünüp cûyveş **Misli** reh-i 'aşkda nihân ağlar

122

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Bir tabîbe derdimi yanmağdayım bî-ihtiyâr
Sînem içre yâreler açmağda ten zâr u nizâr
- 2 Neşter-i müjgânıñ urdu 'âşık-ı deryâ-dile
Zembelekli şîvelerle yâremi bir bir açar
- 73b 3 Hem Felâtûn-ı zamân Lokmân [u] Câlînûs dañi
Olsalar anlar dañi bâbında eylerdi qarâr
- 4 Fitneyi pergâr-ı ğaddâr-ı felek reşk eyleyip
Böyle zât-ı 'âli-şânı kadre vermez i'tibâr
- 5 Ehl-i 'aşkıñ nabzına uygun şarâb[ıñ] habbesi
Gelmemiş gerdûna eczâ-hânesi 'âlî tebâr
- 6 Nergis-i mahmûrları bîmâre biñ cân bahş eder
Tâk-ı ebrû-yı siyâhı dilleri eyler timâr
- 7 Zülf zincîriñle bağlar kan tomârıñ fevķini
Hokķa-i gülfâmını taşt eyler ol şahib-'ayâr
- 8 Şaydırır dür-dâne-i gevherlerin akdıkca dem
Muşhaf-ı hüsnün kırâ'at etdirir hem bî-şümâr
- 9 'Akl-ı küll erer onu tefsîr ede ma'nâsına
Añladım geçmiş şitâ nev-rûz ya evvel bahâr

- 10 Hâl-i ‘anberdir zenehdânındaki dâğ lâleye
Başını aldı siyeh kühsârîde tutdu qarâr
- 11 Gülsitân içre derûn-ı goncada bûy-ı şafâ
Şemmedir bir ruhlarından bûlbülü eyler şikâr
- 12 Bâğ-ı ‘irfânda hırâmân etse karşı sünbûle
‘Ar‘ar [u] servi düşer diler nazâr[ı] ez-‘ayâr
- 13 Vaz‘-ı küstâhânedir bu kıl ü kâl etmekligim
Neylesin pervâne gönlüm şem‘ayî elbet arar
- 14 Hem-nişîn-i âb olmuşken zikir içre semâk
Teşne-lebden ‘atş-ı efzûn şanma ki âba kınar
- 15 Söz firâvân olmasın cümle mişâl olsun buña
Bu tîma‘ dünyâsı insân gördüğü şey’e şalar
- 16 Pehlivân-ı Rüstemî nazmında **Misli** yok kuşûr
Bilmeyenler kıymet-i eş‘ârı elbet tel kırar

123

Mef‘ûlü / Mefâ‘ilü / Mefâ‘ilü / Fe‘ûlün

- 1 ‘Atf-ı nîgeh et kıl dil-i vîrâneyi ma‘mûr
Rağşân ola kândîl-i muhabbet heme pür-nûr
- 2 ‘Aşkîñ sînemi nâya düzüp tutdu düğâhî
Gör çehre-i hicrânda nidâ etmede tanbûr
- 3 Bir cüz‘i baña neş‘e verilmez dağî hâlâ
Dil âyinesi oldu firâkıñ ile mestûr
- 4 Bu hâl-i garâ‘ib beni bir tarzı düşürdü
Dil kaldı tehî şanki durur kâse-i fağfûr
- 74a 5 Ne derd tamâmıyla ne ‘aşkıñ ele geldi
Hasret beni etmekde hemîn ‘âleme menfûr
- 6 Yıkıdı beni bu tarz-ı melâmet nice demdir
Gezdirdi tehî rûz [u] şebân vermedi destûr
- 7 Dem yok mu ‘aceb **Misli**‘ye ey sâki-i gül-ruh
Rüsvâ-yı cihân olduğu bu bâbda meşhûr

124

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Kıl kıl-k-i derûn sûz-ı ğamı rıķ'aya tahrîr
Sen yaz heme şeb eyleyeyim ben onu taķrîr
- 2 Etdikce şikâyet ğam-ı gerdûn-ı felekden
Lâ-râhat-ı dünyâyı yazar hâme-i taķdîr
- 3 Cehd et burada kuvvet-i bâzûyu edip şarf
Olmaz yine taķdîr-i Hudâ zerrece taġyîr
- 4 Zâhid yürü var mescide sen meykedeye ben
Bu tarz-ı melâmetde görüp eyleme ta'zîr
- 5 Şûretde şafâ zühd ü şalâh 'âleme hoşdur
Pek çok görünür hâl-i harâbâtide taķşîr
- 6 Kâl ehline hep deşt görünür tûr-ı melâmet
Hâl ehl[i] bulur nezd-i harâbâtide iksîr
- 7 Sultân-ı reh-i 'aşķa giden **Misli**-i meczûb
Zabı eyleyemez ne ⁷⁷ kimse ne zincîr

125

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Çarķ edelden dûd-ı âhım âsumânî yandı şabr
Nûş olaldan câm-ı hicr-i câvidânî yandı şabr
- 2 Tâb gelmez rütbede bir hâle koydu baķt-ı bed
Gün-be-gün tecdîd olur ğam dâsitânı yandı şabr
- 3 Yâre-i baġrım oñulmaz bir taraıdan başıma
Hâşılı kâr eyledi kevn ü mekânı yandı şabr
- 4 Kâl'a-i cismim virân oldu henûz kıl-k-i każâ
Atmada pey-der-pey ü tîr-i nihânı yandı şabr
- 5 Bâġ-ı ümmîdim hazâna döndüğüne ğam yemem
Bâd-ı miñnet ħirmen etdi gülsitânı yandı şabr
- 6 'Andelîb-i **Misli** hâmûş lâne-i aġzânede
Gonca-i derdim açılmaķdır zamânı yandı şabr

77

Bu kelime okunamamıştır.

126

- 74b** 1 *Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
 Açıldı bûsitân-ı dilde verdân-ı muhabbetler
 Esip bâd-ı şabâ yetdirdi zamân-ı muhabbetler
- 2 Derûn-ı lâle hasretle kararmış açmadan gonca
 Açar dâğ-ı derûnun hep gülistân-ı muhabbetler
- 3 Şedîd olmuş gibi gûyâ şitâ nergîsi baş kesmiş
 Küşâd etdi kuyuñdan âb-ı hayvân-ı muhabbetler
- 4 Karanfiller karâr tutmuş bir avuç hâkdân içre
 Şikest etdi onu bir bir nigejbân-ı muhabbetler
- 5 Dil-i 'âşık-ları kılmışdı beste nice müddetdir
 Ki çözdü 'uqdelerni 'andelîbân-ı muhabbetler
- 6 Kapatmışdı 'avârız zulmeti her kûşesin muhkem
 Tulû'ü'l-şems etdirdi şebistân-ı muhabbetler
- 7 Bu feyzi **Mişli**yâ fehm et Ağazâde 'atâ kıldı
 İnşa'llâh dâ'imîdir dilde rûhân-ı muhabbetler⁷⁸

127

HARFÜ'Z-ZÂ

- Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün*
- 1 Bende-i sultân-ı 'âşıkız 'âşık-ı şeydâ biziz
 Sâlik-i sâgar-keş [u] huddâm-ı Mevlânâ biziz
- 2 Şöhret-i dünyâ degildir kalbi sûhte-dillerin
 İnfişâl-i yâr-i takrîr âteş-i kübrâ biziz
- 3 Şi'r ü inşâdan murâdı 'ârifîñ eglencedir
 Saña izhâr-ı hüner şanma ezelden lâ biziz
- 4 Maḥrem olmaz degme kes aḥvâl-i kalb-i 'âşıka
 Bî-ḥaberdîr şanma mevzûndan bizi dâna biziz
- 5 Ḥod-furûş olma enâniyyet sözün terk eyle gel
 Ol ki lâ illâ budur pinhân-ı lâ-yefnâ⁷⁹ biziz
- 6 Sâkin-i hâk-i der-i meyhâneyiz şubḥ u mesâ
 Bezm-i sâkide dönen câm-ı şafâ şahbâ biziz

78

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

79

“(Kanaat), tükenmez bir hazinedir.” anlamına gelen bir sözdür (Yılmaz, 1992: 91).

- 7 Ta'n edip seng atma gözsüz müdde'î dür-dâneye
Genc-i esrâr-ı Hudâ'dır kayd olan kîmyâ biziz
- 8 Şîve-i eş'âra 'ârif i'tibâr etmez niçin
Dürr-i meknûna nigâh eyler dil-i bînâ biziz
- 9 Âsitânında rızâ-yı sâkiyi tahşîl edip
Bende-i pîr-i muğânız dürd-keş-i ihyâ biziz
- 10 Hâk-i pâ-yi Muştâfâ vü Murtażâ'nıñ râhına
Vağf-ı câ-rûb eylemiş cân u tenin dü-tâ biziz
- 75a** 11 Naẓm-ı 'ârifden telezzüz her kese olmaz naşîb
Bî-haberdir münkirân onuñ için a'dâ biziz
- 12 Gerçi âteşden füzûn pîrâheniz biz zâhirâ
Câm-ı vahdet sâkisi dil-teşnegâna mâ biziz
- 13 Ahz-ı Mevlânâ-yı Rûm'dur hâme-i işkestemiz
Bağ-ı 'ömr-i 'âşıkânız naẓm-ı rûy-efzâ biziz
- 14 Kanda bir mest-i cünûn eş'âr kılsa fehm ede
Bir kolay kâr şanma şûfî 'aşkı ki Leylâ biziz
- 15 Hest [ü] yoğu neng ü nâm[1] terk edip 'uşşâkıyız
Dest-i sâkîde şikest olmuş mey-i mînâ biziz
- 16 Bâğ-ı şahrâ-yı muhabbetde gözün aç gör biziz
Mu'ciz-i nuṭṭ-ı Mesîhâ mürdeye ihyâ biziz
- 17 Nuṭṭumuz ifşâ olunmaz meclis-i bî-gânedede
Şayd-ı zâğân olamaz fem meşreb-i 'anḳâ biziz
- 18 Her ḥarâbât-ı şadef bî-dürr degil zinhâr sen
Âdemiñ kâlâ-yı isti'dâdını peymâ biziz
- 19 Cüst [ü] cû etme şuverde ma'niye eyle nazar
Bâğ-ı 'aşkıñ gül-bününde bülbül-i gûyâ biziz
- 20 Neş'e bulsun okuyup evrâkımız şâdık muhib
Pertev-endâz-ı fenâyız şu'le-i pehnâ biziz
- 21 **Mis**liveş bâk-i havâric çekmezem bir vech ile
Çâker-i sultân-ı 'aşkıız naḳd-i bî-pervâ biziz

128

Mef'ûlû / Mefâ 'ilû / Mefâ 'ilû / Fe 'ûlûn

- 1 Pür-mest-i dil-i 'aşkıımı şahbâ daği bilmez
Nûş eyledigim sâgar[1] mînâ daği bilmez
- 2 Kâşâne-i dünyâda olur mu bize lâne
Ben eyledigim mesken[i] 'ankâ daği bilmez
- 3 Vâ'iz beni aldatma füsûn-ı kütübüñle
'Aşkıñ varak-ı nazmını dâna daği bilmez
- 4 Teslîm-i rızâyım kapısında heme şeb rûz
Ol şûh-ı dil-âvîzimi dünyâ daği bilmez
- 5 'Arz eyleme ferdâda olan cennet [û] hûr[u]
Ol kadd-i gül-endâmını tûbâ daği bilmez
- 6 Ruhsâr-ı nigâra nazar etmeklige dâ'im
Âyînemi İskender [û] Dârâ daği bilmez
- 75b 7 Ammâ yine şûretde harâbât-ı zamânız
Mişlî gibi tesbîhimi esmâ daği bilmez

129

Mefâ 'ilûn / Mefâ 'ilûn / Mefâ 'ilûn / Mefâ 'ilûn

- 1 Firâk-ı derd-i dil güçdür giriftâr olmayan bilmez
Hemîn hengâme-i miñnet ile zâr olmayan bilmez
- 2 Şikâr-ı nergis-i gammâzıma rûyum rehâ yokdur
Haberdâr olamaz ağıâr baña yâr olmayan bilmez
- 3 Eger ifşâ-yı râz etsem 'adûlar recm eder ol dem
Kâlip râh-ı beyâbân içre nâ-çâr olmayan bilmez
- 4 Elimden ihtiyârım aldı 'aşk bend etdi bir şûha
Dehân-ı neş'e la'l-i câm[1] dildâr olmayan bilmez
- 5 Derûnum sûz[u] pinhândır ne mümkün şerh ede rakqam
Onuñ tennûr-ı 'aşkıında kebâbkâr olmayan bilmez
- 6 Ümîdim gonca-ı pür-hâre şaldı zulm ile devrân
Hakîkat bâğbân[1] vaşl-ı gülzâr olmayan bilmez
- 7 Yedimde kilkimiñ bikrin izâle kılması müşkil
Hudâ'ya reh-nümâ olmakda 'ayyâr olmayan bilmez

- 8 Ne midir mest eden leyl ü nehâr ‘uşşâk[ı] fehm eyle
Der-i meyhâne içre ehl-i ikrâr olmayan bilmez
- 9 Nedir kim bâr-ı ‘aşkda ‘âşıkıñ aḥz [ü] fûruht[u] hep
Muḥabbet ‘âleminde kalb[i] ‘atṭâr olmayan bilmez
- 76a** 10 Hemîn elṭâf-ı yâre mâlik olmuş bir gürûh gördüm
Girip her renge reng-i ‘aşkla jengâr olmayan bilmez
- 11 Bahâsız dürr olur ma‘nîde seyl-i çeşm-i ‘uşşâkıñ
Dil-i **Misli** gibi her demde ḥûn-bâr olmayan bilmez

130

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Şehr-i dil mülkünde Monlâ'dır bizim ḥaḳanımız
Ḥâkiz ammâ çıkmada ‘arşa ‘uluvvü's-şânımız
- 2 Ders alır ma‘nîde rûḥundan tufeyl-i sâlikân
Sırr-ı esmâ vü ilâhîdir heme dîvânımız
- 3 Keykubâd [u] Ḥüsrev olsa ser-fürû etmezleriz
Bir kere ikrâr-ı ‘aşk etdik odur ḥaḳanımız
- 4 Mûr-ı ‘aşkız câm-ı sâkîdir bize dâ'im rızık
Ḥükm-i ma‘nî-i Süleymân kayd olan evzânımız
- 5 Ḥaydar-ı Kerrâr râh-ı Muştafâ'dır şâhımız
Kutb-ı devrân-ı zamân Selmân'ımız⁸⁰
- 6 Bende-i âl-i ‘abâyız çâker-i isnâ ‘aşer
Her dü ‘âlemde çıkar ‘ayyûka hep ‘unvânımız
- 7 **Misli**ves var mı ḥırâmân eyleyen bir şâ‘irân
Şahn-ı bûstân-ı nazımda çeşme-i ḥayvânımız

131

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Behişt-i ‘âlem-i ma‘nî olan murgân şikâr olmaz
Tuzâğ-ı dîv-i idlâle dolanıp gam-güsâr olmaz
- 2 Bulunma bezm-i nâdânda firâr et kavm-i aḥmaḳdan
Bu yolda ehl-i taklîde vişâl-i şehriyâr olmaz

⁸⁰

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 3 Ttup bir dâmen-i pâki umûrun aña teslîm et
Kalanlar şekk [] zann içre harîf-i bezm-i yâr olmaz
- 4 Ayırma çeşmiñi ruhsâr-ı sâkîden müdâm iste
Nazar kat‘ eyle ağıyardan bu rehde i‘tibâr olmaz
- 5 Der-i meyhâneniñ hâkinde pâ-mâl ol varınc'ey dil
‘Uqûl başıña devşir ki ‘ömrün pâydâr olmaz
- 6 Bu dem er bezm-i sâkîye o gün maşşerde hem dağı
Yedinden câm-ı şahbâyı içenler şermsâr olmaz
- 7 Bugün bil kıymetin pîr-i muğânıñ teşne-leb sâlik
Kalanlar nâ-murâd bunda şoñunda kâmkâr olmaz
- 76b** 8 Mey-i ‘aşk içre müstağrak olup zevk u şafâ ile
Şoñuna bir nazar eyle geçen gün saña yâr olmaz
- 9 Şakın fevt etme eyyâmı çekil birdir i nigâh et
Bu çarh-ı bî-vefânıñ iltifâtına arâr olmaz
- 10 Hlş-ı kalb ile âdâb-ı Monlâ'ya edip gşış
Tarîk-i ‘aşk-ı pâkîniñ yolunda hiç gbâr olmaz
- 11 Reh-i isnâ ‘aşerde bilmiş ol **Misli** ‘Alî Hakk'ı
Baña sultân Celâle'd-dîn gibi bir kimse yâr olmaz

132

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Şimdi mest olmuş degiliz tâ ezel mestâneyiz
Biz harâbât-ı zamânız çâker-i meyhâneyiz
- 2 Yokdurur ârz-yı ravza yâre râzî olmuşuz
Tekye-i ‘aşk içre zincîr-bend olan dîvâneyiz
- 3 ‘Ahd [u] mîşâk eyleyip ikrârla geldik ‘âleme
Beym-i sâkîde şakın şanma bizi bî-gâneyiz
- 4 Bende-i sultân-ı ‘aşkız hâk-i pâ-yi Murtażâ
Heft ü penc ehline şarf[ı] eyledik bir dâneyiz
- 5 Ka‘be v mihrâbımız ebr-yı sâkîdir müdâm
Feyz-i Hakk oldu ‘ayân her atrede ‘ummâneyiz
- 6 **Misli**veş pîr-i muğânıñ sâyesinde rz [u] şeb
Şem‘-i vech-i sâkîye yanmakda bir pervâneyiz

133

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Nefes-zen olma güftâre havâricler rızâ olmaz
Oñ[ul]maz bir maraz inkâr aña hiç bir devâ olmaz
- 2 Bırak beyhûde güft [ü] gûyu deryâ-dil olup 'aşık
Ne derse ço desin 'âlem aña sâlik revâ olmaz
- 3 Mekîn nâdân katında ihtirâz eyle dil ü râzın
Bi-kıymet seng-i münkirden saña zerre sezâ olmaz
- 4 Pesend et herkesi hâlince dem-zen olma 'aybında
Bidâyet râh-ı 'aşk içre temelsiz hiç binâ olmaz
- 5 Murâdın verd ise hâr-ı gamı zahmına merhem bil
Cefâ vü cevır çekmeksiz vişâl-i dil-rübâ olmaz
- 6 Nigâhın eyleme beyhûde şarf [bu] 'âlem-i duna
Fenâ gülzârının bâğında gam çokdur şafâ olmaz
- 7 Hemîşe dest-i sâkîden mey-i vahdet çekip cûş ol
Reh-i 'aşkda ikilikle serîr-i evliyâ olmaz
- 77a 8 Gözetme 'aybını nâsın gözet dur 'aybını kendiñ
Seniñ her günde biñ 'aybın olur zâhir şadâ olmaz
- 9 Yine şarrâf gerekdir gevherin kadrin bile **Misli**
Başîretsiz bu gevherden cüdâdır âşinâ olmaz

134

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Cân olan cânânı bildik cân[1] bilmezlerdeniz
Derd bizimle olalı dermân[1] bilmezlerdeniz
- 2 Bende-i pîr-i muğânız sâlikân-ı muğbeçe
Mest-i câm-ı sâkiyiz hicrân[1] bilmezlerdeniz
- 3 Sâlik-i meyhâne sâgar tâlibi âmâdeyiz
'Âlem-i fânîde zerre şân[1] bilmezlerdeniz
- 4 Yâre vuşlat istemez ferdâyı bekler müdde'î
Ol bilir kendi hesâbın an[1] bilmezlerdeniz
- 5 Bende-i sultân Senâyî olalı **Misli** gedâ
Taht-ı dilde gayrı bir sultân[1] bilmezlerdeniz

135

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Çeşmimiz şubha degin ‘aşk ile nemnâk ederiz
Der-i meyhâneyi hâkin göze ser-hâk ederiz
- 2 Bende-i âl-i ‘abâyız dil ü cândan ezelf
Münkiriñ râhını pür-hâr ü hâşâk ederiz
- 3 Kûşe-i meykedede sâki ile mey-nûşuz
Ehl-i rindân ile biz câm-ı tarabnâk ederiz
- 4 Olsa pinhân ne kadar ol peri-çehre yine biz
Himmet-i feyz-i Senâyî ile idrâk ederiz
- 5 Sâlikiz tekye-i ‘aşk içre ezel **Mislî**veş
Hâk-i meyhâneyi zaîm-ı dile tiryâk ederiz

136

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Sâkiyâ müştâk gönlüm cüz tu dildâr istemez
Verd-i ruhsârıñla gördü gayrı gülzâr istemez
- 2 Şanma sen taklîd-i ‘aşk olmuş yine hâl[i] harâb
Her nigâhımda hüveydâ olalı yâr istemez
- 3 Cümle ümmîdin şikest etdi göñül illâ ki tû
Derdine dûş olalı zâhirde tîmâr istemez
- 4 Bâde-i la‘liñ dirîğ etme nazar kıl luţf ile
Dâ’imî mest eyle ki bir daîhi hüşyâr istemez
- 77b 5 **Misli** bir âzâd kabûl etmez gulâmıñ şâh-ı ‘aşk
Hâk-i dergâhıñdan ayrı yerde ikrâr istemez

137

Müstef‘ilâtün / Müstef‘ilâtün

- 1 Kurbâniyân-ı devrân-ı ‘aşkıız
Üftâdegân-ı mihmân-ı ‘aşkıız
- 2 Cân u cihândan geçdik çü behlûl
Şâdık muhibbiz haşan-ı ‘aşkıız
- 3 Leylâ-yı nakde olduk çü Mecnûn
‘Âlemde şimdi destân-ı ‘aşkıız
- 4 Sâkî-i devriñ içdik şarâbın
Pür-neş’e olduk mestân-ı ‘aşkıız

- 5 Esrâr-ı ‘aşkı meyden işitdik
Geçdik kamudan sübhân-ı ‘aşkıız
- 6 Şahbâ-perestiz pîr-i muğândan
Bezminde kân-ı sulţân-ı ‘aşkıız
- 7 Terk-i fenâyız bâb-ı Rızâ'da
Mağrûr-ı fakrız ‘îrfân-ı ‘aşkıız
- 8 Ruhsâr-ı sâkî mihrâbımızdır
Hâk-i derinde fermân-ı ‘aşkıız
- 9 Monlâ-yı Rûm'dur ‘aşkıım esâsı
Bâğ-ı talebde büryân-ı ‘aşkıız
- 10 **Misli**'de yokdur kudret velâkin
‘Avn-ı Hudâ vü Gufrân-ı ‘aşkıız

138

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Hânedân-ı Muşafâ'nıñ râhına kurbânlarız
Tekye-i bâb-ı Rızâda emrine fermânlarız
- 2 Girye-sâzım rûz [u] şeb isnâ ‘aşer râhındaki
Mevlevî'yiz meşreb-i ‘anķâ olan murgânlarız
- 3 Rakşımız ehl-i sülûkuñ pür-cilâdır kalbine
‘Âşıkâ Nûh-ı hayâtız münkire tûfânlarız
- 4 Nutkumuz ihyâ eder bir demde mürde-dilleri
Nefh-i ‘Îsâ nakd-i Hızır-ı çeşme-i hayvânlarız
- 5 Bende-i âl-i ‘abâyız Ka‘be'mizdir şâh-ı ‘aşk
Sâye-i Sulţân Veled'de şâhib-i ‘îrfânlarız
- 78a 6 ‘Ayn-ı ‘aşkda zülde **Misli** mîm yâ maḥbûbudur
Âsitânında şükürler ‘âşık-ı rindânlarız

139

Mef‘ûlü / Mefâ ‘ilü / Mefâ ‘ilü / Fe ‘ülün

- 1 Her vaķt ü her ân çün[ki] bu devlet ele geçmez
Sa‘y eyle gönül bir daḥi fırsat ele geçmez
- 2 Elbetde gelir her ne ise cümle ḥuşûle
Teslîme yapış zor ile ni‘met ele geçmez

- 3 Dâmân-ı taḥammülden elin çekme hemîşe
Kolaylıg ile feyiz ü himmet ele geçmez
- 4 Fırşat[1] ğanîmet tutagör şimdiki vaktin
Her laḫzada dildâr ile şoḫbet ele geçmez
- 5 Câ-rûb edegör cân u teni ḫâk-i derinde
Çok kimseler ister ki o ḫidmet ele geçmez
- 6 Derdiñ ne kadar olsa füzûn ‘ayn-ı devâdır
Herkes arıyor dilde muḫabbet ele geçmez
- 7 Nîrân-ı firâkıñda hemîn tâ-be-seḫerler
Yanmazsa göñül ‘aşk ile cennet ele geçmez
- 8 Bîmâr-ı şanem olmayıcaḫ cism ile cânıñ
Ümmîd-i devâ eyleme şîḫḫat ele geçmez
- 9 Kesb eylemeyip ma‘rifetu'llâha‘azîzim
Misli gibi kaldıñ ise elbet ele geçmez

140

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Göñül fehm eyler ol yâri suḫanla kimseler bilmez
Vücûdu sağ iken ‘âlemde fenle kimseler bilmez
- 2 Bilirler dâr-ı ‘uḫbâya açınca şeh-periñ nâ-geh
Kemâl-i ehl-i ‘irfân[1] bedenle kimseler bilmez
- 3 Münâdî olsa her mûyum serimde nâleler kılsa
‘Aceb bu ‘unşur-ı pîrâheniñle kimseler bilmez
- 4 Nedir bu ğaflet ey bâd-ı şabâ bu ḫâl[i] şerḫ eyle
O zülf-i ‘anber [ü] müşk ḫattıñıla kimseler bilmez
- 78b 5 Ğarâ’ib mi a **Misli** bilmemek maẓmûn-ı eş‘ârın
Değil men ḫâliyâ nazmı seniñle kimseler bilmez

141

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Râh-ı ‘aşkda Ḥazret-i ḫünkâra gidenlerdeniz
‘Uḫde-i kayd-ı ‘alâyık naḫş[1] silenlerdeniz

- 2 Behresiz kalır mı ‘âlemde tutan dâmânıñı
‘Alleme’l-esmâ⁸¹ ya mazhar cânı bilenlerdeniz
- 3 Zâhirâ mûruz Süleymân-ı zamân bâbındayız
Gül-bün-i bâğ-ı vefâda gonca derenlerdeniz
- 4 Bûstân-ı feyz-i taḥkîke hemîşe dil-berâ
Çeşme-i maḥf-i ‘uyûndan mâ verenlerdeniz
- 5 ...⁸² deryâda bir **Misli** bulunsa çok mudur
Ol ki taḥîr-i ḳulûbdur anda çimenlerdeniz

142

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ülün*
- 1 Şuverde sîret-i merdân bilinmez
‘Ayândır gün gibi îmân bilinmez
- 2 Daḥi hâlâ hüveydâ olmada Ya ‘ḳûb⁸³
Velâkin Yûsuf-ı Ken‘ân bilinmez
- 3 Ederler şevket ü şâna ri‘âyet
Virândır maḥzen-i pinhân bilinmez
- 4 Olupdur her biri bir türlü medḥûş
Şarâb-ı ‘aşḳ ile sekrân bilinmez
- 5 Ki şorsañ her kime ‘ârif benim der
Şavâb âgâhı çok nokşân bilinmez
- 6 Ki yoklukdur bu râh-ı münteḥâbât
Reh-i ‘aşḳda diger ‘unvân bilinmez
- 7 Göñülde ‘ârifân **Misli** hemîşe
Ḳoyarlar ḳadrini mîzân bilinmez

143

- Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilün*
- 1 Uğramaz baḥt-ı ‘alâ kim dediler işte biziz
Çekiyor derd [ü] belâ kim dediler işte biziz

⁸¹ “İsimleri öğretti.” (Bakara, 2/31-32) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 20). Bakara Sûresi’nin 31 ve 32. âyetlerinin tam meali şöyledir: “(Allah, yarattığı) Âdem’e (eşyaya ait) bütün isimleri öğretti, sonra onları meleklerle gösterip: “Haydi! Görüşünüzde doğru iseniz, onların isimlerini bana haber verin.” dedi. (Melekler de: “Yâ Rabbi!) Seni (bütün noksan sıfatlardan) tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. Her şeyi hakkıyla bilen, ‘hüküm ve hikmet sahibi’ mutlaka o sensin sen.” demişlerdi.”

⁸² Bu kelime silik olduğu için okunamamıştır.

⁸³ Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 2 Kevkeb-i burc-ı nuhusetde dolaşmakta iken
Etmiyor daği du‘â kim dediler işte biziz
- 3 Ne de tesbîh ü zebânında ne evrâd vardır
Kılmıyor sa‘y-ı recâ kim dediler işte biziz
- 79a** 4 Ne hüznün var ne tesellî ü ne hem-dem vardır
Yârdan oldu cüdâ kim dediler işte biziz
- 5 Herkesiñ menfuru ‘âlemde şorarsañ cânâ
Hep melâmetde edâ kim dediler işte biziz
- 6 ‘Akl[1] başında müşevveş daği zerre yokdur
Neng ü nâmûs u riyâ kim dediler işte biziz
- 7 Mevlevî’yiz reh-i Mecnûn’a gider Leylâ’mız
Sâlik-i râh-ı fenâ kim dediler işte biziz
- 8 Manşib [u] câha heveskâr dil-i ‘âşık olmaz
Tâbi‘-i ‘aşk-ı Hudâ kim dediler işte biziz
- 9 Âsitânında mukîm kimseden etmez hâzeri
Bende-i emr-i Senâ kim dediler işte biziz
- 10 Severiz biz nefesi mürdeler ihyâ eyler
Gülşene bâd-ı şabâ kim dediler işte biziz
- 11 Bî-muhabbâ reh-i ‘aşk içre [ki] dil ü cânıñ
Eylemiş Hakk’a fedâ kim dediler işte biziz
- 12 Etmeyiz ülfet-i germ zâhir ile bir lahza
‘Âleme zişt-nümâ kim dediler işte biziz
- 13 Alamaz kimse hurûfât-ı zebândan **Misli**
Mey ü âlûde kabâ kim dediler işte biziz

144

- Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlûn*
- 1 Güftâr-ı cihân hâtır-ı sûzâneye girmez
Nâmûs-ı ‘uqûller der-i dîvâneye girmez
- 2 Bir hâl-i garâ’ibde gönül doğrusu şaşdım
Bu nâr-ı nihân şem‘-i şebistâneye girmez
- 3 Dîvâne midir fark edemez kendiyi hâlâ
Bu tarz-ı melâmet daği meyhaneye girmez

- 4 Teslîm-i rızâ olmuş idi hayl[i] zamânlar
Ümmîdini kesmiş iken efsâneye girmez
- 5 Gârât-i muhabbet ser-i zülfünde olaldan
Tahrîk-i şabâ eyyâm-ı dil şâneye girmez
- 6 Ta‘ayyüb eden müdde‘i ger çekse bu derdi
Zincîr-i cünûn zabt edemez lâneye girmez
- 7 Ermez yed-i **Misli** a begim cây-ı halâşa
Çok lâf-ı güzâf etmeyim evzâneye girmez

145

- 79b** 1 *Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün*
Serim bâlin-i gamda dilde ‘illet artar eksilmez
Nihân[i] yâreler sâ‘at-be-sâ‘at artar eksilmez
- 2 Amân nâşih tehî efsânelerle derdim artdırma
Dırâz etme sözü cânımda sıklet artar eksilmez
- 3 Meşeldir ehl-i ‘aşk olur cefâ-keş tâ kadîm ‘âdet
Benim maḥbûbumuñ cevri be-gâyet artar eksilmez
- 4 Ki el-ân bu mu‘ammâyı bilen kes nîst ey ‘âşık
Sipîhr-i devr-i gaddârdan muşîbet artar eksilmez
- 5 Bu müşkil hâliyâ hall olmadı gitdi garâ’ibdir
Güruh-ı ehl-i ‘irfân içre hayret artar eksilmez
- 6 ‘Akıllı hayrân gözüm giryân vişâl-i râhımız beste
Ciger tennûr-ı firkatde harâret artar eksilmez
- 7 Gehî iqbâl gehî idbâr olur her şahsın etvârı
Biz ise bî-vefâ bâğında zahmet artar eksilmez
- 8 N'ola bir gün yüzü görsekdi ‘âlemde [ki] ne gamdı
Geçerse ‘ömrü miḥnetle şikâyet artar eksilmez
- 9 A **Misli** nağme-i sûz-ı dile hadd ü nihâyet yok
Sözünü muhtaşar eyle hikâyet artar eksilmez

146

- Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün*
- 1 Şem‘a-i ‘aşk yakıp râh-ı fenâya gideriz
Maḥv olup meclis-i sultân-ı Senâ'ya gideriz

- 2 Tâc-ı envâr-ı ilâhî serimizde var iken
Cem‘ olup bâl açarak taht [u] livâyâ gideriz
- 3 Hîdmet-i pîr-i muğân ederek şıdk ile icrâ
Kışver-i beyt-i mu‘allâ-yı Hudâ'ya gideriz
- 4 Pâk edip kâse-i kalbi içeriz câm-ı şafâ
Cevr-i şûrî çekerek semt-i şafâyâ gideriz
- 5 Top edip şahın belâda serimiz hemvâre
Nâyveş sûz-ı dil-ârâla fedâyâ gideriz
- 6 **Misli**-i nazm-keşîñ kilkinde söz yok aşlâ
Şimdi meydân-ı sahnın içre şılaya gideriz
- 7 Katılıp zümre-i Monlâ sürüsüne bî-şek
Âsitân-ı harem-i emn [ü] bekâyâ gideriz

147

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Kimde ‘aşk vardır ‘azîzim onu elbet biliriz
‘Aşk ile etdiği ‘işyân[ı] ‘ibâdet biliriz
- 80a 2 Vâz‘-ı küstâhımı ta‘n eyleme meyhânede kim
Hîdmet-i pîr-i muğânı cana minnet biliriz
- 3 Nice kerrât ile devr etse felek çekmeyiz el
Der-i hâkinde nişîn olmağı devlet biliriz
- 4 Gâh isterse melâmet geh[i] âbâd etsin
Hırka-i cevri ni ma‘nide hilâfet biliriz
- 5 Duymuşuk güfte-i cân-bahşını ihrâk oluruz
Bezm-i gayrîdaki şöhetleri sıklet biliriz
- 6 Bu rehi derk edemez ‘aql ile fânî-perest
İltifât etse bize ‘ayn-ı ‘adâvet biliriz
- 7 İçeriz mevt-i ecel câmını dûr olmayarak
Sâye-i sâkiyi bir tâc-ı sa‘âdet biliriz

148

HARFÜ'S-SÎN

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ey şabâ gel feyz-i ‘uşşâk arttıran şahrâyâ es
Esmesin bâd-ı muhâlîf ol kad-i bâlâyâ es

- 2 Nice ‘uşşâkıñ mu‘aţţardır meşâmı hâliyâ
Ol ki pîç-â-pîç-i zülf-i ‘anber-i sârâyâ es
- 3 Kaţ‘-ı ümmîd eyledim men kendi bâğımdan begim
Luţf edip bir kerre ey bâd-ı seher ol câya es
- 4 Her zamân lâyıķ mı ağıyârıñ gülistânındasın
Zulm [ü] bî-dâdı koyup rahm eyle cân-bağşâyâ es
- 5 İçdigi peymâne-i hûn-âb bizler biliriz
Zehrîne kândık hemîşe la‘l-i sükker-hâyâ es
- 6 Bî-nemekdir kıl ü kâli **Misli**’niñ gerçi heme
Gûş kıl hâtır için kâşâne-i ‘anķâyâ es
- 7 Cümle maţlûb-ı vücûdum terk edip terk eyledim
Esme ķalb-i mücrime şimdengeri bâlâyâ es

149

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 ‘Andelîb-i şubhveş âhım nevâdır her nefes
Çeşm-i merdânıñ nigâhı kîmyâdır her nefes
- 2 Nazm ile eş‘âra hâcet yok miyân-ı yârde
Çekdigim derd [ü] belâyâ âşinâdır her nefes
- 3 Bilse idi yâremi itler gülerdi hâlîme
Sevdigim ehl-i başîret câ-be-câdır her nefes
- 80b 4 Ğayrıdan etmez su‘âl ‘irfânı ğâlîbdir hemîn
‘Âşıkıñ deşt-i dilinde ol hümâdır her nefes
- 5 Dâmeniñ elden bırakmak nice mümkündür baña
Luţf [u] ķahrıña fûtâde dil sezâdır her nefes
- 6 Ey benim şûh-pesendim ğayra muhtâc eyleme
İştîyâķ-ı hâzretiñde mübtelâdır her nefes
- 7 Nice mümkündür ferâmûş eylemek ey meh seni
Meclisiñden dūr eden tîr-i ķazâdır her nefes
- 8 Emriñi bir lâhza terk etmek naşîbim olmaya
Âsitânıñda eli baĝlı gedâdır her nefes
- 9 Ne beni saña baĝışlar ne eder vaşl-ı merâm
Rûzgâra minnet etmek bir belâdır her nefes

- 10 Bilmezem râh-ı necâtı ben şaşırdım doğrusu
Baña ihsân[1] sipihriñ ibtilâdır her nefes
- 11 Sen seni gör eyleme ta'yîb 'azîzim **Mişli**'yi
Hâliñe vâkıf Hudâkâr-ı haţâdır her nefes

150

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Yakdı yandırdı derûnum bâd-ı bed-kâr-ı nefis
Eyleyen rencîde 'âlem içre ğaddâr-ı nefis
- 2 Ne rakîb u yârdandır çekdigim cevî ü cefâ
Eyleyen rüsvâ cihâna cümle murdâr-ı nefis
- 3 Kimse zulm etmez baña hâşâ hemîşe dünyede
Dîdeden eden revân seyl-âbı hûnbâr-ı nefis
- 4 Aña hem-pâlık eden lâyıķ olur mu yârına
Âhiri itler güler ahvâline yâr-ı nefis
- 5 Kanda bulur râh-ı îmân [u] necât-ı âhîret
Ger ki bir kes eylemez işkeste zünnâr-ı nefis
- 6 Dü cihânda olamaz handân [u] râhat zerrece
Ola dâ'im her işi her hâl[i] bâzâr-ı nefis
- 7 Meyve ümmîd eyleme 'ömr-i dırahtından şaķın
Bir gönül içre bite hemvâre eşcâr-ı nefis
- 8 Yansa bir 'âşık mü'eddib âteş-i 'aşķla müdâm
Kâmkâr olmaz cihânda olsa etvâr-ı nefis
- 9 Çekdiği zahmet hebâdır râh-ı maķşûda hemîn
Vâsıl olmaz bulunursa zerre âşâr-ı nefis
- 10 Bulmak isterseñ tarîķ-i 'aşķ zinhâr uyma gel
Esmeye ķalbiñde **Mişli** hîç şarşar-ı nefis
- 81a 11 Deşt-i maţlûb üzre sen hendeseyi elden ķoma
Râh-ı Mevlânâ'da etme faşl-ı ğüftâr-ı nefis

151

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Sen kesilme benden ey meh bed-liķâ âġyâr[1] kes
Luţf edip puthâne-i maħfîdeki zünnâr[1] kes

- 2 Nice dem sa'y eyledimse kûyuña olmaz naşîb
Râhım üzre 'aksine devr eyleyen pergâr[1] kes
- 3 Hangi râh üzre sülûk etsem müyesser olamaz
Raḥm edip bî-fâ'ide 'ömr-i dıraḥt-ı zâr[1] kes
- 4 Şimdi bir millet qabûl etmez beni bir hâldeyim
Ne küfür ne müslümânım şerḥ edip güftâr[1] kes
- 5 Halk-ı 'âlem aḥlamaḡdan qaldı 'âciz hâlîme
Hük-m-i fetvâyî olan ol rîḡ'a-i eş'âr[1] kes
- 6 Ben de geçdim cümlesinden doğrudur halkıñ sözü
Neş'e ver ikrârıma ya güfte-i inkâr[1] kes
- 7 Sen qabûl eyler misin kimse qabûl etmez iken
Ger ederseñ âhım üzre sedd olan dîvâr[1] kes
- 8 Qalmadı şimdengeri hiç bir tesellî bende de
Söyle maḥfî gûşuma gel ey perî bu zâr[1] kes
- 9 Sûz-ı 'aşkıñdır baña lâzım ne lâzım dü cihân
Serde zer tâcım odur gel bî-nemek 'ayyâr[1] kes
- 10 Kendi hâlimce efendim ben de bir 'uşşâkıñım
Vaşla dâ'ir güft [ü] gû et ḡayr olan efkâr[1] kes
- 11 **Mişli**'yi bu vâdi-i nâ-refteye atmaḡ neden
Ger kuşûrum çoḡdurur estaḡfuru'llâh nâr[1] kes
- 12 Bende-i sultân-ı 'aşkıñ böyle ikrâr etmişim
Zâhir ü bâtın efendimdir benim güftâr[1] kes
- 13 Hânedân-ı ehl-i beytiñ bir seg-i ednâsıyım
Ḡayr ile ḡaşr eyleme bu 'abdiñi tekrâr[1] kes

152

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Kûsme 'uşşâka begim aḡyâre kûs
Besteyim 'ahdiñde [ben] rûzgâre kûs
- 2 Men ne ḡâcet söyleyim aḡvâlimi
Nîst hem-dem vâdi-i pür-ḡâre kûs
- 3 Baña qalsa cümleden geçdim henûz
Bendeñi bu ḡâle qoyan yâre kûs

- 81b 4 Ger şarılısam her neye olur hebâ
Bahtım üzre devr eden seyyâre kûs
- 5 ‘Ahdimi etmem ferâmûş ey melek
Saña ma‘lûm tâli‘-i bed-kâre kûs
- 6 Men değışmem on sekiz biñ ‘âleme
Mihriñi bi'llâh ki devvâre kûs
- 7 Her ne cürmü işlesem cânânıma
Havfıñı kesmez göñül şarşâre kûs
- 8 Elde olsa ihtiyârım bî-riyâ
Dâmeniñ elden kıomam düşvâre kûs
- 9 Meyl-i dünyâ etmedi dil hâliyâ
Men ne güftem hikmet-i esrâre kûs
- 10 **Misli**-i pür-cürm kapıñda bestedir
Ol gedâya kûsme sen güftâre kûs

153

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Nakd-i Lokmân-ı zamânım derde dermânım Şemis
Mây-e-i şevk taht-ı dil kaçırında sultânım Şemis
- 2 Meh-cebîni pertevîdir kalbimi envâr eden
Râh-ı ‘aşk-ı Mevlevî'de reh-rev-i cânım Şemis
- 3 Nutk-ı pâk[i] ravzanıñ ırmağ-ı havz-ı kevseri
Çeşme-i Hızır [u] zülâl-i âb-ı hayvânım Şemis
- 4 Mûr-tek pâ mâl olursam âsitânıñda hemîn
Sâye-i hünkârda mühr-i Süleymân'ım Şemis
- 5 Bâ‘is-i râh-ı necâtım göñlümün eglencesi
Dîdeler rûşenligidir mûnis-i cânım Şemis
- 6 Makşadım cây-ı penâhım kıblegâhım Ka‘be em
Gül-bün-i bâğ-ı behişt [ü] rûh-ı Rıdvân'ım Şemis
- 7 Kâmet-i tûbâsına ‘ar‘ar nice nisbet olur
Nev-nihâl-i bâğ-ı ma‘nî verd-i handânım Şemis
- 8 Burc-ı tevfiğ-i hidâyet ne sipihriñ ahteri
Kuddise rûhu'l-miyânım sırr-ı Sübhân'ım Şemis

- 9 Tâ *elestü rabbiküm*⁸⁴den gelmişiz ikrâr ile
Etmeyip onu ferâmûş ahd [ü] peymânım Şemis
- 10 Hem çü **Mişlî** mescid ü Ka‘be‘m namâz u hâcetim
Her seher vîrd-i zebânım zîkr ü erkânım Şemis

154

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 82a 1 Makşad-ı gönlüm saña bâbında hîdmetdir heves
Bezm-i hâşînda hemîşe germ-ülfetdir heves
- 2 Hûn-ı dil nûş etdigim leyl ü nehâr gamla benim
Dâhil-i cem‘iyyet-i bezm-i hâkîkatdir heves
- 3 Nefs-i gûluñ ‘uhdesinden eyleyip cân[ı] halâş
Şehr-i cûdumda hükûmât-ı ‘adâletdir heves
- 4 Terk-i cân urmağ der-i meyhânede ey sâkiyâ
Dâ‘imâ kurbîyyet-i nezd-i sa‘âdetdir heves
- 5 Pister-i hicrânda dâ‘im serilip yanmağlığım
Kûşe-i pîr-i muğâna ‘arz-ı vuşlatdır heves
- 6 Gûşiş-i pür-nâleye tâb yok ederdim bir zamân
Vermedi bir fâ‘ide Hâk‘dan hidâyetdir heves
- 7 Hâzret-i sultân-ı ‘aşka kul olaldan **Mişlives**
Her dü ‘âlem sâkiyâ cây-ı selâmetdir heves

155

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 ‘Âlem-i ma‘nîde hûrşîd-i hidâyetdir Şemis
Nüh felek tâkında bir burc-ı melâhatdir Şemis
- 2 Rû‘yet-i nûn *ve‘l-kalemdir* sırrıdır *mâ yesturûn*⁸⁵
Ehl-i ‘aşka kıblegâh-ı cây-ı vahdetdir Şemis
- 3 Zübde-i ifrât-ı Âdem menba‘-ı feyz-i kerem
Mağzen-i bâb-ı hâkâyıkda belâgatdir Şemis

⁸⁴ “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” anlamına gelir. Allah, ruhları yarattığı zaman, onlara “Elestü bi Rabbiküm” yani “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” şeklinde hitap etmiştir. Ruhlar da “Belâ” yani “evet” demişlerdir (Yılmaz, 1992: 39).

⁸⁵ “(Kaleme ve kalemle) yazdıklarına and olsun.” (Kalem, 68/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 120-121).

- 4 Ğalbe-i zât-ı tecellîde ‘azîm enhârdır
Feyz-i takşîm-i Hudâ'ya bir ‘imâretidir Şemis
- 5 Nokta-i sırr-ı velâyet nefha-i ‘Îsî-i dem
Nokta-i bâ-yı hakikatden ‘ibâretidir Şemis
- 6 Miftah-ı meyhânedir pîr-i harâbâtım hemîn
Râh-ı ‘aşkda sâlike tâc-ı sa‘âdetdir Şemis
- 7 Havf-ı dûzahdan berîyim sâye-i hünkârda
Başı üzre **Mişli**'niñ bi'llâh devletdir Şemis

156

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Tûlû‘ etdi güneş bahtım ziyâsıyla şafâ meclis
Cemâl-i mâh-ı sâkîyle olup pertev ziyâ meclis
- 82b 2 Olup sultân-ı ‘aşkıñ nâgehân lûtfu⁸⁶
Raķîb-i nâ-sezâlardan şükür Hakk'a rehâ meclis
- 3 Alıp sâgar ele dîrûz der-i meyhâne-i ‘aşkda
Neler feth oldu ol meyden olupdur kîmyâ meclis
- 4 Eşigi taşıdır Ka‘be'm cemâl[i] bâb-ı hâcâtım
Olalı dâhil-i sâkî edip ‘ahd-i vefâ meclis
- 5 Cenâb-ı Hâzret-i Hakk'dan bize bu lûtf [u] ihsânlar
Kamuyu terk edip **Mişli** beyâ bu cân-fezâ meclis

157

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Bir nigâra ‘aşkıım tab‘ım amâna verdi süs
İntizâr bâğında bülbülveş figâna verdi süs
- 2 Hem çü nevme zulmet-i çâk eyleyip etdi zuhûr
Dil yeñi serden fitil aldı nihâna verdi süs
- 3 Serseri gezme fezâ-yı ‘aşkda ey murğ-ı revân
Şâhinâsâ gamze-i tîğ [u] sinâna verdi süs
- 4 Ey şabâ tahrîr etme serde yâr-i kâkülü
‘Anberîn pür-tâb-ı zülf [ü] ebrusuna verdi süs

- 5 Şimdi ‘âşıkdan nihân etmek diler kendin o şûh
Cevr-i şemşîri kuşandı Hüsrevâne verdi süs
- 6 Gel yetiş bir bâde çek **Mişli** bugün meyhânede
‘Aks-i dil-ber sâğar-ı pîr-i muğâna verdi süs
- 7 Bir kadem taşra bırakma âsitânıñdan hemîn
Sâki-i gül-çehreyi gör erguvâna verdi süs

158

HARFÜ'S-ŞÎN

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Selâm[1] kat‘ edip sâkî yarım kâr etmek istermiş
‘Aceb Manşûr gibi miñnetde berdâr etmek istermiş
- 83a 2 Nigâh-ı çeşm-i şayyâdı şikâr etdi göñül murğun
Atıp bir berzağa cây-ı dil[i] nâr etmek istermiş
- 3 Nihânî sine-i ‘uşşâk[1] eylermiş nişân her dem
Urup hûn-hâr-ı müjgânıyla bîmâr etmek istermiş
- 4 İcâzet vermemek bezm-i neşât-ı vaşlına dâ’im
Perişân hâlimi gördükde tekrâr etmek istermiş
- 5 Şikest etmek için **Mişli** garaž hep varlığı terk [et]
Ser-i kûyunda rüsvâ-yı ümîdvâr etmek istermiş

159

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Dîde-i ‘âlem-nümâ şems-i cihânım gel yetiş
Artdı zîrâ bî-devâ derd-i nihânım gel yetiş
- 2 İntizârıñ yıkdı ebnâ-yı meserret câyını
Elf kıddim çü kemân serv-i revânım gel yetiş
- 3 Her ne deñli lâyıķ-ı la‘l-i zülâl olmaz isem
Naķd-i ‘Îsâ nefħa-i rûħ-ı revânım gel yetiş
- 4 İntizârıñ açdı bağrımda hezârân rahñeler
Hâl-i ‘ûd u kâkûl-i ‘anber-feşânım gel yetiş
- 5 **Mişli** Ken‘ân’ıñ baña hicriñle Ya’kûb olmuşum
Kâlbi per-endâz zindân sâyebânım gel yetiş

160

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Sipihriñ 'âdeti 'uşşâk[1] maḥzûn etmek istermiş
Beni ol ṭurra-i Leylî'ye Mecnûn etmek istermiş
- 2 Cemâliñ Ka'be'sin kaşđ eyledikce dūr olup dâ'im
Gözüm enhârını seyl-âb-ı Ceyhûn etmek istermiş
- 3 Ne kıldım ṭâk-ı gerdûna ne bâ'is intikâm almak
Revâ mı kûy-ı sâkîde nezîr hûn etmek istermiş
- 83b 4 'Adû-yı münkir-i bed-fi'l râhım üzre seri çekmiş
Der-i meyḥânede ğavġâyı efzûn etmek istermiş
- 5 Murâdı üzre rakş etse divânıñ **Misli** 'âlemde
Heme eş'ârını bir dürr-i meknûn etmek istermiş

161

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Ehl-i 'aşkıñ her demi bir 'âlem-i esrâr imiş
Reng-i vâhidde temel tutmaz meger jengâr imiş
- 2 Çok kişi da'vâ-yı 'aşk eyler nişânı kanda sor
Şanma sen ğaflet meyinden her dil[i] hüşyâr imiş
- 3 Keşti-i peynîr yürür mü lâf ile hîç bir vakit
Almayan dersin 'aref⁸⁷den bildiği pindâr imiş
- 4 Çok kişiniñ mihrini ur sen miḥenk kañtârına
Âşikâr olur murâdı sîm ile dînâr imiş
- 5 Hîrmen-i 'ömrü yıkınca âhîrî peyk-i ecel
Dünye mâlı bilir oldum külliyeñ murdâr imiş
- 6 Sedd [ü] bend etdikde maḥşad râhını rûḥu'l-kudüs
Kendine vâkıf olur oldum da ne miḳdâr imiş
- 7 Diñle ey dil nev-ġazel taḥrîr-i evrâk eyledim
Misli'niñ eş'ârı bu şeb doğru bir güftâr imiş

162

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 'Aşka kûl olmak cihânda gizlice bir kâr imiş
Gelmeden bu bâġa maḥşad vuşlat-ı dîdâr imiş

- 2 Şeş cihet kaftânına koymak murâdı dil-beriñ
Tâ ezelden el tutup ‘ahd verdiği ikrâr imiş
- 3 Etmeyip ‘ahdin ferâmûş dâmen-i ‘aşka yapış
Kâmil-i ‘uşşâk olanlar sâki-i ebrâr imiş
- 84a 4 Merd-i kâmil bâbına ser koymadır merdlik bugün
Nefsini râh-ı necâta irgüren bî-bâr imiş
- 5 Haste-i ‘aşk olsa bir kes sağ odur bî-reyb [ü] şek
Sağ olan bî-‘aşk sûzişsiz meger bîmâr imiş
- 6 Da‘va-i îmân eder her millete sor sen hemîn
Kendi zu‘munca bilen îmânını bisyâr imiş
- 7 Nefsine vermez der-i ‘îrfâna teslîm olmağı
Kendine varlık veren hep tesbih [ü] zünnâr imiş
- 8 Nefsini etmiş pesend etmez pesend bir kimseyi
Bilmez ol kim râh üzre varlığı dîvâr imiş
- 9 Söyleseñ bir kâmilî eksik bulur ahvâline
Meclis-i kâmilde olsa şöhet-i nâ-çâr imiş
- 10 Der ki şorsañ himmet-i pîrân eder elbet ‘azîz
Kurduğu göñlünde hemvâre tehî efkâr imiş
- 11 **Mişli**yâ beste zebân ol bî-huzûr olma bu şeb
Dâ‘imâ deryâ-diliñ eş‘ârı pür-envâr imiş

163

Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlûn

- 1 Göñlüm yine bir fitne-i devrâne uymuş
Bir dîde-i âhûveş-i mestâne uymuş
- 2 Görmez mi ‘aceb çâh-ı zenehdânını bir dem
Biñ dâmı kırar hâl-i siyeh dâne uymuş
- 3 Kılmaz mı nazar ‘aşka düşen ‘âşıka zâhid
Dil şâne eden kâkül-i târâne uymuş
- 4 Envâr-ı cemâliñ görelî dîde-i nâ-çâr
Târîk-i şebistânide pervâne uymuş
- 84b 5 Sevdâ-zede-i ‘akıl u tedbîr ile fikrim
Zincîr-i şikest **Mişli**-i dîvâne uymuş

164

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Meh-cebînim hem çü şeb zûlmetde kaldım gel yetiş
Görmezem etrâfımı hayretde kaldım gel yetiş
- 2 Keştimi baħr-i belâya şaldı bî-yelken kürek
İbtîlâ-yı çarħ ile zilletde kaldım gel yetiş
- 3 İntihâsı yok mudur hiç imtiħân etmek ise
Nâ-sezâ bir tâlî‘-i nikbetde kaldım gel yetiş
- 4 Haşılı şûrî vü ma‘nî nâ-murâdım hayli dem
Neyleyem dest-i tehî sıkletde kaldım gel yetiş
- 5 Bu cihân bâğında hâr oldum gülüne herkesin
Dide pür-hûn hâtır işkestede kaldım gel yetiş
- 6 Nîm-nigâh-ı iltifâta mâlik olsam âh âh
Kûh-ı ğamda **Mis**liveş dehşetde kaldım gel yetiş

165

Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlün

- 1 Bûlbûl bırağıp gülşeni saħrâlara düşmüş
‘Aqlın yitirip hicr ile ferdâlara düşmüş
- 2 Bilmez mi ‘aceb meclis-i dildârını bunda
Hayfâ tehi bir vâdi-i hûlyâlara düşmüş
- 3 Sûz-ı dil olan nağmeyi terk etmegi kurmuş
Hû‘âbide-i çeşm-i yine rû‘yâlara düşmüş
- 4 Şahn-ı çemen[i] miħnet-i devrâne deĝişmiş
Her leyl ü nehâr ğüfte-i da‘vâlara düşmüş
- 5 Zevk-i dili biñ câna deĝişmezdi ĝarâ‘ib
Nağd-i ĝam-ı gerdûn ile sevdâlara düşmüş
- 6 Hâk-i der-i dildârı koyup devre-i Mecnûn
Leylâ diyerek ‘aşk ile sînâlara düşmüş
- 7 Takdîr-i Hudâ‘ya nice nisbet ola tedbîr
Bâzû eyvâh ki ücrâlara düşmüş⁸⁸

88

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 8 Hıkimetde Felâtûn-ı zamân olsa da **Misli**
Cân[1] gehi seng ü [gehi] hâralara düşmüş
- 9 Çok lâf-ı güzâf eyleme şimdengeri ey dil
Bî-neng ü nâmîñ yine imzâlara düşmüş

166

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 85a 1 Derd-i dil handân içinse âh u efgânîñ da boş
Etdiğîñ leyl ü nehârân kalb-i ahzânîñ da boş
- 2 Şeş cihet kaftânına girdiñ özüñ fehm etmediñ
Böyle sahrâlar içinde seyr [ü] cevlânîñ da boş
- 3 Bilmezem aldandığîñ ne bir tesellî ver baña
Ger ki ‘âciz kaldıñ ise kaşr [u] eyvânîñ da boş
- 4 Maqşadıñ bu bâğa gelmekden nedir eyle cevâb
Kuru da‘vâ ile kaldıñ ise peymânîñ da boş
- 5 Hem çü **Misli** lâf ile geçdiyse ‘ömr ü müddetiñ
Bulmadıñsa zevk-i rûhânîyi dîvânîñ da boş

167

Mef‘ûlü / Mefâ ‘ilü / Mefâ ‘ilü / Fe ‘ülün

- 1 Sûz-ı dilimiz kûşe-i meyhâneye dalmış
Zühd ü şalah[1] mescid [ü] mihrâbda kalmış
- 2 Nâsih oluyor⁸⁹ zamâne baña dâ’im
Hâl-i dil[i] terk eyleyip efsâneyi almış
- 3 ‘Arz eylese bir sûhte-derûn-ı hâlini bilmez
Bilmem nereden⁹⁰ seccâdeyi çalmış
- 4 Egninde riyâ delki bürünmüş aña şeb rûz
Taklîd ile dünyâya bütün gulgule şalmış
- 5 Lâf ile kemâl ehl[i] olursa ‘acabâ⁹¹ kes
Misli gibi bir şâ‘ir-i yektâ neye kalmış

89

Bu kelimedden sonra boşluk vardır.

90

Bu kelimedden sonra boşluk vardır.

91

Bu kelimedden sonra fazladan “bir” kelimesi vardır.

168

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 O dem güftâr-ı sûzişler benim hep hasb-i hâlimmiş
Fırâk-ı yâr[i] çekmeklik güzellerle vişâlimmiş
- 2 Şanırdım kendimi tal'at tutardım 'âlemi bî-fer
Ne görsem rûy-ı halkda cümlesi dilde hayâlimmiş
- 3 Henûz fehm etmedim kendim su'âl etmem heyûlâdan
Görürdüm rahneler rûyunda halkıñ cümle hâlimmiş
- 85b 4 Kimim men meclis-i dildâr kanda gör şu düşvârı
Vişal-i bezm-i yâri istemek fikr-i muhâlimmiş
- 5 Edip hayli hüner tahşîl tutardım kendimi insân
Dem-â-dem nefesim varlık verip rûh pây-mâlimmiş
- 6 Göñül isterdi şâd olmak fenâ bâğında her dâ'im
Hakîkat handenâk olmak benim hep pür-melâlimmiş
- 7 Revâ görmez idim efzûn olunca çilleyi zâhir
Gider gördükce gerdûndan tesellî kıl ü kâlimmiş
- 8 Ne deñli gam füzûn olsa hemîşe az baña bildim
Refâh-ı hâl[i] bulmaklık reh-i 'aşkda zevâlimmiş
- 9 Hakîkatde bulûğ olmuş özün fehm eyleyen 'ârif
Bulûğa ermediñ hâlâ geçenler sîn ü sâlimmiş
- 10 Begenmezdim görünce hûy-ı zîştin rûy-ı 'âlemde
Zebân-ı hâl ile fehm eyledim fi'l-cümle mâlimmiş
- 11 Bilirseñ ebkem ol **Misli** dehânıñ olmaya serde
Görünen şun'-ı Hâk'dır cümlesi mâh-ı hilâlimmiş

169

Mef'ûlü / Mefâ 'ilü / Mefâ 'ilü / Fe 'ülün

- 1 'Aşkıñla begim 'âşık-ı dîvâneye dönmüş
Yanmağda dili sûz ile pervâneye dönmüş
- 2 Bir bende-i ednâ mı kapıñda onu hıfz et
Gör hâlini bir kûşe-i vîrâneye dönmüş
- 3 Hâl-i dil[i] takrîr ki degildir saña kaçdım
'Aşk ile perîşân olarak yâneye dönmüş

- 4 Hangi rehe eylerse sülûk maṭlabı sensin
Bağ görmeyeli rûyuñu bî-gâneye dönmüş
- 86a 5 Kâşâne-i ‘uşşâka nüzûl etmeyeli sen
Gûyâ yed-i gayrıdaki put-ḥâneye dönmüş
- 6 **Misli** gibi pür-cürm [ü] günâh hîç bulunur mu
Rûyuna nazar eyle ki mûm-ḥâneye dönmüş

170

ḤARFÜ'Ş-ŞÂD

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Bu bendeye nâmıña [ki] himmet saña maḥşûş
Derd-i dile dermân-ı selâmet saña maḥşûş
- 2 Ben bilmez idim ‘aşk [u] muḥabbet ne cevâhir
Bîmârıña iḥsân u ‘inâyet saña maḥşûş
- 3 Reşk etse sezâvâre [ki] miñ gonca-i rûyuñ
Gülzâr-ı leṭâfetde zarâfet saña maḥşûş
- 4 Yûf çarḥ-ı denîniñ gül-i nesrînine cânâ
Bûstân-ı ḥaḳîkatde tarâvet saña maḥşûş
- 5 Efsûn ile vâ'iz süremez esb-i riyâsın
Meydân-ı muḥabbetde belâgat saña maḥşûş
- 6 Bilsin ne kumâş olduḡuñu ehl-i dilânıñ
Tûbâña demek tarz-ı nezâket saña maḥşûş
- 7 ‘Azm-i rehimiz ḥak-i deriñdir dü cihânda
Bu **Misli**-i nâçîze mürüvvet saña maḥşûş

171

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Üftâde-i ‘uşşâkı temâşâ saña maḥşûş
Cân-baḥş nefes-i rûḥ-ı Mesîḥâ saña maḥşûş
- 2 ‘Âcizleriñiñ kalbini işkeste komazsın
Şâhâne-revîş ‘adliñi icrâ saña maḥşûş
- 3 Bir kimse perende atamaz pîş kâdemiñde
Her maḥfi vü etmekde hüveydâ saña maḥşûş
- 4 Oldukça bu ‘âlemde vücûduñ kimi görsün
Ey Yûsuf-ı devrân ki Züleyhâ saña maḥşûş

- 5 Âyîne-i İskender[i] tâkat getirir mi
Bu sırr-ı şafâ rûy-ı mücellâ saña maḥşûş
- 6 Tâvûs-ı ‘alâ ‘arş-ı mu‘allâda maḥâmiñ
Bu tarz-ı edâ meşreb-i ‘anḳâ saña maḥşûş
- 7 Sen ‘ilm-i ledün ḥâcesisin ‘aşk telâmîz
Müşkillere âgâh ser-â-pâ saña maḥşûş
- 86b** 8 Her vech ile red yollarını beste kıalarsın
Ey **Mişli**-i sûzâne temennâ saña maḥşûş
- 9 Hicrân-ı firâkıñ şereri ile dem-â-dem
El-ân ser-i bağırında süveydâ saña maḥşûş
- 10 Bir ân der-i dildârı bırakmazsın ölünce
Sevmeklige maḥbûb-ı dil-ârâ saña maḥşûş

172

- Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün*
- 1 Hüsniñ lü’lü’-i bî-hem-tâsını gerdâna aş
Vaşf-ı rûyun defterin verd-i ter-i ḥandâna aş
- 2 Sen şafâ eyle küşâd olsun hemîn nergisleriñ
Cevr-i gerdûn[u] begim ‘uşşâk-ı ser-gerdâna aş
- 3 İmtihân et ur miḥenge tâ bilinsin ‘âşıkân
Bende-i şâdıqlarını ‘ahd ü peymâna aş
- 4 Kâle-i Hind mi beyân olsun kumâş-ı bendegân
Kalp olan kalb-i siyâhı külbe-i aḥzâna aş
- 5 Zülmet-i ğam ister etmeklik dili târîk-i şeb
Meh-cebîniñ pertev-i nûrun dil-i raḥşâna aş
- 6 Ugradıkca her seḥer bâd-ı şabâ tahrîk edip
Zülfünüñ evşâfını ‘uşşâk-ı nazm-efşâna aş
- 7 Çeşmiñ ‘uşşâka etdigi ‘adillerden biraz
Kayd edip evrâka mülk-i ḥüsrev [ü] ḥakana aş
- 8 Sûziş-i cezb-i muḥabbet müdde‘î bilsin nedir
Raḥmet-i deryâ-yı luṭfuñdan birâz tûfâna aş
- 9 Bezm-i vaşlıñ lezzet-i muḥtel dimâğa gitmesin
Câm-ı la‘liñ kevşerinden bu dil-i sekrâna aş

- 10 Gerçi pek bâlâ degilse zâhirâ eş‘ârımız
Misli'niñ güftârını kaşr-ı ‘ulüvvü’ş-şâna aş

173

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Vaşlîñ imzâsını râhîñda şitâbânlara baş
 Damğa-i la‘liñi peymâne-i sekrânlar baş
- 2 Secdegâh-ı ‘irefânı nice setr eylemiş ol
 Zülfünüñ fitnesini kalb-i perîşânlara baş
- 3 Ne bilir müdde‘i maḥbûb-ı zamânîñ kadrin
 Halkınıñ gevher-i rıtlın kefi mîzânlara baş
- 87a 4 Esb-i tâziye süvâr olması hoşdur üzengi
 İncitir pâ-yı ‘azîziñ dil-i demânlara baş
- 5 Va‘d-i ferdâyı bırakma yine hoşdur bu revîş
 Vuşlatı nakdiñi gel şâdıq-ı îmânlara baş
- 6 Levḥa-i ḥaṭṭ-ı cemâlîñ onu ḥaḳḳâke verip
 Kâle-i ‘aşkı fûrûḥt girde-i dükkânlara baş
- 7 Teşne-i mâ-yı ilâhî yine âgâh olsun
 Midḥat-ı fâm-ı zülâlîñ âb-ı ḥayvânlara baş
- 8 Saña Ferhâd-ı zamânîñ reh-i ‘aşkıñda niyâz
 Güft-i Şîrîn’iñi yaz ḥâlet-i vicdânlara baş
- 9 Ey Şifâhân-edâ lutf[u] dırâz eyleme gel
 Kuḥl-i çeşmân olan ḥâkiñi şâyânlara baş
- 10 Ey şabâ faşl-ı bahâr gülşen-i ‘uşşâka buyur
 Nağme-i beste-nigârı ‘andelîbânlara baş
- 11 **Misli**'niñ şi‘rini gel nây-ı feraḥnâke getir
 Al bu maẓmûnları evrâkıña dîvânlara baş

174

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ser ḳodum râhîñda şâne ḥâke başma aña baş
 Zîr-i pâ-yıñ ḥâkini lutf eyleyip çeşmâna baş
- 2 Sâḥte ‘aşkıñ şad hezâr râhîñda olmuşlar muḳîm
 Başma her bî-câna ‘uşşâk-ı dil-i nâlâna baş

- 3 Kahr edip ferdâya şalma men ferâmûş etmedim
Etdiğîñ tekrâr-be-tekrâr ‘ahdi vü peymâna baş
- 4 Etme her h’âhişgeri câm-ı meyiñle feyz-yâb
Rü’yet-i vaşlîñ uman hasretkeş-i ‘irfâna baş
- 5 Cûyveş ferş eyleyip rûyuñ der-i meyhânede
İç bu meyden hâk-i pâ-yı dergeh-i sultâna baş
- 6 Dîv nefsin varlîğın ifnâ edip medhûşa baş
Âdem'i bil olma Âdem'den cüdâ seyrâna baş
- 7 Tâlib-i ‘irfâna söyle **Misli** nâm-ı sâkiyi
Başma evrâka serâ’ir dildeki dîvâna baş

175

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Tâlib-i Raḥmân olanlar oldu şeytândan ḥalâş
Keşti-i Nûh'a girenler oldu tûfândan ḥalâş
- 2 Kurtarıp nefsin dâlâletden ‘azîzim oldular
Dest-i sâkiyi tutanlar bend-i zindândan ḥalâş
- 87b 3 Zübde-i Âdem edip terbiyyet-i pîr-i muğân
Ḥavf-ı ferdâyı bıraktı oldu nîrândan ḥalâş
- 4 Âsitânında der-i meyhâne hâk[i] oldular
Bildi nefsin Rabbi'sin hem tavk-ı hayvândan ḥalâş
- 5 Ḥazret-i sultân-ı ‘aşkdan luṭf erişdi nâgehân
Zülfüñe bend oldu **Misli** olmasın andan ḥalâş

176

ḤARFÜ'D-ḌÂD

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Bâ‘is-i efgân u âhım rûy-ı hûbândır ğaraż
Kûy-ı hicrâna revân olmağda ‘unvândır ğaraż
- 2 Çek elin vurma tabîb-i ‘âma dermân kılmadan
Her ki şol derde düşerse belki dermândır ğaraż
- 3 Bende-i pîr-i muğânım pâ-y-mâl-i sâkiyim
Mey-keş-i leyl ü nehâr olmağda cânândır ğaraż
- 4 Bâ‘is-i icâd-ı ‘âlem mü’miniñ sermâyesi
Etdigim hemvâre cândan andan ihsândır ğaraż

- 5 Kıblegân-ı ‘âşıkân u ‘ârifân u sâlikân
Etmeyen hüsnüne secde olma şeytândan ğaraż
- 6 Güft-i Hâk *levlâke levlâk*⁹² şânına *innâ fetaḥ*⁹³
Eyledi mir'ât ḥod kendini seyrândan ğaraż
- 7 *Mûtu kable en-temûtu*⁹⁴ mazhar olmak isteyen
Tekye-i ‘aşka girer taḥşîl-i ‘irfândır ğaraż
- 8 Aḥsen-i taḫvîm ṭab‘-ı **Misli** raḳam etmeden
Pertev-i nazmıñ cihân içinde efşândır ğaraż

177

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Olmuşum derd [ü] belâkeş âdemiyyetdir ğaraż
Sâlik-i faḳr [u fenâ] olmakda râḥatdır ğaraż
- 2 Ğayrı sığmaz araya çün *ḳul hüva'llâhu eḥad*⁹⁵
Türlü reng-i câmeden ma‘nî-i ḥalvetdir ğaraż
- 3 Ey mu‘âriz âşinâ-yı Hâk degilseñ ebsem ol
Geç bu zülmet ‘âleminden câm-ı vaḥdetdir ğaraż
- 4 Ḳat‘-ı menzil eylemek emr-i muḥâl lâzım delîl
Ma‘rifet kesb etmege pîr-i ṭarîkatdır ğaraż
- 5 Dil penâh-ı ‘âşıkândır merd-i Hâk ma‘nî şuver
Aña etmeklik teşebbüs bâb-ı raḥmetdir ğaraż
- 88a 6 Sâḳi-i devrân elinden nûş kıl peymâneyi
‘Aşk ile müstağraḳ eylerse ḥaḳîkatdır ğaraż
- 7 Ser-nigûn ol maṭbah-ı sırr-ı Ateş-bâz'a gelip
Büyük esmâ vü şifâtı aña himmetdir ğaraż
- 8 **Misli**yâ ḥaddim degil esrâr-ı Hâk-ğû olmağa
Ṭab‘ımız eş‘âra mâ‘il câna ğayretdir ğaraż

⁹² “Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım.” anlamına gelir. Bir Hadîs olup olmadığı ise tartışmalıdır (Yılmaz, 1992: 113).

⁹³ “Biz fethettik.” (Feth, 48/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 78-79).

⁹⁴ “Ölmeden önce ölünüz.” anlamına gelen Hadîs-i Şerîfîr (Yılmaz, 1992: 128-129).

⁹⁵ “O, Allah’tır, bir tektir, de.” (İhlâs, 112/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 94).

178

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Günehkârım derînde eyleme bî-gâne yâ Feyyâz
Münâcâtım dem-â-dem rahmet-i Gufrân'a yâ Feyyâz
- 2 Huzûr-ı nezd-i maḥbûbuñda etme şermsâr amân
'Înâyet kıl şevâb[1] mağfîret mîzâna yâ Feyyâz
- 3 İlâhî nûr-ı Aḥmed 'aşkına lutf eyle nâ-çârız
Revâ görme bizi sen âteş-i nîrâna yâ Feyyâz
- 4 Müyesser kıl vişâlin merḥametli pâdişâhsın sen
Göñül 'âşık cemâl-i Ḥazret-i Yezdân'a yâ Feyyâz
- 5 Şefâ'atdır niyâz[1] ser-te-ser ehl-i fakîrânıñ
Mülâkî kıl bizi peygâm-ber-i zî-şâna yâ Feyyâz
- 6 Günâhı kûh-ı kâfâsâ tehî-dest dîdesi bî-nem
Yüzü yok gelmege **Misli** ulu dîvâna yâ Feyyâz

179

HARFÜ'T-ṬÂ

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Gördüğüm şeb eyledi 'aqlım perîşân hâl ü ḥaṭ
Etdi çeşmim bâğ-ı ruḥsâra nıgehbân hâl ü ḥaṭ
- 2 İltifât etmez iken 'uşşâk ser mestâneye
Gonca-i gül-çehreyi etdirdi ḥandân hâl ü ḥaṭ
- 3 Bir nigâha cân verirken şimdi vaşlıñ 'arz eder
Bizlere etdirdi âḥir âşinâyân hâl ü ḥaṭ
- 4 Kûy-ı 'uşşâk[1] güzergâh etdi gör bu lutf kim
Mülk-i ḥüsnüñ olalı tahtında miḥmân hâl ü ḥaṭ
- 5 Bir ramak kalmış idi dil ḥânesin ede ḥarâb
Etdi pey-der-pey bize iḥsân u iḥsân hâl ü ḥaṭ
- 6 Devlet erdi 'âşıka gitdi şitâ geldi bahâr
Gûyiyâ bâğ-ı cemâl[i] kıldı târân hâl ü ḥaṭ
- 7 Nazm ile ol şûḥ cevrin kayd-ı evrâk eyleyip
Dâ'im ey **Misli** nedir bu râyegân-ı hâl ü ḥaṭ

180

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

- 1 Mecmû'a-i ruhsârına çekdi güzel tuğrâ-yı haţ
Söyle güzeller şâhına yâ hû ola imzâ-yı haţ
- 2 Çekdi cemâlin şâhnına leşker muhabbet mîrleri
Aldı miyâna 'aşk ile derd ehlini sevdâ-yı haţ
- 3 Zülfde hevâsın kaldırıp çeksın gurûrdan destini
Sürsün hükûmet zevk ile ol hüsrev-i vâlâ-yı haţ
- 4 Hindû-yı hâl 'âşıkları seyrânını kaţ' etdiler
Mülkünde şimdi kuralı gavgâsını da'vâ-yı haţ
- 5 Hoşca nizâmın buldu yâr bilmez mi hîç ehl-i dilân
Nâkışlara düşdü bükâlar olalı icrâ-yı haţ
- 6 Koydu miyâna imtihân şun'-ı Hudâ'yı 'arz edip
Hep bende-i sâliklere verdi şeref zetbâ-yı haţ
- 7 Mihrâb-ı 'ârif oldu tam müjde dil-i bînâlara
Açdı livâsın vechine biñ nâz ile 'ulyâ-yı haţ
- 8 Bâğ-ı behiştî hüsnünün havrâsı 'ayn-ı pür-humâr
Enhâr-ı la'liñden müdâm buldu kemâl tûbâ-yı haţ
- 9 **Mişli** gibi kilik-i nüvîst bârân-ı çeşmin dökerek
Koydu bu şeb dîvânına sencîde bir imlâ-yı haţ

181

HARFÜ'Z-ZÂ

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Ğayr ile gösterme yâ Rab ünsiyet cânân-ı hâz
Kalmayım dest-i tehî âh ile ol sultân-ı hâz
- 2 Bâz gönülüm lânesidir intizârı mâh-rû
Âteş-i âfet perîşân etmeye fistân-ı hâz
- 3 Kaşr-ı şevkim etmeye cây-ı karâr baht-ı nuhûs
Mâ-cerâ-yı giryeye bâ'is olan hûbân-ı hâz
- 4 Cümle ümmîdim fedâdır vaşlına ol nûrsun
Ber-murâd eyle baña kul olmaya tâbân-ı hâz
- 5 İlticâ-yı **Mişli** ile kıl kerem üzre kabûl
Dûzağ-ı gamda yakıben eyleme efğân-ı hâz

182

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Fe 'ülün

- 1 Şafâ-yı bahş-ı cân dîvân-ı Hâfız
Şirâz ikliminiñ sultân[1] Hâfız
- 89a 2 Zülâl-i sultân [u] âb-ı revândır
Velâyet mülkünün haķan[1] Hâfız
- 3 Hâķâyık mahzeni esrâr-ı 'aşķdır
Ėarâ'ib-Ėurdedân evzân-ı Hâfız
- 4 Hemîn 'âşıklarıñ eglencesidir
Ėarâbât ehliniñ rindân[1] Hâfız
- 5 Eserdir Ėâme [vü] kilik[i] bahâsız
Okunur Ėaşre dek dîvân-ı Hâfız
- 6 'Ayân etmiş rumûz nokţayı bir bir
Küşâd etmiş budur ihsân-ı Hâfız
- 7 Ararken ķafye-i zâdan Ėazel nev
Zuhûr-ı **Misli**'den eĖĖân-ı Hâfız

183

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 İçerseñ câm-ı sâķiden bulur kilik-i Ėayât vâ'iz
Der-i meyĖâneyi fevt etmege ersin necât vâ'iz
- 2 Mu'ârız olma ehl-i 'aşķa da'vâ-yı Ėurûrdan gec
Ledünnî 'ilmini öğren Ėöñülde bul sebât vâ'iz
- 3 Umûruñ sâķiye teslîm edip bul Ėâl pür-zevķ ol
Vücûduñ şehrine Ėir Ėör sen ol zât-ı şîfât vâ'iz
- 4 Dizine baş koyup pîr-i muĖânıñ mevt-i fânî ol
Olur her dem demiñ nevrûz ile ķadri berât vâ'iz
- 5 Ėayât-ı câvidân buldu der-i meyĖânede **Misli**
Tecellî eyledi sâķî Ėöñül envâr-ı zât vâ'iz

184

ĖARFÜ'L-'AYN

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Bezm-i vahdet vaşl-ı Yezdân'dır semâ'
'Ârife bir özge seyrândır semâ'

- 89b** 2 Biñ hicâbı ref^e eder rakş eyleyip
Ehl-i hâle âb-ı hayvândır semâ‘
- 3 Her dü yerde bir maķâma kor kadem
Sâye-i kandîl-i raķşândır semâ‘
- 4 Rûh-ı kudsîlerle pervâz eyleyip
Zümre-i ‘uşşâķa nev-cândır semâ‘
- 5 Seyr eder şun‘-ı Hudâ’nıñ hikmetin
Sâlike ihsân-ı cânândır semâ‘
- 6 Rakş-ı şûrî zann edip şanma tehi
Baķşış-i şahbâ-yı pîrândır semâ‘
- 7 Ger habersizseñ geri dur demmezin
Cem‘-i ervâķ [u] melek-şândır semâ‘
- 8 Feyz-i ma‘nî içre rûh-ı sâlikân
Sırr-ı Haydar pertev-efşândır semâ‘
- 9 Fâriğ olma râh-ı ‘aşķda **Misli**yâ
Kurb-ı şâha ‘aşķ-ı sultândır semâ‘

185

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ey şeh-i hûbân-ı devrân el-vedâ‘
Ey meh-i heft âsumânân el-vedâ‘
- 2 Geçmezem senden ümîdim kesmezem
Sâye-i serv-i hırâmân el-vedâ‘
- 3 Sunduğun zehr olsa kevşerdir baña
Hem baña ey dîn [ü] î mân el-vedâ‘
- 4 Çekmezem dest-i taķammûlden yedim
Âşiyân-sâz dil-penâhân el-vedâ‘
- 5 Ben edem kimden kime feryâd u âh
Ey baña şabr ile sâ mân el-vedâ‘
- 6 Senden özge ser-fürû etmem kese
Kahrın ey meh lutf [u] ihsân el-vedâ‘
- 7 Dil saña biñ şerm ile efgendedir
Meh-cebînim şems-i tâbân el-vedâ‘

- 8 Âsitân-ı ğayrıya kûl olmazam
Böyledir va'llâha insân el-vedâ‘
- 9 Dil-şikesti olma niçin ey şanem
Bendeñim emriñe fermân el-vedâ‘
- 10 Reddedip dûr etme bezmiñden beni
Ey gül-i nesrîn-i cânân el-vedâ‘
- 90a** 11 Râzıyım her hâl [ü] her eṭvârına
Cümleden fâriğ bu bî-cân el-vedâ‘
- 12 Eylerim zâtıñ ile ben iftiḥâr
Her dü ‘alem içre ey cân el-vedâ‘
- 13 Gerçi yokdur mahremiyyet bende hiç
Şâhib-i ehl-i dilânân el-vedâ‘
- 14 Geçmezem bi'llâha senden cevır ile
Ey şeh-i vâlâ-yı zî-şân el-vedâ‘
- 15 **Misli**'niñ işkeste beste sözleri
Şanma yâre derde dermân el-vedâ‘

186

ḤARFÜ'L-ĠAYN

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 La‘l-i mey-gûnuñ baña ey sâkiyâ etme dirîğ
Rûyuñu rindân-ı ‘aşkıdan meh-liḳâ etme dirîğ
- 2 Ḥasret-i vaşlıñla cân geldi lebe fermân-ber ol
Âsitânında nice demdir gedâ etme dirîğ
- 3 Şad hezâr etseñ de iştiğâl fedâ etmem seni
Hem çü bülbül eylerim sûz u nevâ etme dirîğ
- 4 Çeşm-i maḥmûruñ gibi mest-i firâkıñ olmuşum
Bâde-i ârzû-keşim ol âşinâ etme dirîğ
- 5 Kayd-ı cândan geçmedir ‘âşıklarıñ sermâyesi
Cânıñı meydân-ı ‘aşkıda **Misli**yâ etme dirîğ

187

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Etme yâ Rab kimseyi âh nezd-i yârinden ırağ
Olmasın bir kes benimveş ihtiyârından ırağ

- 2 Nâr-ı hasretde bırakma hîrmen-i ‘ömrün kesîñ
Nergis-i cemmâş [u] zülf-i müşgbârından ırâğ
- 3 Ehliyet kesb eylemişken bezm-i hâşîñda hemîn
Etmesin devrân hatt-ı sebzezârından ırâğ
- 4 Bâğ-ı hüsnün rûz u şeb seyrân eden ‘âşık-ları
Dest-gîr ol ki düşürme gül-‘izârından ırâğ
- 5 Atdı çenberden nihânî nâgehân âh âh âh
Neylesin ya düşdü **Misli** şimdi yârinden ırâğ

188

HARFÜ'L-FÂ

90b

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 ‘Âşık oldu bir gül-i handâna kalbim yâ Ra’ûf
Düşdü şeydâlar gibi efgâna kalbim yâ Ra’ûf
- 2 Derd-i bî-dermân-larız lutf eyle ey ‘âlî-cenâb
Mâlik olsun hikmet-i Lokmân'a kalbim yâ Ra’ûf
- 3 Şem‘a-i nûr-ı tecellîyâtınıñ hayrânıyım
Girdi pervâne gibi devrâna kalbim yâ Ra’ûf
- 4 Dûr kılma bendeñi meyhâne hâkinden amân
Mübtelâ-yı sâkidir dîvâne kalbim yâ Ra’ûf
- 5 Teşne-mey haşre bırakma mâ-cerâ-yı makşadım
Mazhar eyle sâğar-ı ihsâna kalbim yâ Ra’ûf
- 6 Olalı pîr-i muğânıñ âsitânında gulâm
‘Âşık oldu şıdk ile îmâna kalbim yâ Ra’ûf
- 7 Kudret-i şun‘uñdan âgâh edeli sâkî bizi
‘Âşkıñı nûş etdi kana kana kalbim yâ Ra’ûf
- 8 Terk-i ümmîd eyledim bâb-ı Rızâ'nı bulalı
Lâyık eyle vuşlat-ı cânâna kalbim yâ Ra’ûf
- 9 Olalı şöhet-nişîn [ki] sâkî-i devrân ile
Zîkr eder esmâyı yana yana kalbim yâ Ra’ûf
- 10 Hem çü Ya‘kûb **Misli** ‘âşıkdır zamân-ı Yûsuf'a
Şabr eder Eyyûb gibi hicrâna kalbim yâ Ra’ûf

189

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Dil-berâ rûyuña mest oldum hele ben şâf şâf
Müşk-i bûyuña dilim sekrâtın olmuş lâf lâf
- 2 Sûz-ı dil eş'âr kayd etmek heme kârı benim
Tîğ-ı müjgânın edelden sînemi gör câf câf
- 3 Şayd-ı 'aşkın olalı zülfün tuzağımdır hemîn
Âteş-i hasretle yandım cân u dil şeffâf fâf
- 4 Tâkatım tâk eyledi zindân-ı ârzû kıl kerem
Pür-cefâ olma gürûh-ı 'aşka ol inşâf şâf
- 5 Dûr olaldan **Misli** senden giryeden hâlî degil
Dâ'imâ tîğ-ı felek etmekde dil-şikâf kâf

190

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Şun'-ı Hakk'a 'ayn-ı şüretle olan nezzâra yûf
Müdde'îni ehl-i hâle kurdugu efkâra yûf
- 91a 2 Dâ'imâ tahkîr eder abdâl Hakk'ı cümleyi
Bilmeyip sultân-ı 'aşkı verdiği ikrâra yûf
- 3 Kesb edinmiş halkın 'aybın güft ü gû eyler müdâm
Dûr olup Hakk'dan hemîşe etdiği güftâra yûf
- 4 Çün muhabbetden Muhammed oldu hâsıl Murtaza
Ol Muhammed'siz muhabbetden olan eş'âra yûf
- 5 **Misli**yâ ebrû-yı sâkî ola mihrâbın seniñ
Böyle dünyâ-yı denîde kâle yûf âgyâra yûf

191

HARFÜ'L-KÂF

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Sil gubârı gayra bakma ey gönül Allâh'a bak
Terk-i terk et geç fenâdan şem'-i vechu'llâha bak
- 2 Hem-nefes ol bezm-i sâkîde tecellî el vere
Diñle neyden Haydar-ı Kerrâr-ı sırru'llâha bak

- 3 Bir kadem taşra koma meyhânedede olup nişîn
Sîne-i pîr-i muğânda *küntü kenz*⁹⁶u'llâha bak
- 4 Mest olup bir daği hüşyâr olma bu bâğda müdâm
Sâkiniñ câmı içinde gizl[i] beytu'llâha bak
- 5 Geç kâmadan kalb evvel ceng-i nefis eyle hemîn
Vech-i sâkîye nazar kıl şun'-ı Zâtu'llâha bak
- 6 Sâlik-i deryâ-dil ol mecmû'adır kalb-i muğân
'Âşık-ı hubbû'l-vañan ol gizli 'ilmu'llâha bak
- 7 Âsitân-ı hâzret-i sultân-ı 'aşka baş kesip
Kalbini pâk eyle **Misli** rûh-ı rûhu'llâha bak

192

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Pertev-i hüsn ü melâhat Ka'be-i esrâr-ı Hâk
Çeşm-i âhû-yı letâfet hikmet-i settâr-ı Hâk
- 2 Etme bu meydânda da'vâ-yı ene'l-Hâk ey şufî
Hâzret-i Manşûr gibi olduñ mu sen ber-dâr-ı Hâk
- 3 Bî-habersin 'âşıkıñ hâl-i nihânından hemîn
Kalb-i 'âşıkda tecellî nûr-ı Hâk envâr-ı Hâk
- 4 Ümmet-i sultân-ı kevneyn olana devlet yeter
Zâtına mir'ât edindi Ahmed-i Muhtâr-ı Hâk
- 5 Kûyu meyhâne-nişîni senden etmezler su'âl
Dînim îmânım cemâl-i Haydar-ı Kerrâr-ı Hâk
- 91b** 6 Seng-i ta'n atma melâmet ehline eyle hâzer
Zînete meyyâl olur mu 'âşık-ı dildâr-ı Hâk
- 7 Hâl-i menfûriyyetiñden ihtirâz düşmez saña
Halk ile âgyâr olur her kim olursa yâr-ı Hâk
- 8 Ol şarâb-ı hikmet-i Gufrân'ı sa'y et bulmağa
Şâh-ı merdân-ı Hudâ'dır sâkî-i ebrâr-ı Hâk
- 9 'Andelîb-i bâğ-ı 'aşkım zülf-i sâkîdir kafes
Hamd ola oldu bu gönüm bûlbûl-i gülzâr-ı Hâk

96

“Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

- 10 Âsitânında nişîn olan bilir kadrin onuñ
Gelmedi devr-i zamâna ...⁹⁷veş dîndâr-ı Hâk
- 11 Kim ki sevmezse hezâr yûf şad hezâr yûf şad hezâr
Tâ ezel ‘aşk [u] muhabbetdir dem-i ikrâr-ı Hâk
- 12 **Misli** ‘âşıkdır cemâl-i nûruna sâkîleriñ
Kudretinden ne güzel var eylemiş her varı Hâk

193

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Yakdı yandırdı vücûdum nâr-ı ‘aşk
Olmadan bezm-i vişâl-i yâr-ı ‘aşk
- 2 Nergis-i sâkî himâye olalı
Açdı ümmîd-i dil[i] gülzâr-ı ‘aşk
- 3 Ey tabîb geç çâre kılmakdan baña
Pister-i hasret olur bîmâr-ı ‘aşk
- 4 Şanma şimdi bende-i ‘aşk olmuşum
Rûz-ı evvel vermişim ikrâr-ı ‘aşk
- 5 Kâlb-i pâk olmak gerek meyhânede
Herkese keşf olamaz esrâr-ı ‘aşk
- 6 Her dili egri küşâd etmez anı
Hem biziz üftâdegân-ı nâr-ı ‘aşk
- 7 Ka‘be-i dil âsitân[ı] hâkidir
...⁹⁸dır bugün bize serdâr-ı ‘aşk
- 8 Cümle makşûd ‘aşk içinde feth olur
Olma münkir sen dem-i inkâr-ı ‘aşk
- 9 **Misli**’ye hışmıñla olsun kıl nigâh
Olayım Manşûr gibi ber-dâr-ı Hâk

194

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Kûy-ı ‘aşk içre edip göñlüm vefâyı ittifâk
N'ola eylerse hasûdân hâl-i menfûrum mezâk

⁹⁷

Bu kelime eksik yazılmıştır.

⁹⁸

Bu kelimenin yeri boştur.

- 92a** 2 Seng-i münkirden be-cüz'î kalmadı bâkim benim
Mihr-i 'aşkıñ eyleyelden neng ü nâmûsu talâk
- 3 Öyle muhkem eyledi mihriñ binâ-yı hâtırım
Gayr[1] yıkmaz hâne-i kalbim yıkarsa iştîyâk
- 4 Şaymazam sensiz geçen 'ömr ü zamânı bir pula
Dîdeden dûr olduğıñ hüzüne ğark eyler firâk
- 5 Sâkiyâ elden bırakmaz dâmeniñ **Misî** seniñ
Şerha şerha etseler cismim eger ehl-i nifâk

195

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Serde sevdâ-yı muhabbet dilde nâr-ı iştîyâk
Pençesin şaldı serime derd-i yâr-ı iştîyâk
- 2 Dil nedir dildâr nedir fark etmez oldum kendimi
Alalı bâzâr-ı 'aşkda cümle kâr-ı iştîyâk
- 3 Künc-i bâg-ı hasret içre olalı 'uzlet-nişîn
Bülbülâsâ oldu göñlüm nev-bahâr-ı iştîyâk
- 4 'Akla yâr dirseñ degilim ne de hüd dîvâneyim
Müşkili hâll etmez oldu gül-'izâr-ı iştîyâk
- 5 **Misli**ves gelmiş der-i hâkiñde sâkî kıl nazar
Yandı yandırdı beni bu intizâr-ı iştîyâk

196

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Gel açıl 'âşıkâ gel serv-i hırâmân olarak
Göre ruhsârıñı dil gül gibi handân olarak
- 2 Terk-i nâz ile begim kalmadı göñlümde şu'ûr
Rü'yet-i vaşlıñı 'uşşâkıña ihsân olarak
- 3 Nakd-i Ya'kûb'a dönüp Yûsuf-ı devrân-ı zamân
Saña bend oldu göñül vechiñe hayrân olarak
- 4 Bunca demler der-i hâkiñde nişîniñ olalı
Şeb [u] rûz etdi güzâr zâr ile giryân olarak
- 5 N'ola bir kerre nazar kıl dil-i nâlânıma rahm et
Misliyâ geldi saña hâk ile yeksân olarak

197

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Cüz tu sâkî kaçır-ı dilde genc-i râzım gayr[1] yok
Kulluğum dâ'im sañadır ser-firâzım gayr[1] yok
- 2 Dâ'imâ pîş-i nigâhımda hayâl-i ebruvân
Oldu mihrâb mescid-i râh-ı Hicâz'ım gayr[1] yok
- 92b 3 Vird [ü] ezkârı kâmusun şarf-ı 'aşkıñ eyledim
Bâğ-ı ümmîdimde şimdi şâh-bâzım gayr[1] yok
- 4 Hûn-ı dildir kand-ı cemmâş olsa da nûş etdigim
Rîşe-i bağıma Loğmân çâre-sâzım gayr[1] yok
- 5 Vermişim kâşâne-i kalbim firâk-ı vaşlıña
Hem-dem-i şubh u enîsim dil-nüvâzım gayr[1] yok
- 6 Bulmadım bir kes derûnum güllerin handân edem
Seyl-i çeşmimdir hemîşe ehl-i râzım gayr[1] yok
- 7 Mişlives şayd eyledi hüsnüñ tuzağ-ı zülfüne
Bülbülâsâ şubha dek sensin niyâzım gayr[1] yok

198

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Bâğ-ı 'âlemde 'aceb şad bezm-i handân olmadık
Var mıdır bülbül-sıfat bu bâğda nâlân olmadık
- 2 Câme-i kahrın felek her nâsa giydirmekdedir
Ol libâsı giymeyip var mı perîşân olmadık
- 3 Güldürürse bir vakitte hüzn ile eyler hitâm
Bunca peygâm-ber ki gelmiş var mı giryân olmadık
- 4 Şâd ederse hâzır ol hicrân okuna 'an-karîb
Pür-sehâb olsa semâ olur mu bârân olmadık
- 5 İnkılâb-ı çarhıdan **Misli** seriñ olmaz halâş
Küllî renga var mıdır 'âlemde mihmân olmadık

199

HARFÜ'L-KÂF

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 'Aşka mâlik eyleyen mâra kemâliñdir seniñ
Hem çü zülfüñ mâ perîşân der-hayâliñdir seniñ

- 2 Şübhesiz bâğ-ı irem ruhsârın ey pîr-i muğân
Şerm eden verd-i zamânı rûy-ı âlîndir seniñ
- 3 Meh-cebîniñdir dü ‘âlem revnak[1] ey mâh-ı nev
Fer veren âfâka hûrşîd-i cemâliñdir seniñ
- 4 Ser-fürû eyler mi sâlik mescidiñ mihrâbına
Kıble-i ‘uşşâk ebrû-yı hilâliñdir seniñ
- 5 **Misli** bir cân râhına verse hezâr cân aḡz eder
Nefḡa-i ‘Îsâ heme la‘l-i zülâliñdir seniñ

200

- 93a** 1 *Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
Melâhat burcunuñ mâhı dıraḡşânım şafâ geldiñ
Ḥayât-ı çeşme-i nev âb-ı ḡayvânım şafâ geldiñ
- 2 Dem-i ‘Îsî-i Meryem'dir lebiñ esrâr-ı ‘uşşâka
Ten-i bî-cânımıñ cânân[1] ḡûbânım şafâ geldiñ
- 3 İki ‘âlemde maḡşûdum vişâl-i tâb-ı ruhsârın
Mu‘anber zülf-i pür-çîn [ü] perîşânım şafâ geldiñ
- 4 Neye mâlik isem bi'llâh seniñ luṡfuñla olmuşdur
Benim râh-ı sülûk içre nigeḡbânım şafâ geldiñ
- 5 Gürûh-ı ‘âşîkânıñ Yûsuf'u devrân Züleyḡâ'sı
Menim Ya‘kûb göñül mısırında sultânım şafâ geldiñ
- 6 Nihân-ı girye-sâz olmak idi leyl ü nehâr kârım
Münevver oldu teşrîfiñle eyvânım şafâ geldiñ
- 7 Be-cüz tu kilkim evşâfa degil kâdir şifâ-sâzım
Hemîn ‘aşkıñla ḡûn-â-ḡûn ḡazel-ḡânım şafâ geldiñ
- 8 Sezâvâr-ı vişâliñ olduḡum devlet dü ‘âlemde
Enîsim maḡremim serv-i ḡırâmânım şafâ geldiñ
- 9 Hemîşe **Misli** ‘aşkıñla irem ḡülzârınıñ verdi
Olupdur ‘andelîbâsâ dil ü cânım şafâ geldiñ

201

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ülün*
- 1 Hüveydâ rûz [u] şeb sâkî ḡayâliñ
Raḡim ḡıl ‘âşîka ‘arz et cemâliñ

- 93b 2 Göñül pür-dâğ-ı ‘aşkıñda semender
Muhibbânı yaķar hıcr-ı vişâliñ
- 3 Dü ‘âlem içre cân-ı câvidândır
Şunarsañ sâlike la‘l-ı zülâliñ
- 4 Fedâdır ehl-i ‘irfânıñ revânı
Olur bezm-i ‘avâmda kıl ü kâliñ
- 5 Seni inkâr eden zındıķa la‘net
Görür Hakk‘ı gören ruhsâr-ı âliñ
- 6 Vücûduñ kîmyâdır ‘âlem içre
Bulunmaz şimdiki hâlde mişâliñ
- 7 Ne mest-i âb-ı engûrum ne afyon
Beni mest eyleyen şîrîn-maķâliñ
- 8 Hâtâdır serve beñzetmek miyânıñ
Nihâl-i bâğ-ı tûbâ i‘tidâliñ
- 9 Seniñ tesbîhini eyler dü ‘âlem
Ne deñli vaşf ede **Misli** kemâliñ

202

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Cânımı şimdengeri ben râh-ı yâr etsem gerek
Kalb-i mûra ol Süleymân‘ı karâr etsem gerek
- 2 On sekiz biñ ‘âlemiñ hep ihtîşâmın terk edip
Vuşlat-ı dildâr ile cânâ tîmâr etsem gerek
- 3 Çeşm-i ‘ârif her zamân seyr etmede kalp gevherim
Miñnet ü cevri miñengiñle ‘ayâr etsem gerek
- 4 Âfitâb-ı ‘ömre yetmişdir gurûb bî-fâ‘ide
Kevser-i la‘liñle cânım pâydâr etsem gerek
- 5 Bunca dem beyhûde geçdi kâl u kıl ile nefes
Şimdi bundan böyle nuţkum yâd-ı yâr etsem gerek
- 6 Post serip kâşâne-i meyhaneye edip karâr
Ba‘dezân-ı infî‘âl[i] rûzgâr etsem gerek
- 7 Ferş edip pîr-i muğânıñ pâyna ruhsârımı
Bildigim ağıyâr[ı] anda cümle yâr etsem gerek

- 8 Öyle ser-mest eylesin sâkî hemîşe bî-çarâr
Nâşihân-ı zîr-i humda şermsâr etsem gerek
- 9 Kana kana nûş ederken defterimde **Misliyâ**
Böyle sencîde gazeller der-kenâr etsem gerek

203

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 94a 1 Bâğ-ı gamda nâle vü âhı hezâr etsem gerek
Şîven-i şebnem gibi dâ'im nişâr etsem gerek
- 2 Hâksâr olup der-i dil-berde cûlarveş akıp
Şubh ile aḥşâm olunca reh-güzâr etsem gerek
- 3 Cîfe-i menşûb-ı fânîden çekip destim hemân
Hâk-pây-ı yâr olmak ihtiyâr etsem gerek
- 4 El verir beyhûde bunca 'âlemi geşt [ü] güzâr
Hidmet-i pîr-i muğânı üstüvâr etsem gerek
- 5 'Aşk ile âbâd edip kaşr-ı dil-i vîrânımı
Ol güneş ruhsâr yâri şehriyâr etsem gerek
- 6 Meclis-i dildâra uğra ey sabâ vakt-i seher
Zülf-i bûyuñla meşâmım müşkbâr etsem gerek
- 7 Döndü ikbâlim yine idbâra **Misli** neyleyem
Bed-raḳîb-i nâ-sezâdan i'tiyâr etsem gerek

204

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Ey perî gör nice pür-efkâra koydu perçemiñ
Terk-i tesbîḥ etdirip âvâre koydu perçemiñ
- 2 Kendiyi bir yerde bulmaz ki muḳayyedlik nedir
Hâtırı târân edip şarşara koydu perçemiñ
- 3 Bilmezem geşt ü güzâr etmekdeyim hangi maḥal
Neng ü nâmûsumu [ki] bâzâra koydu perçemiñ
- 4 Gâh 'âḳil gâhice dîvâneyim kaldım tehî
Bir 'acâyib tarz ile refâre koydu perçemiñ
- 5 Şorsa nîm-nebze baña bir kimse maḳşûduñ nedir
Nîst 'aḳlım şâneveş etvâra koydu perçemiñ

- 6 Dûd-ı nîrândan ne bâkim var Hüdâ-yı ‘avn ile
Cennet-i ‘aşkıñdaki enhâra koydu perçemiñ
- 7 Bâd-ı sevdâyı hevâyı aldı serden nâgehân
Koymadı inkâr ile ikrâra koydu perçemiñ
- 8 El verip nâgeh tecellî bende-i ‘aşk eyledi
Bâb-ı dîgerden alıp reh yâre koydu perçemiñ
- 9 Pîş-i çeşmiñde hayâliñ olalı eglencesi
Hamdülü'llâh **Misli**'yi güftâre koydu perçemiñ

205

Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Hâlim yine müşkil tütalı nâzda qarârıñ
Hall olmadı reml ile begim âhîr-i kârıñ
- 94b 2 Tatbîk olamaz harf ile bir fenne bu nükte
Söyle çekilir çille midir tarz-ı vakârıñ
- 3 Pervâne-i ‘aşk olmadır ‘âlemde hüner kim
Sûzân eder elbetde onu şem'-i 'izârıñ
- 4 Bir kez açılırdı dañi ‘ömrüñde gönüller
Tañrîr-i ser-i kâkülüñ olsaydı bahârıñ
- 5 Bârân-ı belâyı çekemez her dil-i üftâd
Bâzûsuna tañsîn edelim **Misli**-i zârıñ

206

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Beste kıldı göñlümü ihsânesi bir kimseniñ
Olmuşum her emriniñ fermânesi bir kimseniñ
- 2 Her umûrum eyleyip teslîm çıkdım aradan
Nîst 'âkîl olmuşum dîvânesi bir kimseniñ
- 3 Eyledi râh-ı melâmetde perîşân sûznâk
Göñlümüzdür mañzen-i vîrânesi bir kimseniñ
- 4 Raqam etmezdim derûnum derdini âh neyleyem
Deldi bağrım tîğveş müjgânesi bir kimseniñ
- 5 'Aşk-ı Leylâ'yı dañi terk etdirip bî-ihtiyâr
Olalı Mecnûn-ı ser-gerdânesi bir kimseniñ

- 6 Nâle-i cân-sûzumu şanma tehî leyl ü nehâr
Vuşlat ârzûsunlayım giryânesi bir kimseniñ
- 7 Var mı **Mişlî**veş oñulmaz yâresi Lokmân-ı dil
Râh-ı ‘aşkda olmuşum mihmânesi bir kimseniñ

207

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Böyle ğamgîn rûzgârı olmasın bir kimseniñ
Sedd [ü] bend[i] râh-ı yâri olmasın bir kimseniñ
- 2 Bir tecellîne tabîb-i çâre-sâz yokdur baña
Miñnet içre eşk-i yâri olmasın bir kimseniñ
- 3 Ne bilen var hâl-i dilden bir tesellî eylesin
Böyle müşkil intizârı olmasın bir kimseniñ
- 4 Her neye etsem teşebbüs mağduriyyet der- ‘uķab
Nîst elde ihtiyârı olmasın bir kimseniñ
- 5 ‘Arz-ı hâl-i dilde **Mişlî**veş hemîn tahrîr olup
Sûz-ı ‘âşık der-kenârı olmasın bir kimseniñ

208

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 95a 1 Vaşf[ı] bî-mümkün siyâhî nûra beñzer kâkülün
Meh-cebînde ferve [vü] semmûra beñzer kâkülün
- 2 Añlanan peyk-i şabâ tahrîk edermiş her seher
Ĝâret-i ‘uşşâķ dil-i meşhûra beñzer kâkülün
- 3 Hükûm edip cemmâş-ı çeşmiñ ğamzeler yâre açar
Sen Süleymân-ı zamânsın mûra beñzer kâkülün
- 4 Devlet[i] bulmuş seriñde ‘âciziñ vâý hâline
‘Âşıkıñ kanı gibi mey-hûâra beñzer kâkülün
- 5 Ba‘zını zünnâra bağlar ba‘zın eyler ehl-i dîn
Mişlîniñ kayd etdiği mezkûra beñzer kâkülün

209

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Dil-ber-i ‘uşşâķa nâz u ‘işvedir kârıñ seniñ
‘Aqlımı yağmaya verdi revş-i reftârıñ seniñ
- 2 Nev-resîde ğonca-tersin görmedim emşâlini
Çille-i ‘uzmâdır ey şûh firķat-i hûrıñ seniñ

- 3 Kayd olur muydu dü rûy-ı şî'rim evrâka müdâm
Olmasa mir'ât-ı kalbim sırr-ı dîdârın seniñ
- 4 La'l-i nâbın neş'esin ger görse idi câm-ı Cem
Mest-i lâ-ya'kıl ederdi feyz-i enhârın seniñ
- 5 Gülşen-i 'uşşâkıyânın gün-be-gün ihyâsısın
Bağş-ı cân-ı sermed eyler rûy-ı eţvârın seniñ
- 6 Âteş-i hasretle yanmakda fitîl-i şem'-i dil
Tende cân oldukça kaldı bu da âşârın seniñ
- 7 Câm-ı mihriñ şöyle beste kıldı sâkî göñlümü
Âsitânın terk kılmaz **Misli** nâ-çârın seniñ

210

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Teşrif eyle gülsitâna ola handân güllerin
Diñle 'uşşâkıñ ferahnâk nağme-i bûlbüllerin
- 2 Lâleveş dâğ-ı derûnum kara başdı bağıma
Def'-i gam etsin göñül nûş ede la'l-i müllerin
- 3 Lâne-i firkat bozulsun şânelensin perçemiñ
Târ-mâr etsin şabâ serde açan sünbüllerin
- 4 Gerdeniñde bir dizi dür-dâne mi nûr-ı siyâh
Bir gümüş micmerde 'ûdâsâ durur fûlfullerin
- 5 Gece gündüz durmayıp efgân edersin **Misliyâ**
Her dem âfâka resân mînâ gibi gulgüllerin

95b

211

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Ğayrın olmam olmasam cânâ seniñ hâkisterin
Pîş-i bâbında segiveş kâse-lîs [ü] kemterin
- 2 Muntazır 'uşşâk bezm âmâde mey nûş etmege
Bâğa teşrif eyle verd-i aħmer olsun pisterin
- 3 Hûn-i dil hâzır şarâbdır saña bağımdır kebâb
Meclis[i] pür-nûr etsin rûy-ı tâb-ı kemterin
- 4 Görmeye rûy-ı keder kalbîn o hâşşa bendeniñ
Pâyına yüz süre dâ'im baht-sâz-ı aħterin

- 5 Sîm-i gerdâna revân olsun o sünbül perçemiñ
‘Anber-i sârâ-yı baṭṭâl eyleye müşk-i teriñ
- 6 Âferîm ey ḥâme bu şeb kayd olan dür-dâneye
Böyle sencîde gâzeller dola **Misli** defteriñ

212

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Ey gönül sen yâri bulduñ bulduñ ammâ bilmediñ
Maḥzen-i esrârıñı bulduñ hüveydâ bilmediñ
- 2 Destiñe geçmiş iken râh-ı talebde gezmediñ
Ey ḥabersiz ol idi bî-misli [ü] hem-tâ bilmediñ
- 3 Şimdi bu cevr ü cefâlar cüzdür ey gâfil saña
Ol meh-i enver idi bir naḡd-i kîmyâ bilmediñ
- 4 Uçdu ol murğ-ı irem tekrâr şayd olmaz saña
Nuṭṭ[u] kevşer sırr-ı Ḥaydar kadd[i] ṭûbâ bilmediñ
- 5 Şimdi **Misli**veş figân etmekligiñ nîst fâ’ide
Ol idi gencîne-i esrâr-ı deryâ bilmediñ

213

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Bâğ-ı ‘aşkda bir gül-i ḥandânım almışdır felek
Genc-i ma’nî maḥzen-i pinhânım almışdır felek
- 2 Şayd edip etdi beni de bend-i hicrân-ı kafes
Deşt-i ümmîdde olan devrânım almışdır felek
- 3 Bir zamân olmuş idim ‘aşkda Züleyhâ-yı zamân
Yûsuf-ı Mısr-ı dil-i sultânım almışdır felek
- 4 Ehl-i ‘uşşâkıñ şerârından hâzer kılmaz mı ki
Taht-ı dil kaşrındaki mihmânım almışdır felek
- 5 Atdı bir kûh-ı beyâbân içre **Misli** n'eylesin
‘Azm edip baḥr-ı ğama şâdânım almışdır felek

96a

214

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Koyma râh-ı ‘aşkda zerḡ ile riyâmend arlığıñ
Şanma ehl-i tevḥidim men gitmeden inkârılığıñ
- 2 Şoḥbet-i sâkîyle mest ol baş kadem meyḥâneye
Geç bu da‘vâ sözlerinden tut yolun ikrârlılığıñ

- 3 Gördüğün mestâneyi ta'n etme gözsüz nâ-ḥalef
Gel yapış dâmân-ı 'aşka terk edip hep varlığını
- 4 Zümre-i mü'min olan taḥkîr etmez cinsini
Dâ'imâ Sübhân olurdu dildeki bâzârlığını
- 5 Ehl-i münkir **Misli**yâ ta'n ede gelmiş öyle reft
Vaḥdet içre 'âşık oldur bilmege âzârlığını

215

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Rûyuña müştâk olaldan yakdı yârim ḥasretiñ
Başıma dar etdi devrân-ı nigârım ḥasretiñ
- 2 Câm-ı la'liñ şun kerem kıl teşne-i efgendeñe
Heft deryâ eylemez teskîn yanarım ḥasretiñ
- 3 Bir ğarâ'ib ḥâle endâht âteş-i sûz-ı derûn
Mülk-i ğamda koydu cân[ı] şehriyârım ḥasretiñ
- 4 Sâgar-ı pîr-i muġâna mazhar-ı tâm eyle gel
Yokdurur zerre ḥuşûlât elde kârım ḥasretiñ
- 5 Bâġ-ı 'aşkıñda seniñ meddâhıñ olmuş sâkiyâ
Hem çü bülbül **Misli** her şeb âh u zârım ḥasretiñ

ḤARFÜ'L-LÂM

216

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Nûḥ-ı vaḳtim eşk ile tûfâna meyyâldir göñül
Leşker-i ğam bürüdü tuġyâna meyyâldir göñül
- 2 Nergis-i cemmâş-ı sâkîdir tecellî eyleyen
Tûr-ı tende Mûsi-i 'İmrân'a meyyâldir göñül
- 3 Bir ramaḳ kaldı lebe cân gelmege gitdi vücûd
Nefḥ-i 'Îsîveş dem-i fermâna meyyâldir göñül
- 4 On iki şâhıñ ġubâr-ı zîr-i pâyı olmuşum
Dîn-i Aḥmed'de hemîn âsmâna meyyâldir göñül
- 5 Bâz-ı dil şayyâd-ı dûna şayd-ı bend olmaz velî
Pençe-i 'ankâ-yı Hızırî cânâ meyyâldir göñül
- 96b 6 Bende-i ikrâr-ı Şems'im 'azm-i râḥ etsem n'ola
Râḥ-ı Mevlânâ'da her erkâna meyyâldir göñül

- 7 Şâneyim zülf ü haţ-ı pîr-i muğâna şad zebân
Kahramân-ı gamze-i müjgâna meyyâldir gönül
- 8 Tesbiḥ ü seccâdeyi ‘aşka değışdim zâhidâ
‘Alleme'l-esmâ⁹⁹ olan insâna meyyâldir gönül
- 9 Men sezâyım Râfîzî söyler gürûh-ı münkirân
Bende-i Ḥaydar'danım Selmân'a meyyâldir gönül
- 10 ‘Aşqda İbrâhîm Ḥalîl'in milletinden gelmişim
İsmim ‘İsmâ‘îl olup kurbâna meyyâldir gönül
- 11 Ca‘d-ı zülf-i muğbeçe zünnârım ‘aşkımdır benim
Âsitân-ı deyrde efgâna meyyâldir gönül
- 12 Degilim bir şey’e **Misli**veş ḥarîş ‘âlemde hîç
Maṭbah-ı ‘uşşâkda ‘irfâna meyyâldir gönül

217

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Şehr-i tende ḥükm eder bir ‘âli sultândır gönül
Ġayrınıñ emr[i] tutulmaz şâh-ı ḥûbândır gönül
- 2 Ger şuverde mûr-ı cüz’dür gizlidir kevn ü mekân
Ekber-i a‘zam olan sırr-ı Süleymân'dır gönül
- 3 Birtakım efsâneden bulmaz telezzüz tıfl-ı nîst
Ḥâme-i kudretle nakş olmuş dilistândır gönül
- 4 ‘Andelîbâsâ olursa nağme-sâz u sûznâk
Gülşen-i bâğ-ı vefâ içre gazel-ḥ’ândır gönül
- 5 Vâ‘izân [u] nâşihânın pendini gûş eylemez
Dergeh-i sultân-ı ‘aşqda bende-fermândır gönül
- 6 Ḥâs [ü] ḥâşâkı kabûl etmez ezelden pâkdir
Top-ı ‘aşkı kapmağa âmâde çevgândır gönül
- 7 Ḥâne-i zâhirde sâkindir velâkin ma‘nide
Ḥaydar-ı nakdîneniñ mihrinde mihmândır gönül

⁹⁹ “İsimleri öğretti.” (Bakara, 2/31-32) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 20). Bakara Sûresi’nin 31 ve 32. âyetlerinin tam meali şöyledir: “(Allah, yarattığı) Âdem’e (eşyaya ait) bütün isimleri öğretti, sonra onları meleklerle gösterip: “Haydi! Görüşünüzde doğru iseniz, onların isimlerini bana haber verin.” dedi. (Melekler de: “Yâ Rabbi!) Seni (bütün noksan sıfatlardan) tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. Her şeyi hakkıyla bilen, ‘hüküm ve hikmet sahibi’ mutlaka o sensin sen.” demişlerdi.”

- 8 Bî-muhâbâ atdı deryâ-yı muhîf gird-âbına
Neş'e-yâb oldu o demde mûnis-i cândır göñül
- 9 Hikmet-i Lokmân [u] Eflâtûn'a etmez i'tibâr
Dermend [ü] **Misli**-i nâ-şâda dermândır göñül

218

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Doğ şeref burcundan ey meh-pâre ihsân eyle gel
Âteş-i hasretten âzâd ile şâdân eyle gel
- 97a 2 Nağme-i cân-sûzum eflâke resîd olmağdadır
Gûş kıl âvâzımı lutfun firâvân eyle gel
- 3 Gülşen-i 'aşkıñda bülbülveş figânım tâ seher
Bâğ-ı in'âmıñ küşâd et kalbi handân eyle gel
- 4 Bir taraftan kahr-ı gerdûn bir taraftan sûz-ı dil
Pâdişâhım taht-ı mesrûruñda mihmân eyle gel
- 5 Derdim efzûn kûşe-i hicrânı etdim ihtiyâr
Ey olan her rîşe Lokmân baña dermân eyle gel
- 6 Kalmışım meydân-ı ceng-i firkat içre çâk çâk
Menba'-ı lutf u kerem tîmâra şâyân eyle gel
- 7 Kûy-ı eltâfıñda her leyl ü nehâr eyler niyâz
Misli-i bî-çâreye râhıñ sen âsân eyle gel

219

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Kimlerdir eden kalb-i perîşâna taḥammül
Dâ'im ola mı âteş-i hicrâna taḥammül
- 2 Lâyık mı 'aceb eylemek aḥvâlîme cânâ
Mümkün olamaz külbe-i aḥzâna taḥammül
- 3 Göz göre cüdâ eyleye ḥâk-i der-i yârdan
Hûn-ı dil için şahın [u] meydâna taḥammül
- 4 Seyf-i gamıñı bende-i bî-çâreye her dem
Söyle a begim var mı bu 'unvâna taḥammül
- 5 **Misli** saña dil verdi füzûn oldu şerârı
Pür-âteşe etmez dil-i vîrâne taḥammül

220

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Zay'-i evkât etme ey dil 'aşk içinde sultan ol
Hubb-ı deryâya karış bir katre iken 'umman ol
- 2 Eylesin emvâcveş dâ'im tecellî nûr-ı Hâk
Dîv nefsin katl edip dâna [vü] kâmil insan ol
- 3 Hod-bin olma nâsîñ 'aybın zıkr edip şubh u mesâ
'Ayn-ı 'ibretle nazar kıl 'âlem içre 'irfan ol
- 4 Farq için eşyâya türlü renk verir ol pâdişâh
Cismin eczâhâne eyle hikmet içre Lokman ol
- 5 Kıl teveccüh sâkiniñ mihrâb-ı ebrûsun gözet
Misliveş dâ'im rızâ bâbında emre ferman ol

221

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 97b 1 Hâk-i pây ol kûy-ı sâkîde hemîn sûzâna gel
Çeşm-i a'mâ olmayıp handân olup 'irfâna gel
- 2 Ta'n edip abdâl-ı Hakk'ı olma merdûd-ı Hudâ
Zahirî hâle nazar kılma içeri câna gel
- 3 Hâtır-ı rindân tatyîb eyle gel 'âkil iseñ
Tut yolun meyhâneniñ şâhib-dil-i merdâna gel
- 4 Kalb-i 'âşıkdır Hudâ'nıñ beyt[i] gel eyle tavâf
Pendimi gûş eyle inşâf eyleyip îmâna gel
- 5 Ey şuffi etme tekebbür haşmıñ Allâh olmasın
Maḥrem olmaḡsa murâdıñ hâk ile yeksâna gel
- 6 Serserî geşt [ü] güzâr etme cihânı vâkıf ol
Sen seni bul sendedir âyîne-i devrâna gel
- 7 Etme da'vâ-yı enâniyyet bu 'âlemde kadîm
Yüzünü hâk eyle kalbiñ pâk ola 'ummâna gel
- 8 Ser-güzeşt-i hâl-i 'uşşâk[ı] bilen erḡam olur
Ma'delet bul 'âdil ol sen sendeki sultâna gel
- 9 Vaḡdet-i sırr-ı serâ'ir 'ayn-ı kudret sendedir
Hâk ile mi'râc-ı rûḡânî bulup seyrâna gel

- 10 Gülşen-i bâğ-ı leîâfetde olup bülbül-şıfat
Hâk-i pâ-yi hâzret-i şâh [u] gül-i handâna gel
- 11 Gelmemiş **Misli** zamâna sâki-i ‘âlem-nümâ
Cânını râh-ı muhabbetde fedâ kıl şâna gel

222

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ğayrıñ olma tâlib-i sultâna gel
Şem‘-i ‘aşka yañarak pervâne gel
- 2 Varlığın erdir fenâ-yı tâma tâ
İkilikden ayrılıp ferdâne gel
- 3 Vaḥdetiñ deryâsına at kendiñi
Ayrılıp bir kıtreden ‘ummâna gel
- 4 Zann u şek içre hırâmân eyleme
Tut hemîn sâkî yedin rindâna gel
- 5 Âgah ol meyḥânede bir bâde çek
‘Akl-ı küll bul baş kadem ‘irfâna gel
- 6 Beyt-i Hâk şâhib-dilânıñ kalbidir
Ğayrıya kılna nâzar insâna gel
- 7 Meyl-i dünyâ eyleyip olma ḥarîş
Ğâfil olma aç gözün uyana gel
- 98a 8 Her cefâya şabr edip Ya‘kûbveş
Yûsuf-ı şâhib-zamân ol şâna gel
- 9 Dil-beriñ ‘aşkında **Misli** yok olup
Geç bu da‘vâ sözlerinden yana gel

223

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Mihr-i ‘aşkıda yâr-i ğâr ister gönül
Feyz-i câm-ı âşikâr ister gönül
- 2 Râz-ı ‘aşk[ı] fetḥ-i bâb etmeklige
Maḥrem-i dem gül-‘izâr ister gönül
- 3 Eyledi pervâz miḥnet-ḥâneye
Lâne-i şevkde kırar ister gönül

4 Birdir ol sultân olmaz bil iki
Şanma zâhid gayr[1] yâr ister göñül

5 İlticâsı **Misli**'niñ leyl ü nehâr
Bağş-ı câm-ı yâdigâr ister göñül

224

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

1 Sâki-i gül-rûy [u] câm-ı âşinâ ister göñül
Meşreb-i 'anķâyı maḥbûb-ı fenâ ister göñül

2 Sâgar-ı pûşîdemi açmaz dil-i bî-gâneler
Keşf-i esrâr etmege rûḥ-ı fezâ ister göñül

3 Gonca-i ümmîdimi pûşîde kıldı ḥâr-ı ğam
'Andelîb-i bağş-ı cân-ı şad-nevâ ister göñül

4 İltifât[1] kat' edip çarḥıñ libâs-ı faḥrine
Âsitân-ı şâh-ı 'aşkı dâ'imâ ister göñül

5 Olmuşum ḥâk-i reh-i meyḥânedede **Misli** gibi
Bende-i pîr-i muġânım merḥabâ ister göñül

225

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

1 Tâze bir mümtâz-ı ḥûbân-ı cihân ister göñül
Zülf-i pür-tâbında esrârım nihân ister göñül

2 Güft ü ğûy-ı nâs[1] bezdirdi beni cândan heme
Nâm[1] sâķi bir perî-rûy-ı civân ister göñül

98b 3 Leyle-i Kâdri taleb eyler hemîşe vâ'izâ
Vaķt-i nevrûz [u] bahârdır erguvân ister göñül

4 Her ne kim 'arz eylesem maḥbûl olmaz bu ḥaķîr
Vech-i meh-tâb-ı dü 'âlem dilsitân ister göñül

5 Başıma tâķ-ı sipihri kâr edip zindân eder
Ḥâl-i 'anber la'l-i kevşer nûktedân ister göñül

6 Kâl'a-i bâb-ı şî'ârım feth için bir kâmili
Câm-ı vaḥdet bî-ḥoşu bir şâ'irân ister göñül

7 Ḥasretim efzûn velâkin elde yokdur ihtiyâr
Vaşl-ı yâre nûrdan bir nerdübân ister göñül

- 8 Şanma Hızr-ı çeşme-i hayvâna eyler nîm-nigâh
Lü'lü'-i ihyâ-yı 'âlem câvidân ister göñül
- 9 Mûrveş pâmâl olursam ey Süleymân-ı zamân
Bu dirâht-ı 'ömrüme bir sâyebân ister göñül
- 10 **Mişli**yâ sultân-ı 'aşk dâ'im nighbân çekme gam
Çekmezem ammâ velâkin çok zamân ister göñül

226

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Râh-ı 'aşkda bir kad-i bâlâyı gözler çeşm-i dil
Fikr edelden ol mehi her câyı gözler çeşm-i dil
- 2 H'âba varmaz pister-i hecridinde 'aynım şubha dek
Tâc-ı 'ârif o cihân-ârâyı gözler çeşm-i dil
- 3 Gülşen-i bâğ-ı haqîkat gül-bün-i ra'nâ-yı 'aşk
Kân-ı deryâ-yı 'aât yektâyı gözler çeşm-i dil
- 4 Âsitânîñ beklemekden rûz [u] şeb hammâreniñ
Dest-i sâkîde olan şahbâyı gözler çeşm-i dil
- 5 Vâ'izâ 'uşşâka 'arz etme behiştîñ zevkîni
Sûre-i *Yâ-Sîn*¹⁰⁰'i bil Tâhâ'yı gözler çeşm-i dil
- 6 Nezdiñe cem' eylemişsin birtakım echel tufeyl
Dü cihânda meclis-i kübrâyı gözler çeşm-i dil
- 7 **Mişliveş** 'ankâ-yı meşreb hem gulâm-ı şâh-ı 'aşk
Şâhid-i bî-**Mişli** bî-hem-tâyı gözler çeşm-i dil

227

HARFÜ'L-MÎM

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Sırr-ı 'aşk-ı *Hel* 'atâ¹⁰¹'dır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
Kalb-i 'uşşâka cilâdır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm

¹⁰⁰ Kur'ân-ı Kerîm'de geçen hurûf-ı mukattaa harfleri arasındadır. Kur'ân-ı Kerîm'in 36. sûresidir (Yılmaz, 1992: 180).

¹⁰¹ "İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Toprakta süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi)." İnsan Sûresi'nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

- 99a 2 Nefha-i ‘Îsî-i Meryem [ü] cem‘-i ervâh-ı kuds
Devlet-i şâh-ı bekâdır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 3 Belde-i Mısr-ı ‘azîmdir ‘âlem-i ma‘nîde çün
Nîl-i deryâ-yı ‘atâdır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 4 Vaḥdet-i câm-ı şafâdır melce‘-i ehl-i sülûk
Ḳurb-ı yâre reh-nümâdır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 5 Şanma taḳlîddir bu nazmım âgeh ol ey Mevlevî
Ehl-i ‘irfâna şafâdır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 6 Feth olur her bir fütûḥât ehl-i ḥâle bâb bâb
Derdliye dârü‘ş-şifâdır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 7 Çarḥ edip bir bir maḳâmât kaṭ‘ eder ehl-i vecid
Feyz-baḥş-ı Murtaẓâ’dır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 8 ‘Ayn-ı ‘ibretle nazar kıl devr-i küllî devr-i cüz’
Sırr-ı ‘aşḳ-ı Muṣṭafâ’dır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm
- 9 *Küntü kenz*¹⁰² iñ sırr[ı] tekmîl onda olmuş **Misliyâ**
Bir uzunca mâ-cerâdır rakş-ı Mevlânâ-yı Rûm

228

Mef‘ûlü / Mefâ‘ilü / Mefâ‘ilü / Fe‘ûlün

- 1 Ḥasretde nişîniñ olalı ‘aḳla ba‘îdim
Doğ burc-ı hidâyetden ayâ şubḥ-ı ümîdim
- 2 Mümtâz-ı cihânım der-i ḥâkiñde nice dem
Miftâḥ-ı füyûẓât seniñ aşma kilîdim
- 3 Bir kez nigeḥ-i ḥıṣm ile olsun nazar eyle
Kâşâne-i miḥnetde begim tarz-ı cedîdim
- 4 Sâyeñde seniñ ḡayr[ı] deri daḳ edemem ben
Muḥtâc saña bende-i nâ-çâr bir müridim
- 5 Yek ‘arz-ı cemâliñle gönül şâd olayım der
Lutf eyle güzel başıñ için baḥt-ı sa‘îdim
- 6 Bakmaḳda ḥayâle gece gündüz dil-i şeydâ
Şanki ulu bir hem çü çınâr öyle ḳadîdim

¹⁰²

“Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

- 7 Cehd etdim ise **Misli** gibi her ne kadar kim
Arttı o kadar dilde elem dâğ-ı cedîdim

229

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Künc-i dilde ğayr[1] dildâr istemem 'aşk isterim
Mülk-i mihrim içre hünkâr istemem 'aşk isterim
- 2 Râhıña kıldım fedâ cân u cihânı dönmezem
Terkime dem urma zinhâr istemem 'aşk isterim
- 99b 3 Ka'be vü mescûd u secdem hem tavâfım cümle üst
Bir penâh-ı vird [ü] ezkâr istemem 'aşk isterim
- 4 Çek zebânın nâşihâ hod hâline koy sâliki
Vuşlat-ı cânâna 'ayyâr istemem 'aşk isterim
- 5 Var yine tedbîrini şarf eyle ehl-i 'âkile
Nîst 'âkil bende esrâr istemem 'aşk isterim
- 6 Bulmuşum sâkî-i devriñ lutf u himmet kânını
Hânkâh-ı şeyh-i rehyâr istemem 'aşk isterim
- 7 Güft [ü] gûy-ı ehl-i taklîde fûrûht eyle müdâm
Hâne-i kalbimde pindâr istemem 'aşk isterim
- 8 Men melâmet üzre olmakda saña var mı keder
Genc-i dilde sîm [ü] dînâr istemem 'aşk isterim
- 9 Bende-i ednâsıyım sultân-ı 'aşkıñ **Misliyâ**
Feyz-i dîger bâb-ı ıkrâr istemem 'aşk isterim

230

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

- 1 Men hâk-i hâk-i Monlâ-yı Rûm'um
Men iktidâ-yı Monlâ-yı Rûm'um
- 2 Mihr-i dü 'âlem dilden rehâdır
Hasret-fezâ-yı Monlâ-yı Rûm'um
- 3 Eşk-i dü çeşmim leyl ü nehârân
Men ilticâ-yı Monlâ-yı Rûm'um
- 4 Sâkî-be-yâr mey rağm-ı raķîbe
Ser cân fedâ-yı Monlâ-yı Rûm'um

- 5 Tebrîz[i] Şems[iñ] ikrârıym men
Misli şafâ-yı Monlâ-yı Rûm'um

231

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Hâkîkat gevheri nûr-ı Muḥammed dînîm îmânîm
 Ebû Bekir 'Ömer 'Osmân u Ḥaydar şâh-ı devrânîm
- 2 Nücûm-ı âsumâna tesmiye[dir] âl ü aşḥâbîñ
 Hep aşḥâb-ı resûl-i kibriyâ maḥbûb-ı Rabbânîm
- 3 Seni ikrâr eden mü'min muvaḥḥid geldi devrâna
 Heme 'aşkıñ ile şeb rûz gazâl-i dest-i meydânîm
- 4 Seni inkâr eden zındîka müḥlet geldi bî-şübhe
 Bu münkir kısmına bi'llâh ezelden ben de düşmânîm
- 5 Bulunmaz her gönülde gevher-i meknûn-ı dür-dâne
 Nigâhîñ 'arz eder onu dil-i 'uşşâka sulṭânîm
- 100a 6 Günâhım kûh-ı kâf olsa ümîdim kesmezem bir dem
 Muḥabbet âteş[i] sırr-ı 'Alî'dir dînîm îmânîm
- 7 Muğâyir bâd-ı istignâ eder işkeste-i ḥâtır
 'Înâyet eyle sen 'âlî-himemsin pek perîşânîm
- 8 Ne deñli sa'y edersem vaşlıña taḳdîre yok çâre
 Yine maḥzûn gönül pür-gam yanıp maḥv oldu sâmânîm
- 9 Seni ḥaḳ bilmeyen a'mâ meger ki dûr imiş Ḥaḳ'dan
 Heme nûruñla garḳ olmuş dü 'âlem cânda cânânîm
- 10 Getirdi cümle eşyâyı zuḥûra nokṭa-i 'aşkıñ
 Ne bilsin bilmeyen nefsin bozamaz vech-i Ḳur'ân'ım
- 11 Ḥayât-ı sermedî buldu aña 'âşık olan dil-ber
 Taḳıñdı zincir-i 'aşkıñ deriñde şâh-ı devrânîm
- 12 Cemâliñ ḥaḳ celâliñ ḥaḳ zebân-ı güft-i **Misli** ḥaḳ
 Nişîn-i evlad ensâbîñ gönül taḥtında miḥmânîm

232

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Kûy-ı yârda ḥâk-i pâ-yı Şems'iyim
 Men gulâm-ı ḥod vefâ-yı Şems'iyim

- 2 Bestedir dil kâkül-i pür-tâbına
Râh-ı ‘aşkda mübtelâ-yı Şems’iyim
- 3 Çâker-i âl-i ‘abâ Zehrâ’danız
Bende-i pîr-i Senâyî Şems’iyim
- 4 Sâki ile olalı şohbet-nişîn
Hamd-i bî-ḥad âşinâ-yı Şems’iyim
- 5 Âsitân-ı meykede-bâz olalı
Şanma vaşl-ı nâ-sezâ-yı Şems’iyim
- 6 Bülbül-i Monlâ-yı Rûm’um tâ ezel
Ḥâk-i pâ-yı Murtażâ-yı Şems’iyim
- 7 ‘Aşk ile ‘işnâ ‘aşer kurbânıyım
Ḥânedân-ı Muştafâ-yı Şems’iyim
- 8 *Fakr ile fahr*¹⁰³ eylerim ‘âlemlere
Misliyâ bâb-ı rızâ-yı Şems’iyim
- 9 Varlığı verdim fenâya çok şükür
Men ğubâr-ı *Hel* ‘atâ¹⁰⁴-yı Şems’iyim

233

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Sâki-i meyhâne-yi buldum cihâna bakmazam
Mey-keşim leyl ü nehâran in u âna bakmazam
- 100b** 2 Mey be yâr ey yâr-ı ‘uşşâkân bırağam müdde‘î
Kevser-i ferdâya meyl etmem cinâna bakmazam
- 3 Lem‘a-i ruḥsâr-ı sâkîdir kıoyan her renklere
Olalı ‘aqla ba‘îd sûd u ziyâna bakmazam
- 4 Gel beri ey Mısr-ı ḥüsnüñ Yûsuf-ı Ya‘kûb’uñum
Girye-sâz oldu gözüm ‘aşkıñla şâna bakmazam

¹⁰³ “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

¹⁰⁴ “İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (Yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Toprakta süzüle süzüle, çeşitli merhalelerden geçerek, uzun zamanı aşarak nihayet nutfe (döl suyu, sperma) hâline geldi).”. İnsan Sûresi’nin ilk âyetinde geçmektedir. Bu sözle, insanın insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır (Yılmaz, 1992: 68).

- 5 Varlığım zâtıñla her ‘âlemde maḥbûbü'l-kulûb
Sensizin olan bedende kalb-i câna bakmazam
- 6 Pîş-i ez-çeşmet mürûrum ḥâk-i râhıñda müdâm
Bî-ḥaber biñ nuş [u] pend etsin zebâna bakmazam
- 7 Güft ü gû dâmiñla nâsiḥ şayd-ı dil etmek diler
‘Âşıkâ küllî ḥaḥâret ol beyâna bakmazam
- 8 Hem çü **Misli** eyledim ikrâr [u] inkâr etmezem
Rûyuña müştâk olaldan *kün fekân*¹⁰⁵ a bakmazam

234

- Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün*
- 1 Câm-ı meyiñle terk yolun tutdum cihâna bakmazam
Aldım ḥayâlin çeşmime ḡayrı civâna bakmazam
- 2 Sensin taleb ey mâh-rû cüz tû murâdı ‘âciziñ
Ḥak-i rehiñde olmazam dûr in ü âna bakmazam
- 3 Külli fenâdır ‘âlemiñ âḥir nuḡûşu yok olur
Mihriñ yine bâḡî kalır cismimde câna bakmazam
- 4 Dostum efendim hem-demim ‘aşkıñdır eglencem benim
Serv-i revânım sünbülüm sensiz cinâna bakmazam
- 5 **Misli** gibi giryân u zâr geldim kapıña ey perî
Mihrin zamânıñ bulmuşum âḥir zamâna bakmazam

235

- Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün*
- 1 Yetiş bîmâra Loḡmân-ı zamânım şâh-ı devrânım
Ki senden ḡayr[ı] ḥacâtım hemîşe nîst sulṭânım
- 2 Seḥâb-ı cevriñi çâk et şeb-i târîkimi ref' et
Ḥaḡîḡat burcunuñ mâhı ṭulû' et sermed-i cânım
- 3 Demem ḥaşâ mürüvvet kılmadıñ ‘uşşâḡ-ı nâ-kâma
Kemâl-i râḡat-ı cânım seniñdir cümle ‘irfânım
- 4 Nigâh etmem cihânıñ bâḡına bûstânına bir dem
Cemâl-i bâḡ-ı ḡüsnüñdür hemîşe gel ḡülistânım

¹⁰⁵ Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime “kûn”dür ve “ol” anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız “ol” demesi yeter. Ol dediği şey hemen olur (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

- 101a 5 Deriñde **Misli** küstâhâne gelmiş kıl ü kâl eyler
Kuşûrun ber-ţarâf eyle gedâdır şâh-ı hûbânım

236

- Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün*
1 Yine bir sâki-i mehveş nigârımdan cüdâ düşdüm
Tehî câmım tenevvüşüm ki yârimden cüdâ düşdüm
2 Gezerken deşt-i makşûd içre hayfâ şayd için nâgeh
Beni şayd eyledi gayrı şikârımdan cüdâ düşdüm
3 Ararken âb-ı Hızr'ın çeşme-i hayvânını şimdi
'Abîr-i zülf ü hatt-ı nev-bahârımdan cüdâ düşdüm
4 Muhâlif bâd ile deryâ-yı gird-âba düşüp keştim
Ġarîk-i çeşm-i seyl-âbım kenârımdan cüdâ düşdüm
5 Bırakma sâgarı elden reh-i 'aşk içre ey **Misli**
Yine bir gün olur dersin azârımdam cüdâ düşdüm

237

- Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlün*
1 Cânâ heme dem mest-i nigâhıñla uyandım
Pervâne gibi şem'a-i ruhsârıña yandım
2 Gel hicr-i firâkıñla beni eyleme maḥzûn
Zîrâ kabes-i 'aşk ile cânımdan uşandım
3 Leylâ gibi bend oldu göñül tırta-i zülfe
Mecnûn gibi ḥasret ile nice dağ dolandım
4 Ben bilmez idim ey meh-i nev böyle cefâkâr
Hayfâ ki seniñ va'de-i eş'ârıña kıandım
5 Raḥm eyle derûnum yanar âteş gül-i zîbâ
Aḥvâlimi 'arz etmege **Misli**'den utandım

238

- Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün*
1 Şâ'ir-i Monlâ-yı Rûm'um gayr[ı] şoḥbet bilmezem
Bende-i âl-i 'abâyım şân u şöhret bilmezem
2 Atmışım delk-i riyâ vü zerk[i] egnimden heme
Rind-i sâkî meşrebim kûşe-i ḥalvet bilmezem
3 Künc-i meyḥâne-nişînim mest-i câm-ı vaḥdetim
Yokdurur 'aql-ı ma'âş hıfz u zekâvet bilmezem

- 4 Çeşmimiz bir dem rehâ bulmaz hayâl-i yârdan
Men ‘ibâdet etmege resmi vü ‘âdet bilmezem
- 5 Sâki-i meyhâne her ne emr ederse râzıyız
Olalı teslim-i ‘aşk gayrı muhabbet bilmezem
- 6 Eyleme tedbîr üzre çok vakit etdi güzâr
Câm-ı mey nûş etmeden başka selâmet bilmezem
- 101b 7 Rûyumu ferş eyledim hâk-i reh-i meyhânede
Dest-i sâkîden şarâbdan özge hâcet bilmezem
- 8 Dü cihânıñ manşıb u eyvânını kıldık fedâ
Derd-i dilden câm-ı ‘aşkdan özge devlet bilmezem
- 9 Hâzret-i sultân-ı ‘aşkıñ bende-i ednâsıyım
Hem çü **Misli** cüz’ avâz mihri ki ni‘met bilmezem

239

- Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün*
- 1 Bir fitneye bend olmuşum dünyâ güler ben ağlarım
Kalbimdedir nâr-ı cahîm ‘uqbâ güler ben ağlarım
- 2 Hayret heme etrâfımı aldı firâk-ı hecr ile
Ermez idim bir nesneye hûlyâ güler ben ağlarım
- 3 Yok añlayan hâl-i dilim baña benim yok kudretim
Düşdüm fezâ-yı fikrete gam-hâ güler ben ağlarım
- 4 Ne var enîs ü hem-demim ne sâkide şahbâ-yı câm
Gencîne-i meyhânede her câ güler ben ağlarım
- 5 Ne lâyıq-ı ‘aşk olmuşum ne tîrd-ı dergâh-ı muğân
Düşdüm yedim yokdur tutan bî-pâ güler ben ağlarım
- 6 Bilmem bu gûne devr edip neyler beni çarh-ı denî
Sa‘y eylesem def‘i için esmâ güler ben ağlarım
- 7 Oldum garîb [ü] bî-kesân mâlik degilim kendime
Söyler isem râz-ı dilim ifşâ güler ben ağlarım
- 8 Bî-âşiyân u mahremim bî-‘aql u nâ-deryâ dilim
Yokdur ümîdim vâ‘izâ ferdâ güler ben ağlarım
- 9 ‘Azm-i rehim sen şâhadır ruhsat verirse rûzgâr
Böyle kalırsa **Misli**yâ a‘dâ güler ben ağlarım

240

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Dâ‘imâ ‘âlemde yokluk gizl[i] kârımdır benim
Halka rüsvâ eylemeklik iftihârımdır benim
- 2 Her dü ‘âlem mihrini ihrâc edip dilden heme
Âsitân-ı hâk-i dil-ber intizârımdır benim
- 3 Bir şey’e mâlik degilsek de ğinâ aşhâbıyız
Etmemeklik ser-fürû maḥlûka varımdır benim
- 4 Dîde nem destimde mey hâtır şikest bağrım kebâb
Tâc-ı mihr-i ‘aşk-ı dil-ber serde nârımdır benim
- 5 Zerre şekvâ eylemem cevriñle hoşnûd olmuşum
İftirâk-ı dâğ-ı hasret gül-‘izârımdır benim
- 102a 6 Bâğ-ı sînemde nehâr-ı gül-bün ü üşkûfeler
Rûz [u] şeb seyl-âb-ı çeşmim âh u zârımdır beni
- 7 Hüzn ile âlûde etmek pek büyük eltâfdır
Kal‘a-i nefse hemîn mühkem hisârımdır benim
- 8 Şanma düşmânlık eder çarḥ-ı sipihr-i bî-vefâ
Şâd u hândan etmemeklik kâmkârımdır benim
- 9 Etdigi her bir cevirden lezzet-i nev bahş eder
Kotarılmış puhte bir helvâ-yı yarımdır benim
- 10 Çâre-sâz-ı hâzret-i sultân-ı ‘aşkda dâ‘imâ
Sûz-ı dil artdıķca feyz-i nev-bahârımdır benim
- 11 Çille müjdâd olduğından **Misli**yâ etme hâzer
Üstüvâr olmaklık ikrârda kararımdır benim

241

Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Bende-i şâdıķını yâr[i] bilipdir bilirim
Dili sûzân eden ol nâr[ı] bilipdir bilirim
- 2 Pister-i hasrete ferş etdigi bîmâr ederek
Nâvek-i ğamze-i ğaddâr[ı] bilipdir bilirim
- 3 Her dili egriye dil bağlamaz ebrû-yı kemân
İnfişâl etdiren ağıyâr[ı] bilipdir bilirim

- 4 İmtihân eylemeden kurb-ı harîm eyleyemez
Cân râhında fedâkâr[1] bilipdir bilirim
- 5 Ehl-i taklîd[i] sözünden fehm eder nâdire-gû
Dil-i üftâde-i nâ-çar[1] bilipdir bilirim
- 6 Sûziş-i ‘aşk u muhabbetle yanıp leyl ü nehâr
Bî-garaž etdiği ikrâr[1] bilipdir bilirim
- 7 Gün gibi **Misli**-i pâ-der-gil ü meh-tâb cemâl
Bî-devâ derde giriftâr[1] bilipdir bilirim

242

Mef’ûlû / Mefâ’îlû / Mefâ’îlû / Fe’ûlûn

- 1 Hâk-i deriñi biñ der-i vâlâya değışmem
Kâlbimde olan sûzişi Dârâ’ya değışmem
- 2 Mecnûn-ı zamân olduğum ‘aşkıñla ne devlet
Bu lûtfuñu mâzideki Leylâ’ya değışmem
- 3 Her hâlde birer türlü telezzüz buluyor dil
Şûretde zehir cevriñi helvâya değışmem
- 4 Gâhice tenezzül edip ‘uşşâk[1] küşâd et
Bezm-i dil[i] biñ meclis-i kübrâya değışmem
- 102b 5 Göñlüm seni terk eyleyemez rûy-ı cefâdan
Naqd-i gamı şad bahşış-i ferdâya değışmem
- 6 Sen söyle baña emriñe fermân ne olursa
Men dür-i lebiñ rûh-ı Mesîhâ’ya değışmem
- 7 Bir şâha beni bende kılıp oldu göñül şâd
Ferdâdaki in’âm-ı müheyyâya değışmem
- 8 Bülbül baña ‘arz eyleme sen verd-i fenâyı
Ol rûy-ı gül-endâmımı zîbâya değışmem
- 9 Hem-pâ olalım **Misli**-i nâ-kâm ile ey dil
‘Aşk âteşini mağzen-i kîmyâya değışmem

243

Mef’ûlû / Mefâ’îlû / Mefâ’îlû / Fe’ûlûn

- 1 Bir gonca-i nev-resteniñ ‘aşkıyla nizârım
Gülşen dañi ‘âciz bilemez dildeki kârım

- 2 B lb l ne ‘aceb h l me v k f olayım der
Dil verdiceęim n feye a mam yine z r m
- 3 Ne h ric   ne bezm-i nig r m ki ¹⁰⁶ ruh
Ta k k yine cümleye hem kendime y r m
- 4 Sen  orma benim meskenimi ‘a l-ı ma‘  la
Men p r-i muę n n  der-i h kinde g b r m
- 5 Et v r-ı va  r m daği n m sula c n m
 ems 'l-H  -ı Tebr z ocağında ni  r m
- 6  e mi n beni bir h bbeye l y k  o ki görmez
Hem-s ye-i sult n-ı  en y 'de kib r m
- 7  anma kuy-ı c n nda g   l ęayrıya meft n
Gel b d-ı  ab ya onu  or  anda  ar r m
- 8 ‘Azm  gibi bir  e me-i feyzim heme c r 
  hib-na ar n  meclisi içinde ‘ay r m
- 9 **Misli** gibi bir derd-i der num bilen olsa
Söyler idi ru  s r ma p r-cürm-i hez r m

244

Fe‘il t n / Fe‘il t n / Fe‘il t n / Fe‘ilün

- 1 Gülşen-i b ğ-ı fen da yine  b d olamam
Man ıb-ı   ret-i ęavę  ile dil-  d olamam
- 2 Key ub d eylese ger dehrine   hen-  h-i ‘a  
K   e-i ęamda ni  nim daği  z d olamam
- 3  onca-ı h  tır[ı] h nd n kılar ise ede lu f
Gerdiş-i mi net ile zerrece n -  d olamam
- 103a** 4 Ey  ab  y re ula dır  eb-i  h m se er 
Hem    t  murg-ı g   l b line  ayy d olamam
- 5 Kes su an h me-i işkeste bu  eb ęayrı yeter
Misli'ni  nazm  gibi   ‘ir    st d olamam

¹⁰⁶

Bu kelime okunamamıştır.

245

Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Rahm eyle dil-i rişe-i nâ-çâra efendim
Tâkat kıomadı cismde bu yara efendim
- 2 Muhtâc-ı devâdır der-i hâkiñde gedâdır
Senden ola dermân giriftâra efendim
- 3 Göñlümde begim gayr-ı muhabbet bulamaz yer
Ger yâve midir ger ki şahîh-âra efendim
- 4 'Ömrüm temelin etdi harâb dûzah-ı hasret
Göstermege hâcet kıoma mi'mâra efendim
- 5 Seyl-âb-ı keder eyledi pejmürde bu bâğı
Gör bâd-ı hazân n'eyledi ezhâra efendim
- 6 Ümmîd edecek kıalmadı imkâna mağal
Neyler beni kıoymağda bu etvâra efendim
- 7 Bir şey'e yedim ermedi sed çekmede dâ'im
N'etdim ki 'aceb gerdiş-i gaddâra efendim
- 8 'Uşşâka tecellî-i Hudâ ger ki olursa
Bir hîç getirmezem ki efkâra efendim
- 9 Te'sîr eder âh u figânım şeh-i nâzım
Bir gün ki çıka ipliğı bâzâra efendim
- 10 Çokdan beridir hâlîme handân ki bânû
Luţfuñla sezâ eyle ki dîdâra efendim
- 11 **Mişî** gibi şol zülf-i siyeh cây-ı penâhım
İkrâr-keşim bağlama zünnâra efendim

246

Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Bûlbûl gibi dil her gece nâlânıñ efendim
Gör bâğ-ı firâkıñda perişânıñ efendim
- 2 Girmez mi 'aceb gûşuña bir tâ-be-seher âh
Haylice zamân 'aşğda mihmânıñ efendim
- 3 Teslîm-i serim kıahrıña ger luţfuña cümle
Bâbıñda hemîn emriñe fermânıñ efendim

- 4 Hâk-i derîni eyleyeli ‘aynıma tûtyâ
Her nev‘-i nazım ile şenâ-ğ‘ânın efendim
- 103b** 5 Ne'm var ki ne'mi eyleyeyim râhına îşâr
Etdikse kabûl cânımı kurbânın efendim
- 6 Teşrîf-i kudûm eylemediñ şâh-ı bülendim
Eyvân-ı gönül hâne-i vîrânın efendim
- 7 Zülmetde kalıp ye's-i şarâb eyledi medhûş
‘Aşkın yine kandîl-i dırağşânın efendim
- 8 Sen dil-ber-i âşûb-ı cihânsın baña cânsın
Olmaz bu devirde seniñ akrânın efendim
- 9 **Misli** dolanır bâğçeniñ etrâfını dâ'im
Lutfu ile küşâd eyle gülşeniñ efendim

247

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Baħr-i ğamda mevc urur seyl-âb-ı eşkim dem-be-dem
Çek dili hoşca kenâra şâhib-i lutf u kerem
- 2 Kalmadı zerre tüvânım tîğ-ı müjgânım benim
Eyle fermân bir gün evvel eyleyim râh-ı ‘adem
- 3 Âh işitip âh çıkar dâ'im lisânımdan heme
Duymadım bir vaşla dâ'ir güfte-i şâd gonca-fem
- 4 N'ola bir hem-dem yetişdir yâhud eyle mahremiñ
Lâleveş şad dâğ-ı sînem sünbül-i bâğ-ı İrem
- 5 Nice dem dest-i tehî kılsın bu **Misli** ey hümâ
Sâyeñi olsun dirîğ etme n'ola evc-i himem

248

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Tapın beyt-i muqaddes ‘aşkıdır evşâfın şafâ kıbleme
Sitânın secdegâh-ı ‘âşıkândır cân-fezâ kıbleme
- 2 Harîm-i beyt-i pür-feyziñden ‘ulyâ Ka‘be lâ-ğayrı
Olur mu nüh felek mûy-ı miyânından hümâ kıbleme
- 3 Firâkıñ hâl-i rûyuñla füzûn mihriñ çü kalbiñde
Hacer esved[i] başdı sîneye beyt-i Hudâ kıbleme

- 104a 4 Dil-i ‘atşânı kandır ‘ıyd-gehde la‘l-i hamrîñla
Ne hâcet Müzdelif’de renc-i kurbân cân fedâ kıblem
- 5 Kim etmez Muşafâ’ya secde-i şükrâne hemvâre
Ki oldur secdegâh-ı zâhir u bâtın beğâ kıblem
- 6 Sitân-ı Ka‘be’ye yüzler sürerler ümmet-i ‘âciz
Ğubâr-ı hâk-i pâye rûy-ı ferş etsem ziyâ kıblem
- 7 Temennî eyliyor vaşlın ma‘âşî mahzeni **Misî**
Niğâb-ı ref‘-i vech etsek kabûldür ilticâ kıblem

249

Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilün

- 1 ‘Âşkım mehveş-i dil-ber severim
Meşrebim hâl[i] mücevher severim
- 2 Oturup bâğ-ı muhabbetde müdâm
Şahn-ı dilde gül-i aḥmer severim
- 3 Beste kılmam dili her bir güzele
Severim cân-ı muṭahhar severim
- 4 Cânveş sînde mihmânımdır
Bî-menend lü'lü-i gevher severim
- 5 Destiñi urma o dildâra seḥer
Ey şabâ zülf-i mu‘anber severim
- 6 Türlü renkler görünür rûyuñda
Öyle mir'ât-ı Sikender severim
- 7 Vuşlat endîşesi düşdü câna
Yanarak şem‘a-i hâver severim
- 8 Âteş-i ḥasretle oldukça füzûn
Katre bilmem dolu sâğar severim
- 9 Zûlm-i târîk-i şeb artmaz bende
Bî-fenâ tâb-ı münevver severim
- 10 Kadd[i] tûbâ vü melekler bende
Nehr-i Cennet leb[i] kevşer severim

- 11 Zâhidâ bâzâr şanma¹⁰⁷
Misli maḥbûb-ı peyâm-ber severim

250

- 104b** 1 *Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün*
 Hânkâh-ı der-i ḥünkârda bir er severim
 Şems-i Tebrîz ziyâ-enver-i kemter severim
- 2 Vakf edip râh-ı tarîkatde tılısmân-ı tenim
 Ser-fîrâz-ı heme ‘âlem şeyh-i ekber severim
- 3 Hânedânın yoluna cân ile ser ola fedâ
 Severim Hazret-i Zehrâ gibi mâder severim
- 4 Nûr vilâyetine o dâmad-ı peyem-ber-i ‘aşk
 Hem ‘Ali ibn-i Ebû Tâlib-i Haydar severim
- 5 Hem Hasan şâh-ı Hüseyin Zeyne'l-‘abâ [vü] Bâkır
 Cân ile Mûsî-i Kâzım daḥi Ca‘fer severim
- 6 Bekleriz bâb-ı Rızâ Mûsa Rızâ-yı ‘aşka
 Hadîce ‘Âyişe peygâm-ber-i ḥâher severim
- 7 Hem Takî vü Nakî'dir nûr-ı dü ‘âlem bî-şek
 Mehdi-i şâhib-i seyf-i Hasan ‘Asker severim
- 8 Çâr yârîñ reh-i pâyında gubâr-ı nâçiz
 Olurum fahr-i cihânı daḥi bihter severim
- 9 **Misliyâ** ‘avn-i Hudâ'dır saña ‘irfân ezeli
 Secde-i şükr ederek Allâhu ekber severim

251

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Kalb-i dil râ bî-tahâretten ben ikrâr istemem
 ‘Aşka münkir olanın hakkında güftâr istemem
- 2 Bir sefer hazefle zâhirdir onuñ nâmı henûz
 Kalbimiñ kâşânesinde böyle mindâr istemem
- 3 Böyle lâ-hayra nazım gönderme ey şâ‘ir baña
 Şûret-i fâniyle mest olmuşdan hüşyâr istemem

¹⁰⁷

Bu mısradaki eksik kelime olduğu anlaşılmaktadır.

- 4 K lbimiz b  -ı h k katde mi  l-i ‘andel b
Manzar-ı verd-i cem l s  -i g lz r istemem
- 5 Var dev yı ğayra eyle ey tab b-i ‘ ma sen
Gizlidir derdimde derm n ğayr[1] t m r istemem
- 6 Nefsini bilmekd r r ‘u    a ‘irf n  avl-i H k
Fehm-i vahdetdir dil-i n -  d-ı dild r istemem
- 7 C m-ı s  -i bisy ri  s z-ı  am-end  t m
K lb[i]  ara olan  g  l nde env r istemem
- 105a** 8 B  Leheb şeklinde  m n eyleyen n d n için
Ehl-i ‘u       der unun **Misli**    r istemem

252

- F  ‘il t n / F  ‘il t n / F  ‘il t n / F  ‘ilün*
- 1 B lb l s  bir g l-i ru s ra e   n eylerim
H ra  aldı    mimi e  kimi Lokm n eylerim
- 2 T rra-i Leyli’ye beste-dil reh  yok bi  zam n
 hiri Mecn n gibi   hr da isk n eylerim
- 3 Lu f edip da‘vet kıllarsa bezmine ol n zen n
Bir nig ha c nımı evvelce i   n eylerim
- 4 Lu f eder s  -i  m di ile her   m u seçer
 te -i  asretle bağrım a a b ry n eylerim
- 5 **Misli**y  h dden tec v z eylese derd-i fir  
H  ılı yanıp yakılı dilde pinh n eylerim

253

- Müfte ‘ilün / F  ‘ilün / Müfte ‘ilün / F  ‘ilün*
- 1  ı dı bu  eb göklere  h ile e   nlarım
Eyledi t f n-ı N   d de-i giry nlarım
- 2 H sret-i y r s z-ı c n cev    cef  v  elem
Mülk-i g   l şehrine oldu o sult nlarım
- 3 M sa gibi  hir  yakdı tecell -i y r
Olmadı vuşlat na  b degmedi  urb nlarım
- 4 Neyleyeyim olmadı ba t-ı siyeh ba a y r
Yakdı  avurdu b t n şabr u   rm nlarım

- 5 Eyler idi ba'zıca meclisine hem-nefes
Gerdiş-i ğaddâr gör aldı o hassânlarım
- 6 Şâma erişdi günüm örtü şehâb mâhımı
Söndü bu şeb **Misli**yâ kândil-i rahşânlarım

254

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Fırâkıñ hârına düşdüm ümîd bâğında ey nûrum
Harâb-ender-harâb oldum şaķın sen şanma ma'mûrum
- 2 Ne vardır bir tesellî bir taraftan kalb-i nâ-şâda
Ciger hûn-âbına ğark olalı dü çeşm-i mahmûrum
- 105b 3 Ne dest erer vişâliñe ne terk eyler seni göñlüm
Ne de bir iltifâtıñla reh-i 'aşkıñda mesrûrum
- 4 Ne bend-i turra-i Leylî ne bir Şîrin'e Ferhâd'ım
Zebân-ı halk-ı 'âlemde cünûn isminde meşhûrum
- 5 Ne sâķî lutf eder bir mey ne de redd-i cevâb eyler
Ne bir hîdmetle şadânım der-i meyhânede hûrum
- 6 Derûnum sözünü şerh eylesem gûş eylemez bir kes
Hemîşe 'âlem-i nâsıñ yanında nîş-i zenbûrum
- 7 Sırışk-i çeşmiñe ğark olmasın **Misli** ne yapsın âh
Ne tard-ı dergeh-i sâķî ne bir huddâm-ı mağfûrum

255

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Ey dirîğâ bunca 'ömrüm geçdi irşâd olmadım
Şâh-ı 'aşķa ser verip mihriñde berbâd olmadım
- 2 Olmadım şıdk üzre hayfâ âsitân-ı meykede
Sâķiniñ câmıyla bir dem hurrem ü şâd olmadım
- 3 Keşrete meyl eyleyip âğâh-ı vahdet olmadım
Kurtulup zann u gümândan bir dem âzâd olmadım
- 4 Şun'-ı Zâtu'llâh yeterken 'aynıma 'ibret heme
Hâne-i vîrânımı ta'mîre üstâd olmadım
- 5 Eyledim şayyâd-ı zâğân şâhını göñlüm müdâm
Bir haķîkat murgunuñ râhında şayyâd olmadım

- 6 Bâd-ı sevdâ-yı hevâ ile nişîn oldum hemîn
Dîv nefsim bekleyip kûyuñda cellâd olmadım
- 7 Hîrmen-i ‘ömrüm muhâlif bâd ile esdi heme
Ma‘rifet kesb eyleyip ‘aşkıla bünyâd olmadım
- 8 Hâlet-i nefsim heme hoş görünürdü dâ’imâ
Dil verip ‘aql-ı ma‘âşa külli dâmâd olmadım
- 9 Kûh-ı sengân içre güft ü gû edip nâ-pâk ile
Bâğ-ı maṭlûb içre bülbül gibi feryâd olmadım
- 106a** 10 Ne ḥbîr oldum özümnden ne şafâ buldum henûz
Nâ-ḥalef oldum mey-i dil-berle dil-şâd olmadım
- 11 Nîk ü bed her loḡmaya etdim tenezzül hırş ile
Mâ verip feyz-i ḥaḳîḳle rûḥa îrâd olmadım
- 12 Şûret ü nakṣa perestiş eyleyip şubḥ u mesâ
Bî-bahâ hem çü ḥadîd bir kân-ı fûlâd olmadım
- 13 Dökmeydim bârân-ı eşkim kûy-ı maḳşûd râhına
Bağrımı pür-ḥûn edip derdinde ifrad olmadım
- 14 Sâḳiniñ pendiyle gûşiş kılmadım ‘aşḳ râhına
Bu cihetden ‘aşḳ içinde **Misli** ta‘dâd olmadım

256

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Sevdigim her dü cihânda iftiḥârımsın benim
Başıma tâc-ı sa‘âdet sâyedârımsın benim
- 2 Câna minnetdir edâ-yı ḥıdmetiñ şeh-bâz-ı ‘aşḳ
Rûz [u] şeb dilde enîs ü yâr-ı ğârımsın benim
- 3 Her sözüñ nuṭḳ-ı Îlâhî kâ’inâtıñ mefḥarî
Bî-rehâ dilde ḥayâlîñ intizârımsın benim
- 4 Âsitânıñdır penâhım secdegâh-ı ḥüsn ü ‘aşḳ
Ḥâk-i pâyiñ kühl-i cânım pâydârımsın benim
- 5 Cümle ârzûsun göñül terk etdi bi'llâh sâḳiyâ
Muntazır ‘ahd almağa **Misli** nigârımsın benim

257

HARFÜ'N-NÛN

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Gel ey dil-ber dil-i mir'ât-ı müştâkıñda envârsın
Diyemem ben saña insân bulunmaz misl-i gevhersin
- 2 Seniñ vaşfindurur Tâ-Hâ vü Yâsîn Hâk kelâmında
Seniñ şanıñdadır *innâ fetahnâ*¹⁰⁸ âh ne deftersin
- 3 Dedi Hâk hâkķıña levlâk seniñ 'aşķıñla durur hâk
Ki sensin cümle maṭlûbât göñül taḥtında serversin
- 4 Mişâlin görmemiş çeşm-i felek dil-ber ne yerdensin
Beni 'aşķıñ ile ser-tâ-be-ser yakdıñ ne aḥkersin
- 5 Firâķıñ ḥâtırım eglencesi 'aşķıñ dile maḥrem
Ümîd bâğında bi'llâhî ezelden gonca-i tersin
- 6 Yazılmış şafḥa-i dilde Muḥammed Aḥmed ü Maḥmûd
Ne ğam müştâķıña şâhım serinde nûr-ı esfersin
- 106b 7 Ne deñli olsa da **Mislî** günehkâr kesmez ümmîdin
Ser-efrâzım şifâ-sâzım baña tiryâķ-i ekbersin

258

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Cihânda istemem mâl [ü] menâli Hâkķ'ı sevdim ben
Gözüm yok mülk-i Dârâ'da cemâl-i Hâkķ'ı sevdim ben
- 2 Göñül bir seyf-i kudretdir yedu'llâhda nihân ancak
Olaydım mazḥarı sırr-ı celâl-i Hâkķ'ı sevdim ben
- 3 Ne kim ol şâh murâd etse yaradır ân-ı vaḥdetde
Tahayyürde 'aķıllar hep kemâl-i Hâkķ'ı sevdim ben
- 4 Faķîre bir nazar kılsa menend-i mihribân eyler
Be-ġâyet himmet-i feyz-i ricâl-i Hâkķ'ı sevdim ben
- 5 Hudâ'nñ 'aşķına dil-teşneyim kandır beni sâķî
Muġânıñ kevşer-i la'l[i] zülâl-i Hâkķ'ı sevdim ben
- 6 Müdebbir 'âşķım tedbîrime nokşân bulur aġyâr
Beni dîvâne şanmış lâubâlî Hâkķ'ı sevdim ben

108

“Biz fethettik.” (Feth, 48/1) anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 78-79).

- 7 Murâdım sâki-i vahdetle **Misli** germ-i ülfetdir
Hâbîbim sevgilim Hû Lâ-yezâl-i Hakk'ı sevdim ben

259

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
1 Derûnum bâğ [u] bûstânı gül-i ter erguvânımsın
Nesîm-i şemm-i şahrâ-yı ğarâ'ib nev-fidânımsın
2 Heme nev-rûz-ı 'uşşâk-ı dü 'âlemsin bu hüsn ile
Donatmış kâkülü şeb-bû-yı vechiñ sâye bânımsın
3 Görenler 'ayn-ı kudretle nice inkâr eder zâtın
Ziyâ-yı kalb-i kâşânem tenime mahfî cânımsın
4 Hurûf-ı şavta gelmez lem'a-i ruhsârıñ ey meh-rû
Yedimle kilkim eglence mu'ammâ-yı zebânımsın
5 Ne şûretle seni zeyn eylesin hâmem degil mümkün
Göñül Ya'kûb-ı 'aşkıñ Yûsuf-ı hüsn-i zamânımsın
6 Olalı devr-i bezmiñden şu'ûrum kalmadı aşlâ
Ne sırdır bilmezem haylî zamân tâb ü tûvânımsın
7 Firâkıñ **Misli**'yi işkeste beste söylerdir dâ'im
Hayâlîñ merdüm-i çeşmimde 'ömr-i câvidânımsın

260

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Fe 'ülün*
1 Vücûdum şehrine hâkan-ı cânsın
Derûnum kaşrına şem'-i nihânsın
107a 2 Seniñ vaşındurur dîvân-ı 'âciz
Ne söylersem dañi ondan 'ayânsın
3 Seni inkâr eden münkir münâfık
Hudâ'dan bî-habîr bilmez ne kânsın
4 Bilen 'ârif eder idrâk bu nazmı
Heme maṭlûb-ı 'âlem kün *fekân*¹⁰⁹ sını

¹⁰⁹ Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime “kün”dür ve “ol” anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız “ol” demesi yeter. Ol dediği şey hemen olur (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

- 5 Özünden olmayan vâkıf ki bir har
Nefehnâ¹¹⁰ nefhasın uran civânsın
- 6 Seni Ya'kûb-ı vâkt olan bilirler
Bugün Yûsuf-ı devrân-ı zamânsın
- 7 Bilir kalb-i şadef kıymeti cânâ
Dil-i 'âşıkda dürr-i bî-girânsın
- 8 İkilikde kalan fark eylemez zâtın¹¹¹
Nişîn-i vahdete bir sâyebânsın
- 9 Seniñ nuţkuñla oldu mürdeler hay
Hayât-ı 'aşk-ı cân u câvidânsın
- 10 Vücûduñdur heme Tevrât u İncîl
Nüzûl-i âyet-i şerh ü beyânsın
- 11 Yine **Misli** bilir kadrin efendim
Seni bilmezler içre in ü ânsın

261

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Sûz-ı 'aşkıdır bendeñi ol yâre meftûn eyleyen
Kays göñlüm mihr-i Leylâ şanma Mecnûn eyleyen
- 2 'Ârızi şanma benim 'âşıklığım zâtîdurur
Kahramân-ı tîğ-ı müjgân bağırmı hûn eyleyen
- 3 Ger tecellî etmeseydi 'aşk nedir bilmez idim
Dil-nişînimdir iki çeşmimi Ceyhûn eyleyen
- 4 Ol kemân ebrûsunu evce çıkarmış nâgehân
Sînemi def nâlemi tanbûr u kânûn eyleyen
- 5 Meclis-i 'aşkda rebâb olsam kebâb olsa ciger
Nây cisme nefha ura sûz-ı efzûn eyleyen
- 6 Bu perîşân kalbimi dâ'im nazar etmekdedir
Bir de mesrûr eylese luţfuñla maḥzûn eyleyen

¹¹⁰ Ben ona ruhumdan üfledim. (Hicr, 15/29)" anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 131). Hicr Sûresi'nin 29. âyetinin tam meali şöyledir: "Onu (insan şeklinde) tasarlayıp da ruhumdan üflediğim (ve o da dirildiği) zaman, (kudretim için) siz hemen O'na secde ederek yere kapanın (buyurmuştu)."

¹¹¹ Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 7 Tâb gelmez rütbede düşvârdır eyvân-ı dil
Bendesin bir kez su'âl etmez mi zebûn eyleyen
- 8 Menba‘-ı ‘irfândır hem merkez-i feyz-i ezel
Hâl-i menfûriyyetin bilir diger-gûn eyleyen
- 107b 9 Dâmen-i sâ mânâna **Mişli** beste kıl cân u dili
Derd-i ahfâñı seniñ bilmez mi meftûn eyleyen

262

- Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün*
- 1 Şarâb-ı ‘aşk nûş eyle yed-i dil-berden ‘aşk olsun
Tehî koyma gönül sâğarını humlardan ‘aşk olsun
- 2 Gehî gam gâh hicrân geh ‘itâb-ı yâr ile pür-sûz
Pey-ender-pey geçen varsa bu çenberlerden ‘aşk olsun
- 3 Cemâl-i tal‘atiñe bakmağa tâkat gelir mi hîç
Alanlar katre nûr şem‘-i ziyâ kemterden ‘aşk olsun
- 4 Gel imdi nakd-i Mevlânâ'ya kûl ol serserî gezme
Olanlar râh-ı ‘aşkda feyziñe mazharlardan ‘aşk olsun¹¹²
- 5 Muhibb-i şâdıkındır âsitânında doğar dâ'im
Bu sencîde gazeller **Mişli**-i kemterden ‘aşk olsun

263

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Muşhaf-ı rûyuñdaki hattıñ okunsun ba‘dezîn
‘Arz-ı hâl-i sûhtegân nîrâne yansın ba‘dezîn
- 2 Kâle-i hüsnün bahâ-yı dîn ile verme şehâ
Nev-hevesler zehr-i istignâya kınsın ba‘dezîn
- 3 Anıban bir nüshasın şerh eylesin dil h‘âcesi
Tâli‘-i nâ-sâz-ı ‘âşıklar uyansın ba‘dezîn
- 4 Hem çü Ya‘kûb pister-i firkatde bîmâr olmuşum
Mısr-ı dilde Yûsuf-ı şâhib-zamânsın ba‘dezîn
- 5 Nokta-i mübhem olan hindûlarıñ tefsîr-i ‘aşk
Mişli'niñ sîne kitâbında nihânsın ba‘dezîn

112

Bu mısra da vezin hatalıdır.

264

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Rûyuña etsin teveccüh şem‘-i rahşân isteyen
Pâyîña düşsün hemîşe genc-i pinhân isteyen
- 108a 2 Çâr-deh mi ebruvânîñ tâk tâk ey mâh-ı nev
Bir nazâr kılsın cebîne mâh-ı tâbân isteyen
- 3 Müşk-i müyuñdur dil-i ‘âşıqlara emn-i penâh
Zülf-i kullâba şarılsın kaçır u eyvân isteyen
- 4 Gül-femiñden nûş kılsın selsebîl-i kevşeri
Gitmesin uzaklara la‘l-i Bedeşşân isteyen
- 5 Kadd-i tûbâña gönül hayrân olur reftâr ile
Gerdeniñde hâl görsün ‘aşka bürhân isteyen
- 6 ‘Âşıka vaşlıñ behişt-i câvidânîdir şahîh
Reşk ile yansın hemîn hûrî vü ğılmân isteyen
- 7 Nehr-i sekir mi zebânînda ‘aceb cârî olan
Nuţk-ı pâkin diñlesin tefsîr-i Furkân isteyen
- 8 Dûzah-ı firkatde kalmaklık ceñennemdir baña
Hecriñe bel bağlasınlar ahd ü peymân isteyen
- 9 Kilk [ü] hâmemle nevâlar etdigim kılma ‘aceb
Şi‘r-i **Mişî** ile gelsin şîre meydân isteyen

265

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 ‘Andelîbe gonca-i rûyuñdur efgân etdiren
Sûz-ı ‘aşkıdır bâğ-ı hüsnünde perîşân etdiren
- 2 Hem şakâyık kân-ı Ya‘kûb la‘liniñ te’sîridir
Lâleniñ hûn ile bağrını Bedeşşân etdiren
- 3 Bâ‘is-i bâd-ı şabâdır zülfüñü tahrîk eden
Sünbülüñ başında kândîl[i] firâvân etdiren
- 4 Çeşm-i mestânîñ erişmişdir seherde bâğa çün
Nergisiñ boynun büküp râhînda çevgân etdiren
- 5 Mâh-ı üşkûfe muqayyed olmadı mihr-i füzûn
Kandan eylersin tecellî diye fermân etdiren

- 6 Kaddiñe reşk eyleyip eflâke ser çekmişdi serv
Mû-miyân-ı ‘ar‘ara bûy-ı nümâyân etdiren
- 7 Sûz-ı ‘âşıkdır murâdın fitne-sâz-ı dü cihân
Reng-i bî-reng **Misli**-i nâ-çâra bühtân etdiren

266

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Bî-gümân râhında kurbân olduğum bilmez misin
Kahramân-ı gamla hayrân olduğum bilmez misin
- 2 Sikke-i nûruñ serimden çıkma bî-mümkün şehâ
Âteş-i hasretle rahşân olduğum bilmez misin
- 108b 3 Giyeli tennûreyi ‘aşkıda nişîn-i miñnetim
Deste gül ruhsâra nâlân olduğum bilmez misin
- 4 Müdde‘î men‘ etmek ister âsitânından beni
Dâ‘im ağıyârdan perîşân olduğum bilmez misin
- 5 Sû-i tedbîr etmege bî-kâdirim serv-i revân
‘Aql ile nâ-pâydarân olduğum bilmez misin
- 6 Hâl-i bî-rengim gören nefret eder benden hemîn
Sûz-ı hicrânınla bî-cân olduğum bilmez misin
- 7 Kâse-lîsînim der-i hâkiñde lutf et mey be yâr
Âsitânın kemteri cân olduğum bilmez misin
- 8 Ey leb-i Şîrîn’inîñ Ferhâd’ı oldum bî-riyâ
Ben zebân-ı nâsa destân olduğum bilmez misin
- 9 Kilk-i **Misli** eyledi biñ şerm ile ızhâr-ı ‘aşk
Mihr-i tû şâhib-suhandân olduğum bilmez misin

267

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Beyâ şubh-ı nesîmî ‘aşk haber-âver nigârımdan
Haberdâr eyle şeh-bâzım dü çeşm-i eşkbârımdan
- 2 Gehî miñnet gehî nâz olsa râzîdir göñül lâkin
Yıkıldı lâne-i şabrım firâk-ı âh u zârımdan
- 3 Ne hasta pistere lâyık ne ‘aqlım var ne bir sağım
Olaldan devr-i meşk-i zülf ü hatt-ı nev-bahârımdan

- 4 Ne bir seng atsa münkir etmişim ikrâr dil ü cândan
Belâ-yı çarh ile bi'llâh geçmem gül-'izârımdan
- 5 Niyâzı **Misli**'niñ maqbûl olamaz bir nefes bilmem
Hazân gülşenine döndüm kemâl-i intizârımdan

268

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Görünmez çeşmime arz u semâlar dûd-ı âhımdan
Sa'âdet görmedik çarh-ı sipihriñ şems [ü] mâhından
- 2 Derûnum şehrini yıkdı vü yandırdı bu idbârım
Şafâ kesb eylemek mümkün müdür zulm-i siyâhından
- 3 Ne ise hikmet-i Hâk hükmünü icrâ eder elbet
Tecellî dest uzatmaz etdiği dâm-ı külâhından
- 4 Ğarâ'ib kûy-ı inşâfa yolu râst gelmemiş mi hiç
Nefes aldırsa 'uşşâka düşer mi tâk-ı câhından
- 5 Şikest-i kalb-i 'ârif mi aña hıdmeti yok gayrı
Ne etvârdır 'aceb şerm eylemez mi bârgâhından
- 109a 6 Ne yâre yol verir gitsin ne terk-i derd-i ser eyler
Atar dondan dona râhat bırakmaz h'âbgâhından
- 7 Ne mümkün gayrıya kılsın nazar 'uşşâkıyândır hep
Nehârü'l-leyl bir kurtulmadık gitdi nigâhından
- 8 Demez mi bârgâha 'arz edip bir gün olur maqbûl
Neden havf eylemez şâhib-dilânıñ subhgâhından
- 9 Gerek kahrı gerek lutfu geçer bir demdir ey **Misli**
Ayırma merdüm-i çeşmin hemîşe kıblegâhından

269

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Yanar dil bî-sebeb hemvâre hasret olmasın olsun
Degildir ihtiyâr destimde fırkat olmasın olsun
- 2 Vişâlinden nice dem dîdemiz yumduķ ne bir ümmîd
Harâb-ender-harâb oldum 'imâret olmasın olsun
- 3 Edip ünsiyyet-i fırkat kabâ-yı 'aşk-pûş oldum
Bırakdım neng [ü] nâmûsu melâmet olmasın olsun

- 4 Girersem gülşen-i handâna zindândır heme cânım
Ne bâk şimdengeri ‘âlemde râhat olmasın olsun
- 5 Heme hestî [vü] nîstîden nigâhı kat‘ edip haylî
Du‘â-yı hâcetim yok vaşl kısmet olmasın olsun
- 6 Ezel kilik-i kazâ tahrîrine bir çâre var mı hiç
Bırakdım sa‘yi elden bezm-i himmet olmasın olsun
- 7 ‘Ayândır bendesi sultân-ı ‘aşkıñ **Misli** her kanda
Bilir ehl-i dilânlar serde kisvet olmasın olsun

270

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 1 Acırdıñ hâlîme ger sen de sûzân olduğum bilseñ
Tağardıñ tavk-ı ihsânı perîşân olduğum bilseñ
- 2 Ciger pûhte ben ise teşne-i la‘l-i zülâliyim
Yapardıñ hâtır-ı ‘uşşâk hayrân olduğum bilseñ
- 3 Tufeylim mehd-i ‘aşkıñda raħim kıl mâder-i sâlik
Verirdiñ şîr seher vaktinde giryân olduğum bilseñ
- 4 Ne katl eyler beni derdim ne handân-ı vişâl eyler
Katardıñ zehr ‘uşşâka ğam-efşân olduğum bilseñ
- 5 Kemend-i zülfüne beste dil-i **Misli** gibi bî-şek
Alırdıñ göñlümü emrinde fermân olduğum bilseñ

271

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 109b 1 Nedir Leylâ ‘itâbıñ bir kere Mecnûn[u] şormazsın
Neden ketm-i nigâhıñ ‘âşık-ı maħzûn[u] şormazsın
- 2 Deriñde nâle vü zârım sebep ne gûşuñna girmez
Bu kayd-ı dürr-i bisyârım olan mevzûn[u] şormazsın
- 3 Degilsem lâyıķ-ı ‘aşkıñ göñül bend oldu bî-pervâ
Fırâkıñdan dü çeşmimden akan Ceyhûn[u] şormazsın
- 4 Hârâb oldu göñül bezmi revâ mı sâķi-i devrân
Şarâb-ı ye‘se kandırdıñ mey-i gül-gûn[u] şormazsın
- 5 Nişîn-i âsitânıñ olduğum bilmez misin cânâ
Nice demdir kapıñda ħasret-i efzûn[u] şormazsın

- 6 Divâr-ı kerpiçi şöhet-nişîn edip nehârü'l-leyl
Nigâh-ı iltifâtıyla dil-i şeb-gûn[u] şormazsın
- 7 Nice sâl oldu **Misli**veş ümîd-i vaşlîñ eyler dil
Der-i eltâfına düşdüm henûz meskûn[u] şormazsın

272

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Cüz tu sâkî kalbime bir kimseler yâr olmasın
Âsitânı hîdmetiñden ayrı bir kâr olmasın
- 2 Muşhaf-ı hüsnüñ kitâbın okurum harfâ-be-harf
Çeşmime rûy-ı gülüñden gayrı gülzâr olmasın
- 3 Maţlab-ı zâhid behişte baña kûyuñdur maţâf
Hasta-i 'uşşâk-ı 'aşkıñ gel ki bizâr olmasın
- 4 Câm-ı la'lin şun pey-ender-pey dil-i 'atşânıma
Mest-i bâkî eyle ki bir dañi hüşyâr olmasın
- 5 Kim ki cân kılmaz fedâ bir müyunuñ râhında ol
Etmesin hiç hû [u] hây 'âlemde ber-dâr olmasın
- 6 Giry-e-sâz olmazsa her şâm u seher Ya'kûbveş
Hem çü Yûsuf Mısr ilinde cân-bâzâr olmasın
- 7 Kaşvet-i kalb artırır nâsıñ heme eş'ârları
İsterim dâ'im dilimde gayrı güftâr olmasın
- 8 Kılmayanlar rûyuña secde Hudâ'dan isterim
Bulmasın bir dem huzûru keşf-i esrâr olmasın
- 9 Zühd ü tesbîhe değışmem **Misli** 'aşkın sâkiyâ
Pîş-i çeşmimde hırâmân eyle âgyâr olmasın

273

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Erişdiren saña işbâtını insâna 'aşk olsun
Habîr olup özünden dil veren ol câna 'aşk olsun
- 110a 2 Nihâyetsiz şafâ 'aşkıñ muhibb-i şâdıkâ dil-ber
Mey-i 'aşkıñ ile leyl ü nehâr sûzâna 'aşk olsun
- 3 Dü 'âlem manşıb-ı bâd-ı hevâdır bezmiñe nisbet
Nişîn-i şöhet-i tahtıñ olan sultâna 'aşk olsun

- 4 Şıfât-ı nûr-ı Hâk'dır şübhesiz ruhsâr-ı pür-tâbîn
Cemâliñ perdesiz seyrân eden ihvâna 'aşk olsun
- 5 Dü çeşm[i] rahnesin seyl-âb-ı hûna gark eden diller
Fırâk-ı mihr-i vaşlıñla kılan vîrâne 'aşk olsun
- 6 Geçip dünyâ vü 'ukbâ mesnedinden şâf olup 'âşık
Vişâle cânını şükrân veren kurbâna 'aşk olsun
- 7 Seni ki cânına minnet bilen her emriñe fermân
Hemîşe âsitânında olan mihmâna 'aşk olsun
- 8 Gubâr-ı hâk-i pâyiñ tûtiyâdır çeşm-i 'uşşâka
Bulup yek zerre-i hâkin çeken çeşmâna 'aşk olsun
- 9 Saña dil-bestedir **Misli** iki 'âlemde ey sâkî
Göñül vermez be-cüz tû etdiği peymâna 'aşk olsun

274

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
- 1 Be-künc-i şavma'a cânâ nevâlar hep fırâkıñdan
Hemîşe mest olup terk-i şalâlar hep fırâkıñdan
- 2 Ne ümmîdden geçer göñlüm ne kat'-ı vaşl-ı câm eyler
Benim bu çekdiğim derd [ü] belâlar hep fırâkıñdan
- 3 Ne yedim fitne-sâz hem çü tu ey şem'-i dil-i efrûz
Heme agyâr ile ta'na sezâlar hep fırâkıñdan
- 4 Füzûn olmakda bañr-i iştiyâkıñ mevci pey-der-pey
Cenâb-ı Hâzret-i Hâk'a recâlar hep fırâkıñdan
- 5 Heme şeb tîr-i gerdûna siper sînem olup cânım
Ser-i kûyuñda **Misli**veş fedâlar hep fırâkıñdan

275

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
- 1 Hâbîr kıl yâri ey şubh-ı nesîm âh u figânımdan
Semenderveş yanar kûh-ı tenim sûz-ı nihânımdan
- 2 Vişâl-i bâğını ümmîd ile geşt ü güzâr edip
Tutuşdu rik'a-i cildi göñül şem'-i ziyânımdan
- 3 Bilir bilmezlenir bend olduğum zülf-i siyâhında
Hicâb etmez mi bir lahza sirişk-i hûn-feşânımdan

- 4 Yanımdan zâhirâ devr olduğuna kâ'il olmaz dil
Hayâli gerçi dûr olmaz benim ân u yanımdan¹¹³
- 110b 5 Zebân-ı **Mişli** küstâhâne lâf urmaz cefâlardan
Heme eglencedir cânâ bu taḥrîrim divânımdan

276

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Âsitânıñdır penâh-ı 'âşıkân
Nuṭṭ-ı pâkiñdir ḥayât-ı câvidân
- 2 Kaddime mihrin kemendin bağladım
Etmezem ğayrı kâpiya el-amân
- 3 H'âb-ı zulmetde dü çeşmim merdümü
Sensizin görünmez oldu *kün fekân*¹¹⁴
- 4 Âb-ı Hızr'ı görsem etmem iltifât
Baña sensin cân 'Îsî-i zamân
- 5 Ka'be-i 'uşşâk ebruñdur heme
Olmuşum bu beyte 'âşık bî-gümân
- 6 Bâğ-ı ârzûda mişâl kıl [bir] nazar
Bülbülüñdür mihr-i 'âşıkñla zebân
- 7 Bâd-ı istignâ vişâliñden beni
Edeli oldum efendim nâ-tüvân
- 8 Bende-i fermân-berim tâ ḥaşre dek
Ḥâke dergâhıñda olmaḳ baña şân
- 9 **Mişli** 'arz etmek saña ḥâcet degil
Kıl nazar dîvânına eyler beyân

277

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nigâh-ı dil-firîbiñle perîşân etmek istersin
Hemîn ebrû-yı miḥrâbıñı pinhân etmek istersin

¹¹³ Bu mısradaki vezin hatalıdır.

¹¹⁴ Kâf ve nûn harfleriyle oluşan kelime "kün"dür ve "ol" anlamına gelir. Allah bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız "ol" demesi yeter. Ol dediği şey hemen olur (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68) (Yılmaz, 1992: 89).

- 2 Ne kıldım pâdişâh-ı kişver-i hüsn saña ben böyle
Deriñden dūr edip ağıyâra ħandân etmek istersin
- 3 Elin şunmuş ciger ħûn-âbına ħamzeñ şükür Ĥaĥĥ'a
Beni bu tarz ile rüsvâ-yı devrân etmek istersin
- 4 Muĥabbet bâbını beste kılıp açdıñ der-i cevvin
Gözüne ‘âşıkıñ dünyâyı zindân etmek istersin
- 5 Murâdın **Misli** fehmi etdi ħalâş yokdur bu müşkilden
Beni ‘âşkıñla meyliñ ħalka destân etmek istersin

278

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 ‘Arz-ı ruĥsâr eyle ‘uşşâka perîşân olmasın
Murğ-ı cânıñ şubĥ olunca târ-ı efgân olmasın
- 111a 2 Âteş-i ‘âşkıñ derûna düşmüş evvel neylesin
Bâde-keş rind-i ħarâbâtıñ şanem-ĥân olmasın
- 3 Başımı top eyledim râh-ı muĥabbet içre ki
Tâĥ-ı miĥrâbıñdan ayrı baña çevġân olmasın
- 4 Va‘de-i ferdâya şalma câm-ı la‘lin sâķiyâ
‘Âşık-ı ĥasret-keşin sûzuñla büryân olmasın
- 5 Şun pey-â-pey çeşme-i Ĥızır-ı ĥayâtı cânıma
Ne behişt ü kevşer [ü ne] âb-ı ĥayvân olmasın
- 6 Kuĥl-i çeşmiñdir ġubâr-ı zîr-i pâyiñ ey perî
Zerresin münkir bulup bînâ-yı çeşmân olmasın
- 7 Şem‘-i ruĥsârıñ ĥayâl[i] künc-i ħalbim pertevi
Vermeyenler râĥıña cân vaşlıñ âsân olmasın
- 8 Dūr olaldan meclisiñden tutdu ġam mihrin yerin
Leşker-i ġamla mürüvvet eyle tuġyân olmasın
- 9 Şad hezâr minnet Ĥudâ'ya bezmine kıldı naşîb
Şerbet-i ‘âşkıñda benden ġayrı sekrân olmasın
- 10 Nergis-i mest-i nigâhıñ ketm-i ‘âşık eyleme
Neş’e bulsun dil-ĥarâbım ĥadd [ü] pâyân olmasın
- 11 **Misli**’ye feyzin ‘atâ kıl menba‘-ı kân-ı kerem
Ĥayr[ı] şâ‘ir nazm-ı ĥâşım da ġazel-ĥân olmasın

279

HARFÜ'L-VÂV

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Fiğânım şanma beyhûde sirişk-i zârım illâ Hû
Kesip ümmîd gayrıdan gönülde varım illâ Hû
- 2 Cemâl-i tâlib-i Hakk'ım ezelden çâker-i 'aşkıım
Bu meydân-ı muhabbetde heme bâzârım illâ Hû
- 3 Hemîşe hubb-ı Mevlânâ Muhammed Haydar-ı Kerrâr
Zebânımda dil ü cânım heme ezkârım illâ Hû
- 4 Reh-i işnâ 'aşer râhında kırbânım şükür sâkî
Olaydım mazhar-ı sırr-ı şeh-i dildârım illâ Hû
- 5 Degildir **Misli**'niñ tahrîr-i eş'âr[1] mevzûnân
Zebân-ı **Misli** fânîdir Hudâ güftârım illâ Hû

280

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Dil-i 'uşşâkıñ ihyâsı nihâna âşinâdır bu
Vişâl-i meclis-i şâha delîl [ü] reh-nümâdır bu
- 111b 2 İcâd-ı hilkat-i 'âlem şefâ'at merhamet kânı
Cihânıñ pertevi nûru resûl-i kibriyâdır bu
- 3 Reh-i 'aşkıñ çerâğı evliyânıñ sırr-ı îmânı
'Aliyyü'l-Murtaẓâ vü menba'-ı cûdü's-sehâdır bu
- 4 Makâm-ı Ka'betü'l-'uşşâk huzûr-ı pâk-i Mevlânâ
Reh-i sultân-ı 'aşqda Hâzret-i Şems-i fedâdır bu
- 5 Der-i hâkinde yeksân ol hemîşe **Misli**-i pür-cürm
İki 'alemde bi'llâhî saña cân-ı şafâdır bu

281

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Gel ey zâhid dem-i 'aşq deme esmâ [vü] müsemma bu
Hezârân şad dili mürde *nefehnâ*¹¹⁵-yı Mesîhâ bu
- 2 Nazar kıl 'ayn-ı 'ibretle onuñ erkânına şûfî
Gürûh-ı evliyânıñ serveridir Şems-i Monlâ bu

¹¹⁵ Ben ona ruhumdan üfledim. (Hicr, 15/29)" anlamına gelmektedir (Yılmaz, 1992: 131). Hicr Sûresi'nin 29. âyetinin tam meali şöyledir: "Onu (insan şeklinde) tasarlayıp da ruhumdan üflediğim (ve o da dirildiği) zaman, (kudretim için) siz hemen O'na secde ederek yere kapanın (buyurmuştu)."

- 3 Kelâmı nuṭḡ-ı Ḥaydır meşnevîsin kıl tefekkür bir
Hemân ‘ayn-ı Ḥudâ’dır Ḥaydar-ı Kerrâr-ı ma’nâ bu
- 4 Ṭurûḡ-ı sâ’ire râh-ı hilâfetdir bidâyâtı
Ezelden zâhir u bâṭın dîl-i ‘uşşâḡa ihyâ bu
- 5 ‘Ayândır ehl-i ‘irfâna zebânım durmayıp söyler
Benim şerh etmeme muhtâc degil günveş hüveydâ bu
- 6 Ḥurûf-ı nokṡa-i bâniñ gümânsız bâb-ı miftâhı
Sî vü dü bezm-i ḡâşîñda degil ayrı vü hem-tâ bu
- 7 Hemîşe ‘ârifîñ nuṭḡu şafâdır ehl-i ‘uşşâḡa
Nice fehm eylesin bî-dîl bu gûftârı mu‘ammâ bu
- 8 Bu derc olan cevâhir feyz-i Mevlânâ ile oldu
Şalâdır teşne ‘uşşâḡa şafâ-yı rûy-ı mînâ bu
- 9 Bırak zerk ü riyâyı müdde’î gel mey-perest ol kim
İçen bir kâtresin olmaz ḡayât-ı ‘ömr-baḡşâ bu
- 10 Nâzar kıl **Misli**’niñ inşâsına ḡak ver riyâ şanma
Şarâb-ı ‘aşḡ ile dâ’im olupdur ḡalka rûsvâ bu

282

Mef’ûlü / Mefâ’ilü / Mefâ’ilü / Fe’ûlün

- 1 Dîl ḡânesini yıkdı ḡarâb eyledi ârzû
Şekvâ edemem ḡâl-i dili rûyuña ḡarşu
- 2 Sen de şanemâ bâzice inşâf[ı] bırakma
Ṭâḡat getirir mi bu ḡadar miḡnete bâzû
- 3 Bir yâñeden ârzû-yı vişâliñ heme şeb rûz
Bir yâñeden âteş saçıyor gerdiş-i bânû
- 112a 4 Râst gelse idim böyle felâketde gezerken
Luṡf ile ḡıladı nâzarıñ dîde-i âhû
- 5 Ḥavfım budurur kim seni incitmeye nâlem
Temren gibidir cism-i naḡfîmdeki her mû
- 6 Gâhîce ye’is ḡâl[i] füzûn olduḡu demde
‘Aynımda ḡörünmez şeh-i İskender ü Dârû
- 7 **Mişli** güzelim vaşlıñı dünyâya deḡişmez
‘Afv eyle kuşûrun sañadır ‘aşḡ ile yâ Hû

283

Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Yansın dil-i 'âşık meh-i ruhsârîña karşı
Nağmât-ı ferahnâk ede gülzârîña karşı
- 2 Yek 'arz-ı cemâliñ gören 'uşşâka ne devlet
Şükrâne vere cânını dîdârîña karşı
- 3 Şol bezm-i elestde olunan 'ahd ü mîşâk
İkrârîñ ile zâhir[i] inkârîña karşı
- 4 Biñ dâm-ı belâ çarhına râst gelse ki nâ-çar
Mest olagelir dîde-i bî-mârîña karşı
- 5 Rûh ile nefes bu iki şâhâne-i tendir
İster ki nefes hükmün ede yârîña karşı
- 5 Rûh emrine fermân ola 'aşk eyleye icrâ
Nefsi bırakır mı gide reh yârîña karşı
- 6 Bî-terbiye **Mişli** gibi kaldıysa eger kim
Bî-neng ola bed kâr ile esrârîña karşı

284

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilûn

- 1 Sen güzelsin haq eyvallâh Hû
Bî-bedelsin haq eyvallâh Hû
- 2 Hû seniñ ismiñ seniñ gayrı yalan
Cümle sensin haq eyvallâh Hû
- 3 Bûstân-ı hâtırında bî-riyâ
Gonca-tersin haq eyvallâh Hû
- 4 Hasta-i 'uşşâk-ı şeydâya hemîn
'Âfiyetsin haq eyvallâh Hû
- 5 Nezd-i 'irfân-ı vefâda mâh-rû
Maḥremisin haq eyvallâh Hû
- 6 Şayd kılıp 'âşık etmekde müdâm
Pür-hünersin haq eyvallâh Hû
- 112b 7 Sâ'iliñdir **Mişli** bâbında şehâ
Muhteşemsin haq eyvallâh Hû

285

HARFÜ'L-HÂ

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Mübtelâ-yı derdmendim bî-devâ derler bize
'Âşık-ı hasret-keş-i terk-i fenâ derler bize
- 2 Hâliyâ ikbâl-i bahtım iftirâk-ı yâdır
İbtîlâ-yı bezm-i evvel bî-rehâ derler bize
- 3 Kâle-i mülk-i beâ tüccârıyız bâzârda
Dürr-i şarrâf-ı hakîkat-âşînâ derler bize
- 4 Bîkr-i 'aşkım şerh gücdür rakkama sığmak muhâl
Nazm-ı eş'âr u vezinde bî-nevâ derler bize
- 5 Mâsivâ mihrin giderdiñ kimseden havf etmezem
Terk-i nâmûs u vakârız pür-belâ derler bize
- 6 **Misli** 'ankâ âşiyân-ı Mevlevî'dir lânemiz
Bende-i sultân Senâyî pür-şafâ derler bize

286

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Ne ol mümtâze hûbânıñ mül-i gülfâmıñı söyle
Ne evşâf-ı şükür kûy-ı şafâ-yı câmıñı söyle
- 2 Nihân et sırrıñı fâş etme ağıyâra be hey 'âşık
Ne vuşlat zevkıñı bildir ne dilde kâmiñı söyle
- 3 Felek kahrıñla çarh eylerse başıñda onu tez gec
Ne 'akreb burcunu bildir ne de ahkâmıñı söyle
- 4 Şikeste eylesin zülfü gibi her dem seni ol mâh
Ne âzâr-ı dil olduğun ne şayd-ı dâmıñı söyle
- 5 Ne dildârıñ cemâl-i cân-fezâsın söyle iş'âr et
Ne 'aşkın eyleyip ihzâr ne **Misli** nâmıñı söyle

287

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Kemâl-i ehl-i 'irfânı sözümde gel 'ayân aña
Ki oldur nüşâ-i kübrâ bu sırrı evvelân aña
- 2 Düşürme 'aklıñı vesvâs-ı zann-ı vâde-i çâha
Şarıl dâmânına her ne olursa imtiñân aña

- 3 Şakın îmânıñı nâ-ehlden fâş etme ağıyâra
Hemîşe nuţkunu şâhib-diliñ genc-i nihân aña
- 113a 4 Bu remzi fehm edersin Âdem'iñ sırrın nedir bildiñ
Geçip kâl ehl[i] bezminden o kânı tende cân aña
- 5 Reh-i 'aşk içre isterseñ vücûdun pâ-y-mâl etmek
Belâ-yı sermedî tendir bu kûy-ı hûn-feşân aña
- 6 Suhûletle onu taşşıl olur şanma gözüm nûru
Nice 'âşıklarıñ kanın yolunda ergüvân aña
- 7 Ğam-ı dehr ile âzürde olursañ kayd-ı cân etme
Sirişk-i çeşmiñi bâğ-ı vefâda gülsitân aña
- 8 Seni saña bırakmazlar bu râha bende olduñsa
Nedir hikmet dedigi herkesiñ bu nüktedân aña
- 9 Fesâne güfteyi tutma ne söyler 'ârifân gûş et
Vücûduñ mülküne vâkıf olup onu cihân aña
- 10 Der-i hâkinden ayrılma yüzün ferş eyle hemvâre
Şûverden geç hemîn merd-i zamân[ı] lâ-mekân aña
- 11 Begim sen **Mişli**'den şâdır olur şanma bu güftârı
Bu bî-hem-tâ olan dür-dâneyi rıtl-ı girân aña

288

- Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün*
- 1 Göñül bezm-i muhabbetde ilişdi zülf-i cânâna
Esip bâd-ı şabâ bir gün ulaşdım müşk-efşâna
- 2 Vişâl-i Ka'be-i nûr-ı cemâlin feth edip geldim
O demden şem'ine oldum reh-i 'aşkında pervâne
- 3 Görünmüşdü o meh-pâre dañi bir şeb idi nâgeh
Hüveydâdır dañi pîş-i nigâhımda o mestâne
- 4 Hümâ-yı murğ-ı göñlüm şalmışım her çi [ki] bâd-â-bâd
Mürüvvet kânıdır şâhım bırakmaz hiç perîşâne
- 5 Edip bir fend ile beste bu şâne göñlümü âhir
Sirişk-i seyl-i çeşmimle olur hâtırda hum-hâne
- 6 Bırakmam dâmenin zâhid belî pîr-i muğânıñ men
Olursa yâr benimle der-i puthâne meyhâne

289

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Bu şeb peymâne-i 'aşkı çekerseñ işte meyḥâne
Muḥabbet sâğarından nûş ederseñ dolu meyḥâne
- 2 Şikeste eyleyip nâmûs u neng[i] yâre lâyıḳ ol
Kılarsañ râh-ı 'aşḳda cân fedâ açıldı şâl-ḥâne
- 3 Şalâ müstağrak-ı dildâr-ı 'aşḳ olmuş olan câna
İçerseñ dest-i Kerrâr'dan küşâde oldu meyḥâne
- 113b 4 Ulaşmak zât-ı Mevlânâ'ya isterseñ eger 'âşık
Der-i ḥâkiñde ser ḳo dilde âbâd et semâ'-ḥâne
- 5 Münâdî oldu **Misli** kendi nefsine fiğân eyler
Cenâb-ı Hakk'ın 'avniyle yıkıldı ḳaşr-ı putḥâne

290

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

- 1 Vaḳtin geçirme gel yâr-ı 'aşḳa
Geç ḳayd-ı tenden yan nâr-ı 'aşḳa
- 2 Fânî cihâna aldanma şaḳın
Bir pula şat gel ikrâr-ı 'aşḳa
- 3 Şarf eyle varın sâḳî yoluna
Vâḳıf olursun esrâr-ı 'aşḳa
- 4 Bir merd-i kâmil tutduñsa destin
Sen ğark olursun envâr-ı 'aşḳa
- 5 Sa'y eyle zâhid meyḥâneyi bul
Düşdüñse yâ hû efkâr-ı 'aşḳa
- 6 Mürşidsiz olan mürşidi şeytân
Olmaz delîlsiz dildâr-ı 'aşḳa
- 7 **Misli** ezelden dönmem geri ben
Verdim bu cânı ḥünkâr-ı 'aşḳa

291

Müstef'ilâtün / Müstef'ilâtün

- 1 Ḳanlar dökülür bu dâr-ı 'aşḳda
Başlar kesilir bâzâr-ı 'aşḳda
- 2 Fırşat eliñde sa'y eyle ey dil
Ḳalb-i selîm ol ikrâr-ı 'aşḳda

- 3 Serden geçerseñ ser-cân olursun
Pür-nûr olursun envâr-ı ‘aşkda
- 4 Derdi bulanlar dermân buldu
Dildâr gördü gülzâr-ı ‘aşkda
- 5 Şıdk-ı hülûşla gel gir bu yola
Nefsiñi öldür reh yâr-ı ‘aşkda
- 6 Mengûş-ı remzim etdiñse şeksiz
Bûyu bulursun ‘atâr-ı ‘aşkda
- 7 Meyhâne bâzest bir bâde çek gel
Mişlî fenâ bul hünkâr-ı ‘aşkda

292

- 114a** 1 *Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün*
Dil-berâ feyz-i bidâyet ü nihâyet sende
Ravza-i huld-i berîn bâğ-ı melâhat sende
- 2 Gül-femiñden dökülür lü’lü’-i nâsıka hemîn
Her göñül fehm edemez remz [ü] işâret sende
- 3 Her ne vech ile ketim eyleseñ ‘aşkı cânâ
Cüz’i ‘irfân ile bildim ki beşâret sende
- 4 Çeşm-i fânûs-ı kebûd mişliñi görmüş mü ‘aceb
Añladım reh-güzer-i ‘aşk-ı selâmet sende
- 5 Ülker-i vaqt-i seher kevkeb-i nûr-ı ‘aynıñ
Leyle-i kadir [ü] meh-tâb-ı sa‘âdet sende
- 6 Zülfünüñ karasını mâh şeb-i âhir gördüm
‘Âşıkı zulme şalar bunca cesâret sende
- 7 Haydar-ı naqd-i zamân necim-i ‘alâsın sen
Zü'l-fikâr-ı yed-i kudret bu şecâ‘at sende
- 8 Şûretiñ perde-i ‘âlem dil-i bînâ ‘ârif
Dîde-i halka görünmekde melâmet sende
- 9 Kandadır ‘aşk ile berbâd u harâb olmuş
Âsitânında muķîm ola ‘imâret sende
- 10 Nâşihîñ diñlemem efsânesini hûbânım
Tûtiveş güfte-i tahķîk-i belâgat sende

- 11 Herkesiñ qadrini mîzâna heme urmadasın
Zâhir ü bâtin ü ‘irfân [u] firâset sende
- 12 Ne bilir şî‘a vü zâhid bu perestiş ile
Hikmet-i mübhem-i sellâk-i hidâyet sende
- 13 Sendedir kevser-i cennet ü tûbâ [vü] sâkî
Dü cihân devlet[i] vü sırr-ı velâyet sende
- 14 Tûr-ı Sînâ'da tecellî vü ‘aşâ vü Mûsâ
O Mesîhâ-yı nihân feth-i velâyet sende
- 15 Zât-ı pâkiñ raqam ü hâmeye gelmez yazsam
Her ne olmuş olacak cümle kerâmet sende
- 16 Miftah-ı genc kılıp sâlike ‘aşk-ı câvid
Rûh-ı kudsî vü izâfe hem emânet sende
- 17 Hem hayât ile memât himmet ü hem râhat
Haşr [ü] mîzân ü sırât u daği sâ‘at sende
- 18 Bâb-ı hâkiñde segi **Misli**-i kemter dâ‘im
Her ne emr eyler iseñ cümle icâzet sende

293

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 114b 1 Açıl gonca-dehânım feyz enhârın nişâr eyle
Kadîd etdi hazân-ı bâd-ı şarşar kâmkâr eyle
- 2 Ledünnî mektebin handân edip ders-i ‘aref¹⁶den ver
Ki feth et bâğ-ı sînem menba‘-i ‘aşka pînar eyle
- 3 Beni efkâr-ı nâ-puhte harâb etmekdedir dâ‘im
Şoyup pîrâhen-i şûrîyi ma‘nide kibâr eyle
- 4 Şafâ-yâb eyle müştâkı terahhüm eyle nâ-çâra
Küşâd et dîde-i kalbi vişâlin âşikâr eyle
- 5 Ki senden gayrıya meyl eylemez rûh-ı hazînim hiç
Harâbî-hâtır âbâd eyle lûtfuñ bî-şümâr eyle
- 6 Yetiş şayyâd-ı ‘aşık intizârıñla harâb oldum
Çıkar esfel kafesinden göñül murgun şikâr eyle

¹¹⁶

“Kendini bilen Rabb’ini bilir.” anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

- 7 Sitânında ğarîb-i bî-nevâ **Misli** figân eyler
Hemîşe feyz-i envârîñ efendim baña yâr eyle

294

Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Dil-mürde bulur cân-ı nevi şoĥbet-i yârla
Medhûş olurum sâġar-ı serşâr-ı nigârla
- 2 Şad şeh-per-i Cibrîl olur ise reh-i 'aşkda
Şayyâd-ı muĥabbetde şikârım dil-i zârla
- 3 Mecnûn[u] perîşân-ı zamân etmesi kâbil
Leylâ daĥi pâ-mâl olur cânı nişârla
- 4 Ya'kûb-ı leb-i hüsnü bâġında gül ü ġonca
Feryâd ederim şubĥa deġin bûlbûl-i zârla
- 5 Şabr eyle firâk-ı şeb-i hicrâna hemîşe
Misli durasın ĥâne-i ikrârda qarârla

295

Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Nigâh-ı yâr-i bî-gâne baña kâr etdi gitdikce
Kesildi iltifât-ı kalbi kâr etdi gitdikce¹¹⁷
- 2 Ne şahbâ-yı 'arâġ eglendirir ġönlüm ne ġayrı kes
Hemîşe râĥatım şelb oldu ġam-ĥ'âr etdi gitdikce
- 3 Bu nâcîze muĥabbet edeli ol dil-ber-i ra'nâ
Ne ki inkâr-ı dil var ise ikrâr etdi gitdikce
- 4 Füzûn oldukca mihrim bî-sebeb terk eyledi âĥir
Firâkıñ dârına her laĥza berdâr etdi gitdikce
- 115a 5 Nedir ĥikmet ĥaberdâr eyle ey bâd-ı şabâ peyki
Cefâyı **Misli-i** nâ-çâre tekrâr etdi gitdikce

296

Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Dil bûlbûlü ġonmaz mı ġörüp ġonca nihâle
Yaġdırsa sirişkin yeridir hem çü vü jâle
- 2 Nergis mi 'aceb şahn-ı cemâliñde dü çeşmiñ
'Uşşâġ[ı] ta'accübde ġodu şaşdı bu ĥâle

¹¹⁷

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 3 Tahrîk eden kâkülünü bâd-ı şabâ mı
Sünbülde bulunmaz bu kıoku nîst ki lâle
- 4 Vaşlın edeli tekye-i ‘aşkıñda men ezkâr
Hûn-ı cigerimle doludur dilde piyâle
- 5 ‘Âşık kapılır mı olur olmazlara fehm et
Her dil-ber-i mümtâzede yok sendeki kâle
- 6 Dil sende emânet ten ü cân cümle seniñdir
Etdim seni men meclis-i sulţâna havâle
- 7 Biñ hârı olursa o gülü sen kıoma elden
Mişli edelim hâk-i deriñde heme nâle

297

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ey dilâ gel talibâna ...¹¹⁸ cây-ı penâh
Ol haberdâr sâlikâna ...¹¹⁹ cây-ı penâh
- 2 Maţlab-ı fi'l-cümle eşyâ zâhidân u ‘âbidûn
Dâmenin tut ‘ârifâne ...¹²⁰ cây-ı penâh
- 3 Cân nişâr et hîdmetiñ kılamak tamâmiyle müdâm
‘Âşık iseñ ‘âşıkâne ...¹²¹ cây-ı penâh
- 4 Merd iseñ meydân-ı ‘aşkıda ol fedâkâr-ı zamân
Kıoyma elden câm-ı câna ...¹²² cây-ı penâh
- 5 Doğru söz ister iseñ benden bu şeb gel gûş kııl
Mişli-i derd-i dilâna ...¹²³ cây-ı penâh

298

Meḡâ‘ilün / Meḡâ‘ilün / Fe‘ûlün

- 1 Açılsa sîneye ‘aşk ile yâre
Eder hem kendisi kendine çâre
- 2 Yanan ol yandıran oldur yine ol
Ki sen yoksun yanan oldur bu nâre

¹¹⁸ Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
¹¹⁹ Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
¹²⁰ Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
¹²¹ Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
¹²² Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.
¹²³ Metinde bu kelimenin yeri boş bırakılmıştır.

- 3 Ledünnî ‘ilmini bildiñse setr et
Düşürme zevrak-ı şabrın kenâre
- 4 Meyil verme bu bâğın goncasına
Hebâdır hep nigâh etme bu hâre
- 115b 5 Cefâ vü cevriñi yârın vişâl bil
Eger Manşûr iseñ yapış bu dâre
- 6 Olur mu ‘âşık-ı şeydâda gam hiç
Çeker Ya‘kûbveş kendini zâre
- 7 Olursun yok olursun var hemîşe
Varırsın **Mişli** yol budur o yâre

299

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ülün

- 1 Eger olduñsa yok erdiñ kemâle
Budur âdâb reh-i ‘aşk-ı vişâle
- 2 Rızâsın sâkiniñ elden bırakma
Hakîkâtte erem derseñ cemâle
- 3 Bırakma dâmen-i şâhib-dilânı
Alıp her rûz u şeb yârın hayâle
- 4 Seni âzürde ko etsin havâric
Seven yâri bakar mı kıl ü kâle
- 5 Duyurma âteş-i ‘aşkı nihân et
Yanarsañ maḥfi yan gel etme nâle
- 6 Seni sen terk ederseñ el vere dost
Onuñ iḥsân koyan oldur bu hâle
- 7 Eger işkeste-hâtırsañ vişâl bil
Açılsın **Mişliyâ** göñlüñde lâle

300

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Şabâ bizden nighbân-ı gül-endâma peyâm eyle
Haber ver hâlimi bir bir o şeh-nâze selâm eyle
- 2 İlişdi zülfüne göñlüm haberdâr eyle ol şûhu
Rehâ mümkün değil gayrı beni aña gulâm eyle

- 3 Şorarsa ‘aşkına pâ-bend olan ‘uşşâk-ı şeydâsın
Bizi de defter-i ‘aşkıñ kenârında zimâm eyle
- 4 Meded senden olur sultân-ı ‘aşk bî-çâre ‘uşşâka
Dil-i maḥzûnumu bir kerre luṭfuñla be-kâm eyle
- 5 Bu **Misli** teşne-i vaşlın kapında bir gedâ kuldur
Şunup bir cur‘a ‘aşkıñdan ‘aṭâ-yı bahş-ı câm eyle

301

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Nedir küstâhlığım ey mâh-ı nev ‘âlem nihân söyle
Şadâkat yok mu benden hiç saña şâh-ı cihân söyle
- 116a 2 Firâk-ı ‘aşk ile kanda olursam gülşenim külhân
Nazar kıl hâlîme bir kerrecik kaşı kemân söyle
- 3 Nigâh-ı iltifâtıñla dil-i âzârı ḥandân et
Mürüvvet merḥamet şefkat edip şekker-zebân söyle
- 4 Cemâli şem‘îne pervâneym dûr etme bezmiñden
Nihâyet teşne-i dîdârıñ oldum nev-civân söyle
- 5 Ayırma bâb-ı luṭfuñdan amân cürmüm mu‘âf eyle
Kemâl-i ḥüsñün ḥakkiçün gel ey tûṭî-zebân söyle
- 6 Ne nâ-hemvâre kârım var nedir bâ‘is ‘itâb etmek
Nedir kaşdıñ ḥikâyet kıl perî-peyker ‘ayân söyle
- 7 Ḥayâliñ **Misli**-i zârıñ gelir karşısına dâ‘im
Aña luṭfuñla in‘âm et gel ey gonca-dehân söyle

302

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Dilde efkâr serde sevdâ artmada günden güne
Vaşl-ı dîdârıñla ḥûlyâ artmada günden güne
- 2 Mest-i bî-hûş eylediñ âḥir beni ra‘nâ-yı verd
Perçemiñde müşk-efzâ artmada günden güne
- 3 Tende tâbım kalmadı ḥasret beni etdi helâk
Sâkinim ğam tekye gûyâ artmada günden güne
- 4 Meh-cebîniñ kıblegâhım oldu ebrûlar imâm
Ḥayretim ḥüsne temâşâ artmada günden güne

- 5 Nefha-i Rûhü'l-Kudüs'dür her demi 'uşşâkıña
Fıkr-i vuşlat 'aql-ı yağma artmada günden güne
- 6 **Mişli** bir âzâd kabûl etmez kapıñda çâkeriñ
Bildi 'âlem seng-i a'dâ artmada günden güne

303

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Bülbulâsâ eylerim efgân efgân üstüne
N'ola olsa gonca ter handân handân üstüne
- 2 Hâtırım gamnâk olaldan hâlimi ta'rîf muhâl
Eşk-i çeşmim seyl olur bârân bârân üstüne
- 3 El-amân ey pâdişâhım n'eyledim gerdûna ben
Yağdırır tîr-i kazâ tûfân tûfân üstüne
- 4 Ben mi râst geldim sipihriñ nergis-i şehlâsına
Eyledi dil mülkünü sûzân sûzân üstüne
- 5 Kalmışım hayretde fâl açsam çıkar bahtım gama
Mest-i miñnet olmuşum sekrân sekrân üstüne
- 116b 6 Hoşnudum çekmekde miñnet zincir-i ülfetdeyim
Kalb-i yâri etmesin vîrân vîrân üstüne
- 7 Hem dil-i 'uşşâka hem dildâra kıymak var mıdır
Eylemek lâyıq mıdır kurbân kurbân üstüne
- 8 Hangi kânûna şıgar gaddârlığı bu kevkebiñ
Gönderir her dâ'imâ nâdân nâdân üstüne
- 9 Ne şıgar âyîn-i gayra ber-ıaraf şâhib-dilân
Beslemeklikde hemîn şeytân şeytân üstüne
- 10 Hangi lutfuñla edem aña teşekkür ey şanem
Şanıña lâyıq mıdır tuğyân tuğyân üstüne
- 11 Neylesin **Mişli** tesellî bulmadıkca sâkiyâ
Halk-ı 'âlem eyliyor bühtân bühtân üstüne

304

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 'Îtâb-ı çeşm-i cellâd ile al kanım bu şeb şorma
Yıkıldı kal'a-i şâdım perîşânım bu şeb şorma

- 2 Rızâ bâbında teslîmim ne eylerse benim râzı
Akan seyl-âb-ı çeşmim âh u efgânım bu şeb şorma
- 3 Cihânı handenâk etmek beni rüsvây edip kaçdı
Hani mâzîdeki mesrûr u handânım bu şeb şorma
- 4 Yine gam kûşesinde yek-vücûd oldu benimle gam
Kazâ-yı çarh ile Ya'kûb-ı hicrânım bu şeb şorma
- 5 Gözüñe Yûsuf-ı şânî miyim bilmem bu hicrânıñ
Uşan geldi yıkıldı şabr u sâ mânım bu şeb şorma
- 6 Baña efsâne-gû olma amân ey müdde'î vâ'iz
Yine **Misli** gibi 'aşkıñda mihmânım bu şeb şorma

305

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Ne hâle koyduñ ey zâlim mürüvvet yok mudur sende
Cefâyı hâdden aşırduñ hakîkat yok mudur sende
- 2 Demem hâşâ saña ben bî-vefâ ey dil-ber-i ra'nâ
Şifâ-sâzım 'aceb 'uşşâka râğbet yok mudur sende
- 3 Gamiñla 'aqlımı yağmaya verdiñ ey dil-âvîzim
Heme sûz-ı firâkımdan zekâvet yok mudur sende
- 4 Firâkıñ zehrini nûş etdirip kıyma fûrû-mâye
Harâbât ehl-i hâlinden fazîlet yok mudur sende
- 5 Fiğânım sûznâk oldu nevâdır hâme-i kilkim
Gamiñdan baña sultânım selâmet yok mudur sende
- 117a 6 Bu **Misli** bâğ-ı 'aşkıñda olupdur 'andelîb her şeb
Niçin manzûruñ olmaz kim başâret yok mudur sende

306

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Yâr idiñ evvel-be-evvel n'oldu gör şimdi bize
Hubb-ı dil artmakda idi ey perî n'oldu bize
- 2 Yârîñi âgyâr fark etmekde 'irfân kâdâdır
Bağ muhabbet bî-karârken gör felek n'etdi bize
- 3 'Âşıkıñ bir dem murâdı üzre rakş etmez felek
Bî-vefâ gerdûn-ı gaddâr tîgını çekdi bize

- 4 ‘Ârifñ püşt-i pesendin lâf eden çokdur müdâm
Böyle dünyâ-yı denîde gam naşîb etdi bize
- 5 Bir perî-rûyla muhabbet eylemişdik kim cedîd
Esdî bir bâd-ı muhâlif **Misli** çok gördü bize

307

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Kûy-ı dil-berden bu şeb eyvâh dûr oldum yine
Bir muhâlif bâd esip hem bî-fütûr oldum yine
- 2 Vâdi-i nâ-refteye tıkdı derûnum esbini
Nefsime hem-pâlık ile bî-şabûr oldum yine
- 3 ‘Aklımı derk etdim ammâ neyleyim bî-fâ‘ide
Şâd u hândân olmuş iken bî-huzûr oldum yine
- 4 Şehr-i cûdumda Süleymân olmuş idim bunca dem
Dîve geçdi hâtemim bî-çâre mûr oldum yine
- 5 **Misli**'yi ‘âkil şanırdım ey dirîgâ ey dirîg
Terk-i ma‘şıyyet ederken pür-kuşûr oldum yine

308

Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlün

- 1 ‘Uşşâk-ı şikestim dil-i nâ-çâra kırılma
‘Afv eyle kuşûrun heme gam-hûre kırılma
- 2 Her vech ile pür-cürm [ü] günâhım saña mağrûr
Oldum a begim sâ‘il-i bîdâra kırılma
- 3 Terk etdi etme ‘itâb ben seni hâşâ¹²⁴
Mümkün mü gönül vazgeçe per-yâre kırılma
- 4 ‘Abdiñ işidir sehv ü hatâ şâh-ı cihânım
Hoş görme düşer saña dil-efkâra kırılma
- 5 Gelmiş bu gece pâyıña yüz sürmege bî-havf
Misli gibi bir şâhib-i ikrâra kırılma

117b

309

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Derd-i tâmi bulmadıkca derde dermân isteme
Olmadan ihrâk füzûn berd-i bârân isteme

- 2 Bu yolu yalnız piyâde etme gel geşt ü güzâr
Esb-i nâzı bulmadan bu bâgda meydân isteme
- 3 Sûznâk ol âteş-i mihr ile dâ'im dil-berîñ
Ye's-i küllî bulmadıkca şabr u sâmân isteme
- 4 Hâksâr ol dem-be-dem şâhib-dilân pâyında gel
Bilmeyince sen seni bâgda hırâmân isteme
- 5 Gonca-i feyziñ küşâde etmeyince bir perî
Kışver-i mülk-i haķîkatde gülistân isteme
- 6 Cüz'i bir sermâye taḥşîl etmedikce ey aḥî
Nev-heveslikle gelip çârsûda dükkân isteme
- 7 Hâne-i ḥâşî müzeyyen eyle mihr-i 'aşḳ ile
Bir tehî ebnâya sen 'âr eyle mihmân isteme
- 8 Âdem'i bul Âdem ol 'ilm-i ledünnî taḥşîl et
Bulmadan Hızır'ı 'azîzim âb-ı hayvân isteme
- 9 Bu tekellüm eyleyen fâmında **Misli**'niñ diger
Misli-i bî-nûrdan zinhâr 'irfân isteme

310

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

- 1 Gezmekdeyim rûz u şebân meyḥânedden meyḥâneye
Devr eylerim her vaḳt ü an kerḥânedden kerḥâneye
- 2 Hâlim bilinmez kâl ile fark etmedim ki söyleyim
Gezdir[di]ler bunca zamân putḥânedden putḥâneye
- 3 Ben yârime yâr olmadım bir kimseye bâr olmadım
Atdı beni bir bî-amân toḫânedden toḫâneye
- 4 Bir ḥâllere dûş etdi yâr ne maḥfiyim ne âşikâr
Gez[di]r diler bî-sâye bân demḥânedden demḥâneye
- 5 Kelb-i nuḥûsa döndürüp etdirdiler geşt ü güzâr
Gezmekdeyim kûh u yaban şalḥânedden şalḥâneye
- 6 Bâd-ı hevâya yâr olup 'uşşâḳ içinde zâr olup
Misli gibi ey mihribân kuşḥânedden kuşḥâneye

311
ḤARFÜ'-L YÂ

- 118a** 1 *Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün*
Nokta-i bâ-yı hakikatdır semâ'-ı Mevlevî
'Âşık-ı vaşl-ı hurûfâtıdır semâ'-ı Mevlevî
- 2 Sırrına ermeklige cân ver rehinde tâlibân
Kâşif-i sırr-ı velâyetdir semâ'-ı Mevlevî
- 3 Sâlik-i bâde-perestiñ çeşme-i hayvânıdır
Sermedî feyyâz-ı devletdir semâ'-ı Mevlevî
- 4 Ma'rifet gülzârının âgehleridir sâliki
'Aşk bir baħr-i kerâmetdir semâ'-ı Mevlevî
- 5 Baħşış-i ihsân-ı Hak'dır sırr[ı] sığmaz rakkama
Böyle bir âyîn-i hâletdir semâ'-ı Mevlevî
- 6 Ehl-i rind-i cem'iyetdir bu fezâ-yı rûh-baħş
'Âşıka sırr-ı hilâfetdir semâ'-ı Mevlevî
- 7 Hâk-i pâyinde bulun şâhib-dilânın kıl şafâ
Hil'at-i tâc-ı sa'âdetdir semâ'-ı Mevlevî
- 8 Rakş kıldıkca 'urûc eyler makâm-ı 'âliye
Kûy-ı dildâra 'azîmetdir semâ'-ı Mevlevî
- 9 Zümre-i 'irfâna rûhânî-gıdâdır rûz [u] şeb
Sî vü dü bezmine vuşlatdır semâ'-ı Mevlevî
- 10 Zevk-i küllî seyr-i ma'nî cümle bu meydândadır
Câm-ı Sübhânî-i hikmetdir semâ'-ı Mevlevî
- 11 Derdmendân bunda bulmuş çâresin bî-reyb ü şek
Hikmet-i Loqmân-ı şerbetdir semâ'-ı Mevlevî
- 12 Seng-i ta'n atma bu cünbüşleri [sen] şanma tehî
Neş'e-i fazl-ı hidâyetdir semâ'-ı Mevlevî
- 13 Sırr-ı Mi'râc remzini gûş eyle nâydan cân ile
'Âşıka 'ayn-ı 'ibâdetdir semâ'-ı Mevlevî
- 14 Mürdeler ihyâ olur meydân-ı Mevlânâ'da hep
Feyz-i bî-hadd-i beşâretdir semâ'-ı Mevlevî
- 15 Devr-i ervâh sırrını Sultân Veled devrinde bul
Gülşen-i bâğ-ı hakikatdır semâ'-ı Mevlevî

- 16 **Misli**yâ işkeste beste söyledim ‘afv ede yâr
De’b-i Haydar sırr-ı vahdetdir semâ‘-ı Mevlevî

312

Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Derînde kemter insânım meded yâ Şems-i Tebrîzî
Ki cüz tû yokdur amânım meded yâ Şems-i Tebrîzî
- 2 Gubâr-ı âsitânından penâhım gayrı [yok] bî-şek
Efendim şâh-ı sultânım meded yâ Şems-i Tebrîzî
- 118b 3 Gürûh-ı pür-cinâyet ehilim mağrûr-ı ‘aqlımla
Sırr-ı ‘aşkıñda kurbânım meded yâ Şems-i Tebrîzî
- 4 Serimde tâc-ı devletdir firâk-ı mihriñ ‘âlemde
Ki sensin dilde hâkânım meded yâ Şems-i Tebrîzî
- 5 Eger küstâh isem de **Misli**veş echelligimdendir
Rücû‘ etdim peşimânım meded yâ Şems-i Tebrîzî

313

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Râh-ı ‘aşkıda hâk ile yeksân olan añlar seni
Nokta-i bâdan haberdâr cân olan añlar seni
- 2 Mağrem olmaz ‘âşkıñ ahvâline kes zann gümân
Bâb-ı ‘aşkı feth edip ‘irfân olan añlar seni
- 3 Degme Ya‘kûb’a açılmaz mağzen-i sırr-ı nihân
Mısr-ı ‘aşkıda Yûsuf-ı Ken‘ân olan añlar seni
- 4 *Fakrlendir fahrimiz*¹²⁵ meyl etmeziz ağıyâra biz
Zümre-i şâhib-dilân-ı cân olan añlar seni
- 5 Kalb-i ‘âşkıdır hakîkat Ka‘be’si eyle tavâf
Bende-i âl-i ‘abâ pîrân olan añlar seni
- 6 Nefsini katl eyleyip cân ile olmuş âşinâ
*Men ‘aref*¹²⁶ sırrın bilip sultân olan añlar seni
- 7 **Misli** bir ‘ankâ-yı meşreb konmaz her bir lâneye
Ma‘nevî tahtında vü hâkân olan añlar seni

¹²⁵ “Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm.” anlamına gelen bir Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 49).

¹²⁶ “Kendini bilen Rabb’ini bilir.” anlamına gelen Hadîs-i Şerîftir (Yılmaz, 1992: 122-123).

- 8 Oldu tab‘ım feyz-i Mevlânâ ile gevher-feşân
Âşinâ-yı yâr olup hayrân olan añlar seni

314

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
1 ‘Îsi-i dem cân-fezâ cânâna verdim gönlümü
Kadd[i] ‘ar‘ar bir şeh-i sultâna verdim gönlümü
2 Kâkül[ü] sünbül ruhu gül nergis[i] hammâr-ı ‘aşk
Âfet-i şâhib-nazar fettâna verdim gönlümü
3 Gülşen-i bâğ-ı İrem ruhsâr-ı pâki bî-zevâl
Nuṭṭ[u] kevser çeşme-i hayvâna verdim gönlümü
4 Nuṭka geldikce hezârân dürr-i yektâ derc olur
Bî-kerân ü bî-bahâ-yı kâna verdim gönlümü
5 **Misli**yâ evşâfa gelmez böyle bî-misl-i zamân
Derd-i dil takrîrdir ‘irfâna verdim gönlümü

315

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
119a 1 Mübtelâ-yı câm-ı ‘aşkım olmuşum hâkisteri
Âsitânında n'ola kılsam fedâ cân u seri
2 Zîr-i fahrinde hayât-ı sermedî buldum şükür
Gayra pâ-mâl olmazam oldum ezelden kemteri
3 Mâ-cerâ-yı râzımı ifşâ eden hep infişâl
İftirâkıyla heme ez her taraf gam leşkeri
4 ‘Âşıkıñ ser-çeşme-i mâ-yi hayât-ı câvidi
Diñle ‘âşık *küntü kenz*¹²⁷ iñ miftahıdır ol perî
5 Ya nice hasretle sûzân olmayım şubḥ u mesâ
Tâ *elestü rabbiküm*¹²⁸ den cismim onuñ perveri
6 Nâlemi beyhûde şanma ‘andelîbâsâ a gül
Bâğ-ı ‘aşkda bende-i şeydâ kılan ‘aşk serveri
7 **Misli**'yi ta‘n eyleme zâhid belâ-yı ‘aşkda sen
Sîne-i ‘âşıkda seyr eyle gelip bu cevheri

¹²⁷ “Ben gizli bir hazineydim.” anlamına gelen bir kudsî hadîstir (Yılmaz, 1992: 98).

¹²⁸ “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” anlamına gelir. Allah, ruhları yarattığı zaman, onlara “Elestü bi Rabbiküm” yani “Ben sizin Rabb’iniz değil miyim?” şeklinde hitap etmiştir. Ruhlar da “Belâ” yani “evet” demişlerdir (Yılmaz, 1992: 39).

316

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Câm-ı 'aşkı nûş eden olur onuñ mestânesi
Yalınız bir şanmayım çokdur onuñ dîvânesi
- 2 Nûrudur halvet-nişîniñ her seher ol mâh-rû
Sûza şem' ol şem'adandır gitdi şabrım nâlesi
- 3 Hâk-i pâyi destime geçse çekerdim çeşmime
Tûtiyâdır ehl-i 'aşka 'âlemiñ bir dânesi
- 4 Dûr olaldan meclisinden ol perîniñ âh âh
Hûn-ı dildir şubhadek tâ hâtırım peymânesi
- 5 Şems-i Tebrîzî gönül burcunda mâhım **Misli**yâ
Olmuşum Monlâ-yı Rûm'ıñ şem'iniñ pervânesi

317

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Çeşmime şor rûz [u] şeb dildârdır karşımdaki
Feth-i 'ayn et ol güneş ruhsârdır karşımdaki
- 2 Olmuşum bezm-i elestden cân ile ikrâr-keşi
Hâliyâ ol nergis-i bîmârdır karşımdaki
- 3 Bahtımıñ necmi sa'âdet âsumânında bu şeb
Mâh-ı erba'tün 'aşer envârdır karşımdaki
- 4 Nice kul olmaz gedâlar âsitânında hemîn
Pâdişâhâne revîş refâtardır karşımdaki
- 5 Yek nazarda beste biñ dil zülfünüñ her mûyuna
'Âşık mest eyleyen sehârdır karşımdaki
- 119b 6 Zîr-i pâyında yüzüm ferş eylesem râzı degil
Vaşlına cânlar alır bâzârdır karşımdaki
- 7 Râh-ı 'aşkı bir kolay kâr şanma **Misli**veş gönül
Hîrmen-i şabrı yakan ol nârdır karşımdaki

318

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Ey şafâ-yı gönülümüñ gülşen-i pür-handânesi
Ermesin eflâke lûtf et 'âşıkıñ efgânesi
- 2 Nâz olur 'uşşâka maḥbûbuñ işi lâkin begim
Tâb gelmez rütbede vîrândır dil hânesi

- 3 Senden olursa taḥammül etmege imdâd eger
Pek büyük iḥsân edersin dil-beriñ sencânesi
- 4 Hem çü Ya‘kûb ḥasret-i ‘aşkıñda yetmez mi şehâ
Ey gönüller Mısrına ḥükm eyleyen Ken‘ân'esi
- 5 Nâr-ı hicrânıñda İbrâhîmâsâ her zamân
Yanmağa lâıyık mı söyle ḥâtırım sûzânesi
- 6 Va‘de-i ferdâ ile eyle tesellî **Misli**yâ
Ḥâne-i dilde bulunsun ol mehiñ efsânesi

319

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Kıblegâh-ı ‘âşıkânsın ey perî
Mescid-i dilde nihânsın ey perî
- 2 Kâlb[i] dâñadır bu sırrı fehm eden
Pertev-endâz-ı cihânsın ey perî
- 3 Tâk-ı ebrû-yı siyeh mihrâbımız
Minber-i ‘aşkıñda ezânsın ey perî
- 4 Âsitânıñdan gider mi laḥza yek
Sâlike feyiz-resânsın ey perî
- 5 Nice etmezler teşebbüs hiḍmete
Devlet-i emn ü amânsın ey perî
- 6 Mûrveş geldim kapıña kıl kerem
Bir Süleymân-ı zamânsın ey perî
- 7 Ḥâke menşûb añlamaz mâhiyyetin
Murğ-ı bâl-i ḳudsiyânsın ey perî
- 8 Külbe-i aḥzânımı ḥaylî zamân
Bî-mişil-i nûr-feşânsın ey perî
- 9 Zülmet-i târîkden etmem ḥazer
Râhım üzre keh-keşânsın ey perî
- 120a** 10 Türlü türlü ḥâle koy da **Misli**'yi
Mihr-i ‘aşkıñ ile yansın ey perî

320

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Sevdî şeksiz kalb-i nâ-şâdım benim yârim seni
Görmesem şabrım yanar bir lahza dildârım seni
- 2 Bezmiñe geldikde müstağrak olurum nûruña
Hiç doyulmaz bakmağa hırşîd-i envârım seni
- 3 Kaşr-ı dil âmâde teşrîf-i hümayûn eyle gel
Muntazırdır rûz [u] şeb görmege hünkârım seni
- 4 Ger mesâcidde gerek meyhânede ger tekyede
Âteş-i 'aşkıñ düşelden dâ'im ararım seni
- 5 Ki havâtır yol bulur kalbe velâkin bî-sebât
İntizâr râhında bekler çeşm-i bidârım seni
- 6 Eylemem bî-gâneler bezminde harf-i vâhîde
Sînem içre şaklarım ey genc-i esrârım seni
- 7 Bağladım muhkem muhabbet urganın yokdur rehâ
Misli sevmişdir riyâsız naqd-i Kerrârım seni

321

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 N'oldu bilmem bî-sebeb kesdiñ efendim ülfeti
Böyle mi râh-ı muhabbetde güzeliñ 'âdeti
- 2 Bir nazar eyle derûn-ı 'âşıka şahib-cemâl
Sende inşâf eyle var mı zerre tende tâkati
- 3 Hem çü meh saña 'ayândır dil şikârıñdır henûz
İsterim etmek efendimle hemîşe şöhet
- 4 Men nice âh u figân etmem nihâl-i verd-i 'aşk
Hem çü men var mı kesin yek böyle baht-ı nikbeti
- 5 Ne fesâd râhında vardır ictihâdım ne şalâh
Rûzgârıñ hâlimi gördükce arttı 'ibreti
- 6 Her ne vech ile perîşân eyleseñ râzı gönül
İstemem hiç geçmeye sensiz bu 'ömrüm sâ'ati
- 7 Şimdi bî-gâne-nigâh oldu efendim 'âdetiñ
Onuñ için arttı **Misli**'nin gönülde kısveti

322

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Hâsret-i rûyun çekelden tende tâkat kalmadı
Merhamet kıl merdüm-i çeşmimde kuvvet kalmadı

120b

- 2 Eyle da'vet bezmiñe müddet tükendi sâkiyâ
Serde 'aqlım târmâr oldu ferâset kalmadı
- 3 Gerçi bir lahza hayâliñ dîdeden dûr olamaz
Tesliyet olmaz derûna istirâhat kalmadı
- 4 Etme mâzîde olan küstâhımı cânâ hayâl
Şoḥbetiñ şimdi dem-i ferdâya hâcet kalmadı
- 5 Hiç mümkün mü ferâmûş eylesin göñlüm seni
Ol seniñ haneñdürür âgyâr-ı nuḥûs kalmadı
- 6 Ben fûrû-mâye 'ilâmım âsitânında şehâ
Cürm[ü] 'afv eyler efendi gayra zahmet kalmadı
- 7 Çok mudur **Mişli** gibi 'âşık kapıñda ey perî
Dil saña meftûn olaldan gayra raḡbet kalmadı

323

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Göñül bir şûḥa meftûndur faḡat âgyâr el ṭakdı
Gül-i ruḥsâra üftâde olaldan ḥâr el ṭakdı
- 2 Nedir kaşdı benimle kevkeb-i baḡtım ne burcdandır
Bu bâḡda her kime mihr-i dil etdim mâr el ṭakdı
- 3 Uşanmaz mı perîşân etmeden bu rûtbe 'uşşâkı
Nice demdir nuḥûst-ı çenber-i devvâr el ṭakdı
- 4 Ki bezdim gayrı cânımdan necâtım mevt midir bilmem
Vücûdu maḥv ola ikbâlîme idbâr el ṭakdı
- 5 Bu deñli ibtilâyâ uğramış **Mişli** gibi var mı
Bu ṭavḡ-ı pür-şerârı boynuma nâ-çâr el ṭakdı

324

Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün

- 1 Tutagör dâmen-i yâri kışa-ḡânı hiçe şay
Meh-i ruḥsârına baḡ dur aḡterânı hiçe şay
- 2 Neng ü nâmûs bırak cân fedâkâr eden ol
Tut ḡarâbât yolun şevket ü şânı hiçe şay

- 3 Yek vücûd ol der-i meyhânede sâkî ile hem
Mey ü maḥbûbu koma ḥüsn ü anı hiçe şay
- 4 Eşk-i çeşmiñle şula kûy-ı nigârı heme şeb
Çeşme-i şûri olan âb-ı revânı hiçe şay
- 5 Şad zebân şâne gibi müjgen-i dildâra urul
Dest-i gayrıdaki bir tîğ [u] sinânı hiçe şay
- 6 Ehl-i dil bezmini terk eyleme merdânededen ol
Mûm edip kendi özün şem‘-i zebânı hiçe şay
- 121a 7 Mülk-i cûdunda Süleymân olagör **Misli**-i mûr
Hükm edip şehr-i dile kevn ü mekânı hiçe şay

325

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
- 1 Gözüm yokdur dü ‘âlemde sitân-ı yârdan gayrı
Şafâbahş eylemez şahbâ leb-i dildârdan gayrı
- 2 Göñül mînâ-yı işkeste gibi şad çâk çâk oldu
Tesellî kalmadı cânâ kuru efkârdan gayrı
- 3 Tabîb-i bî-vefâlar derdimi gitdikce artırdı
Kesilmeklikde ümmîd yâreye tîmârdan gayrı
- 4 Mürüvvet yok mudur gâhîce luṭf etsin bu gam-ḥ‘âra
Meded sâkî uşandım ḥikmet-i esrârdan gayrı
- 5 Yataarken kûy-ı râhında füsûn eyleyse seḥḥâran
‘Aceb te’şîr eder mi dîde-i gaddârdan gayrı
- 6 Ḥayâlîñ rû-be-rû pîşimde râh-ı intizârînda
Dü dîdem nesne görmez menba‘-ı bî-kârdan gayrı
- 7 Revâ-yı ḥaḳ mı atmaklık omuzdan pîç-i zülfüñveş
Uşandık zannıma bu bende-i nâ-çârdan gayrı
- 8 Ne deñli ‘arz-ı ḥâl etsem deriñde şâh-ı devrânım
Degildir ferş-i luṭf etmek seniñ âzârdan gayrı
- 9 Ğarâ’ib çâh-ı evhâma düşüpdür **Misli**-i gamgîn
Bulunmaz hiç dehânında tehî güftârdan gayrı

326

Müfte 'ilün / Mefâ 'ilün / Müfte 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Gamzeleriñ ne ok imiş tâ cigerimde yâresi
Eyle devâ tabîb-i 'aşk la'l-i lebiñde çâresi
- 2 Kaddimi yâya döndürüp hicriñe şayd olalıdan
Zülfüñe şâne olmuşum oldu gönül avâresi
- 3 Gayrı kime varıp açam destimi ey perî meded
Baht-ı semâda bilmezem sen misin ey sitâresi
- 4 Ben nice âh u nâleye başlamayım gözüm ferî
'Aklım alıp benim heme kaşlarıñıñ o karesi
- 5 Etme beni amân begim gayrı kapıya sen revâ
Gel kerem eyle kim bugün **Misli**'ñe mâh-pâresi

327

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Bu istignâ-yı cevriñle perîşânım yetişmez mi
Dü çeşmim girye-sâzı Nûh tûfânım yetişmez mi
- 121b 2 N'ola bir kerre kandırsañ mey-i la'liñ ile sâkî
Terahhüm kıl tutuşdum âb-ı hayvânım yetişmez mi
- 3 Nigâh-ı lutfuñ olmaz mı dil-i bîmâre-i 'aşka
Yıkıldı hasretiñle cây-ı sâmânım yetişmez mi
- 4 Gam [u] derdinde Ya'kûb'um mekânım çâh-ı Yûsuf'dur
Hani inşâfiñ 'uşşâka a sulţânım yetişmez mi
- 5 Gönül maḥzûn melîl her rûz [u] şeb ey nev-res-ârâ¹²⁹
Kemâna döndü kaddim şâh-ı devrânım yetişmez mi
- 6 Muḥîṭ-i baḥr-i 'aşkıñda benim ğavvâs-ı bî-pervâ
Ne bâkim kimseden ey vech-i Kur'ân'ım yetişmez mi
- 7 Sa'âdet tâcısın serde heme 'uşşâka şeydânıñ
Vefâ-sâzım gönül tahtında ḥaḳânım yetişmez mi
- 8 Bilirsin her dü 'âlemde penâhım ğayr[ı] yok dil-ber
Ümîdim tâ ezel sensin nıgehbânım yetişmez mi

129

Bu mısradaki vezin hatalıdır.

- 9 Deriñde **Misli** bir ‘âciz kuluñdur feyz-yâb eyle
Raķıbden el-amân ğayrı perîşânım yetişmez mi

328

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ülün

- 1 Müjeñler her biri ħançer degil mi
Gözüñ doğrusu efsûnger degil mi
- 2 Ħayât [u] cân baĝışlar her bakışda
Nigâhıñ biñ şafâ-güster degil mi
- 3 Gül-i ruhsârıñ üzre ħâl-i Hindûlar
Gümüş micmerde ‘ûd-ı ter degil mi
- 4 Miyânda ‘işve-i nâzıñ dem-â-dem
Dil-i ‘uşşâka fermân-ber degil mi
- 5 Mesîhâ rü’yetiñ biñ baĝş-ı cândır
Fırâkıñ âteşi ejder degil mi
- 6 Saña ‘âşık olanlar kalb[i] şeksiz
Hemin nûruñ ile enver degil mi
- 7 Der-i ħâkiñde ħünkârım bu **Misli**
Ne emriñ var ise çâker degil mi

329

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Dü çeşmim dil-berâ ħasretde kan ağlar yetişmez mi
Yüregimde fırâkıñ rîşeler bâĝlar yetişmez mi
- 2 Murâdım rûz [u] şeb sensin Mesîhâ mu‘cizin irgür
Bu nâ-kâm infişâliñle çeker daĝlar yetişmez mi
- 122a 3 Muĥabbet kûhsârında ğarîbim hem-demim yokdur
Hemîşe seyl-i eşkim cûyveş çaĝlar yetişmez mi
- 4 N'ola bir nîm-nigâh iltifât etseñ baña bir kez
Dil-i ‘âciz kemân-ebrûña cân râĝlar yetişmez mi
- 5 Vişâliñ câmina kandı hezâr ‘uşşâkıñ ey dil-ber
Kuluñ **Misli** nehârü'l-leyl kan ağlar yetişmez mi

330

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Ugradım derd-i nihâna bilmezem tîmârımı
‘Andelîbim künc-i ğamda isterim gülzârımı

- 2 Ol melâhat bâğınıñ buldum der-i ihsânını
Edeli ikrâr o yâri kesmişim zünnârımı
- 3 Şem‘ine pervâneym terk-i serimdir râhına
Bendeyim rûz-ı ezel şındırmazam ikrârımı
- 4 Râh-ı ‘aşk-ı Mevlevî’de feyz-yâb etsin Celîl
Maḥrem-i sırr-ı Hüsâm kıl vermezem esrârımı
- 5 Hânkâh-ı sırr-ı ‘Abdi Dede’de buldum kemâl
Misliyâ şatdım raḳîbe kâle-i âzârımı

331

- Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün*
- 1 Kemend-i zülf-i dildâra düşüp dil hayretim gitdi
Cihân içre nazar kıldım ser-â-ser ‘ibretim gitdi
- 2 Neye mihr-i dil etdimse uşandırdı beni cândan
Göñül uşlanmadı aşlâ belâdan râhatım gitdi
- 3 Takınmış kisve-i pîrânı gûyâ ehl-i ‘aşk olmuş
Erenler meclisin bilmez gözümde kuvvetim gitdi
- 4 Gürûh-ı ehl-i ‘uşşâkı şikest-i kalb imiş kaşdı
Muḥibb-i evliyâ şandım nazarda diḳḳatım gitdi
- 5 Görünüp şûret-i Hâk’dan erenler nuṭkunu taḥḳîr
Edermiş gayrı yerlerde bu yüzden ‘ibretim gitdi
- 6 Tarîḳ-i ‘aşka ikrârı ezelden yok imiş **Misli**
Muḥabbet şarf edip hayfâ nice dem gayretim gitdi

332

- Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün*
- 1 Eyleyen rüsvâ cihâna yâre efkârdır beni¹³⁰
Atalı ferdâya vaşlın eyledi bîzâr beni
- 2 Eylerim her rûz [u] şeb bir kûşede zâr-ı nihân
Etmedi zincîr-i zülf-i müşküne mazḥar beni
- 122b** 3 Şem‘-i ruḥsârın ziyâsından düşüp kalbe şerer
Seng-i hâr [u] bî-bahâken eyledi gevher beni

130

Metinde “cihâna” ve “yâre” kelimeleri arasında fazladan “bir” kelimesi vardır.

- 4 Şerbet-i la‘lin ümîd eyler iken tîmâr için
Nergis-i mest-i nigâhı eyledi bîmâr beni
- 5 Kesmezem ümmîdim ol şâhım mürüvvet kânıdır
Luţf eder elbetde **Misli** aşinâ eyler beni

333

- Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün*
- 1 Perîşân olduğum mecbûr olup da sevdiğimden mi
Nigâh-ı gayrıya aldanmayıp da geldigimden mi
- 2 Cefâ-yı nev-icâda başladıñ yok mu nihâyet hiç
Fırâk-ı âteş-i hicrân her dem çekdigimden mi
- 3 Beni bir hâle dûş etdiñ ki bilmem n'oldüğüm zâlim
Cihânıñ mansıb u câhın göñülden sildigimden mi
- 4 Hemân bir âh âh kaldı yedimde şimdi maşşûlüm
Zamâna bir temâşâyım seni dost bildigimden mi
- 5 ‘Aceb **Misli** gibi var mı saña mecbûr zamân içre
Niçin bir luţfuñ olmaz ‘âşıkâna sevdiğimden mi

334

- Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün*
- 1 Benim bu dûd-ı âhımdan nigârıñ şem‘i yanmaz mı
Nigâh-ı çeşm-i hâmmârı ‘aceb kim nâza kıanmaz mı
- 2 Şikâyet eyleme ey dil rızâ ol derd-i hicrâna
Seven ma‘şûkunu cevır ü cefâya hiç dayanmaz mı
- 3 Vücûdun mahv edip râhında gayrı kayd-ı tenden geç
Taħammûlden elin çekme bilir elbet inanmaz mı
- 4 Gubârı sil vücûduñ şehrini âbâd-ı gülşen et
Sen añ onu nehârü'l-leyl seni ol dañi añmaz mı
- 5 Kapatmış meh-cebîni perçem-i ‘anber siyâhî-nûr
Gözü âhûsu h‘âbiden kıanıp bir dem uyanmaz mı
- 6 Kılır mı böyle biñ renkde derûnum kâlesi bilmem
Nigârıñ reng[i] rengiyle o yek renge boyanmaz mı
- 7 Bu deñli hâne-i ‘âşık kılırsa hüzni [ü] miñnetde
Sirişke çeşm-i pür-hûnla ki heft deryâ bulanmaz mı

- 8 Düşerse şahra-i ‘aşka görüp Leylâ'yı ruhsârı
Nihâyet tırta-i zincîre Mecnûnveş bağlanmaz mı
- 9 Nice şabr eyleyim sâkî elimde ihtiyârım nîst
Ruḥuñ şem‘ine pervâne olursa dil dolanmaz mı
- 123a** 10 Beni ta‘yîb eder ihvân melâmetde diye dâ‘im
Düşen bu vâdi-i nâra nehârü'-leyl yanmaz mı
- 11 Gehî luṭfuñ gehî cevriñ getirir **Misli** âvâze
Şebân rûz eyleyip ta‘cîz ‘aceb ol meh uşanmaz mı

335

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Fe ‘ûlün

- 1 Gidersem bâbına ḥandân eder mi
Vişâliñle dili şâdân eder mi
- 2 Züleyhâ mıyım ‘aceb Ya‘kûb-ı ğam mıyım¹³¹
Baña etdigini Ken‘ân eder mi
- 3 Düşelden ‘aşkına pür-yâredir dil
Görür de derdime dermân eder mi
- 4 Demişler râh-ı ‘aşkda sûḥtekârdır
Bilen râzım baña bühtân eder mi
- 5 Düşersem murğ-ı bî-şehper ayağa
Murâdım luṭf ile iḥsân eder mi
- 6 ‘Aceb bir nîm-nigâh etse o zâlim
Perîşân ḥâlimi seyrân eder mi
- 7 Desem bir kez saña üftâdeyim men
Müjeñle katlime fermân eder mi
- 8 Şakın rahm etmeyip oldum ğazabla
Sirişk-i çeşmimi tûfân eder mi
- 9 ‘Aceb ayrılmasam dümbâleveş ger
Yanında ‘âşığ-ı devrân eder mi
- 10 Kişi sevdigine rahm etmeyip âh
Bütün hep böyle ser-gerdân eder mi

¹³¹

Bu mısra da vezin hatalıdır.

- 11 Hesaabsız bendesi lâkin kamudan
Derinde **Misli**'yi iskân eder mi

336

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Ol perî mâh-ı şıyâmda ne ser-encâm eyledi
Vuşlatından dûr edip ümmîde bed-nâm eyledi
- 2 Luţf ile bir kez beni yâd etmedi raġbet kılıp
Başıma kâr eylemekde 'âlemi şâm eyledi
- 3 Râh-ı efkâr-ı talebde eyledim geşt ü güzâr
'Âkıbet yüz döndürüp işkeste-i kâm eyledi
- 4 Kal'a-i Kâf-ı kanâ'at bekle demişken o şûh
'Âkıbet ceyb-i keremden hicrin ikrâm eyledi
- 123b** 5 Söyledi bâb-ı Rızâ'da ol nişîn şimdengeri
Nâ-murâd koymam diye bu gûne peygâm eyledi
- 6 Şoñradan bilmem ne fitne-sâz [u] efsûnger nigâh
'Âşıkın terk etme rûyunda ne evhâm eyledi
- 7 Sen seni terk eylesen de ben seni etmem diye
Evvelî def'ât ile bu tarzda ikdâm eyledi
- 8 İ'timâd etdim sözüne beste kıldım göñlümü
Hâşılı bend etmek için böyle endâm eyledi
- 9 'Aşk hâlin bilmez iken şimdi bak bir hâlîme
Cümleden men evvelî göñlümü kıddâm eyledi
- 10 Men dilerdim hâk-i pâyinde olam çâker müdâm
Biñ belâyı başıma 'aşk ile huddâm eyledi
- 11 Himmeti pûşîdesinde olayım derken hemîn
Kaşd-ı gamda sidr-i hicrânında fercâm eyledi
- 12 Bâġ-ı ümmîd-i vişâlinde gezerken nâgehân
Mâtem-i vuşlat baña 'ıydiyye in'âm eyledi
- 13 'Aklıma başımdan aldı gamze-i yağmacılar
Baña her ne oldu ise ol dil-ârâm eyledi
- 14 Mısr'a etdirdi seyâhat dûr olup gözden tamâm
Anda **Misli** neylesin eşkiñle bî-gârm eyledi

RÜBÂ'İYYÂT

1

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
 Bendeñim zâhir ü bâtın hasbetenli'llâh seniñ
 Kâlb-i 'uşşâka cemâliñ oldu Beytu'llâh seniñ
 Tarz [u] tavrıñ tâb-ı zülfüñ sırr-ı sırru'llâh seniñ
 Gayrıya **Misli** kûl olmaz oldu vü bi'llâh seniñ

2

Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün
 Yek 'arz-ı nigâh eyle derûnumdaki derde
 Ey tıfl-ı cefâ çekme amân râhıma perde
 Kimse baña hem-pâ olamaz gayrı bu yerde
 Luţf eyle begim âteş-i 'aşkıñ dahî serde

3

124a

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün
 Beni ol şâh-ı cihânım ğam-ı firkatde kûdu
 Yine müncer ola hâlim dil[i] miñnetde kûdu
 Elimi hicr [ü] vişâliñle melâmetde kûdu
 Kimini şâd u sürûla beni hayretde kûdu

4

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
 Düş olup çeşmim nigâra tâze verdim gönümü
 Yeñi başdan şûh bir mümtâza verdim gönümü
 'Aşk ile 'aklım gidip ifrâza verdim gönümü
 Gâh o yâre meyl edip gâh nâza verdim gönümü

5

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
 'Âlem-ârâ bir meh-i tâbân gözler gözlerim
 Bâğ-ı ümmîdim gül-i handân gözler gözlerim
 Gerçi kim men kaçreyim 'ummân gözler gözlerim
 Yok nigâhım gayra ol sultân gözler gözlerim

6

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün
 Yine bir revnağ-ı bâzâr açılıp dilde ser-â-pâ
 Yine dükkânçe-i 'aşkda satılır kâle-i cânâ
 Düşürüp hayrete halkı eder 'âşıkları rüsvâ
 Geçer ol neng ile nâmûsdan 'âşık olur ihyâ

7

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün
 Çek elin keşretten ey şûh kim siyâdetlik budur
 Gayrıdan kes ülfeti şân u fiğâmetlik budur
 Mağrem-i esrâr-ı ibhâm-ı diyânetlik budur
 Merdüm-i kân-ı vefâ şân u şerâfetlik budur

8

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün
 Pâdişâhım bendeñ olduğum ne devletdir seniñ
 Bekler biñ cân ile leyl ü nehâr hâk-i deriñ
 Çekmede bi'llâh hoşnûd oldu gönüm miñnetiñ
 Çâk çâk olsam da cânânım bırakmam dâmeniñ

9

Mef'ûlü / Mefâ 'ilü / Mefâ 'ilü / Fe 'ülün
 Bu dil-ber-i fettân ile ülfet yeñilendi
 Bir neş'e-i efzâ ile hasret yeñilendi
 Cânlar alıcı çeşm ile miñnet yeñilendi
 Gönüm ne uşanmaz ki meşakkat yeñilendi

10

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün
 Düş olaldan kûhsâr-ı 'aşka feryâddır işim
 Dûd-ı âhımdan şerer saçmağda üstâddır işim
 Tâli'imden derd [ü] ğam râhında şayyâddır işim
 Gerdiş-i ğaddâr elinden olma nâ-şâddır işim

11

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün
 Ne hâle girdiğim bilmem saña düş olduğum demden
 Terahhüm eyle bir dânem gelip kırtar beni ğamdan
 Hayâl-i vaşlıñı kurmak ile çeşmim dolar nemden
 N'ola bir câm erişdirseñ baña ol gonca-i femden

12

Mef'ûlü / Mefâ 'ilü / Mefâ 'ilü / Fe 'ülün
 Men tâlib-i şahbâ-yı ezel rûz-ı gedâyım
 Bu 'aşk ile hem-pâ olalı özge edâyım
 Miñnet çekici bûlbül-i pür-sûz-ı şadâyım
 Fırşat bulamam **Mişli** gül-i yâre cüdâyım

337

[ĞAZEL]

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün
 1 Eriyen pûte-i 'aşkda bulur kendisini cemde
 Ederse rahne-i çeşmiñ pey-ender-pey baña nemde

- 2 Kılarsa yek nazar pîr-i muğân meyḥâne-i ‘aşkda
Bu **Misli** ‘azm eder Mevlâ'ya Mevlânâ'ya her demde

338

[ĠAZEL]

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Reh-i maḳşûda ermekse der-i dil-berden ayrılma
Murâdîñ kân ise yektâ olan gevherden ayrılma
- 2 Göñülde sür çıkar şûrî olan kâlâ-yı dünyâyı
Yapış dâmân-ı ‘aşka ḥazret-i ḥünkârdan ayrılma

339

[ĠAZEL]

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Dînim îmânım cemâl-i ‘Azmi’dir
Lâ-cihân âlâ nihâl-i ‘Azmi’dir
- 2 On sekiz biñ ‘âlem onuñ zıllıdır
Maṭlabım ḥâl-i kemâl-i ‘Azmi’dir

340

[ĠAZEL]

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 125a 1 Bezm-i erbâb-ı dilânda yâd ola ismiñ dilâ
Nâr-ı ‘aşk-ı yâre bî-pervâ etme baña¹³²
- 2 Kayd-ı cândan geçmeden vuşlat naşîb zinhâr degil
Koy seni senden kesil gel râh-ı ‘aşka **Misli**yâ

341

[ĠAZEL]

Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün

- 1 Yedimde ḥâmeye kilkim ki pîr-i dest-gîrdendir
Süvâr-i bâd mişâli olduğı her şeb esîrdendir
- 2 Ne mümkün **Misli**'niñ bir ḥarfe kudret etmege taḥrîr
Nişîn-i ‘aşk-ı Mevlânâ seg-i kemter ḥaḳîrdendir

342

[ĠAZEL]

Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün

- 1 Düşdü dil-rîş râh-ı ‘aşka **Misli**-i şeydâ ile
Bulmadı maḥrem ne yapsın eglenir inşâ ile

132

Bu mısra da vezin hatalıdır.

- 2 ‘Azm-i yâr etdikde taḥrîrin baña ‘arz eyledi
Buldu itmâmıñ cezîre şevk-i Mevlânâ ile

343

[ĠAZEL]

- Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün / Mefâ ‘ilün*
1 Ḥaḳîḳat baḥriniñ ğavvâs[ı] olmuşdu dil-i zârım
Olup ne gevhere mâlik dalıp hem çıkdı müjgânım
- 2 Ḥudâ ‘avniyle süfteyim beher bir dânesin **Misli**
Olaydı nezd-i cânânda bu ḥidmet sâye-i cânım

[KİT‘ALAR]

1

[KİT‘A]

- Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilâtün / Fe ‘ilün*
1 Reh-i ‘aşk içre güzârende iken murg-ı gönül
Beñzedi Gülşen-i Ḥâfız'da figânı nâya
- 2 Müje-i eşk-i midâdımla yazıldı **Misli**
Ola rûḥâniyet-i feyz-i erenler sâye

2

[KİT‘A]

- Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün*
1 Şahn-ı bûstân-ı firâk içre gönül
Lerzenâk oldu ḥazânâsâ müdâm
- 2 Gülşen-i tevḥîde endâht bâd-ı ‘aşk
Ser-te-ser geşt [ü] güzâr şüd ber-devâm

344

[ĠAZEL]

- Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilâtün / Fâ ‘ilün*
1 Kadd[i] tûbâ bir şeh-i vâlâya düşdü gönümüz
Bâğ-ı firdevs bûy-ı verd-efzâya düşdü gönümüz
- 125b 2 Râh-ı maḳşûdda gezerken serserî hicrân ile
Nâgeh ‘aşk nâmında bir deryâya düşdü gönümüz

345

[ĠAZEL]

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Efendim âşinâlık yok 'aceb bilmem nedir bâ'is
Nizâm-ı milket-i hüsnuñle yanmaqlık mıdır bâ'is
- 2 Hevâ-yı perçemiñ başdan çıkardı bendeñi câna
Nigâha aldanıp izhâr-ı 'aşk kılmak mısır bâ'is

346

[ĠAZEL]

Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilün

- 1 Küçücüksün dañi nâzik dedesin
Neden 'uşşâkıña miñnet-zedesin
- 2 Gül-i ruhsârıñı koçlatmağı sen
Dil-i 'uşşâkıña 'âdet edesin

13

[RÛBÂ'Î]

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Olur üftâd o yârıñ gördü dedim türlü refâtı
Kapılmaz mı göñüldür bu müretteb tarz [u] etvârı
- 2 Cemâl[i] tal'ati rengin habersiz etme inkârı
Muhabbet kâsesinden nûş eden söyler bu güftârı

14

[RÛBÂ'Î]

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Âferin hûn-ı müjeñ hasret-keş-i 'aşk şad hezâr
Oldu ihvân-ı şafâya seyl-i girye yâdigâr
- 2 Gülşen-i tevîdî de rûz eyledikde sebzezâr
Şâhid-i sultân-ı 'aşkla vahdeti etdiñ qarâr

347

[ĠAZEL]

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Yâ Rab ol şûhuñ firâkı dûzağ-ı nârdan mıdır
Yohsa bu baht-ı siyâhım bağs-i ekberden midir
- 2 Bunca feryâd eyledim gûş etmedi ol şivekâr
Bilmezem kalbi onuñ da seng-i mermerden midir

348

[ĠAZEL]

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

- 1 Göñül bir hâle düş oldu 'aceb rü'yâ mıdır bilmem
Heme mest eyleyip geşt [ü] güzâr sevdâ mıdır bilmem
- 2 Ser-i zülfünde tutmuşdu be-zâr eyyâm mekânın
Düşürdü pâyına şimdi beni hûlyâ mıdır bilmem

349

[ĠAZEL]

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 126a 1 El-vedâ' ey mısr-ı kâhîr el-vedâ'
Luţf-ı pinhân kahr-ı zâhîr el-vedâ'
- 2 Cevr ile âlûde-i hâk eylediñ
Sendedir şad cism-i zâhîr el-vedâ'
- 3 Dil şikest etmekde üstâd yeñisin
'Âşık incitmekde mâhîr el-vedâ'

MÜFREDÂT

1

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

Hem çü **Misli** var mı erbâb-ı suhan nazmın bile
Dürr-i meknûn derc olur ağzında evrâka hemîn

2

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

Alıp 'aqlımı dîvâne beni kılmak nedir sâkî
Bu deñli bî-kerem olma yaķar âhım seni sâkî

3

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

Benim derd-i nihânım vâsıl-ı dermân olandan şor
Dil-i hûnbârımı tîg [u] sinân müjgân olandan şor

4

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün

Begim ahz eylemişsin nâme-i işkestemi dîrûz
Huşûşâ bâg-ı evrâkıñda **Misli** eylesin cevân

5

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

Kâse-lîsiñim deriñde hem çü **Misli** 'Azmiyâ
Hânkâhıñda garîb-i Mevlevî'dir bu fakîr

6

Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilün
 Yakma hırşîd-i hâkîkat beni zîrâ yanağım
 Seyl-i eşkimde şehâ **Misli** bulunmaz yalağım

7

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün
 Ne müşkil derd imiş sâkî bu deñli teşne-leb kalmak
 Bu hâle sen de girdiñ mi 'aceb evvelde ey sâkî

8

126b

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün¹³³
Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün
 'Aşkına dil-beste olmak hayli müşkilmiş seniñ
 Sehî kıddim cefâ vü hâcib ile âh kemân oldu

9

Fe 'ilâtün / Fe 'ilâtün / Fe 'ilün
 Ehl-i 'aşkıñ olalı dil uğrusu
 Cânımıñ meyli sañadır doğrusu

10

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün
 Bağladıñ zincîr-i zülfûñle dil-i Mecnûn'umu
 Fâ'îk olduñ cezbe-i hüsnünde Leylâ'ya Hüseyn

11

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün
 Kanda bir mest-i cünûn kim 'aşk-ı Leylâ'yı bile
 Vâkıf-ı esrâr-ı 'aşk olmak begim güçdür henûz

12

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün
 Hoka-i gülfâmına cânâ zebân mıdır midâd
 Ben degilim hüsnünüñ şerhin eder hâmem ziyâd

13

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün
 Bir putuñ 'aşkıyla **Misli** gene oldum büt-perest
 Biliriz eţvârdan inkâra hâcet kalmadı

133

Bu şiirde birinci ve ikinci mısranın vezinleri birbirinden farklıdır.

14

Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün / Mefâ 'ilün
 'Aceb **Misli** [ki] nazıma getirmiş var mı esrârın
 Gehî küfr ü gehî îmân bilinmez kında ikrârı

MÜNÂCÂT-I MEŞNEVÎ

Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilâtün / Fâ 'ilün

- 1 Ser-te-ser sırra muvaffakdır Muḥammed Muştafâ
 Bârgâh-ı kıble-i Hâk'dır Muḥammed Muştafâ
- 2 Rabb-ı rûy-ı Aḥmediyye 'aşkına yâ Rab meded
 Luṭf [u] ihsân et bize yâ Hâzret-i Hayyu's-Şamed
- 3 İsterim benden beni al ver fenâya varımı
 Benlik ağıyârıñdurur etmem enâniyyet kadîm
- 4 'Aşk-ı Mevlânâ-yı Rûmî'den kulûba ver cilâ
Misli'yi dûr etme dergâhıñdan ey Rabbü'l-'alâ
- 5 On sekiz biñ 'âlemiñ şâh-ı cihânı 'aşkına
 Müstemend 'âşıqlarıñ eşk-i dü çeşmi 'aşkına
- 127a 6 Yüz sürer ḥâke şebân rûz **Misli**-i rûy-ı siyâh
 Sen münâcâtın kabûl kııl yâ Rahîm ü yâ İlâh

Âsitâneli el-fakîrû'l-Mevlevî es-seyyid İsmâ'îl Hâkkı

Eş'ârda şöhreti Misli'dir. 1286 Zilhicce 21

DİZİN

A

- a, vi, vii, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 37, 40, 43, 45, 46, 48, 49, 51, 53, 54, 59, 60, 61, 63, 64, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 86, 87, 88, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 118, 119, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 134, 135, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 152, 155, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 195, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 213, 214, 216, 218, 219, 220, 225, 226, 227, 228, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 238, 239, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 252, 253, 254, 256, 258, 259, 263, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 282, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 295, 297, 298, 300, 302, 308, 312, 313, 314, 315, 318, 319, 320, 321, 324, 325, 329, 330, 332, 333, 410, 411, 412
- a'dâ, 25, 110, 144, 218, 278, 288, 313
- a'lâ, 145
- a'mâ, 27, 87, 104, 142, 181, 268, 274
- a'zam, 88, 126, 158, 164, 200, 266
- âb, 22, 55, 68, 76, 84, 86, 94, 95, 96, 98, 120, 132, 137, 140, 160, 162, 164, 165, 167, 171, 174, 178, 182, 187, 190, 198, 202, 204, 215, 217, 231, 233, 237, 244, 249, 250, 258, 259, 272, 277, 279, 282, 283, 295, 298, 299, 300, 314, 316, 324, 325
- 'abâ, 17, 60, 79, 80, 227, 275, 285, 318
- âba, 117, 160, 173, 181, 215, 271
- âbâd, 54, 95, 163, 200, 229, 260, 281, 306, 308, 328
- 'abd, 168
- abdâl, 253, 268
- 'Abdî Dede, 184
- 'aceb, 22, 23, 80, 96, 118, 121, 122, 126, 129, 133, 150, 152, 161, 162, 170, 180, 185, 187, 192, 195, 196, 202, 215, 238, 239, 257, 267, 281, 282, 293, 295, 307, 309, 314, 328, 329, 335, 336, 337
- 'acîb, 163, 212
- 'âciz, 167, 232, 240, 280, 284, 290, 326
- 'âcizim, 77, 151, 191, 193
- 'acz, 13, 161, 162, 166, 179
- aç, 28, 107, 112, 176, 179, 218, 269
- âdâb, 4, 87, 108, 111, 221, 311
- 'adâletdir, 234
- 'adem, 283
- Âdem, 73, 93, 101, 111, 126, 142, 144, 178, 184, 226, 234, 245, 266, 305, 316
- 'âdet, 79, 80, 107, 110, 126, 128, 129, 151, 161, 168, 169, 188, 228, 229, 278, 288, 295, 307, 320, 325, 335
- adı, 19, 23, 29, 51, 62, 120
- 'adû, 113
- âferîn, 99
- âfîtâb, 95, 96, 149, 157, 165, 166, 182
- 'afv, 82, 318, 323
- afyon, 259
- âgâh, 25, 108, 137, 164, 179, 196, 243, 244, 252, 287
- Agazâde, 177, 184, 217
- ağla, 8, 26, 41, 110
- ağulu, 198
- âgyâr, 28, 93, 111, 124, 135, 141, 151, 191, 195, 213, 219, 254, 289, 297, 298, 314, 323
- ağzım, 123

- âh, 22, 45, 59, 73, 78, 79, 81, 89, 95, 101, 106, 118, 121, 126, 127, 133, 134, 137, 138, 156, 166, 176, 178, 201, 207, 239, 240, 248, 250, 251, 252, 261, 265, 279, 282, 283, 286, 287, 289, 294, 298, 314, 320, 322, 325, 328, 329, 337
 ‘ahd, 35, 44, 88, 100, 188, 234, 235, 238, 288, 293, 303
 aḥfâ, 153, 194
 aḥî, 185
 aḥî, 316
 âḥîr, 12, 27, 29, 59, 80, 90, 96, 98, 100, 101, 103, 105, 124, 133, 148, 201, 247, 261, 276, 305, 307, 309, 312
 âḥîri, 126
 aḥkâm, 72
 aḥkar, 172
 Aḥmed, 79, 93, 99, 152, 164, 247, 254, 265, 289
 Aḥmediyye, 338
 aḥmer, 263, 284
 aḥretlik, 204
 aḥşâm, 260
 âhû, 131, 201, 254, 302
 aḥvâl, 77, 111, 168
 aḥz, 125, 206, 220, 258, 336
 ak, 31, 130, 131, 158, 253, 274
 aḥan, 296
 aḥdıkca, 214
 ‘akıl, 105, 194, 238
 aḥıp, 260
 ‘âkil, 170, 260, 261, 268, 273, 315
 ‘akl, 23, 38, 86, 95, 123, 153, 189, 192, 206, 229, 277, 278, 281, 288, 313
 aḥlâmîñ, 192
 ‘aḥlîm, 60, 91, 133, 148, 150, 157, 181, 185, 196, 247, 260, 294, 323, 331
 aḥmakdadır, 85
 aḥreb, 131, 304
 aḥsam, 43, 123
 ‘aksine, 7, 232
 al, 144, 146, 171, 178, 211, 313, 338
 âl, 24, 28, 48, 60, 61, 78, 80, 112, 116, 124, 133, 142, 196, 198, 204, 220, 223, 224, 230, 241, 254, 275, 277, 292, 318, 326
 ala, 65
 alâ, 56, 78, 226, 243, 338
 alah, 161
 aldanma, 306
 aldı, 60, 100, 133, 208, 215, 219, 235, 261, 278, 287, 330
 ‘âlem, 23, 27, 35, 45, 61, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 87, 100, 103, 104, 106, 111, 122, 123, 134, 135, 142, 145, 146, 160, 183, 185, 189, 193, 195, 199, 200, 211, 220, 222, 231, 232, 234, 236, 237, 245, 258, 259, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 279, 285, 287, 290, 297, 301, 307, 312, 313, 333
 ‘âlemde, 9, 23, 51, 54, 60, 82, 83, 84, 87, 110, 111, 121, 123, 125, 146, 148, 152, 155, 175, 178, 179, 187, 192, 193, 198, 199, 203, 205, 209, 210, 211, 220, 225, 226, 227, 228, 237, 241, 242, 257, 258, 261, 266, 268, 276, 279, 287, 296, 297, 298, 318, 324, 325
 ‘âleme, 140, 169, 188, 215, 216, 221, 233
 alıcı, 332
 alıp, 2, 97, 132, 135, 144, 173, 261, 325, 334
 alır, 3, 11, 195, 197, 220, 320
 ‘Alî, v, 4, 58, 59, 60, 63, 67, 80, 83, 103, 123, 285, 409, 411
 ‘Alî, 29, 33, 43, 58, 59, 76, 77, 79, 83, 88, 102, 103, 123, 124, 221, 274
 âli, 27, 72, 105, 206, 213, 214, 233, 239, 259, 266, 274
 ‘âlî, 72, 79, 87, 94, 107, 141, 143, 146, 154, 157, 167, 200, 209, 252, 253, 274
 ‘Alî-meşreb, 88
 Allâh, 20, 21, 22, 33, 39, 75, 76, 100, 102, 117, 120, 124, 169, 178, 213, 253, 268

- ‘allâm, 72
 alma, 22, 119
 almağa, 173, 288
 almak, 138, 237, 337
 alnıma, 24, 106
 altın, 25, 81, 108
 âlûde, 25, 82, 97, 109, 199, 227, 279, 336
 âmâde, 88, 165, 263, 266, 322
 amân, 22, 35, 60, 75, 77, 78, 119, 153, 247, 252, 299, 312, 313, 314, 316, 325, 326, 331
 âmed, 87
 ammâ, 22, 28, 77, 101, 112, 117, 118, 124, 134, 138, 197, 220, 264, 271, 290, 302, 315
 ammân, 77
 an, 23, 51, 61, 73, 97, 102, 113, 115, 120, 123, 132, 147, 148, 155, 157, 163, 168, 170, 194, 224, 243, 257, 278, 290, 297, 310, 316, 324, 328, 335
 ân, 27, 29, 59, 60, 68, 72, 74, 75, 76, 78, 82, 83, 84, 86, 89, 90, 91, 93, 102, 104, 109, 111, 112, 113, 141, 147, 149, 158, 170, 171, 194, 197, 202, 206, 207, 209, 224, 226, 228, 236, 243, 251, 271, 274, 289, 299, 300, 318, 321, 325, 329
 aña, 8, 49, 50, 73, 82, 85, 97, 114, 126, 131, 134, 135, 138, 151, 155, 156, 186, 191, 193, 200, 221, 222, 240, 274, 286, 295, 311, 313
 ‘anâsır, 22, 120
 ancak, 23, 120, 289
 anda, 190, 226, 259
 ‘andelîb, 91, 141, 156, 163, 286, 314
 ‘andelîbâsâ, 86, 258, 319
 añdıķca, 69
 anı, 26, 108, 113, 126, 149, 170, 191, 207, 210, 214, 216, 217, 222, 229, 234, 241, 255, 261, 281, 304, 305, 324, 328
 anıñ, 22, 47, 55, 89, 97, 121, 132, 156, 209, 218, 255, 285, 301, 319, 320, 333, 335
 anıñçün, 13, 134, 202
 ‘ankâ, 22, 23, 38, 49, 104, 120, 122, 154, 218, 219, 224, 243, 265, 270, 271, 304, 318
 aña, 33, 54, 169, 187, 246, 304, 305
 aña, 34, 318, 319
 aña, 328
 ara, 33, 99, 158, 239, 282, 293, 294
 arar, 215
 ‘aref, 104, 237, 308, 318
 arıyor, 225
 ‘ârif, 9, 85, 90, 93, 122, 125, 145, 169, 175, 194, 218, 226, 241, 248, 259, 271, 290, 295, 307
 ‘ârifîñ, 147, 168, 182, 208, 217, 302
 armağan, 40, 90
 arslan, 154
 artar, 33, 228
 ‘arz, 13, 88, 92, 93, 94, 112, 113, 116, 135, 149, 182, 193, 196, 234, 247, 248, 258, 270, 271, 272, 274, 277, 280, 295, 299, 303, 324, 331, 334
 ârzû, 38, 106, 147, 193, 197, 207, 221, 251, 302
 as, 59, 97, 411
 ‘aşâ, 93, 113, 308
 âsân, 25, 108, 187, 209, 267, 300
 âsâr, 231
 âsitân, 94, 174, 255, 287
 âsiyâb, 85, 95, 166
 aşı, 14, 124, 144, 229, 290, 327
 aşı, 25, 108
 aşma, 272
 âsmâna, 265
 âsûde, 107, 195
 âsumân, 94, 200
 âsumâna, 216, 274
 ‘aşer, 49, 60, 79, 220, 224, 275, 301, 320
 ‘âşık, 9, 21, 23, 25, 28, 29, 39, 54, 76, 90, 91, 103, 107, 111, 112, 119, 122, 129, 133, 134, 148, 149, 154, 155, 158, 161, 162, 171, 186, 187, 189, 194, 195, 196, 200, 201, 206, 207, 208, 209, 212, 213, 214, 217, 222, 224, 227, 228, 231, 241, 247, 254, 262, 265, 274, 296, 298,

- 299, 300, 303, 304, 306, 311, 319, 323, 328, 329, 331
- ‘âşıkâ, 74, 84, 98, 100, 105, 146, 148, 149, 160, 166, 182, 189, 191, 202, 217, 238, 247, 256, 258, 322
- ‘âşıkân, 95, 150, 158, 180, 199, 209, 243, 246, 299
- ‘âşıkda, 175, 254, 291, 319
- ‘âşıkdan, 121, 236
- ‘âşıkdır, 87, 183, 252, 255, 268, 294, 318
- ‘âşıkı, 118, 134, 138, 187, 197, 303
- ‘âşiklar, 89, 124, 200, 292
- ‘âşikları, 151, 217, 248, 252, 331
- ‘âşikların, 196, 249, 251, 305, 338
- ‘âşiklık, 23, 36, 120, 205
- âşikâr, 23, 73, 77, 122, 139, 142, 157, 174, 197, 269, 308, 316
- âşinâ, 111, 121, 134, 135, 139, 222, 246, 247, 251, 270, 275, 304, 318, 328
- âşiyân, 278, 304
- ‘aşk, 9, 10, 11, 12, 13, 21, 23, 33, 34, 38, 42, 45, 46, 48, 49, 53, 56, 64, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 84, 86, 87, 88, 91, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 104, 108, 110, 113, 114, 119, 121, 124, 125, 127, 130, 132, 133, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 157, 159, 161, 162, 163, 165, 169, 172, 173, 174, 175, 177, 180, 182, 184, 185, 188, 189, 191, 197, 201, 203, 205, 206, 207, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 233, 237, 238, 239, 242, 243, 248, 250, 255, 258, 261, 268, 269, 271, 272, 273, 277, 278, 279, 280, 281, 285, 288, 291, 292, 294, 295, 297, 298, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 312, 316, 319, 322, 325, 327, 330, 332, 333, 334, 335, 337
- ‘aşka, 10, 23, 25, 28, 33, 36, 46, 50, 64, 76, 85, 90, 91, 105, 107, 111, 119, 121, 125, 126, 140, 144, 145, 146, 152, 154, 155, 157, 164, 168, 169, 174, 179, 185, 187, 195, 199, 202, 205, 209, 216, 234, 238, 246, 249, 253, 254, 265, 266, 269, 285, 287, 293, 306, 308, 320, 325, 327, 329, 332, 333
- ‘aşkdan, 83, 212, 245, 251, 278
- ‘aşkıdır, 49, 80, 82, 180, 249, 283, 291, 293
- ‘aşkı, 9, 23, 24, 25, 26, 31, 60, 85, 86, 92, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 123, 130, 131, 157, 173, 177, 179, 191, 208, 218, 224, 228, 231, 244, 253, 266, 270, 271, 274, 288, 292, 306, 307, 311, 318, 320, 333
- ‘aşk-ı vişâl, 311
- ‘aşkım, 41, 45, 58, 79, 80, 81, 95, 120, 132, 133, 137, 147, 157, 164, 194, 197, 224, 232, 254, 301, 304, 319
- ‘aşkıñ, 9, 22, 23, 25, 29, 31, 37, 53, 55, 59, 60, 76, 77, 82, 86, 92, 102, 103, 106, 107, 109, 118, 120, 122, 125, 131, 132, 134, 137, 142, 148, 155, 158, 159, 169, 173, 174, 177, 184, 185, 187, 193, 196, 199, 207, 209, 211, 213, 214, 215, 218, 235, 237, 244, 253, 256, 257, 273, 274, 278, 289, 290, 296, 297, 300, 301, 312, 321, 322, 331, 337
- ‘aşkıña, 151, 191, 193, 200, 211
- ‘aşkıñda, 22, 23, 75, 77, 88, 90, 108, 118, 123, 133, 140, 146, 156, 157, 162, 166, 177, 182, 185, 197, 201, 207, 213, 244, 259, 265, 267, 287, 296, 300, 305, 310, 314, 318, 321, 325
- ‘aşkıñdan, 75, 135, 148, 161, 312
- ‘aşkıñla, 89, 124, 139, 143, 158, 167, 182, 258, 275, 280, 289, 299, 300
- ‘aşkıız, 33, 217, 218, 220, 221, 223, 224
- ‘aşkla, 111, 179, 220, 231, 335
- âşuftesi, 27, 105
- at, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 102, 127, 148, 161, 162, 168, 169, 170, 171, 172, 178, 189, 192, 195, 214, 228,

241, 269, 301, 306, 307, 308, 317, 330, 411
 ‘atâ, 29, 103, 135, 154, 196, 217, 220, 271, 300, 312
 atamaz, 242
 âteş, 23, 54, 102, 114, 115, 118, 120, 140, 144, 158, 217, 247, 265, 267, 277, 302, 311, 316, 328, 331
 Âteş-bâz, 43, 54, 123, 126, 127, 246
 Âteş-bâz'a, 54, 126, 246
 Âteş-bâz'dan, 127
 âvâresi, 61, 325
 âvâz, 55, 98, 137
 âver, 120, 166, 210, 294
 âvere, 99
 avuç, 217
 ayâ, 272
 ayaga, 162, 329
 ‘ayân, 87, 91, 112, 140, 142, 161, 179, 181, 221, 304, 312
 ‘ayândır, 152, 153, 191, 197, 322
 âyâtihî, 26, 116
 aydın ‘abâsı, 28, 111
 ayıñ, 113
 âyin, 2, 21, 116
 âyîne, 83, 268
 ‘ayn, 38, 47, 48, 55, 60, 84, 85, 87, 89, 106, 111, 113, 147, 148, 157, 169, 180, 188, 225, 229, 248, 253, 268, 290, 301, 302, 317, 320
 ayrı, 29, 114, 154, 168, 178, 223, 297, 300, 302
 ayrığa, 156, 188
 ayrılma, 33, 46, 121, 168, 181, 305, 333
 ayrılmak, 159
 az, v, 2, 30, 33, 63, 241
 ‘azâb, 94, 96
 âzâd, 20, 75, 94, 173, 177, 189, 211, 223, 267, 281, 287, 313
 âzâde, 23, 124
 âzâr, 148, 178, 183, 210, 286, 304
 Âzer, 93
 ‘azîm, 235
 ‘azîz, 146, 167, 191, 238
 ‘azm, 47, 157, 175, 176, 186, 194, 265, 333

âzurde, 305

B

bâ, 33, 41, 49, 58, 61, 72, 79, 80, 82, 92, 120, 134, 144, 160, 173, 186, 207, 235, 237, 248, 271, 312, 316, 317, 335
 ba‘dez, 95, 177
 ba‘îd, 184, 187, 188, 272, 275
 bâ‘is, 33, 41, 61, 72, 92, 120, 173, 186, 237, 248, 312, 335
 bâb, 25, 74, 96, 106, 121, 140, 141, 144, 148, 159, 160, 170, 174, 184, 224, 234, 235, 246, 252, 269, 270, 272, 273, 275, 285, 302, 312, 330
 bâbda, 215
 bâc, 179
 bâd, 9, 23, 27, 90, 94, 95, 102, 103, 105, 107, 123, 154, 163, 170, 190, 200, 207, 208, 210, 217, 225, 227, 229, 230, 231, 243, 259, 274, 277, 281, 282, 288, 293, 297, 305, 308, 309, 310, 315, 333, 334
 bâde, 27, 57, 95, 103, 117, 121, 130, 170, 173, 175, 197, 236, 269, 307, 317
 bâğ, 8, 25, 41, 79, 88, 89, 90, 91, 95, 99, 101, 110, 111, 117, 125, 128, 133, 140, 148, 152, 163, 167, 180, 186, 188, 194, 196, 198, 199, 200, 201, 205, 213, 226, 233, 247, 254, 258, 259, 266, 269, 271, 276, 281, 282, 283, 284, 286, 290, 293, 305, 307, 308, 314, 317, 319, 336
 Bağdâd, 20, 75, 173, 200
 bağışlar, 100, 230, 326
 bağı, 100, 118, 230
 bağrım, 29, 59, 60, 91, 94, 102, 133, 136, 158, 163, 165, 216, 261, 279, 286
 bahâ, 288, 292, 319
 bahâr, 44, 82, 137, 154, 162, 163, 182, 214, 244, 247, 256, 279
 bahır, 14, 72, 89, 93, 98, 101, 143, 145, 162, 168, 174, 175, 183, 209, 210, 239, 264, 298, 317, 325

- baḥs, 33, 174, 335
 baḥş, 38, 88, 90, 94, 98, 113, 152, 162, 187, 192, 198, 209, 214, 242, 249, 270, 272, 279, 302, 312, 317, 326
 baḥt, 95, 118, 132, 156, 187, 216, 226, 248, 263, 272, 286, 322, 335
 baḥ, 11, 33, 64, 101, 107, 115, 122, 180, 253, 254, 323, 330
 bâk, 218, 296
 bâ-kemâl, 79
 Bâkır, 12, 59, 78, 79, 80, 124, 285
 bâkî, 43, 82, 105, 123, 146, 162, 204, 276, 297
 bâl, 28, 99, 107, 112, 116, 133, 229, 321
 bâlâ, 120, 200, 244
 bâlîn, 94
 bâm-gâh, 156, 177
 baña, 12, 19, 20, 21, 24, 31, 33, 34, 35, 39, 42, 50, 54, 59, 74, 75, 76, 90, 94, 98, 100, 106, 121, 124, 125, 126, 130, 131, 132, 134, 136, 138, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 166, 167, 168, 181, 182, 183, 188, 191, 192, 193, 194, 195, 197, 204, 208, 209, 210, 213, 215, 219, 230, 231, 232, 236, 240, 241, 248, 250, 251, 255, 260, 262, 267, 278, 280, 283, 285, 286, 289, 293, 297, 299, 300, 309, 314, 326, 329, 330, 331, 332, 333, 334
 bânû, 282, 302
 bâr, 92, 95, 99, 100, 101, 134, 172, 177, 180, 197, 220, 231, 238, 260, 295, 316
 bârân, 150, 178, 248, 257, 288, 313, 315
 bârânveş, 160, 165
 bârî, 153
 baş, 33, 44, 57, 92, 165, 179, 244, 245, 264, 269
 baş, 2, 4, 19, 26, 29, 30, 54, 58, 142, 167, 209, 217, 245, 249, 254
 başıma, 150, 155, 156, 210, 211, 216, 330
 başka, 278
 başla, 161
 batdım, 99, 129
 bâtıl, 164
 bâtın, 12, 29, 59, 79, 102, 108, 124, 142, 196, 232, 284, 302, 308, 331
 batıl, 264
 bayâtî, 98, 99
 bâz, 43, 51, 54, 123, 126, 127, 134, 142, 191, 246, 275, 288
 bâzâr, 231, 256, 285, 297, 306, 331
 bâzû, 172, 302
 be, 11, 27, 48, 51, 53, 60, 73, 74, 80, 82, 85, 88, 89, 91, 93, 94, 96, 99, 105, 110, 112, 113, 114, 115, 118, 120, 124, 125, 129, 133, 135, 138, 143, 146, 147, 148, 154, 156, 158, 161, 163, 164, 166, 170, 173, 180, 181, 186, 188, 191, 203, 207, 216, 221, 224, 225, 228, 230, 233, 234, 235, 237, 245, 254, 255, 256, 263, 273, 275, 282, 283, 284, 289, 294, 297, 298, 299, 304, 305, 314, 316, 318, 324, 336
 bed, 27, 28, 93, 104, 111, 121, 135, 151, 159, 206, 216, 231, 233, 237, 288, 303, 330
 bedel, 125, 142
 beden, 225
 bedest, 188
 bed-fi'l, 237
 bedi, 145
 bedîd, 187, 188
 bed-kâr, 93, 159, 231, 233
 bed-rûy, 28, 111
 begendim, 181
 begim, 111, 128, 137, 147, 151, 154, 156, 158, 160, 161, 183, 195, 230, 232, 241, 243, 256, 261, 267, 272, 282, 315, 320, 325, 331, 337
 behişt, 78, 89, 205, 233, 293, 300
 behiştveş, 128
 behlûl, 223
 behresiz, 199
 bekâ, 73, 74, 105, 152, 164, 177, 193, 204, 209, 284, 304
 bekâda, 77

- Bekir, 274
 bekle, 176, 330
 beklemekden, 271
 bekler, 10, 222, 322
 bekleyip, 288
 bel, 67, 73, 230, 293
 belâ, 23, 95, 121, 134, 155, 200, 210, 226, 303, 304, 319
 belâgat, 12, 169, 170, 242, 307
 belâkeş, 246
 belâlar, 298
 belî, 75, 78, 305
 belli, 1, 4, 170
 ben, 9, 19, 34, 45, 57, 80, 81, 83, 89, 92, 102, 104, 107, 109, 114, 115, 124, 125, 135, 136, 138, 139, 142, 153, 164, 165, 186, 187, 199, 203, 205, 206, 207, 211, 212, 216, 231, 232, 241, 242, 248, 251, 253, 255, 259, 261, 266, 267, 272, 273, 274, 275, 278, 280, 284, 285, 289, 290, 296, 300, 305, 306, 313, 314, 315, 318, 319, 324, 330
 bend, 1, 9, 63, 69, 142, 147, 148, 174, 202, 204, 211, 219, 221, 237, 245, 256, 264, 265, 277, 278, 287, 296, 298, 312, 330
 bende, 19, 45, 81, 83, 89, 92, 104, 107, 124, 125, 139, 164, 165, 186, 203, 205, 211, 232, 241, 242, 248, 251, 255, 261, 266, 267, 272, 273, 278, 280, 284, 305, 319, 324
 bendedir, 34, 206, 207
 bendegân, 243
 bendelik, 88
 bendeñ, 165, 332
 beni, vi, 22, 27, 28, 29, 33, 42, 53, 57, 59, 74, 94, 95, 102, 103, 111, 117, 118, 121, 124, 125, 127, 128, 131, 132, 135, 137, 138, 140, 141, 148, 152, 153, 154, 164, 171, 172, 173, 181, 184, 185, 189, 191, 192, 203, 206, 211, 212, 215, 219, 230, 232, 251, 256, 264, 270, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 289, 294, 296, 299, 311, 312, 314, 316, 325, 327, 328, 330, 331, 332, 336, 337, 338
 benim, vi, 23, 24, 33, 42, 50, 53, 80, 81, 82, 83, 102, 115, 120, 123, 124, 125, 128, 132, 134, 135, 177, 179, 193, 195, 199, 230, 232, 234, 241, 253, 256, 266, 275, 276, 278, 279, 281, 283, 288, 291, 299, 318, 322, 325
 benimle, 305, 314, 323
 beñzedi, 117
 beñzer, 33, 262
 berâber, 153, 169
 berât, 75, 249
 berbâd, 76, 151, 173, 189, 201, 287, 307
 berdâr, 134, 172, 236, 254, 255, 297, 309
 ber-devâm, 334
 bereket, 52, 53, 113
 berî, 137
 berkidip, 207
 ber-țaraf, 313
 bes, 169, 191
 beste, 9, 12, 24, 26, 44, 82, 85, 95, 98, 100, 106, 113, 137, 157, 165, 169, 173, 180, 182, 186, 187, 207, 211, 217, 228, 238, 243, 244, 251, 263, 286, 290, 292, 296, 300, 305, 318, 320, 330, 337
 beșâret, 168
 beșer, 100
 beter, 76, 120
 beyâ, 235
 beyâbân, 162, 219, 264
 beyân, 13, 139, 210, 243, 299
 beyhûde, 9, 169, 178, 212, 222, 259, 260, 301, 319
 beyit, vi, 12, 14, 15, 18, 63, 69, 410
 beyt, v, 7, 58, 63, 93, 105, 113, 140, 203, 207, 229, 268, 283, 409
 bezdim, 323
 bezm, 90, 102, 104, 107, 118, 150, 178, 198, 211, 220, 221, 234, 236, 241, 252, 253, 255, 257, 259, 263, 281, 296, 302, 303, 304, 305, 320
 bıķarsa, 256
 bıķmaz, 177

- bırak, 120, 144, 174, 177, 186, 189, 323
- bî, 9, 10, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 38, 39, 40, 46, 58, 61, 64, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 85, 87, 88, 90, 94, 96, 97, 100, 101, 103, 105, 106, 107, 111, 112, 114, 116, 117, 121, 122, 123, 124, 125, 128, 129, 130, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 151, 152, 153, 156, 157, 158, 159, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 183, 184, 185, 186, 188, 191, 193, 194, 195, 197, 198, 200, 201, 202, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 218, 221, 228, 229, 230, 232, 233, 236, 238, 239, 241, 243, 244, 247, 251, 252, 258, 259, 260, 261, 262, 264, 267, 270, 271, 274, 275, 278, 279, 285, 290, 291, 294, 295, 296, 297, 299, 302, 303, 304, 305, 308, 309, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 322, 324, 325, 327, 329, 330, 333, 336
- bî-dâd, 76, 230
- bidâyet, 307
- bi-harârâtihi, 26, 114, 115, 116
- bihter, 198, 285
- Bihzâd, 23, 76, 110, 120, 173, 201
- bil, 111, 172, 174, 212, 222, 245, 270, 271, 311
- bile, 7, 22, 45, 52, 120, 222, 336, 337
- bilemem, 12, 114, 149, 150
- bilmez, 9, 23, 33, 34, 35, 37, 52, 121, 134, 137, 142, 154, 208, 219, 220, 225, 240, 242, 248, 277, 290, 291, 292, 294, 296, 327, 330
- bilmezim, 33, 165, 167, 198, 277, 278, 290, 325, 326
- biñ, 10, 13, 24, 28, 64, 73, 75, 76, 78, 82, 90, 104, 106, 111, 119, 121, 124, 125, 128, 129, 131, 138, 142, 152, 153, 155, 164, 166, 191, 206, 207, 212, 214, 222, 233, 239, 248, 250, 259, 276, 280, 286, 294, 320, 326, 328, 332, 333, 338
- binâ, 114, 222, 256
- bînâ, 23, 108, 122, 218, 300, 307
- bir, v, vi, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 35, 37, 40, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 70, 73, 74, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 111, 113, 114, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 206, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 246, 248, 249, 250, 251, 252, 254, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 302, 305, 307, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 336, 337, 410
- biraz, 28, 51, 111, 169, 243
- biri, 7, 14, 47, 50, 62, 73, 89, 90, 198, 226, 326
- birisi, 47, 113, 139
- birtakım, 271
- bisyâr, 238
- bite, 231
- bitmiyor, 213
- biz, 47, 84, 199, 218, 223, 227, 318
- bîzâr, 327

bizden, 9, 142, 214, 311
 bizedir, 211
 bizi, 161, 191, 217, 221, 247, 252
 biziz, 33, 34, 49, 217, 218, 226, 227, 255
 bizler, 230
 bizlere, 50, 187, 198
 bostân, 119, 220, 334
 boş, 9, 14, 21, 33, 98, 240, 310
 boyanmaz, 328
 boyun, 88
 böyle, 9, 21, 39, 46, 54, 76, 86, 94, 96, 111, 131, 138, 140, 152, 170, 171, 187, 189, 192, 213, 232, 259, 277, 285, 300, 302, 319, 322, 328, 329, 330
 böylece, 3, 12, 170
 böyledir, 21, 39, 76, 169
 bu, v, vi, 1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 43, 45, 46, 47, 49, 51, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 68, 69, 70, 73, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 85, 90, 91, 92, 96, 98, 99, 100, 101, 103, 105, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 115, 117, 118, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 149, 155, 156, 157, 159, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 171, 174, 177, 178, 181, 185, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 194, 195, 196, 198, 200, 205, 206, 208, 210, 211, 212, 213, 215, 221, 222, 224, 225, 226, 228, 232, 235, 237, 238, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 251, 254, 256, 257, 261, 263, 264, 267, 268, 269, 270, 272, 278, 281, 282, 283, 286, 287, 290, 292, 295, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 313, 314, 315, 316, 317, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 334, 335, 336, 337, 409, 410

bû, 290
 budalâ, 12, 170
 budur, 33, 35, 74, 112, 147, 165, 203, 204, 207, 217, 249, 311, 332
 bugün, 13, 23, 121, 166, 174, 183, 211, 236, 238, 255, 293, 325
 bul, 25, 31, 57, 101, 108, 111, 130, 144, 204, 249, 268, 269, 306, 307, 313, 315, 316, 317
 bular, 80, 124
 buldu, 61, 69, 73, 75, 79, 87, 91, 100, 132, 138, 157, 159, 167, 211, 248, 249, 274, 307
 bulunmaz, 150, 151, 152, 161, 177, 205, 289, 310, 337
 bulup, 80, 93, 112, 114, 168, 204, 268, 300
 bulur, 10, 27, 105, 154, 180, 216, 231, 238, 249, 289, 309, 322, 332
 buña, 126, 130, 189, 211, 215
 bunda, 148, 192, 221, 239, 317
 bundan, 9, 61, 96, 123, 152, 259
 burc, 98, 99, 132, 140, 227, 234, 272
 buredandır, 323
 bûstân, 89
 bûy, 59, 81, 89, 158, 159, 206, 215, 294, 334
 buyur, 44, 212, 244
 bühtân, 294, 313, 329
 bülbül, 75, 85, 93, 99, 109, 123, 146, 152, 158, 166, 172, 173, 177, 180, 195, 198, 199, 205, 207, 213, 218, 251, 254, 257, 265, 269, 288, 309, 332
 bülbülveş, 156, 235, 267
 bünyâd, 189, 200, 288
 bürhân, 73, 146, 293
 bürüdü, 265
 büt-perest, 23, 35, 122, 337
 bütün, vi, 29, 31, 33, 45, 68, 84, 97, 101, 118, 122, 123, 130, 151, 191, 226, 240, 266, 286, 410
 büzürg, 98

C

câ, 95, 145, 210, 230, 278

- câ-be-câdır, 230
 câbir-i cânân, 72
 câdûya, 201
 câf, 253
 cahîm, 177, 278
 Câlînûs, 214
 câm, 41, 55, 76, 77, 86, 92, 96, 107, 112, 117, 125, 137, 155, 159, 161, 162, 170, 172, 175, 177, 178, 179, 180, 184, 185, 189, 202, 207, 216, 217, 220, 222, 223, 229, 245, 246, 249, 263, 270, 272, 277, 278, 298, 300, 310, 312, 319, 332
 câme, 94, 145
 câmı, 119, 122, 177, 205, 254, 269
 câm-ı ‘aşk, 92, 125, 185, 278, 319
 câm-ı firâk, 161
 câm-ı şarâb-ı bâkî, 162
 cân, 9, 21, 23, 27, 31, 38, 50, 51, 55, 58, 78, 79, 84, 85, 88, 90, 91, 92, 94, 101, 104, 107, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 130, 131, 133, 135, 138, 139, 141, 142, 144, 146, 148, 150, 151, 155, 157, 159, 161, 164, 166, 167, 168, 181, 185, 190, 194, 198, 200, 201, 204, 207, 209, 214, 218, 225, 229, 230, 234, 235, 247, 249, 251, 253, 258, 259, 262, 263, 265, 267, 273, 283, 284, 285, 286, 291, 292, 294, 297, 299, 300, 301, 304, 305, 306, 307, 309, 310, 317, 318, 319, 320, 323, 326, 332
 câna, 12, 42, 59, 79, 95, 100, 124, 125, 131, 135, 157, 158, 172, 179, 183, 189, 199, 200, 203, 206, 208, 239, 244, 246, 259, 265, 268, 276, 284, 297, 306, 310, 335
 cânâ, 55, 87, 106, 109, 118, 119, 124, 137, 144, 145, 152, 164, 180, 182, 193, 198, 199, 208, 227, 242, 263, 267, 291, 296, 298, 299, 307, 323, 324, 331, 337
 cânân, 72, 73, 89, 103, 104, 147, 175, 190, 192, 204, 206, 208, 209, 222, 248, 251, 258
 cân-bahş, 198, 229, 230
 cân-feşân, 58, 79
 cân-fezâ, 135, 139, 151, 159, 235, 283, 304, 319
 cânı, 24, 75, 85, 103, 104, 106, 129, 147, 171, 175, 190, 222, 226, 234, 265, 270, 306, 309
 cânım, 24, 29, 43, 58, 59, 79, 102, 103, 123, 124, 135, 139, 141, 198, 205, 206, 209, 210, 233, 258, 259, 276, 281, 288, 296, 298, 301, 334
 cân-sûz, 21, 116, 117, 157, 262
 cârî, 113, 185, 199, 206, 281, 293
 cârûb, 50, 112, 153, 155, 162, 188, 207, 218
 câvid, 308
 câvidân, 89, 111, 249, 271, 299
 cây-ı penâh, 233
 cây-ı selâmet, 234
 cây-i dili, 236
 cây-i kûdûr, 212
 cây-i vahdet, 234
 cebîr, 288
 cebrî, 22, 119
 cedd, 78
 cedel, 25, 106
 cedîd, 9, 14, 101, 187, 188, 315
 cefâ, 24, 106, 111, 126, 135, 137, 163, 192, 228, 231, 253, 277, 286, 331, 337
 celâletlik, 203
 Celîl, 72, 143, 327
 cellâd, 189, 288, 313
 cem‘, 183, 189, 234, 271, 272, 317, 332
 cemâliñ, 89, 91, 179, 186, 198, 202, 213, 238, 244, 258, 303, 331
 cemmâş, 252, 257, 262, 265
 Cenâb, 11, 80, 88, 91, 173, 177, 205, 235, 298, 306
 ceng-i firâk, 267
 cennet, 73, 159, 180, 219, 225, 308
 cennetde, 200
 cereyân, 113
 cevâb, 13, 96, 160, 166, 167, 196, 201, 240, 287
 cevhere, 101
 cevhlân, 117, 336

cevr, 134, 140, 152, 157, 161, 174,
185, 186, 192, 193, 194, 222, 228,
231, 251, 259, 264, 286, 328
ceyb-i kerem, 330
Ceyhûn, 134, 136, 237, 291, 296
cezbe, 4
cezîre, 334
Cibrîl, 309
ciger, 58, 80, 105, 117, 138, 141,
156, 188, 291, 300
cihân, 27, 59, 61, 78, 80, 84, 85, 99,
105, 113, 115, 118, 122, 140, 162,
168, 176, 191, 192, 193, 195, 206,
207, 212, 214, 215, 227, 232, 239,
246, 270, 271, 294, 305, 308, 312,
333
cihâna, 108, 147, 182, 188, 231, 275,
276, 306, 327
cihet, 238, 240
cilâ, 338
cild, 10, 64
cild-i aḳdes, 10, 64
cimri, 22, 119
cinân, 167, 204
cinsini, 265
cîrân, 72
cism, 127, 135, 166, 178, 191, 201,
205, 302, 336
civân, 60, 98, 111, 133, 136, 270,
312
cû, 28, 101, 112, 147, 192, 218
cûd, 29, 74, 76, 103, 148, 151, 301
cuhûl, 23, 121
cûlar, 31, 86, 107, 131
Cum‘a, 59, 97
cur‘a, 26, 43, 116, 122, 123, 156,
187, 204, 312
cûş, 21, 23, 55, 98, 121, 132, 167,
222
cûyveş, 126, 199, 214, 326
cüdâ, 33, 74, 135, 155, 193, 227,
245, 267, 277
cülûs, 193
cümle, 11, 26, 28, 59, 74, 75, 79, 92,
97, 106, 110, 112, 124, 133, 134,
147, 166, 168, 195, 201, 210, 212,
213, 215, 224, 231, 241, 256, 259,

273, 274, 276, 282, 289, 308, 310,
317
cünbüşleri, 317
cünûn, 184, 218, 228, 287, 337
cürm, 75, 77, 233, 242, 281, 301, 315
cüst ü cû, 101, 147

Ç

çağlar, 326
câh, 238, 324, 325
câk, 76, 78, 104, 106, 124, 139, 142,
162, 166, 174, 178, 185, 199, 205,
235, 267, 276, 324, 332
câker, 60, 220, 221, 301, 326, 330
câr, 160, 167
câre, 26, 29, 59, 61, 102, 105, 116,
127, 128, 129, 136, 138, 151, 163,
175, 208, 213, 255, 257, 262, 274,
296, 310, 312, 315
çarḥ, 95, 148, 221, 239, 242, 278,
279, 295, 304, 314
çarḥıñ, 110, 122, 148, 160, 190, 211,
270
çehre, 90, 196, 215, 223
çek, 57, 173, 174, 205, 236, 269, 307
çekdi, 78, 100, 160, 248, 314
çekdigi, 208
çekdigim, 231, 298
çekelden, 167, 323
çeken, v, 50, 58, 62, 63, 298, 409
çeker, 138, 326
çekilip, 31, 131
çekip, 2, 140, 179, 222, 260
çekme, 23, 123, 156, 165, 225, 271,
328, 331
çekmede, 129, 160, 282
çekmekde, 313
çekmeklik, 95, 241
çekmem, 100, 120
çekse, 200, 228
çemen, 239
çenber, 200, 323
çerâğ, 57, 75, 122, 154, 180, 184
çeşm, 10, 34, 38, 76, 79, 84, 93, 101,
113, 132, 134, 135, 138, 152, 153,
155, 162, 171, 173, 180, 182, 184,

187, 200, 201, 211, 214, 220, 236,
239, 271, 287, 289, 294, 298, 313,
322, 328, 332
çeşmân, 244, 300
çeşme, 88, 94, 137, 164, 184, 220,
224, 258, 271, 277, 281, 300, 317,
319
çeşmimde, 90, 140, 160, 182, 195,
290, 297, 323
çeşmime, 121, 141, 200, 276, 295,
320
çeşmin, 248, 295
çeşmiñ, 192, 197, 262, 309, 332
çevgân, 151, 155, 171, 293, 300
çika, 282
çıkar, 46, 60, 119, 204, 220, 283,
313, 333
çıkdı, 98, 141, 201, 334
çınâr, 272
çille, 27, 50, 105, 126, 171, 187, 189,
191, 210, 261
çîn, 10, 64, 258
çirk-âb, 76, 171
çok, 9, 33, 76, 121, 134, 135, 160,
185, 189, 208, 209, 216, 226, 271,
275, 278, 315
çokdan, 192
çokdur, 61, 136, 163, 166, 222, 315,
320
cû, 9, 13, 14, 26, 39, 42, 49, 79, 95,
110, 122, 125, 149, 161, 162, 165,
166, 167, 190, 196, 197, 207, 209,
213, 223, 234, 235, 236, 239, 240,
251, 252, 257, 265, 272, 276, 278,
281, 283, 288, 292, 297, 298, 309,
321, 322, 336
cün, 13, 47, 103, 132, 142, 162, 184,
188, 199, 246, 272, 293
çünkü, 184, 195

D

da, v, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14,
15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26,
27, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 45, 46,
47, 48, 50, 51, 54, 55, 56, 58, 59,
61, 62, 63, 64, 68, 77, 82, 83, 85,

87, 89, 91, 93, 100, 102, 109, 112,
113, 121, 123, 124, 127, 133, 142,
152, 159, 161, 166, 167, 170, 173,
176, 177, 178, 182, 189, 190, 191,
197, 198, 199, 201, 203, 208, 210,
231, 234, 237, 239, 240, 248, 249,
254, 257, 263, 264, 265, 268, 269,
285, 286, 289, 291, 301, 306, 308,
317, 319, 321, 323, 326, 328, 331,
332, 333, 335, 409, 410
da‘vâ, 152, 167, 237, 239, 240, 248,
249, 254, 264, 268, 269
da‘vet, 109, 159, 191, 286, 323
dâğ, 89, 90, 129, 215, 217, 259, 263,
273, 279, 283
dağ, 26, 33, 56, 92, 96, 110, 161,
170, 189, 194, 200, 211, 214, 215,
219, 221, 223, 224, 227, 254, 261,
280, 281, 285, 290, 305, 308, 309,
319, 328, 331, 335
dâhil, 165, 235
dak, 184, 272
dâlden, 61, 79
dalmakda, 113
dâmâd, 110, 288
dâmân-ı ‘aşk, 46, 265, 333
dâmân-ı dil, 22, 119
dâmân-ı Şems, 84
dâmân-ı taḥammül, 148, 157
dâmen, 185, 221, 238, 311, 323
dâmen-i ‘aşk, 238
dâmen-i yâr, 323
dâmı, 238
dânâ, 193, 217, 219, 268
dâne-i engûr, 119
dar, 51, 52, 265
Dârâ, 219, 289
dârâb, 162
dâr-ı ‘aşk, 306
dâr-ı ‘ukbâ, 225
dayandı, 129
dayanır, 118
dayanmaz, 328
de, v, 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15,
17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31,
37, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 57,
58, 59, 61, 62, 63, 64, 70, 75, 80,

- 83, 85, 86, 87, 90, 93, 94, 96, 98, 101, 102, 105, 106, 107, 108, 112, 113, 118, 120, 122, 123, 125, 126, 130, 133, 134, 136, 141, 145, 146, 147, 150, 151, 153, 155, 163, 164, 165, 168, 169, 171, 173, 174, 177, 178, 179, 180, 184, 185, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 194, 196, 197, 201, 203, 204, 205, 206, 210, 211, 212, 214, 215, 216, 217, 219, 220, 223, 224, 226, 227, 229, 232, 233, 234, 240, 241, 242, 245, 246, 249, 250, 251, 252, 256, 258, 260, 261, 264, 265, 266, 271, 272, 274, 277, 279, 281, 284, 287, 291, 296, 300, 302, 304, 308, 309, 312, 318, 321, 322, 324, 327, 329, 330, 332, 337
- dede, 3, 4, 6, 53
- dedi, 69, 96, 101, 187, 226, 266
- dediler, 34, 49, 226, 227
- dedim, 190, 335
- def, 55, 56, 122, 127, 139, 278, 291, 330
- defter, 9, 11, 77, 150, 177, 178, 312
- defterdir, 198
- defter-i Monlâ, 178
- defter-i nazm, 11, 150
- deger, 87
- degil, 12, 13, 33, 44, 55, 81, 90, 131, 132, 138, 142, 153, 159, 161, 162, 164, 166, 169, 171, 173, 179, 184, 188, 200, 202, 208, 209, 212, 213, 214, 218, 246, 253, 258, 290, 299, 302, 311, 320, 326, 333
- degin, 114, 117, 187, 223, 309
- değişdim, 266
- değişmem, 33, 233, 280, 297
- değişmez, 302
- değişmezdi, 239
- değişmiş, 239
- degme, 217
- degmedi, 286
- degmez, 177
- dehân, 90, 162, 312
- dehen, 150
- dehr, 305
- dek, 21, 29, 39, 52, 54, 55, 76, 99, 103, 109, 112, 117, 127, 132, 133, 138, 140, 149, 196, 208, 249, 257, 271, 299
- delâlet, 13, 168
- delîl, 47, 246, 301
- delk, 277
- dem, 9, 23, 40, 76, 77, 80, 81, 83, 84, 87, 91, 94, 96, 107, 111, 112, 120, 126, 131, 133, 144, 148, 153, 155, 158, 159, 165, 170, 171, 173, 177, 178, 187, 191, 195, 196, 199, 202, 208, 211, 214, 221, 222, 227, 232, 235, 236, 238, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 255, 257, 259, 263, 265, 267, 269, 272, 273, 274, 276, 277, 278, 283, 287, 295, 297, 301, 304, 314, 315, 316, 319, 323, 326, 327, 328
- dem-â-dem, 126, 133, 144, 191, 243, 247, 326
- dem-be-dem, 94, 133, 173, 283, 316
- demde, 77, 85, 105, 129, 173, 186, 211, 220, 224, 267, 302, 333
- demden, 188, 193, 212, 305, 332
- demdir, 57, 110, 187, 215, 251, 295, 296, 323
- deme, 145, 301
- demek, 242
- demez, 57, 307
- demhânedan, 316
- demhâneye, 316
- demi, 13, 23, 41, 86, 109, 120, 122, 137, 171, 175, 237, 313
- dem-i cânân, 208
- dem-i eyyâm, 96
- dem-i ferdâ, 323
- demiş, 142
- demler, 117, 139, 151, 176, 256
- dem-zen, 222
- dendân, 89
- denî, 148, 171, 175, 278
- deñli, 69, 74, 159, 165, 167, 180, 205, 236, 241, 259, 274, 289, 323, 324, 328, 336, 337
- der, 9, 13, 23, 28, 46, 47, 54, 56, 60, 81, 83, 84, 86, 87, 94, 99, 101,

- 102, 105, 111, 120, 121, 123, 124, 133, 143, 145, 149, 150, 154, 157, 158, 159, 161, 165, 168, 173, 178, 179, 187, 190, 194, 195, 197, 198, 200, 201, 203, 205, 207, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 218, 226, 227, 234, 235, 238, 239, 243, 245, 247, 249, 256, 257, 260, 262, 267, 272, 280, 281, 282, 285, 287, 294, 298, 300, 305, 324, 327, 333
- derc, 11, 81, 90, 181, 183, 207, 302, 319, 336
- derd, 94, 96, 100, 106, 116, 118, 120, 121, 123, 125, 139, 141, 151, 153, 161, 175, 180, 187, 205, 215, 219, 226, 230, 236, 246, 248, 256, 281, 286, 295, 298, 304, 310, 326, 328, 332, 336, 337
- derde, 168, 190, 204, 233, 245, 251, 280, 315, 331
- derdest, 162
- derd-mend, 94, 151, 304
- derd-nâk, 106
- dergâh, 3, 25, 54, 106, 107, 112, 135, 278
- dergâh-ı hâk-i Hâzret-i Monlâ, 25, 106, 107
- dergeh-i dildâr, 168
- deri, 43, 55, 123, 166, 272
- der-i ‘aşk, 179
- der-i âmân, 47, 84, 87
- der-i bisyâr, 81
- der-i dilber, 260, 333
- der-i dildâr, 239, 243
- der-i dîvâne, 227
- der-i hâcet, 102
- der-i hâk, 83, 105, 124, 149, 159, 173, 200, 201, 256, 272, 281, 282, 294
- der-i hünkâr, 46, 205, 213, 285
- der-i ihsân, 327
- der-i meyhâne, 190, 207, 211, 214, 217, 234, 235, 245, 249, 287, 324
- derk, 38, 229, 315
- der-kenâr, 13, 28, 111, 157, 197, 203, 260, 262
- dermân, 29, 59, 73, 102, 125, 151, 179, 204, 242, 245, 251, 267, 286, 315, 329, 336
- dermân-ı selâmet, 242
- der-meyân, 120
- der-pîş, 120, 201
- ders, 15, 161, 179, 308
- deruht-ı sâye-bân, 139
- derûn, 21, 37, 85, 86, 93, 94, 98, 113, 133, 155, 168, 203, 215, 216, 240, 265, 322
- dervîş, 53, 91, 128
- dervîş-i perîşân, 53, 128
- deryâ, 85, 94, 101, 148, 152, 175, 183, 193, 202, 214, 222, 238, 243, 254, 264, 265, 267, 271, 272, 277, 328
- deryâ-dil, 175, 214, 222, 238, 254
- deryâ-yı Hâk, 148
- deryâ-yı kân, 152
- desem, 200, 206
- dest, 10, 64, 82, 84, 86, 95, 97, 108, 126, 135, 151, 157, 161, 165, 173, 178, 190, 192, 197, 222, 239, 247, 248, 250, 274, 283, 287, 295, 306, 333
- destân, 150, 223, 294, 300
- destândır, 183
- destân-ı ‘aşkız, 223
- deste, 126, 135
- dest-gîr, 97, 197, 333
- dest-i ‘aşk, 173
- dest-i dil, 82
- dest-i Kerrâr, 306
- dest-i kudret, 86
- dest-i meydân, 274
- dest-i sâkî, 178, 222
- dest-i taḥammül, 250
- dest-i tehî, 151, 239, 248, 283
- destimde, 52, 84, 115, 127, 279, 295
- destimden, 178
- destimi, 100, 325
- destûr, 57, 215
- deşt, 61, 89, 133, 216, 230, 277
- deşt-i dil, 230
- deşt-i gam, 61, 133
- deşt-i maḳşûd, 277

- devâ, 153, 154, 176, 212, 222, 225, 236, 280, 286, 304, 325
devâdir, 225, 282
devâm, 128, 334
devâ-yı ‘uşşâk, 212
devâ-yı bî-‘ilâc, 176
devâ-yı ğayr, 286
devirde, 283
devlet, 3, 4, 8, 50, 72, 80, 88, 94, 105, 108, 125, 129, 135, 140, 168, 194, 195, 200, 209, 224, 229, 254, 258, 278, 280, 303
devletden, 50, 146
devletdir, 141, 148, 155, 158, 178, 235, 317, 318, 332
devleti, 100, 201, 308
devlet-i bâkî, 105
devlet-me‘âb, 94
devr, 121, 152, 161, 180, 228, 229, 232, 233, 255, 272, 278, 290, 294, 299
devrân, 24, 83, 90, 106, 151, 185, 197, 206, 214, 219, 220, 223, 242, 246, 250, 252, 256, 258, 265, 291, 296, 300, 329
devre-i Mecnûn, 239
devr-i bezm, 290
devşir, 221
devvâr, 92, 210, 323
deyrde, 266
deyûben, 132
Deyyân, 72
dıraht, 232, 271
dırâz, 28, 111, 127, 244
dîdâr, 9, 83, 92, 160, 237
dîde, 56, 92, 95, 100, 113, 117, 200, 212, 238, 286, 302, 303, 308, 324
dîdede, 195
dîdeden, 323
dîde-i âhû, 238, 302
dîde-i bîdâr, 117
dîde-i bîmâr, 95, 212
dîde-i efsûn, 100
dîde-i ğaddâr, 324
dîde-i giryân, 286
dîde-i ħammâr, 56, 92
dîde-i kalb, 308
dîde-i nâcâr, 238
dîdeler, 154
dîdem, 147, 194, 324
dîdeme, 158
dîdesi, 247
dîger, 141, 154, 273, 316
dil, 8, 10, 13, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 38, 40, 41, 43, 47, 52, 53, 61, 63, 64, 73, 79, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 138, 141, 142, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 156, 158, 159, 160, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 197, 198, 202, 203, 204, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 212, 215, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 226, 227, 228, 229, 230, 233, 234, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 243, 244, 247, 248, 250, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 267, 268, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 279, 280, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 306, 307, 309, 310, 312, 313, 314, 315, 316, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 337
dilâ, 37, 79, 123, 176, 187, 310, 333
dilân, 90, 111, 120, 141, 168, 248, 313, 316, 318
dil-ârâ, 90, 98, 113, 145, 192, 204, 229, 243, 330
dil-ârâm, 90, 113, 192, 204, 330
dil-âviz, 61, 133
dil-beste, 95, 298, 337
dil-bestedir, 298
dil-beste-i zincîr, 95

- dildâr, 152, 159, 168, 189, 212, 214, 219, 223, 225, 254, 256, 259, 273, 286, 306
- dilde, 29, 45, 54, 59, 82, 96, 102, 122, 131, 139, 150, 151, 168, 175, 177, 181, 212, 217, 222, 225, 228, 241, 256, 257, 262, 273, 284, 286, 288, 289, 292, 304, 306, 310, 318, 321, 331
- dile, 22, 27, 45, 53, 58, 73, 101, 103, 119, 125, 127, 129, 152, 166, 176, 185, 201, 214, 215, 223, 228, 236, 242, 276, 289, 316, 324
- dil-efgârı, 22, 117
- dil-fikârım, 155
- dil-firîb-i nergis-i cânân, 206
- dil-harâbım, 300
- dil-i ‘ârif, 101
- dil-i ‘âşık, 151, 293, 303
- dil-i ‘uşşâk, 113, 180, 191, 274, 302, 313
- dil-i bîgâne, 186, 270
- dil-i Mecnûn, 337
- dil-i Misli, 27, 105
- dil-i nâçâr, 22, 117, 211, 315
- dil-i nâlân, 244, 256
- dil-i pervâne, 86
- dil-i rişe, 126, 282
- dil-i sûzân, 119
- dil-i şâdân, 88
- dil-i şeydâ, 173, 272
- dil-i üftâd, 159, 261
- dil-i vîrân, 103, 194, 215, 260, 267
- dil-i zâr, 112, 118, 309, 334
- dil-küşâd, 132
- dil-nüvâz, 52, 127, 133, 257
- dil-rübâ, 99, 133, 135, 138, 222
- dil-sitân, 119, 270
- dil-sitânım, 119
- dil-şikest, 141
- dil-teşne, 29, 103, 187, 210, 218, 289
- dil-teşnegân, 218
- dimâğa, 243
- dîn, 11, 33, 40, 43, 45, 46, 48, 49, 81, 82, 93, 123, 143, 149, 159, 181, 188, 221, 250, 262
- dîn u îmân, 250
- dirâyet, 168
- dirîğ, 28, 33, 111, 159, 190, 223, 251, 283
- Divan, 15
- dîvân, 38, 249, 290
- dîvâne, 194, 252, 289, 336
- dîvân-ı ‘âciz, 290
- dîvân-ı Hâfız, 38, 249
- diyerek, 150, 239
- diz, 99
- doğru, 13, 144, 237
- dolâb, 162
- dolandım, 277
- doldu, 53, 113
- dona, 138, 295
- dost, 311, 328
- dozulmaz, 322
- dögüp, 127
- döndü, 26, 99, 110, 153, 325
- döndürüp, 61, 316, 325, 330
- dört, 51
- du‘â, 227
- dûd, 79, 94, 96, 113, 127, 156, 216, 295, 328
- dûd-ı âh, 79, 156, 216, 295, 328
- dûn, 205, 292
- dûr, 46, 77, 87, 91, 92, 93, 95, 134, 142, 148, 160, 164, 178, 193, 201, 202, 205, 206, 208, 209, 211, 229, 230, 237, 251, 256, 274, 276, 299, 300, 312, 315, 323, 330, 338
- durmayıp, 70, 263, 302
- düş, 118, 133, 173, 212, 213, 223, 316, 328, 332, 336
- dûzahdan, 97, 235
- dûzah-ı hasret, 282
- dûzah-ı nâr, 335
- dûzah-nişîn, 76
- dü, 29, 44, 45, 59, 60, 75, 77, 79, 80, 81, 88, 99, 102, 103, 108, 115, 120, 122, 135, 141, 145, 146, 155, 159, 160, 166, 167, 168, 176, 181, 182, 183, 185, 188, 192, 194, 200, 206, 207, 210, 211, 218, 220, 228, 232, 234, 242, 250, 251, 258, 259, 263, 270, 273, 274, 279, 285, 287,

288, 290, 294, 296, 299, 302, 309,
317, 324, 325, 338
dügâhî, 98, 215
dükkân, 170, 316
dükkânçe-i ‘aşk, 206, 331
dünyâ, 23, 28, 83, 112, 122, 145,
151, 152, 155, 193, 204, 213, 217,
219, 233, 253, 269, 278, 298, 315
dür ü mercân, 87
dürd-keş, 218
dür-feşân, 131
dürlü, 173
dürr, 89, 90, 123, 160, 202, 207, 220,
237, 291, 296, 319
düş, 108
düşdü, 10, 14, 33, 90, 95, 101, 113,
127, 134, 190, 248, 252, 284, 334
düşdüm, 33, 184, 277, 287, 297
düşelden, 135, 151, 322
düşeli, 160, 191
düşer, 76, 111, 131, 215, 295, 315
düşmânım, 274
düşmânlık, 279
düşmez, 111, 113, 142, 154, 254
düşmüş, 33, 239, 240, 300
düşse, 146, 151, 189
düşvârdır, 292
düyüm, 177
düzüp, 215

E

Ebâ Müslim, 97
ebced, 177
ebed, 82, 144
ebkem, 127, 241
ebnâ, 29, 59, 102, 111, 193, 200, 236
ebrâr, 179, 238, 254
ebrû, 85, 89, 94, 105, 121, 132, 149,
153, 162, 179, 180, 214, 221, 253,
258, 279, 299, 321
ebruvân, 131, 257
ebsem, 246
ebtere, 21, 59, 96, 97, 98
Ebû Bekir, 274
Ebû Tâlib, 285
ecel, 25, 59, 97, 106, 229, 237

echel, 271
eczâhâne, 268
edâ, 24, 88, 95, 105, 112, 124, 151,
154, 159, 187, 227, 243, 244, 288,
294
edâsı, 83
edâ-yı hîdmet, 288
ede, 10, 21, 64, 65, 66, 82, 117, 126,
144, 145, 165, 168, 171, 180, 186,
189, 201, 211, 212, 214, 218, 219,
247, 259, 263, 265, 281, 303, 318,
335
edebiyat, 15
edecek, 282
edegör, 51, 225
eder, 23, 33, 53, 55, 73, 74, 87, 88,
91, 93, 94, 95, 100, 103, 112, 115,
117, 119, 120, 121, 127, 129, 132,
133, 134, 135, 145, 147, 148, 149,
150, 151, 154, 159, 162, 166, 168,
182, 183, 186, 187, 190, 194, 195,
198, 204, 206, 207, 212, 214, 219,
224, 230, 238, 247, 250, 252, 253,
258, 261, 266, 270, 272, 274, 279,
280, 282, 286, 287, 290, 294, 295,
324, 328, 329, 330, 331, 333, 337
edîb, 130, 163
edip, 8, 74, 77, 80, 96, 97, 98, 100,
104, 107, 115, 117, 127, 130, 131,
134, 141, 142, 149, 150, 152, 155,
156, 160, 165, 166, 171, 177, 178,
181, 185, 187, 188, 192, 196, 204,
207, 211, 216, 218, 221, 229, 230,
231, 232, 235, 236, 243, 245, 248,
249, 250, 251, 255, 259, 260, 262,
264, 265, 268, 269, 270, 272, 278,
279, 280, 285, 286, 288, 295, 296,
297, 298, 300, 305, 308, 312, 314,
318, 324, 327, 328, 330, 331
ednâ, 57, 84, 92, 171, 241
efendi, 323
efendim, 22, 33, 41, 49, 50, 61, 76,
117, 118, 120, 125, 132, 135, 136,
137, 147, 154, 156, 158, 181, 191,
232, 276, 282, 283, 291, 299, 309,
322
efendimdir, 232

- efendimle, 322
 efgân, 11, 39, 150, 182, 201, 245, 248, 249, 263, 286, 293, 300, 313
 efgende, 107
 efgendedir, 250
 efkâr, 160, 167, 211, 238, 306, 308, 312, 330
 eflâk, 104, 183
 Eflâtûn, 23, 123, 267
 efrâdı, 23, 120
 efrûz, 298
 efsâne, 28, 112, 174, 314
 efsâne-gû, 314
 efsûn, 100, 190, 192, 330
 efşân, 81, 146, 157, 296
 efzâ, 94, 218, 312, 332
 efzûn, 109, 148, 215, 237, 241, 267, 270, 291
 eger, 19, 25, 54, 85, 96, 107, 108, 119, 120, 121, 124, 125, 150, 176, 189, 191, 200, 256, 303, 306, 321
 eglence, 290
 egnimden, 277
 egtime, 52, 127
 egriye, 279
 ehad, 143, 246
 ehilim, 318
 ehli, 2, 4, 86, 144, 173, 198, 208, 216, 240, 305
 ehl-i ‘aşk, 90, 203, 228, 249, 320, 327
 ehl-i ‘irfân, 162, 228, 259, 302, 304
 ehl-i ‘uşşâk, 21, 116, 117, 178, 302, 327
 ehl-i beyt, 7, 74, 103, 232
 ehl-i dil, 25, 41, 100, 107, 108, 112, 169, 202, 242, 248, 251, 296
 ehl-i dilân, 25, 41, 100, 108, 112, 169, 202, 242, 248, 251, 296
 ehl-i harâbât, 12, 91
 ehl-i muhibbân, 79
 ehl-i münâcât, 102
 ehl-i nâcî, 39, 79
 ehl-i râz-ı ‘aşk, 142
 ehl-i rindân, 12, 124
 ehl-i şûret, 175
 ehl-i sülûk, 224, 272
 ehl-i vahdet, 121, 197
 ejder, 326
 ejderdir, 198
 ejdere, 99
 ekberden, 335
 ekmeli, 103
 ekrem, 126
 eksik, 199, 238, 255, 285
 eksilmez, 33, 228
 el, 4, 14, 25, 28, 33, 57, 75, 94, 106, 108, 112, 126, 134, 142, 163, 170, 228, 229, 238, 250, 251, 253, 299, 311, 323, 326, 336, 338
 elâ, 73, 153
 el-amân, 75, 299, 326
 elbet, 14, 28, 46, 100, 111, 112, 129, 166, 176, 189, 215, 225, 229, 238, 295, 328
 elbetde, 27, 28, 105, 111, 131, 139, 157, 158, 166, 192, 261, 328
 elde, v, 28, 45, 70, 112, 114, 142, 152, 153, 174, 183, 186, 188, 194, 230, 231, 233, 256, 262, 265, 270, 277, 296, 310, 311, 409
 elden, 70, 142, 152, 174, 183, 186, 188, 194, 230, 231, 233, 256, 277, 296, 310, 311
 ele, 33, 51, 112, 127, 211, 215, 224, 225, 235
 elemi, 19, 124, 125
 elemle, 95
 elemeler, 127
 elest, 23, 118, 122
 elestde, 303
 elestden, 211, 320
 elestdim, 184
 elf, 61, 133
 el-fakîrû'l-Mevlevî, 338
 elfi-nemed, 51, 127
 eli, 202, 230
 elif, 18, 60, 63, 133
 elim, 138
 elimde, 23, 24, 43, 123, 124, 140, 329
 elimden, 138
 elli, 56, 124
 eltâf-ı bâb, 172

- elṭâf-ı cenâb, 143
 elṭâf-ı kemâl, 142
 elṭâf-ı Rabb-i Lâ-yezâlî, 208
 elṭâf-ı yâre, 220
 el-vedâ‘, 33, 250, 251, 336
 emânet, 308, 310
 emel, 25, 106
 emelde, 188
 emînim, 178
 emn ü amân, 321
 emn ü bekâ, 73, 77, 229
 emn-i penâh, 293
 emr, 28, 47, 61, 96, 97, 107, 112, 116, 123, 131, 145, 227, 246, 278, 308
 emre, 268
 emri, 266
 emr-i kâf u nûn, 61, 123
 emr-i muḥâl, 28, 47, 112, 116, 246
 emvâcveş, 268
 enâniyyet, 174, 217, 268, 338
 enbiyâ, 74, 75
 encâm, 98, 115, 134, 330
 encüme, 177
 encüm-i devlet, 125
 endâht, 94, 100, 158, 265, 334
 endâm, 134, 330
 endîşe, 144
 engûr, 119
 enhâr, 159, 163, 185
 enînim, 178
 envâr, 57, 61, 133, 146, 160, 162, 184, 185, 229, 233, 238, 249, 254, 264, 286, 306, 307
 enver, 128, 165, 177, 285, 326
 er, vi, 13, 17, 18, 27, 86, 105, 117, 142, 146, 155, 158, 185, 196, 221, 231, 251, 254, 270, 285, 297, 313, 321
 erbâb-ı dil, 76, 333
 erbâb-ı dilân, 333
 erbâb-ı kulûb, 91
 erbâb-ı mürüvvetlik, 204
 erbâb-ı suḥan, 336
 erdi, 26, 110, 120, 207, 228, 247
 erdigim, 22, 56, 139, 140
 erdikce, 119
 erdiler, 116
 ere, 14, 21, 96, 101, 108, 145, 160
 erenler, 1, 21, 57, 117, 170, 208, 327, 334
 erenlerde, 112
 erenlerden, 199
 erer, 73, 113, 122, 214, 287
 erguvân, 89, 305
 eri, 7
 eridi, 75
 erip, 146, 155
 erkân, 47, 96
 ermeden, 25, 106, 213
 ervâh, 48, 83, 93, 100, 113, 116, 146, 250, 272, 317
 ervâhı, 75
 esâsı, 82, 196, 224
 esb-i riyâ, 242
 esdi, 288
 esdigi, 176
 esefle, 145
 eşer, 27, 47, 103, 104, 120, 159
 esfel, 308
 esip, 315
 esîr, 97, 105, 133, 165
 esîr-i zülfüñ, 133
 eski, 1, 4, 105
 esmâ, 11, 54, 101, 219, 220, 226, 246, 266, 278, 301
 esrâr, 12, 76, 83, 93, 108, 128, 143, 179, 183, 185, 203, 212, 218, 237, 246, 249, 254, 255, 258, 264, 270, 273, 297, 306, 332, 337
 Esrâr, 10, 19, 21, 22, 64, 65, 66, 118, 224
 eş‘âr, 12, 14, 112, 121, 122, 139, 212, 215, 218, 225, 230, 232, 237, 238, 244, 246, 253, 277, 297, 301, 304
 eş‘âra, 12, 218, 230, 246, 253
 eş‘ârda, 122
 eş‘ârı, 14, 112, 215, 225, 232, 237, 238, 244, 253, 277, 301
 eş‘âr-ı ḥâmem, 121
 eş‘ârımı, 112, 244
 eş‘ârımız, 244
 eş‘ârıñ, 277

- eş‘ârîña, 277
eşk, 29, 59, 94, 95, 102, 114, 154, 180, 193, 197, 204, 206, 207, 214, 262, 265, 294, 334, 338
eşk-bâr, 197, 294
eşk-i çeşmim, 94, 154, 214
eşk-i dü çeşmim, 29, 59, 102
eşk-i nem, 180
eşk-i ter, 207
eşk-i yâr, 262
eşkim, 150, 156, 165, 283, 288, 326
eşyâ, 73, 144, 209, 310
et, 8, 13, 17, 18, 21, 25, 28, 29, 31, 33, 53, 54, 61, 74, 76, 87, 92, 96, 99, 102, 107, 108, 112, 119, 121, 124, 125, 136, 139, 140, 144, 152, 156, 157, 160, 161, 166, 167, 172, 173, 177, 178, 179, 185, 186, 188, 190, 193, 196, 198, 208, 210, 215, 216, 217, 220, 221, 222, 232, 236, 241, 243, 253, 254, 256, 258, 267, 276, 280, 281, 294, 304, 305, 306, 308, 310, 311, 312, 316, 320, 328, 338
etdi, 13, 21, 33, 50, 55, 59, 60, 61, 68, 75, 78, 89, 91, 92, 95, 97, 98, 99, 100, 101, 111, 112, 114, 116, 117, 118, 120, 125, 132, 133, 134, 139, 141, 149, 153, 159, 163, 165, 168, 170, 184, 186, 187, 207, 210, 216, 217, 219, 223, 235, 236, 247, 252, 256, 264, 265, 278, 282, 288, 300, 308, 309, 312, 314, 315, 316
etdigi, 75, 84, 93, 122, 147, 196, 229, 243, 253, 262, 279, 280, 295, 298
etdigim, 90, 151, 180, 234, 257, 293
etdim, 6, 33, 46, 85, 92, 98, 136, 139, 160, 171, 190, 191, 193, 197, 198, 267, 273, 282, 288, 315, 318, 323, 330
etdiñ, 22, 28, 111, 117, 132, 137, 138, 185, 192, 328, 335
etdiren, 24, 33, 106, 279, 293, 294
etegin, 108, 158
etme, 11, 13, 22, 23, 25, 28, 33, 46, 47, 50, 69, 73, 74, 75, 92, 94, 104, 106, 108, 111, 112, 118, 120, 122, 133, 137, 145, 152, 153, 159, 162, 163, 164, 167, 169, 170, 171, 173, 174, 179, 186, 187, 188, 189, 191, 195, 196, 199, 201, 203, 204, 206, 208, 210, 212, 218, 221, 223, 228, 231, 235, 246, 247, 249, 251, 263, 265, 268, 270, 271, 277, 278, 279, 283, 294, 304, 305, 311, 312, 315, 316, 321, 330, 333, 335, 338
etmede, 53, 128, 191, 193, 215, 259
etmeden, 104, 163, 193, 278, 323
etmedi, 162, 207, 233, 330, 335
etmege, 11, 23, 47, 104, 111, 120, 152, 162, 164, 170, 186, 189, 191, 195, 199, 201, 206, 246, 249, 263, 270, 277, 278, 294, 321, 333
etmek, 6, 12, 13, 33, 48, 84, 88, 90, 95, 111, 124, 133, 136, 137, 138, 148, 167, 186, 192, 193, 195, 204, 230, 236, 237, 239, 253, 276, 279, 294, 299, 300, 305, 312, 314, 322, 324, 330
etmekde, 138, 160, 174, 192, 215, 242, 253, 303, 314, 336
etmem, 24, 50, 105, 139, 142, 147, 201, 233, 241, 250, 275, 276, 299, 321, 322, 330, 338
etmesin, 148, 202, 206, 313
etmeye, 3, 8, 50, 53, 161, 248
etmez, 8, 26, 41, 61, 79, 85, 94, 101, 110, 134, 156, 161, 187, 197, 199, 218, 223, 227, 230, 231, 232, 238, 254, 255, 256, 265, 266, 267, 284, 292, 298, 313, 314, 321
etmiş, 101, 182, 238, 249
etrâf, 283
etse, 28, 38, 105, 142, 210, 211, 215, 229, 237, 242, 289, 329
etseler, 256
etsem, 9, 13, 33, 47, 85, 147, 195, 219, 232, 251, 259, 260, 262, 265, 284, 324
etsin, 120, 147, 148, 180, 204, 229, 263, 276, 293, 311, 324, 327
etvâb, 72
eṭvâr-ı nefis, 231
ev ednâ, 84

- evce, 56, 100, 291
 evc-i 'aşk, 156
 evhâm, 330
 evkât, 268
 evlâ, 72
 evliyâ, 79, 164, 222, 327
 evrâd, 3, 227
 evrâk, 11, 13, 81, 237, 247
 evrâka, 11, 165, 243, 245, 263, 336
 evrâkda, 121
 evrâkı, 43, 118, 123
 evrâk-ı perîşân, 11, 81
 evşâf, 206, 304
 evvel, 73, 100, 101, 107, 108, 111, 124, 130, 131, 134, 174, 197, 214, 254, 255, 283, 300, 304, 314
 evvelâ, 29, 103
 evvel-be-evvel, 314
 evvelce, 179, 286
 evvelde, 113, 212, 337
 evveli, 101
 evzân, 249
 evzân-ı Hâfiz, 249
 ey, 8, 10, 13, 22, 26, 27, 28, 33, 41, 47, 51, 54, 56, 59, 73, 74, 75, 76, 84, 89, 90, 94, 95, 99, 103, 104, 105, 110, 111, 113, 118, 119, 120, 121, 127, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 162, 163, 164, 165, 167, 172, 173, 178, 180, 181, 182, 185, 188, 193, 195, 196, 197, 201, 203, 204, 206, 208, 209, 211, 215, 221, 225, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 237, 240, 247, 250, 251, 252, 253, 254, 258, 260, 262, 264, 266, 267, 268, 271, 272, 275, 276, 277, 280, 283, 285, 286, 287, 289, 290, 293, 295, 297, 298, 300, 301, 306, 309, 312, 313, 314, 315, 316, 321, 322, 323, 325, 326, 328, 332, 336, 337, 338
 eyle, 9, 10, 20, 21, 22, 28, 29, 31, 33, 39, 51, 53, 55, 57, 59, 73, 75, 76, 77, 85, 86, 88, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 102, 104, 105, 107, 110, 111, 112, 117, 118, 119, 120, 126, 128, 129, 130, 132, 134, 135, 136, 141, 144, 145, 151, 152, 153, 154, 156, 159, 160, 161, 163, 165, 166, 168, 169, 171, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 182, 186, 188, 191, 193, 194, 196, 201, 202, 203, 207, 210, 211, 212, 213, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 228, 232, 240, 242, 243, 247, 248, 252, 254, 263, 264, 265, 267, 268, 272, 273, 277, 282, 283, 286, 292, 294, 297, 300, 302, 305, 306, 308, 309, 311, 312, 315, 316, 317, 318, 319, 321, 322, 325, 326, 331, 332
 eyledi, 13, 23, 34, 49, 60, 73, 78, 81, 83, 87, 90, 92, 95, 96, 97, 109, 115, 120, 121, 124, 139, 156, 159, 161, 162, 166, 187, 203, 204, 210, 211, 214, 216, 247, 249, 253, 256, 261, 277, 282, 283, 294, 302, 309, 327, 328, 330, 334
 eyledim, 13, 26, 43, 82, 98, 113, 123, 164, 165, 201, 203, 211, 230, 237, 241, 252, 257, 276, 278, 300, 313, 330, 335
 eyleme, 13, 49, 77, 89, 94, 128, 132, 136, 141, 144, 152, 156, 159, 166, 191, 202, 212, 216, 219, 222, 225, 229, 230, 231, 232, 240, 244, 247, 248, 269, 277, 280, 300, 319, 324, 328
 eylemek, 45, 47, 82, 88, 110, 152, 161, 177, 189, 193, 195, 211, 230, 246, 267, 295
 eylemez, 124, 129, 133, 135, 153, 173, 174, 175, 189, 231, 265, 266, 287, 291, 295, 308, 324
 eylemiş, 9, 134, 161, 218, 244, 255, 315
 eyler, 9, 13, 26, 34, 35, 39, 51, 74, 78, 79, 82, 86, 90, 95, 96, 109, 111, 116, 133, 134, 135, 142, 146, 147, 149, 151, 153, 154, 156, 157, 158, 159, 161, 163, 165, 167, 175, 181, 182, 189, 198, 199, 200, 204, 206, 211, 213, 214, 215, 218, 225,

227, 232, 237, 253, 256, 257, 258,
259, 262, 263, 267, 270, 271, 277,
278, 287, 289, 295, 296, 297, 298,
299, 306, 308, 309, 317, 323, 328
eylerim, 34, 43, 51, 98, 123, 133,
153, 161, 178, 208, 251, 275, 286,
313, 316
eyleriz, 21, 39, 76, 122, 199
eylerse, 187, 198, 242, 246, 255,
304, 314, 324
eylese, 11, 37, 95, 146, 149, 150,
153, 180, 189, 208, 240, 281, 286,
291
eylesem, 160, 167, 193, 200, 201,
270, 278, 287, 320, 329
eyleseñ, 24, 58, 105, 106, 165, 175,
274, 307, 322
eylesin, 27, 40, 86, 90, 103, 104,
111, 158, 159, 165, 171, 197, 260,
262, 290, 292, 300, 302, 304, 323,
330, 336
eyleye, 144, 146, 169, 176, 264, 267,
303
eyleyelden, 184, 256
eyleyen, 9, 34, 56, 85, 90, 146, 198,
220, 232, 241, 257, 259, 265, 286,
291, 292, 316, 320, 321
eyleyip, 11, 23, 50, 73, 93, 94, 101,
107, 111, 122, 130, 131, 147, 156,
157, 169, 171, 190, 202, 207, 210,
213, 214, 221, 234, 235, 240, 244,
245, 247, 250, 261, 268, 269, 287,
288, 294, 304, 306, 318, 329, 336
eyvâh, 239, 315
eyvallâh, 34, 303
eyvân, 292, 293
eyvân-ı dil, 292
eyyâmı, 154, 221
eyyâm-ı şayf, 98
eyyâm-ı şıyâm, 189
eyyâmıdır, 204
Eyyûb, 252
ez, 77, 205, 215, 276, 319, 324
ezbere, 98
ez-câm-ı gaflet, 77
ez-çeşmet, 276

ezel, 8, 49, 93, 95, 100, 104, 122,
142, 153, 172, 175, 183, 185, 190,
192, 194, 221, 223, 255, 275, 292,
325, 327, 332
ezelde, 11, 46, 143
ezelden, 49, 110, 111, 156, 210, 211,
217, 238, 266, 274, 289, 301, 306,
319, 327
ezelî, 223, 285
ezhâra, 282
ezkâr, 3

F

fağfûr, 215
fağirlenmiş, 102
fağr, 45, 80, 81, 97, 99, 148, 168,
176, 179, 199, 275, 285
fağr-i cihân, 97, 285
fağr-i dü cihân, 99, 168, 176
fağr-i rif'at, 148
fağrimiz, 318
fağat, 323
fağîr, 49, 146, 336, 338
fağîrâne, 212
fağîre, 53, 113, 143
fağîrim, 57, 92
fağr, 102, 167, 179, 199, 204, 246
fağr-ı harâbât, 167
fağr-ı tâm, 179, 204
fağrız, 224
fâl, 313
fâm, 132, 165, 244
fânî, 38, 229, 249
fâniye, 153
fânûs-ı kuyûd, 307
fânûs-ı muhabbet, 208
farğ, 92, 104, 141, 161, 197, 208,
227, 256, 291, 314, 316
farğ-ı 'irfân, 104
farğ-ı gam, 161
farzdır, 48, 84
faşih, 35, 180, 182
faşlı, 25, 108
faşl-ı bahâr, 44, 244
faşl-ı güftâr-ı nefis, 231
fâş, 116, 122, 198, 304, 305

- Fâtımâ, 78, 80, 102, 124
fazîlet, 314
fedâ, 28, 31, 48, 49, 59, 78, 80, 84, 111, 130, 134, 135, 136, 137, 142, 153, 156, 175, 178, 182, 194, 203, 209, 227, 251, 269, 273, 278, 284, 285, 297, 306, 319
fedâdır, 24, 124, 248, 301
fedâkârı, 280
fedâkâr-ı zamân, 310
fedâlar, 298
fedâsı, 82
fedâya, 229
fedâ-yı Monlâ-yı Rûm'um, 273
fehm, 101, 193, 217, 218, 220, 225, 240, 241, 280, 300, 302, 305, 307, 310, 321
fekân, 276, 290, 299
felâketde, 302
Felâtûn, 85, 214, 240
felegi, 211
felek, 33, 85, 89, 93, 95, 171, 180, 182, 214, 229, 234, 253, 257, 264, 283, 289, 314
felekden, 177, 216
fem, 137, 218, 283
femden, 180, 332
fenâ, 49, 77, 111, 144, 146, 171, 204, 227, 241, 246, 269, 270, 284, 304, 307
fenâda, 162, 213, 281
fenâdan, 253
fenâdır, 276
fenâya, 28, 112, 228, 275, 338
fenâyı, 145, 280
fenâ-yı fakr-ı tâm, 204
fenâ-yı tâm, 269
fend, 131
fenle, 225
fenn, 101, 161, 261
fenne, 261
fer, 12, 39, 41, 58, 76, 79, 98, 108, 112, 120, 124, 132, 241, 285
ferâgat, 124
ferah, 33, 34, 100, 101, 120, 148, 178, 182, 183, 184, 244, 263, 303
ferah-fezâ, 101
ferah-nâk, 100, 244, 263, 303
ferâmûş, 149, 151, 159, 185, 193, 207, 230, 233, 234, 238, 245, 323
ferâset, 323
fercâm, 208, 330
ferd, 25, 101, 107, 145
ferdâ, 152, 167, 175, 208, 269, 278, 321
ferdâne, 269
ferdâsı, 112
ferdâsını, 25, 110
ferdâya, 81, 94, 147, 245, 275, 280, 300, 323, 327
Ferhâd, 23, 25, 107, 110, 120, 124, 170, 173, 188, 200, 244, 287, 294
Ferhâd-ı zamân, 244
Ferhâdveş, 198
ferhunde, 107
ferî, 51, 127, 325
ferîd, 50, 187
fermân, 54, 83, 100, 119, 125, 137, 149, 151, 224, 251, 280, 283, 293, 296, 298, 299, 303, 326, 329
fermân-ber, 54, 100, 119, 149, 251, 299, 326
fermân-ı 'aşkız, 224
fermân-ı Şems'im, 83
ferş, 82, 90, 146, 195, 245, 278, 279, 284, 305, 320, 324
ferş-i luţf, 324
ferş-i rûy, 90, 195
feryâd, 21, 39, 76, 132, 171, 178, 201, 250, 288, 335
feryâddır, 332
feryâdı, 121
feryâdıdır, 98
feryâdımız, 199
fesâd, 76, 322
feşâhat, 102, 170
feşân, 22, 58, 60, 79, 89, 90, 120, 131, 133, 136, 141, 143, 181, 305, 319
fetâ, 23, 29, 80, 83, 103, 123
fetahnâ, 289
feth, 25, 103, 107, 112, 120, 141, 144, 235, 255, 269, 270, 305, 308, 318

fettân, 101, 132, 210, 332
 fevt, 108, 221, 249
 feyîz, 21, 96, 176, 225
 fezâ, 135, 139, 151, 159, 235, 270,
 273, 278, 283, 317, 319
 firşat, 181, 195, 224
 figân, 89, 119, 139, 173, 207, 264,
 306, 309, 322
 fikr, 91, 163, 178, 241
 fikrete, 278
 fikrim, 114, 192, 238
 filân, 181
 Fir'avn, 93
 firâk, 73, 96, 141, 256, 257, 278,
 286, 294, 309, 318, 334
 firâkıñ, 24, 41, 106, 120, 126, 159,
 161, 163, 211, 215, 243, 251, 326
 firâr, 220
 firâset, 169, 308
 firâvân, 215, 267, 293
 Firdevs, 86, 334
 firkat, 262, 263, 267, 295
 firûz, 200
 fitîl, 235, 263
 fitne, 119, 133, 151, 161, 186, 192,
 205, 238, 294, 298, 330
 fitne-cûya, 119
 fitne-sâz, 192, 294, 298, 330
 fuḥûş, 145
 fûlâd, 189, 201, 288
 Fuzûlî, 23, 121
 fûlful, 121, 132, 196
 fûrû-mâye, 82, 85, 168, 314, 323
 fûsûn, 210, 219, 324
 fûtâd, 142
 fûtâde, 157, 182, 230
 fûtûhât, 144, 272
 füyûz, 183
 füzûn, 11, 21, 23, 64, 96, 98, 100,
 102, 120, 159, 161, 168, 185, 199,
 218, 225, 241, 267, 283, 284, 293,
 302, 315

G

ğaddâr, 94, 199, 210, 211, 213, 214,
 231, 314, 332

gâfil, 13, 24, 25, 60, 91, 109, 110,
 121, 202, 210, 264
 ğaflet, 77, 190, 195, 225, 237
 Ğafûr, 73
 gâh, 43, 92, 156, 177, 183, 190, 283,
 284, 288, 292, 295, 321, 331, 338
 gâhî, 110, 200
 gâhîce, 324
 ğâlib, 11, 64
 Ğâlib, 123
 gam, 22, 23, 28, 47, 50, 72, 84, 94,
 111, 115, 118, 119, 123, 126, 129,
 134, 136, 138, 140, 141, 148, 150,
 155, 156, 159, 161, 163, 176, 187,
 199, 200, 210, 213, 216, 220, 222,
 239, 241, 243, 262, 263, 265, 270,
 271, 274, 286, 289, 292, 296, 300,
 309, 311, 312, 313, 314, 315, 319,
 324, 329, 331, 332
 gam-efşân, 296
 gamgîn, 262, 324
 gamı, 160, 170, 216, 222, 280
 gamnâk, 148, 313
 gamze, 96, 149, 189, 210, 235, 266,
 279, 330
 gamze-i cellâd, 96, 189
 gamze-i fettân, 210
 gamze-i tîğ u sinân, 235
 gamzeler, 262
 ganî, 225
 ganîmet, 225
 garaż, 12, 34, 47, 54, 165, 205, 236,
 245, 246, 280
 garîb, 9, 49, 278, 309, 336
 garîbim, 326
 garķ, 40, 58, 79, 80, 89, 99, 113, 120,
 147, 175, 256, 274, 287, 298, 306
 garķ-ı ḥûn, 120
 ğavĝâ, 194, 281
 ğavvâs, 325
 ĝâyet, 98, 161, 228, 289
 ĝayr, 26, 28, 83, 112, 116, 129, 163,
 232, 272, 282
 ĝayra, 86, 94, 154, 230, 253, 286,
 313, 323, 331
 ĝayret, 128
 ĝayretdeyim, 102

- gayretdir, 12, 246
 gayretim, 327
 gayrı, 23, 25, 34, 49, 52, 57, 80, 82, 86, 92, 106, 107, 110, 120, 127, 134, 138, 154, 156, 157, 160, 170, 177, 178, 187, 193, 194, 202, 213, 222, 223, 257, 270, 273, 276, 277, 278, 281, 283, 286, 295, 297, 299, 300, 303, 309, 311, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 331
 gayriküm, 26, 114, 115, 116
 gâzab, 167
 gâzâl, 274
 gazel, 13, 39, 86, 99, 124, 166, 168, 171, 192, 237, 249, 258, 266, 300
 gâzeldir, 159
 gâzelle, 193
 gec, 34, 140, 177, 178, 209, 249, 304
 gece, 59, 95, 117, 154, 169, 170, 186, 272, 282, 315
 gecem, 170
 gecesi, 112
 geç, 2, 107, 111, 152, 174, 253, 255, 305, 328
 geçdi, 9, 98, 107, 113, 117, 122, 157, 259, 287, 315
 geçenler, 241
 geçer, 28, 40, 52, 81, 112, 171, 205, 295, 298
 geçip, 173
 geçmesin, 177
 geçmez, 33, 51, 193, 224, 225
 gedâ, 29, 59, 87, 94, 96, 102, 125, 135, 222, 251, 312
 gedâdır, 51, 230, 277, 282
 gedâlar, 170, 320
 gedâ-yı hâksâr, 94
 gedâ-yı müstemendân, 29, 59, 102
 gehî, 182, 228, 294, 329, 338
 gel, 22, 25, 28, 29, 31, 33, 34, 37, 57, 96, 101, 103, 106, 107, 111, 112, 117, 119, 128, 130, 131, 144, 145, 150, 151, 152, 159, 160, 162, 167, 169, 171, 174, 179, 181, 183, 189, 192, 195, 196, 204, 213, 217, 229, 231, 232, 236, 239, 244, 256, 265, 267, 268, 269, 276, 297, 302, 304, 306, 307, 310, 311, 312, 316, 322, 333
 geldi, 7, 29, 34, 78, 92, 98, 103, 135, 140, 151, 155, 190, 215, 247, 251, 256, 271, 274, 275, 276, 305, 313, 314, 321
 geldigimden, 328
 geldik, 21, 39, 76, 221
 geldikce, 40, 80, 177, 201, 319
 geldikde, 200, 322
 geldim, 98, 140, 151, 276, 305, 313, 321
 geldiñ, 35, 258
 geleli, 176
 gelenler, 90
 gelip, 26, 54, 69, 105, 113, 116, 170, 246, 316, 319, 332
 gelir, 2, 7, 19, 28, 34, 49, 52, 57, 58, 74, 78, 83, 111, 118, 122, 123, 147, 153, 176, 195, 224, 234, 276, 290, 292, 299, 303, 312, 319
 genc, 10, 22, 27, 58, 80, 105, 111, 119, 140, 148, 164, 181, 200, 202, 205, 209, 257, 293, 305, 322
 genci, 27, 105, 308
 genc-i beğâ, 164
 genc-i esrâr, 10, 322
 genc-i nihân, 27, 105, 111, 200, 205, 305
 genc-i pinhân, 58, 80, 293
 genc-i velâyetdir, 148
 genc-i vişâl-i yâr, 22, 119
 gene, 14, 101, 141, 337
 ger, 85, 100, 115, 123, 144, 147, 151, 152, 158, 160, 186, 189, 206, 228, 263, 281, 282, 296, 322, 329, 330
 gerçekden, 25, 106
 gerçi, 35, 46, 51, 94, 142, 178, 180, 181, 230, 299
 gerdân, 73, 81, 137, 156, 203, 209, 329
 gerdende, 170
 gerdiş-i bânû, 302
 gerdiş-i ğaddâr, 157, 211, 282
 gerdûn, 82, 156, 177, 216, 239, 267, 314

- gerdûna, 119, 187, 214, 237, 298, 313
 gerdûnda, 182
 gerdûndan, 23, 123, 199, 241
 gerdveş, 27, 104
 gerek, 9, 13, 33, 89, 255, 259, 260, 295, 322
 gerekdir, 104, 176, 222
 geri, 250, 306
 geriye, 180, 188
 germ, 159, 192, 227, 234, 290
 geşt ü güzâr, 175
 getir, 117, 119, 205, 244
 getirir, 2, 145, 186, 189, 243, 302, 329
 gevher, 11, 13, 23, 46, 74, 78, 80, 81, 85, 87, 89, 91, 92, 121, 123, 145, 148, 158, 168, 190, 208, 211, 244, 274, 284, 319, 327
 gevher-efşân, 81
 gevher-feşân, 89, 319
 gezdirdi, 99
 gezer, 111, 182, 185, 198
 gezerken, 10, 213, 302, 330, 334
 gezme, 185, 235, 292
 ğidâ, 87, 100, 183
 ğidâdır, 317
 ğidâ-yı rûh, 87, 183
 ğılmân, 174, 293
 ğinâ, 279
 gibi, v, 1, 2, 3, 4, 6, 10, 13, 31, 41, 47, 50, 51, 55, 56, 57, 60, 61, 63, 64, 68, 69, 75, 80, 83, 99, 103, 107, 109, 117, 119, 120, 121, 123, 125, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 135, 139, 141, 142, 144, 145, 146, 151, 155, 158, 160, 161, 162, 164, 171, 172, 180, 184, 186, 189, 190, 191, 194, 199, 205, 212, 217, 219, 220, 221, 225, 226, 236, 240, 242, 248, 251, 252, 254, 255, 256, 260, 262, 263, 270, 273, 276, 277, 280, 281, 282, 285, 286, 288, 296, 303, 304, 314, 315, 316, 323, 324, 328, 409
 gibidir, 1, 125, 186, 302
 gide, 27, 103, 303
 gider, 49, 86, 153, 193, 227, 321
 gideriz, 14, 34, 228, 229
 gine, 337
 gir, 24, 25, 108, 130, 155, 189, 249, 307
 girân, 22, 91, 119, 133, 152, 305, 319
 girdâb, 40, 79, 162, 267
 girdâba, 277
 girdâbına, 40, 79, 267
 girdi, 100, 137
 gireliden, 129
 girenler, 245
 girer, 169, 246
 giriftâr, 219
 giriftâra, 282
 girip, 82, 117, 126
 girme, 161, 174
 girmez, 34, 202, 227, 228, 296
 giryân, 9, 146, 195, 228, 256, 257, 276, 296
 girye, 258, 325, 335
 giryeden, 253
 girye-sâz, 258, 325
 ğisû, 158, 190
 gitdi, 34, 57, 95, 100, 150, 162, 185, 228, 247, 265, 295, 320, 327
 gitdikce, 33, 90, 309, 324
 gitdim, 124
 giydirmekdedir, 257
 giyelden, 51, 127
 gizledim, 90
 gizli, 25, 58, 73, 87, 107, 141, 148, 164, 203, 254, 272, 279, 319
 gonca, 76, 89, 99, 111, 136, 139, 140, 142, 158, 163, 173, 180, 198, 202, 213, 217, 219, 226, 242, 262, 280, 283, 289, 293, 308, 309, 312, 313, 332
 goncada, 215
 gonca-dehân, 308, 312
 gonca-fem, 180, 283
 gonca-leb, 142
 gonca-rû, 163
 göğüs, 187
 göklere, 286
 gönder, 8, 156

- gönlüm, 23, 25, 61, 95, 103, 106, 109, 121, 123, 124, 132, 142, 151, 157, 162, 163, 185, 188, 195, 198, 201, 215, 223, 234, 248, 254, 255, 256, 287, 291, 298, 305, 309, 311, 323, 332
- gönlümde, 78, 132, 142
- gönlümü, 35, 109, 261, 263, 296, 305, 319, 330, 331
- gönlümüñ, 55, 90, 92, 140, 233, 320
- gönlümüz, 10, 33, 75, 334
- göñül, 8, 9, 28, 29, 34, 47, 50, 54, 59, 61, 76, 79, 95, 102, 108, 112, 113, 114, 115, 118, 137, 140, 141, 147, 150, 154, 155, 156, 158, 159, 161, 163, 164, 165, 167, 169, 170, 175, 181, 183, 191, 192, 196, 202, 207, 211, 213, 214, 223, 224, 225, 227, 231, 233, 236, 249, 253, 256, 258, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 274, 277, 280, 281, 283, 288, 289, 292, 293, 294, 296, 298, 307, 308, 315, 320, 322, 325, 334
- göñülde, 44, 46, 98, 100, 124, 138, 145, 153, 166, 188, 212, 249, 274, 301, 322
- göñülden, 177, 328
- göñüldür, 335
- göñüller, 61, 133, 154, 261, 321
- gör, 35, 81, 94, 99, 107, 108, 128, 158, 162, 169, 171, 174, 179, 197, 198, 211, 218, 231, 236, 241, 247, 249, 253, 260, 287, 314, 323
- gördü, 9, 69, 223, 307, 315, 335
- gördükce, 27, 103, 118, 182, 195, 241, 322
- göre, v, 1, 2, 3, 14, 29, 47, 63, 68, 69, 182, 267, 409
- gören, 35, 212, 213, 259, 294, 303
- görmemiş, 85, 89, 161, 289
- görmez, 181, 241, 281, 324
- görse, 121, 135, 186, 189, 200, 206, 212, 214, 263
- görünür, 169, 180, 216, 284
- görüp, 13, 36, 122, 168, 169, 182, 202, 216, 309, 329
- gösterir, 35, 200, 201
- gösterme, 19, 42, 125, 248
- göstermege, 147
- göz, 179, 201, 210
- gözden, 91, 166, 330
- göze, 223
- gözet, 34, 171, 172, 222, 268
- gözler, 34, 38, 271, 331
- gözlerim, 34, 331
- gözsüz, 208, 218, 265
- gözü, 11, 22, 45, 64, 82, 118, 154, 181, 201, 210, 228, 275, 305, 325
- gözüm, 11, 22, 45, 64, 82, 118, 154, 181, 201, 210, 228, 275, 305, 325
- gözün, 108, 179, 218, 269
- gözünü, 115
- gözyaşıyla, 36, 205
- gû, 12, 14, 86, 101, 113, 166, 207, 208, 232, 246, 253, 276, 280, 288, 292, 314
- gubâr, 50, 79, 149, 155, 185, 221, 265, 275, 285, 300
- gubârâsâ, 47, 84
- gubârveş, 107
- Gufrân, 73, 224, 247
- gulâm, 38, 190, 194, 252, 271, 274, 311
- gûlden, 88
- gulgule, 240
- gûne, 111, 278, 330
- gurûb, 259
- gurûrdan, 248, 249
- guşsa, 123
- gûş, 21, 55, 89, 92, 98, 109, 148, 160, 196, 266, 268, 287, 305, 310, 317, 335
- gûşîş, 172, 221, 288
- gûyâ, 21, 90, 117, 123, 147, 177, 217, 218, 312, 327
- güc, 8, 33, 35, 58, 174, 175, 176, 196
- güçdür, 219, 304, 337
- güft ü gû, 14, 101, 166, 207, 208, 222, 232, 253, 288
- güftâr, 13, 29, 59, 83, 93, 102, 159, 186, 211, 231, 237, 241, 253, 285, 297
- güfte, 186, 200, 229, 232, 239, 283, 307

güfte-i cân, 229
 güfte-i küstâh, 186
 güfte-i şâd, 283
 güher, 106, 125, 173
 gül, 9, 28, 52, 83, 85, 86, 93, 94, 111, 115, 117, 121, 122, 127, 128, 137, 142, 149, 155, 157, 162, 165, 167, 176, 177, 182, 188, 193, 196, 198, 200, 205, 206, 208, 214, 215, 219, 236, 242, 247, 251, 252, 256, 264, 269, 270, 277, 279, 280, 284, 286, 290, 294, 295, 296, 304, 309, 311, 319, 331, 332, 337
 gül-âb, 162, 165, 167
 gülbün, 88, 126, 163, 271, 279
 gül-çehre, 236, 247
 gül-endâmı, 9, 280, 311
 gül-endâmımı, 280
 güler, 9, 34, 35, 212, 213, 231, 278
 gül-fâm, 157, 177, 214, 304, 337
 gül-fem, 137
 gül-gün, 86, 93, 94, 205, 296
 gül-i aḥmer, 284
 gül-i ḥandân, 83, 85, 206, 208, 252, 264, 269, 331
 gül-i nev-restesi, 115
 gül-i ra'nâ, 128
 gül-i ruḥsâr, 182, 286
 gül-i yâre, 332
 gül-i zebân, 207
 gülistân, 217, 316
 gülleri, 155
 gülnâr, 179
 gül-reng, 117
 gül-rûy, 270
 gülsitân, 89, 192, 305
 gülşen, 44, 95, 101, 244, 296, 320, 328, 334
 gülşende, 99, 118
 gülü, 23, 121, 146, 310
 gülzâr, 81, 93, 140, 146, 159, 172, 184, 185, 203, 212, 219, 223, 254, 255, 286, 297, 307
 gümân, 58, 79, 113, 156, 206, 294, 299, 318
 gümândan, 287
 gümânsız, 207, 302

gün, 2, 3, 6, 28, 46, 50, 61, 107, 108, 110, 111, 119, 123, 124, 125, 134, 156, 157, 166, 180, 216, 221, 226, 228, 258, 263, 277, 282, 283, 295, 305
 gün-â-gün, 258
 günâh, 76, 242
 günâhı, 136
 günâhım, 315
 günbed-i devvâr, 92
 gün-be-gün, 110, 125, 263
 günde, 82, 161, 182, 222
 günden, 33, 96, 168, 169, 312, 313
 gündüz, 59, 95, 170, 263, 272
 güne, 33, 96, 136, 168, 312, 313
 günehkâr, 289
 günehkâra, 168
 güneş, 160, 235, 260, 320
 günler, 186
 günü, 112, 154, 194, 287
 günüm, 154, 194, 287
 günveş, 73, 302
 gürûh, 21, 116, 117, 208, 220, 253, 266
 güzâf, 228
 güzâr, 175
 güzel, 4, 13, 22, 117, 134, 149, 248, 255, 272
 güzele, 114, 284
 güzelim, 54, 117, 118, 144, 302
 güzeliñ, 322
 güzeller, 248
 güzellerle, 241
 güzîde, 74, 124

H

ḥabâb, 161
 ḥabbesi, 53, 113, 214
 ḥabbeye, 281
 ḥaber, 27, 103, 104, 144, 195, 276, 290, 294
 ḥaber-âver, 294
 ḥaberdâr, 37, 61, 123, 179, 309, 310, 311, 318
 ḥaberi, 25, 107

- haberler, 117
 habersiz, 142, 185, 212, 264, 335
 habîb, 130, 163
 habîr, 178
 habs, 60, 109
 hâcet, 13, 23, 24, 34, 87, 90, 106, 121, 122, 125, 157, 170, 171, 208, 230, 232, 278, 282, 284, 299, 323, 337
 hadd, 40, 79, 85, 141, 149, 205, 228, 300, 317
 hadden, 75, 109, 120, 286, 314
 hâdî, 12, 124
 Hâdîce, 78, 79, 80, 102, 124, 285
 Hâfîz, 34, 38, 249
 hafî, 150, 192, 199
 hak, 34, 103, 121, 164, 174, 180, 203, 254, 274, 302, 303, 324
 hâk, 25, 51, 76, 80, 94, 102, 104, 106, 107, 124, 139, 155, 157, 164, 170, 172, 183, 190, 192, 200, 208, 212, 217, 221, 223, 225, 245, 255, 256, 267, 268, 270, 273, 274, 276, 278, 279, 284, 289, 298, 310, 318, 330, 332, 336
 hakan, 143, 146, 154, 163, 178, 202, 203, 223, 290, 318
 hakikat, 12, 85, 93, 94, 99, 102, 103, 124, 129, 140, 166, 180, 184, 271, 287, 304, 314, 318, 337
 hakîr, 105, 270
 Hakkı, 338
 hakkında, 285
 hâl, 26, 52, 73, 93, 100, 107, 114, 115, 116, 119, 133, 142, 147, 171, 172, 173, 174, 179, 180, 185, 190, 192, 196, 197, 208, 215, 216, 227, 231, 241, 249, 251, 254, 255, 262, 268, 278, 292, 302, 324
 hâlâ, 111, 124, 170, 171, 194, 215, 226, 227, 241
 hâlâş, 34, 127, 177, 195, 234, 245, 257, 300
 hâlâvet, 170, 180
 hâlet, 170, 189, 195, 244
 hâlîl, 143
 halk, 22, 100, 119, 191, 212, 287
 halvet, 58, 175, 189, 277, 320
 ham, 137, 167
 hamd, 77
 hâme, 12, 13, 37, 99, 156, 169, 177, 216, 218, 249, 264, 281, 314
 hamûş, 174
 hançer, 326
 hande, 150, 241, 314
 handeler, 173
 hande-nâk, 150, 241, 314
 hâne, 10, 54, 64, 256, 283, 305, 306, 309, 328
 hangi, 8, 193, 195, 260
 hânkâh, 156
 Hannân, 72
 hânûmân, 91
 hâr, 91, 129, 148, 192, 213, 219, 222, 232, 236, 239, 270, 323
 harâb, 94, 95, 154, 155, 159, 163, 165, 166, 167, 168, 172, 188, 191, 192, 193, 200, 223, 247, 282, 287, 295, 302, 308
 harâbât, 169, 185, 189, 205, 208, 218, 219, 221, 323
 harâbe, 307
 harâb-ender-harâb, 95
 harâm, 194, 195
 harâret, 129, 175, 185, 209
 harb, 96
 harem, 229
 harf, 10, 74, 132, 147, 261, 297, 322
 harfâ-be-harf, 74, 297
 harîm, 280
 Hasan, 12, 40, 59, 61, 78, 79, 80, 124, 285
 hasret, 27, 91, 95, 103, 105, 118, 119, 133, 134, 138, 150, 165, 172, 192, 194, 209, 255, 256, 277, 279, 282, 295, 300, 304, 312, 321, 332, 335
 hasretde, 115, 148, 176, 252, 326
 hasretle, 86, 127, 217, 253, 263, 284, 286, 294, 319
 hâşşa, 263
 hasta, 22, 118, 211, 294
 hâşâ, 46, 92, 159, 231, 276, 314, 315
 haţ, 34, 146, 153, 190, 247, 248, 266

- haîâ, 75, 111, 174, 315
 hatem, 84, 129
 hâtîr, 40, 80, 89, 119, 123, 137, 155,
 186, 188, 196, 197, 200, 201, 203,
 227, 239, 274, 279, 281, 296
 hatt, 38, 244, 252, 277, 294
 havâle, 310
 havâş, 200
 havâtîr, 10, 196, 322
 hâver, 284
 havf, 83, 147, 159, 189, 295, 304,
 315
 havşala, 158
 havz, 140, 233
 hayâl, 27, 37, 103, 191, 241, 257,
 278, 300, 323
 hayâlîñ, 181, 194, 211, 258, 261,
 288, 323
 hayât, 74, 75, 88, 100, 111, 140, 167,
 208, 210, 249, 299, 302, 308, 319
 haydır, 47, 302
 hayf, 175
 hayli, 89, 155, 168, 170, 196, 210,
 228, 239, 241, 337
 hayr, 204
 hayrân, 72, 122, 146, 164, 166, 203,
 228, 256, 293, 294, 296, 319
 hayret, 89, 102, 167, 228
 hayvân, 180, 184, 217, 300, 316
 hayy, 291
 Hâzret, 11, 23, 24, 25, 34, 46, 48, 80,
 84, 88, 99, 106, 107, 108, 109,
 122, 123, 143, 144, 150, 177, 179,
 184, 185, 209, 225, 234, 235, 245,
 247, 254, 278, 298, 301, 338
 hazz, 34, 153, 248
 heb, 8, 11, 25, 34, 60, 79, 81, 100,
 101, 110, 116, 122, 123, 125, 134,
 136, 145, 148, 158, 161, 163, 164,
 165, 166, 170, 171, 172, 173, 175,
 179, 183, 191, 196, 198, 200, 206,
 207, 211, 216, 217, 220, 236, 238,
 241, 259, 265, 317, 319, 329
 heft, 250, 328
 hel 'atâ, 29, 103
 helâk, 76, 139, 176, 312
 hele, 253
 hem, 7, 13, 22, 27, 38, 45, 49, 55, 56,
 76, 77, 84, 87, 88, 92, 94, 95, 99,
 100, 102, 104, 105, 107, 110, 111,
 113, 119, 120, 122, 126, 132, 137,
 142, 144, 148, 159, 162, 164, 165,
 167, 170, 171, 172, 174, 175, 190,
 194, 197, 198, 199, 201, 207, 213,
 214, 221, 227, 229, 231, 232, 238,
 239, 245, 271, 272, 273, 276, 278,
 281, 283, 284, 287, 288, 292, 295,
 298, 305, 308, 309, 310, 312, 313,
 315, 324, 326, 331, 332, 334, 336
 hemân, 53, 59, 96, 97, 113, 135, 158,
 174, 194, 200, 260
 hem-dem, 13, 77, 84, 87, 102, 126,
 137, 170, 171, 175, 227, 232, 276,
 278, 283, 326
 heme, 9, 11, 41, 55, 75, 83, 86, 93,
 95, 100, 106, 112, 124, 125, 137,
 144, 145, 150, 151, 160, 171, 180,
 185, 191, 192, 194, 195, 196, 206,
 209, 211, 213, 215, 216, 219, 220,
 230, 253, 258, 270, 277, 278, 279,
 281, 283, 285, 287, 288, 291, 296,
 297, 299, 301, 302, 308, 310, 315,
 319, 324, 325
 hemîn, 22, 27, 46, 76, 80, 94, 95, 98,
 104, 114, 119, 129, 141, 145, 146,
 147, 151, 157, 158, 160, 167, 168,
 169, 170, 174, 182, 183, 189, 193,
 195, 196, 197, 199, 205, 213, 215,
 225, 230, 231, 233, 235, 236, 238,
 243, 252, 253, 254, 262, 265, 268,
 269, 279, 282, 288, 293, 294, 303,
 305, 307, 313, 320, 330, 336
 hemîşe, 27, 28, 50, 54, 74, 91, 94,
 99, 104, 110, 111, 112, 119, 120,
 144, 146, 153, 159, 162, 167, 169,
 175, 180, 185, 194, 210, 225, 226,
 230, 231, 234, 241, 253, 260, 270,
 276, 293, 295, 301, 309, 311, 322
 hem-nefes, 99, 287
 hem-vâr, 110, 119, 165, 231, 238,
 245, 284, 295, 305, 312
 hem-vâre, 110, 119, 165, 231, 238,
 245, 284, 295, 305, 312

- henûz, 101, 132, 154, 201, 206, 208, 216, 232, 285, 288, 297, 322, 337
- hep, 8, 11, 25, 34, 60, 79, 81, 83, 88, 90, 96, 100, 101, 110, 116, 122, 123, 125, 134, 136, 145, 148, 158, 161, 166, 170, 171, 172, 173, 175, 179, 183, 191, 196, 198, 200, 206, 207, 211, 216, 217, 220, 236, 238, 241, 259, 265, 289, 295, 298, 311, 313, 317, 319, 329
- her, vi, 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 34, 43, 45, 47, 51, 55, 59, 62, 64, 73, 76, 77, 80, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 95, 96, 99, 101, 103, 105, 106, 108, 109, 112, 113, 115, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 132, 133, 140, 142, 144, 145, 148, 151, 154, 156, 160, 163, 164, 167, 168, 173, 174, 177, 181, 185, 186, 187, 191, 192, 194, 198, 199, 201, 202, 203, 206, 210, 211, 217, 218, 220, 221, 222, 224, 225, 226, 228, 230, 231, 233, 236, 237, 238, 241, 243, 244, 245, 249, 251, 254, 255, 257, 259, 261, 262, 265, 267, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 278, 279, 282, 284, 286, 288, 296, 297, 298, 302, 304, 305, 309, 311, 313, 314, 316, 318, 319, 320, 321, 323, 325, 326, 327, 328, 330, 333
- herkes, 4
- hest, 148
- hestî vü nîstî, 83, 172, 205, 296
- hevâ, 119, 130, 193, 207, 288
- heves, 34, 144, 234
- hey, 11, 55, 80, 137, 304
- hezârân, 21, 85, 117, 125, 142, 147, 153, 236, 319
- hıfz, 147, 174, 241, 277
- hırâmân, 37, 164, 215, 220, 250, 256, 269, 297, 316
- Hızır, 27, 79, 88, 90, 105, 157, 180, 183, 184, 202, 224, 233, 265, 277, 299, 300, 316
- hicâb, 21, 46, 116, 166
- hicâz, 52, 98, 127
- hicr, 109, 151, 152, 160, 170, 176, 180, 216, 239, 259, 277, 331
- hicrân, 10, 96, 105, 150, 163, 180, 257, 264, 292, 334
- hîç, 22, 34, 51, 54, 85, 112, 119, 129, 132, 134, 135, 140, 151, 160, 161, 173, 177, 178, 182, 187, 188, 192, 197, 200, 221, 222, 231, 232, 237, 239, 242, 248, 251, 266, 292, 295, 296, 297, 305, 308, 311, 312, 322, 324, 328
- hîçbir, 41, 120
- hidâyet, 133, 165, 169, 170, 233, 308
- hikâyet, 169, 171, 228, 312
- hikmet, 14, 72, 129, 163, 171, 195, 198, 233, 252, 254, 268, 295, 305, 309, 324
- hîl'at, 162
- hîlkat, 301
- himem, 107, 283
- himmet, 91, 108, 120, 125, 129, 141, 168, 174, 202, 206, 225, 238, 242, 273, 289, 296, 308
- hindû, 162
- hirmen, 134, 216, 252
- hîtâb, 96, 199
- hîtâm, 9, 100, 128, 132, 145, 148, 149, 257
- hod, 102, 185, 188, 193, 195, 211, 246, 256, 273, 274
- hoş, 94, 157, 190, 203, 288
- hû, 55, 124, 137, 203, 248, 297, 306, 312
- hûbân, 73, 92, 126, 184, 248, 250, 270
- hubb, 95, 176, 301
- Hudâ, 25, 46, 47, 53, 54, 57, 80, 83, 87, 90, 91, 107, 108, 110, 111, 113, 144, 145, 147, 148, 160, 164, 168, 173, 184, 216, 218, 219, 224, 227, 229, 235, 239, 248, 250, 254, 261, 268, 282, 283, 285, 289, 290, 297, 300, 301, 302, 334
- huddâm, 217, 287, 330
- huddâmîñim, 88
- huld-i berîn, 147, 159, 307
- hûlyâ, 122, 278, 312, 336

hûn, 8, 22, 25, 41, 60, 95, 105, 110, 117, 120, 133, 134, 136, 141, 143, 152, 160, 164, 173, 198, 201, 202, 205, 208, 212, 220, 230, 231, 236, 237, 239, 287, 288, 291, 293, 298, 300, 305, 335, 336
 hurrem, 121, 126, 287
 hurûş, 22, 120, 124, 167
 huzûr, 107, 121, 167, 238, 301, 315
 hüccet, 169
 hüküm, 86, 183, 266, 321
 hümâ, 135, 139, 140, 283
 hüner, 169, 217, 241, 261
 hünkâr, 46, 80, 83, 84, 172, 179, 273, 306, 307
 Hüseyin, 12, 35, 58, 59, 60, 61, 78, 79, 80, 97, 99, 124, 158, 285
 hüsn, 55, 61, 87, 93, 103, 115, 133, 137, 139, 149, 171, 186, 202, 203, 209, 254, 288, 290, 300, 324
 hüşyâr, 122, 185, 188, 223, 237, 254, 285, 297
 hüveydâ, 90, 145, 182, 194, 211, 223, 226, 242, 264, 302
 hüzn, 9, 83, 149, 192, 257, 328

I

ırağ, 34, 50, 147, 160, 206, 251, 252
 ‘ıyd, 85, 186, 284
 ‘ıydiyye, 330

İ

ibn, 99, 285
 İbrâhîm, 143, 266
 ‘ibret, 9, 47, 57, 73, 287, 327
 ibtidâ, 31, 130
 ibtilâ, 153, 163, 200
 icâbet, 189, 197
 îcâd, 21, 39, 76, 173, 201, 245
 icâzet, 308
 icrâ, 21, 116, 214, 229, 242, 248, 295, 303
 iç, 34, 179
 için, v, vi, 1, 2, 3, 7, 8, 13, 15, 17, 19, 21, 22, 24, 25, 26, 29, 31, 34, 45,

47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 59, 60, 61, 68, 69, 74, 79, 82, 89, 98, 117, 130, 132, 139, 148, 154, 160, 161, 162, 170, 194, 196, 218, 230, 236, 267, 268, 270, 272, 277, 278, 286, 291, 301, 322, 328, 330
 içinde, 2, 4, 13, 28, 57, 73, 74, 84, 98, 111, 114, 139, 141, 154, 175, 183, 195, 196, 205, 208, 240, 246, 254, 255, 268, 281, 288, 316
 içre, 10, 14, 20, 22, 28, 42, 45, 58, 74, 75, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 90, 98, 103, 105, 112, 113, 114, 120, 122, 125, 129, 134, 142, 147, 150, 164, 170, 175, 176, 177, 183, 184, 187, 189, 191, 192, 199, 213, 214, 215, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 227, 228, 229, 231, 250, 251, 255, 256, 258, 259, 262, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 273, 277, 288, 291, 300, 305, 322, 327, 328, 334
 idi, 3, 26, 113, 137, 147, 155, 168, 187, 189, 196, 228, 230, 247, 258, 263, 264, 281, 287, 305, 314
 idim, 22, 28, 105, 118, 126, 136, 155, 158, 187, 241, 242, 264, 277, 278, 291, 302, 315
 idiñ, 119, 314
 idrâk, 104, 148, 175, 181, 223, 290
 ifşâ, 9, 11, 137, 185, 210, 218, 219, 278, 319
 iftâr, 189
 iftîhâr, 251
 iftîhârımdır, 279
 îhsân, 29, 53, 76, 94, 103, 104, 125, 144, 154, 163, 176, 184, 191, 204, 231, 242, 247, 250, 256, 267, 286, 311, 317, 321, 329, 338
 ihtiyâc, 179
 ihtiyâr, 115, 135, 138, 140, 148, 213, 214, 260, 261, 267, 270, 295
 ihvân, 12, 82, 145, 170, 329, 335
 ihyâ, 61, 102, 123, 141, 144, 149, 152, 155, 203, 218, 224, 227, 271, 302, 317, 331
 ikbâl, 26, 73, 110, 119, 228, 304
 ikdâm, 126, 167, 330

- iken, 53, 59, 93, 95, 97, 105, 107, 110, 111, 113, 122, 132, 137, 157, 170, 190, 202, 204, 211, 212, 225, 227, 228, 229, 232, 264, 268, 315, 328, 330, 334
- iki, v, 4, 9, 10, 17, 24, 30, 43, 51, 58, 60, 63, 64, 78, 79, 84, 91, 123, 209, 265, 270, 291, 298, 303, 409
- ikilik, 145, 178, 185, 203
- iklîm, 112, 129
- ikrâm, 72, 330
- ikrâr, 23, 24, 25, 47, 49, 80, 104, 105, 107, 108, 122, 156, 172, 184, 185, 204, 211, 213, 220, 223, 232, 234, 238, 255, 265, 273, 274, 276, 285, 295, 306, 309, 320, 327
- iksîr, 85, 109, 120, 158, 164, 200, 216
- iktidâ, 111, 135, 273
- ilâ, 26, 32, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 84, 92, 94, 98, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 116, 120, 121, 122, 124, 125, 127, 130, 131, 132, 133, 134, 137, 139, 140, 145, 146, 148, 149, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 163, 165, 166, 167, 171, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 195, 196, 197, 200, 202, 203, 204, 207, 208, 209, 212, 214, 216, 217, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 273, 274, 275, 277, 279, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 291, 292, 293, 294, 297, 299, 300, 303, 304, 306, 307, 310, 312, 313, 314, 315, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 326, 327, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338
- ile, 2, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 19, 22, 23, 25, 29, 30, 34, 38, 42, 43, 46, 47, 50, 53, 55, 58, 59, 60, 61, 68, 69, 73, 74, 76, 77, 78, 82, 83, 85, 86, 91, 92, 93, 97, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 107, 108, 109, 111, 112, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 147, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 160, 161, 163, 164, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 188, 189, 191, 192, 193, 194, 196, 197, 199, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 215, 218, 219, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 232, 234, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 265, 267, 268, 272, 274, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 283, 285, 286, 288, 289, 290, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 300, 302, 303, 305, 307, 308, 310, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 324, 325, 326, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 336, 337, 409
- illâ, 23, 26, 34, 54, 60, 80, 83, 114, 115, 116, 123, 144, 169, 193, 217, 223, 301
- ilticâ, 26, 61, 79, 96, 116, 135, 165, 273, 284
- imâm, 12, 124, 312
- îmân, 78, 93, 104, 114, 151, 184, 208, 226, 231, 238, 250, 286, 338
- îmânım, 29, 58, 59, 79, 102, 103, 124, 254, 274, 333
- imbiginden, 31, 131
- imdâd, 20, 21, 29, 39, 59, 75, 76, 77, 102, 173, 188, 206, 214, 321
- imdi, 292
- imiş, 9, 11, 13, 34, 46, 88, 142, 143, 203, 237, 238, 241, 274, 325, 327, 337
- imlâ, 69, 248
- imtihân, 111, 161, 239, 248, 304

- în, 27, 97, 104, 111, 165, 177, 275, 276, 291
 în ü âna, 276
 in‘âm, 90, 94, 163, 192, 206, 207, 267, 280, 312, 330
 inanmaz, 328
 ince, v, 52, 174, 409
 incidir, 108
 Încîl, 93, 291
 incinme, 119
 incinmek, 8, 25, 26, 34, 41, 110
 infişâl, 94, 159, 319
 inkâr, 24, 46, 105, 181, 184, 185, 197, 210, 222, 255, 259, 261, 274, 276, 290, 309
 inķılâb, 95, 161, 165
 innâ, 246, 289
 inşâf, 134, 180, 203, 253, 268, 322
 insân, 199, 215, 241, 251, 289
 inşâ, 333
 inşirâh, 34, 180, 181
 intihâ, 26, 111, 116, 121
 intikâm, 97, 237
 intizâr, 38, 115, 138, 198, 256
 inzivâ, 50, 58, 147, 175
 ipligi, 282
 îrâd, 288
 irem, 186, 258, 264
 ‘irfân, 14, 45, 72, 82, 86, 104, 110, 111, 117, 123, 150, 162, 184, 209, 212, 224, 225, 228, 285, 286, 303, 307, 308, 314, 316, 318
 ‘irfâna, 54, 57, 92, 153, 204, 238, 245, 266, 268, 269, 272, 302, 317, 319
 irgür, 326
 irtifâ, 21, 111, 117
 ‘Îsâ, 23, 122, 141, 149, 155, 224, 236, 258
 îşâr, 144, 283
 ise, v, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 18, 19, 24, 25, 28, 32, 33, 41, 46, 49, 58, 61, 64, 68, 69, 99, 103, 108, 110, 111, 116, 122, 134, 145, 153, 158, 160, 161, 168, 169, 175, 176, 177, 186, 189, 191, 195, 198, 200, 204, 212, 213, 222, 224, 225, 228, 239, 240, 273, 281, 295, 296, 309, 326, 330, 333, 409
 isem, 6, 9, 43, 92, 125, 151, 202, 209, 236, 258, 278, 318
 iseñ, 22, 25, 59, 97, 106, 110, 119, 125, 149, 153, 158, 173, 176, 189, 198, 204, 268, 308, 310, 311
 ‘Îsî, 84, 85, 87, 157, 208, 213, 235, 258, 272, 299
 isim, 17
 ‘Îsîveş, 265
 iskân, 154, 286, 330
 İskender, 65, 183, 219, 302
 ism, 4, 73, 117
 İsmâ‘îl, 93, 266, 338
 işnâ, 49, 60, 79, 220, 221, 224, 275, 301
 İsrâfil, 112
 iste, 221, 241
 isteme, 34, 315, 316
 istemem, 34, 273, 285, 286, 289, 302
 isterim, 34, 120, 142, 273, 297, 326
 istermiş, 33, 236, 237
 isterseñ, 25, 28, 54, 106, 107, 112, 168, 194, 231, 305, 306
 isteyen, 2, 3, 31, 34, 130, 246, 293
 isti‘dâd, 23, 96, 120, 125, 168, 218
 istignâ, 122, 185, 204, 274, 299, 325
 istiyor, 34, 190
 iş, 213, 304
 iş‘âr, 304
 işâret, 12, 169, 307
 işi, 89, 231, 320
 işim, 34, 332
 işkeste, 136, 157, 163, 171, 186, 231, 242, 251, 274, 281, 290, 311, 318, 324, 330
 işte, 34, 49, 204, 226, 227, 306
 iştigâl, 251
 iştimâlidir, 10, 64
 iştiyâk, 34, 115, 194, 256
 itler, 230, 231
 ittifâk, 115
 izhâr, 73, 76, 95, 185, 195, 217, 294, 335

J

jeng, 185

K

Ka'be, 27, 48, 89, 93, 94, 105, 110, 113, 124, 146, 147, 166, 180, 186, 203, 221, 224, 233, 235, 254, 255, 273, 283, 284, 299, 301, 305, 318

ka'r, 150

kabûl, 14, 23, 73, 77, 85, 94, 121, 159, 174, 181, 188, 223, 232, 248, 266, 283, 313, 338

kadar, 27, 105, 116, 163, 186, 191, 223, 225, 273, 302

kadd, 166, 219

kaddim, 60, 133, 236, 325, 337

kadeh, 34, 121, 176, 183

kadem, 57, 60, 78, 92, 102, 107, 144, 157, 165, 167, 179, 184, 212, 236, 250, 254, 264, 269

kad-i bâlâ, 229, 271

kadîd, 188

kadîm, 88, 150, 195, 268, 338

kâdir, 90, 153, 191, 258

kadr, 75, 144, 307

kâf, 274

kâfâsâ, 247

kâfes, 254, 264

kâfir, 153

kahramân, 90

kâkûl, 121, 155, 157, 186, 196, 236, 238, 290

kâl, 8, 9, 28, 51, 93, 112, 158, 175, 177, 204, 208, 215, 241, 259, 277, 305, 316

kalalı, 129

kalb, 24, 60, 86, 96, 98, 101, 102, 106, 111, 117, 121, 133, 147, 148, 149, 153, 157, 159, 161, 169, 178, 182, 185, 195, 196, 200, 203, 205, 217, 220, 221, 230, 240, 243, 244, 254, 267, 276, 287, 290, 291, 295, 297, 322, 327

kaldı, 84, 96, 113, 120, 124, 165, 212, 215, 232, 263, 265, 328

kaldım, 34, 77, 95, 138, 210, 239, 260

kalemkârım, 82

kalıp, 206, 283

kalır, 167, 226, 276

kalmadı, 23, 34, 90, 121, 122, 139, 187, 209, 256, 282, 290, 312, 323, 324, 337

kâm, 21, 28, 73, 77, 78, 89, 96, 111, 116, 124, 138, 154, 157, 160, 165, 221, 276, 279, 280, 308, 326, 330

kamer, 78, 117, 176, 187, 213

kâmet, 134, 189, 211

kâmil, 25, 106, 130, 174, 238, 268, 275, 306

kâmran, 200

kamu, 152

kân, 29, 80, 85, 89, 94, 103, 141, 151, 154, 163, 167, 169, 203, 207, 224, 288, 293, 300, 332, 333

kan, 41, 120, 158, 163, 214, 326

kanda, 95, 152, 154, 170, 202, 210, 237, 241, 281, 296, 312, 338

kândır, 152

kandır, 29, 59, 102, 103, 284, 289

kandîl, 105, 113, 134, 215, 250, 283, 287

kân-ı kerem, 300

kân-ı vefâ, 141, 151, 167, 203, 332

kânıdır, 168, 305, 328

kânûn, 56, 92, 291

kapı, 194

kapılır, 149, 310

kâr, 8, 9, 17, 26, 28, 36, 55, 62, 63, 73, 77, 93, 95, 98, 105, 110, 111, 120, 124, 131, 132, 134, 137, 138, 154, 156, 157, 159, 166, 172, 176, 185, 192, 205, 211, 213, 216, 219, 221, 231, 236, 237, 256, 270, 277, 297, 303, 308, 309, 320, 330, 335

karâr, 25, 46, 99, 108, 124, 129, 138, 142, 156, 157, 166, 195, 197, 213, 214, 215, 217, 221, 248, 259, 260, 269, 335

kârbân, 90

kârı, 46, 119, 152, 153, 156, 205, 253

- kârim, 45, 51, 81, 102, 127, 133, 155, 177, 178, 258, 265, 280, 312
 karîn, 27, 76, 104
 karşı, 55, 106, 128, 137, 182, 213, 215
 kaşd, 176
 kâse, 215, 229
 kâse-i fağfûr, 215
 kâse-i kalb, 229
 kaşr, 83, 145, 173, 188, 240, 244, 257, 260, 293, 306
 kâşâne, 86, 230, 257, 259
 kaşı, 312
 katında, 75, 222
 kâtil, 191
 katl, 152, 211, 268, 296, 318
 katre, 175, 268, 292
 kavî, 84
 kayd, 13, 46, 74, 80, 81, 87, 93, 119, 166, 200, 209, 218, 220, 225, 247, 253, 262, 264, 296, 305, 306, 328
 kaynar, 31, 131
 Kays, 150, 291
 kazâ, 24, 106, 129, 153, 208, 211, 216, 296, 313
 Kâzım, 39, 79, 124, 285
 kebâb, 21, 55, 91, 94, 116, 117, 132, 137, 138, 140, 141, 160, 165, 166, 167, 219, 263, 279, 291
 kebîr, 105
 keder, 27, 61, 103, 111, 173, 176, 263, 273, 282
 kemâl, 28, 73, 79, 112, 116, 155, 166, 194, 240, 248, 289, 295, 327, 333
 kemân, 56, 60, 92, 105, 133, 177, 180, 236, 279, 291, 312, 326, 337
 kemer, 207
 kemînesi, 11, 64
 kemter, 11, 24, 25, 60, 74, 80, 81, 82, 109, 110, 168, 196, 199, 206, 285, 308, 318, 326, 333
 Ken'ân, 27, 60, 86, 104, 109, 149, 171, 194, 206, 226, 236, 318, 321, 329
 kenâr, 10, 13, 28, 64, 111, 150, 157, 197, 260
 kendi, vi, 3, 11, 12, 14, 15, 69, 222, 230, 306, 324, 410
 kendim, 165, 171, 241
 kendime, 9, 148, 170, 171, 278, 281
 kendini, 246, 311
 kenz-i Hudâ, 87
 kenz-i miftâh-ı vefâ, 148
 Kerbelâ, v, 58, 59, 60, 61, 63, 78, 79, 80, 102, 109, 409
 kere, 51, 57, 220, 296
 kerem, 28, 29, 59, 77, 94, 102, 105, 117, 143, 151, 154, 158, 168, 170, 176, 188, 193, 204, 211, 234, 248, 253, 265, 267, 283, 300, 321, 325, 336
 Kerîm, 68, 72, 74, 75, 76, 147, 271
 kerpiçi, 297
 Kerrâr, 47, 92, 145, 159, 179, 220, 253, 254, 301, 302, 306
 kerrât, 229
 kervân, 119
 kes, 34, 107, 125, 144, 152, 188, 198, 205, 213, 217, 228, 231, 232, 238, 240, 251, 257, 287, 309, 318, 332
 kesb, 27, 40, 47, 90, 102, 103, 104, 177, 182, 206, 246, 252, 288, 295
 kese, 218, 250
 kesmez, 233, 289
 keşân, 126
 keşf, 107, 145, 146, 208, 255, 297
 keş-i meyhâne, 207
 keşîd, 188
 kevâkib, 211
 kevkeb, 80, 94, 161, 186, 307, 323
 kevn ü mekân, 112, 141, 214, 216, 266, 324
 kevneyn, 254
 kevser, 27, 40, 73, 90, 105, 140, 205, 210, 264, 270, 289, 308, 319
 kevserdir, 84, 250
 kevseri, 101
 kevseri, 78, 85, 86, 233, 293, 300
 kevser-i cennet, 73, 308
 kevser-i la'îl, 40, 90, 289
 kevserim, 43, 123
 kevseriñ, 89, 210

- Keykubâd, 76, 153, 220, 281
 kez, 15, 33, 48, 76, 105, 114, 131, 134, 139, 164, 165, 167, 261, 272, 292, 326, 329, 330
 kıble, 146, 295, 312, 338
 kıl, 8, 9, 14, 24, 31, 47, 53, 60, 61, 75, 77, 87, 89, 92, 94, 95, 101, 102, 105, 106, 109, 111, 117, 120, 128, 130, 134, 136, 137, 138, 141, 151, 152, 154, 156, 157, 158, 160, 165, 166, 171, 172, 173, 174, 176, 185, 194, 196, 201, 204, 209, 215, 223, 230, 246, 247, 248, 253, 254, 255, 256, 258, 265, 267, 268, 269, 272, 292, 296, 298, 299, 300, 301, 302, 310, 312, 317, 321, 323, 325, 327, 338
 kıldı, 27, 73, 98, 100, 103, 116, 120, 153, 155, 187, 217, 247, 261, 263, 270, 300
 kıldım, 100, 109, 188, 201, 237, 273, 300, 327, 330
 kılıp, 120, 137, 207, 280, 300, 303, 308, 330
 kılma, 77, 169, 171, 185, 211, 252, 268, 269, 293
 kılmaz, 100, 160, 189, 214, 263, 264, 297
 kılsam, 80, 104, 124, 142, 283, 284, 319
 kırılma, 34, 315
 kıyma, 133, 314
 ki, 2, 6, 9, 10, 21, 23, 25, 28, 51, 58, 59, 73, 78, 79, 80, 85, 86, 88, 91, 92, 94, 96, 103, 108, 110, 111, 113, 114, 117, 118, 119, 121, 123, 126, 129, 130, 134, 137, 139, 140, 141, 142, 145, 147, 159, 161, 168, 169, 170, 172, 174, 175, 177, 178, 179, 180, 182, 188, 189, 190, 192, 193, 195, 196, 198, 200, 201, 202, 209, 211, 212, 215, 217, 218, 220, 221, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 233, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 252, 255, 257, 260, 262, 264, 271, 274, 275, 277, 278, 281, 282, 283, 291, 292, 297, 298, 300, 303, 305, 307, 309, 310, 316, 328, 332, 333, 334
 kibâr, 308
 kibrît, 119
 kibriyâ, 74, 75, 274
 kîl ü kâl, 10, 28, 51, 64, 112, 174, 204, 215, 230, 241, 259, 277, 311
 kil, 24, 29, 87, 103, 106, 153, 162, 216, 248, 249, 296
 kil-i ‘acz, 162
 kil-i bahâ, 249
 kil-i derûn, 216
 kil-i hayât, 249
 kil-i kazâ, 24, 106, 153, 216, 296
 kil-i kudret, 29, 87, 103
 kil-i nüvîst, 248
 kim, 8, 23, 26, 34, 49, 78, 79, 80, 101, 116, 120, 121, 122, 126, 140, 141, 142, 145, 172, 173, 174, 176, 181, 183, 191, 197, 204, 208, 209, 212, 220, 226, 227, 229, 238, 247, 254, 261, 270, 272, 273, 289, 302, 303, 314, 325, 328, 331, 332, 337
 kimi, 52, 93, 110, 137, 153, 242
 kimse, 3, 7, 55, 80, 83, 101, 103, 123, 150, 175, 194, 205, 216, 221, 227, 232, 242, 260
 kimseniñ, 33, 35, 261, 262
 kimseye, 186, 210, 212, 238, 316
 kîmyâ, 21, 108, 114, 117, 121, 125, 145, 153, 218, 235, 264
 kinâye, 110
 kirpigim, 188
 kisve, 110, 327
 kisvet, 134, 296
 kişi, 6, 49, 58, 237
 kişvere, 101
 kişver-i hüsn, 203, 300
 kişver-i hüsn ü melâhatlik, 203
 kişver-i vâlâya, 177
 kitâb, 11, 45, 64, 81, 160
 ko, 54, 222, 281, 306, 311
 kodu, 34, 309, 331
 koçlatmağı, 335
 kolay, 9, 131, 176, 218, 320
 koma, 144, 231, 254, 282, 310, 324
 konmakda, 121

konmaz, 309
 kor, 185, 250
 koy, 107, 185, 273, 321
 koydu, 34, 94, 96, 98, 100, 133, 216, 260, 261, 265
 koyma, 29, 59, 87, 102, 103, 292
 koymadı, 139, 160, 161, 179
 koyup, 97, 118, 209, 230, 239, 249
 köhne-şâl, 90
 kör, 111, 160
 kudret, 11, 29, 72, 73, 84, 103, 104, 111, 164, 224, 268, 307, 333
 kudretle, 87, 183, 266, 290
 kudsî, 48, 93, 308
 kudûm, 92, 122, 127, 283
 kudüs, 113, 237
 kûh, 22, 89, 119, 173, 176, 198, 247, 264, 274, 298, 316, 326, 332
 kul, 9, 87, 135, 147, 152, 153, 179, 186, 197, 204, 213, 234, 237, 246, 248, 251, 292, 320, 331
 kuldur, 312
 kulkul, 154
 kulûb, 81, 276
 kumâş, 242, 243
 kurb, 25, 108, 111, 178, 280
 kurbân, 93, 104, 137, 284, 294, 313
 kurmuş, 190, 239
 kurtar, 95, 332
 kuru, 10, 64, 160, 174, 324
 kuşûrum, 232
 kûşe, 58, 102, 119, 164, 175, 178, 189, 194, 196, 240, 241, 267, 277
 kuşu, 121
 kûtâh, 95, 134
 kuvvet, 72, 172, 187, 216, 323
 kûy, 13, 25, 28, 47, 79, 84, 96, 99, 107, 112, 122, 151, 165, 185, 192, 196, 205, 237, 268, 281, 288, 295, 304, 305, 324
 kûze, 96, 157
 kübrâ, 217, 304
 kudûr, 212
 kudûret, 158
 küfr, 151, 208, 338
 küfür, 93, 232
 kül, 89, 124

külâh, 156
 külbe-i ahzân, 57, 177, 184, 243, 267
 külfetdir, 147
 küll, 57, 214, 269
 kün, 61, 78, 123, 276, 290, 299
 kün fekân, 276, 290, 299
 künc-i gam, 326
 küntü kenz, 73, 141, 164, 254, 319
 kürek, 239
 küs, 34, 232, 233
 küstâh, 6, 186, 191, 318
 küşâd, 73, 85, 89, 101, 111, 113, 132, 144, 154, 164, 165, 170, 196, 198, 243, 255, 267, 280, 283

L

lâ, 23, 52, 72, 73, 80, 83, 87, 91, 112, 123, 127, 140, 145, 190, 207, 217, 263, 283, 285, 305
 la‘l, 27, 40, 90, 91, 94, 103, 104, 105, 106, 117, 125, 134, 149, 152, 159, 168, 173, 180, 202, 204, 205, 207, 208, 219, 223, 230, 236, 243, 244, 248, 258, 259, 263, 265, 284, 289, 293, 296, 297, 300, 325, 328
 la‘net, 99, 259
 lâf, 9, 14, 25, 108, 112, 145, 228, 237, 240, 253, 299, 315
 lahza, 28, 111, 121, 148, 151, 153, 154, 160, 167, 198, 202, 227, 298, 309, 321, 322, 323
 lâkin, 10, 81, 187, 204, 266, 294, 320, 322, 330
 lâl, 28, 112, 186
 lâle, 86, 89, 217, 310, 311
 lâne, 118, 177, 216, 219, 294
 latîf, 113, 198
 lâubâlî, 146, 289
 lâyıķ, 8, 9, 25, 27, 28, 85, 96, 103, 107, 111, 130, 134, 140, 141, 148, 156, 159, 172, 181, 196, 200, 211, 212, 230, 231, 236, 278, 281, 294, 296, 306, 313, 321
 lâzım, 47, 111, 232, 246
 leb, 40, 78, 90, 96, 142, 159, 179, 188, 284, 294, 309, 324, 337

ledün, 206, 243
 ledünnî, 316
 Leheb, 286
 leşker, 248
 leṭâfet, 161, 170, 254
 levḥ, 83
 levlâk, 75, 246, 289
 levlâke levlâk, 75, 246
 leyl, 23, 53, 74, 82, 88, 95, 111, 123, 124, 126, 128, 129, 134, 136, 149, 160, 180, 199, 209, 220, 234, 239, 240, 245, 258, 262, 267, 270, 273, 275, 280, 297, 326, 328, 329, 332
 Leylâ, 10, 22, 24, 36, 45, 49, 64, 65, 81, 90, 106, 123, 136, 141, 144, 150, 170, 182, 185, 193, 218, 223, 227, 239, 261, 277, 280, 291, 296, 309, 329, 337
 Leylî, 237, 286, 287
 libâs, 59, 97, 270
 lisân, 22, 73, 119
 liyâkat, 60, 90, 133
 Lokmân, 23, 29, 59, 85, 102, 104, 121, 125, 152, 197, 206, 214, 233, 257, 262, 267, 276, 286, 317
 luṭf, 22, 74, 77, 118, 119, 135, 139, 146, 151, 159, 170, 176, 178, 213, 223, 235, 243, 244, 245, 247, 250, 252, 273, 281, 283, 287, 294, 312, 320, 324, 329
 lücce-i nâra, 134

M

mâ, 12, 24, 27, 28, 29, 34, 35, 45, 46, 75, 76, 78, 79, 100, 103, 104, 106, 112, 142, 152, 153, 154, 173, 181, 204, 205, 206, 218, 234, 244, 246, 257, 268, 274, 319
 ma‘delet, 141
 ma‘den, 86, 132, 201
 ma‘lûm, 91, 125, 204, 233
 ma‘nâ, 11, 47, 64, 132, 145, 171, 193, 203, 302
 ma‘nevî, 61, 133, 172
 ma‘ni, 22, 115, 120, 148, 210, 218, 266

ma‘nî, 11, 23, 46, 87, 88, 89, 90, 92, 122, 142, 145, 146, 147, 165, 174, 201, 204, 205, 208, 220, 229, 233, 234, 239, 246, 250, 264, 272, 308, 317
 ma‘rifet, 87, 206, 225
 ma‘şıyyet, 315
 ma‘şûk, 111, 189, 328
 mâder, 188, 285, 296
 mağrûr, 119, 174, 197, 315, 318
 mâh, 41, 95, 112, 113, 133, 165, 208, 235, 241, 248, 258, 276, 293, 303, 304, 307, 312, 320, 325, 330
 maḥall, 25, 106, 107, 162, 260, 282
 maḥbûb, 75, 128, 161, 162, 178, 243, 244, 270, 274, 285
 maḥfi, 290, 311
 maḥfi, 46, 72, 101, 181, 190, 226, 232, 242
 mâhı, 162, 258, 276
 mâhım, 12, 79, 124, 320
 mâhıma, 207
 mâhımdır, 135
 mâhımı, 287
 mâhir, 41, 120, 170, 336
 Maḥmûd, 102, 145, 289
 maḥrem, 50, 55, 78, 84, 126, 137, 155, 170, 188, 192, 203, 214, 289, 333
 mâh-rû, 208, 248, 276, 303, 320
 maḥşûş, 35, 102, 242, 243
 maḥşer, 202
 mâh-tâb, 95
 maḥv, 120, 144, 174, 274, 323, 328
 mâhveş, 187
 maḥzen, 85, 200, 212, 226, 261, 264, 280, 318
 maḥzûn, 237, 274, 277, 291, 325
 maḥâm, 113, 317
 maḥbûl, 168, 270, 295
 maḥşad, 9, 76, 168, 180, 209, 237
 maḥşûd, 20, 27, 75, 85, 104, 135, 180, 213, 255, 277, 288
 mâl, 13, 46, 77, 80, 84, 107, 111, 119, 161, 171, 174, 182, 199, 202, 221, 241, 245, 289, 305, 309, 319
 mâl-â-mâl, 119

- mâldir, 100
 mâlik, 9, 43, 88, 90, 92, 100, 125, 132, 159, 170, 192, 200, 202, 213, 220, 239, 257, 258, 278, 279, 334
 manşib, 144, 163, 278, 297, 328
 Manşûr, 236, 254, 255, 311
 mâr, 148, 157, 184, 192, 198, 226, 263, 323
 mâtem, 101, 126
 maṭla‘, 10, 64
 maṭlab, 107, 161, 172, 213
 maṭlûb, 176, 230, 231, 288, 290
 mâye, 82, 85, 115, 314, 323
 mazhar, 28, 49, 60, 82, 95, 105, 141, 226, 246, 265, 301, 327
 mâzîdeki, 280, 314
 maẓmûn, 161, 225
 mecâl, 161
 mecâlis, 126
 mecbûr, 134, 328
 meclis, 22, 34, 104, 119, 120, 177, 218, 228, 235, 239, 241, 271, 280, 301, 310
 mecmû‘, 118, 167, 191, 254
 mecmû‘a, 118, 167, 254
 Mecnûn, 23, 24, 25, 49, 90, 106, 107, 120, 123, 124, 127, 136, 141, 142, 170, 182, 185, 193, 223, 227, 237, 239, 261, 277, 280, 286, 291, 296, 309, 337
 Mecnûnâsâ, 108
 Mecnûn-ı ‘aşk, 127
 Mecnûn-ı devrân, 24, 90, 106
 Mecnûn-ı perîşân-ı zamân, 309
 Mecnûn-ı ser-gerdânesi, 261
 Mecnûn-ı zamân, 280
 Mecnûnveş, 36, 329
 mecz, 105
 meddâh, 11, 85, 210
 meded, 6, 34, 60, 76, 318, 325, 338
 medh, 149
 medhûş, 95, 173, 180, 194, 226, 283
 medrese, 7, 169
 meftûh, 189
 meftûn, 9, 127, 131, 133, 281, 291, 292, 323
 meger, 237, 238, 274
 meh, 27, 28, 41, 104, 111, 120, 128, 133, 134, 135, 137, 149, 158, 164, 193, 196, 205, 230, 231, 250, 251, 264, 267, 277, 290, 303, 305, 307, 322, 328, 329, 331
 meh-cebîn, 328
 mehcûr, 77, 189
 Mehdi, 59, 79, 80, 124, 285
 mehi, 26, 113, 271
 meh-liqâ, 133, 135, 137, 149, 158, 251
 meh-pâre, 164, 196, 205, 267, 305
 meh-rû, 134, 290
 meh-tâb, 162, 270, 280
 mehveş, 277, 284
 mekân, 112, 140, 141, 207, 214, 266, 305
 meknûn, 146, 237, 274, 336
 mekri, 22, 119, 190
 mel‘ûn, 142
 melâhat, 128, 148, 188, 254, 307, 327
 melâmet, 57, 102, 147, 170, 171, 175, 180, 193, 203, 208, 215, 216, 227, 229, 254, 273, 295, 307
 melek, 146, 196, 233
 melûl, 23, 73, 77, 121
 memât, 308
 men, 13, 23, 27, 76, 77, 103, 106, 118, 120, 121, 126, 128, 135, 166, 171, 191, 197, 208, 225, 230, 241, 245, 264, 274, 294, 305, 310, 322, 329, 330, 331
 men‘, 23, 121, 294
 menâl, 172
 menba‘, 29, 103, 143, 148, 209, 234, 300, 301, 308, 324
 menfûr, 215
 Mennân, 72
 menşûb, 89, 93, 161, 260, 321
 menzil, 47, 75, 246
 merâm, 230
 merd, 23, 54, 120, 122, 144, 152, 246, 305, 306
 merdân, 184, 226, 254
 merdân-ı Hudâ, 254
 merd-i bî-pervâ, 23, 122

- merd-i kâmil, 306
 merdlik, 238
 merdûd, 268
 merdüm-i çeşm, 79, 201, 290, 295, 323
 merğûb, 162
 merhabâ, 270
 merhamet, 73, 96, 301, 312
 merhametli, 247
 merhamet-sâz, 96
 merhem, 48, 84, 106, 126, 141, 222
 merkez, 181, 292
 Meryem, 78, 84, 123, 126, 157, 258, 272, 276, 290, 299
 mescid, 79, 160, 169, 234, 240, 257
 meşel, 163
 meserret, 236
 Mesîh, 180
 Mesîhâ, 83, 104, 218, 242, 280, 301, 308, 326
 mesken, 219
 mesned, 105
 meşnevî, 30, 63
 mesrûr, 314
 mest, 11, 17, 34, 43, 48, 52, 56, 74, 78, 86, 89, 92, 93, 94, 100, 104, 117, 119, 121, 122, 123, 124, 136, 146, 157, 165, 168, 173, 202, 203, 218, 219, 220, 221, 223, 251, 253, 259, 260, 264, 277, 285, 298, 300, 320, 328, 336, 337
 mestâne, 179, 200, 305
 mestûr, 197, 215
 meşakkat, 332
 meşâm, 123, 201
 meşhûr, 77, 210, 215
 meşk, 294
 meşreb, 22, 38, 49, 88, 120, 185, 218, 224, 243, 271, 318
 mevc, 159, 283
 Mevlâ, 72, 111, 144, 150, 158, 162, 177, 333
 Mevlânâ, 2, 3, 4, 10, 11, 17, 24, 25, 26, 35, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 54, 64, 74, 82, 88, 89, 90, 108, 111, 114, 121, 124, 141, 165, 166, 176, 178, 179, 210, 217, 218, 231, 265, 271, 272, 292, 301, 302, 306, 317, 319, 333, 334, 338
 Mevlânâ-yı Rûm, 35, 74, 88, 89, 218, 271, 272, 338
 Mevlevî, v, 2, 3, 4, 8, 23, 35, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 61, 65, 67, 85, 116, 123, 133, 156, 179, 206, 208, 224, 227, 233, 272, 304, 317, 318, 327, 336, 338, 409
 mevt, 229, 249, 323
 mey, 55, 83, 86, 96, 105, 117, 119, 120, 128, 134, 137, 154, 161, 168, 172, 188, 189, 191, 196, 206, 212, 218, 222, 223, 251, 262, 263, 278, 287, 288, 293, 294, 296, 302, 325
 meydân, 4, 14, 77, 87, 229, 251, 267, 293, 301, 310, 316, 317
 meygede, 93, 183, 190, 191, 275
 meyhâne, 160, 167, 179, 194, 202, 207, 209, 210, 220, 222, 223, 235, 245, 249, 252, 254, 275, 277, 278, 305, 306, 333
 meyi, 212
 meyl, 8, 26, 41, 107, 110, 142, 275, 287, 308, 318, 331
 meyyâl, 254
 mezkûre, 262
 mî, 9, 59, 80, 96, 98, 100, 117, 118, 129, 136, 141, 149, 150, 170, 176, 177, 187, 200, 205, 210, 212, 220, 226, 230, 237, 238, 241, 257, 260, 262, 264, 267, 273, 296, 303, 309, 310, 311, 321, 322, 323, 324, 325, 328, 329, 335, 336, 338
 mıdır, 28, 111, 137, 192, 196, 257, 313, 335, 336, 337
 Mısr, 83, 84, 86, 115, 155, 272, 275, 292, 297, 318, 330
 Mısr'a, 86, 330
 mıyım, 162, 329
 mi, 9, 12, 22, 27, 33, 35, 50, 60, 68, 76, 78, 86, 87, 94, 96, 103, 104, 105, 109, 111, 118, 126, 141, 145, 147, 148, 149, 151, 153, 154, 166, 167, 170, 171, 180, 181, 182, 187, 189, 191, 192, 194, 198, 203, 207, 211, 225, 238, 239, 243, 248, 258,

- 263, 268, 271, 275, 279, 282, 283,
292, 293, 295, 298, 302, 309, 313,
315, 321, 322, 323, 324, 325, 326,
328, 329, 330, 337
- mi'mâra, 282
- mi'râc, 268
- micmerde, 263, 326
- midir, 80, 140, 182, 193, 220, 227,
261, 282, 295, 323, 335
- miftâh, 148, 152
- miḥenge, 162, 243
- miḥenk, 237
- mihir, 21, 98, 144
- mihmân, 84, 223, 247, 257, 267, 316
- miḥnet, 90, 94, 100, 139, 177, 216,
219, 269, 281, 294, 313, 332, 335
- mihir, 88, 90, 94, 148, 175, 177, 198,
209, 279, 291, 293, 298, 299, 316,
323, 327
- miḥrâb, 42, 85, 91, 105, 125, 132,
156, 162, 166, 257, 268
- miḥdâr, 76, 237
- milket, 90, 335
- millet, 232
- mîm, 60, 61, 98, 224
- mînâ, 154, 218, 219, 263, 302, 324
- minber, 210
- minnet, 172, 229, 230, 298, 300
- mîsâk, 221, 303
- miṣâl, 75, 146, 164, 176, 200, 215,
286, 299, 321
- Misli, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 21, 22,
23, 24, 26, 27, 29, 31, 38, 39, 49,
50, 51, 55, 57, 60, 61, 69, 73, 75,
77, 78, 79, 92, 98, 101, 103, 104,
105, 106, 113, 116, 120, 121, 122,
126, 131, 132, 133, 136, 137, 139,
143, 148, 150, 153, 154, 156, 157,
158, 161, 164, 166, 167, 170, 171,
172, 176, 181, 182, 187, 193, 196,
199, 200, 201, 202, 203, 204, 207,
208, 210, 212, 215, 216, 223, 229,
230, 231, 232, 233, 235, 236, 237,
238, 242, 243, 244, 245, 246, 248,
249, 251, 252, 253, 255, 258, 261,
262, 263, 265, 267, 270, 271, 277,
280, 281, 285, 286, 288, 290, 292,
294, 295, 296, 297, 299, 300, 301,
302, 303, 304, 305, 308, 309, 310,
311, 312, 313, 315, 316, 318, 319,
321, 322, 324, 326, 329, 330, 332,
333, 337, 338
- Misli, 0, v, 1, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12,
13, 14, 15, 22, 25, 26, 27, 28, 45,
46, 49, 50, 57, 61, 63, 64, 69, 73,
74, 76, 80, 82, 83, 84, 89, 91, 94,
96, 104, 108, 109, 110, 112, 118,
119, 125, 128, 129, 131, 132, 134,
135, 137, 138, 139, 140, 145, 149,
151, 152, 153, 156, 157, 159, 160,
162, 164, 165, 166, 168, 169, 171,
173, 177, 178, 179, 180, 183, 184,
186, 188, 189, 190, 192, 194, 196,
197, 198, 199, 202, 205, 206, 207,
209, 210, 211, 212, 213, 214, 215,
219, 220, 221, 222, 224, 225, 226,
227, 228, 231, 234, 235, 236, 240,
241, 242, 245, 247, 248, 249, 252,
254, 256, 257, 259, 260, 264, 267,
269, 270, 273, 274, 276, 277, 278,
280, 281, 282, 283, 284, 287, 288,
289, 290, 291, 292, 293, 294, 295,
296, 298, 302, 303, 304, 306, 307,
309, 310, 312, 313, 314, 315, 316,
323, 325, 326, 327, 328, 330, 331,
333, 334, 336, 337, 338, 409, 410,
411, 412
- Misliâsâ, 175, 198
- Misli-i, 10, 13, 14, 26, 29, 50, 73, 75,
77, 103, 116, 126, 148, 150, 154,
161, 167, 181, 187, 193, 199, 202,
216, 229, 238, 242, 243, 267, 280,
292, 294, 301, 308, 309, 310, 312,
316, 324, 333, 338
- Mislives, 6, 21, 38, 39, 54, 76, 174,
175, 177, 180, 188, 218, 220, 221,
234, 239, 256, 266, 268, 271, 318
- Misliyâ, 12, 13, 21, 22, 25, 46, 50,
84, 107, 117, 120, 123, 134, 146,
154, 155, 158, 163, 166, 167, 178,
179, 181, 182, 183, 184, 194, 195,
204, 208, 209, 217, 238, 246, 250,
251, 253, 256, 260, 263, 265, 271,
272, 273, 275, 278, 279, 285, 286,

- 287, 311, 318, 319, 320, 321, 327, 333
 miyân, 120, 207, 230, 294
 miyim, 83, 182, 234, 314, 319
 mîzân, 152, 226, 308
 Monlâ, 11, 21, 23, 25, 34, 35, 43, 45, 46, 47, 55, 58, 64, 80, 82, 83, 84, 91, 92, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 116, 122, 123, 124, 140, 144, 150, 155, 156, 158, 176, 178, 220, 221, 224, 229, 273, 274, 275, 277, 301, 320
 Monlâ-yı Rûm, 21, 25, 34, 43, 45, 46, 55, 58, 83, 92, 109, 112, 116, 122, 123, 140, 155, 156, 224, 273, 274, 275, 277, 320
 Monlâ-yı Rûmî, 21, 45, 46, 55, 58, 92, 112, 116, 156
 mu, 20, 21, 39, 55, 61, 75, 76, 85, 93, 97, 101, 104, 107, 109, 111, 118, 121, 123, 126, 137, 138, 143, 149, 162, 170, 177, 178, 180, 181, 199, 202, 215, 219, 228, 229, 230, 231, 242, 243, 246, 254, 257, 283, 284, 290, 302, 311, 312, 326, 328, 337
 mû, 22, 119, 302
 mu‘ammâ, 138, 228, 290, 302
 mu‘azzam, 101, 109, 143
 mudur, 10, 35, 96, 141, 202, 226, 239, 314, 323, 324
 muġân, 93, 146, 149, 162, 169, 179, 200, 202, 207, 209, 213, 214, 229, 245, 254, 258, 278, 333
 muġâna, 161, 179, 234, 236, 265, 266
 muġânda, 178, 199, 254
 muġândan, 224
 muġândır, 191
 muġânı, 157, 229, 260
 muġân-ı meygede, 93
 muġânım, 166, 184, 187, 205, 245, 270
 muġânız, 218, 222
 muġbeçe, 222, 266
 muġabbet, 9, 34, 46, 59, 81, 90, 91, 100, 111, 115, 129, 144, 145, 150, 158, 161, 163, 166, 172, 198, 199, 215, 225, 228, 242, 243, 248, 256, 278, 282, 300, 309, 314, 315, 322
 muġabbetde, 28, 105, 111, 168, 176, 218, 242, 269, 284, 301, 305, 309, 322
 muġabbetden, 193, 208, 253
 muġabbetdir, 255
 muġabbetle, 102, 280
 muġabbetler, 34, 151, 217
 muġakkak, 75
 muġâl, 28, 47, 112, 116, 181, 197, 241, 246, 304, 313
 muġâlîf, 9, 229, 288, 315
 Muġammed, 20, 21, 29, 39, 58, 59, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 90, 103, 108, 124, 145, 253, 274, 289, 301, 338
 muġayyer, 99, 100
 muġhib, 28, 112, 218
 muġhibbân, 79, 101
 muġtâc, 34, 88, 176, 177, 200, 230, 302
 muġaddemdir, 157
 muġaddes, 140, 283
 muġayyed, 191, 293
 muġîm, 108, 166, 179, 227, 244, 307
 mûm, 122
 mûnis, 267
 mûr, 27, 104, 215, 266, 315, 324
 murâd, 110, 132, 156, 192, 209, 221, 248, 289, 330
 murâdın, 77, 207
 murdâr, 231, 237
 murġ-i dil, 99, 164
 murġ-i göñül, 281
 murġ-i irem, 264
 Murtaẓâ, 29, 58, 78, 80, 103, 124, 164, 203, 218, 221, 253, 272, 275, 301
 Mûsâ, 58, 79, 141, 308
 Muşavvir, 72
 Mûsi-i ‘İmrân, 149, 157, 265
 Mûsi-i Kâzım, 285
 Mûsi-i mu‘ciz, 93
 Muştafâ, 29, 58, 74, 78, 79, 80, 103, 218, 220, 224, 272, 275, 284, 338
 muţâbık, 210

- muṭahhar, 284
muṭlak, 73, 176
muvaḥḥakdır, 338
mûy u meyân, 283
mü, 22, 72, 107, 118, 148, 151, 154,
180, 182, 191, 194, 200, 211, 231,
237, 245, 265, 274, 307, 315, 323
mübârek, 41, 112, 199
mübhem, 72, 84, 126, 192, 292, 308
mübtelâ, 135, 275
mübtelâdır, 166, 230
mücellâ, 140, 243
mücevher, 284
mücrime, 230
mücrimlere, 128
müctebâ, 75, 178
müctebâdır, 164
müdâm, 27, 78, 92, 93, 103, 143,
156, 157, 158, 161, 172, 182, 194,
213, 221, 231, 248, 253, 254, 263,
273, 276, 284, 287, 303, 310, 315,
330, 334
müdde‘î, 46, 174, 201, 205, 208,
218, 222, 228, 243, 275, 302, 314
müdde‘îlikden, 174
müddet, 129, 323
müddetdir, 217
müdür, 34, 195, 196, 295
müfid, 165, 167
müflis, 77
müflislere, 188
müfredât, 31, 63
müftî, 93, 198
müheyyâya, 280
mühled, 274
mühr-i Süleymân'ı, 233
müjdâd, 50, 110, 205, 279
müjde, 248
müjeñ, 94, 335
müjgân, 61, 153, 166, 173, 291, 336
müjgâna, 266
müjgânesi, 261
müjgânı, 134, 135
müjgânım, 283, 334
müjgânıñ, 214, 253
müjgânıñla, 106, 152
müjgen-i dildâr, 324
mükedderdir, 198
mükerremleriñ, 97
mül, 101, 196, 220, 304
mülk, 43, 74, 92, 243, 289, 304, 316
mülke, 88, 202
mülk-i beḳâ, 74, 304
mülk-i câh, 43, 92
mülkünde, 101, 220
mülkünü, 313
mülkünüñ, 164, 249
mümkün, 1, 11, 22, 24, 38, 44, 45,
82, 86, 104, 105, 111, 118, 131,
137, 147, 148, 150, 154, 156, 157,
159, 165, 173, 177, 178, 180, 182,
184, 188, 191, 201, 202, 204, 211,
212, 219, 230, 262, 290, 294, 295,
311, 323, 333
mümtâza, 304, 331
mümtâzede, 310
mümtâz-ı hûbân-ı cihân, 270
mümtâz-ı zamân, 190
münâcât, 14, 102, 338
münâdî, 89, 98
münâfık, 290
müncer, 331
münevver, 105, 177, 284
münîr, 105
münkir, 93, 108, 142, 147, 180, 206,
208, 237, 255, 265, 274, 285, 290,
295, 300
münkirân, 121, 159, 218, 266
münkirândır, 111
münkirâne, 123
münkirden, 86, 222, 256
münkire, 224
mürde, 61, 83, 85, 104, 123, 140,
224, 241, 301, 309
mürdeler, 149, 227, 291
mürdelere, 126
mürdesine, 190
mürdeye, 81, 180, 191, 218
müretteb, 335
mürîd, 186
mürşidi, 306
mürşid-i ‘aşk, 25, 107
mürşid-i ‘aşkıñ, 25, 107
mürşidiñ, 142

mürûrum, 276
 mürüvvet, 118, 129, 132, 134, 141,
 180, 201, 242, 276, 300, 314, 328
 mürüvvetlik, 203, 204
 müseddes, 24, 25, 63
 müsemma, 301
 mügemmen, 26, 63
 Müslim, 97
 müstağrak, 59, 73, 74, 80, 93, 102,
 106, 143, 148, 154, 207, 221, 246,
 306, 322
 müstaķîm, 74, 147
 müstecâb, 53, 94, 136, 166
 müstemend, 102
 müstemendânım, 29, 59, 102
 müstesnâya, 178
 müstezâd, 30, 63
 müşevveş, 227
 müşk, 81, 95, 139, 155, 158, 159,
 177, 188, 190, 225, 260, 264, 305,
 312
 müşk-bâr, 155, 177, 188, 190, 260
 müşk-bârdan, 190
 müşk-bârım, 155, 177, 188
 müşk-efzâ, 312
 müşkil, 161, 196, 219, 228, 261, 262,
 337
 müşkilât, 141
 müşkili, 103
 müşk-nâb, 95
 müşkü, 123
 müştâķ, 265, 276
 müşteri, 135
 müyesser, 113, 232
 müzeyyen, 169, 316

N

nâ, 22, 23, 26, 29, 37, 45, 46, 47, 72,
 83, 84, 89, 95, 103, 104, 106, 110,
 118, 119, 120, 121, 122, 131, 135,
 145, 151, 154, 170, 176, 178, 181,
 187, 189, 192, 200, 201, 203, 205,
 210, 221, 223, 232, 235, 239, 260,
 261, 265, 267, 271, 275, 276, 280,
 281, 286, 287, 288, 292, 294, 299,

302, 305, 308, 309, 312, 314, 315,
 326, 332
 nâcî, 39, 79
 nâçâr, 126, 128, 167, 211, 219, 238,
 272, 303, 323
 nâdân, 205, 222, 286, 313
 nâdir, 12, 124, 199, 278
 nâgâh, 126, 134
 nâgehân, 37, 56, 100, 131, 207, 235,
 245, 252, 261, 291, 330
 nağmât, 21, 99, 100, 116, 117
 nağme, 128, 228, 263, 266
 naķd, 89, 140, 206, 218, 224, 264,
 292, 307, 322
 nâķış, 74, 87
 nâķış u kemter, 74
 Naķî, 58, 79, 124
 naķş, 10, 11, 23, 64, 74, 90, 120,
 173, 266
 naķş u niğârı, 173
 naķş u şûret, 11, 64
 nâlân, 52, 110, 114, 117, 175, 195,
 257, 294
 nâlâna, 244
 nâlânıma, 91, 163, 256
 nâle, 76, 117, 129, 154, 163, 260,
 296, 310, 311
 nâle vü âhım, 260
 nâle vü zârım, 296
 nâleye, 234, 325
 nâm, 148, 178, 245, 330
 namâz, 85, 127, 234
 nâme, 18, 63, 87, 144, 336
 nâr, 145, 172, 227, 236, 255, 256,
 278, 306
 nâra, 23, 121, 128, 134, 138, 329
 nârdan, 335
 nârdır, 9, 320
 nâre, 310
 nârı, 232, 279
 nâs, 59, 97, 270
 naşıl, 139, 149, 195
 naşîb, 8, 25, 41, 61, 110, 123, 130,
 163, 218, 230, 232, 286, 300, 315,
 333
 naşîbim, 230
 nâşîh, 23, 121, 228, 276

- nâvek, 153, 178, 201, 206
 nâvek-i müjgân, 153, 206
 nây, 244
 nâz, 9, 99, 118, 122, 127, 193, 248, 256, 262, 294, 311
 nazar, 10, 12, 13, 29, 59, 101, 102, 105, 122, 125, 137, 146, 149, 150, 151, 154, 156, 160, 165, 169, 171, 172, 174, 186, 188, 190, 191, 199, 200, 202, 204, 218, 219, 221, 223, 238, 242, 254, 256, 268, 269, 272, 289, 291, 293, 295, 299, 319, 322, 327, 333
 nazarda, 104, 171, 195, 320, 327
 nazarı, 215
 nazar-ı iltifât, 160
 nazarıñ, 212, 281, 302
 nazarla, 196
 nâzenîn, 147, 164, 286
 nâzenînim, 24, 106, 148
 nâzı, 316
 nazım, 15, 19, 29, 30
 nazım, 283, 285
 nâzır, 174, 181
 nâzik, 98, 335
 nazm, 10, 11, 14, 46, 64, 81, 90, 92, 113, 164, 218, 229, 300
 nazma, 22, 120, 338
 nazm-ı güherbârim, 11, 81
 nazm-ı laţf, 113
 nazm-ı rûy, 218
 nazm-ı ter, 10, 64
 nazmım, 11, 121, 123, 150, 210, 272
 nazmımda, 12, 169
 nazmımdan, 90
 ne, v, 1, 3, 6, 19, 24, 26, 33, 45, 46, 51, 58, 60, 61, 63, 68, 69, 74, 77, 78, 80, 89, 90, 91, 93, 95, 102, 103, 104, 106, 109, 111, 113, 118, 120, 125, 129, 138, 141, 142, 145, 150, 151, 152, 154, 155, 156, 159, 163, 165, 166, 167, 169, 170, 173, 174, 175, 176, 179, 180, 181, 182, 185, 186, 187, 188, 190, 191, 192, 193, 195, 196, 198, 202, 204, 210, 211, 212, 213, 215, 216, 219, 223, 224, 225, 227, 228, 230, 232, 233, 236, 237, 240, 242, 255, 256, 259, 261, 270, 273, 278, 280, 281, 283, 287, 288, 289, 290, 294, 295, 296, 298, 300, 303, 304, 305, 307, 308, 309, 314, 316, 320, 322, 323, 325, 329, 330, 332, 333, 334
 nebât, 75
 nebî, 60, 109
 necât, 24, 140, 231, 249
 neden, 83, 95, 154, 232
 nedir, 21, 34, 95, 98, 137, 156, 192, 193, 194, 202, 210, 240, 243, 247, 256, 260, 291, 305, 312, 335, 336
 nefehnâ, 301
 nefer, 169
 nefes, 9, 34, 99, 108, 125, 183, 189, 206, 230, 231, 242, 253, 259, 287, 295, 303
 nefha, 81, 85, 112, 157, 235, 236, 291
 nefis, 34, 231
 nefret, 107, 294
 nefis, 179, 254
 nefse, 108, 171, 190, 279
 nefsen, 169
 nehâr, 53, 95, 111, 126, 128, 129, 160, 209, 220, 234, 239, 245, 258, 262, 267, 270, 279, 280, 297, 332
 nehr, 101, 152, 176, 192, 205, 206
 neler, 111
 nem, 96, 115, 119, 127, 180, 223, 247, 332
 nemâ, 154, 177
 nemden, 127, 180, 332
 nemed, 51, 127, 147
 nemedi, 51, 144
 nemedini, 126
 nem-nâk, 115, 223
 neng, 144, 178, 218, 240, 256, 295, 303, 331
 neng ü nâmûs, 256, 295
 nerdübân, 89, 207, 270
 nere, 98
 neredendir, 144
 nergis, 86, 88, 94, 182, 206, 219, 313, 319, 320
 nesîm, 298

- nesîmî, 294
 nesl-i Hasan, 79
 nesne, 324
 nesnedir, 24, 25, 60, 109, 110
 nesneye, 278
 nesrîn-i cânân, 251
 nesrînimiz, 198
 nesrînlere, 101
 neşât, 236
 neşv ü nemâ, 105, 154, 177
 nev, 12, 13, 21, 24, 28, 39, 40, 60, 76, 78, 81, 82, 105, 111, 115, 127, 128, 131, 136, 137, 140, 149, 151, 156, 159, 166, 171, 173, 182, 191, 208, 210, 212, 214, 237, 249, 250, 256, 258, 277, 279, 280, 283, 290, 293, 294, 312, 325, 328
 nevâ, 55, 93, 99, 100, 114, 132, 156, 182, 251, 270, 304, 309
 nevâyî-bûselik, 99
 nevreste, 28, 111
 nevrûz, 75, 152, 249, 270
 ney, 2, 55, 137
 neye, 125, 129, 233, 240, 262
 neyi, 160
 nezâket, 242
 nezd-i ‘aşıkânda, 165
 nezd-i cânânda, 334
 nezd-i hamdır, 190
 nezd-i harâbâtîde, 216
 nezd-i hâşînda, 86
 nezd-i sa‘âdetdir, 234
 nezd-i yâr, 160, 251
 nezdime, 177
 nezzâra, 253
 ni‘met, 87, 108, 128, 129, 167, 168, 170, 178, 278
 nice, 10, 13, 25, 57, 64, 78, 97, 108, 109, 110, 115, 116, 129, 137, 149, 159, 161, 168, 171, 180, 184, 190, 191, 195, 196, 211, 215, 217, 230, 233, 239, 244, 251, 260, 272, 277, 290, 295, 319, 322, 325, 327
 nidâ, 182, 215
 nifâk, 256
 nigâh, 10, 64, 129, 144, 147, 156, 168, 189, 196, 211, 213, 218, 239, 255, 271, 311, 322, 326, 329, 330, 331
 nigâr, 10, 28, 64, 89, 100, 102, 111, 157, 158, 205
 nigeş, 9, 29, 59, 102, 215, 271, 311, 325
 nihâl, 140, 147, 163, 205, 233, 322, 333
 nihân, 90, 91, 96, 99, 104, 111, 113, 116, 121, 142, 143, 162, 166, 181, 191, 200, 206, 207, 214, 236, 270, 289, 305, 308, 311, 312, 318, 327
 nihâyet, 88, 140, 168, 170, 174, 183, 210, 228, 307, 328
 nihâyetsiz, 142, 202
 nihâyetsizdir, 73
 nîk ü bed, 111, 145
 niķâb, 140, 160, 165
 nikbet, 171
 nîl, 86, 115
 nîm, 85, 89, 95, 137, 154, 156, 160, 173, 260, 271, 326, 329
 nisân, 160, 165
 nişâr, 25, 105, 107, 108, 157, 185, 197, 212, 260, 308, 310
 nişârdan, 190
 nişârim, 281
 nişârla, 309
 nisbet, 99, 122, 149, 151, 162, 200, 202, 233, 239, 297
 nîst, 76, 137, 141, 164, 194, 197, 206, 207, 228, 264, 266, 276, 310, 329
 nişân, 90, 112, 140, 203, 236
 nişîn, 27, 44, 73, 76, 87, 95, 97, 104, 119, 125, 148, 151, 154, 158, 169, 177, 188, 190, 215, 229, 252, 254, 255, 256, 275, 288, 297, 330
 niyâz, 53, 87, 110, 119, 127, 133, 244, 267
 nizâr, 156, 166, 201, 211, 214
 nokşân, 9, 226, 289
 nokta, 88, 94, 160, 179, 274, 302
 noktada, 25, 107
 noktayı, 249
 Nûh, 85, 190, 201, 206, 209, 224, 245, 265, 286, 325

nuķûş, 206
 nûn, 60, 61, 69, 78, 123, 276, 290, 299
 nûr, 27, 56, 72, 73, 78, 79, 86, 99, 102, 104, 112, 143, 151, 168, 171, 181, 183, 200, 203, 207, 215, 247, 254, 263, 268, 274, 285, 289, 292, 298, 305, 307, 321, 328
 nuş u pend, 276
 nuşret, 53, 77, 128, 174
 nûş, 12, 13, 43, 86, 90, 91, 117, 122, 123, 124, 130, 131, 146, 165, 179, 180, 191, 193, 196, 207, 208, 234, 246, 252, 257, 260, 263, 278, 292, 293, 306, 314, 320, 335
 nuţk, 47, 88, 96, 100, 208, 218, 288, 302
 nühüft, 101
 nükte, 112, 185, 200, 261
 nüşha, 12, 86, 124, 304
 nüvîst, 248
 nüzûl, 93, 242

O

o, 8, 9, 13, 14, 22, 35, 50, 51, 56, 58, 77, 80, 89, 99, 101, 108, 112, 113, 114, 116, 119, 125, 131, 133, 134, 138, 146, 149, 150, 156, 165, 167, 168, 169, 171, 174, 175, 178, 185, 193, 198, 205, 209, 212, 217, 221, 222, 225, 226, 236, 238, 245, 246, 249, 250, 251, 253, 254, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 271, 273, 284, 285, 287, 291, 301, 305, 310, 311, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 335, 336
 ocağında, 281
 odu, 194
 odur, 125, 183, 220, 232, 238
 oķ, 123, 135, 207
 oķu, 177, 310
 oķun, 214
 oķuna, 160, 257
 oķunsun, 292
 oķunur, 12, 169

ol, 9, 22, 23, 25, 26, 28, 34, 46, 50, 54, 57, 61, 77, 78, 80, 83, 84, 90, 91, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 119, 121, 123, 124, 126, 130, 134, 135, 137, 138, 142, 144, 145, 147, 152, 153, 155, 156, 158, 161, 162, 163, 164, 167, 169, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 184, 185, 186, 189, 190, 194, 195, 196, 198, 200, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 221, 222, 223, 225, 229, 230, 232, 235, 237, 238, 241, 244, 246, 247, 248, 249, 251, 252, 253, 254, 257, 259, 264, 268, 269, 270, 271, 272, 275, 276, 279, 286, 289, 290, 291, 292, 297, 299, 301, 302, 304, 306, 309, 310, 311, 316, 319, 320, 321, 323, 324, 328, 329, 330, 331, 332, 335
 ola, 11, 21, 25, 27, 28, 41, 43, 44, 46, 47, 59, 64, 68, 79, 86, 91, 95, 96, 97, 98, 99, 105, 107, 108, 115, 117, 119, 120, 123, 126, 127, 130, 137, 143, 144, 145, 151, 162, 168, 169, 176, 186, 188, 210, 211, 215, 228, 239, 248, 253, 254, 255, 256, 263, 265, 267, 268, 282, 283, 285, 303, 307, 313, 319, 323, 325, 326, 331, 332, 333
 olacak, 49
 olaldan, 90, 112, 160, 172, 193, 199, 206, 216, 228, 234, 253, 265, 276, 300, 313, 320, 323, 332
 olalı, 76, 90, 94, 105, 115, 141, 168, 169, 182, 184, 185, 186, 188, 189, 191, 193, 194, 196, 211, 212, 222, 223, 247, 248, 253, 255, 256, 261, 272, 275, 287, 332, 337
 olalıdan, 25, 61, 79, 108, 211, 325
 olalım, 280
 olam, 76, 113, 330
 olamam, 34, 281
 olamaz, 96, 108, 142, 167, 169, 182, 197, 211, 212, 218, 219, 231, 232, 255, 261, 267, 295, 323, 331

- olan, v, vi, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 13, 14, 18, 22, 27, 34, 38, 46, 47, 48, 49, 50, 55, 58, 60, 61, 62, 69, 74, 76, 82, 84, 85, 86, 88, 91, 93, 98, 102, 104, 105, 114, 117, 118, 147, 148, 150, 165, 175, 176, 179, 186, 195, 198, 199, 206, 207, 208, 209, 210, 218, 219, 220, 221, 222, 224, 232, 238, 239, 243, 244, 248, 253, 255, 264, 265, 266, 267, 271, 274, 276, 280, 291, 292, 293, 296, 297, 298, 302, 305, 306, 312, 318, 319, 323, 324, 333
- olandan, 34, 179, 336
- olanlar, 46, 121, 147, 164, 181, 209, 238, 245, 326
- olarak, 0, v, vi, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 22, 29, 35, 37, 45, 48, 49, 50, 52, 53, 58, 63, 68, 69, 70, 76, 98, 409, 410
- olasın, 107, 128, 145, 151
- olayım, 108, 114, 125, 126, 149, 168, 272, 281, 330
- oldu, 6, 8, 12, 21, 22, 23, 34, 39, 41, 45, 47, 52, 58, 59, 60, 61, 63, 74, 75, 78, 79, 82, 84, 87, 89, 90, 91, 93, 95, 97, 99, 103, 105, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 131, 132, 133, 134, 136, 138, 139, 140, 141, 148, 149, 153, 156, 159, 160, 161, 162, 163, 165, 167, 168, 185, 186, 187, 188, 192, 194, 195, 203, 209, 215, 216, 221, 227, 235, 245, 248, 252, 253, 254, 256, 258, 267, 274, 275, 277, 280, 291, 296, 297, 299, 302, 306, 309, 312, 314, 322, 323, 324, 325, 330, 331, 332, 334, 336, 337
- olduğu, 81, 162, 194, 215, 302, 333
- olduğum, 34, 52, 76, 118, 134, 147, 152, 154, 183, 198, 211, 258, 280, 294, 296, 298, 328, 332
- olduğuma, 13, 85, 168
- olduğumdur, 179
- olduğumuz, 194
- olduk, 98, 185, 223
- oldukça, 50, 146, 151, 166, 263, 284, 309
- oldular, 21, 79, 100, 116, 245
- oldum, 23, 25, 35, 55, 85, 88, 94, 95, 98, 106, 109, 115, 117, 122, 131, 132, 135, 136, 140, 148, 150, 153, 154, 158, 165, 170, 172, 173, 179, 188, 190, 206, 211, 212, 213, 237, 239, 253, 256, 287, 288, 294, 295, 299, 305, 308, 312, 315, 319, 329, 337
- olduñ, 51, 99, 127, 132, 135, 136, 151, 192, 193, 254, 337
- oldur, 161, 172, 180, 209, 265, 284, 304, 310, 311
- olma, 8, 22, 35, 50, 58, 108, 119, 146, 156, 171, 174, 175, 185, 217, 222, 226, 238, 245, 246, 249, 250, 251, 253, 254, 268, 269, 332, 336
- olmada, 96, 170
- olmadı, 162, 191, 228, 261, 286, 293
- olmadık, 9, 35, 257
- olmadım, 9, 35, 95, 287, 288, 316
- olmak, 9, 25, 35, 54, 56, 73, 92, 106, 107, 120, 131, 142, 147, 148, 150, 155, 160, 163, 164, 168, 173, 176, 178, 196, 207, 211, 237, 241, 246, 255, 258, 260, 299, 337
- olmakda, 96, 148, 219, 245, 246, 273, 298
- olmam, 24, 103, 106, 165, 263
- olmama, 173
- olmamak, 8, 35, 58, 174, 175, 176
- olmasın, 28, 35, 111, 134, 157, 167, 215, 245, 262, 268, 287, 295, 296, 297, 300, 301
- olmayan, 1, 2, 7, 35, 51, 53, 142, 219, 220, 291
- olmaz, vi, 4, 23, 28, 35, 40, 51, 55, 61, 81, 82, 87, 88, 100, 109, 111, 117, 121, 123, 126, 128, 137, 139, 141, 142, 147, 148, 149, 153, 159, 162, 165, 167, 170, 186, 188, 194, 206, 217, 218, 220, 221, 222, 227, 231, 232, 236, 257, 264, 265, 270, 299, 302, 314, 318, 320, 323, 325, 328, 331

olmuş, 4, 6, 47, 87, 89, 90, 91, 109, 110, 111, 122, 155, 168, 174, 183, 188, 190, 213, 217, 218, 220, 221, 223, 228, 241, 253, 264, 265, 266, 272, 274, 306, 307, 308, 315, 318, 327

olmuşum, 61, 92, 120, 127, 185, 193, 204, 236, 251, 255, 261, 262, 265, 278, 279, 292, 313, 319, 325

olsa, 19, 26, 40, 41, 47, 64, 79, 85, 87, 120, 121, 131, 147, 153, 158, 159, 162, 166, 178, 189, 192, 199, 201, 205, 206, 208, 214, 220, 225, 231, 233, 238, 240, 241, 250, 257, 274, 281, 289, 291, 294, 313, 314

olsam, 74, 79, 106, 124, 132, 142, 150, 151, 166, 183, 239, 291, 332

olsaydı, 13, 22, 35, 118, 119, 261

olsun, 3, 13, 22, 33, 35, 44, 46, 53, 56, 58, 59, 74, 78, 80, 86, 95, 98, 99, 111, 117, 119, 128, 135, 141, 142, 143, 144, 152, 153, 158, 159, 165, 166, 169, 176, 179, 188, 195, 196, 197, 198, 215, 234, 243, 244, 252, 255, 263, 264, 272, 283, 292, 295, 296, 297, 298

olunca, 102, 141, 146, 181, 189, 201, 213, 241, 260, 300

olunmaz, 59, 80, 122, 185, 218

olup, 12, 17, 23, 52, 55, 77, 81, 85, 86, 87, 89, 90, 92, 96, 100, 102, 107, 112, 113, 115, 121, 122, 130, 131, 132, 141, 143, 144, 146, 156, 158, 159, 160, 172, 173, 174, 175, 178, 180, 184, 185, 190, 203, 205, 206, 207, 209, 210, 213, 221, 222, 228, 229, 235, 237, 254, 260, 262, 266, 268, 269, 297, 298, 305, 316, 319, 328, 330, 331

olupdur, 73, 142, 235, 302, 314

olur, 10, 11, 13, 23, 25, 28, 35, 46, 50, 55, 61, 64, 82, 85, 86, 87, 91, 96, 99, 103, 104, 105, 107, 110, 111, 113, 115, 121, 122, 123, 129, 130, 134, 135, 137, 139, 145, 146, 150, 151, 154, 156, 163, 166, 167, 173, 177, 180, 181, 185, 186, 187,

189, 191, 196, 201, 202, 203, 209, 210, 216, 219, 220, 222, 228, 231, 233, 237, 253, 254, 255, 257, 263, 268, 272, 276, 277, 293, 295, 305, 309, 310, 312, 313, 317, 319, 320, 331, 336

olursa, 3, 82, 144, 212, 240, 254, 266, 280, 282, 304, 310, 321, 329

olursam, 13, 83, 146, 196, 233, 271, 312

olurum, 13, 76, 96, 134, 171, 189, 197, 309, 322

on, v, 3, 58, 63, 79, 113, 233, 409, 411

onda, 272

Ö

öldüm, 219

ölmeden, 173

ölürsem, 141, 158

‘Ömer, 274

‘ömr, 9, 14, 89, 128, 155, 204, 218, 231, 232, 240, 256, 290, 302

‘ömrüm, 134, 148, 156, 200, 287, 288, 322

öñümde, 124

öyle, 78, 103, 189, 213, 271, 272, 275

özge, 19, 42, 53, 91, 108, 125, 133, 137, 178, 194, 205, 249, 250, 278, 332

P

pâ, 9, 13, 27, 77, 84, 87, 103, 109, 130, 135, 144, 148, 151, 154, 174, 178, 194, 199, 202, 207, 208, 213, 221, 243, 247, 278, 280, 309, 312, 319, 331, 332

pâdişâh, 44, 138, 163, 188, 268, 300

pâdişehim, 194

pâk, 78, 99, 104, 124, 130, 166, 174, 176, 199, 203, 233, 254, 255, 268, 288, 301

pâkdir, 266

pâkîze, 75, 102, 141, 202

- pâmâl, 233, 271
 pâre, 99, 138, 164, 196, 205, 267, 305
 pâsbân, 93
 pây, 40, 46, 78, 80, 81, 88, 107, 120, 143, 155, 156, 172, 179, 195, 209, 213, 218, 221, 241, 244, 245, 260, 268, 269, 274, 275, 305
 pâyân, 72, 75, 145, 184, 207, 300
 pâyânî, 85, 205, 209
 pâyânım, 40, 79
 pây-dâr, 40, 81, 156, 213, 221
 pâyê, 167, 197, 284
 pâyî, 265, 315
 pâyidârım, 128, 155
 pây-mâl, 46, 80, 107, 241, 245, 305
 Pehlivân-ı Rüstem, 14, 215
 pejmürde, 213, 282
 pek, vi, 50, 53, 113, 114, 133, 176, 188, 196, 202, 274, 279
 pelid, 78, 96
 penâh, 23, 26, 33, 37, 113, 121, 122, 138, 144, 178, 246, 273, 293, 299, 310
 penc, 98, 221
 pençe, 78
 pend, 276
 perçem, 328
 perçemiñ, 34, 260, 261, 263, 264, 335
 perde, 56, 161, 167, 206, 307, 331
 pere, 99
 perende, 242
 perest, 23, 35, 38, 122, 229, 302, 337
 pergâr, 26, 94, 110, 210, 214
 perî, 9, 24, 33, 51, 90, 101, 105, 127, 137, 153, 180, 183, 196, 201, 205, 232, 260, 270, 276, 300, 312, 314, 315, 316, 319, 321, 323, 325, 330
 perişân, 110, 118, 119, 126, 129, 143, 147, 167, 191, 241, 247, 248, 257, 261, 291, 293, 294, 296, 299, 300, 309, 322, 323
 perr ü bâl, 10, 28, 64, 107, 112, 116, 133
 pertev, 79, 166, 184, 198, 235, 243, 250
 pervâ, 23, 122, 152, 193, 202, 218, 296, 325, 333
 pervâne, 94, 113, 119, 120, 155, 208, 215, 252, 269, 305, 329
 pervâz, 93, 156, 177, 250, 269
 perver, 187
 pesend, 101, 238
 peşimânım, 6, 318
 pey-â-pey, 196, 300
 peydâ, 11, 35, 150, 151
 pey-der-pey, 86, 121, 143, 150, 195, 216, 247, 298
 pey-ender-pey, 297, 332
 peygâm, 330
 peykere, 101
 peyk-i ecel, 237
 peyk-i şabâ, 135, 164, 262
 peymâ, 218
 peymâne, 94, 180, 188, 194, 230, 243, 244, 306
 peymânedan, 165
 peymâneler, 196, 208
 peymânesi, 320
 peymâneyi, 95, 173, 246
 pîç, 195, 205, 230, 324
 pîç-â-pîç, 195, 230
 pinhân, 153, 207, 217, 223, 226, 286, 293, 299, 336
 pinhândır, 201, 219
 pîr, 47, 93, 124, 146, 149, 157, 161, 166, 169, 172, 178, 179, 184, 187, 199, 200, 202, 205, 209, 213, 214, 218, 221, 222, 224, 229, 234, 235, 236, 245, 246, 249, 252, 254, 258, 259, 260, 265, 266, 270, 275, 281, 305, 333
 pîrân, 91, 184, 238, 318
 pîrehen, 145
 pîr-i muğân, 93, 124, 146, 149, 157, 161, 166, 169, 172, 178, 179, 184, 187, 199, 200, 202, 205, 209, 213, 214, 218, 221, 222, 224, 229, 234, 236, 245, 249, 252, 254, 258, 259, 260, 265, 266, 270, 281, 305, 333
 pîrim, 57, 92
 pîrimiz, 11, 46, 143
 pister, 117, 201, 271, 292

pîş, 90, 105, 182, 195, 201, 206, 242, 257, 305
 pîşvâ, 44, 79
 piyâde, 316
 piyâle, 310
 post, 29, 52, 59, 90, 93, 102, 178
 puhte, 153, 279, 308
 pula, 87, 256, 306
 pûtesinde, 158
 puthâne, 231, 305, 306
 puthânedan, 316
 puthâneler, 196
 puthâneye, 242, 316
 putuñ, 122, 175, 203, 337
 pür, 46, 56, 73, 74, 75, 83, 85, 86, 88, 89, 92, 95, 97, 104, 132, 136, 141, 151, 156, 162, 164, 166, 167, 172, 179, 181, 182, 185, 186, 189, 191, 195, 204, 212, 215, 219, 223, 224, 232, 233, 234, 235, 236, 238, 239, 241, 242, 248, 249, 250, 258, 259, 263, 270, 274, 275, 281, 283, 288, 292, 298, 301, 304, 315, 318, 320, 323, 328, 329, 332
 pürdür, 150

R

râ, 56, 139, 191, 285
 ra'nâ, 118, 128, 145, 151, 271, 309, 312, 314
 Rab, 74, 248, 251, 335, 338
 Rabbânî, 73, 146
 rabbiküm, 83, 234, 319
 ragbet, 134, 175, 202, 314, 323, 330
 râğlar, 326
 rağm, 273
 râh, 22, 26, 28, 47, 49, 87, 90, 93, 99, 107, 110, 111, 112, 118, 119, 124, 140, 141, 142, 145, 152, 162, 164, 167, 173, 175, 176, 179, 180, 183, 185, 186, 188, 191, 193, 194, 195, 197, 199, 219, 220, 222, 226, 227, 228, 231, 232, 233, 238, 250, 257, 258, 259, 261, 262, 264, 265, 269, 283, 285, 292, 300, 302, 306, 322, 324, 329, 333

râhat, 83, 94, 98, 124, 128, 140, 171, 194, 195, 202, 216, 231, 276, 295, 296, 308
 râhatdır, 148, 246
 râhı, 124, 238
 râhım, 192
 râhıma, 175, 331
 râhiñ, 56, 139
 râhına, 124, 151, 218, 224, 258, 288, 327
 râhiña, 56, 139, 160, 283, 300
 râhında, 10, 23, 60, 78, 98, 124, 125, 156, 165, 172, 203, 209, 280, 287, 297, 301, 322, 324, 328, 332
 râhiñda, 13, 21, 39, 76, 102, 133, 185, 196, 202, 244, 276, 293, 294
 râhib-i 'aşkıdır, 180
 râhib-i zünnâr, 93
 raħim, 296
 Raħım, 14, 72, 87, 338
 raħm, 105, 120, 203, 256, 329
 Raħmân, 14, 72, 73, 245
 raħmet, 14, 72, 75, 103, 113, 128, 129, 202, 247
 raħne, 332
 raħneler, 176, 236, 241
 raħşân, 113, 293, 294
 raħşâna, 243
 raħşândır, 202, 250
 raħşânla, 113
 raħşânları, 287
 raķam, 219, 246, 308
 raķama, 197
 raķım, 126
 raķıb, 61, 123, 150, 213, 231, 260, 273
 raķıbe, 327
 raķıbım, 171
 raķıbiñ, 152
 raķıble, 211
 raķķama, 304, 317
 raķm, 204
 raķş, 35, 61, 83, 133, 205, 237, 250, 271, 272, 314
 raķşa, 83, 205
 raķş-ı Mevlânâ-yı Rûm, 35, 271, 272
 raķş-ı Mevlevî, 61, 133

- râm, 190
 ramak, 247, 265
 Ramazân, 112
 râst, 28, 98, 111, 119, 174, 295, 303, 313
 ravza, 167, 221
 ravzadır, 147
 ravzanî, 233
 ravzasına, 112
 râyegân, 22, 89, 97, 119, 134, 247
 râz, 9, 55, 99, 100, 127, 132, 142, 150, 222, 278
 râzî, 119, 150, 163, 314, 320, 322
 râzım, 257, 329
 râzî, 221
 re'vâ, 193
 rebâb, 55, 96, 132, 140, 141, 160, 291
 rebâba, 127
 rebâbî, 56, 92
 recâ, 74, 201, 227
 recâlar, 298
 recm, 219
 redd, 13, 33, 53, 75, 166, 187, 188, 210, 211, 243, 287
 redd-i cevâb, 13, 166, 287
 ref', 46, 166, 194, 201, 206, 250, 276, 284
 reft, 265
 reftâr, 185, 293
 reh, 8, 25, 41, 49, 59, 74, 78, 80, 88, 93, 99, 108, 110, 112, 127, 146, 169, 190, 191, 194, 197, 201, 212, 214, 216, 219, 227, 241, 244, 260, 261, 270, 272, 277, 278, 285, 287, 301, 303, 305, 307, 309, 311
 rehâ, 37, 132, 153, 154, 156, 162, 182, 185, 201, 219, 235, 278, 286, 288, 304, 322
 rehâdır, 273
 rehber, 145, 158
 rehde, 23, 103, 122, 203, 221
 rehi, 38, 211, 229
 reh-nümâ, 59, 74, 78, 80, 219, 272, 301
 rehrevân, 233
 reml, 261
 remz, 104, 142, 307
 remz ü işâret, 307
 renc, 284
 rencûr, 77
 reng, 100, 117, 146, 220, 294
 rengîn, 22, 120, 335
 renk, 268
 resân, 120, 263
 resîd, 267
 resm, 166
 resmi, 278
 reşâd, 91, 141, 142
 Reşâd, 27, 105, 111
 reşk, 159, 214, 294
 revâ, 222, 296, 325
 revân, 90, 91, 94, 112, 113, 126, 167, 176, 181, 198, 231, 235, 245, 264, 294
 revândır, 191, 192, 249
 revîş, 118, 187, 242, 244, 320
 revnak, 79, 84, 186, 331
 revzen, 186
 reyhân, 88, 198, 199
 reyhâna, 206
 rıtl, 22, 91, 119, 191, 305
 rızâ, 144, 149, 153, 168, 218, 222, 228, 268, 328
 rızâda, 25, 106, 224, 275, 330
 rızâdır, 167
 Rızâ-yı 'aşka, 285
 rızık, 220
 ricâ, 26, 116
 ricâl, 289
 ricâlar, 110
 rif'at, 148
 rik'a, 216, 232, 298
 rind, 86, 208, 300, 317
 rindân, 184, 223, 251
 rindâna, 120, 146, 269
 rindândır, 13, 202
 rindâneye, 94
 rindânı, 249, 268
 rindân-ı 'aşkdan, 251
 rindânî, 12, 124
 rindânlar, 224
 rind-i harâbâtî, 300
 rindleri, 187

risâlet, 102
 rîş, 58, 80, 109, 333
 rîşe, 126, 267, 282
 riyâ, 24, 39, 79, 105, 111, 114, 133,
 135, 137, 148, 151, 158, 175, 227,
 233, 240, 264, 277, 294, 302, 303
 riyâ vü zerki, 277
 riyâd, 28, 105
 riyâsız, 147, 169, 322
 rû, 89, 163, 208, 248, 276, 290, 303,
 320, 324
 rû-be-rû, 324
 ruh, 35, 57, 114, 184, 191, 214, 281
 rûh, 83, 87, 94, 113, 120, 140, 152,
 171, 178, 181, 191, 198, 233, 236,
 241, 242, 250, 254, 270, 280, 308
 rûha, 100, 113, 288
 ruhsâr, 56, 95, 146, 158, 160, 221,
 259, 260, 275, 298, 300, 319
 ruhsâra, 52, 140, 205, 213, 247, 286,
 294, 323
 ruhsârîñ, 90, 148, 156, 182, 206, 258,
 290, 300, 326
 ruşsat, 98, 195, 278
 rûhum, 210
 Rûm, 25, 34, 83, 88, 109, 122, 123,
 140, 155, 218, 224, 273, 274, 275,
 277, 320
 Rûmî, 11, 21, 33, 40, 45, 46, 49, 55,
 58, 74, 81, 82, 89, 92, 111, 112,
 116, 143, 156, 338
 rumûz, 249
 rûşen, 154
 rûy, 14, 28, 79, 90, 92, 94, 95, 102,
 111, 147, 162, 164, 174, 176, 180,
 181, 187, 191, 193, 195, 201, 218,
 241, 243, 245, 258, 263, 270, 280,
 284, 297, 302, 338
 rûz, 14, 23, 35, 42, 49, 55, 57, 82, 90,
 91, 93, 94, 107, 122, 123, 125,
 137, 145, 147, 156, 165, 166, 167,
 172, 188, 192, 205, 207, 211, 214,
 215, 219, 221, 224, 240, 252, 256,
 258, 271, 274, 290, 302, 311, 316,
 317, 320, 322, 325, 326, 327, 329,
 332, 335, 338
 rûzgâr, 259, 278

Rüstem, 14, 90, 141, 149, 153, 200,
 215
 Rüstemveş, 173
 rûsûm, 87
 rûsvâ, 27, 105, 109, 185, 195, 207,
 231, 236, 279, 300, 302, 327, 331
 rûsvây, 138, 314
 rûtbe, 203, 323

S

sa'âdet, 126, 129, 151, 168, 169,
 203, 229, 234, 235, 288, 307, 317,
 320
 sâ'at, 131, 161, 169, 170, 228, 308,
 322
 sâ'at-be-sâ'at, 161, 228
 sa'id, 187, 272
 sa'y, 22, 119, 144, 163, 167, 168,
 169, 182, 210, 227, 232, 254, 274,
 296
 şabâ, 8, 34, 44, 90, 98, 99, 105, 116,
 135, 156, 157, 164, 182, 200, 208,
 213, 217, 225, 227, 228, 229, 235,
 243, 244, 260, 262, 263, 281, 284,
 305, 309, 310
 şabâh, 33, 181
 şabâveş, 95
 şabâvetlik, 203
 şabâya, 120, 281
 şabâyı, 100
 sâbıka, 150
 şâbit, 102
 şabr, 9, 35, 118, 119, 128, 138, 209,
 213, 216, 250, 269, 286, 314, 316,
 329
 şabrı, 9, 121, 320
 şabrım, 29, 103, 127, 185, 213, 294,
 320, 322
 Şabrî, 22, 119, 120
 şabûr, 139, 315
 şaçar, 123
 şacı, 136
 şad, 21, 28, 78, 83, 85, 90, 111, 117,
 125, 127, 141, 151, 153, 165, 178,
 190, 191, 193, 196, 199, 210, 244,

- 255, 257, 266, 270, 280, 283, 301, 324, 335, 336
 şadâ, 96, 100, 117, 222
 şadâkat, 169
 şaddâkını, 124
 şâde, 185
 şadef, 101, 160, 218, 291
 şâdık, 23, 25, 28, 107, 112, 120, 184, 186, 218, 244
 şaf, 91
 şâf, 112, 142, 172, 179, 253, 298
 şafâ, 35, 53, 113, 130, 134, 138, 150, 153, 155, 158, 178, 182, 186, 199, 208, 215, 216, 217, 221, 222, 229, 235, 243, 258, 274, 283, 288, 297, 302, 304, 317, 320, 326
 şafha, 289
 şağ, 158, 189, 225, 238
 şâgar, 54, 91, 92, 95, 144, 146, 157, 179, 181, 191, 196, 199, 214, 217, 219, 222, 235, 236, 252, 284, 309
 şağım, 185, 294
 şahbâ, 22, 92, 93, 95, 100, 105, 116, 120, 122, 184, 194, 217, 219, 250, 278, 309, 324, 332
 şâhib, 11, 48, 54, 59, 64, 80, 90, 107, 111, 120, 128, 141, 142, 144, 168, 174, 183, 184, 187, 193, 209, 224, 268, 269, 283, 285, 292, 294, 295, 305, 311, 313, 315, 316, 317, 318, 319
 şahîh, 13, 35, 46, 108, 168, 180, 181, 282, 293
 şahn, 88, 229, 267, 309
 şahrâ, 290
 şakın, 108, 144, 156, 221, 231, 287, 306
 sâki, 12, 87, 90, 124, 157, 167, 173, 179, 190, 196, 214, 222, 223, 238, 252, 254, 269, 277, 296
 sâkî, 11, 22, 35, 58, 60, 78, 79, 81, 89, 92, 99, 105, 119, 120, 122, 134, 152, 162, 170, 172, 173, 178, 179, 184, 188, 191, 202, 203, 204, 206, 209, 210, 211, 212, 215, 224, 235, 236, 249, 252, 253, 255, 256, 257, 258, 260, 263, 269, 270, 273, 277, 286, 287, 289, 297, 298, 301, 306, 308, 324, 325, 329, 336, 337
 sâkide, 190, 278
 sâkiden, 204
 sâkidir, 13, 202, 252
 sâki-i ‘aşk, 157
 sâki-i devrân, 90, 214, 252, 296
 sâki-i nâza, 12, 124
 sâki-i şems, 190
 sâki-i vahdet, 87
 sâkin, 48, 93, 266
 sâkindir, 266
 sâkiye, 116, 149, 153, 221, 249
 şâl, 90, 306
 şalâ, 23, 124
 şalâh, 163, 216, 322
 şalât, 21, 59, 96, 97, 98, 99
 şalb, 107
 şaldı, 123, 133, 155, 212, 219, 239, 256, 286
 şalhânedden, 316
 şalhâneye, 316
 sâlik, 22, 73, 85, 113, 116, 117, 119, 144, 175, 179, 184, 196, 199, 222, 258, 296
 sâlike, 27, 48, 84, 105, 146, 164, 192, 235, 259, 308
 şalma, 245, 300
 saltanat, 72, 93, 148
 sâmân, 163, 250, 316
 şan‘at, 102, 147, 170
 saña, 8, 13, 22, 25, 26, 28, 35, 41, 60, 78, 85, 94, 99, 101, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 118, 119, 129, 134, 135, 136, 137, 138, 142, 144, 145, 149, 152, 157, 164, 169, 173, 178, 183, 189, 193, 195, 197, 204, 212, 221, 222, 230, 234, 241, 242, 243, 250, 254, 256, 263, 264, 267, 272, 273, 285, 289, 297, 299, 300, 301, 305, 312, 314, 315, 322, 323, 328, 329, 332
 şandukasıdır, 88
 şanem, 107, 148, 151, 158, 188, 193, 196, 202, 209, 225, 251, 300, 313
 şanki, 55, 132, 150, 215

- şanma, 9, 10, 11, 23, 24, 25, 26, 36,
 60, 64, 82, 84, 92, 109, 110, 120,
 121, 134, 165, 181, 187, 188, 189,
 191, 199, 205, 206, 215, 217, 218,
 221, 250, 262, 285, 287, 291, 301,
 302, 305, 317, 319, 320
 sârâ, 193, 264
 şarf, 151, 207, 211, 216, 222, 257,
 273, 327
 şarrâf, 46, 205, 222, 304
 şarşar, 186, 231, 308
 şatdım, 327
 şavma‘a, 298
 şavt, 145, 182
 şay, 34, 188, 323, 324
 şayd, 61, 93, 153, 190, 198, 208,
 264, 265, 276, 277, 304, 325
 sâye, 82, 105, 119, 134, 139, 146,
 161, 181, 184, 235, 271, 281, 288,
 290, 291, 316, 334
 sâyebânım, 236
 sâyesinde, 158, 185, 209, 221
 şayf, 98, 154
 şayyâd, 105, 198, 201, 265, 281, 287,
 308
 sâz, 22, 56, 59, 90, 92, 93, 96, 119,
 127, 148, 153, 192, 193, 250, 258,
 262, 263, 275, 279, 292, 294, 297,
 298, 330
 sâzendede, 160
 sebât, 10, 75, 167, 249, 322
 sebeb, 35, 61, 90, 136, 163, 164, 173,
 185, 295, 296, 309, 322
 secde, 85, 89, 142, 156, 177, 246,
 283, 284, 288, 291, 297, 301
 sed, 176, 282
 sedd, 232
 sefer, 22, 111, 117, 285
 seg, 11, 80, 81, 82, 97, 196, 206,
 232, 308, 333
 segâh, 4
 sehâ, 29, 74, 103, 141, 151
 sehâb, 95, 160, 165, 167, 187, 257,
 287
 şehir, 53, 101, 114, 121, 129, 138,
 157, 164, 166, 176, 184, 195, 197,
 204, 230, 234, 243, 260, 262, 267,
 282, 284, 286, 296, 297, 307, 320
 şehirde, 79, 91, 195, 204, 293
 şehirler, 117, 191, 225
 şehirlerde, 199
 sehv, 22, 119, 191, 210, 315
 sekir, 293
 sekiz, 3, 52, 75, 78, 233, 259, 333,
 338
 sekrân, 96, 226, 300, 313
 selâm, 9, 21, 59, 96, 97, 98, 99, 131,
 311
 selâmet, 126, 168, 170, 202, 242,
 278, 307, 314
 sem, 199
 semâ, 2, 3, 11, 35, 52, 53, 54, 55, 97,
 112, 126, 165, 249, 250, 257, 306,
 317, 318
 semâ‘, 11, 35, 52, 53, 54, 55, 126,
 165, 249, 250, 306, 317, 318
 semâ‘-hâne, 54, 306
 semâ‘-ı Mevlevî, 35, 55, 317, 318
 semâk, 76, 124, 162, 215
 semek, 95
 semenderdir, 198
 semenderveş, 174
 semt-i şafâ, 229
 sen, 9, 25, 36, 87, 89, 101, 107, 108,
 112, 118, 120, 126, 130, 132, 134,
 136, 145, 156, 172, 173, 174, 177,
 178, 181, 197, 199, 205, 216, 218,
 223, 226, 231, 233, 237, 238, 242,
 247, 249, 254, 255, 264, 266, 267,
 268, 278, 280, 286, 287, 296, 305,
 307, 310, 311, 316, 317, 319, 325,
 335, 337
 senâ, 23, 123, 227, 283
 sencîde, 13, 193, 248, 260, 264, 292
 sende, 19, 35, 101, 124, 125, 307,
 308, 310, 314
 senden, 23, 51, 78, 92, 114, 120, 132,
 144, 148, 152, 173, 177, 178, 182,
 188, 250, 251, 253, 254, 276, 308,
 312, 333
 seng, 86, 99, 140, 171, 194, 208,
 211, 218, 222, 240, 295, 313, 335

- seni, 10, 24, 27, 34, 35, 49, 76, 104, 105, 106, 134, 137, 147, 149, 152, 156, 165, 174, 180, 181, 182, 186, 193, 204, 211, 230, 231, 251, 268, 280, 287, 290, 302, 304, 310, 315, 316, 318, 319, 322, 323, 328, 330, 333, 336
- seniñ, 9, 26, 29, 35, 50, 53, 77, 78, 86, 87, 94, 96, 103, 110, 120, 125, 128, 133, 137, 148, 155, 157, 158, 161, 166, 169, 197, 201, 202, 210, 253, 256, 257, 258, 262, 263, 265, 272, 277, 283, 289, 292, 303, 323, 324, 331, 332, 337
- sensin, 22, 35, 49, 57, 73, 75, 91, 92, 101, 103, 106, 118, 132, 141, 142, 151, 156, 163, 164, 207, 210, 226, 242, 257, 266, 289, 299, 303, 318, 325, 326
- ser, 11, 22, 23, 24, 27, 54, 56, 73, 75, 77, 79, 80, 81, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 98, 100, 103, 104, 105, 108, 111, 113, 115, 118, 119, 121, 122, 124, 127, 130, 135, 136, 137, 139, 144, 146, 147, 148, 150, 151, 153, 154, 156, 159, 160, 164, 165, 171, 172, 176, 179, 181, 185, 188, 191, 192, 198, 201, 202, 203, 207, 209, 211, 220, 223, 228, 238, 243, 247, 250, 257, 260, 261, 279, 285, 287, 289, 294, 295, 306, 307, 319, 327, 329, 330, 331, 334, 338
- serâb, 95
- ser-â-pâ, 144, 243, 331
- serdâr, 255
- serde, 6, 29, 59, 88, 102, 157, 176, 179, 181, 235, 263, 279, 296, 312, 325, 331
- serden, 193, 203, 235, 261
- ser-encâm, 192, 330
- ser-encâmîñ, 192
- ser-gerdân, 73, 137, 156, 203, 209, 243, 261, 329
- ser-gerdâna, 243
- seri, 24, 25, 60, 97, 109, 110, 137, 237, 319
- serilip, 234
- serim, 22, 105, 118, 126, 133, 147, 151, 160, 178, 198, 282
- serimde, 125, 145, 158, 192, 193, 225
- sermed, 170, 208, 210, 263, 276
- serseri, 24, 25, 60, 109, 110, 119, 135
- ser-tâ-be-pâ, 135, 151, 154
- serv ü çinâr, 155
- serv ü nihâl, 74
- servere, 21, 59, 96, 97, 98
- setr, 161, 244, 311
- sevâb, 111
- sevâd, 55, 76, 132, 188
- sevdâ, 141, 186, 204, 248, 256, 261, 288, 312, 336
- sevdigim, 35, 132, 139, 152, 156, 160
- sevdigimden, 328
- sevdim, 24, 34, 35, 105, 106, 204, 289, 290
- severim, 35, 284, 285
- seyâhat, 330
- seyâhatlik, 203
- seyl, 85, 95, 124, 150, 154, 155, 165, 204, 220, 231, 237, 277, 279, 283, 298, 305, 313, 314, 326, 335
- seyr, 52, 88, 93, 183, 206, 240, 259, 317, 319
- seyrân, 56, 72, 146, 150, 252, 298, 329
- seyyâr, 94
- sezâ, 8, 29, 103, 135, 138, 154, 156, 180, 187, 222, 239, 275, 282
- şıdk, 78, 149, 184, 205, 211, 229, 252, 287
- Şıfâhân, 100, 244
- şıgmaz, 77, 122, 197
- şihhat, 225
- şıklet, 129, 195, 228, 229
- sırr, 29, 51, 54, 59, 60, 73, 92, 94, 102, 109, 127, 142, 155, 184, 209, 233, 235, 243, 246, 263, 264, 266, 268, 272, 274, 289, 301, 304, 308, 317, 318, 327, 331
- şıyâmda, 189, 330
- sihir, 93

- Sikender, 94, 140, 284
 sikke, 3, 126
 sikkesi, 4
 sîn, 28, 60, 112, 241
 sinân, 187, 336
 sinâna, 235
 sîne, 28, 56, 61, 92, 106, 111, 124, 173, 212, 236, 239, 292
 sînem, 127, 283, 298, 308
 sînemde, 83, 85, 149, 279
 sînemi, 215, 253
 sipehsâlâr, 159
 siper, 298
 sipihr, 95, 148, 150, 166, 205, 279
 sîr-âb, 178
 sirâc, 176, 179
 sîret, 72, 174, 226
 sirîşk, 124, 298, 301
 sitân, 270, 324
 sitâresi, 325
 siyâdetlik, 332
 siyâh, 14, 104, 133, 138, 156, 179, 263, 338
 siyâhî, 89, 118, 132, 149, 153, 180
 siyâhî, 262, 328
 siyeh, 135, 179, 215, 238, 282, 286, 321
 şofra, 22, 119
 şöhet, 88, 94, 107, 117, 125, 148, 168, 184, 189, 195, 225, 238, 252, 275, 277, 297, 309
 şöhetî, 322
 şöhetleri, 229
 şöhet-nişîn, 252, 275, 297
 şoldu, 202
 şöñunda, 221
 şor, 9, 12, 34, 35, 149, 150, 226, 237, 238, 281, 320, 336
 şorma, 12, 33, 35, 149, 150, 195, 281, 313, 314
 söyle, 9, 35, 99, 192, 245, 280, 304, 312, 321
 söylediler, 35, 46, 181
 söyler, 35, 87, 91, 93, 112, 127, 182, 190, 210, 266, 302, 305, 335
 söylersem, 142, 290
 söyleyim, 125, 232, 316
 söz, 13, 14, 49, 51, 53, 118, 154, 189, 229, 310
 sözü, 25, 89, 90, 106, 131
 şubh, 31, 40, 59, 80, 130, 141, 154, 156, 158, 192, 201, 217, 257, 268, 272, 288, 294, 298, 300, 319
 şubha, 21, 39, 55, 76, 99, 117, 132, 133, 223, 257, 271, 309
 suç, 35, 179, 180
 sûd, 275
 şûfî, 47, 85, 203, 218, 301
 suhan, 154, 281, 336
 suhanda, 11, 64
 sûhte, 37, 152, 169, 217, 240, 329
 şula, 324
 sultân, 37, 72, 79, 80, 99, 114, 131, 142, 145, 146, 158, 167, 168, 173, 177, 179, 184, 185, 193, 194, 195, 199, 203, 205, 208, 209, 217, 218, 221, 222, 224, 228, 232, 234, 235, 245, 248, 249, 253, 254, 266, 270, 271, 273, 278, 279, 281, 296, 301, 304, 312, 318, 335
 sultânım, 29, 59, 79, 102, 132, 170, 233, 258, 264, 274, 276, 314, 318, 325
 şun, 27, 40, 52, 73, 89, 90, 93, 95, 103, 117, 171, 188, 241, 248, 250, 252, 254, 265, 297
 şun', 52, 89, 93, 171, 241, 248, 250, 252, 254
 sûre, 75
 sûret, 57, 111, 147, 171, 175, 198, 207, 208, 281, 327
 sûretde, 142, 183, 219
 sûrete, 11, 64, 144
 sûrî, 28, 46, 89, 112, 132, 142, 165, 229, 239, 250, 333
 şuver, 246
 sûz, 21, 24, 28, 39, 55, 76, 87, 91, 94, 95, 98, 100, 105, 106, 126, 132, 133, 137, 150, 156, 157, 181, 201, 206, 211, 216, 228, 229, 241, 251, 261, 265, 266, 267, 286, 292, 298, 314, 332
 sûzân, 94, 159, 279, 296, 313, 319
 sübhân, 224

sükkere, 101
 sükûn, 119
 Süleymân, 27, 84, 104, 112, 171, 183, 209, 220, 226, 233, 259, 262, 266, 271, 315, 321, 324
 Süleymân-ı zamân, 27, 104, 112, 226, 262, 271, 321
 sülûk, 94, 144, 232, 242, 258, 272
 sümnenât, 167
 sünbül, 88, 100, 121, 195, 198, 200, 212, 264, 283, 319
 sünbûle, 99, 114, 199, 215
 sür, 46, 168, 204, 333
 sürerler, 284
 sürûrla, 331
 sürüp, 100, 141
 süs, 35, 235, 236
 süvâr, 171, 213, 244
 süveydâ, 243

Ş

şâ'ir, 12, 91, 199, 220, 240, 270, 281, 285, 300
 şâ'irân, 12, 91, 199, 220, 270
 şâ'irânda, 199
 şâb, 96, 160
 şâd, 27, 57, 92, 105, 110, 112, 121, 132, 137, 187, 201, 203, 207, 241, 267, 272, 280, 281, 283, 286, 287, 331
 şâdân, 110, 210, 267, 329
 şâdim, 203, 205, 313
 şâd-mân, 112, 207
 şâfi, 73
 şâh, 22, 25, 29, 38, 48, 51, 58, 59, 61, 78, 79, 80, 87, 102, 107, 118, 119, 121, 125, 127, 136, 140, 147, 148, 152, 153, 165, 171, 178, 179, 183, 198, 200, 203, 223, 224, 265, 266, 269, 270, 271, 272, 274, 276, 277, 283, 285, 289, 312, 315, 318, 324, 325, 331, 338
 şâha, 114, 168, 211, 250, 280, 301
 şâhâne, 303
 şâhim, 12, 102, 124, 135, 141, 142, 147, 165, 289, 305, 328

şâhid, 73, 87, 88, 126, 142, 145
 şakâyık, 293
 şâm, 101, 156, 195, 197, 286, 297, 330
 şâm u seher, 101, 197, 286, 297
 şân, 54, 90, 146, 147, 200, 203, 209, 214, 251, 277, 299, 332
 şâna, 226, 244, 247, 269, 275, 305
 şândır, 183, 192, 250
 şâne, 61, 144, 165, 189, 196, 238, 244, 324, 325
 şânı, 87, 88, 141, 222, 323
 şânına, 169, 246
 şânıña, 28, 111, 154, 200
 şarâb, 86, 87, 95, 134, 160, 162, 165, 166, 254, 283
 şarâbdan, 278
 şarâbdır, 263
 şarâbı, 214
 şâyân, 147, 267
 şeb, 13, 21, 24, 26, 33, 35, 42, 49, 53, 55, 74, 76, 86, 90, 94, 98, 99, 102, 105, 106, 107, 112, 113, 117, 118, 125, 126, 127, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 142, 145, 147, 149, 156, 165, 166, 180, 182, 185, 186, 191, 192, 195, 207, 211, 213, 216, 219, 221, 224, 237, 238, 239, 240, 243, 247, 248, 252, 258, 264, 265, 271, 274, 276, 279, 281, 284, 286, 287, 288, 290, 297, 298, 302, 305, 306, 307, 309, 310, 311, 313, 314, 315, 317, 320, 322, 324, 325, 326, 327, 333
 şebân, 14, 57, 91, 122, 214, 215, 316, 338
 şebde, 28, 55, 91, 92, 105, 116, 118
 şecâ'at, 102, 148, 307
 şeddâd, 189
 şefâ'at, 168, 171, 301
 şeffâf, 253
 şefkat, 10, 73, 76, 129, 175, 202, 312
 şeh, 9, 58, 60, 88, 89, 90, 94, 99, 110, 125, 126, 142, 145, 154, 168, 177, 211, 213, 250, 251, 282, 288, 294, 301, 302, 309, 311, 319, 334

- şehâ, 24, 77, 106, 111, 132, 135, 138,
 153, 154, 182, 195, 196, 292, 294,
 303, 321, 323, 337
 şehîd, 21, 78, 96, 187
 şehir, 44, 78, 94, 105, 107, 145, 173,
 188, 213, 220, 260, 265, 324
 şekk, 73, 77, 81, 85, 130, 137, 168,
 173, 221, 229, 238, 269, 285, 296,
 317, 318
 şeklin, 15, 19, 29, 30, 35, 200, 201
 şeksiz, 73, 133, 162, 307, 322, 326
 şekvâ, 171, 279
 şem', 88, 89, 91, 99, 105, 110, 111,
 114, 119, 128, 145, 151, 155, 163,
 183, 191, 195, 208, 213, 215, 227,
 253, 261, 263, 277, 284, 290, 292,
 293, 298, 305, 312, 320, 324, 328,
 329
 şem'îne, 312
 Şemis, 25, 35, 107, 168, 233, 234,
 235
 şemm, 290
 Şems, 1, 3, 6, 17, 23, 34, 35, 46, 47,
 48, 82, 83, 84, 91, 93, 123, 158,
 166, 181, 187, 265, 274, 275, 285,
 301, 318, 320
 şerâfetlik, 203, 332
 şerbet, 56, 72, 87, 189
 şeref, 112, 155, 248, 267
 şerer, 127, 327, 332
 şerh, 121, 159, 160, 161, 191, 193,
 198, 219, 225, 232, 287, 291, 292,
 302
 şerha, 127, 142, 256
 şerîf, 72
 şerm, 28, 77, 111, 138, 149, 157,
 247, 250, 260, 294, 295
 şevk, 61, 79, 86, 98, 101, 133, 140,
 141, 152, 176, 233, 234, 334
 şevket, 172, 192, 226, 323
 şeydâ, 11, 27, 28, 75, 91, 103, 104,
 111, 146, 158, 165, 173, 194, 199,
 205, 209, 213, 217, 272, 319, 333
 şeyh, 27, 35, 96, 105, 152, 153, 160,
 273
 şeytân, 306, 313
 şeytândan, 245, 246
 şeytândır, 142, 209
 şî'r, 10, 11, 13, 64, 140, 150, 202,
 244
 şî'r ü inşâ, 11, 150
 şiddet, 168, 199
 şifâ, 258, 289
 şikâr, 139, 141, 153, 201, 215, 220,
 236, 308
 şikâyet, 13, 171, 186, 216, 228
 şikest, 50, 75, 141, 149, 187, 197,
 218, 223, 238, 279, 327, 336
 şimdengeri, 28, 47, 84, 112, 121,
 137, 194, 230, 232, 240, 259, 296,
 330
 şimdi, 26, 110, 122, 123, 131, 190,
 205, 223, 247, 248, 252, 255, 257,
 277, 314, 323, 328, 330, 336
 şimşâd, 189
 şîr, 119, 175, 296
 Şîrâz, 38, 249
 şîre, 293
 şîrîn, 200, 259
 şirket, 174
 şitâ, 154, 214, 217, 247
 şîve, 127, 134, 173, 335
 şol, 245, 282
 şöhret, 93, 277
 şöyle, 68, 263
 şu'le, 112, 166, 218
 sûh, 34, 35, 134, 185, 186, 219, 230,
 236, 247, 262, 330, 331, 332
 şûm, 21, 59, 96, 97, 98
 şûmdan, 61, 123
 sûrîde, 187
 şübhesiz, 56, 142, 298
 şükr, 72, 285
 şükrân, 73, 298
 şükür, 33, 37, 60, 72, 103, 142, 159,
 160, 168, 184, 185, 189, 208, 209,
 235, 275, 300, 301, 304, 319
- T**
- tâ, 8, 49, 53, 54, 55, 82, 83, 88, 95,
 98, 99, 100, 104, 107, 110, 111,
 112, 114, 117, 122, 126, 129, 130,
 132, 135, 138, 141, 144, 145, 148,

- 153, 154, 156, 160, 163, 164, 166,
175, 181, 183, 191, 192, 194, 195,
200, 201, 206, 207, 218, 221, 225,
243, 267, 269, 275, 282, 289, 299,
320, 325
ta‘accüb, 189, 309
ta‘n, 13, 35, 147, 180, 202, 206, 229,
254, 265, 298, 317, 319
ta‘rîf, 87, 313
tâb, 21, 94, 95, 98, 106, 116, 128,
137, 142, 153, 165, 166, 167, 172,
182, 191, 195, 205, 234, 258, 263,
284, 290, 292, 307, 312, 331
tâbân, 248, 250, 293
tâc, 27, 45, 75, 79, 81, 104, 124, 147,
158, 169, 176, 179, 198, 204, 229,
235, 288, 317, 318
taḥammül, 35, 157, 161, 163, 187,
189, 194, 267, 321
taḥammülden, 148, 157, 225, 250
taḥammüldür, 213
tâhir, 99, 208
taḥkîk, 85, 94, 147, 180, 307
taḥmîs, 12, 119, 124
taḥrîk, 204, 206, 243, 262, 293
taḥrîr, 11, 13, 28, 80, 82, 96, 98, 112,
121, 149, 153, 216, 235, 237, 262,
301, 333
taḥşîl, 45, 46, 82, 86, 91, 92, 166,
171, 207, 218, 241, 246, 305, 316
taḥsîn, 193, 261
taḥt, 44, 147, 148, 188, 193, 229, 233
tâk, 22, 118, 162, 179, 190, 200, 237,
253, 270, 293, 295, 322
tâkat, 128, 129, 161, 171, 195, 200,
211, 243, 292, 323
taḥdîr, 210, 216
Takî, 58, 79, 124, 285
taḥlîd, 91, 191, 223
taḥrîr, 133, 216, 217, 241
takvâ, 193
taḥ‘at, 292, 335
ḥaleb, 145, 209, 270, 276
ḥâlib, 161, 162, 301, 332
tâm, 101, 197, 265
tamâm, 14, 97, 101, 131, 132, 142,
330
ḥanbûr, 56, 92, 127, 215, 291
ḥanbûr u ḥânûn, 56, 291
ḥanbûr u ḥudûm, 127
tanẓîre, 123
ḥarab, 101, 104, 223
ḥaraf, 61, 136, 313, 319
ḥarîkat, 21, 116, 140, 191
târ-mâr, 148, 157, 184, 198
ḥarz, 14, 57, 98, 101, 112, 134, 138,
151, 187, 215, 216, 227, 242, 243,
260, 261, 272, 300, 335
taḥavvuf, 99, 150
taḥşîḥ, 180
ḥaşra, 178, 236, 254
ḥavâf, 82, 124, 268, 318
ḥavr, 192, 201
tâze, 91, 108, 157, 159, 331
tebessüm, 173
Tebrîz, 274
Tebrîzi, 285
Tebrîzî, 6, 34, 47, 281, 318, 320
tecdîd, 96, 193, 216
tecellî, 85, 141, 146, 149, 157, 165,
170, 212, 253, 254, 261, 262, 265,
268, 282, 291, 293, 308
tedbîr, 95, 238, 239, 278, 294
tefekkür, 47, 151, 182, 201, 302
tefsîr, 214, 292, 293
tehî, 57, 94, 96, 119, 151, 178, 189,
190, 192, 196, 215, 228, 238, 239,
247, 248, 250, 260, 262, 283, 316,
317, 324
tekrâr, 82, 118, 159, 185, 236, 245,
264, 309
tekye, 169, 199, 223, 310, 312
telâşe, 163
telebbüs, 159
temâşâ, 52, 93, 164, 177, 242, 312
temennâ, 144, 243
ten, 150, 161, 211, 214, 310
tende, 50, 60, 90, 95, 133, 145, 146,
161, 195, 200, 265, 266, 305, 322,
323
tenezzül, 165, 188, 280, 288
tennûr, 126, 167, 198, 219, 228
tennûre, 51, 52, 127, 294

ter, 10, 31, 64, 76, 98, 100, 108, 111, 131, 173, 204, 243, 290, 313, 326
 teraḥḥum, 128
 terbiye, 186, 303
 tercümân, 200
 terk, 50, 124, 127, 130, 137, 147, 152, 165, 171, 174, 184, 186, 193, 197, 201, 210, 211, 212, 217, 218, 230, 235, 236, 239, 240, 253, 259, 261, 263, 265, 276, 280, 287, 288, 295, 298, 304, 309, 311, 324, 327, 330
 terkîb-bend, 27, 63
 tesbîḥ, 170, 227, 238, 260
 tesellî, 129, 167, 198, 204, 213, 227, 232, 240, 241, 262, 287, 313, 321
 teskîn, 159, 181, 265
 teslîm, 23, 81, 103, 124, 126, 163, 167, 221, 238, 249, 261, 278
 teşbîḥ, 163
 teşebbüs, 246, 262, 321
 teşekkür, vi, 167, 313
 teşne, 40, 90, 188, 196, 202, 219, 265, 296, 302, 312, 337
 teşrîf, 75, 112, 140, 164, 263, 322
 tevdîd, 188
 tevḥîd, 173
 Tevrât, 85, 93, 291
 tez, 304
 ticâret, 77, 170
 tîğ, 78, 140, 187, 235, 253, 283, 291, 324, 336
 tîmâr, 26, 110, 111, 223, 259, 286, 328
 tîr, 96, 111, 164, 185, 216, 230, 298, 313
 titrer, 35, 200
 top, 87, 155, 162, 171, 300
 tophâneneden, 316
 tophâneye, 316
 tûbâ, 88, 147, 151, 159, 200, 219, 248, 259, 264, 284, 334
 tûfân, 150, 155, 286, 313, 329
 tufeyl, 11, 220, 271
 tuğrası, 60, 133
 tulû‘, 112, 276

turra-i, 36, 92, 159, 173, 237, 277, 287, 329
 tut, 310
 tûtî, 204, 312
 türlü, 46, 51, 76, 80, 107, 121, 129, 153, 161, 207, 226, 268, 280, 321, 335

U

u, 1, 7, 9, 11, 12, 19, 21, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 35, 41, 45, 49, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 59, 61, 64, 68, 69, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 130, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171, 173, 174, 176, 178, 179, 185, 191, 192, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 220, 221, 223, 224, 225, 227, 230, 231, 234, 235, 238, 240, 241, 242, 245, 246, 247, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 262, 265, 266, 267, 268, 269, 271, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 304, 306, 307, 308, 310, 311, 314, 315, 316, 317, 319, 320, 322, 324, 325, 326, 327, 328, 331, 332, 335, 336, 338
 ‘ûd, 56, 92, 93, 158, 326
 ‘uḳbâ, 142, 144, 151, 155, 193, 278, 298
 ‘uḳbâda, 96, 168
 ‘uḳbâdan, 83, 213
 ‘uḳûl, 23, 121, 147
 ‘ummân, 14, 72
 umûr, 146, 216

unutma, 22, 35, 117, 118

‘unvân, 226

uşandım, 277, 324

uşandırdı, 105, 170, 171, 212, 327

‘uşşâk, 9, 21, 27, 73, 83, 91, 98, 103, 104, 116, 117, 132, 140, 146, 180, 212, 229, 238, 243, 244, 247, 258, 262, 263, 276, 290, 297, 299, 301, 303, 312, 316

‘uşşâka, 10, 44, 55, 86, 88, 90, 127, 137, 152, 165, 177, 183, 185, 191, 192, 202, 204, 205, 210, 211, 232, 242, 243, 244, 250, 258, 262, 271, 274, 286, 295, 296, 298, 300, 302, 303, 312, 313, 314, 320, 325, 326, 331

‘uşşâkı, 21, 43, 50, 73, 116, 118, 123, 159, 185, 187, 195, 220, 236, 237, 242, 247, 268, 280, 296, 323, 327

‘uşşâkıñ, 75, 82, 89, 91, 137, 160, 178, 220, 230, 263, 264, 286, 301, 326

‘uşşâkıña, 22, 118, 128, 135, 151, 256, 313, 335

uymuş, 35, 238

Ü

ü, 9, 10, 11, 13, 14, 27, 28, 29, 34, 40, 41, 47, 48, 51, 52, 53, 55, 56, 59, 61, 64, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 107, 111, 112, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 141, 142, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 160, 163, 166, 167, 169, 170, 171, 174, 175, 177, 180, 184, 185, 186, 187, 190, 191, 192, 193, 196, 198, 200, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 237, 238,

239, 240, 241, 242, 243, 245, 246, 247, 251, 253, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 264, 266, 267, 268, 270, 273, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 293, 294, 295, 297, 298, 300, 301, 302, 303, 307, 308, 309, 310, 311, 315, 316, 317, 319, 321, 323, 324, 326, 328, 330, 331, 332, 334, 336, 338

ücrâlara, 239

üftâd, 159, 261, 335

üftâde, 124, 137, 280, 323

üftâdegân, 196, 255

ülfet, 28, 112, 129, 134, 153, 160, 175, 192, 227, 332

ülfetdeyim, 313

ülfetdir, 234, 290

ülfeti, 109, 111, 205, 211, 322, 332

Ülker, 307

ümîd, 78, 187, 236, 287, 297, 328

ümîdim, 154, 250, 272, 274, 278

ümmet, 76, 284

ümmîd, 102, 133, 154, 160, 230, 231, 252, 255, 295, 298, 324, 330

ümmîdde, 264

ümmîdden, 298

ümmîde, 213, 330

ümmîdi, 95, 96, 163, 301

ümmîdim, 23, 121, 127, 148, 155, 216, 248, 328, 331

ünsiyet, 248

ünsiyyet, 19, 42, 125, 295

üstâd, 9, 173, 193, 201, 281, 287, 336

üstüne, 35, 51, 52, 68, 176, 313

üstüvâr, 28, 111, 197, 260

üşkûfe, 88, 293

üzre, 47, 56, 57, 77, 79, 82, 84, 87, 91, 92, 96, 98, 99, 100, 104, 105, 110, 111, 132, 139, 147, 170, 180, 192, 194, 199, 200, 231, 232, 233, 235, 237, 238, 248, 273, 278, 287, 314, 321, 326

V

- vâde, 95, 138, 141, 154, 232, 239, 304, 329
- vâh, 133
- vaḥdet, 53, 87, 92, 107, 117, 175, 179, 195, 202, 214, 218, 222, 249, 270, 287
- vâhid, 13, 145, 168
- vakf, 188
- vâkıf, 46, 86, 95, 108, 109, 110, 122, 144, 150, 179, 186, 205, 208, 213, 214, 231, 237, 268, 281, 291, 305
- vakit, 237, 278
- vakt, 12, 40, 45, 80, 81, 85, 140, 149, 153, 154, 164, 175, 176, 181, 184, 195, 199, 209, 224, 260, 291, 307, 316
- vâlâ, 144, 248, 251
- vâlî, 72
- var, vi, 9, 10, 17, 23, 35, 47, 64, 83, 84, 88, 93, 102, 103, 105, 120, 121, 124, 129, 142, 152, 170, 177, 187, 189, 195, 198, 202, 204, 205, 212, 216, 220, 227, 229, 255, 257, 261, 262, 267, 273, 278, 283, 292, 294, 296, 309, 311, 312, 313, 322, 323, 326, 328, 336, 338, 410
- vâra, 194
- vardır, v, 1, 2, 12, 14, 17, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 43, 47, 51, 52, 56, 63, 99, 110, 123, 124, 139, 169, 174, 179, 198, 199, 203, 227, 229, 287, 322, 327
- vâris, 72, 140
- vaşf, 122, 149, 150, 202, 259
- vâşif, 110
- vâşıl, 336
- vaşl, 53, 101, 155, 183, 219, 248, 249, 275, 296, 298, 317
- vaşlın, 87, 95, 132, 133, 135, 243, 245, 247, 284, 312, 327
- vaşlñ, 76, 106, 125, 188, 293, 297, 300
- vâveylâ, 152
- vây, 262
- ve, 0, v, vi, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 78, 80, 81, 83, 87, 89, 91, 93, 98, 101, 103, 112, 114, 115, 116, 123, 127, 131, 155, 189, 190, 192, 226, 227, 234, 266, 276, 290, 291, 299, 301, 308, 322, 327, 337, 409
- vech, 87, 99, 105, 109, 118, 126, 135, 144, 166, 168, 176, 178, 185, 209, 211, 218, 221, 243, 274, 284, 307, 315, 322, 325
- vefâ, 24, 105, 111, 134, 136, 141, 148, 151, 153, 156, 167, 182, 194, 203, 210, 228, 235, 255, 266, 274, 279, 314, 332
- velâkin, 81, 148, 224, 270, 271
- velâyet, 73, 74, 102, 122, 146, 155, 168, 235, 308
- velâyetdir, 80, 148, 178, 317
- velâyetlik, 203
- Veled, 17, 34, 43, 48, 84, 93, 123, 126, 224, 317
- velî, 103, 183, 265
- ver, 9, 27, 28, 51, 54, 95, 99, 103, 104, 108, 112, 126, 127, 144, 145, 165, 178, 180, 182, 187, 195, 204, 213, 232, 240, 253, 302, 303, 308, 311, 317, 338
- verâ, 112, 163
- verd, 21, 27, 76, 81, 100, 103, 106, 116, 128, 148, 192, 202, 204, 206, 209, 222, 233, 243, 258, 263, 280, 286, 312, 322, 334
- verdi, 25, 35, 41, 73, 100, 110, 112, 170, 235, 236, 248, 258, 262, 267
- verdim, 35, 150, 207, 275, 319, 331
- vere, 95, 99, 126, 144, 145, 182, 253, 303, 311
- veren, 1, 47, 52, 238, 258, 297, 298
- verip, 3, 50, 93, 111, 113, 241, 244, 261, 287, 288

verir, 28, 33, 96, 98, 112, 134, 135,
 162, 163, 172, 173, 182, 183, 207,
 260, 268, 295
 verme, 1, 69, 108, 111, 134, 148,
 292, 311
 vermedi, 57, 98, 215
 vermek, 24, 25, 54, 60, 109, 110
 vermez, 141, 163, 214, 238, 298
 vermezim, 327
 vermişim, 255
 versin, 100, 105, 196
 vezinde, 304
 vicdânlara, 244
 vîrân, 104, 110, 151, 163, 167, 186,
 200, 241, 313
 vîrândır, 320
 vîrâne, 194, 267, 298
 vîrânedir, 200
 vişâl, 22, 28, 73, 100, 112, 117, 119,
 138, 195, 220, 222, 228, 241, 255,
 258, 296, 311
 vuşlat, 9, 22, 73, 117, 134, 172, 174,
 185, 186, 192, 205, 222, 237, 252,
 286, 304, 313, 330, 333
 vuşlata, 211
 vuşlatda, 73
 vuşlatdır, 147, 234, 317
 vuşlatı, 109
 vü, 11, 12, 26, 27, 28, 29, 43, 54, 59,
 73, 75, 77, 82, 83, 87, 93, 94, 99,
 102, 103, 105, 107, 111, 112, 116,
 118, 120, 123, 124, 127, 137, 142,
 144, 147, 151, 152, 155, 162, 165,
 168, 169, 172, 174, 181, 192, 204,
 205, 210, 213, 218, 220, 221, 222,
 224, 239, 242, 245, 246, 253, 260,
 273, 274, 277, 278, 284, 285, 286,
 289, 293, 295, 296, 298, 301, 302,
 308, 309, 311, 315, 317, 318, 331,
 337
 vücûd, 84, 142, 173, 178, 265, 314,
 324
 vücûduñ, 75, 140, 242, 328

Y

ya, 6, 8, 11, 17, 23, 25, 26, 34, 35,
 49, 54, 58, 61, 64, 79, 84, 87, 88,
 90, 91, 93, 100, 106, 107, 108,
 111, 112, 115, 121, 122, 123, 127,
 136, 141, 145, 146, 155, 160, 177,
 178, 181, 182, 190, 197, 214, 216,
 219, 221, 225, 226, 228, 229, 232,
 235, 239, 248, 252, 263, 278, 280,
 284, 292, 300, 306, 323, 333, 337
 yâ, 6, 14, 21, 22, 29, 31, 34, 35, 60,
 72, 74, 75, 76, 77, 78, 96, 103,
 112, 115, 120, 131, 154, 155, 160,
 163, 165, 166, 178, 186, 190, 203,
 224, 247, 248, 251, 252, 267, 278,
 302, 306, 318, 324, 336, 338
 Ya'kûb, 27, 60, 86, 93, 105, 109,
 113, 125, 150, 152, 154, 155, 156,
 158, 161, 175, 194, 206, 209, 226,
 252, 256, 258, 269, 275, 290, 291,
 292, 293, 297, 309, 311, 314, 318,
 321, 325, 329
 Ya'kûb'a, 86, 113, 256, 318
 Ya'kûbâsâ, 158
 Ya'kûb-şifat, 150
 Ya'kûb'u, 206, 275, 325
 Ya'kûb'um, 325
 Ya'kûb'uñum, 275
 Ya'kûbveş, 156, 175, 269, 297, 311
 ya'kûtuñ, 88
 yaban, 316
 yâd, 21, 39, 76, 132, 164, 173, 187,
 202, 207, 330, 333
 yâdigâr, 156, 157, 270, 335
 yâdigârim, 155
 yâhûd, 141, 283
 Yahyâ, 93
 yakan, 9, 320
 yakdı, 57, 181, 184, 265
 yalıñız, 107
 yalñız, 316
 yamân, 91, 136
 yamândır, 191
 yan, 9, 155, 204, 209, 306, 311
 yana, 145, 163, 252, 269
 yanan, 310

- yanar, 105, 212, 277, 298, 322
 yanarım, 51, 127, 265
 yandı, 23, 35, 119, 121, 138, 216
 yandım, 29, 59, 100, 102, 103, 253, 277
 yandırdı, 95, 231, 255, 256, 295
 yanımdan, 299
 yanıp, 106, 146, 166, 274, 280, 286
 yanmakda, 24, 106, 221, 263
 yanmaz mı, 328, 329
 yansın, 86, 167, 292, 293, 321
 yapış, 224, 238, 265, 311
 yâr, 9, 19, 22, 28, 29, 42, 47, 52, 55, 61, 84, 93, 94, 96, 103, 107, 108, 111, 119, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 132, 140, 144, 150, 158, 159, 160, 169, 184, 210, 211, 212, 213, 217, 219, 220, 221, 223, 231, 235, 248, 254, 255, 256, 259, 260, 269, 270, 275, 277, 286, 288, 292, 294, 297, 305, 306, 307, 309, 315, 316, 318, 319, 334
 yârân, 151, 164
 yâre, 8, 25, 26, 41, 105, 107, 110, 116, 138, 167, 174, 178, 198, 199, 205, 213, 220, 221, 232, 251, 261, 262, 270, 272, 281, 291, 295, 306, 310, 311, 327, 331, 332, 333
 yâri, 28, 107, 112, 119, 225, 241, 260, 262, 264, 279, 298, 311, 313, 323, 327
 yârim, 44, 121, 155, 177, 188, 265, 281, 322
 yâriñ, 159, 167, 172, 195, 285, 311, 335
 yâsemen, 89
 yaş, 109
 yatar, 19, 35, 115, 124, 125
 yatarsa, 19, 124, 125
 yatmak, 148
 yaz, 127, 216, 244
 yaza, 171
 yazar, 216
 yazdım, 118
 yazılmış, 1, 14, 17, 30, 59, 62, 98, 198
 yazmağa, 99, 161
 yazmış, 1, 24, 106
 yed, 87, 91, 93, 112, 127, 190, 242, 292, 307
 yedi, 55
 yedim, 79, 148, 250, 278, 282, 298
 yedimde, 11, 150, 328
 yegâne, 162
 yek, 82, 85, 96, 122, 125, 136, 146, 159, 176, 178, 183, 190, 204, 244, 298, 314, 321, 322, 328, 333
 yektâ, 89, 96, 106, 139, 181, 240, 319, 333
 yelkovân, 131
 yemem, 216
 yeñi, 112, 235
 yeñiden, 131
 yeñilendi, 35, 332
 yer, 1, 4, 85, 119, 213, 282
 yerde, 70, 129, 133, 154, 156, 168, 191, 223, 250, 260, 331
 yere, 2, 3, 25, 87, 89, 91, 93, 99, 100, 106, 112, 127, 190, 291, 301
 yetim, 197
 yetiş, 34, 99, 101, 236, 239
 Yezdân, 29, 53, 103, 171, 183, 247, 249
 Yezîd, 21, 59, 96, 97, 98
 Yezîdî, 99
 Yezîd-i ebtere, 21, 59, 96, 97, 98
 yıkdı, 27, 103, 161, 236, 295, 302
 yıkıldı, 306, 314
 yig, 85
 yine, 23, 28, 35, 51, 52, 57, 95, 105, 106, 112, 113, 115, 122, 125, 129, 150, 162, 184, 186, 187, 191, 192, 210, 213, 214, 216, 219, 223, 238, 240, 244, 260, 261, 273, 276, 281, 283, 310, 315
 yoğ, 190
 yok, 10, 14, 34, 35, 40, 73, 77, 79, 86, 88, 95, 96, 104, 111, 118, 123, 135, 141, 153, 162, 168, 170, 176, 177, 178, 186, 195, 202, 213, 215, 228, 229, 230, 239, 247, 257, 269, 274, 276, 278, 286, 289, 295, 296, 310, 311, 312, 314, 324, 325, 327, 328, 335

yokdur, 25, 35, 51, 80, 94, 108, 121, 132, 134, 139, 156, 161, 168, 177, 178, 182, 195, 201, 204, 219, 224, 227, 251, 262, 278, 300, 318, 322, 324, 326
 yoksa, 96
 yol, v, 10, 45, 46, 47, 49, 58, 74, 96, 147, 204, 295, 311, 322, 409
 yolda, 124, 220
 yoluñ, 212
 yolunda, 25, 45, 46, 48, 53, 54, 58, 60, 84, 107, 124, 221, 305
 yoşmadır, 134
 yoşma-kıyâfet, 169
 yûf, 35, 142, 253, 255
 yumduķ, 295
 Yûsuf, 27, 72, 83, 84, 93, 104, 113, 115, 125, 135, 150, 152, 154, 155, 156, 158, 161, 175, 181, 206, 209, 226, 242, 252, 256, 258, 264, 269, 275, 290, 291, 292, 297, 314, 318, 325
 yüklet, 125
 yürü, 158, 216
 yüzü, 73, 228
 yüzüñ, 25, 106, 107

Z

zabt, 228
 zaferden, 159
 zâhid, 93, 216, 238, 270, 297, 301, 305, 306, 308, 319
 zâhidâ, 153, 266
 zâhidân, 86, 310
 zâhir, 12, 29, 59, 79, 99, 102, 108, 124, 142, 144, 186, 222, 227, 241, 284, 302, 331, 336
 zâhirde, 87, 223, 266
 zâhirdir, 285
 zâhirî, 192
 zaḥmet, 173, 195, 228, 231, 323
 zâkir, 73
 zamân, 9, 46, 59, 80, 89, 90, 97, 112, 131, 146, 155, 169, 180, 181, 200, 210, 214, 217, 226, 230, 234, 240, 252, 256, 259, 264, 269, 271, 280,

282, 286, 290, 299, 307, 309, 310, 316, 319, 321, 328
 zann, 13, 159, 171, 206, 213, 221, 250, 287, 304, 318
 zâr, 129, 137, 142, 152, 159, 172, 185, 195, 204, 213, 214, 219, 256, 276, 297, 316, 327, 335, 336
 zârım, 40, 81, 127, 142, 155, 265, 281, 296, 301, 334
 zât, 45, 54, 75, 79, 82, 86, 88, 89, 107, 141, 203, 214, 235, 249, 306
 zebân, 113, 165, 196, 204, 206, 207, 211, 238, 266, 274, 294, 299, 312, 324, 337
 zebâna, 148, 276
 zebândan, 227
 zebânım, 86, 234, 302
 Zebûr, 93
 zehr, 250, 292, 296
 Zehrâ, 275, 285
 zekât, 85
 zekâvet, 169, 277, 314
 zemîn ü âsumân, 200
 zer, 45, 81, 120, 205, 232
 zerķ, 264, 302
 zerķ ü riyâ, 302
 zerķi, 277
 Zerkûb, 48, 93
 zerre, 21, 23, 76, 85, 95, 98, 104, 122, 123, 136, 140, 141, 154, 167, 168, 170, 182, 200, 202, 222, 227, 231, 265, 283, 298, 322
 zevâl, 27, 28, 73, 96, 105, 112, 159, 241, 319
 zevķ, 9, 14, 86, 87, 93, 100, 105, 107, 158, 168, 169, 176, 195, 204, 208, 221, 240, 248, 249
 zevrak, 311
 zeyn, 162, 201, 290
 Zeyneb, 21, 116
 zıllidir, 209, 333
 zî, 247, 251
 zîb, 91
 zîbâ, 145, 277
 zikir, 215
 zikr, 29, 103, 170, 206, 234, 268
 Zilhicce, 338

- zincîr, 29, 95, 100, 103, 185, 194,
 216, 221, 313, 327, 337
 zindân, 236, 270, 300
 zinde, 148
 zinhâr, 81, 134, 198, 199, 218, 231,
 273, 316, 333
 zîr, 165, 188, 199, 208, 209, 260,
 265, 300
 zîrâ, 156, 172, 236, 337
 ziyâ, 23, 42, 58, 77, 78, 79, 82, 106,
 111, 113, 123, 125, 134, 135, 148,
 153, 155, 284, 285, 292
 ziyâd, 141, 337
 ziyâret, 85, 170
 zuhûr, 75, 98, 139, 235
 zulm, 40, 80, 95, 206, 219, 231, 295
 zübde, 86, 175
 zühd, 163
 zühhâd, 189
 zülâl, 79, 84, 187, 233, 236, 289
 Züleyhâ, 115, 181, 242, 258, 264,
 329
 Züleyhâveş, 86, 150, 209
 zülf, 22, 89, 97, 105, 109, 117, 118,
 132, 174, 181, 191, 196, 204, 225,
 235, 252, 254, 258, 266, 277, 282,
 284, 294, 298, 305, 327
 zülfün, 106, 153
 zülfün, 133, 141, 154, 180, 205, 253,
 257, 331
 zümre, 229
 zünnâr, 93, 185, 231, 238

ÖZET

GÖKÇE, Emrah, Mislî İsmâ'îl Hakkı ve Divanı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Bu çalışmada, divan edebiyatının artık son çırpınışlarını yaptığı, 19. yüzyıl divan şairlerinden Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın, hayatı, edebî kişiliği ve Divan'ı üzerinde durulmaktadır.

Hayatı hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığımız Mislî İsmâ'îl Hakkı, İstanbul'da vefat etmiştir. Şair, kuvvetli bir ihtimalle Beşiktaş Mevlevîhanesi müritlerindendir.

Mislî İsmâ'îl Hakkı'nın bildiğimiz tek eseri Divan'ıdır. Divan'ın tek nüshası, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü'nde 318 numarada kayıtlıdır. 127 varaktır. Bu nüsha İstanbul Üniversitesi kayıtlarına göre *muellif hattı*dır. Çalışmamız, bu müellif hattı üzerinden yapılmıştır.

Çalışmamız 3 ana bölümden oluşmaktadır:

1. bölüm; şairin hayatı, edebî kişiliği ve Divan adlı bölümlerden oluşmaktadır. Edebî kişiliği adlı bölüm şairin Divan'ından çıkarabildiğimiz bilgiler ışığında kaleme alınmıştır.

2. bölüm; Divan'ın şekil ve muhteva özelliklerinin incelenmesinden oluşmaktadır. Bu bölümde nazım şekilleri, vezin, kafiye gibi unsurlar incelenmiş ve elde edilen bilgiler anlaşılmayı kolaylaştırmak açısından tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Muhteva özelliklerinde ise, Divan'da dikkat çeken unsurlar incelenmiştir. Şair, Mevlevî olduğundan, ağırlıklı olarak Divan'daki Mevlevîlik unsurları, harf simgeciliği, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ehl-i beyt, On iki imam sevgisi ve Kerbelâ hâdisesi üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu bölümün sonunda; *sonuç*, *kaynakça* ve *metnin kuruluşunda takip edilen yol* başlıklı bölümler bulunmaktadır.

3. ve son bölüm ise Divan'ın transkripsiyonlu metni ile *dizinden* oluşmaktadır. Divan, tek nüsha ve müellif hattı olduğundan metin tenkiti yapılmamıştır. Divan'daki şiir sıralamasına hiçbir şekilde müdahale edilmemiştir; ancak özellikle nazım şekilleri hususundaki izahlarımız ilgili bölümde

belirtilmiştir. Her şiir parçasının beyit/bentleri kendi içerisinde numaralandırılmış ve bütün şiirlerin vezinleri verilmiştir. Bunların dışında şiirlerin varak numaraları da metnin en soluna koyu puntıyla yazılmıştır. Mısrada vezin problemi varsa bu da dipnotla belirtilmiştir. Metinde geçen âyet, hadis ve ibareler *italik* olarak dizilmiş ve dipnotla bu ifadelerin anlamları verilmiştir. Ayrıca bu bölümün sonuna Divan'ın geniş bir dizini koyulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

1. Misli İsmâ'il Hakkı
2. Divan
3. Şiir
4. 19. yüzyıl
5. Mevlevîlik
6. Beşiktaş Mevlevîhanesi
7. Nazım
8. Gazel

ABSTRACT

GÖKÇE, Emrah, Mislî İsmâ'îl Hakkı and His Divan, Master Thesis, Ankara, 2011.

In this study, the life, literary personality and divan of Mislî İsmâ'îl Hakkı, who is one of the 19th century poets and where Divan literature struggled to survive was handled.

Mislî İsmâ'îl Hakkı, whom we do not know much about him, died in Istanbul. He is probably one of the disciples of Istanbul Beşiktaş Mevlevihanesi (lodge used by mevlevi dervishes)

The only known work of Mislî İsmâ'îl Hakkı is Divan. The only copy of the Divan takes place in the Library of Istanbul University, Turkish Manuscripts Department and is registered in Number 318. It consists of 127 pages. According to Istanbul University records, this copy is a *müellif hattı* (the copy was written by poet himself). Our study was performed through this *müellif hattı*.

Our study consists of three sections:

Section 1: It consists of poet's life, his literary personality and Divan. The section called literary personality was handled in terms of information gained from poet's Divan.

Section 2: It consists of examination of form and content of the Divan. In this section, The elements such as versification, prosody, rhyme were scrutinized and information gained were shown in graphics and tables in order to make it understandable. The elements that are salient were scrutinized in content. As the poet is a Mevlevi, he emphasized on Mevlevism, letter symbolism, Hz. Ali, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Ahl Al-Bayt, the love for Twelve Imams, Karbala. Besides, at the end of this section, chapters such as conclusion, references and the process followed during the formation of the text.

Section 3 and the last section: They consist of the transcription of Divan and index. As the Divan is the only copy and written by poet himself, the text was not reviewed. The grading of the poems was not changed at all; however, some explanations about versification were stated in footnotes. The verses and clauses of every poem part were numbered in themselves and all prosodies of the poems

were given. Besides these, the page numbers of the poems were written in bold at the end of the text. The problems with prosody were stated in footnote. The versicle, hadith and expressions taking place in the text were written in italic and their meanings were given in footnotes. Furthermore, at the end of this section, there is a large index of the Divan.

Key Words:

1. Mislî İsmâ'îl Hakkı
2. Divan
3. Poem
4. 19th Century
5. Mevlevism
6. Beşiktaş Mevlevihanesi
7. Versification
8. Ghazal